הלכה · שולחן ערוך · מפרשים · מקור חיים

מקור חיים - ב (טור פטדה חלק א)

רבי חיים הכהן מארם צובה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מקור חיים - ב (טור פטדה חלק א)

רבי חיים הכהן מארם צובה

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מקור-חיים-ב-טור-פטדה-חלק-א/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

סימן רמב 4
סימן רמג 14
סימן רמד 19
סימן רמה 25
סימן רמו 30
סימן רמז 41
סימן רמח 47
סימן רמט 53
סימן רנ 57
סימן רנא 59
סימן רנב 61
סימן רנג 69
סימן רנד 74
סימן רנה 84
סימן רנו 91
סימן רנז 93
סימן רנח 104
סימן רנט 107
סימן רס 114
סימן רסא 116
סימן רסב 121
סימן רסג 126
סימן רסד 137
סימן רסה 146
סימן רסו 151
סימן רסז 177
סימן רסח 181
סימן רסט 188
סימן רע 189
סימן רעא 191
סימן רעב 210
סימן רעג 215
סימן רעד 221
סימן רעה 226
סימן רעו 236
סימן רעז 242
סימן רעח 249
סימן רעט 250
סימן רפ 256
סימן רפא 257
סימן רפב 259
סימן רפג 262
סימן רפד 262
סימן רפה 264
סימן רפו 265
סימן רפז 267
סימן רפח 267
סימן רפט 272
סימן רצ 273
סימן רצא 273
סימן רצב 275
סימן רצג 277
סימן רצד 279
סימן רצה 283
סימן רצו 284
סימן רצז 292
סימן רצח 295
סימן רצט 305
סימן ש 313

סימן רמב

הקדמת הרב הנזכר מעלת המחבר ז"ל:

גם עתה הנה בשמים עדי כי לא לכבודי ולא לכבוד בית אבא נתעסקתי לבאר הספרים הללו אלא לתת נחת רוח לנפשי ילמדו אשר כגילי ונפקחו עיניהם להיות כאלהים יושבים על מדין יכירו וידעו כי אע"ג כי הדינים והמשפטים אשר צוה הקב"ה אין להם טעם רק לענין הצורך והנהגה כי אם אין נמצא משפט לא ימצא ענין ישוב בעולם ולכן נתן לנו אלו משפטים ישרים ונוסף עוד כי המשפטים אשר צוה ה' הם כמו שפירש הרב בעל העיקרים כי יש תורה מדינית ויש תורה אלהית אמנם מכל מקום ימצא האדם בענין המצות חילוקים רבים כאשר נתבאר בענין לולב וסוכה כי צוה הקב"ה להיות מידי שנה בשנה לא כן הוא בענין ציצית ותפילין וכיוצא שהם מעשים בכל יום ושילוח הקן כי יקרא לא על חנם צוה ה' להיות כך הלא דבר הוא ובפרט בענין השבת נהי כי נתן לשבעה ימים זכר לשבת בראשית אמנם המצות הנמצאות בו בענין עשה ולא תעשה אין להאמין כי כן צוה ה' בדרך הזדמן כי לא דבר ריק הוא חלילה ולכן נתתי אל לבי לבאר חלק זה כמשפט הראשון והכל מיוסד מדברי חז"ל בנוי לתלפיות תל שהכל פונים בו ספר הזוהר כי הוא מיוסד על פ' רעיא מהימנא ברשות הקב"ה כדאיתא בהקדמת התיקונים רשותא אתייהיב לאליהו ז"ל וכו' וכאשר האדם עושה מעשיו בכונה אז יזכה להיות מעשיו מועילים לו בהווה ולאחר המיתה ולזמן התחיה והכל בגוף ונפש כאשר נתבאר בחלק הקודם גם המאוחר ואין להאריך רק אחלה הלומדים בו ידינוני לכף זכות ויתפללו עלי שיזכני ה' להשלים כל חלקי הספר לאור באור החיים אכי"ר:

ישמע החכם ותרבה הדעת במאמרי חז"ל אשר הגידו בהלכות שבת אמנ' ית' כאשר אעיר משחז"ל וז"ל אר"י אלמלא שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ולשון דכתי' ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט וכתי' בתרי' ויבא עמלק ועוד אמרו ז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כראוי מיד הם נגאלין שנאמר אשר ישמרו את שבתותי וכו' מה כתיב בתריה והביאותים אל הר קדשי. והנה המובן הוא מזה כי לעולם אילו שמרו שבת א' בלבד היו נגאלים אלא מפני כי חללו מתחלה שבת אחת לכן צריך עתה שתי שבתות כדי שיהיה שבת האחד מכפר על חילול שחיללו אותו מתחלה כאשר יצאו מן העם ללקוט ועוד שבת אחת לשמור אות' כאלו נתנה עתה אליהם מתחלה. ואמנם הענין הוא כי הנה מעיקר' כאשר חטא א"ה ביום הששי הוכרח הדבר להגין עליו ביום השבת כמשחז"ל ולכן צוה הקב"ה לישראל על השבת במרה כמשחז"ל שבת ודינים במרה אפקוד שנא' זכור את יום השבת לקדשו כאשר צוך ה' מתחלה במרה

ביציאתם ממצרים כאשר נת' כי כל מעשה א"ה שעבר עליו הוזהרו ישראל כדי לתקן הכל כאשר נת' קצת בהלכות ציצית והנה מאז שמרו ישראל את השבת ומה שחללו אותו אח"כ ללקוט מן המן היה באלוש כך אחז"ל מפני מה ניתן להם המן באלוש בזכות אאע"ה שאמר לושי ועשי עוגות וא"כ קשה לדברי ר' יהודה למ"ש אלמלא שמרו ישראל שבת ראשונה שהרי ממרה לאלוש כמה מסעות ואילו ישראל חללו השבת היה הקב"ה מתרעם עליהם. אמנם מה שנראה דאפשר להשיב על זה כדי לקיים דברי רב יהודה ע"ה כי הדרשה זו ילמד אותה ממש"ה יצאו מן העם ללקוט שהוא מיותר היל"ל יצאו ללקוט מהו מן העם אלא הרצון לומר מאותו עם המחלל שבת מתחלה וכי תימא מפני מה לא הקפיד מאז הקב"ה עד עתה לפי שעתה היה הדבר בפרהסייא ואיכא חלול ש"ש בדבר ומה גם כי לא האמינו במש"ה שבתון שבת קדש לה' מחר והתורה כלה מיוסדת על ענין האמונה כמשחז"ל בא חבקוק והעמידה על אחת שנא' וצדיק באמונתו יחיה והנה גם כי עיקר חטא א"ה היה באמונה כך אחז"ל איכה א"ל הקב"ה היכן נטה לבך ולכן נשתבח בזה אאע"ה שנא' והאמין בה' וחז"ל אמרו לא נגאלו ממצרים אלא בזכות האמנה וכן הגאולה העתידה ובזכות האמנה שנא' תשורי מראש אמנה ולכן לפי שחטאו ישראל וחללו השבת חזר וצוה עליו הקב"ה בעשרת הדברו' עוד חזרו וחללו את השבת במעשה העגל כי הנה הקב"ה אמר אנכי ה' אלהיך ביום השבת שניתנה התורה והם אמרו ואלה אלהיך ישראל אשר על כן אמרו חז"ל אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות כראוי מיד היו נגאלים והיינו כדי לתקן ב' שבתות אח' שבת בראשית ושבת אחד של נתינת התור' דהא כוליה עלמא מודו כי בשבת ניתנה תורה כדאיתא בשבת במאי פליגי בקיבועא דירחא וכו' עוד נתתי אל לבי להשיב על ספק זה של רב יהודה והענין יובן עם מ"ש בשבת פ"ט קא מיפלגי בשבת דמרה דכתיב כאשר צוך ה' אלהיך ואמר רב יהודה אמר רב כאשר צוך במרה מר סבר אשבת אפקוד אתחומין לא אפקוד ומר סבר שבת אתחומין נמי אפקוד עכ"ל ומדקאמר ר"י במרה אפקוד אשבת ש"מ כי מ"ש אלמלא שמרו ישראל שבת ראשונה משמע כי אתחומין קאמר אמנם עדיין קשה דמאחר כי אמר הקב"ה עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורתי משמע כי אתחומין נמי אפקוד וא"כ קשיא ליה למ"ד כי בשבת נסעו מרפידים ומה שאפשר להשיב בזה כי יאמר מאחר כי היו נוסעים על פי הגבורה שנא' ויסעו על פי ה' א"כ נמצא כי ברשות הוו עבדו. ואמנם לענין הטובה כך אמרו חז"ל המעגן את השבת נותנים לו נחלה בלא מצרים שנא' והאכלתיך נחלת יעקב אביך והנה הנחלה זו יהיה לענין החשיבות הוא משחז"ל צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד וכאשר אנו מתבוננים במאמר זה יגדל הקושי מאחר שידענו כי כך היא המדה

לכל ישראל כמשחז"ל כל הנשמות הם חצובות מתחת כסא הכבוד וכאשר הם חוזרים שם הם שבים ללכת שנא' והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה א"כ מאי איריא יעקב כי צורתו חקוקה שם. גם שנרצה להשיב כי ענין צורתו הוא ענין זולת נשמתו גם בזה אין מתיישב המאמר לפי כי כך הוא המדה לכל איש הישראלי צורתו חקוקה למעלה כדאיתא בזוהר הקדמת בראשית ובכמ' מקומו' ובפ' ויקהל בענין כמראה אדם עליו מלעלה ומאחר כי זו היא דרך לקטון ולגדול כל איש ישראל וכמו שביאר בפ' ששם עלו שבטים וכו' וא"כ מאי רבותיה של יעקב. ואמנ' אפשר לפרש כי זה יהיה מ"ש בזוהר פ' נח דף ס"ד וז"ל למה נח נח תרי זמני אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא אית ליה תרין רוחין חד בעלמא דין וחד בעלמא דאתי והכי תשכח בכלהו צדיקייא משה משה יעקב יעקב הוא הדבר אשר חכמים ז"ל הגידו כל מי שנכפל שמו יש לו בעה"ז ויש לו לעה"ב ואמנם אין כוונת חז"ל כמ"ש יש לו בעה"ז שהוא בעולם הזה הגשמי כי איך יתכן שיאמרו כך על דבר פשוט ואף על גב כי יש לו בעה"ז משמע על השארות הנפש בעולם הזה עד זמן התחיה אשר יש לצדיקים. אמנם דבר זה פשוט ומה כי גם לענין זה אין צריך לכפול שמו שהנה כל איש ישראל נמצא לו השבח הזה של השארות הנפש שלכן שנינו מותר המת כונין לו נפש על קברו אמנם כונתם בזה להגיד על שורש העולם הזה הוא מאמרם ז"ל בפסוק כי ביה ה' צור עולמים העה"ז נברא בה' ועה"ב נברא ביו"ד וכאשר חז"ל אמרו צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד היינו מה שאמרו כל צדיק יש לו בעה"ז היינו בכסא הכבוד המכונה כך עולם הזה ומה שאמרו ויש לו בעולם הבא הוא עולם הנשמו' שעליו אמרו עולם הבא נברא ביו"ד ומאחר שנתברר לנו כי העה"ז הוא אות ה' אז נבין משחז"ל צורתו של יעקב היינו חלק הצורה שבו הוא חקוקה בכסא הכבוד הוא בחינת הנפש שלו אבל ענין הנחלה שלו הוא יותר למעלה כי הוא קונה רוח ונשמה והיינו מה שביארתי בתחלת הלכו' ציצי' כי יאע"ה תיקן בחי' נשמה של א"ה ולכן קנה לעצמו בחינת נשמה וזה נקרא נחלה בלא מצרים והעיקר בזה הוא כי הנה נת' בהלכות ציצית ותפילין כי האדם ע"י מעשה המצות הוא זוכה לקנות לעצמו תוספת רוח ותוספת נשמ' כדאיתא בזוהר בתחילת פרשת משפטים זכה יתיר יהבין ליה רוח מסטרא דחיות הקדש זכה יתיר יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרסייא ואמנם הללו הם נחל' שיש לה מצרים והם סטרא אחרא הנמצאים בכל עולם מהם כבי"ע לפי כי זה לעומת זה עשה האלהים סטרא דקדושה וסטרא אחרא משאבא ולכן הם בני המצר שלהם סטרא אחרא לסטרא דקדוש' ומה גם כי יש תערובת טוב ורע בכל העולמו' כדאיתא בתיקונים אבל בעולם האצילו' נאמר לא יגורך רע כך אמרו חז"ל צדיק אתה ואין להיות במגורך רע ולכן זה יהיה נחלת

יעקב שהיתה מטתו שלימה ונחל הנפש הקדושה מעולם האצילות ורוח ונשמה והוא סוד הסולם שהראו לו מוצב ארצה בחינ' הנפש שלו היא צורתו חקוקה בכסא הכבוד והיינו סוד סלם שעולה בגי' ק"ל היא סוד מש"ה הנה ה' רוכב על עב קל ואית' בזוהר פ' שלח לך דף ק"ע וז"ל נשין מאי טעמא דעתייהו קלה אלא דעתא אתייא בשית דרגין וכל חד נטיל חולקיה מה דאשתאר קל איהו וכו' דכתיב הנה ה' רוכב על עב קל. וההוא עב קל אקרי דעת מההיא כלה יראת ה' ואיהי קיימא באמצעיתא כגוונא דדעת עילאה אבל אקרי קל עכ"ל והיינו סלם בגימ' מוצב ארצה הוא ארץ החיים הוא סוד כסא הכבוד והיינו העה"ז כאמור וראשו מגיע השמימה היינו עולם הבא שממנו סוד הנשמה והיינו נחלת יעקב אמנם לפי כי כל אלו הם נפש רוח ונשמה מעולם האצילות הם נחלה בלא מצרים ולכן אמרו חז"ל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלא מצרים והיינו מדה כנגד מדה לפי שהוא מענג את השבת שהוא דוגמא לעולם הבא לכן נותנים לו נחלה בלא מצרי' נפש ורוח ונשמה מעול' האצילות שהם נחלה בלא מצרים דאלו בששת ימי החול זוכה האדם ע"י מעשה המצות והתפלה לקנות נפש ורוח ונשמה מן העולמו' שהם בבי"ע כדאיתא בתיקונים מעשיה נפשין מיצירה רוחין מבריאה נשמתין אבל ביום השבת הוא זוכה לקבל הכל מעולם האצילות נפש ורוח ונשמה כדאיתא בתיקון ו' דף י"ט וז"ל בשבת ויומין טבין נחית עליהון נשמתין ורוחין ונפשין מאדם דאצילות עכ"ל ולכן בא הדין אפי' מי שצריך לאחרים אם יש לו מעט משלו צריך לזרז עצמו לכבד את השבת לפי כי זה הוא לטובתו כאמו' לפי שנותני' לו נחלה בלא מצרים והם נפש רוח ונשמה דאצילות כל אחד בזמנו כאשר יבא לקמן ולכן משחז"ל עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות לא אמרו אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר על כן צריך האדם לצמצם עצמו בחול בשאר הימים ולקבוץ על יד מעט מעט כדי לכבד את השבת והיינו מ"ש בזוהר בפסוק ביני ובין בני ישראל פ' ויקהל וז"ל ההוא רוחא דנחי' ואתוסף בכולי עלמא כד נחית אתסחי בבוסמין דגנתא דעדן ונחית ושרא על עמא קדישא וכו' האי רוחא אתהני מהנאותן דישראל וכו' ודא הוא דכתיב ביני ובין בני ישראל וכו' ע"ד בעי לענגא ליה במיכלה ובמשתיה ובחדוה דכלא בלבושי יקר וכו' וההפך מזה איתא בזוהר פ' פקודי היכל רביעי וז"ל באמצעיתא דהאי היכלא אית רוחא אחרא דאקרי נגע ומהא נפקא רוחא אחרא דאקרי נגע צרעת וכו' והאי נגע עילאה ממונה על כל אינון פתורי דשבתא דכד עייל שבתא ולא אתסדרו בענוגא דשבתא כדקא יאות ואינון קא מבזי ענוגא דשבתא האי נגע נטיל לאינון פתורי דלאו אינון בענוגי דשבתא כדקאמרן וכד האי נטיל לאינון פתורי כל אינון גרדיני נימוסין דקיימי ביה כלהו פתחי ואמרי ויאהב קללה ותבואהו

וכו' וההוא בר נש אתמסר להההוא סטרא ווי ליה דאתגרע מההוא סטרא קדישא סטרא דמהימנותא ואתפקד בסטרא אחרא מסאבא וכו' ולכן יתבונן האדם אל העונש הגדול הזה כי לא די שאינו נכלל בסטרא דקדושה אלא כי כן נמי אתפקד והוא נמנה בסטרא אחרא לפי כי זה הוא מדה כנגד מדה הוא ביטל עונג שבת לכן נהפך לו לנגע ונמסר ברשותו ולכן אף ע"ג כי אין לו יתבונן משחז"ל אמר הקב"ה לישראל האמינו כי ולוו עלי שאני פורע החוב הוא הנרצה בפ' השלך על ה' יהבך דלא הוי ידעי רבנן מהו יהבך עד דשמעו להההוא טייע' דאמר שקיל יהבך ושדי אגמלאי והיינו כענין השבת דאע"ג כי ימצא לך משא כבד ללוות מעות מבני אדם לענג את השבת אל תאמר אקיים בעצמי משחז"ל עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות אלא השלך על ה' כמש"ה והתענג על ה' ואף ע"ג שהוא יהבך משא כבד למצא מעו' לכבד את יום השבת השלך משא כבד על ה' כמ"ש לוו עלי ואני פורע והוא יכלכלך מפני כי לא יתן לעולם מוט לצדיק אלא מתמוטטין וחוזרין:

מתקנת עזרא שיהיו מכבסים בגדיהם ביום ה' מפני כבוד השבת לקיים מש"ה בכל דרכך דעהו כמ"ש הר"ם במז"ל לקיים מה ששנינו וכל מעשיך יהיו לשם שמים דאע"ג דלא סגי בלאו הכי אעפ"י כן בעשותו הכיבוס יום החמישי או קודם רק שיהיה לכבוד השבת נמצא מקיים מש"ה וכבדתו ואחז"ל כבדהו בכסות נקייה והוא ענין הכנה גדולה לקבל תוספת נשמה ורוח גם שהוא זוכה ללבוש לבושי' נאים ולכן חסידים ואנשי מעשה טובלים בע"ש ולובשים בגדים מכובסים לזכות למ"ש בזוהר פ' פקודי וז"ל היכלא תניינא וכו' הכא קיימין כל אינון מלבושין דנשמתהון דצדיקיי' דסלקין לאתחזא' קמי' מאריהון ולקיימא קמיה וכד נשמתא סלק' ומטי להאי היכלא כדין אזדמן חד ממנ' דאתפק' על אינון לבושין וצדקיא"ל שמי' דהא בזמנ' דבר נש עביד פיקודין דאורייתא בהאי עלמ' כגוונא דאיהו אשתדל גרמיה הכי עביד לי' לעיל' כהאי היכל לבוש' לאתלבש' ביה בההוא עלמא וכד נשמתא סלקא ההוא ממנא נטיל ההוא לבושא דילה ואזיל עמה עד די מטי לנהר דינור דנשמתא אצטריכא לאתסחא' ולאתלבנא תמן וכו' ואי זכאת ההיא נשמתא ואסתלקת האי ממנא צדקיא"ל נטיל לה לההיא נשמתא ואלביש לה וכו' והוא כונת הפ' צדק לבשתי וילבישני ר"ל כי על ידי שהייתי שש ועשיתי צדק זכיתי להכין לי לבוש וגם המלאך הנקרא כך וילבישני אותם הלבושים הנה נת' כי הנשמה טובל' בתחלה ואח"כ היא לובשת אותם הלבושים ולכן נא' ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך ואחז"ל אלו לבושי שבת משמע כי קודם צריך האדם לרחוץ ואח"כ ילבש בגדי שבת כי קדש הם ואין ללבוש אותם בחיל ועוד מפורש יותר בזוהר פ' תרומה וז"ל רב המנונא סבא כד

הוה סליק מנהרא במעלי שבתא הוה יתיב רגעא חדא וזקיף עינוי והוה חדי והוה אמר דהוה יתיב למחזי חדוה דמלאכי עלאי ע"כ לשונו אמנם מכל מקום ימצא בכל דינים הללו ענין רמז להועיל לאדם בהוו' וגם אחרי מותו ונוסף עוד לזמן התחי' וכל זה יהיה לו להועיל בגוף ונפש כמו שנ' בדינים הקודמים בחלק טור אודם וכן נמי הוא הנרצה להעיר בדינים הללו כי כן האדם השומר שבת מקיי' מ"ע ומל"ת כמו שאמר הר"מ במז"ל יש בכללן חמש מצו' שתי מ"ע ושלש מצות לא תעשה לשבות בשביעי שלא לעשו' בו מלאכה שלא לענוש בשבת שלא לצאת חוץ לגבול שבת לקדש יום השבת בזכירה וכו' והנה זה הדבר בא יבא מיוסד עם הקדמה הנז' כי נמצא ביד ישראל חילול שבת ומה גם כי נמצא שלא נתקן עון א"ה ולכן צרי' כיבוס בגדי' לכבוד השבת כי הרמז בזה לתקן חטא א"ה שנ' בו ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם ואחז"ל שהיו חלקים ובאים כצפורן וכדי לתקן חטא של ישראל שנא' בהם ואעבור עליך וכו' ואת ערום ועריה ואלבישך רקמה ואח"כ קודם שעמדו לפני הר סיני נצטוו על כיבוס בגדים שנא' וכבסו שמלות' ואח"כ כשחטאו נא' גם בכנפיך נמצאו דם נפשות וכו' לא במחתר' מצאתי' כי על כל אלה לפי שאמרו אלה אלהיך ישראל הרגו לחור ולע' סנהדרין כמשחז"ל ועבדו לעגל שנא' וישתחוו לו ויזבחו לו וזה היה על ידי הבגדים של א"ה שהיו מקריבים בהם הבכורות כמשחז"ל ולכן כדי לתקן כל זה בא ענין כיבוס בגדים לכבוד השבת והיה זה ביום חמשי כדאיתא פר"ע ולכן הכיבוס יהיה יום חמשי והיה זה התיקון ע"י עזרא כי לפי כי אז עברו על התורה כלה כמשחז"ל ולכן בא עזרא ע"ה ותיקן זה הענין כי כך אמרו חז"ל ראוי היה עזרא שתנתן תורה ע"י. נאמר במרע"ה ומשה עלה אל האלהים ובעזרא כתיב הוא עזרא עלה מבבל ולפי כי עזרא החזיר לישראל לשמור את השבת ככתוב בספר עזרא לכן נמי תיקן הכיבוס לכבוד שבת:

עוד לאלוה מילין בענין דינים הללו ויובן עם משחז"ל יום ליום יביע אומר היום לוו' מן הליל' והלילה לוה מן היום ופורעין זה לזה ואין אומר ואין דברים וכו' והענין דרך קצר' כי הנה נודע מש"ה כי מדת יום הוא ת"ת ישראל ומדת לילה היא כנסת ישראל ולכן יהיה ענין הלואה זו אשר חז"ל הגידו ראשונה יהיה הסוד שלה כענין הבנין של הכלה כי הנה מדה זו היא בתחלה נקודה אחת בסוד משחז"ל אחור וקדם צרתני ואח"כ נאמר ויבן ה' את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה והגיד הכתוב כיצד עשה אותה לאשה ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתינה ועל ידי תשעה מדות שלקח מן הזכר ונתן לה נבנית הנקבה בענין זה הלילה היא מדת האחרונה לוה מן היום הוא ת"ת ישראל ובענין אחר היום לווה מן הלילה כי הנה לאחר שנבנית הכלה הזכר מוכרח ללות ממנה

תשע' בחינות כנגד שנתן לה דהיינו כאשר האשה עולה עמו אז מקבילות הלולאות אחת אל אחת בסוד וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וכזה נמצא כי היום הזה ת"ת ישראל לווה מן הלילה היא הכלה אמנם יש ענין הלואה אחרת בענין הפנימיות והם שני דברים האחד הוא בענין האורות והב' בענין הנשמו' ואמנם לענין האורות הם הנמשכים מלמעלה מבינה היא אמו נותן לה מאותם האורות כדאיתא בזוהר אצל פ' וכל נתיבותיה שלום כל אותם ל"ב שבילין עילאין נקיט לון ברית יחידאי כד איהו בתוקפי' וארגיל לון לימ' רבא ועביד שלם הה"ד וכל נתיבותי' שלום הרי מדת לילה לווה מן היום וכן מדת יום לווה מן הלילה אות' ניצוצות שמלקטת למטה בעולמו' בסוד דודי ירד לגנו וכו' לרעות בגנים וללקוט שושנים ומעל' אותם למעלה ונותנת אותם למדת יום וכן נמי בענין הנשמות הוא סוד משחז"ל אשה מזרעת תחלה יולדת זכר איש מזריע תחלה יולדת נקבה וכדאיתא בזוהר פ' לך לך בפ' ממני פרייך נמצא וז"ל דף פ"ה: אמר הקב"ה לה לכנסת ישראל ודאי פריך נמצא פריי נמצא לא כתיב אלא פרייך ההוא תיאובתא דנוקבא עביד נפש ואתכליל בתוקפא דדכורא ואתכליל נפש בנפש ואתעבידו חד כליל דא בדא כדאמרן לבתר אשתכחו תרווייהו בעלמא ודאי בחיל' דדכור' אשתכח איבא דנוקבא ד"א בתיאובת' דנוקבא אשתכח איבא דדכורא דאי לאו תיאובת' דנוקבא לגבי דכורא לא אתעבידו פירין לעלמין הה"ד ממני פריך נמצא עכל"ה הנה מבואר מדברי המאמר ענין מה הלילה לווה מן היום והיום לווה מן הלילה אמנם שאר דברי המאמר אין זה מקום לבאר אותו מ"ש הירח לווה מן השמש והשמש לווה מן הירח כנראה כי שני חלוקות הם חלוקה אחת אמנם ממאמר זה ממנו נקח לעבוד את ה' בענין של ההלוא' שאמר הקב"ה לוו עלי וכבדו את יום השבת והאמינו בי שאני פורע לכם ולכן אמר דין זה אפילו מי שצריך לאחרים כי זה יהיה דוגמא אל הירח דלית לה מגרמה כלום אם יש לו מעות משלו דהיינו שהם מצומצמין צריך לזרז עצמו לכבד את השבת ולא אמרו חז"ל עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריו' אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר לכן צריך לצמצם עצמו בשאר הימי' כדי לכבד את יום השבת וכדאיתא בזוהר פ' יתרו דף צ"ב וז"ל פקודא למיהוי מכבד יום השבת כדא' זכור את יום השבת לקדשו הוא השבת הא אוקימנא בכל אינון דוכתי יומא דנייחא דעלמא ואיהו כללא דאורייתא ומאן דנטיר שבת כאילו נטיר אורייתא כלה והא אתמר דוכרנא דשבת לקדשא ליה בכל זיני קדישין ומאן דאדכר למלכא אצטריך לברכ' ליה והא אתמר זכור לדכור' איהו שמור לנוקב' ודא ודא בלא פירוד' עכ"ל וכן איתא בזוהר פ' יתרו דף פ"ה וז"ל רבי יהודה אמר בעי לאתענגא בהאי יומא ולמיכל חלת סעודתי בשבתא בגין דישתכח שבעא ועינוגא בעלמא ולכן

אמר אפילו מי שצריך לאחרים אם יש לו מעט משלו צריך לזרז עצמו לכבד את יום השבת והיינו כדי להמלט מן העונש והכי איתא בזוהר פ' יתרו דף כ"ח וז"ל ומאן דגרע סעודת' מנייהו אחזי פגימות' לעיל' ועונשיה דההוא בר נש סגי ולא אמרו עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות אלא למי שהשעה דחוקה לו ביותר על כן צריך האדם לצמצם בשאר הימים כדי לכבוד את השבת ונמצא מרויח נמי בעבור זה דהכי איתא בזוהר פ' תרומה דף ק"מ וז"ל גופיהון דצדיקיא דלא אתהנון בהאי עלמא אלא מתענוגי דמצוה ושבתי וזמני וחגי ההוא רוח מסאבא לא יכיל לשלם עלייהו דהא לא אתענגו מדיליה כלום והואיל ולא נטלו מדיליה לית ליה רשו עליהון כלל זכאה איהו מאן דלא אתהני מדיליה כלום עכ"ל מזה המאמר נלמוד כי מה טוב לאדם שלא יתהני מן מאכל ומשתה בעה"ז ונוסף עוד אם כה יעשה לצמצם הוצאתו כדי לכבד יום השבת:

מתקנת עזרא ע"ה לכבס בגדיהם ביום ה' מפני כבוד השבת הנה גם בזה עזרא ע"ה ינחנו במעגלי צדק כי הנה אמרו חז"ל מפני מה כותיים מזוהמים כו' דאמר מר כשבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן אמנם כשחטאו בעגל חזרה הזוהמא למקומה לכן עזרא חזר ותיקן להם יכבסו בגדיהם והטהרו דוגמא של מעמד הנבחר שנאמר וכבסו שמלותם ואמנם הנני מודיעך כי יש בזה סוד עמוק בכיבוס אלו הבגדים הלא הוא כמוס עמדי בפסוק וריח שלמותיך כריח לבנון כמשחז"ל שהביאו לפני רבי אליעזר כמה מיני דמים וטהר לכלם הדם האחרון טהר אותו אמר דם חימוד הוא זה והנה אין לך דבר בתחתונים שאין נמצא דוגמא שלו למעלה כאשר הובא כמה ראיות מן הזוהר בחלק הקודם והנה בלי ספק כי כאשר צוה הקב"ה על ישראל ואמר וכבסו שמלותם ופסקה מהם הזוהמא כך פסקא מלמעלה ואמנם בזמן החרבן חזרה הוא משחז"ל כשנתחרב בהמ"ק אמר הקב"ה למלאכי השרת מלך בשר ודם שמת לו מת והוא מתאבל עליו מהו עושה אמרו תולה שקו על פתחו וכו' ונתבאר בפירוש מאמר זה ענין עמוק מאד כי לפי שמתחלה נאמר ויצא לך שם בגויים ביופיך כי בנות ישראל וכו' וזה מורה כי לא היה אז הקליפה שולט כלל והבן ומאחר כי הוא על פתחו חזרה הזוהמא לקדמותה אמנם יש נמי דם של חימוד ויש דם מצד העון הוא מ"ש בזוהר פ' בלק דף קצ"ז. וז"ל ר' אבא פתח אם לא תדעי לך היפה בנשים וכו' כנישתא דישראל אמרה דא למלכא עילאה וכו' ואוליפנא מגו בוצינא קדישתא דבשעתא דאיהי סליקת למלקט ענוגין וכסופין וחטא אשתכח בהו בישראל לתתא כדין מטי לגבה טיפה כחרדל מיד אעדיאת ויתיבת עלה יומין במנין. וכדין ידעין לעילא דמומא בהו בישראל ואתער שמאלא מיד ומשיך חוטא לתתא ותכהנה עיניו מראות. מראות ודאי מלאסתכלא

בכללא ברחמנו וכו' הנה נלמד מזה המאמר ענין הטפה הנמצאת למעלה בעבור מעשה התחתונים וזה ימצא במלבוש ולכן בא ענין כיבוס בגדים בעבור כבוד השבת כדי לתקן אם ח"ו ימצא פגם למעלה באותם הבגדים הנצחיי הרוחנייי מצד מעשה התחתונים הנה ע"י הכנה זו כי מצוה היא יהיו מנוקים הבגדים העליונים והכלה היא מתוקנת ליום השבת וזה יהיה סוד מ"ש בזוהר פרשת אמור בפסוק מי יגור באהלך וכו' הולך תמים ופועל צדק מאן איהו פועל צדק חברייא דאתקינן למטרוניתא בתראה ואלבישו לה לבושהא וכו' כדאיתא דף צ"ח: וז"ל הולך תמים ופועל צדק מאן הוא אלא אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא בעטרהא בלבושהא וכל חד פועל צדק אקרי עכ"ל והיינו על עיקר תיקון אלו הבגדים ולכן אחז"ל האי צורבא מרבנן שנראה רבב על בגדו ואמרי לה רבד חייב מיתה שנאמר כל משנאי אהבו מות היינו משניאי והא והא אתנהו כי על ידי כך רואה הקב"ה ת"ח זה שהיה צריך לתקן בגדיו להועיל מעשיו למעלה לתקן לכלה לבושהא והנה נראה על בגדיו דבר מאוס הוא גורם לזכר למצא מקום לשנא לכלה חלילה ובכן משנאי נמי הקליפות אהבו מות לפי שראה רגליה יורדות מות והם באים להתאסף ממנה לפי כי זה היה העון בתחלת הבריאה כי הנה הבגדים של אדם הראשון שנא' ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם לקח אותם עשו הרשע כמשחז"ל בפסוק חמד רשע מצוד רעים הם אלו הבגדים של אדם הראשון שהיו בידו של נמרוד. הרג אותו ולקח אותם ממנו. וזה היה הגורם הראשון ולכן בזמן החורבן נאמר מעדה בגד ביום קרה כמשחז"ל יום שנזדווג נבוכדנצר הרשע לישראל העדה מהם שני לבושים בגדי כהונה ובגדי מלכות ונתבאר אצלי שהם בשם הויה אדנות כי הנה בגדי כהונה היינו בסוד הויה כי בהם היה הכהן מכפר על ישראל ובגדי מלכות כמשמעו וכן איתא בזוהר פרשת משפטים דף קי"ח. וז"ל פתח רעיא מהימנא ואמר אדני שפתי תפתח וכו' אדון איהו קב"ה באדני לדון בכל מיני דינין לשפחא בישא כי תירש גברתה וכו' ובושת דמטרוניתא דאשתארת ערומה מארבע בגדי זהב והמאמר ארוך ע"ש ולפי כן צריך להיות האדם זהיר בענין כיבוס בגדים על פי הדברים האלה ואח"כ בערב שבת יהיה זהיר לרחוץ פניו ידיו ורגליו במים כדאיתא במדרש נשיתי טובה זו רחיצת ידים ורגלים אחר המרחץ ואיתא בגמ' ר' יהודה בר' אלעאי היו מביאין לפניו עריבה מליאה מים חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו ומתעטף לבנים ודומה למלאך ה' ואיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ג:

ז"ל תא חזי ביומא שתיתאה כד מטא זמנא דערב דליג לגו ההוא מדורא דאשא וסלקא לעילא לאעל' גו גוונין כדין מתתקנין ישראל לתתא ומסדרין סעודתין ומתקנין פתורין כל חד וחד פתורי' כדין חד שלהובא נפיק ובטש בההוא מדורא. כיון דבטש ביה מתגלגלן

ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקב' דתהומא רבא ומתטמרן תמן עד דנפיק שבתא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר על ענין אותה שלהובאה דאשא דנפיק בערב שבת ודוגמא לזה הוא רחיצת האדם במים חמין פניו ידיו ורגליו ושלהובא זו היא הנקרא שלהבת יה כדאיתא בזוהר ולכן יש להזהר בזה ואח"כ ללבוש בגדי שבת כמשחז"ל אצל ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך אלו בגדי שבת הרי ראיה מן המקרא לענין הרחיצה שקודמת ואחר כך לבישת הבגדים ואמנם נמצא בה הצורך גדול לפיכך אמרו חז"ל פרק ר"ע כשהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו ס' ריבוא מלאכי השרת והלבישו אותם ב' עטרות אחת כנגד נעשה ואחת כנגד נשמע וכאשר חטאו ירדו ק"כ ריבוא מלאכי חבלה ופרקום שנא' ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב ולכן עתה בערב שבת כאשר האדם לובש בגדי השבת חוזר וזוכה באותם עטרות שנאבדו ממנו בסיני וכל זה יזכה האדם המתקן מעשיו ומתכוין בהם לשם שמים ויוצא לקבלת שבת ואיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ד. וז"ל כד עאל שבתא אצטריכון אינון עמא קדישא לאסחאה גרמייהו משמושא דחול. מאי טעמא בגין דבחול רוחא אחרא אזלא ושטיא ושריא על עמא וכד בעי בר נש לנפקא מן ההוא רוחא ולאעלא ברוחא אחרא קדישא עילאה בעי לאסחאה גרמיה למשרי עליה ההוא רוחא עילאה קדישא וכו' בההיא שעתא דרוחא נחית נחתין עמה לגו גנתא דעדן שתין רתיכין מתעטרין לשית סטרין. וכד מטי לגנתא דעדן כלהו כדין כל אינון רוחין ונשמתין דבגנתא דעדן כלהו מתערי להההוא רוחא פתחו ואמרו זכאין אתון ישראל עמא קדישא דרעותא דמאריכון אתער לגבייכו כו' הנה מבואר מדברי המאמר כי האיש הישראלי על ידי המעשה אשר יעשה בערב שבת ניתוסף בו רוח ונשמה והם יותר קדושים מאותם של ימי החול הלא זה הדבר שנתבאר בחלק הקודם כי האדם ע"י מעשה המצוה קונה רוח חדש ונשמה וקונה השלימות בהווה ומה גם אחרי מותו ונוסף עוד לזמן התחיה ומאד יהיה נוסף בענין קדושת קבלת שבת ואשר מכין עצמו והיה כמלאך משרת האיש לבוש הבדים וכדומה לזה בצאת מן העולם יהיה מתעדן שם בג"ע וטובל במים ומקבל עונג שבת כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"י:

וז"ל נשמתא דנפקת מהאי עלמא דחשוכא איהי תאיבת למחמי וכו' כהאי בר נש דתאיב למשתי תאיבו למיא הכי כל חד וחד איהו צחצחות כמה דאת אמר צחה צמא צמא מאינון צחות דנהורין דגנתא ורקיעא והיכלין דגנתא כו' ההוא נהר איהו תיקונא דנשמתין לאתיישבא ולאתזנא ולהתהנאה מאינון צחות ונשמתין אתהנן על ההוא נהר ומתיישבן ביה עכ"ל:

סימן רמג

[א] הנה נתבאר למעלה כי בענין השבת צריך לעשות שני דברים הבאים כאחד סור מרע ועשה טוב כי הנה השבתת כל המלאכות היינו לענין סור מרע וכל הדברים הנעשים לכבד את יום השבת הלא הם מענין ועשה טוב ושניהם כאחד הם התיקון לעון אדם הראשון ולישראל אשר שבו על עון אבותם כמ"ש חז"ל אצל והמה כאדם עברו ברית מה אדם הראשון הכנסתי אותו לג"ע וכו' כך ישראל ועוד איסור נוסף בענין חילול שבת כי שקול הוא ככל התורה כולה ואמנם לענין תיקון העון בא ענין שביתת מלאכה והוא נחלק לשלשה חלקים והם שביתת מלאכה מן האדם וגם מן הבהמה וגם מענין השבתת כלים דאע"ג כי לא נצטווינו על זה שנאמר לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך וכו' ובהמתך אמנם כלים אין בהם צווי אמנם לקמן יתבאר הענין במקומו אמנם לענין הרמז הנמצא בהם יהיה מתחלק לשלשה חלקים אשר הם בעצם אדם נפש רוח נשמה ולפי כי ע"י העון נעשה בהם פגם כאשר מתבאר לקמן לכן באו חילוקי השלשה הללו לתקן את אשר נתעוות מתחלה בכלל ובפרט כי הנה הפגם היה בכלל בכל ישראל אמנם בפרט היה כל אחד כפי בחינתו ולכן לא ישכיר אדם מרחץ שלו לנכרי מפני שנקרא על שמו הנה בזה הוא ענין קצת בשביתת הכלים ואמנם יהיה ענין דוגמא אל האדם כי הנה חז"ל אמרו כל אחד מישראל יש לו חלק אחד בגיהנם וחלק בג"ע זכה נוטל חלקו וחלק חברו בג"ע שנא' לכן בארצם משנה יירשו נתחייב נוטל חלקו וחלק חברו בגיהנם שנאמר ומשנה שברון שברם והנה המרחץ הדוגמא שלו הוא גיהנם לפי כי שם רוחצים הנשמות מטומאת עונם ונטהרים ואמנם זה יהיה להם זמן מה עד תום חלאת עונם ונכנסים בג"ע כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"ד וז"ל זמנא קדמאה כיון דקבילת עונשא בגופא אזלא נשמתא ועאלין לה בגו אתר חד דאקרי בן הנם ואמאי אקרי בן הנם אלא אתר חד איהו בגיהנם ותמן אצטריפו נשמתין בצרופא לאתלבנא עד דלא עאלין לגנתא לעדן וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי הנשמות מכניסים אותם לגיהנם להתלבן שם מן העון ואמנם כשנכנס קדושת שבת אז גיהנם האור שלו כבה והנשמות הם יוצאים משם ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"ו וז"ל בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם סליקו דיני חייביא דהא מלכא קדישא אתייא ויומא אתקדש ואיהו אגין על כולא ומיד דינין אסתלקו וחייביא אית לון נייחא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מערב שבת מסתלק הדין מן הרשעים ואית לון נייחא והיינו לאיש הישראלי אבל כותי לא כן הוא שלכן נאמר ויום ולילה לא ישבותו ועו"ג ששבת וכו' ולכן יאמר נא לא ישכיר איש הישראלי מרחץ שלו לנכרי הוא דוגמא למקום שיש

לו בגיהנם כי הנה בשבת הוא יוצא משם והמקום פנוי מפני שנקרא על שמו של ישראל כי זה חלקו וכותי עשה מלאכה בשבת בעה"ז ולכן אין לו מנוחה אז בגיהנם וסתם מרחץ של גיהנם לאו לאריסותא עביד כי כל אחד יש מקום קבוע לבדו ואמרי שכל הריוח הוא של ישראל ושכר את הכותי בכך וכך ליום כו' ובענין כי הנה אמרו חז"ל כשם שקילוסו של הקב"ה עולה מג"ע מן הצדיקים כך קילוסו עולה מגיהנם מן הרשעים שנא' עוברי בעמק הבכא זה גיהנם מעיין ישיתוהו שמורידים דמעות כמעין ומצדיקין עליהם את הדין ואומרים יפה דנת יפה חייבת וכו' וזה השבח ימצא שהוא חוזר לישראל שהשכיר את המרחץ ונמצא הנכרי עשה מלאכה זו בשליחותו של ישראל ואסור אבל שדה מותר והדוגמא לזה הוא מקום של הפקר כך אחז"ל ויצא עשו השדה הפקיר עצמו כשדה שכן דרך לקבל שדה באריסות ולכן אע"פ שיודעים שהוא של ישראל אומר הכותי לקחה באריסות ולעצמו הוא עובד ועיקר הדבר מפני כי מלבד חטא אדם הראשון שנא' מפרי העץ אשר בתוך הגן לא תאכל ממנו ועבר על הציווי עוד נעשה איסור נוסף במעשה קין שהרג לאחיו שנא' ויהי בהיותם בשדה ולכן על ענין עון של קין שהוא ענין שדה מותר להשכיר לנכרי שהרי נתקן העון שנו כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קס"ח. וז"ל עד הכח אתבסם עלמא ואתתקן עקימא משירותא דאנוש בר חובא דאדם דנא אתבסם עד דקיימו ישראל על טורא דסיני אבל תיקונא דעקימו דקין והבל אתתקן ואתבסם עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי נתקן העון של קין והבל ולכן בא הדין ברוב ענין כי שדה מותר ליתן לעו"ג שכן דרך נקבל שדה באריסו' ואף על פי שיודעים שהוא של ישראל אומרים העו"ג לקחה באריסות ולעצמו הוא עובד ותנור דינו כמרחץ להחמיר שנאמר ותנור לו בירושלם לחייב כל העובר על זה וריחים שיש להם קול דינם כשדה להקל:

[ב] אפילו תנור או מרחץ שהשכירם שנה אחר שנה ונתפרסם הדבר על ידי כך שאין דרכו לשכור פועלים אלא להשכירם וכן אם מנהג רוב אנשי המקום להשכירם וכו' והנה עיקר הדבר הלא לך לדעת כי האדם כשיחטא ואשם מלבד אשר מקלקל לעצמו עושה פגם נמי אל כל המקום אשר נמצא שם שהרי נאמר גם את זה לעומת זה עשה האלהים וכמו שיש מקום אשר נמצאת בו הקדושה כמו כן נמצא מקום אשר ישכון שם הקציפה סטרא אחרא וכדרך שהאדם על ידי מעשה המצוה גורם שהקדושה נמצאת שם כך ההפך כי הרשע על ידי העון מטמא את הארץ ולכן בא דין זה של מרחץ ושדה בתחלת ההודעה שהיה דוגמא לעון אדם וחוה כאמור לפי שהם חטאו בענין זה כי האדם מפני העון נטרד מגן עדן הוא השדה שנא' ויטע ה' גן בעדן וישם שם את האדם ובעון של אדם הראשון ואת להט החרב לשמור את דרך עץ החיים להציל לו מעון שלו והיינו

לרחוץ אותו כמד"א אם רחץ ה' את צואת בנות ציון וכן נמי קין ויהי בהיותם בשדה וכדי לתת הודעה כי עון של קין נתקן הותר שכירות השדה שהנה נתקן מש"ה ויהי בהיותם בשדה אמנם עון של אדם גדול הוא לכן בענין שלו באה ההודעה לאסור שכירות המרחץ ולכן תנור דינו כמרחץ שנא' ותנור לו בירושלם ורחים דינם כשדה ולכן נאמר לא יחבול ריחים ורכב כי נפש דקין הוא חובל ויש דוגמא לענין הזווג לפי כי כן עון של קין היה שדה על תאומתו של הבל שנא' אם תטיב שאת מלת שאת היינו אשת לרמוז שבא על אשת הבל כדאיתא בתיקונים ולכן העושה כן נפש דקין הוא חובל דהיינו כי בנפשו עשה שהרי כבר נתקן העון ולכן חזר הדין אפילו תנור או מרחץ אם השכירם שנה אחר שנה ונתפרסם הדבר על ידי כך שאין דרכו לשכור פועלים אלא להשכיר המקום מותר וכן נמי אם מנהג רוב אנשי המקום להשכירם או ליתנם באריסות מותר להשכירם לנכרי מותר נמי לתתם לו באריסות לפי כי כל זה אינו רק הודעה בעלמא לעשו' היכר מפורסם על כי נתקן העון של קין כי כן קבל אותו הקב"ה כשעשה תשובה שנא' גדול עוני מנשוא אמר לו הקב"ה הלא אם תטיב מעשיך שאת מתכפר לך וכך היה כמדובר: מאחר עלות ההסכמה כי כל הדברים הנמצאים למטה בעולם השפל כך ימצא למעלה והוא השורש להם כי לא יתכן לומר כי אלו הדברים הנמצאים כך היו בהזדמן מאדם עד בהמה דומם צומח ובעל חי ומדבר אלא מפני כי יש להם שורש למעלה ולא זו בלבד אלא כי כל פרטי מהם הצורה שלו לא היה בהזדמן כגון הארץ שהוא עגול והצומח שהוא דוגמא לאילן וכן האילן וכן לענין המדבר כל אחד צלם דמות תבניתו מתחייב להיות כך מפני השורש שלו ולכן ימצא כי ענין המתחדש בעולם השפל כך הוא המעשה ועכשיו נתגלה אמנם כל הדברים נמצאו מזמן אדם הראשון כמ"ש חז"ל וחרשים המה מאדם כל האומניות שבעולם התקין אדם הראשון וכן נמי גזר על ענין היישוב כמ"ש חז"ל בפ' בארץ לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם מקום שגזר אדם יישוב נתיישב ותו לא מידי ולכן יהיה זה המרחץ בכל עולם ועולם כפי מדרגה שלו כי הנה למעלה יהיה נהר דינור כי שם טובלים מלאכי השרת ואיתא בחגיגה כת מלאכים שאומרים שירה ומתבטלים בנהר דינור שנברא מזיעתן של חיות ושם חוזרים ויותר למעלה יהיה כחלק מן המדה האחרונה כמש"ה אם רחץ ה' את צואת בנות ציון וגו' ולכן יאמר נא לא ישכיר אדם מרחץ שלו לנכרי כי אדם זה הוא בסוד אדם אתם הנקרא מה סוד ת"ת ישראל כדאיתא בזוהר פ' יתרו מה שמו חכמה שמו מה שם בנו ת"ת ישראל ויהיה ענין זה לפי כי בשבת הקדושה מתעלה למעלה ואמנם בחי' המרחץ הוא כחלק האחרון שבמדת המלכות כמ"ש אם רחץ ה' צואת בנות ציון כי ציון המדה האחרונה שבה שנא' אוהב ה'

שערי ציון הם השערים שבה נקרא ציון היינו משחז"ל שערים המצויינים בהלכה והנה בחינה זו בזמן החול היא יורדת בין הקליפות סטרא אחרא כדאיתא בתיקונים באילין עשר קליפין אתלבש קב"ה ושכינתיה בגין לנטרא להו לישראל ולקיימא ומלכותו בכל משלה אמנם בשבת בא הדין כך ולא ישכיר מרחץ שלו לכותי לפי כי כן נמי למעל' אדם באצילות אינו משכיר בחינת המרחץ שהוא רוחץ בתוכו לכותי הוא עשו מפני שנקרא על שמו דאף על גב שנא' מלך אלהים על גוים דשבת נקרא על שמו מה כדאיתא בזוהר פרשת בראשית בפסוק מה אדיר שמך בכל הארץ וכן נקרא אדני על שמו אדון כל הארץ שהנכרי עשה מלאכה בשבת שלכן אין מחסור כל דבר בעולם העשיה בשבת דסתם לאו לאריסותא עביד אלא לבעליו ואמרי אינשי הריוח הוא של ישראל ושכר את הנכרי\ בכך וכך ליום והנה סוד הענין הוא משחז"ל פרשת יתרו וז"ל למלך שהיה לו פרדס נאה נתנו לבנו כל זמן שהבן עושה רצונו של אביו הוא רואה איזו נטיעה יפה עוקרה ונוטע אותה לתוך הפרדס ובזמן שאין עושה רצונו הוא רואה איזו נטיעה יפה בפרדס עוקרה ונוטע אותה לתוך שדה אחר כך הקב"ה עוקר חסידים מעו"ג ונוטע אותם בישראל כגון יתרו רחב וכיוצא עכ"ל והנה דברים אלו אע"ג כי הפשט לא יופשט אמנם עדיין יש להבין הסוד של דברים הללו כי הנה פרדס זה הוא בסוד מדה האחרונה מקום שהקב"ה מטייל ומשתעשע בו כאשר מתבאר לקמן ונתנו לבני ישראל שנא' בני בכורי ישראל כי משם נמשכות הנשמות שלהם שנא' ממני פרייך נמצא וכאשר ישראל הם זכאים אז הקב"ה רואה איזו נטיעה יפה באומות מאותן שבעה מלכין קדמאים שלהם אשר נשאר שם ניצוצות של נשמות ועוקרן משם ונוטע אותם בתוך הפרדס זה בסוד אור חוזר הלא זה דברי כמ"ש חז"ל אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף וההפך מובן מדברי הזוהר פרשת משפטים מפ' לעם נכרי לא ימשול למוכר' וכו' ולכן יאמר נא אין משכירין מרחץ לנכרי ע"ד הנז' כי בשלמא בחול אפשר לנכרי להכנס למרחץ זה ונטהר ויעלה לרצון ונוטע אותו הקב"ה באותו הפרדס אמנם בשבת לא ישכיר אדם מרחץ זה לכותי ושפיר שייך ענין שכירות בזה לפי כי מרויח בזה אדם העליון מאותם נטיעות טובות שנוטע בתוך הפרדס אע"ג כי השכירות זה הוא לשעה קלה ואמנם הסיבה לזה הוא משום דסתם מרחץ לאו לאריסותא קעביד ואמרי שכל הריוח של המרחץ הוא לישראל ואע"ג כי הנכרי יש לו ריוח בכך שהרי נכנס במרחץ זה ומצואתו רוחץ וימצא אח"כ נטוע בפרדס הקדוש מ"מ אמרי אנשי שכל הריוח של ישראל הוא כאמור במאמר בזמן שהבן עושה רצון אביו רואה איזו נטיעה יפה עוקרה ונוטע אותה בתוך הפרדס ואמנם אמרי אינשי שכל הריוח של ישראל הוא ושכר את הנכרי בכך וכך ליום ר"ל כי

אע"ג שהרי הוברר לעלות למעלה יאמרו אין זה רק שכיר יום הוא וחוזר לסורו ונמצא הנכרי עשה מלאכה בסוד ויבא הביתה לעשות מלאכתו בשביל ישראל לפי כי כל ישראל הגשמיים גם הנשמות עליהם מוטל לעשות מלאכה זו שנאמר ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה כדאיתא בזוהר אבל שדה מותר שהרי נתבאר מן המאמר הנזכר למלך שהיה לו פרדס בזמן שהבן עושה רצון אביו רואה איזו נטיעה יפה עוקרה ונוטע אותה בפרדס ולכן כאשר מדה זו היא בסוד שדה אז מותר להשכיר לנכרי לפי שכן דרך לקבל שדה באריסות ולעצמו הוא עבד הנכרי להנאתו כאמור ואף על פי שיודעים שהשדה הוא של ישראל שהרי מדה זו היא חלק שלהם שנא' כי חלק ה' עמו אומר הנכרי לקחה באריסות ולעצמו הוא עובד לקיים מש"ה עובד אדמתו ישבע לחם ותנור דינו כמרחץ שנאמר ותנור לו בירושלם וריחים דינה כשדה:

אפילו תנור או מרחץ אם השכירם שנה אחר שנה וכו' הנה ענין אשר נאסר להשכיר לנכרי מרחץ ותנור היינו מסיבה שלא יאמרו הרואים כי הוא שליח של ישראל ובהכי נמצא כי הנכרי הוא טרח ללא הועיל בעבור הישראלי ותכלית הענין הוא מ"ש בזהר פרשת ויקרא דף כ"ה: וז"ל ת"ח מה בין ישראל לעע"ג וכו' אבל עע"ג לא קניין לעלמין בר אי אתגזר דקני נפש תחת נפש מאתר אחרא וכו' אמנם כאשר תנור או מרחץ זה השכירם שנה אחר שנה לנכרי ונתפרסם הדבר על ידי המשך הזמן כי אין האיש הישראלי שוכר פועלים אלא משכיר מרחץ ותנור שלו כי בזה ימצא כי הנכרי יש לו הנאה וריוח נמצא בזה הישראלי יוצא מן החשד והנכרי ניחא ליה בכי יותן וסוד הענין הוא מ"ש בזוהר פ' יתרו דף ע' וז"ל פתח ואמר והלכו עמים רבים וגו' אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו' ד"א הר ובית אע"ג דכלא חד דרגא סליקו לדא מן דא הר לשאר עמין כד אתאן לאעלא תחות גדפוי. בית לישראל למהוי עמהון כאתתא בבעלה בדיורא חד בחדווא ורביעא עלייהו כאימא על בנין תא חזי מה כתיב הכא ביתרו ויבא יתרו חתן משה וגו' כיון דכתיב אל משה אמאי כתיב אל המדבר אלא עקרא דכולא למה דהוה אתי אל המדבר ומאן איהו הר אלהים דדא איהו אתר לגיורי לאתגיורא וכו' אל המדבר הוו אתיין דאיהו הר האלהים למעבד נפשייהו ובגין כך קיימא ההוא אתר ברזא דהר כל מאן דאתי זכו ביה ואקרי גר צדק והא אוקימנא גר אף על גב דאתדבק באתר דא עילאה קדישא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מדה זו נמצא בה שני בחינות שונות הר ובית אמנם באיזה מקום הוא השני בחינות במקום הנקרא מדבר כמש"ה אל המדבר וגו' הר האלהים והנה כינוי מדבר הוא למטה בעולם התחתון כמשמעו מקום שאין בו יישוב אמנם הוא בסוד הר לאומות בית לישראל והנה הרמז בזה כי הם שתי מדרגות סוד השני דברים הנזכרים מרחץ ושדה

כי בחינת מרחץ היינו מקום שרוחצים בו ליטהר ולהכנס תחת כנפי השכינה דהיינו הר והוא מלשון הריון ולכן נקרא חדר הורתי זה סיני לפי כי מעיקרא עע"ג אין לו נפש רק מסטרא מסאבא וכאשר חוזר בו נכנס תחת כנפי השכינה נכנס בו בחינת נפש מסטרא דקדושה כנזכר בזוהר בכמה מקומות ולכן בא כינוי הר האלהים דאתיין למעבד נפשייהו כנ"ל ומקום זה הוא סוד בית ישראל כאשר עולה בחינה זו למעלה ומתחברת עם בעלה כמש"ה מי ישכון בהר קדשיך דאע"ג כי נקרא הר לאומות הוא כדרך השאלה אמנם מי ישכון שם לעולם שיהיה לו בערך בית הולך תמים ופועל צדק וגו' כדאיתא בזוהר פ' אמור אלין דמתקנין למטרוני' עטרהא ותכשיטהא ולבושהא להם הוא בית מושב אמנם הר לאומות כנזכר דהיינו מרחץ למעבד נפשייהו ולכן בגשמי אין לשכור אותו כאמור אמנם אם היא שנה בשנה או שרוב אנשי המקום להשכירם או ליתנם באריסות מותר להשכירם לכותי וליתנם לו באריסות כאמור:

סימן רמד

[א] הנה נתבאר למעלה כי כל הדברים יגעים אשר נעשים ביום השבת הוא לתקן העון הקודם של א"ה מפני כי כלנו טעינו בו להיות כי כל הנשמות היו כלולות בו כמשחז"ל אצל איפה היית ביסדי ארץ אמר הקב"ה לאיוב איפה שלך היכן היית באדם הראשון נמצא כי עון של אדם הראשון הוא אצלנו כמו שביארתי בפ' הן בעון חוללתי זה עון אדם הראשון ובחטא יחמתני אמי זו חוה שבא עליה נחש כמ"ש חז"ל בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא ואף על גב כי ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן. חזרה עליהם מפני מעשה העגל. ולכן כמו שנא' ויקח ה' את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה ונאמר וישלחהו מג"ע לעבוד את האדמה אשר לוקח משם שהוא ענין מלאכה לכן נאסרה ענין המלאכה בשבת ומה גם כי ישראל חטאו בענין המלאכה במעשה העגל כי כמה מלאכות עשו לפניו ולכן יאמר פוסק אדם עם הנכרי על המלאכה בחול וקוצץ דמים והכותי עושה לעצמו כי כן נמי ערב רב הם שעשו העגל שכן נאמר אלה אלהיך ישראל ולא נאמר אלה אלהינו כמשחז"ל מלמד שהגרים עשו אותו ואיתא בזוהר מהיכן בא להם מענין השבת שנאמר ביני ובין בני ישראל ולא הגרים מיד נתקנאו כדאיתא בזוהר ע"ש ואיתא בזוהר פ' תשא דף קצ"א וז"ל ת"ח כל זמנא דהוו משה במצרים שמא דאלהים לא דכיר וע"ד קשיא ליה לפרעה וגו' והשתא בעו ההוא מלה והיינו קום עשה לנו אלהים לנו דייקא דאנן צריכין להההיא מלה לאתקפא סטרא דילן דהוה אתדחיא עד השתא אשר ילכו לפנינו מאי אמרי אלא הכי אמרו חמינן דאתון ישראל כל טב וכל יקר דעלמא לכו

ואנן דחיין לבר דלכו וה' הולך לפניהם יומם אוף הכי אלהים אשר ילכו לפנינו וכו' ת"ח כל עניי יקר דאזלו במדברא לא הוו חפיין אלא לישראל לחודייהו. וההוא עננא דיקר וה' הולך לפניהם יומם אזלא לקמייהו ואלין ערב רב וכל אינון בעירי ותורין ועאנין הוו אזלין לבר ממשרייתא לבתרייתא וכו' וכל אינון דנטרי לון וכו' והנה מבואר מדברי המאמ' כי הגרים מחמת קנאה עשו המעשה בלתי טהור ולכן בא הדין כותי ששבת וכו' שנאמר ויום ולילה לא ישבותו ולכן יאמר פוסק אדם עם העכו"ם על המלאכה וקוצץ דמים והנכרי עושה לעצמו ואע"פ שהוא עושה בשבת מותר בד"א בצנעא שאין מכירים הכל שזו המלאכה הנעשית בשבת של ישראל היא וכו' והנה גם בזה ימצא דוגמא לקרבה אל המלאכה מלאכת שמים מאחר כי התכלית בזה הוא לתקן העון הקודם כאמור ולכן יאמר פוסק אדם עם עכו"ם על המלאכה הידועה אשר מצווים ומוזהרים עליה התורה והמצוה ומאחר כי הישמעאל הוא המבטל לישראל מלעסוק בתורה כמשחז"ל מפני מה האסכרה מתחלת בפה וגומרת בבני מעים כו' נענה ר' שמעון ואמר בעון ביטול תורה תינוקות יוכיחו שמבטלים את אביהם נכרים יוכיחו שמבטלים את ישראל מן התורה ולכן הדין נותן כי ונשא השעיר עליו זה עשו איש שעיר את כל עונות איש תם ואמר אל ארץ גזרה כך היא הגזרה מלפני דיין האמת וכמו שביארתי בפ' שפוך חמתך אל הגוים וגו' משתי סבות א' כי אכל את יעקב הממון שלהם ואין להם לקיים המצוה זאת ועוד אחרת ואת נוהו השמו שהיו מתכפרים בו אל מקום המזבח והצדקה ולכן פוסק אדם עם הישמעאל על המלאכה זו שצריך לעשות התורה והמצוה וקוצץ דמים כי הנה אכל את יעקב ונטל הדמים שלהם ולכן העכו"ם עושה לעצמו ואעפ"י שהוא עושה בשבת מותר במה דברים אמורים בצינעא שאין מכירים הכל כי זאת המלאכה הנעשית בשבת של ישראל היא אבל אם היתה ידועה ומפורסמת אסור דהא אמר מר חציף עלי מאן דמפרש חטאיה שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה שהרואה את העכו"ם עושה מלאכה של ישראל אינו יודע שקצץ אשר חטא עליה ועשה תשובה ואומרים פלוני שכר את העכו"ם לעשות לו מלאכה בשבת ועודנו לא ישוב ממעשיו לפיכך הפוסק עם העובד כוכבים ומזלות לבנות לו חצרו או לבנות כותלו או לקצור שדהו דהיינו הדוגמא פוסק העון ונתן עליו את כל עונותם וזה יעשה לבנות חצרו כד"א אשרי תבחר ותקרב לשכון חצריך שלא יהיה בידו עון מעכב. או כתלו לפי כי הלב יש בו ב' חללים וכותל ביניהם לב חכם הוא יצה"ט לימינו. ולב זקן וכסיל לשמאלו כמ"ש חז"ל ואדם זה נתגבר על יצרו והפיל כותל זה להרחיב משכן יצה"ט כמו שהוא אצלי בפ' הרחיבי מקום אהלך ולאחר שנתגבר יצה"ט חוזר לבנות כותל זה לשם שמים או לקצור לו שדהו הם המצות שהאדם זורע בגן

עדן כי על כל אלה הדברים לזמן התחיה עתידים לשמש לישראל כמה אלפים ישמעאלים כמ"ש חז"ל בזכות הציצית שני אלפים ת"ת רשעים ומשמשים לאיש הישראלי שנאמר אשר יחזיקו מכל לשונות הגוים בכנף איש יהודי ולכן אם היתה המלאכה במדינה או בתוך החתום אסור לו להניח' לעשות לו מלאכה בשבת שהרי הוא דוגמ' של עתיד שהוא משרתו ומצווה על שביתתו וזה מפני הרואים עתה שאינם יודעים שפסק מאותם עונות שבידו ועשה תשובה כאמור ואם היתה המלאכה חוץ לתחום וגם אין עיר אחרת בתוך תחומו של מקום שעושים בו מלאכה מותר שהדוגמא לזה הוא כי בל יראה ובל ימצא ענין של חשד לעושה אלה מותר:

[ב] לפסול האבנים ולתקן הקורות אפי' בביתו של עכו"ם אסור כיון דלצורך מחובר הוא והענין כי הנה נתבאר כי כל פתגם הרעה הנעשה במעשה בלתי טהור היה מן הגרים שעלו עם ישראל שנתקיים בהם בהחברך לרשע פרץ ה' מעשיך ולכן נאסר כל ענין מחובר שהדוגמא הוא אותו חבר רע שהם הגרים שנתחברו עם ישראל הלא הם דברי חז"ל קשים גרים לישראל כספחת ולכן לפסול אבנים שהדוגמא הוא מש"ה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים ולתקן הקורות של מעשה המשכן כמשחז"ל במדרש חזית קורות בתינו ארזים כל זה נעשה על ידי איסור של מחובר הנזכר ולכן נאסר עתה בגשמי ואם עשו כן לא ישקעום בבנין וכן נמי לא היה לגרים חלק במעשה המשכן כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף קצ"ה וז"ל ת"ח מה כתיב בקדמיתא מאת כל איש אשר ידבנו לבו לאכללא כלא וכו' ובגין דהוי ערב רב בגוויהו אתמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו לאכללא לון ביניהו דישראל וכולהו אתפקדו לבתר סטא זינא לזיני' ואתו אינון ערב רב ועבדי ית עגלא וכו' אמר הקב"ה מכאן ולהלאה עובדא דמשכנא לא יהא אלא מסטרא דישראל בלחודייהו מיד ויקהל משה את כל עדת בני ישראל וגו' וכתיב בתריה קחו מאתכם תרומה לה' מאתכם ודאי ולא כקדמיתא דכתיב מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו' והנה נתבאר מדברי המאמר כי ענין מעשה המשכן לא נעשה רק מישראל בלבד ונפסלו הגרים מפני מה שעשו ולכן נמי זה יהיה להם אשר כן עשו לא ישקעום בבנין וכן אם בנו נכרי' לישראל בית בשבת שהוא דוגמא לבנין המשכן כאמור שנעשה מפני איסור שעשו ולכן לא ידור בו ישראל עתה מלאכת פרהסייא במטלטלין כגון ספינה הידועה לישראל דינה כמו מלאכת מחובר והטעם בזה הוא מפני שהם אמרו אשר ילכו לפנינו בפרהסיא ולכן נמי נאסר מלאכת פרהסייא כאמור כמו מלאכת מחובר ואמנם ענין הספינה הוא דוגמא היינו מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף קנ"ט יונה דנחת לספינה היא הנשמה הנכנסת לגוף וכו':

[ה] אם שכר נכרי לשנה או לשתים שיכתוב לו או שיארוג לו בגד הרי זה כותב ואורג בשבת כאילו קצץ עמו שיכתוב לו ספר או שיארוג לו בגד שהוא עושה בכל עת שירצה שהרי הגרים לא קיימו לענין השבת כד"א ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם ולא לזולת והוא שלא יחשוב עמו יום יום ולא יעשה המלאכה בבית של ישראל ויש מי שאוסר בשוכר הנכרי לזמן נמי שהרי הגרים לא היה להם תקנה לעולם:

[ו] יהודי הקונה מכס ומשכיר לו א"י לקבל מכס בשבת מותר שכן נמי הגרים היו רועים הצאן של ישראל בשבת כנ"ל אם הוא בקבולת דהיינו שאומר לו לכשתגבה מאה דינרין אתן לך כך וכך נמי היו נותנים להם ישראל תמצית המן לאכול כנזכר בזוהר:

נדרשתי לאשר שאל לבי לבאר הדינים אלו כלפי שמיא כי כן ענין השבת דבר גדול הוא שאמר הכתוב ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם ולכן יאמר פוסק אדם עם הנכרי הוא אדם שבקדושה עם הנכרי הוא הקליפה פוסק עמו על המלאכה לפי כי אדם דהקדושה נאסר עליו מלאכה של חול דוגמא מה שנאסר בעני הגשמי לפי כי לעולם הרוחני עיקר. אלולי כי בענין הרוחני הוא אסור המלאכה בשבת לא נאסר בעה"ז בגשמי. ולכן יאמר כי הנה מאחר שאדם דעשיה נאסר עליו כל מלאכות של חול כאשר מתבאר מן הזהר ולכן מותר לומר לכותי הקליפה פוסק עמו על המלאכה של חול שאם לא כן יתבטל העולם ולכן הוא מוכרח להיות כל המלאכות נוהגות בשבת אך לא על ידי סטרא דקדושה אלא כי כן פוסק עם הכותי סטרא אחרא על המלאכה הנזכרת הנז' וקוצץ דמים לתת להם מן התמצית להתפרנס כדי שלא יתבטל העולם דלא סגי בלאו הכי עד זמן שנאמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ולכן העכו"ם עושה לעצמו לפי כי עולם המעשה שולטים בו הקליפות וכאילו הכל הוא לעצמו ואעפ"י שהיא עושה בשבת מותר שהרי לא קבל עליו סמאל ענין התורה כנזכר בזוהר פ' בלק בד"א בצינעא שאין הכל מכירים שזו המלאכה הנעשית בשבת הוא של ישראל כי הכל הוא מצד סטרא דקדושה שנאמר ואתה מחיה את כלם אבל אם היתה ידועה ומפורסמת אסור שהרואה את הכותי עוסק אינו יודע שקצץ ואומר כי סטרא דקדושה שכר העכו"ם הקליפה לעשות לו מלאכה של חול בשבת לפיכך הפוסק עם העכו"ם סטרא אחרא לבנות לו חצרו שנאמר בהם אשרי תבחר ותקרב ישכון חצירך והם בעולמות והבנין הוא כאשר אינו מקטרג על התחתונים בהכי נבנה מן המעשים שלהם או מן הנשמות או כתלו שנאמר הנה זה עומד אחר כותלינו והם המעכבים ליבנות או לקצור לו שדהו כמ"ש מחצדי חקלא אם היתה המלאכה זו במדינה היא עיר ה' או בתוך התחום של הקדושה אסור לו לאדם דעשיה להניחם לעשות לו מלאכה בשבת מפני הרואים הם הקליפות כמשחז"ל תחשכנה עיניהם מראות לפי כי כל

מראית עיניהם מביא רעה לעולם שאינם יודעים שפסק ויש להם הנאה מאותו התמצית שעתיד ליתן להם שהם שיירי מצות ואם היתה המלאכה חוץ לתחום של הקדושה וגם אין עיר אחרת בתוך תחומו של מקום שעושים בו מלאכה זו של חול מותר:

לפסול האבנים ולתקן הקורות וכו' והענין כי הנה הכלה נגזר עליה מזמן הבריאה לכי ומעטי את עצמך ולכן היא יורדת בעולמות למטה אמנם בשבת היא עולה למעלה שנאמר ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם ולכן לפסול האבנים שהם בסוד המדות שלה הנק' אבנים שנאמר ויקח מאבני המקום ולתקן הקורות שנאמר קורות בתינו ארזים אפילו בביתו של כותי אסור שהרי אין שם תיקון בשבת לפי שכבר הקדושה נתקנה מע"ש כנודע כיון דלצורך מחובר הוא לחבר המדות של הכלה והיו לאחדים לחבר אותם עם החתן לצורך מחובר הוא ואם עשה כן לא ישקעם בבנין של הכלה:

עוד זה מדבר בדינים הללו בדרך אחרת והכל דין אמת והענין פי הנה אדם דקדושה פוסק עם הישמעאלי סטרא אחרא על המלאכה הידועה שנאמר בה ויבא הביתה לעשות מלאכתו פוסק עמו כדי שלא ימצא שם שלא יהיה מונע היחוד וקוצץ דמים של אותה השפעה שנותן לו והישמעאלי עושה לעצמו נתקן ע"י כך ומתעורר לעצמו להתייחד עם הנקבה שלו כדאיתא בזוהר פ' ויקהל בענין ונוגה לו סביב בענין החשמל וכן כענין ההוא שלהובא ומדורא דאשא ע"ש ואע"פ שהוא עושה כן בשבת מותר בד"א בצנעא שנאמר והצנע לכת עם אלהיך כמשחז"ל זו הוצאת המת והכנסת כלה כאשר נתבאר אצלי כי הוצאת המת הוא סמאל מת מעיקרו כדאיתא פרשת שופטים על פי שנים עדים יומת המת דא סמאל מת מעיקרו ואחר כך הוא הכנסת כלה כי כן נמי בפרוח רשעים וכו' לעכב הייחוד הוא סיבה להשמדם עדי עד על ידי ההוא שלהובא שיוצא ומפריד אותם ומשפיל אותם לנוקבא דתהומא רבה כנזכר בזוהר ואמנם ואתה מרום לעולם ה' כמ"ש הרשב"י פ' וירא כדא' יעקב משמש במרום תנינן ולכן יאמר בד"א בצינעא שאין מכירים הכל כי זו המלאכה הנעשית בשבת היא של ישראל עלוי שנאמר בו בני בכורי ישראל אבל אם היתה ידועה ומפורסמת אסור שהרואה את הישמעאלי הקליפה עוסק להתחבר שם אילו יודע שקצץ ואל אחר אסתרס כדאיתא בזוהר פרשת משפטים ואומרים פלוני אדם דקדושה שכר את העכו"ם הקליפה לעשות לו מלאכה בשבת י"ל לעשות הייחוד על ידו לפיכך הפוסק עם הישמעאלי לבנות לו חצרו או כותלו או לקצור לו שדהו בעולם העשיה אם היתה המלאכה זו במדינה בעשיה או בתוך התחום שלה אסור לו להניחה לעשות לו מלאכה בשבת וזה מפני הרואים הם סטרא אחרא שאינם יודעים שפסק סטרא אחרא ואסתרס וחושבים כי יש בו כח לעשות מלאכה שלו ואם היתה המלאכה

חוץ לתחום של הקדושה וגם אין עיר אחרת בתוך תחומו של מקום שעושים בו מלאכה זו מותר:

לפסול האבנים איתא בזוהר פ' ויצא קמז:

ויקח מאבני המקום אבני המקום לא כתיב אלא מאבני המקום אלו אינון אבני יקר מרגלאן טבאן דאינון תריסר אבנין עילאין כמה דכתיב שתים עשרה אבנים ותחות אלין תריסר אלף ורבוון אבני פסילן וכולהו איקרו אבנין בג"כ מאבני המקום ולא אבני דא הוא מקום דקאמר. ולכן לפסול את האבנים הנזכר ולתקן הקורו' אשר שם שנאמר קורות בתינו ארזים אפילו בביתו של עכו"ם אסור כי בסיבת החרבן צריכים תיקון מן הקליפה כדאיתא פ' פקודי דף ר"מ:

וז"ל ת"ח אינון אבנין דיסודי ציון וירושלם ח"ו דשליטו עלייהו שאר עמין ולא אוקדו לון ולא אתוקדון אלא כלהו גניז קב"ה וכל אינון יסודי ביתא קדישא כלהו אתגניזו ולא אתאבידו מנייהו אפילו חד וכד יהדר קב"ה ויוקים לירושלים על אתריה אינון יסודי אבנין קדמאין יהדרון לאתרייהו וכו' ולכן יאמר לפסול האבנים ולתקן הקורות אפילו בביתו של עכו"ם אסור אע"ג שנאמר תחת האבנים אביא כסף ותחת העצים נחשת לא יתקן אותה בבית הכותי כיון דלצורך מחובר הוא וצריך לחבר האבנים של החשן על לב כהן גדול ואם עשו כן לא ישקעוה בבנין ודאי:

אם בנו לישראל כותים בית היינו מ"ש בזוהר פ' שלח לך דף קס"ו: וז"ל כד אתא צפרא זקף עינוי ר"ש וחמא חד נהירו דהוה נהיר ברקיעא מאיך עינוי לתת' אהדר כמלקדמין וחמא נהירו בכל רקיעא דנהיר וסליק בההוא נהירו דיוקנא דביתא בכמה ציורין חדא ר"ש ולפום רגעיא אגניז ההיא נהורא אדהכי הא אינון תרין שליחן אתיין וכו' אמרו ליה ולא חמית נייחא דרוחא דעביד לך מארך חמית נהירו דביתא ברקיעא אמר לון חמינא אמרו ליה ביה שעתא אפיק תהומא בי מקדשא ואעבריה קב"ה בימא רבא ומנהירו דיליה הוה. נהיר ברקיעא עכ"ל הנה מבואר כי בית המקדש הוא ביד הקליפה כמשחז"ל שנתמשכן שני פעמים והקב"ה עתיד לבנות אותו כדאיתא בזוהר אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו ולכן אם בנו הישמעאלים הקליפה בית זה בית המקדש לישראל בשבת באיסור נכון להחמיר שלא יכנס בו וכן עיקר:

מלאכת פרהסייא אפי' במטלטלין כגון ספינה דהיינו מ"ש בזוהר פ' אמור דף וז"ל שם אניו' יהלכון כד"א היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה ממרחק ודאי מרישא ומעילא דרישא על ידא דחד צדיק וכו' תניניא אזלינן תחות ספינה דהאי ימא רבא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כינוי ספינה היא במדה אחרונה והיא מכלל מטלטלין

היינו טלטולי אתתא כי כך נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך וספינה זו היא ידועה בסוד כנסת ישראל והיא מלאכת פרהסייא לפי שהיא יורדת בעולמות למטה לעין כל עין קוץ ולכן דינה כמחובר בזמן שהיה מתחברת למעלה כי אסור להיות ע"י כותי וכן נמי ענין הספינה כמטלטלין כאמור:

אם שכר ישראל סטרא דקדושה ישמעאלי סטרא אחרא לשנה או לשתים שיכתוב לו כי כן הוא כותב מעשה כל התחתונים כאשר לא יפלא ממנו דבר או לארוג לו בגד שבהם נאמר קורי עכביש יארוג קוריהם לא יהיו לבגד אבל לסטרא דקדושה אותו בגד שקרע ביום חורבן ב"ה שנא' בצע אמרתו ולפי כי סטרא אחרא הגור שכר אותו לארוג לו בגד זה שלא כרצונו הרי זה כותב ואורג בשבת דהוי כאילו קצץ עמו שיכתוב לו ספר או שיארוג לו בגד שהוא עושה בכל עת שירצה והוא שלא יחשוב עמו יום יום בשכר ולא יעשה המלאכה זו בבית ישראל רק באותו היכל שלהם הנקרא היכל חובה כדאיתא פרשת פקודי ויש מי שאוסר בשוכר עכו"ם לזמן:

[ו] יהודי הקונה מכס וכו' היינו אדם דקדושה שלוקח מכס מסטרא אחרא שנא' דודי ירד לגנו וגו' וללקוט שושנים כי מש"ה לרעות בגני' הם של ישמעאלים להוציא משם ניצוצות ממלכי אדום ומשכיר לו הכותי לקבל מכס בשבת לפי שאין הקדושה מבררת שהרי הברירה אסורה כדלקמן אם הוא בקבולת שאומר לו לכשתגבה מאה דינרין אתן לך כך מותר וכך היא המדה למעלה:

סימן רמה

[א] כבר נתבאר למעלה על ענין עון הקודם של אדם הראשון אשר נוקשו בו ישראל לאחר שנטהרו לפני הר סיני ואמנם נמצא איסור נוסף במעשה קין והבל ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו לפי כי אמר לו בא ונחלוק העולם אני ואתה ומתוך שותפות זה הרג אותו ולכן חזר הדין זה ביעקב ועשו כי אמר עשו ליעקב בא ונחלוק העולם שנאמר נסעה ונלכה שנינו יחדיו כמשחז"ל אמר לו יעקב לא כך אעשה אלא יעבור נא אדוני טול אתה העה"ז ואני אטול עה"ב ולכן בא הדוגמא בזה ישראל ועכו"ם שיש להם שותפות וחוזר הדין לישראל וערב רב שהיו יחדיו באותו מעשה ואמנם העיקר חוזר להיות על שני שותפים הנמצאים באדם יצה"ט ויצה"ר שנא' לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו כמשחז"ל זה יצה"ט ויצר הרע ולכן יאמר נא באם ישראל ועכו"ם שיש להם שדה הדוגמא על שדה הנאמר בו ויהי בהיותם בשדה ונאמר כריח שדה אשר ברכו ה' או תנור כד"א ותנור לו בירושלים או מרחץ הוא גהינם כנ"ל או רחיים שטוחנין מן לצדיקים כל דברים הללו דבר

והפכו שניהם שותפים דוגמא לכל השותפי' הנז' והללו הם מעותדי' לפעול בכל אלו הדברים ממועצותיהם לאדם או שהיו שותפין בחנות בסחורה בגוף האדם עצמו ששנינו החנות פתוחה והחנוני מקיף וכו' אם התנו מתחלה בשעה שבאו להשתתף היינו לזמן י"ג שנים כי אז נכנס באדם יצר הטוב כמשחז"ל שיהיה שכר השבת הריוח אשר ימצא בעשותו אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה יהיו של עכו"ם היצר הרע אם מעט ואם הרבה לא יעמוד יצר הטוב כנגדו רק לו לבדו ועבר יום אחד בשבוע כנגד יום השבת לישראל יתננו חלקו מותר אף ע"ג דמשמע מינה שדעתו לחטא ביום השבת אין זה רק לדחות אותו לקיים מ"ש שוב יום אחד לפני מיתתך ואם לא התנו בתחלה כשיבואו לחלוק נוטל עכו"ם שכר השבתות כלם שהאדם עבר עליהם לפי כי כל הרשעים הם נידונים ביום השבת אמנם המחלל שבת אין לו מנוחה כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"א וז"ל בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגהינם סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתייא ויומא אתקדש ואיהו אגין על כלא ומיד דינין אסתלקו וחייביא אית לון נייחא וכל אינון מחללי שבתות וזמני בפרהסיא דינין סלקין מנייהו אבל נורא דגהינם לא אשתכך מעלייהו לעלמין וכל חייבי גהינם שאלי עלייהו מאי שנא אלין דלית לון נייחא מכל חייבין דהכא אינון מאריהון דדינא חייבין לון אלין אינון חייבין דכפרו ביה בקב"ה ועברו על אורייתא כלה בגין דלא נטרו שבת וכו' ולכן יאמר כי עכו"ם סטרא אחרא נוטל שכר כל השבתות והשאר חולקין אותו מן המצות והעונות ואם לא היה שכר השבת ידוע לפי כי המחלל שבת אינו נידון באופן זה אלא כשמחלל שבת בפרהסיא אמנם אם לא נודע אשר חטא עליה בשבתות לעין כל יטול העכו"ם סטרא אחרא לבדו שביעית השכר כי כך אחז"ל עבירה מכבה מצוה וחולקים השאר כאמור:

[ב] היכא שהתנו בתחלה אם אחר כך בשעת חלוקה נתרצה הכותי לחלוק בשוה מותר כך אחז"ל לעלוקה שתי בנות גן עדן צועק תן לי צדיקים גהינם צועק תן לי רשעים וכו' ולכן חולקים בשוה:

[ג] היכא שלא התנו בתחלה יש תיקון על ידי שיחזיר המוכר להם דמי הקרקע היינו גוף האדם הוא קרקע והמוכר זה הקב"ה שהוא מחזיר האדם בגלגול הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר והיינו דמי הקרקע הם המצות שעשה זה מפסיד אותם או מחזיר אותו בגלגול היינו כי ימכרוהו לאיש אחר חלק הנפש ויחזרו ויקנוהו בשותפות יצר הטוב ויצר הרע ויעשו תנאי בשעת הקנייה ואם נשתתפו בחנות הוא הגוף כאמור ולא התנו יחזור כל אחד ויטול חלקו מן הגוף ויבטל השותפות כשימות האדם ואחר כך יחזרו להשתתף בגוף השני כאמור ויתנו בתחלה ואם קבלו הקרקע זה הגוף לעשות בו

מלאכה בשותפות יבטלו השיתוף במיתת האדם ואח"כ יחזרו להשתתף בגלגול הנשמה בגוף אחר ויתנו בתחלה כאמור:

[ד] יכול ישראל ליתן לכותי הוא היצר סוד הקליפה מעות להתעסק בהם היינו משחז"ל ונוגשיך צדקה המעות שהעכו"ם נוטל מישראל צדקה תחשוב לו ונוסף עוד כי יש לו להתעסק בהם דוגמא להרויח בהם ואף ע"פ כי הישמעאלי נושא ונותן בהם בשבת דהיינו להטעות ולהכשיל בני האדם ולהחטיאם חולק עמו כל השכר בשוה כך איתא בזוהר פ' תרומה דף קסג וז"ל וכי מאן חמא עבדא דלהוי קטיגורא דמאריה וכו' רעותיה דקב"ה דיהון בני נשא תדירי בפולחניה ויהכון באורח קשוט כו' איך אתיא עבדא בישא ואשתכח מקטרגא ואסטי לבני נשא באורח ביש ועביד לון דלא יעבדון רעותא דמאריהון אלא ודאי רעותא דמאריה עביד למלכא דהוה ליה בר יחידאי והוה רחים ליה יתיר ופקיד עליה ברחימו דלא יקרב גרמיה לאתתא בישא וכו' בביתא דמלכא לבר הוה ההיא זונה וכו' תועלתא פקידא דמאריה עביד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי המקטרג הוא יצר הרע עושה מצות קונו ולכן הוא אומר חולק עמו על השכר השוה דהיינו כי יצר הטוב נוטל שכר המצות ויצר הרע נוטל שכר העונות כאמור מפני שאין המלאכה זו של הפיתוי ועצה רעה מוטלת על ישראל לעשותה שנאמר שהעכו"ם היצר הרע עושה שליחותו של יצר הטוב וכן אין העסק ניכר ממי הוא:

[ה] מותר לישראל ליתן סחורה לעכו"ם למכור כי הסחורה הוא דוגמא לתורה שנא' כי טוב סחרה מסחר כסף היינו משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח וכמו ששנינו הרי רץ לדבר מצוה ובורח מן העבירה ואמנם סוד הענין יובן כמ"ש בזוהר כי האדם יכול להחזיר יצר הרע שהוא שד ונותן בו אות יוד נעשה שדי ולכן נאמר ולעבדו בכל לבבכם ביצר הטוב וביצר הרע והיינו שיכול ליתן סחורה של תורה לעכו"ם יצר הרע למכור אם קצץ לו שכר ובלבד שלא יאמר לו מכור בשבת:

תנור שלקחו משכון מעכו"ם והוא דוגמא לחלק אשר לו בגיהנם ויצר הרע ממונה עליו וישראל ע"י מעשה המצוה לקח מתחת ידו חלק זה והוא ממושכן בידו לתת לרשע כרשעתו כאשר נתחייב לוקח חלקו וחלק חברו בגהינם וקבל עליו העכו"ם שמה שיעלה שכר התנור יתן לישראל ברבית מעותיו מותר ליטול שכר שבת לפי שהוא ברשות העכו"ם ואין לישראל חלק בו באותה הנאה שהיצר עושה רצון הקב"ה לפתות בני אדם ולהכניס אותם לגהינם וגם אין הישראל אומ' לו לעסוק בשבת וישמעאלי כי טרח בנפשי' טרח לקיים תנאו שיש לו עם הקב"ה שילך לפתות לבני אדם כמשל הזונה כנ"ל:

ו אם אפו עכו"ם בתנורו של ישראל כחלק הנמצא לו בגהינם דשבת על כרחו ונתנו לו פת בשכר התנור מן התורה שלמד הנאפת שם בסוד יכין וצדיק ילבש אסור ליהנות ממנו בכי האי גוונא:

ראיתי ונתון אל לבי לבאר הדינים אלו על דרך הנ"ל וכך היה אומר ישראל וכותי שיש להם שדה וכו' והענין כי הנה סטרא אחרא יש להם כל הדברים כנגד סטרא דקדושה שנ' כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים ולכן ימצא כי ישראל עליון סטרא דקדושה יש לו עם כותי כל עניינים אלו שוה בשוה שדה של הקדושה כריח שדה אשר ברכו ה' וסטרא אחרא שדה אדום וכן תנור שנ' אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם וכן בתמורה קרבם יחמו כתנור וכן מרחץ שנא' רחצו הזכו ונא' אם רחץ ה' את צואת בנות ציון וכן רחיים שנא' קול רחיים ואור נר ונא' אשר אחר הרחיים ולכן יאמר ישראל ועכו"ם שהיו להם בחינות הללו בשותפות או שהם שותפים בחנו' בסחורה והיינו המד' האחרונה היא חנות מיוזנת ולפי כי סטרא אחרא נאחזו בה לפי כי רגליה יורדות מות לכן יצדק כי סטרא אחרא יש לו סחורה בחנות זו לכן אם התנו מתחלה משעה שבאו להשתתף שהוא דוגמא לזמן הבריאה כאשר נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך נעשית ראש לשועלים ואתבריאו קליפין כדאיתא בזוהר פ' בראשית וכן נמי התנו שיהיה שכר השבת לכותי לבדו אם מעט ואם הרבה ושכר יום אחר כנגד יום השבת לישראל לבד מותר והענין כי הנה שכר השב' היינו מה שמגיע לקליפה ביום השבת מן הקדושה כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל כענין החשמל ונוגה לו סביב ושכר יום אחר כנגד יום השבת לישראל לחוד מותר לפי כי השכר של ישראל סטרא דקדושה גדול מאד ובתנאי זה שנותן שכר יום השבת נמצא תועלת גדול לסטרא דקדושה כאשר סטרא אחרא נדחית למטה והקדושה מתייחדת למענה וקרב אותם אחד אל אחד איש באחיהו ידובקו ולכן אם לא התנו בתחלה כשיבואו לחלוק נוטל הישמעאלי שכר כל השבתות שנמצא בהם דלמפרע כל הקדושה קנה אותה האיש הישראלי והשאר חולקים אותו ואם לא היה שכר השבת ידוע לפי כי כן שכר השבת לא נתגלה כמו שאחז"ל ובפרט מענין נשמה יתירה לא נתגלה ולכן יטול העכו"ם לבדו שביעית השכר וחולקים השאר:

היכא שהתנו מתחלה שיהיה שכר השבת לעכו"ם אם אח"כ בשעת חלוקה נתרצה הכותי לחלוק בשוה מותר לפי כי מאי דהוה הוה ישראל נטל את שלו מן הקדושה לשעבר:

היכא שלא התנו בתחלה יש תיקון שיחזיר המוכר להם דמי הקרקע היינו קב"ה שגזר על הירח לכי ומעטי את עצמך והיינו המוכר את הקרקע כד"א אסתר קרקע עולם היתה

וכאשר קלל את הנחש שם נאמר ועפר תאכל כל ימי חייך ואמרו חז"ל לא עפר מכל מקום אנא חופר עד שמגיע לסלע או לבחולה ולכן יחזיר דמי הקרקע זה או ימכרנו לאיש אחר זה סמאל הנקרא אחר ויחזרו ויקנהו בשותפות כאמור ויתנו בשעת הקני' ואם נשתתפו בחנות הנזכר ולא התנו יחזור כל אחד ויטול חלקו כי הכותי נותן חלק מן הקדושה המחיה אותו שנ' ואתה מחיה את כלם ויבטלו השותפות לשעה ואח"כ יחזרו להשתתף בענין טוב ורע כדאיתא בזוהר פרש' מקץ דף ר"ד וז"ל כיון דאתגלגלו אתוון ט"ר כחדא סלקא ט' ולא אתיישבת עד דגער בה קב"ה וכו'. הנה נתבאר מדברי המאמר כי אות ט' נא היה רוצה להתחבר עם אות ר' עד שגער בה הקב"ה בעבור צורך בריאת האדם וזהו ענין השותפות שיחזרו להשתתף ומה גם כי יש שיתוף לשניהם באדם דעשיה ואין לפרש בזה ואם קבלו הקרקע לעשות בו מלאכה בשותפו' על דרך האמור יבטלו השיתוף וימחלו זה לזה ואחר כך יחזרו להשתתף ויתנו בתחלה:

יכול ישראל ליתן לישמעאלי מעות להתעסק בהם היינו מ"ש בזוהר פרשת משפטים דף ק"ת וז"ל כל עובדין דקב"ה עביד בקדמיתא אקדים ההוא דלבר ולבתר מוחא דננאו וכו' דהא כל קליפ' מסטר' אחרא הוי ומוחא ממוחא ותדיר סטרא אחרא אקדים ורבי ואגדיל ונטיר איבא כיון דאתרבי זרקין ליה לבר ויכין רשע וצדיק ילבש וכו' וזה הוא ענין מה שנותן ישראל מסטרא דקדושה מעות לכותי להתעסק בהם ואף על פי שהעכו"ם נושא ונותן בהם בשבת שהם מגדלים כנז' חולק עמו כל השכר בשוה מפני שאין מלאכה זו מוטלת על ישראל לעשותה אנא יכין רשע וצדיק ילבש א"כ אין לומר שהישמעאלי עושה שליחותו של ישראל אלא לעצמו הוא עושה וכן אין העסק ניכר שהוא לישראל כי הקליפה היא מגדלת נודע ממי העסק והתועלת: מותר לישראל לית סחורה לעכו"ם למכור אם קצץ לו שכר והיינו סוד התמצית שנותן להם סטרא דקדושה כדאיתא בזוהר פרשת בלק דף ר"ט וז"ל כדין אימא בלחישו נגיד מתנן עילאין ושדר וקבע לון בההוא עטרא לבתר אנגיד נחלי דמשח רבות קדישא על רישא דמלכא וכו' כדין חדוותא הוא בכל אינון בני מלכא ומאן אינון כל אינון דאתו מסטרייהו דישראל דהא נא מזדווגי בהו ולא קיימו עמהון בר אינון ישראל בני ביתא ומשמשי נהו כדין ברכאן דנפיקי מנייהו דישראל הוא וישראל נטלין כולה ומשדרין חולקא מיניה לישמעאלים ומההוא חולקא אתזנו שאר עו"ג ותאנא מבין סטרא דממנן על עו"ג נפיק חד שביל דקיק דמתמן אתנגיד חולקא לאינון תתאי ומתמן מתפרש לכמה סטרין ודא קרינן ליה תמצית דנפיק מסטרא דארעא קדישא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי סטרא דקדוש' נותנים התמצית לסטרא אחרא ולכן מותר לישראל הגשמי לתת סחורה לישמעאלים הגשמי למכור

בשבת אם קצץ לו דמים לפי כי כן נמי סטרא דקדושה נותן סחורה זו לסטרא אחרא למכור לכל סטרין דילהון בשבת וקוצץ להם שכר מן התמצית ובלבד שלא יאמר נו בדבור בשבת אלא עונם כמנהגו נוהג:

תנור שלקחו ישראל משכון מכותים היינו גהינם אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלם וזה היא של הקליפה כנודע ונטלו סטרא דקדושה משכון ביום השבת שהוא בטל כדאיתא בזוהר וקבל עכו"ם כי כל מה שיעלה שכר התנור מן הנדונים שם יתן לישראל רבית בשכר מעותיו היינו מה שמקלסין הרשעים שם להקב"ה וחומ' יפה דנת יפה חייבת יפה התקנת גהינם לרשעים כמשחז"ל כשם שקילוסו של הק"בה עונה מן הצדיקים מגן עדן כך עינה קילוסו מן הרשעים בגיהנם שנאמר עוברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו מותר לישראל סטרא דקדושה ליטול שכר שבת בסוד אור חוזר לפי שהוא ברשות רשעים סטרא אחרא ואין לישראל סטרא דקדושה חנק בו בגיהנם זה וגם אין ישראל סטרת דקדושה חומר לה לכותים סטרא אחרת נעסוק בשבת ועכו"ם כי טרח בנפשיה טרח נקיים תנאו עם הקב"ה שהפקיד אותו בכך משנה זונה כנ"ל:

אם חפו כותים וכו' סטרא אחרת בתנורו של ישראל הוא גיהנם עליון בשבת על כרחו ונתנו לו פת בשכר התנור בסוד תנור חסור ליהנות ממנו כי חין ענין בירור בשבת כדלקמן:

סימן רמו

[א] הלא זה הדבר אשר העירותיך בצדק בתחלה כי הנה לא נצטוינו מעיקרא על שביתת כלים דכתיב למען ינוח שורך וחמורך וכל בהמתך אבל הכלים לא דלא שייך בהם. הנחה ולכן מותר להשאיל כלים ולהשכיר כלים לנכרים אף על פי שהוא עושה בהם מלאכה בשבת מפני שאין אנו מצווים על שביתת כלים כאמור והטעם ברור הוא במה שהקדמתי כי מפני מה ניתנה תורה ביום השבת כדי להיות נתקן עון של אדם הראשון דהכי איתא בזוהר כי עון קין והבל נתקן אבל עון א"ה לא נתקן עד שעמדו ישראל על הר סיני וכן מפורש בשום שכל פרשת תרומה דף קס"ח. וז"ל כיון דאתבריר פסולת שריאו אתוון לאולדא דאת ש"ת תקונ' דכר ונוקבא וכדין כתיב ב ויולד בדמותו כצלמו וגו' איהו קרא ליה שת וכו' מהללאל מ' סופא דאתוון דאדם ה' ונ' תיקונ' דהבל וכו' עד הכא אתבסם עלמא ואתתקן עקימא וכו' וחובא דאדם לא אתבסם עד דקיימו ישראל בטורא דסיני עכ"ל והנה נתבאר כי עון קין נתקן ולא של אדם והנה מבואר הדבר הזה מן המחמר וכן איתא בגמרא ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן והנה נודע כי עיקר הזוהמא היא

הדבוקה חל הגוף לפי שהיה חומר עכור ולכן צוה הקדוש ברוך הוא והיו נכונים ליום השלישי כי נצטוו בכיבוס בגדים וטהרה מן האשה לפי כי האשה היא אשר החטיאה לאדם והמשיכה בו המיתה בעולם ומפני כי כן אמרו חז"ל בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא לכן נצטוו שלשת ימים אל תגשו אל אשה ולכן נמצא כי כאשר עמדו ישראל על הר סיני הגופות שלהם פסקה זוהמתן והיו קדושים ולכן וא היה מקום להזהיר על שביתת הכלים לפי שהכלי הוא דוגמא אל הגוף כנודע שנק' בשר אדם על בשר אדם נא יסך ולכן בא הדין באמת מותר להשאיל כלים ולהשכיר כלים לנכרים אעפ"י שהוא עושה בהם מלאכה שבת מטעם זה שלא נצטוינו על שביתת הכלים ויש אומרים בכלים שהם עושים בהם מלאכה כגון מחרישה וכיוצא בה אסור להשכיר לנכרים בע"ש והטעם מפורש דמאחר כי ישראל לא שמרו בטהרתן אחר כך ויעשו עגל מסכה לכן כל מה שהוא ענין דוגמא לזה שנאמר היחרוש בבקרים לכן המחרישה והדומה לה אין ראוי להשכירה מע"ש דאוושא מלתא אבל מיום חמישי מותר ובלבד שלא יטול שכר שבת אלא בהבלעה כי לא יהיה זכרון למעשה בלתי טהור רק מדי חדש בחדשו או לשבוע אבל בענין השאלה מותר ועיקר הדבר כי הנה נתבאר מחז"ל כי הגרים הם שעשו אותו מעשה שנאמר אלה אלהיך ישראל ואינו אומר אלה אלהינו ולכן ניצולים הם ישראל מאותו עון ואמנם מכל מקום ע"י ידי המעשה בלתי טהור הנה חזרה הטומאה למקומה כמו בתחלה ואמנם בא התיקון לעון זה במעשה המשכן כמו שאמרו חכמינו ז"ל חטאו באלה שנאמר אלה אלהיך ישראל ונתקנו באלה שנאמר אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם ולכן נאסרו ט"ל מלאכו' כמנין אלה עם המלה לחז"ל ואמנם בענין מעש' המשכן נמנעו הגרים מלהשתתף בו כדאיתא בזוהר פרשת פקודי דאילו בתחלה נאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו להביא את הגרים ולאחר שעשו אותו מעשה נתרחקו ונאמר ויקהל משה את כל עדת בני ישראל בלבד וכך אמר להם קחו מאתכם תרומה לה' ולא מן הגרים ולכן אין ראוי להשכיר להם כלים שהם הדוגמא לכלים של המשכן שהם היו לתיקון עון העגל לפי כי השכירות יש לו דין מכירה לענין הבתים כנזכר במקומו אבל לענין השאלה מותר שנאמר האלהי מקרוב אני אמר הקדוש ברוך הוא אני המקרב ואיני מרחק לכן לעולם זאת על ישראל לקרב רחוקים [ב] אסור להשאיל שום כלי לנכרים ביום השבת והענין על יסוד זה כי הכלים של ישראל דוגמא לכלים של המשכן שהם היו לתיקון העון אמנם הגרים לא נתקבלו בכלים של מעשה המשכן ולכן אפילו להשאיל כלים ביום השבת לעכו"ם אסור ואפי' בע"ש עם חשיכה שכבר קדש היום כל שאין שהות להוציאו מביתו

של המשאיל קודם חשיכה מפני שהרואה סבור שהישראל צוהו להוציאו וענין ההוצאה הוזהרו עליה ישראל:

[ג] אסור לישראל להשכיר בהמתו לנכרים בשבת ואפילו בע"ש כדי לעשו' בה מלאכה שהאדם מצווה על שביתת בהמתו כנז' ואמנם לא דבר רק הוא מה שצוה ה' על שביתת בהמה גם שנאמר כי בא הצווי על האדם בעבור שחטא אדם הראשון אמנם אם אדם חטא בהמה מה חטאה אמנם הענין הוא אשר חז"ל הגידו בב"ר ותתן גם לאישה עמה ויאכל מלמד שהאכילה לכל בהמה חיה ועוף שנאמר גם ולכן לפי שכן מתחלה לא היה צורך בעולם להשתמש בבהמה שהרי נאמר ואכלת את עשב השדה אמנם אחר העון הוצרך לאנוש שנתקלל וקוץ ודרדר תצמיח לך וגו' ולכן בסנ"י כדי לתקן אשר חטא אדם עם הבהמה והאכיל אותה מן העץ והביא עליהם המות נצטוה על שביתת הבהמה ולפי כי עיקר העון היה ביום הששי לכן נמי נאסר מיום הששי ואם השאילה או השכירה לעכו"ם והתנה עמו להחזירה קודם השבת ועיכבה בשבת יפקיר אותה בינו לבין עצמו קודם השבת או יאמר בהמתי קנויה לעכו"ם כדי להנצל מאיסורא דאורייתא:

[ד] ישראל שהשכיר שוורים לנכרים לחרוש בהם והו' חורש בהם בשבת יש מתירים אם קבל עליו הנכרי אחריות מיתה וגזלה דבהכי ימצא כי חוזר עליו המעשה הרע והיינו מ"ש חז"ל מה ראה הקב"ה להקדים שור לכל הקרבנות משל למלך שיצא שם רע על בתו בדק בדברים ולא מצא בהם ממש מה עשה עשה סעודה גדולה והושיב אותו בן אדם בראש אז אמרו הכל ודאי כי לא היה ממש בענין כך הקב"ה בדק במעשה העגל וראה כי ישראל הם מוצלים מאותו עון לכן קבע שור ראש לקרבנות שנאמר שור או כשב או עז כי יולד לכן כאשר הנכרי מקבל עליו מיתה וגזלה וגניבה ויוקרא וזולא נעשית בהמתו כאמור ויש אוסרים דכיון שאין הנכרי יכול למוכרה אם ירצה נקראת בהמת ישראל והנרצה בזה כי סוף סוף נתלה העון בישראל ככתוב: [ה] אם ישראל ונכרי שותפים בבהמה מותר הנכרי לעשות בה מלאכה בשבת והדוגמא משחז"ל כשירד מרע"ה מן ההר הביא העגל לפניו אמר מי עשה אותך וכו' הה"ד ידע שור קונהו וחמו' אבוס בעליו אמנם ישראל לא ידע עמי לא התבונן אע"פ נשתתפו עמהם אותם שהרגו בני לוי שנאמר ויפול מן העם כשלשת אלפי איש ולכן יאמר אם ישראל ונכרי הם שותפים בבהמה דומיא שהיו שותפים במעשה העגל בשור וחמור כאמור ולכן מותר הנכרי לעשו' בה מלאכה בשבת שהרי הגרים נדחו מן השבת שנאמר ביני וביו בני ישראל אות היא לעולם וכותי ששבת וכו' ולכן יתנה עם הכותי בתחלה כשקנו איתה הכותי בשבת לפי שאינו יכול לשבות מן המלאכה וישראל יטול יום חול שנאמר קחו מאתכם תרומה לה' וסמיך

ליה ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש לכם דייקא ע"ד מש"ה הוא לבדו יעשה לכם ואחז"ל לכם ולא לכותים אמנם ששת ימי חול תעשה מלאכת המשכן לכפר על מעשה העגל ואם לא התנו מתחלה אסור אעפ"י שהתנו אח"כ מאי דהוה הוה ואם ילוה אותם לנכרי בהלואה גמורה שיהא רשות בידו להוציאה אם ירצה שלא ברשות ישראל ויזקוף הדמים על הנכרי ואחריות השוורים על הנכרי מותר: ואמנם כאשר יאחז צדיק דרכו דרך האמת כנ"ל יובנו אלו הדינים החל וגמור בנועם שיח סוד המועיל לאדם ביום השבת כי מאחר שאנכי הגדתי והשמעתי כי כל מעשה המצות הוא מועיל לאדם בשלש זמנים בהווה בשעת המעשה גם לאחר מותו וגם לעולם התחיה וכל זה בגוף ונפש כנ"ל ואמנם מה שמועיל לאדם מעשה המצוה הוא לקנות לו בחינת רוח חדשה או נשמה אמנם בענין התפלה מועיל לאדם בחינתה כי ע"י הציצית שמתעטף בה קונה רוח חדשה כמש"ה כי רוח מלפני יעטוף וע"י הנחת התפילין קינה נשמה חדשה כנ"ל באורך והנה בשבת צריכא למי' דאע"ג כי חז"ל אמרו שיש לאדם תוספת נשמה יובן כי בחיל הוא יותר שהרי מתעטף בציצית ומניח תפילין וקונה רוח ונשמה אמנם בשבת אין תפילין לפי כי השבת נקרא אות אמנם אפשר להבין כי יהיה השבת קדושה שלה יותר להיות כי תוספת הנשמה הוא לילה ויום לא כן הוא בימי החול כי מה שזוכה האד הוא יהיה כנ"ל נמצא כי יש צדדין בענין השבת ולכן צריך לבאר באמצעית הדינים מהו הקדושה נוספת שקונה איש הישראלי בשבת מה שאי אפשר לאדם לקנות בימי החול ולכן יאמר נא מותר להשאיל כלים ולהשכיר כליו לנכרים אף ע"ג שהוא עשה בהם מלאכה בשבת והענין כי הנה יצר לב האדם רע הוא כינוי לכותים ע"ד משחז"ל בפ' לא יהיה בך אל זר איזהו אל זר שבתוך לבו של אדם זה יצה"ר ולכן יאמר כי האדם אף על גב שקונה נשמה יתירה מכל מקום לא יוכל לבטל ממנו היצר ולכן משאיל לו כלים היינו הגוף והאיברים שהם כלים לרוחניו' שבתוכו ומותר להשכיר לו כליו אעפ"י שהיצר עושה בהם מלאכה בשבת היא המלאכה שלו לפתות בני אדם ולהחטיא אותם ולפי כי בשבת צריך לענוג אותו במאכל ומשתה ומלבושים נאים ועונה וכל אלו הדברים שהם צרכי הגוף נמצא שמתחזק בהם היצר הרע לכן יאמר כי מותר מן התורה להשאיל ולהשכיר לו כליו האיברים אף על גב שהוא עושה בהם מלאכה של איסור בשבת מפני שאין אנו מצווים על שביתת כלים שהם האיברים מן המלאכה שלהם וקים לן כי אין לו בה כח לקטרג ככל ענין שנעשה בקדושה לשם המצוה אותו ויש אומרים דכלים שעושים בהם מלאכה בכגון מחרישה וכיוצא בה דהיינו מלאכת מחשבת אסרה תורה כאותו החסיד שחשב לגדור גנתו בשבת ואח"כ נמלך לכן אסור להשכיר מע"ש כדי שלא

יהיה מחשב בשבת וביום חמישי מותר ובלבד שלא יטול שכר שבת אלא בהבלעה כי אינו מודיע אותו ההכנעה הנעשה לסטרא אחר' ביום השבת כאשר מתבאר לקמן וכן לענין תוספ' הנשמה אינו מודיע אותו כגון שישכיר לו לחדש או לשבוע כי בזה לא נעלם ממנו דאפילו הרשעים יש להם מנוחה שנאמר והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמנם להשאיל לו מותר והנה זה הוא ההפרש הנמצא בין השכירות להשאלה דאילו ענין השאילה יש לו הנאה ממנה שמשתמש מאותו כלי בלא כסף כך היצר יש לו הנאה מגוף האדם בשבת ממה שמתעדן במאכל ומשתה ובגדים נאים ועונה והיצר אינו מתחסר מזה כלום אבל ענין של השכירות של הכלי' הדוגמ' הוא מה שהאדם משתמש באיברים בענין התורה העבודה וזה הענין יש נוצר הפסד מזה שענין התורה מתשת כחו ולכן לענין העבודה שנאמר ולעבדו בכל לבבכם זה היצר והוא נכנע מזה כנ"ל ולכן לענין של השכירות צריך להיות בהבלעה כדי שלא יקטרג על האדם כך אמרו חז"ל מחשבה מועל' אפי' לדברי תורה לפי שהיצר מקטרג אמנם להשאיל לו אפילו בע"ש מותר שהרי מאותה שעה מתחיל האדם לענג את השבת ולקנו' נשמה חדשה כדלקמן:

אסור להשאיל כלים לנכרי ביום השבת מאחר כי צריך האדם לקדש עצמו ביום השבת להכין איבריו לקבל תוספת הנשמה לכן אסור להשאיל שום כלי מן האיברים של האדם לכותים דהיינו כי כשאוכל יכוין לעבודת בוראו אשר צוה לקדש יום השבת ולענג אותו במאכל ומשתה ובגדיה נאים ועונה ואין לכותי זה היצר חלק מזה כלל כך אמרו בזוהר פ' תרומה ז"ל גופיהון דצדיקיא דלא אתענג בהאי עלמא אלא מסעודתיה דשבתי וחגי וזמני לא שליט עליהון סטרא אחרא בגין דלא אתענגו מדיליה כלום לא שליט עליהון ולכן אפילו בדרך השאלה ביום השבת כלים של ישראל שהם דוגמא לאיברים אסיר להשאיל אותם ואפילו בערב שבת כל שהוא סמוך לחשיכה שהרי כבר נתקדשו ע"י תוספת הנשמה כל שאין שהות להוציאו מפתח ביתו של המשאיל קודם חשיכה מפני שהרואה סבור שהישראל צוהו להוציאו אותו הכלי היינו האבר שלו מוציאו מרשות הקדושה:

אסור להשכיר או להשאיל בהמתו לכותי לעשות בה מלאכ' בשבת מפני שאדם מצווה על שביתת בהמתי והנה ענין של שביתת הבהמה נלמד ממקומו ואין המקרא חסר כלום שנאמר למען ינוח שורך וחמורך וינפש בן אמתך והגר משמע מזה כי שביתת בהמה הנזכר דומיא דבן אמתך והגר ואמר וינפש בן אמתך דמשמע כי על בחינת הנפש קאמר והוא בחינת הנפש הנקרא נפש הבהמית כלומר שלא יאמר האדם מאחר שנצטווינו

לענג יום השבת בכל מה שאיפשר א"כ יהיה מורדף בלי חשך למלאת רסן בטנו להיות מצוי אצל אשתו כתרנגולים לכן צוה ה' על שביתת בהמה דהיינו דוגמא לנפש המתאוה בכל ענייני המותרות של עה"ז ולכן יאמר אסור להשכיר ולהשאיל לכותי זה היצר בהמה זו כדי שיעשה בה מלאכה בשבת מכל אלו הדברים האמורים שהם מלאכה שלו ואין זו מלאכת הקדש לשם המצוה אותם לפי שהאדם מצווה על שביתת בהמתו הנזכר ואם השאילה או השכירה לעכו"ם זה היצר והתנה עמו להחזירה קודם השבת לפי שבחול סטרא אחרא שולט ובכל אשר יעשה האדם לא יתכן להמלט ממנו לגמרי לא כן בשבת שיכול לעשות כל מעשיו לשמים ולא יהיה לו חלק כלל ולכן יכול להתנות עמו להחזירה לו בשבת שר"ל כי כאשר יעשה בה מלאכה מאחת מדברים אלו לא יהיה לו חלק בהם ואם עכבה בשבת יפקירנה בינו לבין עצמו כי כן הוא הדוגמא לזה כי יאמר קודם השבת מה שמתאוה הנפש הזאת אני ממלא רצונה או יאמר בהמתי זו קנויה לעכו"ם זה היצר לפי כי כן אמרו חז"ל ועבד חפשי מאדוניו כל זמן שהאדם בחיים הוא עבד ליצרו וליוצרו עשה רצון יצרו הוא מכעיס את יוצרו עשה רצון יוצרו הוא מכעיס את יצרו אם כן לא יתכן להמלט ממנו לכן יאמר הרי בהמתי זו הנפש הבהמית קנויה לו כדי שינצל מאיסורא דאורייתא כי סוף סוף הנה הוא עבד ליצרו כאמור:

ישראל שהשכיר שוורים שהם בכלל בהמה הנזכ' שנאמר למען ינוח שורך וחמורך והשכירם לעכו"ם היצר האמור לתועלת שלו לחרוש בהם וחרש בהם והדוגמא על דרך הנ"ל כי רדף אחרי המותרות בשבת ומילא רסן בטנו והחרישה הוא כינוי אל המשגל כמשחז"ל אצל ראובן דקאמר ליה יעקב כל החרישות שחרשתי באמך לא על רחל היו אם כן תחזור הבכורה ליוסף והיינו מה שחרש היצר הכותי בשבת יש מתירים אם קבל עליו הכותי מיתה וגזלה וגניבה ויוקרא וזולא שהדוגמא לזה כי האדם יהיה זהיר בכל ענין הצניעות האפשרי באותה שעה ודומה עליו בענייניים אלו שהם אונס כן היה בעניין אנוס מן היצר כי היה זקוק לעשות רצונו לכן מותר ויש אוסרים גם בזה דכיון שאין העכו"ם יכול למוכרה אם ירצה נקרא בהמת ישראל ר"ל דאף על גב כי האדם הוא עבד ליצרו כאמור ואינו יכול לדחות אותו לגמרי כמשחז"ל יצר תינוק ואשה לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת אמנם אין הישמעאלי זה היצר יכול למכרה רק להשתעבד בנפש ואם כן בהמתו של ישראל נקרא כי הבחירה ביד האדם:

אם ישראל ועכו"ם שותפים בבהמה שהכינוי הוא מורה על נפש הבהמית כאמור מותר לעשות בה מלאכה העכו"ם זה היצר מלאכה שהוא חפץ בה ממותרי צרכי הגוף על ידי שיתנה עם העכו"ם זה היצר בתחלה כשקנו אותה שהדוגמא הוא בזמן שנכנס יצה"ט

באדם דאילו מתחלה בהמה זו הנפש היא ליצר משעה שנולד שנא' לפתח חטאת רובץ ומתחלה כשקנו בהמה זו התנה עם העכו"ם זה היצר שיטול העכו"ם בשבת מאותה הנאה מתענוגי הגוף וישראל ביום של חול מותר ואם לא התנו מתחלה אסור אע"פ שהתנו אח"כ שנכנס יצר הטוב אינו מועיל ואם ילוה אותה בהמה הוא הנפש לכותי זה היצר בהלואה גמורה שיהא רשות בידו להוציא לצורכו אם ירצה שלא ברשות ישראל לענין שאינו צורך להתקדש בו כאמור רק להנאת היצר ויזקוף הדמים על העכו"ם במלוה כי כן נאמר ונשא השעיר עליו את כל עונותם היינו עונות של איש תם והיינו אחריות השוורים הנזכר על הכותי מה שיגיע להם מדין שבת מותר ויש מתירים יותר מזה אפי' לא יהא הרשות ביד העכו"ם זה היצר וכו' כללו של דבר כי בכל צד מצדדין אלו מותר לפי כי כן נעשה שותף ישראל עם הכותי דהיינו כי ככל צורכי הגוף ישראל שהוא כינוי אל הקדושה נעשה שותף עם הרשע זה היצר במאכל ומשתה וכיוצא מאחר כי כן נצטוינו לענג את השבת ככל האיפשר לכן גם שמשתתף היצר בזה מותר:

וכאשר נלך לדרוש את ה' בדינים אלו ובזה ימצא קצת לימוד לענין תוספת נשמה הבאה בשבת לאיש הישראלי ולכן יהיה כך הדין מותר להשאיל ולהשכיר כלים לישמעאלי והנה להבין מהו ענין אלו הכלים ראוי לתת לב בכלים הנזכרים בפסח לצורך ההגעלה והם שלשה. כלי נחשת. כלי עץ. כלי אדמה. ושם נאמר כי הם שלשה מינים בבני אדם וכל אחד הוא מכונה לשם פעולתו כי הנה כלי נחשת היינו הרודף אחר העבירות לוטש כל כלי נחשת וברזל כד"א נחש נחשת וכלי עץ היינו תורה. עץ החיים היא ולא מצוה שנאמר פרי צדיק עץ חיים מה הן פירותיו של צדיק מצות ומעשים טובים ואין בו לחלוחית של מצוה כי יבש היה כעץ וכלי אדמה היינו הרודף אחר המותרות למלאת רסן בטנו כי אוהב אדמה היה ולא נמצא בו תועלת והנה ביום השבת הם נינוחים כל הרשעים שבגיהנם כמשחז"ל ואיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"א וז"ל בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגהינם סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתייא ויומא אתקדש והוא אגין על כלא הנה מבואר מדברי המאמר כי בכל שבת לעת ערב מעברים הדינים של גיהנם מן הרשעים ואמנם זה יהיה להם בחלק הנשמה אמנם לענין הדין השייך אל הגוף יאמר כי מותר להשאיל ולהשכיר כלים של ישראל והם הגופים הנקראי' כלים לישמעאלים ואעפ"י שהוא עשה בהם מלאכה בשבת ומעניש אותם מפני שאין אנו מצווים על שביתת כלים הגשמיים וזה אות הוא להורות את בני ישראל כי יש גופים שאין להם מנוחה ביום השבת כאמור ויש אומרים דכלים שעושין בהם מלאכה היינו מלאכת שמים כגון מחרישה וכיוצא בה שהם מכלל כלי אדמה הנזכר שאין בו

עבירה רק שהוא רודף אחרי המותרות אסור להשכיר לרשעים סטרא אחרא בערב שבת שהרי נמצא בו קצת קדושה וביום החמשי שהוא חול מותר בלבד שלא יטול שכר שבת אלא בהבלעה כגון שישכיר לו לחדש או לשבוע היינו מ"ש בזוהר פ' ויקהל מן הדינים הנעשים בגופים לשבוע ולשלשים יום ויש לשנה כמה בחינות של עונש. אמנם להשאיל לו בדרך השאלה מותר אפי' בערב שבת שהדוגמא לזה הוא כי אין נידונים ואין נינוחים: אסור להשאיל שום כלי מאלו הגופים הנז' אף על פי שחטא ישראל הוא והשבת מגין עליו ואסור להשאיל שום כלי מן הגופים לכותים סטרא אחרא הממונים להעניש בני האדם על מעשיהם כפי רשעתם כדאיתא בזוהר פ' בראשית כל אחד ממונה על מין עבירה אמנם בשבת אין עונש אפי' בערב שבת אם הוא סמוך לחשיכה אין דנין הגוף בדון חיבוט הקבר מחז"ל והיינו כל שאין שהות להוציאו מפתח ביתו של המשאיל קודם חשיכה אז אין מענישין אותו מפני שהרואה אותו שמענישין אותו סבור שהישראל סטרא דקדושה צוה להוציאו לדון אותו ולכן אסור להעניש אותו כאמור:

אסור להשאיל או להשכיר הישראל בהמתו הוא בחינת נפש הבהמית כנ"ל לרשעים סטרא אחרא אף על גב כי יש גופים שיכול לתת אותם להעניש אותם בשבת כמש"ה ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראון וגו' מן הגופים אבל בהמתו שהוא בחינת הנפש הבהמית אסור שיעשה בה מלאכה בשבת הוא ענין העונש לפי שאדם מצווה על שביתת בהמתו בשבת כאמור כי אין מענישין אותה בשבת שהוא קדש לה' ואם השאילה או השכירה לעכו"ם סטרא אחרא בחול להעניש אותה על מעשיה והתנה עמו להחזירה אל הקדושה קודם השבת בשע' שקדש היום כמשפט כל הנפשות כי אז מסלקין מהם הדין והעונש כנ"ל ועיכבה סטרא אחרא בשבת אצלו עקב שמע דבר נמצא בו אעפ"י שאינו מעניש אותה רק מעכבה אצלו ואין מניח אותה להכנס בג"ע יפקירנה בינו לבין עצמו קודם השבת או יאמר בהמתי זו קנויה לכותים כפי מעשיו כדי שינצל מאיסורא דאורייתא שאין מענשין בשבת ישראל סטרא דקדושה שהשכיר שוורים הם חלק נפש הבהמית כאמור לעכו"ם כדי להעניש אותם על מעשיהם דהיינו לחרוש בהם כד"א על גבי חרשו חורשים וחרש בהם בשבת היה מעניש אותם יש מתירים אם התנה עמו וקבל עליו הרשע סטרא אחרא אחריות כל מידי דאונס היינו משחז"ל רשעים אין אור של גיהנם שולט בהם קל וחומר ממזבח הזהב שלא היה רק עובי דינר ולא שלט בו האור כמה שנים והביאור אצלי מה ראו חז"ל לעשות קל וחומר זה מן מזבח הזהב לא דבר רק הוא אמנם הנרצה אצלי הוא לפי כי מזבח הזהב היו מקטרים עליו קטורת סמים ואמרו חז"ל מפני מה באה החלבנה

שריחה רע עם הסמנים האחרים שריחם טוב היינו דוגמא לפושעי ישראל שריחן רע לפי מעשיהם והם מתערבים עם ישראל שמעשיהם נאים לרצון להם לפני ה' ולכן בא קל וחומר עצום מאד ומה מזבח הזהב כי היה עובי דינר כי היה מן הראוי לישרף מפני הקטורת הנמצא בו החלבנה ריח רע ממעשיהם של רשעים אשר המה חיים עד הנה ולא זזו ממעשה הרע והקב"ה לא עביד ניסא לשקרי והיה ראוי לישרף ועכ"ז לא שלט בו האש קל וחומר על הרשעים כי הנה הם עתה נידונים על מעשיהם בגיהנם כי אין אור של גיהנם שולט בהם ולכן אם הכותי קבל עליו כל ענין אונס שיגיע לשוורים אלו הם נפשות הרשעים מותר להעניש אותם בדבר קל כפי ראות ההשגחת הקב"ה עליהם ויש אוסרים גם בזה דכיון שאין הכותי יכול למוכרה אם ירצה לעשות בהם נקמה לרצונו נקראת בהמת ישראל נפש קדושה היא ואסורה להעניש אותה בשבת וכן עיקר:

אם ישראל סטרא דקדושה וישמעאל הם שותפים בבהמה זו נפש הבהמית כמו שאחז"ל ועבד חפשי מאדוניו האדם הוא עבד ליצרו ועבד ליוצרו עשה רצון יוצרו מכעיס את יצרו ואם עשה רצון יצרו מכעיס את יוצרו ואמנם בהמה זו הנפש היתה עושה רצון שניה של ישראל סטרא דקדושה רצון יוצרו ועשה רצון יצרו דהיינו פעמים צדיק פעמים רשע מותר לעשות בנפש זו מלאכה של עונש בשבת הכותי ע"י שיתנה עם העכו"ם סטרא אחרא בתחלה כשקנו אותה מצד מעשיה שיטול העכו"ם סטרא אחרא בשבת להעניש אותה וישראל בחול כל אחד מעניש על הנוגע לו ואם לא התנו מתחלה ונותן רשות לעכו"ם אע"פ שהתנו אח"כ אסור ואם הלוה אותה בהלואה גמורה שיהא רשות בידו להוציאה מן הקדושה אם ירצה שלא ברשות ישראל סטרא דקדושה ויזקוף הדמים על העכו"ם מותר היינו מ"ש בזוהר פ' משפטים לעם נכרי לא ימשול למכרה דפעמים מתחייב בגלגול להכנס בגוף נכרי אז מותר להשתעבד בה בשבת גם להעניש אותה בשבת ובכן כל זה בצדדין האמורים אין להאריך בהם ולכן אשרי כל ירא ה' יעשה באופן שלא יהיה מצטרך לאחת מכל אלה ואם חטא יעשה תשובה ויתכפר לו כי אין לך דבר עומד מפני התשובה כמשחז"ל: ואמנם סוד הענין בדינים אלו אגלה אזנך בדרך קצרה כבוד אלהים הסתר דבר דע כי עיקר קדושת השבת שורה על אדם הגשמי תוספת נשמה מפני כי כן נעשה למעלה מפני כי כל עולם מתעלה וקונה קדושה נוספ' והיינו תוספ' נשמה לפי כי אלו הם העולים מתל מלת תל חרש' הכלים בלבד של עולם העשיה עולים וקוני' הקדושה שבעול' היצירה וכן כל עולם ועולם יעלם לעולם שלמעלה ממנו עד אין סוף ולכן יאמר מותר להשאיל ולהשכיר כלים לכותי בענין הגשמי כאמור ואף על פי שהעכו"ם עושה בהם מלאכה בשבת מפני שאין אנו מצווים על שביתת כלי והטעם

מפני כי כן הוא למעלה ברוחני הכלים של העולמות כלם עולים למעלה וקבלין דין מן דין תוספ' קדושה ולכן גם שנשאיל או נשכיר כלים גשמיים לעכו"ם הגשמי לא מפני כך יוכל להתאחז בכלים העליונים לפי שהם עולים למעלה למעלה ועוד אפשר לומר בכלים הם סוד מלכין קדמאין דמיתו והם הכלים שירדו בעולם העשיה ואף על גב. כי בשבת יש להם ענין עלייה אמנם אינם נתקנים לגמרי עד לעתיד בזמן הגואל ומוכרח הוא כי יש כלים בעשיה למטה לעולם והנה מאלו הכלים הם נאחזים סטרא אחרא והם חיים מהם ומתפרנסים עד זמן שמתקיים ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ולפי דלא סגי בלאו הכי מותר להשאיל ולהשכיר כלים לכותי הגשמי ואע"פ שהוא עושה מלאכה בהם בשבת לפי כי אין אנו מצווים על שביתת כלים מפני כך כדי לתת אחיזה לישמעלים להתפרנס מהם בשבת ויהיה להם קיום בעולם עד בא יום פקודתם אמנם אסור להשאיל שום כלי לעכו"ם הגשמי בשבת ואפי' בערב שבת סמוך לחשכה כל שאין שהות להוציאו מפתח ביתו של המשאיל קודם כי עדיין לא קדש היום מפני שהרואה סבור שהישראל סטרא דקדושה צוהו להוציאו אל הקליפה ולא היא אסור להשכיר או להשאיל ישראל סטרא דקדושה בהמתו לעכו"ם כדי שיעשה בה מלאכה בשבת והיינו בסוד אותה בהמה הרבוצה על אלף הרים כמשחז"ל ואיתא בזוהר פ' פנחס דף רי"ז וז"ל מצמיח חציר לבהמה אלין אינון שתין אלף ריבוא דמלאכין שליחן דאתבריאו ביומא תניינא דבראשית וכלהו אשא מלהטא אלין אינון חציר אמאי חציר בגין דצמחין בחציר דא בעלמא וכל יומא ויומא אתקצירו השתא ולבתר צמחין ומהדרין במלקדמין ועל דא כתיב מצמיח חציר לבהמה כד"א יודע צדיק נפש בהמתו ותנינן אלף טורין סלקין לה בכל יומא ויומא וכל טורא וטורא שתין ריבוא הוי והיא אכלה עכ"ל הנה מבואר כי בהמה זו היא בסוד עולם המלאכים ולכן אסור להשאיל או להשכיר איש הישראלי הגשמי בהמתו לישמעאלי כדי שיעשה בה מלאכה בשבת לפי כי כן נמי הוא למעלה בסוד הרוחני אותה בהמה הרבוצה על אלף הרים אין יכולת לסטרא אחרא להתאחז ממנה ביום השבת אע"ג כי בעולם העשיה משאילים להם כלים כאמור לפי כי לא נצטוינו על שביתתם אבל בענין הבהמה נצטוה האדם על שביתת בהמתו בגשמי מפני כי כן נמי גם ברוחני מצווה על שביתת שלה כאמור ואם השאילה או השכירה הגשמי לכותי והתנה עמו להחזירה לו קודם השבת ועכבה אצלו מה יעשה יפקירנה בינו לבין עצמו כי כן נמי ימצא למעלה ענין הפקר באותה בהמה או יאמר בהמתי קנויה לכותי ובזה ינצל מאיסורא דאורייי' כי כן נמי למעלה מקנה בהמה הז' לכותי הם אותם אלף

טורין דסלקין לה והיא אוכלת אותם כמש"ה מצמיח חציר לבהמה ובזה הם נהנים ממנה ואין בזה ענין איסור:

ישראל שהשכיר שוורים לעכו"ם לחרוש בהם הנה בחינת שור היא בחינת דין כדאיתא בזוהר פ' וירא דף קי"ג: וז"ל ר"ש הוה יתיב ולעי באורייתא והוה משתדל בהאי קרא ולקחו זקני העיר ההוא עגלת בקר וגו' א"ל ר' אלעזר האי למאי איצטריך בכה ר' שמעון ואמר ווי לעלמא דאתמשך בתר דא דהא מן ההוא יומא דההוא חויא בישא דאתפתה ביה אדם שליט על אדם ועל עלמא איהו קאים למסטי עלמא ועלמא לא יכיל לנפקא מעונשיה עד דייתי מלכא משיחא ויוקים קב"ה לדמיכי עפרא דכתיב בלע המות לנצח וכתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וכו' וקב"ה חייס על בנוי ובגיני כך קרבין על הא עגלא בגין לתקנא עמיה מה דאתנטיל ההיא נשמתא דבר נש מניה ולא ישתכח מקטרגא על קריבין בהאי עלמא ורזא עילאה תנינן הכא שור פרה עגל עגלה כלהו ברזא עילאה אשתכחו ובג"כ בדא מתקנין לי' קריבין עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי שור ופרה הם בחינת גבורה ולכן באים לתקן כי ימצא חלל באדמה כדי שלא יקטרג על הקרובים לעיר ולכן יאמר ישראל שהשכיר שוורים לישמעאלים לחרוש בהם וחרש בהם בשבת יש מתירים והדוגמא לזה למעלה הוא בחינת הגבורות כי מהם יונקים החיצונים בחול בסוד אלהים אחרים ולכן כשחורש בהם בשבת נמצא שמתעורר בחינת הדין ואנחנו מצווים שלא לעשות באופן שיתעורר בחינת דין ביום השבת שנאמר לא תבערו אש בכל מושבותיכם דהיינו למעלה כי שם מושב הנשמות של ישראל ביום השבת ולכן יש מתירים באופן זה אם קבל עליו העכו"ם אחריות מיתה וגזלה וגניבה ויוקרא וזולא כי כל זה הוא ענין אונסים ובהכי נמי ימצא כי בחינת הדין אין לו כח להתגבר למעלה ליינק ממקום עליון מן הקדושה ויש אוסרים דכיון שהעכו"ם הגשמי אין יכול למכרה אם ירצה אם כן נקראת בהמת ישראל וכן נמי למעלה מאחר כי סטרא אחרא אינו יכול לעשות כרצונו באותה בחינה שהוא נאחז ממנה נקראת של ישראל אלהים קדושים הוא ולכן אסור להשכיר השוורים לכותי:

אם ישראל וכותי שותפים בבהמה בגשמי כי הנה מורה כי כן נמי ישראל וסטרא אחרא למעלה הם שותפין כבהמה הרבוצה על אלף הרים כנ"ל מותר לעשות בה מלאכה הישמעאל בשבת ולהיות לה הנאה ממנה להתאחז משם וזה על ידי שיתנה עם העכו"ם סטרא אחרא בתחלה כשקנו אותה שיטול העכו"ם בשבת לפי כי העולמות עולים למעלה ונמצא כי יהיה לו הנאה מועטת וישראל סטרא דקדושה יטול ביום חול כי אז השפע גדול שנמשך להם בשבת מועיל להם בכל ימות של חול כדאיתא בזוהר פ' ויקהל ואם

לא התנו מתחלה אסור אפי' שהתנו אחר כך אמנם אם מלוה בהמה זו לעבודה בהלואה גמורה שיהיה נהנה כל צורכו לשעה קלה שיהיה רשות בידו להוציאה אם ירצה שלא ברשות ישראל יקח השפע שירצה שלא ברשות של הקדושה ויזקוף הדמים על הכותי ואחריו השורים של בחינת הגבורה מותר וכל הענין:

סימן רמז

[א] מאחר עלות ההסכמה כי מה שנתן הקב"ה התורה לישראל בשבת היינו כנגד שבת בראשי' כדאיתא בשבת פר"ט מ"ד ארץ יראה ושקטה אלא בתחלה יראה ולבסוף שקטה ולמה יראה כדר"ל אמר תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית אם מקבלים ישראל את התורה מוטב ואם לאו אני מחזיר אתכם לתהו ובהו והיינו מש"ה יום הששי ה"א יתירא היינו יום ששי דמתן תורה שהיה יום השבת וכבר נתבאר למעלה כי בא מכוון כדי לתקן עון אדם הראשון ומה גם לתקן איסור נוסף של חלול שבת שהיה ביד ישראל שנא' יצאו מן העם ללקוט ולא מצאו ולכן בא הצווי ביום השבת על מצות עשה ועל מצות לא תעשה כנ"ל מדברי הרב במז"ל לפי כי מתחלה נאמר ויקח ה' את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה ואמרו חז"ל אל מצות עשה ומצו' לא תעשה לכן בא הצווי מכוון על מ"ע ועל מל"ת כדי לתקן חטאו ולפי שנאמר ויהיו שניהם ערומים ויעשה ה' לאדם ולאשתו כתנו' אור וילבישם בא הצווי ללבוש בגדים נאים בשבת. אדם חטא בענין האכילה בא הצווי לענג יום השבת באכילה. הוא חטא בתשמיש כמשחז"ל לא הוה קרא צריך למימר אלא ויהיו שניהם ערומים ויעש ה' לאדם כתנות עור ולמה הפסיק בפ' והנחש היה ערום להודיעך מאיזה חטא קפץ עליו אותו רשע מתוך שראה אותם עסוקים בדרך ארץ ולכן באה מצות עונה בשבת לתקן הדבר כאשר יתבאר כל דבר במקומו בע"ה כללו של דבר כל הדברים האלה צריך האדם להזהר בהם בכל כחו כדי שלא ימצא מקום העדר בעצמו. כדי שתשרה עליו קדושת שבת וירויח נשמה יתירה אשר נאבדה מאדם הראשון על עונו כדאיתא בזוהר בענין זיהרא עילאה שנאבדה ממנו כדלקמן ולכן ידע נאמנה האדם כי יום השבת אף ע"ג שהוא יום עונג ומנוחה כמש"ה וקראת לשבת עונג עכ"ז הוא יום דין והיינו כי יש אלהים שופטים בארץ לדעת מה יעשה האיש הישראלי אם עשה מעשה לשרות עליו קדושת היום וכמה מן הקדושה תשרה עליו ומה מחלקי הנשמה ניתוספת בו ואחריו אל המתים מי ראוי לצאת מגיהנם ומי ראוי לעלו' לגן עדן עליון וכל זה נתבאר בזוהר זה יצא ראשונה פ' תרומה דף קל"ו. וז"ל וכד אתקדש יומא במעלי שבתא כל אינון משריין דמלאכין קדישין די ממנן גו גנתא דלתתא כלהו סלקין לאינון נשמתין דשריין גו

גנתא דלתתא ולאעלא לגבי ההוא רקיעא דקיימא על גנתא ומתמן אזדמנן רתיכין קדישין דסחראן כורסיה יקרא דמלכא וסלקין לון לכל אינון נשמתין בגנתא דלעילא וכו' ואי תימא הא גנתא די בארעא ביומא דשבתא יתבא בריקנייי' בלא נשמתין דצדיקייא לאו הכי אלא נשמתין אזלין ונשמתין אתיין נשמתין סלקין ונשמתין נחתון וכו' כל נשמתין דמתלבנן ביומין דחול ועד לא עאלו לגו גנתא בשעתא דאלין נפקין אלין עאלין ואתר לא אשתאר בריקניא ברזא דלחם הפנים ביום הלקחו וכו' ובמעלי שבתא גלגולא דנשמתין איהו. אלין אזלין ואלין אתיין אלין סלקין ואלין נחתין וכו' הנה למדנו מדברי המאמר שלשה עיקרים זה יצא ראשונה כי ערב שבת הוא גלגולא דנשמתין וגם למדנו כי יש נשמות יוצאו' מגיהנם ונכנסים בגן עדן הארץ ויש נשמו' שעולים מגן עדן הארץ לגן עדן עליון וכל זה נעשה על פי הדין ודאי לדון מי הוא הראוי לכך ועוד ימצא דין אחר בענין הנשמו' היורדים מלמעלה לשרות על עמא קדישא איזה חלק ישרה על כל אחד כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רמ"ב וז"ל אבל לכל חד מישר כפי דרגא דיליה אי איהו חסיד יהבין ליה נפש יתירה כפי דרגא דיליה וכו': הנה נתבאר מדברי המאמר כי התוספת נשמה הבאה אל איש הישראלי בערב שבת אין הכל בהשוואה אחת אלא כל אחד כפי זכותו ובכן ימצא בזה כי צריכים לדון לכל אחד מהו החלק הראוי לתת לו ולכן זה יהיה משפט כל אחד על ידי פיתקא וכתב ואמנם שני מיני כתבים הם האחד יהיה על ענין אם חטא איזה עון אשר חטא המונע ממנו תוספת נשמה לגמרי או שנמצא העדר בעצמו ולא עשה הכנה לקבל קדושה עליונה ועוד יכתב המצוה אשר נמצא בו לקבל תוספת נשמה ומהו החלק הראוי לו נמצא כי בזה הדין יהיה דוגמא למשחז"ל שלשה ספרים נפתחים בראש השנה אחד של צדיקים גמורים הזוכים לתוספ' נשמה היותר עליונה ואחד של רשעים גמורי' שנא' בהם ימחו מספר חיים לפי שאין מקבלים קדושה ולא שום תוספת ואחד של בינונים שמקבלים תוספת נשמה כל אחד כפי הראוי לו וכן לענין גלגול הנשמות הוא דומה כדומה כמ"ש במאמר הנ"ל האי יומא גלגולא דנשמתין והם שלשה ספרים נמי אחד של צדיקים גמורים שעולים לג"ע העליון ונשארים שם כמש"ה והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך וספר אחר של רשעים שנדונים בגיהנם גם ביום השבת שנאמר ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעת' לא תמות ואשם לא תכב' כדאיתא בזוהר פ' תרומה וא' של בינונים שיוצאים והולכים לג"ע תחתון ובכן יובן דין זה של שילוח הכתבים כי הנה הכתבים של רשעי' הם ע"י שליח אחד הוא המלאך המכניס נשמת הרשע והגוף שלו בגיהנם לאחר שיצא הכרוז ואמר אעדו דיני דחייביא דהא אתקדש יומא ומלכא קדישא אתי וכו' כנ"ל אחר כך בא המלאך ומכניס אותם

רשעים כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"א וז"ל כל אינון מחללי שבתו' וזמני בפרהסיא דינין סלקין מנייהו אבל נורא דגיהנם לא אשתכך מעלייהו לעלמין וכו' ומלאך די שמיה פלוני אזיל ואפיק להההוא גופא דילהון ואעיל ליה לגיהנם לעיניהון דחייביא וחמאן ליה דסלקא תולעין ונשמתא לית לה נייחא בנורא דגיהנם וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי זה המלאך ממונה על זה וכן יש מלאך ממונה על כל עון ועון וכל אחד הפיתקא בידו מה שנגזר מן הדין דכתיב בגזרת עירין פתגמא וכן לענין הטובה כל אחד יש לו מלאך ממונה להביא לו חלק הראוי לו מן הנשמה כי כן אחז"ל אין מלאך אחד עושה שתי שליחיו' ולכן יאמר שולח אדם אגרת ביד כותי כי הדוגמא לזה הוא הגזר דין השלוח מלמעלה ביד מלאך רע בחינ' הכותי להעניש הרשע ביום השבת כאמור ואפילו מערב שבת עם חשיכה דאלו לענין הטובה הוא מלאך קדש יאמר לו המכיר תוספת נשמה כי יש לו כתב נמי כך אמרו חז"ל לשעבר היה אדם עושה מצוה והנביא כותבה ועכשיו העושה מצוה הקב"ה כותבה ואליהו ומלך המשיח הם חותמים שנאמר אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו ואמנם אותם שהם מענין העדר בא הדוגמא להם שולח אדם אגרת ביד כותי ואפי' בערב שבת עם חשיכה והוא שקצץ לו דמים ובלבד שלא יאמר לו שילך בשבת כי כן אותו המלאך הוא ממונה על מחלל שבת אבל אין אומרים לו שיעשה הדבר בשבת כנ"ל ואם לא קצץ אי לא קבוע בידואר במתא הוא הממונה טל כל המוליכים כתבים ממקום למקום אסור לשלוח אפי' מיום ראשון ואי קבוע בידואר במתא כי כן הוא למעלה ממונ' קבוע על כלם כדאיתא בזוהר פרשת אמור דף צ"ט. וז"ל תרין סופרין קיימין תדיר קדם מלכא בשעתא דדינא סהדין כל סהדי קמי מלכא אינון נטלין מההוא פלקא דאשא חוורא וכתבי עליה בההוא אשא אוכמא וכדין מלכא אחמיץ דינא עד זמנא ידיעא דילמא בין כך יהדרון בתשובה אי יהדרון פתקין נקרעין ואי לאו מלכא יתיב וכל אינון דבי זכותא קיימי קמיה כרוזא קם וכריז פלוני עבד כך מאן יוליף עליה זכות אי אית מאן דיוליף עליה זכו' יאות ואי לאו הא אתמסר לסנטירא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי יש ממונים על אותם שנמסרים הפתקין בידם ומקביל ליה הוא הבידוא"ר הגשמי שהוא קבוע לשלוח הכתבים לכל אחד כאמור ולכן מותר לשלוח כתבים אפילו בערב שבת והוא שיהא שהות ביום כדי שיוכל להגיע לבית הסמוך לחומה והדוגמא שיגיע השליח סמוך לחומת גן עדן הארץ להעלו' הנשמו' למעלה כדאיתא בזוהר פ' בלק דף קצ"ו: וז"ל תנינן תלת שורין אית לגן עדן ובין כל חד וחד כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן ואתהנן מריחא דענוגין דצדיקיא דלגו אף על גב דלא זכו למיעל אבל ענוגא דרוחיהון דצדיקיא דלגו עין לא ראתה וגו'

ולכן בא השיעור זה כדי שיוכל להגיע לבית הסמוך לחומה בגשמי וכדוגמא לו בענין הרוחני כאמור:

[ב] אם התנה עמו שיתן לו שכרו אע"פ שלא פירש כמה יתן לו דינו כקוצץ דסמכא דעתיה דעכו"ם ובדידיה קא טרח כי כן נמי אפילו העושה רעה לנשמה או לאדם היצר המטעה אותו עולה ומסטין יורד ונוטל נשמתו או שולט בו בייסורין וכיוצא בדידיה קא טרח והיינו שכרו כי נפש רשע אוותה רע אבל בסתם אעפ"י שיש בדעתו שיתן לו שכר אסור דלא סמכא דעתיה ובישראל קא טרח אבל אם פעם אחרת נתן לו ודאי סמכא דעתיה ומותר וכך הוא הדוגמא ברוחני כי בכל פעם יש לו הנאה ממה שעושה:

[ג] אם שכרו לימים דבר קצוב בכל יום בהליכתו ובחזרתו אלא שאינו מקפיד עמו מתי ילך כי כן ברוחני היצר הוא עכו"ם השטן קבוע הוא לזמן קצוב עם האדם ואינו מקפיד עמו מתי ילך שהרי עולה ומסטין ולא יודע באיזו שעה הוא עול' ובאיזה יום אם הוא בערב שבת אסור בענין הגשמי לפי דכשיוצא השבת נראה לעין כל כאלו התנ' עמו כך ונא' והייתם נקיים מה' ומישראל:

[ד] אם העכו"ם מוליך הכתב בחנם אפי' נתנה לו בערב שבת מותר שהרי העכו"ם מעצמו הוא עושה זה וכן הוא נמי ברוחני כי השטן הוא המוליך הגזרה והפתקין בחנם כי נפשו אוותה ויעש כי רצונו להכרית גוים לא מעט אמנם פעמים מתהפך לטוב' עם האדם כנ"ל שלכן נאמר ואהבת את ה' בכל לבבך בשני יצרך והוא בחנם שהרי העכו"ם עצמו הוא עושה זה ואינו אלא להחזיק טובה לישראל מפני מה שקיבל ממנה והוה ליה כאלו קצץ ולכן היו כמה שדים משרתים לחכמים הראשונים כגון רב יוסף וכיוצא בטובת הנאה:

[ה] אם העכו"ם הולך מעצמו למקום אחר וישראל נותן לו אגרת מותר בכל ענין וכך הוא המדה ביצה"ר כי מעצמו הוא הולך לעשו' מנהגי:

[ו] מי שיש לו שכיר עכו"ם לשנה דוגמא שלו היצר הקבוע באדם ואין זה השטן אסור לשלחו ע"ש באגרת וכן נמי ביצר כי אין משתלח בזה אלא שליח אחר מוליך הכתב מטעם כי אין מלאך אחד עושה שתי שליחות כו': ועוד אני מדבר בדינים אלו לצד עילאה ימלל שולח אדם אגר' ביד עכו"ם כי הנה בתחיל' הבריאה קטרגה הירח ואמרה לפני הקב"ה אי אפשר לשני מלכי' להשתמש בכתר אחד על כן נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך שהם שני דברים רעים הבאים כאחד ראשונה שהולכ' מעולם לעול' בסוד גלות וזאת שנית כי מתמעטת והולכת והנה למדנו כי הליכה זו הוא מדת העונש אמנם יש נמי שהולכת מעולם לעולם לטובה היינו מש"ה דודי ירד לגנו לזה העולם התחתון לערוגת הבושם ר"ל כדי למצא מרגוע לבדו בה להתבסם לפי כי האשה צריכה להתבסם לפי

שנבראת מן הבשר כמשחז"ל שנא' עצם מעצמי ובשר מבשרי ולכן צריך לרעו' בגנים של האומו' וללקוט משם שושנים להעלו' אותם עמה למעלה בסוד אור חוזר ולכן בא הדין שולח אדם אגרת ביד העכו"ם ואפילו בערב שבת עם חשיכה לפי כי כן נמי נמצא למעלה כי אדם דקדושה שולח המדה אחרונ' הנק' אגרת כנודע מן הזוהר ונת' הטוב בענין המגלה הנק' אגרת ע"ש וזה הוא ביד הכותי כדי להוציא מהם ניצוצות מן אותם מלכין קדמאין דמיתי כי מהם נתהוו סטרא אחרא והקליפות כנודע והוא שקצץ לו דמים כי הנה אדם דקדושה נותן שכר לעכו"ם על כן היינו התמצית ששולח להם כדאיתא בזוהר פ' בלק ובלבד שלא יאמר לו שילך בשבת לפי כי אין מדה זו יורדת בעולמו' בשבת ואם לא קצץ בענין הגשמי אי לא קבוע בידואר במת' אסור לשלוח אפי' מיום ראשון ואי קבוע בידואר במתא משלחין אפי' ערב שבת והנה דוגמת הבידואר הוא מטטרון כי על ידו הוא שילוח האגרת זו מעולם עליון שנא' כי עוף השמים וכו' ואיתא בתיקונים כי עוף השמים דא מטטרון כי שם יורדת המדה עליונה הנז' מלכות שמים ומתלבש' בתוכו בסוד כי שמי בקרבו והוא קבוע לעולם על ענין זה ולכן מותר לשלוח והוא שיהא שהות ביום כדי שיוכל להגיע לבית הסמוך לחומה והענין מש"ה כי טוב יום בחצריך ונאמ' נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות בית ה' והם שני עולמות הנק' חצרות בסוד עשיה ויצירה ובית הוא נק' בבריאה והיינו בית הסמוך לחומה של עולם האצילו' שהיא בסוד הכלה כמשחז"ל שרוי בלא אשה שרוי בלא חומה שנאמר נקבה תסובב גבר:

אם התנה עמו שיתן לו שכרו אף ע"פ שלא פירש כמה יתן לו דינו כקוצץ וכן בענין הרוחני למעלה המוליך האגרת זו לעולמות ידוע הוא כי נותן לו שכרו אדם דקדושה העליון, ולכן דיני כקוצץ דסמכא דעתיה דישמעאלי ובדידה קא טרח וכן נמי למעלה יודעים כי נותן להם מן התמצי' די סיפוקם ומחייתם וסמכה דעתיה ובדידיה קא טרח אבל בסתם אף על גב כי יש בדעתו שיתן לו שכר אסור דלא סמכא דעתיה ובישראל קא טרח לפי כי סטרא אחרא הוא מלך זקן וכסיל לא סמכה דעתיה ובישראל קא טרח ואסור: אם שכרו לזמן קצוב דבר קצוב בכל יום והדוגמא כי סטרא אחרא הוא מושכר מן האדם דקדוש' לימים ונותן לו דבר קצוב בהליכתו ובחזרתו מאותו התמצית הנמשך להם מההוא שביל הכרמים כדאיתא בזוהר פ' בנק אלא שאינו מקפיד עמו מתי ילך היינו מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קל"ז. וז"ל בשעתא דאיהי אתת בעולימתה' ובעאת לאתפרש' מסטרא אחרא לא אתת אלא כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר והכי מכרזי דיזדמנון למחמי ביקרא דמלכא כד"א צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה פוקי למחזי ביקרא דמלכא כדין סטרא אחרא נא ניחא לה למחמי ואתפרש מינה כיון דאתת כל אינון

שמשהא עיינין לה לחופה בהדי מלכא בלחישו ברזא וכו' ולכן מאחר כי נתבאר מדברי המחמר כי סוף סוף אתפרש סטרא אחרא משם והולך לו לכן יחמ' שאינו מקפיד עמו מתי ילך אם הוא בערב שבת אסור דכשיוצא בשבת והולך נו משם נראה כאלו התנה עמו כך שיוליך האגרת לכן למעלה אף על גב כי סטרא אחרא בכל ערב שבת נדחה והולך לו ומתפרש מן הקדושה אינו מוליך עמו אגרת של הקדושה רק הוא עונה למענה להתייחד עם דודה כנודע:

אם העכו"ם מוליך הכתב בחנם אפילו בערב שבת מותר שהרי הכותי מאליו הוא עושה זה וכן הענין ברוחני למעל' העכו"ם מאליו הכתב בחנם כי באשר סטרא דקדושה יורדת למטה כדי להכניע סטרא אחרא אין בהם תועלת מהולכה זו כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ג:

וז"ל תא חזי ביומא שתיתאה כד מטי זמנא דערב דליג לגו ההוא נהורא דאשא וסלקא לעינא לאענא גו גוונין כדין ישראל מתתקנין לתתא ומסדרין סעודתין ומתקנין פתורין כל חד פתורים כדין חד שלהובא נפיק ובטש בההוא מדורא כיון דבטש ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאנין בנוקבא דתהומא רבא ואתטמרן תמן וההוא שלהובא איהו מסטרא דימינא ובגין דהוא מסטרא דימינא אעבר להההוא מדוא ואעיל ליה לנוקבא דתהומא רבא וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי ההוא שלהובא שהוא מסטרא דימינא יורד מלמעלה כדי להכניע סטרא אחרא ולהכניס אותה מדורא בתהומא רבה ובענין זה אין תועלת לסטרא אחרא אדרבא יש לה נזק כאמור ולכן הוא אומר אם הכותי מוליך הכתב בחנם היינו שמוליך זו השלהובא דאשא מסטרא דקדוש' מוליך אותה עמו בחנם כי אין להם שום תועלת בכך אפילו נתנה לו בערב שבת מותר לפי כי כן זה הדבר של המדורא והשלהובא נעשה בערב שבת כנזכר במאמר שהרי הכותי מאליו הוא עושה כן ואינו אלא להחזיק טובה לישראל מפני מה שקיבל ממנו והוה ליה כאילו קצץ וכן נמי הוא למעלה בענין הרוחני הישמעאלי סוד המדורא זו מאליו הוא עושה זה בכל ערב שבת כאמור ואינו אלא כדי להחזיק טובה לישראל סטרא דקדושה מפני מה שקבל ממנו התמצית נזון אותו ולהחיו' אותו כאמור והוה ליה כאילו קצץ ונותן נו דבר קצוב:

אם הכותי הולך מעצמו למקום אחר וישראל נותן לו אגרת מותר בכל גוונא היינו מש"ה וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו כי הנה עשו פנה מדעתו ורצונו ויצא מארץ ישראל והלך אל ארץ אחרת משלו ארצה שעיר שדה אדום מפני יעקב אחיו סטרא דקדושה וכן הוא המדה בכל ערב שבת סטרא אחרא הולך מרצונו ודעתו ונפנה מן המקום של הקדושה והולך לחוץ משלש מחנו' למטה מעול' העשיה שהוא מקום מדור של הקליפו' היינו

הרשע שהולך מעצמו ולכן מידי לכתו מוליך עמו הכתב של סטרא דקדושה בסוד ההוא שלהובא דאשא כי ישראל עליון נותן לו חגרת זו מותר בכל גוונא:
מי שיש לו שכיר עכו"ם לשנה או יותר אסור לשלחו ערב שבת באגרת וזה הענין יובן בסוד אדם דעשיה בדרך קצרה והענין כי הנה סטרא אחרא מתפשט בכל העולמות כדאיתא בהיכלות בראשית ובהיכלו' פקודי אמנם אין הכל בהשואה אחת בכל העולמו' אמנם נענין הנוגע בעולם העשיה הקליפה שם מעורבת עם סטרא דקדושה כאשר מפו' בתיקונים וכבר נתבאר הענין לעיל בדרוש של הציצי' באורך אמנם לענין הנוגע בזה היינו מי שיש נו שכיר עכו"ם לשנה או יותר כי כן סטרא דקדושה יש להם רשע עמהם בשכר שנותנים לו שפע והוא לזמן קצוב כי הנה נאמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ולכן אסור לשלחו ערב שבת אין זה בערך ההוא מדורא דאשא שמשלחים אותו מחוץ למחנה רק זה נשאר לעולם שם עד זמן בנחמ' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ במהרה בימינו:

סימן רמח

[א] מה מאד מתקו דברי הדין זה להועיל אל האדם בשבת לקנו' הקדושה בתוספת הנשמה בלי ספק וזה ימצא לאדם על ידי כי יפשפש במעשיו מאחר כי השבת הוא דוגמא לשני דברים אם לענין עולם הבא אשר חז"ל הגידו שתא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא ולכן בא נמי המספר הזה בימים הם שבעת ימי בראשית הששה כנגד שתא אלפי שני דהוי עלמא והיום השביעי כנגד, אלף השביעי שהוא עוה"ב כי חז"ל הגידו עולם הבא אין בו לא אכילה ושתיה וכו' אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם והם נהנים מזיו השכינה הרי כי יום השבת הוא דוגמא לעולם הבא ועוד הוא דוגמא לענין התשובה כך אחז"ל כאשר הרשע טוען לפני הקב"ה הניחוני ואלך ואעשה תשובה אומרים לו עולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת ועולם זה דומה לשב' אם אין אדם מכין בערב שבת מה יאכל בשבת הנה בפירוש אתמר כי השבת הוא דוגמא לענין התשובה ולכן בא הערה לתשובה בדין זה וכך הוא אומר מותר להפליג בספינה אפילו בע"ש אם הולך נדבר מצוה הוא הדבר מ"ש בזוהר פ' ויקהל דף קצ"ט. וז"ל יונה דנחת לספינה דא איהו נשמתא דבר נש דנחתא להאי עלמא למהוי בגופא דבר נש אמאי אתקרי יונה בגין דכיון דאשתתפת בגופא כדין איהי יונה בהאי עלמא כד"א לא תונו איש את עמיתו וכדין בר נש אזיל בהאי עלמא כספינה בגו ימא רבא דחשיבת לאתברא כד"א והאניה חשבה להשבר ובר נש כד איהו בהאי עלמא חטי וחשיב למערק

מקמיה מאריה ולא אשגח בהאי עלמא מיד וה' הטיל רוח סערה תקיפא דא איהי גזרת דינא דקיימא תדיר קמיה קב"ה ותבעת דינא דבר נש מקמיה ודא איהו דקא מטי לספינה ואדכר חובוי דבר נש לתפסא ליה וכו' הנה מבואר ענין הספינה כדוגמא בגוף האדם ומה מגיע לו בעודו בעולם הזה וכן איתא במדרש משל לשתי ספינו' שהיו פורשו' בים הגדול אחת נכנסת לנמל ואח' יוצאת מן הנמל זו שיוצאת היו הכל שמחים בה וזו הנכנסת לנמל לא היו שמחים בה היה שם פקח אח' אמר חילוף הדברים אני רואה וכו' וזש"ה ויום המות מיום הולדו ולכן יאמר מותר להפליג בספינה אפילו בערב שבת ר"ל כי כאשר יתבונן האדם ענין זה של הספינה מחז"ל אז יבין כי מעותד האדם אל הגלגול ולכן החי יתן אל לבו לתקן מעשיו כדי להיות מובטח שלא יטריח את קונו ולא יצטרך להתגלגל ועוד יחזור ויתבונן בענין הספינה זו של יונה כי בא הדוגמא לכל המאורעו' שמגיע לאדם בהיותו בעולם הזה כנז' שם במאמר באורך וכל אותו הצער שמגיע אל האדם הוא מפני שהוא נרדם בעונם הזה בירכתי הספינה ולא דעת ולא תבונה לעשו' תשובה מאחר שהוא חוטא איך יחשוב להמלט מן הדין ולכן שמענה ואתה דע לך מותר להפליג בספינה זו הגוף אפילו בערב שבת כי הוא דוגמא למה שאומרים לחוטא עולם שיצאת ממנו דומה לע"ש ולכן החי יתן אל לבו להפליג אם הולך לדבר מצוה ר"ל כי כאשר נתגלגל בעבור העדר חסרון המצות יתבונן דוגמ' ערב שבת כי צריך לתקן מאכל לשבת הם המצוו' ופוסק עם בעל הספינה שישבות בשבת ואחר כך אם לא ישבות אין בכך כלום והיינו כי יתן אל לבו לשבות ממעשיו אשר לא טוב עשה עד שהוצרך לבא לידי כך אבל אם מפליג לדבר הרשות ר"ל כי אין משגיח בענין זה לתקן מעשיו מפני כי הרשות בידו מכח הבחירה הנמסר ביד האדם כגון זה אין מפליגין בספינה זו הגוף פחו' משלשה ימים קודם השבת דאילו למי שעושה תשובה יקרא שהולך לדבר מצוה אמנם זה שאינו משגיח על שלימות עצמו אין מפליגין פחו' משלשה ימים קודם השבת כי אין בו כח לתקן מעשיו מערב שבת זמן קרוב זה צריך הרחבה יתירה ג' ימים קודם והדוגמא בזה למי שהוא צריך להתגלגל שלש פעמים שנאמר הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר ואם הוא דרך מועט נמי מצר לצידון שאין ביניהם כי אם מהלך יום אחד מותר להפליג בע"ש בבקר מפני שאפשר שיגיע שם קודם השבת היא הדבר משחז"ל מצאו כתוב בספר בן סירא אם יום תעזבני יומים אעזבך משל לשנים שנזדמנו לתוך פונדק אחד זה הפליג יום אחד לכאן וזה הפליג יום אחד לכאן צריך שני ימים לפגוע זה בזה וכך הוא הענין בזה שהפליג שלשה ימים שהלך בדרך רחוקה אמנם אם דרך יום הפליג אפשר להגיע בשבת ובזוהר פ' בהעלותך דף קנ"ב ז"ל או בדרך רחוקה דא איהו חד

מעשרה דאינון נקודין באוריי' וכלהו אתיין לאחזאה מלה מאי בדרך רחוקה בגין דבר נש דאיהי מסאב גרמיה מסאבין ליה לעילא כיון דמסאבין ליה לעילא הא איהו בדרך רחוקה מההוא אתר ואורחא דזרעא דישראל אחידן ביה הא בדרך רחוק' אחיד דאתרחק למקרב לכון וכו' והיינו המפליג לדרך רחוקה מצד העון צריך שלשה ימים להגיע אבל אם הוא דרך יום כי קרוב הוא מגיע לשבת הוא דוגמא לתשובה כאמור ומקום שנהגו שלא להפליג בערב שבת כלל אפילו דרך מועט מנהג כשר הוא ואין מפליגין וגם במנהג זה ימצא כי יתעורר האדם לומר בלבו מהו כן אלא ודאי אות הוא לאדם שיעשה תשובה ממעשיו כי קרוב הוא ולכן אמרו שוב יום אחד לפני מיתתך כי קרוב אליך הדבר בפיך ובלבבך להתחרט ובזה מתוקן העון:

[ב] הא דאין מפליגין בספינה פחו' משלשה ימים קודם השבת היינו הטעם משום עונג שבת שכן שלשה ימים הראשונים יש להם צער ובלבול והדוגמא לזה הוא משחז"ל כל שלשה ימים נפשא טייסא על הגוף והולך ובא אל הבית וכיון שעברו עליו שלשה ימים וצורתו משתנית אז ונפשו עליו תאבל ועוד אמרו חז"ל לאחר שלשה ימים כרסו נבקע ונהפך לו על פניו ואומר לו טול לך מה דיהבת כי עשית ימיך כחגים זש"ה וזרתי פרש על פניכם פרש חגיכם ולכן בא הדוגמא בגשמי כי שלשה ימים המפליג מצטער ומקיא ומתבלבל דעתו ודוקא למפליגים בימים המלוחים שהדוגמא לזה הוא מש"ה וה' הטיל רוח סערה על הים דא גזירת דינא כי הים הולך וסוער עליהם דתבעא דינא דבר נש כנזכר במאמר הנ"ל אבל בנהרות אין שום צער למפליגים בהם ולכן מותר להפליג בהם אפילו בע"ש והוא שלא יהא ידוע לנו שאין בעומקם עשרה טפחים והענין דוגמא הוא לענין הב"ל כי כל ענין השבת מיוסד לתקן שבת בראשית ושבת נתינת התורה שחטאו במעשה העגל ועברו על עשרת הדברות כאשר יבא בענין התחומין בע"ה ולכן אמר והוא שלא ידוע לנו שאין בעמקם עשרה טפחים היינו עומק של המחשבה שנשתתפו במעשה העגל ועברו על עשרת הדברו' ששמעו בסיני מפי הגבורה ולכן בא זה השיעור בענין הנהרו' לפי שנאמר ואת חטאתכם אשר עשיתם את העגל לקחתי וכו' ואשליך את עפרם אל הנחל היורד מן ההר ולכן במקום שידוע לנו ר"ל לכל אחד מישראל המפשפש במעשיו ורוצה לעשו' תשובה אם נודע לו שמקרקע הספינה הוא הגוף כאמור יש לקרקע הנהר של העון פחו' מעשרה טפחים שנתחסר ממנו אחד מן הדברות או שעבר אחד מהם אסור להפליג בשתי ממנו עד שיעשה תשובה משום איסור תחומין כדלקמן שהנה בתחלה היה שיעור מחנה ישראל שלשה פרסאות שנאמר ויחנו מבית הישימו' עד אבל

השטים ואמר רבה בר בר חנה לדידי אתחזי לי והיה ג' פרסאות ובעבור מעשה העגל נאסר עשרה מילין ועתה תחום שבת שני מילין היינו אם כן משום איסור תחומין:
[ג] היכא דמותר להפליג מערב שבת אם נכנס בספינה מערב שבת וקנה בה שביתה אף על פי שמפלגת בשבת מותר והדוגמא לזה יהיה ע"ד הנז' כי הנה האיש אשר נגע ה' בלבו לעשו' תשובה בקרוב היינו היכא דמותר להפליג מערב שבת והתבונן מה שאומרים לאדם עולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת ועולם הזה דומה לשבת אם אין מבשל בערב שבת מה יאכל בשבת ולכן נתן אל לבו והפליג ונכנס בספינה היינו שהתבונן בגוף שלו הדומה לספינה כאמור ומפשפש בכל אחד מן האיברים מה חטא אם נכנס בספינה ר"ל בתיקון הספינה בדעתו הוא גופו וקנה שביתה בענין התשובה בתוכה אף על פי שמפלגת בשבת כי אין ראוי לאדם להתוודות או לעשו' תיקון לעון שלו בשבת ובפרט כי העושה תשובה צריך להיות לבו דואג בקרבו וזה אסור לעשו' בשבת רק להיות שמח אף ע"פ שמפלגת בשבת בדברים אלו דלא סגי בלאו הכי לעושה תשובה מותר והוא שלא יצא מן הספינה מעת שקנה שביתה ועשה תשובה לא יצא ממנה ולא יפליג דעתו ממנה:
[ד] היוצאים בשיירא במדבר וכו' גם בזה הדין בא הדוגמא לתשובה מה שאומרים לרשע עולם שיצאת ממנו דומה לישוב ועולם זה הוא דומה למדבר אם אין אדם מוציא זוודין מן הישוב ומה יאכל במדבר ולכן יאמר היוצאים בשיירא במדבר הם דוגמא לאלו המתבוננים בטענה זו של הישוב והמדבר והכל יודעים שהם צריכים לחלל את השבת כלומר אם אין עושים תשובה הנה הם מעותדים לחלל את השבת לעתיד כדאיתא בזוהר פ' תרומה כנ"ל כל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכלהו רקיעין אעדו דיני דחייביא דאתקדש יומא ומלכא קדישא אתי וכו' וכל אינון מחללי שבתי וזמני בפרהסייא לא שכיך נורא מגופיהון והמלאך מביא הגוף נמי ומכניסו לגהינם שנא' ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות מן הגוף ואשם לא תכבה מן הנפש ונמצא כי צריך לחלל השבת כי מפני הסכנה לא יוכלו להתעכב במדבר כי יענשו הגוף ביותר ולא יוכלו לעכב בשבת במדבר לבדם לכן שלש' ימים קודם השבת אסורים לצאת שהדוגמא הוא לאותם שלשה ימים של דין הקבר שכרסו נבקע אחר כך ונהפך על פניו ואומר טול לך מה דיהבת בי ולכן קודם שיחשוב בדעתו שלשה ימים אלו מה העונש שמגיע אל החוטא אחר כך מותר לצאת היינו מ"ש שלשה ימים קודם שבת אסור לצאת מפני כי לא נתן אל לבו לשוב בתשובה וביום ראשון ובשני ובשלישי מותר לצאת מאחר שנתבונן בהם מה מגיע לו מן העונש מהם ואם אחר כך יגיע לו סכנה ויצטרך לחלל שבת כאמור מפני פיקוח נפש מותר ואין בזה חילול כאמור והעולה לארץ ישראל אם נזדמנה לו שיירא

אפילו בערב שבת כיון דדבר מצוה הוא יכול לפרש וסיד הענין הנה הוא מפורש בזוהר פרשת ויקהל דף רי"א. וז"ל רזא דרזין כד בעי קב"ה לאתתקנא בתיקוני ולאתקשטא בשבתא ובזמני ובחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי דרור והיינו מור דרור וכו' ואינון ארבע אנפין יהבין קלא ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנסין תמן ונטלי לון אלין ועאלין לון לגו ההוא עמודא דקיימא באמצעיתא וכו' ואינון תרין אקרון מכון הר ציון ומקראיה מכון הר ציון דא איהו תיקונא דלעילא נקודה תתאה מתקשטא ואינון ומקראיה דההוא נקודה לאתקשטא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר איך הנשמות הם עולים מגן עדן הארץ למעלה והיינו מ"ש הדין והעולה לארץ ישראל היא הנקודה זו הנקרא ארץ ישראל כדאיתא בזוהר. בפ' אשריך ארץ שמלכך בן חורין פ' לך לך תמצאנו דהיינו ארץ עילאה ארץ החיים והעולה מגן עדן הארץ למעלה באותה נקוד היא ארץ ישראל ונזדמנה לו שיירא הם סוד הנשמות המתכנסות שם כדי לעלות למעלה הנזכר במאמר כאמור אפילו בערב שבת כיון דדבר מצוה הוא שהנה הם עולים למעלה לאתתקנא ההיא נקודה ולאתקשטא כאמור ואין לך דבר מצוה גדול מזה לקשט הכלה ולכן יכול לפרש ופוסק עמהם לשבות ואם אחר שהיו במדבר כד"א מי זאת עולה מן המדבר ולכן אם לאחר שהיו במדבר לא רצו לשבות עמו יכול ללכת עמהם חוץ לתחום מפני פיקוח נפש ואם נכנס לעיר אחת היא המדה האחרונה הנקרא עיר כדאיתא בזוהר בפ' עיר קטנה דא כנסת ישראל אם בא לעיר אחת בשבת זו היא עיר אלהינו כדאיתא בזוהר מהלך את כולה היינו כי אותה הנפש העולה למעלה ונכנס לעיר זו הנזכר מהלך את כולה והיינו כד"א והתהלכתי בתוככם ואחז"ל אטייל עמכם בגן עדן הוא סוד השעשוע שמשתעשע הקב"ה עם נשמות הצדיקים ואפילו הניחוהו מחוץ לעיר אותם ארבע אנפין דנשר ורוצה להכנס לעיר בעיר אלהינו הר קדשו מותר כיון דלדבר מצוה נפק לקשט הכלה כאמור לכן יש לו להלך אלפים אמה כאמור וזה יהיה אשר בצאתי בהיתר:

גם עתה אדברה וירוח לי בדינים הללו דוגמא להם למעל' וכך היה אומר מותר להפליג בספינה אפילו בערב שבת והנה ענין הספינה הוא כינוי לכנסת ישראל כדאיתא בזוהר פ' אחרי מות דף ע"ו ז"ל רבי שמעון פתח הנה מטתו שלשלמה גו' ועל דא כתיב זה הים גדול וגו' שם אניות יהלכון כד"א היתה כאניות סוחר וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כינוי ספינה הוא במדה האחרונה ולכן יאמר הדין מותר להפליג בספינה זו אפילו בערב שבת אם הולך לדבר מצוה גם בתיקונים דף מ"ה תיקון עשרי' וז"ל ספינה דיונה קרקפתא וכמה ממנן אית בהאי ספינה דמנהיגין לה ואינון אודנין עיינין חוטמא פומא

שבע ממנן אינון וסלקין לשבעין לשון דהוו כספינה דיונה וכו' ולכן מבואר מזה מ"ש בדין מותר להפליג בספינה זו הצדיק עליון אפי' ערב שבת שהוא יום הששי המכונה אליו כי הצדיק הוא ששי כנודע אם הולך לדבר מצוה לשמח חתן וכלה ופוסק עמו עם בעל הספינה בסוד ת"ת ישראל שישבו' ביום השבת ואחר כך אם לא שבת אלא הוא מהלך כד"א הולך אל דרום סובב אל צפון אין בכך כלום כי כל זה הוא צורך נמי לענין הייחוד אבל לדבר הרשות דהיינו כמו ששנינו הוו זהירין ברשו' כי אין מקרבין לו לאדם אלא לצורך עצמן היינו כאשר דבר מלך שלטון הוא מלך עליון כדאיתא בזוהר בפסוק מלך במשפט יעמיד ארץ דא מלך עילאה לכן אין מפליגין בספינה זו פחות משלשה ימים קודם השבת כדי לקיים שלשה עדרי צאן רובצים ליה ואם הוא דרך מועט כמו מצור לצידון שאין ביניהם כי אם מהלך יום אחד מותר להפליג בערב שבת והענין כי הנה נאמר דרכיה דרכי נועם כדאית' בזוהר אלין אינין דרכים דכראן בה אבהן עילאין שנא' באר חפרוה שרים כרוה נדיבי עם ואלו הם הדרכים רבים הם ועליונים הם אמנם אם הוא דרך מועט כמש"ה הניתן בים דרך והוא מהלך יום אחד עד הצדיק מותר להפליג בערב שבת בבקר שנא' והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו מפני שאפשר שיגיע שם קודם השבת ומתייחד עמה ומקום שנהגו שלא להפליג בערב שבת כלים אפילו דרך מועט אין מפליגין:

הא דאין מפליגין בספינה פחו' משלשה ימים קידם השבת הטעם הוא משום עונג שבת שכל שלשה ימים הראשונים יש להם צער ובלבול לפי כי סטרא אחרא נאחז בשלש מדות אחרונו' בסוד נה"י לפי שנאמר רגליה יורדו' מות ודוקא למפליגים בימים המלוחים בסוד ים סוף סיפא דכל דרגין שהמים שלה מלוחים מפני הדין הנמצא בהם אבל בנהרו' אין שום צער שנא' ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן זו הכלה ומש' יפרד והיה לארבע' ראשים הם ארבע אותיו' אדני כי אלו אינם מלוחי' אלא דין ממותק ואין שום צער למפליגין בהם ולכן מפליגין בהם אפילו בערב שבת יום הששי סוד הצדיק והוא שלא יהא ידוע לנו שאין בעומקן עשרה טפחים אבל במקום שידוע לנו שמקרקע הספינה לקרקע הנהר פחות מעשרה טפחי' אסור משום איסור תחומין כדלקמן. היכא דמותר להפליג מערב שבת מן הטעמים הנז' אם נכנס האדם בספינה זו מערב שבת הוא ביום הששי מדת הצדיק וקנה בה שביתה והנאה אף על פי שמהלכת בשבת מותר והוא שלא יצא הצדיק מהספינה מעת שקנה שביתה ונתייחד עמה:

היוצאים בשיירא במדבר לפי שנאמר ציון מדבר הייתה ושיירא הולכת שם כדי לתקן הכלה ולהשלים אותה והכל יודעים שצריך לחלל שבת כדי להעלו' החלקי' שלה למעלה

כדי לבנות אותה כי מפני הסכנה של סטרא אחרא לא ירגיש בענין ויהיה מעכב לא יוכלו להתעכב במדבר בשבת לבדם לכן שלשה ימים קודם שבת אסורים לצאת היינו בסוד הבריאה כי שם הם שלשה מדות מקננין תמן כדאיתא בתיקונים חלת ספיראן מקננן בבריאה והיינו שלשה ימים קודם השבת בעולם האצילות אסורים לצאת אמנם ביום ראשון ושני ושלישי בסוד שלשה עדרי צאן רובצים עליה מותר לצאת ואם אחר כך יארע לו סכנה ממניעת סטרא אחרא ויצטרך לחלל שבת מפני פיקוח נפש כד"א נשבע ה' בנפשו מותר ואין כאן חילול כלל. והעולה לארץ ישראל כמש"ה אשריך ארץ שמלכך בן חורין היא ארץ ישראל כדא' בני בכורי ישראל אם נזדמנה לו שיירא בסוד חלקים שלה העולים למעלה וזה הוא הנרצה אצלי במאמר חכמינו ז"ל אומרים לציון בניך מרחוק יבאו אמרה מה איכפת לי ישמחו חתני כיון שאומרים לה בא המלך אז אמרה הא חדוא שלימתא שנא' גילי מאד בת ציון וגו' הנה מלכך יבא לך וגו' ולכן יאמר אם מצא שיירא כגון אנו אפי' בערב שבת כיון דדבר מצוה הוא לתקן הכלה כאמור יכיל לפרש ופוסק עמהם לשבות ואחר כך שיהיו במדבר לא ירצו לשבות עמו יכול ללכת עמהם חוץ לתחום מפני פיקוח נפש כאמור ואם נכנס לעיר אחת בשבת בסוד העולמות מהלך את כולה כי כן נא' הליכות עולם לו ואפילו הניחו אותם מחוץ נעיר הקדושה ורוצה להכנס בעיר זו שנא' בה עיר קטנה כדאיתא בזוהר מותר דכיון דלדבר מצוה נפק יש לו אלפים אמה לכל רוח להלך ואמנם גם לענין כאשר נרמוז דרך הקודם כי באו הדינים של השבת דוגמא:

סימן רמט

[א] ענין אזהרה אל האדם שיכין זוודין לדרכו שיהיה לו מה יאכל בשבת ובכן יהיה ג"כ תועלת ותיקון לעון הכולל שחטא אדם הראשון יחזרו עליו בית ישראל ולכן יאמר אין הולכים בערב שבת יותר משלשה פרסאות והוא דוגמא למשחז"ל אל תרבה בהליכה כי נמצא מתייגע בחזרה דהיינו כי הרשע מרחיק עצמו מן התורה ומן הקב"ה כמו שאמר הכתוב ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו וכדאיתא בזוהר וכי סלקא דעתך כי הקב"ה שנאה נפשו לרשע והרי לעולם ימינו פשוטה לקבל שבים שנא' חי אני אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשובו מדרכיו וחיה אלא הרשע שנאה נפשו להקב"ה ולכן נאמר רחוק ה' מרשעים ולכן אמר אין הולכים בערב שבת יותר משלשה פרסאות והוא כי הנה נתבאר מחז"ל כי כך אומרים לרשע הטוען הניחוני ואעשה תשובה משיבים אותו דבר העולם שיצאת ממנו דומה לע"ש וזה העולם הוא דומה לשבת אם אין מבשל בע"ש מה יאכל

בשבת ולכן יאמר מאחר דקים לן כי ערב שבת הוא דוגמא כדי לעשו' זוודין כדי לאכול יום השבת לעתיד ולכן אין הולכים בע"ש יותר משלשה פרסאות כענין הנמשל לא ירבה בהליכה להתרחק מדרך התשובה כי הנה אמר הכתוב וזכור את בוראך בימי בחורותך עד אשר לא יבאו ימי הרעה כי יאמר התשובה המעולה היינו בימי בחורתיך כאשר הוא עומד בכחו ובגבורתו ואין דבר מונע אותו מלחטא זולת יראת ה' והם שני זמנים ימי מיעוט רבים שנים וימי הרעה נמי שנים הם ואמנם התשובה המעולה הוא בשני זמנים ימי בחרותך ואח"כ יבאו שני זמנים אחרים הם ימי הרעה נמצא כי התשובה המעולה הם שני זמנים מוכנים לה ואחר כך ימי הרעה הם שני זמנים והנה פרסאות אלו הם דוגמא לאלו הזמנים על התשובה ולכן אמר כי אע"ג שידענו כי אדם שיעשה תשובה בימי הבחרות מה טוב חלקו אמנם אם לא שת לבו גם לזאת לא יתאחר עד שיבאו ימי הרעה הם ימי הזקנה אלא אחר שני זמנים שהם ימי בחורותך שהכינוי להם יהיה שני פרסאו' תכף יחזור בו בזמן השלישי שהוא יום מהרעה היינו ג' פרסאות ולכן אין הולכים בגשמי בע"ש יותר מג' פרסאו' אות הוא לבית ישראל כדי שיגיע אל ביתו היינו קרבם בתימו לעולם ויוכל להכנס בביתו האמיתי המוכן לו בגן עדן בעוד היום גדול כי יהיה לו זמן לעסוק בתורה ובמצוה ולא יכנס לשם מחוסר איברים ערטילאי מן הבגדים חלוקא דרבנן כדאיתא בזוהר ויוכל להכין צורכי סעודה של עתיד לצורך השבת אחרי מותו ומה גם לצורך השבת עולם התחיה ולזכו' לאותה סעודה שעתיד הקב"ה לעשו' לצדיקים כנ"ל מפסוק ביום הגמל את יצחק שיגמול חסד עם זרעו של יצחק בין שהולך לבית אחר בין שהולך לביתו הוא הדבר משחז"ל כל אדם יש לו שני חלקים חלק בגן עדן וחלק בגיהנם זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן שנא' לכן בארצם משנה יירשו נמצא כי יש אדם הנמצא לו שני בתים בגן עדן אחד הבית שלו והבית השני אשר יזכה בו כאמור ולכן הוא אומר כדי שיגיע לביתו הנצחי הרוחני בעוד היום גדול להכין צרכי סעודה לפי כי אורחא רחיקא לכן צריך זמן להכין לשבת בין שהולך לבית אחר היינו של חבירו שזכה בו בין שהולך לביתו העיקרי והני מילי כשהוא ביישוב שיוכל להכין צורכי שבת היינו כי ימצא בו יישוב הדעת והתעוררות רוחני לחשוב מחשבו' כדי להכין צורכי שבת לעתיד אבל אם מקום שהוא מתיישב בדעתו בו אי אפשר לו להכין צרכי שבת או שאינו מקום יישוב בטוח בו בעצמו מותר לילך כמה פרסאו' כך אמרו חז"ל מנין אי קרית לחברך ולא ענך שדי גודא אבתריה שנא' יען טהרתיך ולא טהרת לא תטהרי עוד לכן מאחר כי לא דעת ולא תבונה ועודינו לא ישוב גם עד זקנה ושיבה לכן מותר לילך אפי' כמה פרסאו' כי הנה כמדומה שנסתם פתח החשובה בפניו ואם שלח להודיע שהוא

הולך שם שהדוגמא לזה הוא כי הודיעם לבריו' מה מעשיו רעים וחטאים ומודה ועוזב שהוא הולך למות לילך לבית עולמו שהוא שבת מותר לילך כמה פרסאו' מאחר שנתן אל לבו לשוב ומודיע מעשיו ודאי שישוב ולכן מותר לילך כמה פרסאות גם כי יזקין מאחר שקיים ענין סור מרע מוכן הוא לשוב בתשובה ולהלך בדרכי יושר:

[ב] אסור לקבוע בערב שבת סעודה ומשתה שאינו רגיל בימי החול עוד חזר הדין להזהיר האדם בכל מעשיו כענין מאכל ומשתה שלא יאמר האדם הנה למדנו כי שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו אמר חטאים תרדף רעה חזרו ושאלו לנבואה חוטא מהו עונשו אמר הנפש החוטאת היא תמות שאלו לתורה חוטא מהו עונשו אמר יביא קרבן ויתכפר לו שאלו להקב"ה חוטא מהו עונשו אמר יתודה ויתכפר לו וכה"א והתודה אשר חטא עליה אם כן מעתה יאמר החוט' הנה קיימתי דברי הקב"ה בושתי ונכלמתי ואמרתי דברי וידוי ומעתה אני שש ושמח אוכל ושותה לרצוני שהרי נתפשרתי עם קוני ועשיתי כאשר צוני ולכן יאמר העיקר בזה להיות נזהר ממאכל ומשתה לפי כי אין לך דבר רע ומר יותר ממנו והוא הגורם הראשון לכל העונות אשר יעשה האדם לחטא בהנה שנא' ואכל ושבע ודשן ופנה אל אלהים אחרים אם כן המאכל ומשתה הוא בערך של עובד אלהים אחרים ולכן יאמר אסור לקבוע בערב שבת סעודה דהיינו הדוגמא לערב שבת של הטענה שאומרי' אל החוטא עולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת ולכן מי שנתן אל לבו להיות דומה לו העולם הזה ערב שבת כדי להכין צידה לדרכו אסור לו לקבוע סעודה מאכל ומשתה שאינו רגיל בימי החול ואפי' סעודת אירוסין מפני כבוד השבת שלעתיד שיכנס תאב לאכול בשבת וכל היום הוא בכלל האיסור אמנם לאכול ולשתות בלי קביעות סעודה אפילו סעודה שהוא רגיל בה בחול כל היום מותר להתחיל מן הדין לפי כי עיקר התשובה הוא ענין החרטה והוידוי כמ"ש הרב במז"ל שהוא עיקר מן התורה שנ' והתודו את עונם אבל מניעת המאכל אין זה מתחייב מן הדין של תורה אבל מצו' להמנע מלקבוע סעודה שנהוג בה בחול מתשעה שעות ולמעלה והדוגמא להיות ממעט במאכל ומשתה העושה תשובה כי אז יכנע לבבו הערל ויהיה מוכן לעבודת בוראו אמנם דרך אנשי מעשה להתענו' בכל ערב שבת כי יהיה מוכן תמיד לפני בוראו:

אם קבל עליו להתענו' בערב שבת צריך להתעני' עד צאת הככבים כי כן משפע תענית יחיד ומפני כבוד השבת שלא יהיה מתענה בו יפרש בשעת קבלת התעני' שמתענה עד שיתפלל ויגיע לביתו ואם הוא תענית חלום מכל שכן שאין להשלים רק עד שיגמרו הציבור תפילתן כי אין זה התעני' רק הכנעה ויראת ה' כמש"ה והאלהים עשה שיראו

מלפניו זה חלום רע וכאשר מתענה ונכנע ומתוד' מספיק גם שלא ישלים עד צאת הככבים:

וכאשר נחזור לענין ראשון לפרש הדינים אלו לענין הנוגע למעלה כך הוא אומר אין הולכים בערב שבת יותר משלשה פרסאו' כי מאחר שהלבנה נגזר עליה ענין ההליכה והטלטול ממקום למקום כמ"ש לכי ומעטי את עצמך לכן מוכרח הוא לקיים הגזרה אשר נגזר עליה ללכת מטולטלת עד עולם התחתון אמנם זה יהיה בכל ימות החול אמנם בערב שבת שכבר התחיל להתגלו' קדושת היום של שבת ומה גם קדושה של ערב שבת שנא' בו ביום הששי דהיינו צדיק וצדק בדרגא חדא לפי כי יסוד הוא ששי ונלוה אליו אות ה' כי בלתי היא ולכן ערב שבת אינה מהלכת מדה זו יותר מג' פרסאות כי יהיה הרמז בסוד שלשה עולמו' וכדאיתא בתיקונים ה' תתאה מקננא באופן בעשיה ולפי שנא' דודי ירד לגנו היינו העולם הזה לרעו' בגנים של הקליפות ללקוט שושנים מהם לא יהיה זה עתה ביום הששי כאמור כדי שיגיע לביתו בעולם האצילו' בעוד היום גדול הוא מדת הת"ת שנקרא גדול שנא' כי אני ידעתי כי גדול ה' ויוכל להכין צרכי סעודה לשבת החתן בסוד אכלו רעים בין שהולך לבית אחר בסוד הבריאה שנקרא בית ה' בין שהולך לביתו בעולם האצילו'. והני מילי כשהוא ביישוב במקום הקדושה במקום שיוכל להכין צורכי שבת אך אם לא נמצא שם דבר המצטרך כד"א אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי הו שאינו מקום יישוב בטוח מן הקליפו' מותר לילך אפילו כמה פרסאות ופנה למעלה להכין צרכי השבת ואם שלח להודיעם בביתו שהוא הולך שם בשבת מותר לילך כמה פרסאו' בכל גוונא:

אסור לקבוע בערב שבת סעודה ומשתה שאינו רגיל בימי החול לפי שנא' אכלו רעים שתו ושכרו דודים לכן צריך לפרש הענין כי זה יהיה בשאר הימים גם ביום הששי אמנם לא יותר מזה לפי כי אכילה ושתיה זו הנאמר בזה הפסוק הוא יהיה לעתים ידועים בזמן התפלה בשלש הזמנים של התפלה אמנם יותר מזה אסור לקבוע בדרך קבע תמיד בערב שבת סעודה ומשתה שאינו רגיל בו בימי החול הילכך נענשו אותה משפחה שהיו קובעים סעודה בערב שבת ונעקרה כל המשפחה ואפילו היא סעודת אירוסין מפני כבוד השבת כדי שיכנס לשבת כשהוא תאב לאכול ובזה יהיה גורם כך למעלה להיות שם אכילה לתיאבון בבחינת אוכל נפש כד"א צדיק אוכל לשבע נפשו כדאיתא בזוהר וכל היום בכלל האיסור אמנם לאכול ולשתות בלא קביעות סעודה אפילו סעודה שהוא רגיל בה בחול כל היום מותר להתחיל מן הדין לפי כי כן נמי נמצא אכילה ושתיה רוחני' למעלה כמש"ה אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי לכן אכלו רעים לתתא

אבל מצוה להמנע מלקבוע סעודה שנוהג בה בחול מתשעה שעות ולמעלה אבל מצוה לטעום מן התבשיל שבשל לשבת לקיים טועמיה חיים זכו ובזה הוא גורם כך למעלה כי הצדיק טועם טעם בתולה: [ג] דרך אנשי מעשה להתענו' בכל ערב שבת מי שהוא אסטניס אבל המצטער מן התעני' ואינו יכול להתענג במאכל ליל שבת לעון יחשב לו אותו התענית שעשה:

כך אמרו חכמינו ז"ל בבראשי' רבה ויהי האדם לנפש חיה אמר הקדוש ברוך הוא לאדם הנפש שנתתי בך אל תסגף אותה החייה אותה:

[ד] אם קבל עליו להתענו' בערב שבת על איזה צורך לתקן את נפשו וצריך להתענו' עד צאת הככבים וזה אי אפשר להשלים מפני כבוד השבת כי הוא סעודת מצוה לכן מפרש בשעת קבל' התעני' עד שיצאו הצבור מן התפלה: ואם היה תעני' חלום יתבאר במקומו מה מועיל התעני' לבטלו ומכל שכן קדושת שבת ומה שמתענין תענית חלום בשבת היינו לתועלת אחר גדול שקורעין לו גזר דין של שבעים שנה ולא ראי זה כראי זה ולכן אחר התפלה של צבור אוכל מיד לקיים עונג שבת ויועיל לו יותר:

סימן רנ

[א] אמת הדבר אשר חז"ל הגידו כי זריזין מקדימין למצות שנאמר וישכם אברהם בבקר ולכן ראוי לאיש הישראלי להשכים בבקר ביום ששי להכין צרכי שבת אמנם עוד ראוי להתבונן האדם במעשיו לעשות תיקון גדול בכלל ובפרט במעשה זה כי לענין הכלל יתן אל לבו במה שנתבאר למעלה כי כל הדברים הנעשים בשבת הם לצורך תיקון חטא אדם הראשון וחטא של ישראל לפי כי ישראל אע"ג כי כשעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן ונתקן העון של אדם הראשון אחר כך חזרו להיות כבראשונה ע"י המעשה בלתי טהור כי עשו להם עגל מסכה ולכן עתה בכל ענין מעשה אשר יעשה האיש הישראלי צריך לכוין בו לתקן מה שעברו ישראל על ענין נעשה ונשמע ולכן כאשר ישכים האדם בבקר ביום ששי להכין צרכי שבת צריך לכוין בבריאת האדם כי בתחלה יעיר בבקר בבקר יום ששי בשעה ראשונה נצבר עפרו וכו' כמ"ש חז"ל בב"ר וכן בכלל הדבר הזה יזכור מעשה ישראל ביום הששי שהיו באותה קדושה וטהרה וכיבוס בגדים ובתענית לקבל התורה ואעפ"כ ויען כל העם קול אחד ויאמרו נעשה ונשמע ובכן יהיה זה תיקון לעון הכללי שזה היה סיבה אל החרבן והגלות כמ"ש חז"ל נאמר כאן קרבו פקודות העיר ושם נאמר בעגל וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם הא למדת שהחרבן והגלות היה בעון העגל וחרבן שני נמשך ממנו כאשר יבא במקומו ולכן בהשכמה זו אשר משכים האדם להכין

צרכי סעודת שבת הוא יהיה זכרון למעשה קבלת התורה בשבת כי משה בהשכמה עלה ובהשכמה ירד גם יהא מכוון לענין הפרט להיות כל איש שורר ומתגבר עלי יצרו כי החטיא אותו ועוד יעיר בבקר בבקר להרוג אותו כמ"ש חז"ל יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום שנא' צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ולולא שהקב"ה עוזר אותו לא היה יכול לו שנאמר ה' לא יעזבנו בידו ויתבונן אשר חז"ל הגידו בא להורגך השכם להורגו ולכן ישכים בבקר ביום ששי על כל הסיבות אלו להכין צרכיו ועל ידי כך החי יתן אל לבו להכין צרכי שבת העיקרי ליירש מקומו בגן עדן ולעולם שכולו שבת ולכן אפילו שיש לו כמה עבדים לשמשו ישתדל להכין בעצמו שום דבר כי על זה וכיוצא בזה אמרו אם אין אני לי מי לי כי אי אפשר לתקן העון על ידי הזולת אלא מי שעוות אותו ועל זה אמר החכם בשטחיות דבריו מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני ולכן ישתדל להכין האדם בעצמו שום דבר לצרכי שבת לתקן ענין המעשה על העבר ועל ההווה על הכלל ועל הפרט דהא רב חסדא היה מחתך הירק דק דק ואף על גב דאמר רב חסדא לא בעניותי אכלית ירקא ולא בעתירותי אכלית ירקא באתרא דליעול ירקא ליעול בשרא וכורי אפשר כי הוא לא היה אוכל אותם וזה היה לאנשי ביתו וכבר ביארתי מאמר זה בשני פירושים ולכן יתבונן כי הא דרבה ורב יוסף היו בוקעין עצים ורבי זירא היה מדליק האש ורב נחמן היה מתקן הבית ומכניס הכלים הצריכים ומפנה הכלים של חול ולולא כי יגורתי פן יאמרו לי הלא ממשל משלים הוא נתתי טעם למה אחד מהשלמים אלו יאחז צדיק דרכו ולא למדו זה מזה כי לא בהזדמן היו עושים הראשונים מעשיהם אמנם מהם ילמד כל אדם ולא ימצא טענה לומר אפגום כבודי בזה כי זהו כבודו לכבד את השבת ולכן נאמר כי מכבדי אכבד הקב"ה בעצמו מכבד אותו בגן עדן ולעתיד בזמן התחיה ולעולם הבא כדאיתא בתיקונים בר נש עביד נחת רוח ליוצרו לשעה והקב"ה גומל עמו בלי קצבה לעולם:

ולענין דידן הפונה למעלה יש בזה נמי דבר ה' כי כאשר האדם משכים לעשות רצון קונו על ידי אותו מעשה נעשה תיקון גדול למעלה כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף רי"א וז"ל כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיעא לעילא אזדמנן לה לבושין אחרנין דאינון מרעותא וכונה דלבא באורייתא כד סלקא מתעטרא מאן דמתעטרא ואשתאר חולקיה להההוא בר נש עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי האדם בתורה ובמצוה מעטר בהם להקב"ה וכדאיתא פרשת עקב ב פ' כי מכבדי אכבד ולכן ישכים האדם בבקר ביום ששי להכין צרכי שבת ובזה מקיים מש"ה הולך תמים ופועל צדק כדאיתא בזוהר פרשת אמור דף צ"א וז"ל מאן פיעל צדק אלא אלין אינון דמתקנין למטרוניתא בתכשיטהא בלבושהא בעטרהא כל חד פועל צדק אקרי ולכן אפילו יש לו כמה עבדים ומשרתים ישתדל להכין

בעצמו צורך השבת ויכוין למ"ש בזוהר פרשת בראשית דף מ"ז. וז"ל יום הששי מאי שנא בכולהו יומי לא אתמר בהו ה' אלא הכא כד אשתכלל עלמא אתחברת נוקבא בדכורא בחיבורא חד ה' בששי למהוי כלא חד וכו' והנה מבואר מדברי המאמר החיבור העצמי הנמצא אל הנקבה עם הזכר עד מקום כי אפילו בענין הכתיבה הם מחוברים הא עם ששי וכן לענין הדבור הם מחוברים כדאיתא בזוהר פרשת וארא דף כ"ו. וז"ל באל שדי אתחזינא להו מגו אספקלריא דלא נהר' וכו' ואי תימא דאשתמשו בנוקבא לחוד ת"ח דלא אתפרשן לעלמין הה"ד וגם הקימותי את בריתי אתם אתחבר עמה. מקב"ה אית ליה לבר נש למילף דהא איהו קאמר דלא פריש לון דכתיב באל שדי וגם הקימותי את בריתי אתם בגין לקיימא ביחודא חד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר שבא ללמד על הדיבור נמי כשהאדם זוכר מפיו המדות עליונו' יהיה זהיר לחבר השני מדות זכר ונקבה ולא יהיה גורם פירוד ביניהם חלילה והנה למדנו בענין הכתיבה ממלת הששי הא דבוקה בששי ובדיבור מש"ה וגם הקימותי את בריתי אתם ולכן יהיה זהיר האדם גם בענין המעשה אז כאשר ישכים ביום הששי להכין צרכי שבת יהיה מתכוין לחבר הנקבה ביום הששי כאמור נמצא כי יהיה שלם במחשבה בדיבור במעשה ולכן יזכה להיות מעשה זה גורם לו השלימו' בשלשה זמנים הווה ועתיד ולזמן התחיה כאשר נתבאר בחלק הקודם הוא קנות השלימות בכל חלקי נשמתו כדלקמן:

סימן רנא

[א] מפני שנאסרו המלאכו' בשבת ט"ל מלאכות של חול יען כי מעיקרא הקב"ה עשה מלאכת שמים וארץ וכל הנבראים והכל עשה כדי שישראל יעמדו על הר סיני ויקבלו את התורה ויקיימו מלאכה זו של התורה והמצוה כי מלאכה היא כמו שאז"ל והם קלקלו המעש' כשעשו מעשה בלתי טהור ועוד וישתחו לו ויזבחו לו ולכן בא ענין המשכן לתקן זו המלאכה ולכן נאסרו מלאכו' של חול בשבת זולת מלאכת שמים להעמיד מלאכת שמים וארץ על התורה ולפי כי ענין הקלקול של אד הראשון היה בזמן עשר שעות וקלקול ישראל היה אחר חצו' שנאמר וירא העם כי בושש משה כי באו שש שעות ביום ולא בא מן ההר לכן העושה מלאכה של חול בערב שבת מן המנחה ולמעלה אינו רואה סימן ברכה לעולם ולפי כן יש מפרשים שהוא מנחה גדולה ויש מפרשים מנחה קטנה ואמנם מאחר כי חז"ל אמרו סתם העושה מלאכה מן המנחה למעלה ראוי להחמיר בזה ואמנם נמצא טוב טעם לשני הסברו' כאמור כי לדברי האומר מנחה גדולה היינו לפי כי העיקר שראוי לנו הוא לתקן העון שעשו ישראל וזה היה בזמן מנחה גדולה כאשר

מתבאר מן הזוהר לקמן ואמנם לדברי האומר מנחה קטנה יהיה הטעם מפני כי התיקון הוא על עון ראשון של אדם הראשון כי אז היה זמן מנחה קטנה אמנם עון ישראל כבר נתקן על ידי מעשה המשכן נמצא כי שתי הסברות צדקו יחדיו וראוי להחמיר מזמן מנחה גדולה ומה גם כי יש טעם בדבר לענין היחוד כי מאחר שכל ענין השבת יש בו התעוררו' לאיש הישראלי להרהר מה מעשיו בכל השבוע ולעשו' מהם תשובה כי כן שבעת ימי השבוע הם דוגמא לזמן חיי האדם הלא זה דברי בפסוק ימי שנותינו בהם שבעים שנה מהו ימי ומהו מלת בהם י"ל כי הימים של בראשית שהם ימי שנותינו לפי כי מאותו שעה חרץ הקב"ה חיים של כל האדם כמשחז"ל בפ' אם חרוצים ימיו ולכן בהם כלולים שבעים שנה במספר הימים ולכן ביום השבת כי הולך האדם אל בית עולמו ואין שם מלאכה זולת שהוא דוגמ' לעה"ב כי כל יום הוא עונה מספר י' לכן נמצא כי יום השבת דוגמ' לי' של ע' ולכן אין בו מלאכה רק מלאכ' שמים ולכן ראוי כי מיום הששי שהם עשר שנים של ששים שנה יתקן מעשיו יעיר בבקר בבקר נקנות צרכי שבת כדלעיל צידה לדרכו וישוב אל ה' וירחמהו ולכן אסור לעשו' מלאכה מן המנחה ולמעלה להעיר לבו לשוב אל ה' ממלאכה של חול שעשה לפי רוב השנים ולכן אם מונע עצמו מזמן מנחה גדולה מה טוב חלקו ולכן לא נאסר מלאכה שהוא לצורך עצמו שהדוגמא כדי לתקן מעשיו כי הם הגורמים נו שלא יהיה ערום בלא לבוש כמשפט הרשע שהוא ערטילאי אבל ישתדל להיות לו בגדים טובים שהם חלוקא דרבנן כדאיתא בזוהר ויחי דף רכ"ב. וז"נ תניא אמר רבי יוסי בשעתא דיומוי דבר נש תתפקדן קמיה מלכא אית זכאה דתתפקדו יומוי ורחוקין מקמיה מלכא ואית זכאה דמתפקדן וקריבין למלכא ושם נאמר דף רכ"ד וז"ל תאנא זכאין אינון צדיקיא דיומיהון זכאין ואשתארו לעלמ' דאתי וכד נפקין מתחברן כלו ואתעבידו לבושי יקל לאתלבש' בהו נשמתא ובההוא לבושא זכאן לאתענג' מענוגא לעלמא דאתי ובההוא לבושא זמינין לאתיא ולמיקם וכל אינון דאית להו לבושא יקומון הה"ד ויתיצבו כמו לבוש וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כי על ידי מעשה האדם זוכה לאות' לבושים לעלמא דאתי ולכן בא הדוגמא בזה להתיר לאדם לתקן בגדיו וכליו לצורך השבת והוא דוגמא לבגדים שהם חלוקא דרבנן ללבוש אותם בגן עדן לעולם שכלו שבת ולכן מותר נתקן אותם כל היום והוא הדין למי שכותב ספרים לעצמו דרך לימודו כי מותר לו לכתוב כי זה הוא מלאכת שמים:

ולפי כי ענין המלאכה של חול נעשה על ידי מטטרון בעול' היצירה שהם חונין דטהרה כדאיתא בזוהר לכן העושה מלאכה בערב שבת שהוא דוגמא לצדיק עליון כנ"ל מאמר הזוהר שהצדיק הוא יום ששי ולכן אינו רואה סימן ברכה לפי כי חז"ל הגידו שרוי בלא

אשה שרוי בלא ברכה שנאמר להניח ברכה אל ביתך ונא' זכר ונקב' בראם ויברך אותם וביום הששי צריך לחבר ולייחד האשה עליונה עם הצדיק שלכן נאמר הששי בתוספת ה' כדי לחבר האשה בבעלה כנ"ל ולכן העושה מלאכה מן המנחה ולמעלה שהוא זמן התחלת של הייחוד עליון אינו רואה סימן ברכה הנמשך לאדם מן האשה יראת ה' ולפי כי יש מפרשים מנחה גדולה ויש מפרשים מנחה קטנה ראוי להחמיר מזמן מנחה גדולה ויש סמך לדבר שנא' שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל ואמנם לתקן האדם בגדיו וכליו לצורך שבת מותר כל היום דבהכי נמי נמצא מתקן הבגדי' וכלים של מעלה הם אשר אחז"ל היא הכניס' לו בגדים וכלים והוא נתן לה בגדים וכלים ולפי כי כל הבגדים נפל בהם העדר מזמן שנ' בצע אמרתו בזע פורפירא דיליה לכן ראוי לתקן הבגדים וכמו שאז"ל בפסוק מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנאצר הרשע לישראל העדה מהם שני לבושי' בגדי כהונה ובגדי מלכות לכן טוב לכוין בזה בשע' שהאדם מתקן בגדיו כדי להיות מכלל יראי ה' וחושבי שמו הוא התיקון בחשב האפוד כדאיתא בזוהר וביותר יהיה מכלל פועל צדק כדאיתא פ' חמור הובא למעלה אלין אינון דמתקנין למטרוניתא מנהא ועטראה ולבושהא והוא הדין למי שכותב ספרים לעצמו דרך לימודו דאיכא תרתי לטיבותא וכדאיתא בזוהר פרשת תרומה כותב בדיו הם אותיות יהו שמייחד אותם עיין שם:

סימן רנב

[א] אשר נתבאר למעלה מענין המלאכה אשר נאסר בשבת לתיקון העון הקודם של אדם הראשון וישראל שבו על עון זה כמש"ה והמה כאדם עברו ברית כמשחז"ל והוא ענין הערה לאדם להעיר אותו להסיר מלאכ' האסורה שעש' לתקן כל מעשיו להיות מוכן ליום השבת בגן עדן ועולם הבא ולכן נמי בא בזה רמז לכל האמור מותר להתחיל במלאכה בערב שבת סמוך לחשכה והוא הערה גדולה לאדם כי הנה הזהיר הכתוב ואמר וזכור את בוראך בימי בחורתך עד אשר לא יבואו ימי הרעה אלו ימי הזקנה וכבר נתבאר למעלה כי הם שני זמנים מיעוט ימי שניהם הם זמנים אשר הם מעותדים ומוכנים לאדם לעשו' תשובה ואמנם מי שהיה מתרשל בענין ולא דעת ולא תבונה לתקן מעשיו וישוב אל ה' וירחמהו גם עד זקנה ושיבה זרקה בו והוא לא ידע ואשם לכן כאשר יפול למשכב אז יתן אל לבו בראות כי קרב עת פקודתו והעריב שמשו כדאיתא בזוהר ויקרב אליו רב החובל זה יצר הטוב ויאמר לו מה לך נרדם בשינה קום קרא אל אלהיך כי גדולה התפלה לפני הקב"ה כמשחז"ל אולי יתעשת ה' לנו ולא נאבד ולכן נאמר מותר להתחיל מלאכה

בערב שבת הוא דוגמא לאדם ששלמו לו ששים שנה כאמור שבא לעשו' מלאכה גדולה היא התשובה וזה היה סמוך לחשכה בפרק המיתה כמש"ה תשב אנוש עד דכא עד דכדוכה של נפש כמשחז"ל והיינו סמוך לחשכה כד"א ובא השמש העריב שמשו מותר להתחיל מלאכה זו סמוך לחשיכה אף על פי שאינו יכול לגומרה המלאכה של התשובה מועיל לו מאד כההיא דאלישע אחר שאמר לו רבי מאיר חזור בך ואמר ליה ועד כדון מקבלים אמר לו רבי מאיר ונא כן כתיב תשב אנוש עד דכא עד דכדוכה של נפש והועיל לו לאלישע ע"ה כי כאשר באה בתו לפני רבי אמרה לו רבי פרנסני אמר לה בת מי את אמרה בת אלישע אמר רבי ולא כתיב לא נין לו וכו' באה אש מן השמים ולחכה ספסלו ואיתא בזוהר פ' פנחס דף ר"ך. וז"ל בשאול אשר אתה הולך שמה וכי כל בני עלמא אזלי לשאול. אין. אבל סלקין מיד דכתיב מוריד שאול ויעל וגו' ואפילו צדיקים גמורים נחתין תמן אמאי נחתין בגין דנטלין כמה חייבין מתמן וסלקין לו לעינא ותמן עבדין לון להרהר בתשובה ומאן אינון דהרהרו בתשובה בהאי עלמא ולא יכינו ואסתלקו מן עלמא וצדיקיא נחתי בגינהון גו שאול ונטלין לו וסלקין לין מתמן וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אותם הרשעים שהרהרו בתשובה בעה"ז ולא יכלו לגמור אותה מועיל להם כי הנה הצדיקים יורדים לשם ומעלים אותם מבטן שאול ולכן באה הדוגמא לענין זה מותר להתחיל במלאכה בע"ש עם חשכ' לעת אשר חשכ' עליו שמשו אע"פ שאינו יכול לגומרה מלאכ' מחשבת זו של תשובה מבע"י בחיים היא נגמרת מאליה בשבת לעתיד כי כן הצדיק הוא יורד אליו לעמקי שאול ומעלה אותו וחוזר ומהרהר בתשובה שם ולכן הוא ניצול מגהינם ומלאכה זו כגון לשרו' דיו וסמנין במים והוא דוגמא אל מעשה הרע הוא הדיו השחור שעשה האדם ופעל בפחם ושחת ארצ' הסמנין שיוצר בו הבורא ית' ועתה ישרה אותם במים של התשובה כמשחז"ל אצל וישפכו מים וכי מים שפכו אלא שעשו תשובה שנא' שפכי כמים לבך נכח פני ה' ומה גם אם ישרה מעשיו אלו הרעים במי עיניו בדמעות כדאמר בזוהר ותפתח ותראהו כדין פתחת שכינתא ללמד עליו זכות לפי כי הוא הפותח תחלה בתשובה והנה נער בוכה מיד ותחמול עליו כי שערי דמעה לא ננעלו והיינו ששורה במים הדמעה והם נשרים כל השבת וכן לרדת אוגין של פשתן לתנור הם המעשה דוגמא של קין שהביא קרבן פשתן על כונה רעה כדאיתא בתיקונים אתר דערוה אמנם זה נתן אותם לתנור לתקן אותם כי יחם לבבו על ידי אש החרטה כדי שיתלבנו מעשיו ולתת צמר ליורה כענין ששאל כל צמר דנחית ליורה סליק אמר ליה כל דנקי אגב אמיה לכן נותן אותו על היורה שאינה על האש של חמימות העון והיא טוחה בטיט שמתבונן מש"ה כי עפר אתה ואל עפר תשוב ואינו מתנאה שאם היה

על האש קרבם יחמו כתנור אסור שמא יחתה ואפילו אינה על האש אם אינה טוחה בטיט ונא יתן אל לבו כי קרוץ מחומר אסור שמא יגיס בה בכף והמגיס בקדרה דוגמא למשחז"ל אל תבשל בקדרה שבישל בה חברך והמגיס בה אפילו אינה על האש של המעשה רק במחשבה חייב משום מבשל וכאילו עשה מעשה ומותר לפרוס מצודות חיה ועופות ודגים על ידי עסק התורה ציד בפיו להמשיך בני אדם לתורה הנמשלים לחיה ולעופות ולדגים היינו משחז"ל בפ' חייתך ישבו בה אם אין אדם כחיה זו שדורסת ואוכלת ומסרחת ואוכלת אין תלמודו מתקיים בידו ונמשלו לעוף כמו שאז"ל מה יונה זו קופצת אחד מאגפיה וטסה בו וחוזרת וטסה באחרת כך ישראל יונתי בחגוי הסלע ודגים ת"ת כדאיתא בזוהר אסיפתן מתר' אותם שנא' ויאסף על עמיו והם ניצודים בשבת ע"י התורה כאמור ומותר לשכור לנכרי להטעינו סמוך לחשכה והיינו היצר הנכרי שמתגבר לאדם להחטיאו מוכר לו העונות שעשה ומטעינו אותם שנאמר ונשא השעיר עליו את כל עונות תם סמוך לחשכה אפי' שהעריב שמשו כנ"ל מועיל התשובה ובלבד שיצא מפתח ביתו של ישראל הוא הלך מבעוד יום ולא ישוב לחטא עוד:

[ב] ומותר ליתן בגדיו בגד בוגדים בגדו לכובס נכרי הוא היצר כי אז נהפך לעשות רצון האדם כמש"ה טוב נקלה ועבד לו כדאיתא בזוהר: ועורות לעבדן אע"ג דכתיב היהפוך כושי עורו על ידי התשובה עור בעד עור יתן האדם כד"א ואחר עורו נקפו זאת סמוך לחשכה בפרק המיתה כאמור אם קצץ לו דמים או שעושה אותם בטובת הנאה כההיא דאמר בניהו לאשמדאי כשהעלה הסומא מן המסילה אמר ליה לפי שהוא צדיק גמור לזכות לחיי העולם הבא והוא שלא יאמר לו לעשות בשבת וגם שיעשה העכו"ם המלאכה בביתו ע"ד הנ"ל ואם ראהו עושה מלאכה בשבת ר"ל שחוזר להכניס בלבו מחשבת פיגול היינו מלאכתו בכינוי אם היה עושה בטובת הנאה משל הזונה כי כן צוה לו המלך ב"ה צריך לומר לו שלא יעשה בה בשבת בעבור כי לעתיד הוא בטל כיום השבת כמו שה"כ והסירותי את לב האבן מבשרכם זהו יצה"ר ולכן בזכירה זו הוא נכנע ונמנע מלעשות מלאכתו כאמור: [ג] ואם היתה מלאכה מפורסמת וידוע שהיא של ישראל ועושה אותה במקום מפורסם טוב להחמיר ולאסור היינו מ"ש חז"ל בפסוק ואת הצפוני ארחיק מעליכם זה יצר הרע שהוא צפון בתוך לבו של אדם וכו' כי הפליא לעשות שמניח כל הכותים ואינו מתגרה אלא בישראל ובת"ח יותר מכולם כי הא דאביי וכו' עד דתני ליה ההוא סבא כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו: [ד] כל שקצץ אף על פי שעשה הכותי מלאכה בשבת מותר לישראל ללבוש הכלי והדוגמא לזה הוא כי אמרו חז"ל יצר וארדון שרדה את יצרו כגון שמחזיר אותו לרצונו ע"י ריצוי וביותר כאמור למעלה כי האדם

היצר הוא שד ועל ידי מעשה הטוב מצרף עמו אות יוד ונעשה שדי אז נעשה יצר הטוב היינו משחז"ל בפסוק ברצות ה' דרכי איש גם אויביו זה יצר הרע ישלים אתו היינו שקצץ לו שכר אף על פי שעשה מלאכת מחשבת בשבת בענין איסור מותר לישראל ללבוש הכלי בשבת עצמה כי אין זה רק שהורגל בכך ולא שמתכוין להעבירו ולכן אותו הכלי הוא האבר שמהרהר בו מותר ללבוש אותו בשבת עצמה דכל דקצץ. אדעתיה דנפשי' קא עביד ואין רצונו להחטיא אותו כנז': [ה] ומותר לפתוח מים לגנה והם נמשכים והולכים כל השבת והדוגמא לפתוח בתשובה על המים של הדמעות גם המים של התשובה הם נמשכים מאליהם להשקות הגנה של גן עדן כד"א ונהר יוצא מעדן הוא מים של התשובה הנקרא עדו להשקות את הגן והיה לארבעה דארבעה ראשים הם ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש ותשובה עם כל א' ולהניח קילור עבה הם ט' פעמים כמשחז"ל אף על פי שאסור להניחו על העין בשבת לפי שצריך ללמוד כך אחז"ל לא נתנו שבתות לישראל אלא שיעסקו בתורה מבעוד יום מותר כדי להרגיל עצמו להיות שח עינים ומותר לתת מוגמר היינו שם טוב תחת הכלים האיברים שלו והם מתגמרים מאליהם בשבת ויוצא לו שם טוב בעולם הפך ריח רע שהיה לו מן העון ואפילו מוגמר בכלי הוא הדעת שנאמר יש זהב ורוב פנינים וכלי יקר שפתי דעת דאין אדם מצווה על שביתת כלים הדעת והלב כי הרהור מותר כדלקמן ולתת שעורים היינו מעשה בהמה שעשה לשרותו במים של התורה לתקן אותם וטוענין בקורות בית הבד והנח מבעוד יום היינו הדוגמא לייסורין שהם מכתשים גופו של אדם דומיא לזתים וענבים וכמו שאמרו חכמינו ז"ל בפסוק זית רענן למה נמשלו ישראל לזית מה זית כותשין אותו וחובטים אותו ואחר כך מוציא שמנו כך ישראל ישמעאלים חובשין אותם וכותשין אותם ואחר כך הם עושים תשובה ואז היין והשמן של תורה היוצא מהם מותר לא כן מעיקרא שנאמר ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי וכן בוסר ומלילות שהם מעשים רעים האדם האוכל הבוסר שריסקן בייסורין מבעוד יום בזמן הבחרות מותרי' המשקין שיוצאים מהם ומותר ליתן חטים של תורה וצדקה לתוך ריחים של מים כמשחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח שנא' אבנים שחקו מים סמוך לחשיכה כאשר העריב שמשו וחשכה עליו נשמתו:

[ו] לא יצא אדם ערב שבת הדוגמא לזמן הזקנה כנ"ל בן ששים שנה סמוך לחשכה כי העריב עליו שמשו כאמור במחטו בידו הוא ע"ד משחז"ל מחטא לי מחטונך המחטיא אותך היינו היצר אלא ישוב אל ה' וירחמהו ולא בקולמוסו הוא העון עצמו שמא ישכח מן התשובה בסיבת החולי והזקנה שהם ימי הרעה ויוציא אותם בידו וילך לשם בלי

חמדה אבל מותר בתפילין אם עבר על מצות עשה יעשה תשובה סמוך לחשכה בסוף ימיו לפי שאינו שוכחן כי מיד נמחל לו כמ"ש עבר אדם על מצות עשה ועשה תשובה מוחלין לו מיד שנא' שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם:

[ז] מצוה למשמש אדם בכליו ע"ש כך אמרו חז"ל ויסב חזקיהו פניו אמר לפניו רבונו של עולם חזרתי על כל איברי ולא מצאתי אבר שהכעסתיך בו ולכן מצוה על האדם הנלבב למשמש בכליו הם האיברים שלו כמשחז"ל יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו ערב שבת בזמן הזקנה המוך לחשכה כאשר העריב שמשו קודם שימות כי לא ידע האדם את עתו ואמר רבי אליעזר שוב יום אחד לפני מיתתך ישוב היום שלא ימות למחר כדי שלא ימצא עון בכל אבריו שלא יהיה בהם דבר שאסור לצאת בו בשבת מן העה"ז כדי להכנס לבוש בכליו חלוקא דרבנן במחיצת עדיין הצדיקים בגן עדן:

עדיין יש מקום להגיד את דבר ה' בדינים אלו לצד עילאה וכך הוא אומר מותר להתחיל המלאכה בערב שבת וכו' היא מלאכה ידוע היינו משחז"ל אם פ' והמלאכה היתה דים מכלל ט"ל מלאכות או אם ויבא הביתה לעשות מלאכתו הוא מן המנין והענין הוא ללמוד אם פ' והמלאכה היתה דים מן החשבון הוא מורה על מלאכות הללו שהם קדש ואם נכנס במקומו פ' ויבא הביתה לעשות מלאכתו מורה על היות המלאכות דרך חול לפי כי יש משכן למטה בסוד מטטרון כמשחז"ל וכן איתא בזוהר אמנם יש משכן עליון ולכן המלאכות כלם יליף להו מן המשכן ונאסרו בשבת ולכן יאמר מותר להתחיל במלאכה בערב שבת דאף על גב שנאסרו המלאכות בשבת אמנם מלאכה בנעשית מאליה מותר לפי כי זה מורה על היות מלאכה של קדש ולכן מותר להתחיל בה סמוך לחשכה לפי כי מאותה שעה מתחיל הקדושה עליונה להתגלות מלאכת שמים אף על פי שאינה נגמרת להעשות עד זמן קבלת שבת ומסיימת בתפלת ערבית וכן בענין הגשמי איני יכול לגמור אותה והיא נגמרת מאליה בשבת כגון אלו המלאכות הנזכרים ונעשים אחת לאחת ומבלי שנאריך בבאורם רק בקיצור מופלג דהיינו לשרות דיו וסממנין במים והם נשרים כי הנה סוד הדיו מפורש בזוהר פ' תרומה דף קנ"ט וז"ל דיו יוד דיו חכמה ותבונה ודעת דכתב בר נש בידו בדיו עכ"ל וסמנין הן בסוד השבעה מדות ששראן במים של החסד והם נשרין מאליהן על ידי החסד היינו מ"ש בזוהר פ' בראשית דף ל"א. וז"ל קיל ה' על המים וגו' ההוא קול עילאה משדר לאינון מיין בארחייהו כל חד וחד כפום אורחיה כההוא גננא דממנא על מיא לשדר לון לכל אתר ואתר כדחזי ליה כך קול ה' ממנא על מיא וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי המים הם מדת החסד והם נמשכים לכל מדה ומדה כפי הראוי לה הרי מבואר מזה ענין שריאת כל הסמנים במים מערב שבת והיינו התעוררות

ההיא שלהובא שמתעורר ערב שבת לעת ערב כדי להכניע ההיא מדורא דאשא ולאעלא ליה בנוקבא דתהומא רבא והוא התחלה להתעוררות הקדושה להתייחד ואחר כך נגמר הייחוד בתפלת ערבית כנודע ולתת אוגין של פשתן לתוך התנור כדי לתקן קרבן של קין שהיה של פשתן אמנם כן היתה כונתו לרעה כדאיתא בתיקונים:

אמנם אילו נותן אותם כדי שיתלבנו והיינו לטובה ולתת צמר ליורה שאינה על האש גם זה למוטב לתקנו והיא טוחה בטיט בסוד מהיטבאל אותיות יט מלוי מה ונעשה טיט כנזכר בהלכות פסח שאם היא על האש מתעורר כח הגבורות והוא אסור אם אינה טוחה בטיט כאמור שמא יגיס בה בכף והמגיס בקדרה אפילו אינה על האש חייב משום מבשל ומותר לפרוס מצודות חיה ועופות ודגים והם ניצודים בשבת כדאיתא בתיקונים: ומותר למכור נכרי ולהטעינו סמוך לחשכה ובלבד שיצא מפתח ביתו מן האצילות מבעוד יום ומותר ליתן בגדיו לכובס נכרי לפי כי הנה בזמן החרבן סטרא אחרא לקחה הבגדים של הקדושה כמשחז"ל בפסוק מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנאצר שחיק מחיק לישראל העדה מהם שני לבושים בגדי כהונה ובגדי מלכות והם בגדי מלכות שמים ובגדי כהונה בסוד ת"ת ישראל כדאיתא בזוהר פרשת משפטים בושת דשכינתא דאשתארת ערומה מארבע בגדי זהב כו' ולכן ראוי להיות כיבוס הבגדים על יד הקליפה אשר נגעה בהם לכן אותה הזוהמא לוקח אותה הכותי ומחזיר הבגדים מגוהצים למקומן ועורות לעבדן כך אחז"ל חמד רשע מצוד רעים חמד עשו הרשע הבגדים של אדם הראשון שהיו ביד נמרוד שהיה צד בהם וכבר פירשתי זה המאמר כי עמוק הוא ולכן מפני כי אותם הבגדים של אדם הראשון היו של עור שנאמר ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור ולכן נמי יהיה התיקון כך שנותנים העורות לעבדן כל זה סמוך לחשכה כלומר באותם הבחינות שהם סמוכים לקליפה סוד החשך אשר יונקים מהם סטרא אחרא אם קצץ לו דמים או שעשה בטובת הנאה ושני התנאים נמצאים להם מסטרא דקדושה כי יש להם שכר בעמלם וטובת הנאה נמי והוא שלא יאמר לו לעשות בשבת וגם שיעשה הכותי בביתו היינו במדורות שלהם בהיכלות הטומאה הנזכר בזוהר ומדור של הקליפות שם ואם ראהו עושה מלאכה בשבת כי כן סטרא אחרא עושה מלאכה בשבת אלא שאין מניחין איתם וזהו סוד כי הישמעאלי עושים שבת שם דהיינו שהם בטלים ממלאכה כההיא דבדק באביו לא ענהו ביום השבת אמר לו אחר המות נעשית עברי וכו' ולכן יאמר לו שלא יעשה כאותה מלאכה בשבת: ואם היתה מלאכה מפורסמת וידוע שהיא של ישראל עליון אדם דקדושה ועושה אותה במקום מפורסם טוב להחמיר עליו ולאסור והיינו כי המלאכה שהיא מפורסמת שהיא של ישראל הוא הייחוד הנעשה

כמש"ה והמלאכה היתה דים לעשות אותה ואמנם סטרא אחרא מבקש לעשות כך אלא שהקדושה מונעת אותה כדאיתא בזוהר פ' משפטים וז"ל אל אחר אסתרס ולא עביד פירין היינו בסוד השלהובא דנפיק בכל מעלי יומא דשבתא ומתגבר על ההוא מדורא דאש' ואעיל ליה לנוקבא דתהומא רבא כנ"ל ואיתא בזוהר פרשת בראשית דף י"ד. כיון דאתקדש יומא אשתארא בריאה דרוחין דלא אתברי להון גופא. וכי לא הוה ידע קב"ה לאעכבא לקדשא יומא עד דיתברון גופין להני רוחין אלא אילנא דטוב ורע אתער ההוא סטרא אחרא דרע ובעא לאתתקפא בעלמא ואתכנשו כמה רוחין בכמה זיינין לאתתקפא בעלמא בגופין כיון דחמא קב"ה כך אתער מגו אילנא דחיי נשיבו דרוחא ובטש באילנא אחרא ואתער סטרא אחרא דטוב ואתקדש יומא וכו' הנה מפורש בשום שכל כי מלחמה היא בין סטרא אחרא ובין סטרא דקדושה ובלי ספק כי מלאכה היא כמשחז"ל פורענותן של רשעים קרוי מלאכה שנאמר פתח ה' את אוצרו ויוציא את כלי זעמו כי מלאכה הוא ולכן יאמר ואם היתה מלאכה מפורסמת וידוע שהי' של ישראל ועש' במקו' מפורסם טוב להחמיר ולאסור לפי כי זה רע הוא כי הייחוד הוא לסטרא דקדושה מה שאין כן בקליפה כדאיתא פ' בלק קצ"ו. אשר הלך חשכי' הלכו מ"ל אלא שארי בחיבור וסיים בפירודא ואמרי פ' משפטים אל אחר אסתרס ולא עביד פירין:

כל שקצץ אף על פי שעשה הכותי מלאכה בשבת מותר לישראל סטרא דקדושה ללבוש הכלי בשבת עצמה שהרי נתבאר למעלה כי הכל הוא מסטרא דקדושה ואינו אצלו רק כדרך השאלה ולכן חוזר לבעליו ומה גם דכל דקצץ אדעתא דנפשי' קא עביד כי סטרא אחרא בכל פעם שמתעורר אומר בדעתו עתה לא כמו אותו הפעם אולי יש תקוה:

ומותר לפתוח מים מן החסד לגנה הוא גן עדן והם ונמשכים והולכים כל השבת ולא כמו ימי החול כי לעת המנחה מתעורר מדת הדין לא כך הוא שבת כאשר יבא לקמן רק כל היום נמשך החסד אל כל היום ולהניח קילור עבה על העין אף על פי שאסור להניחו בשבת לפי כי בשבת עינא פקיחא מתגלה עינא דלית גבינן על האי עינא כדאיתא באדרא רבה אמנם מבערב מותר וזה כדי לכסות על עצמו סטרא אחרא כמשחז"ל הרשעים תחשכנה עיניהם מראות והדוגמא לזה הוא התכלת כדאיתא בזוהר פ' שלח לך ולתת מוגמר תחת הכלים של הכלה שהם נרד וכרכום והיו הם מתעוררים מאליהם כל השבת שנאמר וריח שלמותיך כריח לבנון ואפילו מוגמר מונח בכלי שלה שאין אדם מצווה על שביתת כלים כנ"ל לפי כי הכלים של הקדושה לעולם הם פועלים ועושים מלאכת שמים וככלה תעדה כליה ולתת שעורים דהיינו בסוד הכלה כדאיתא בזוהר פרשת בלק יעורה שיעור ה' בגיגית לשרותן לפי' כי הם צריכים להם בשבת כי השעורים הם בדיקת האשה

לפי שהלכה כל ימי השבוע בשדה אחר ובזה נכנס סטרא אחרא שנאמר ויבא עשו מן השדה ולכן אשה יראת ה' נבדקת וטהורה היא ואשת זנונים מריחים בה ומתה כדאיתא בזוהר פ' אמור דף צ"ז. וז"ל פקודא דא לקרבא קרבן העומר וכו' עומר דא מקרבין ישראל בדכיותא דילהון וההוא קרבנא איהו מן שעורים ודא אתקרב למיעל רחימו בין אתתא ובעלה אשת זנונים אתרחקת גרמה מבינייהו דלא יכלת למיקם על גבה אשת חיל קריבת גרמה לקרבא על ידא דכהנא ודאי טהורה היא וכו' אשת זנונים ערקת מן מקדשא דלא למקרב לגבי' וכו' רזא דסתרא דא תרתין אחתן וכד אורחת דא לגבי דא בבדיקו דילה צבתה בטנה ונפלה ירכ' דהא בדיקו דאשת חיל סמא דמותא לאשת זנונים כו' והנה הדבר מבואר מן המאמר מה ענין השעורי' לסטרא דקדושה לטובה וההפך לאשת זנונים ולכן מותר לתת שעורים לגיגית לשרותן היינו דוגמא של המים שלקח הכהן למנחת הסוטה וטוענין בקורת בית הבד והגת מבעוד יום על זתים וענבים בסוד שמן כתית כדאיתא בזוהר פרשת פנחס סוד הצדיק דכתיש כתישין ואפיק משחא עילאה מזינין זיתי עילאין ולענין הענבים בדורך בגת ולכן השמן והיין והיוצא מהם מותר וכן בוסר ומלילות שהם בחינות דין שריסקן מבע"י ותקנן מותרים המשקים היוצאים מהם לעלות בסוד אור חוזר ומותר לתת חטי' בסוד הכלה הנקרא' חטה כדאיתא בזוהר פ' בלק ברתא דמתחטאה על אבוה ועביד לה רעותא לתוך רחים של מים סמוך לחשכה ורחיים הם הטוחנים מן לצדיקים כמשחז"ל לא יצא אדם סמוך לחשכה ומחטו בידו איתא בפרק ר"א אמר מטטרון חופר מנעלים הייתי ועל כל תפירה ותפירה הייתי מייחד שמו של הקב"ה ולכן אסור לצאת סמוך לחשכה במחטו וזה הייחוד הוא דרך חול לא יצא בשבת לא בקולמוסו נמי כי הוא דרך חול שמא ישכח ויצא כי הקליפה הנקרא שכחה עדיין שולטת וישכח ויוציא מן הקלמוסים לחוץ אבל מותר בתפילין לצאת סמוך לחשכה לפי שאינו שוכחן כי מהם בא ענין הזכירה שהם בסוד חב"ד:

מצוה למשמש אדם בכליו בערב שבת סמוך לחשכה לפי כי סטרא אחרא אינה מתאחזת אלא מן החיצוניות שלכן חמד רשע מצוד רעים כי עשו חמד הבגדים של אדם הראשון שהיו ביד נמרוד והרגו ולקח אותם וכן נאמר מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנאצר הרשע לישראל העדה מהם שני לבושים ולכן מאחר כי בערב שבת איש הישראלי מתקן בגדיו כנ"ל כדי להוציא אלו הבגדים מן הקליפה ומחזירה לקדושה לכן עתה מצוה למשמש אדם בכליו בערב שבת סמוך לחשכה שלא יהיה בהם דבר מן הקליפה שלכן יהיה אסור לצאת בשבת שלא יתאחזו משם כאמור ומה גם כי חוש המישוש פאר הוא לנו וכבר ביארתי הסוד שלו במשמוש של התפלין עיין שם:

סימן רנג

[א] הנה נתבאר למעלה כל אותם הדברים שאמרו מותר לעשות' מבעוד יום לפי כי יש צדדים אחרים והמשכיל יבין אותם מדעתו כי אין להאריך בהם ומה גם בדינים הללו יהיה דוגמא ללמד לאדם דעת בכל ההנהגות אשר מתנהג בהם להשלים נשמתו כי זה כל האדם ולכן יאמר כירה ששותפין עליה שתי קדרות כי זה יהיה דוגמא למ"ש הרשב"י ע"ה בגמרא ירושלמי אלו הוינא בטורא דסיני וכו' לפי כי היה רע עליו ענין הדיבור בדברי חול דהכי אמרו חז"ל אמר הקב"ה מי שהוא רואה הרים וגבעו' אלו אומר שיש לפני יגיע חס ושלום לא יעף ולא ייגע ובמה אני מתייגע בדברים שאדם עומד ומדבר דברים בטלים שנא' הוגעתם ה' בדבריכם ולכן אמר ר"ש אילו היה עומד בהר סיני כשנתן הקב"ה תורה לישראל היה שואל ממנו שיברא לאדם שני פיות א' לדבר דברי תורה שניתנה מפי הגבורה ופה אחד לדבר בצרכיו חזר ואמר תוך כדי דבור הדרינא ומה אם בפה אחד שיש לאדם מדבר כמה דברים רעים ומה יעשה אם יהיו לו שנים ולכן יאמר נא כירה שהוא דוגמא לפה שהיא עשויה כקדרה לבשל בה לדבר בענין המצטרך אל האדם ושופתין עליה קדרה למעלה על פיה ויש בה שפיתת שתי קדרו' היינו מקום לדבר בדברי תורה ומקו' לדבר בענין כל דברים הצריכים לאדם אם הוסקה בגפת שהוא פסולת של זתים לפי כי הזתים כבר נתבאר למעלה שהדוגמא לאדם שאינו שח שיחת חולין כמו הזית שהעלה שלו קיים בקיץ ובחורף כך עלהו לא יבול אמנם זה האדם הפרי שלו בפסולת של זתים הם דברים הרעים או בעצים הם דברי בורו' כמשחז"ל עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכרת אסור ליתן עליו תבשיל של תור' מבעוד יום להשהותו עליה לפי כי גם זה בכלל ולרשע אמר אלהי' מה לך לספר חקי כי בערב שבת צריך האדם לקדש עצמו ביותר כדי לתקן אשר עבר בחול לזכו' לתוספת נשמה וזה חוזר לקלקל מה הנאה יהיה לו מאותו לימוד אלא אם כן נתבשל כל צורכו אותו הלימוד ומוכרח הוא לדבר בו מפני איזו סיבה שאם מאחר אותו נמצא מצטמק ורע לו לפי שהשכח' מצוי' בבני אדם דליכא למיחש שלא יחתה לפי שהוא לצורך אותה השעה או שהיה חי שלא נתבשל כלל אותו הלימוד וצריך ביאור בודאי דכיון שהוא חי מסיח דעתו ממנו עד למחר ובכל הלילה יכול להתבשל ולעמוד עליו בלא חיתוי להפך בראיו' ולכן מותר אבל אם אותו הלימוד נתבשל קצת התחיל לעיין בו להביא ראיה לדבריו ולא נתבשל כל צרכו ההלכה או הדין ואפי' נתבשל כל צרכו ועמד עליו והוא מצטמק ויפה לו שמבין אותו הדק היטב חיישינן שמא יחתה ויהי' מהפך בו ואסור להשהותו עליה כי בא זה ואיבד את זה עקב דבר נמצא בו מדברים הרעים אלא אם כן גרף דהיינו שהוציא

ממנה מפיו כל הגחלים שנאמר עם גחלי רתמים או קטם דהיינו שכבה הגחלים של לשון הרע באפר דהיינו שהשפיל דעתו כי אמר מה הנאה ימצא לי מזה ואנכי עפר ואפר למעט חימום של אותו לשון הרע מותר ואם נתן בה חתיכה חיה שהניח באותו הלימוד דבר שלא נתבונן בו כלל מותר כאלו היתה כולה חיה אותה הלכה או הדין שעל ידי כן מסיח דעתו ממנה ואפילו אינה גרופה וקטומה כאחת מאלה מותר לסמוך לה לאותה הלכה או דין קדרה בסמוך ענין אחר בסמוך חוצה לה כל כך צריך להיות נזהר האדם כך שיעור וכל המרבה דברים מביא חטא בפרט ערב שבת ואם הוסק בקש או בגבבה היינו הדוגמא לדברים בטלים בלבד ולא נמשך מהם ענין לשון הרע מותר לשפות עליה וללמוד אפי' אינה גרופה וקטומ' כי התורה מכפרת:

ותנור שהדוגמא לו מש"ה קרבם יחמו כתנור דהיינו פה דובר נבלה כי בזה נמצא לו הנאה דוגמא לעבירה אפילו הוסק בקש או בגבבה דברים שאין בהם לשון הרע אסור לסמוך לדברי תורה שנא' פיך שלחת ברעה וכו' וכל שכן שאסור לשהות בתוכו או על גבו דברי תורה וכופח שהוא מקום שפיתת קדרה אחת ואין זה האדם מוחזק לדבר פעם דברי תורה ופעם דברים הרעים ע"ד הנ"ל רק שפיתת קדרה מדבר בענין הצריך לו בלבד אם הוסק באותו הפעם בקש או בגבבה דברים שאין בהם לשון הרע גמור דינו ככירה להיתר בגפת או בעצים כי נמצא בו ענין לשון הרע מרבה הבל דינו כתנור לאסור ואם שכח ושיהה הלמוד אם הוא תבשיל שנתבשל כל צרכו הלכה או דין מותר אפילו הוא מצטמק ויפה לו ואם הוא תבשיל של תורה שהתחיל להתבשל ולא נתבשל כל צרכו אסור עד מוצאי שבת מטעם אחר לפי שהעיון נאסר בשבת מטעם שהוא יום עונג ושביתה אם עבר ושיהה אסור בשניהם עד מוצאי שבת ויש אומרים שכל שנתבשל הדין או הלכה כמאכל בן דרוסאי או שנתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו מותר להשהותו על גבי כירה שהוא אדם שלא הורגל לדבר לשון הרע כנ"ל אפילו הוסק בגפת או עצים כטעם הזאת בלבד ואפי' אינה גרופה וקטומה ולא השפיל דעתו כי לא נצרכה גרופה וקטומה והיסק באש או בגבבה אלא כשהתחיל להתבשל אותה הלכה או דין ולא הגיע למאכל בן דרוסאי וכן לענין אם נטל הקדרה מעליה היינו ההלכה ובא להחזירה בשבת ללמוד אותה ולעמוד עליה ואם שכח ושיה' תבשיל של תורה שהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי אסור ואין צ"ל אם עבר ושיהה וכל זה בענין שיהיה שהקדרה יושבת על כסא של ברזל או על גבי אבנים דהיינו הדוגמא עמוד ברזל משנה או אבנים של דין ואינה נוגעת בגחלים באותה לשון הרע כי לא הורגל בהכי אבל הטמנה של לשון הרע על גבי גחלים שנא' בו עם גחלי רתמים לדברי הכל אסור אותו הלימוד שהנה הוא

בכלל ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיך וגו' והפה שלך הוא טמא שנ' פיך שלחת ברעה:

[ב] כירה שהיא הדוגמא לאדם שלא הורגל בכך שהיא גרופה וקטומ' נמי כנ"ל ונטל קדרה של הלמוד מעליה אפילו בשבת מותר להחזירה כל זמן שהיא רותחת ההלכה או הדין ולא הניח' על גבי קרקע והוא עסוק בה ודוקא על גבה אבל לתוכה לפסוק ממנה דין אסור מטעם עונג שבת כנ"ל ובתנור אסור להחזיר אפילו הוא גרוף וקטום מאחר כי זה דרכו לדבר לשון הרע והוא הדין לכופח אף על פי שהוא פחו' ממנו ואינו למוד לדבר סרה מאחר שהסיקו עתה בגפת או בעצים דברים המבערים לשון הרע כנזכר לעיל: [ג] המשכים בבקר וראה שהקדיחה תבשילו כי הנה האדם יעיר בבקר באיזה מחשב' טהור' אפילו ריקן שבישראל עקב היתה רוח אחרת עמו כי כן נא' חדשים לבקרים והקב"ה מחדש בכל יום רוחו של אדם ולא ימנע מלהיות נמצא בקרבו קצת מן התעוררו הקדושה הטהורה ולכן זה האיש התבונן בעצמו וראה בדעתו שהקדיח' תבשילו מצד מעשיו הרעים וירא פן יקדיח יותר כי הנה נמצא בו קצת מן החרטה על מה שעבר לכן יכול להסיר ולהניח קדרה ישנה שהדוגמא לזה להסיר אותה המחשבת פיגול שהיתה עמו. על האש של יצר הרע ולהניח קדרה ישנה ריקנית הדוגמא לגוף שלו עצמו שהוא ישן עמו כמה שנים ויהיה ריקן מכל דבר רע של המחשבה ואז ישים הקדרה שהתבשיל בתוכה היינו הגוף כי נעשה בו תבשיל ודאי על ידי הרהור והחרטה שעשה על מה שעבר ישים אותו על גבי הקדרה ריקנית ירכיב זה על זה כאלו זה הגוף שלו נעשה דבר חדש ממש ויזהר שלא ישים קדרתו על גבי קרקע שלא תתקרר אותה מחשבה טהורה ושתהיה רותחת מפני החרטה שבקרבו ובזה מותר דאף על גב כי יום השבת צריך מנוחה וצריך לענגו ועל ידי מחשבה זו לא יוכל להתענג כראוי כי בערה בו אש ה' כל כי האי גוונא מותר (ד] יש למחות ביד הנוהגים להטמין כגון להטמין בחובי עוני ושואפה בעקב מבע"י. קומקום של מים חיים הם המחשבו' רעות שהם מחממים הגוף והיצר ונותנים אותם לתוך הקדרה בשבת תוך הגוף כשהתבשיל מצטמק שהנ' קים לן הרהורי עבירה קשים מעבירה אף ע"ג כי המחשבה אינה מצטרפת למעשה שנ' און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה' אמנם הוא עשה פגם בנפש מאד ומונע נפש יתירה מן האדם בשבת:

[ה] מותר לתת על פי קדרה של חמין בשבת הוא הגוף הנמצא בו ענין של עבירה שנתחמם על ידי יצר הרע תבשיל של תורה כיון שנתבשל כל צרכו מערב שבת כגון פנדי"ש לחממן וכיוצא בהן שהוא לעשות בהם פלפול כמשחז"ל בוקע עצים יסכן בם

זה גמ' לפי שאין דרך בישול הוראה בכך אבל להטמין תחת הבגדים הנתונים על המיחם היינו הפלפול שנעשה על האש של תורה כדי להטמין הדין לעשו' ממנו הוראה אסור ודאי לפי דבעינן עונג שבת וקראת לשבת עונג ותתבלבל דעתו על ידי כך ולכן אסור:
עוד תשוב ותראה הדינין הללו מדברים בענין הנוגע למעלה הדוגמא שלהם וכך היה אומר כירה שהיא עשויה הקדרה דהיינו הדוגמא למדה האחרונה שהנה כבר מצינו בדברי הנבואה שפות הסיר וכן ענין הקדרה והבשר כאמור ביחזקאל. ולכן אל תתמה על הדוגמא זו כי כל הדברים יש להם שורש למעלה וכבר נתבאר למעלה כי בענין הכלי' שייך כל אלה הדברים כי לכן לא נצטווינו בשביתת כלים ולכן יאמר כירה זו מדה האחרונה העשויה כקדרה ושופתין עליה קדרה למעלה על פיה היינו כינוי ויש בה שפית' מקום ב' קדרו' היינו מה ששנינו החדר והפרוזדור אם הוסקה כי כן צריך לעולם התעעוררו' מן השמאל שהוא בחינת אש שנאמר שמאלו תחת לראשי והוסקה באש של גפת שהוא פסולת של זתים כי הנה הזתי' יפים הם לה שנעשה מהם שמן כתית להאיר את המנורה אבל הפסולת הוא מחמם ביותר או בעצים הם מלמטה כדאיתא בזוהר בענין מקושש עצים פ' שלח לך דף קנ"ז וז"ל רבי יוסי אמר שאר עצים בהדי שבת הוה מקושש וקביל עונשא לפום שעתא ואתכפר חוביה עכ"ל הא למדת כי העצים למטה בעולמו' התחתונים והוא חטא על שחיבר אותם עם השבת היא המדה האחרונה וכן נמי בענין זה הסיק מדה זו על ידי עצים אלו אסור ליתן עליה תבשיל עניין של ייחוד מבעוד יום להשהותו עליה דאף על גב כי בחול כעין זה הייחוד מותר לפי שהמדה זו היא יורדת בעולמו' אבל להשהותו מבעוד יום עליה אסור אלא אם כן נתבשל כל צרכו בזמן קבלת שבת והוא מצטמק ורע לו לפי כי יש ייחוד גמור בשבת בתפלת ערבית דליכא למיחש שמא יחתה להתעורר אותו בחינה של דין שהיה מתחלה דהשתא יש ענין אחר יותר או שהיה חי זה התבשיל הוא הייחוד שהתחיל לעורר אותו ולא נתבשל כלל דכיון שהוא חי מסיח דעתו ממנו וברור לו כי לא ימצא בו תועלת עד למחר שנתוסף הקדושה שהוא מדת יום ובכל הלי' יכול להתבשל להוסיף הארה בלא חיתוי להעיר ענין הגבורה אבל אם נתבשל קצת שהתחיל בענין התעוררו' ולא נתבשל כל צרכו כי לא נגמר הייחוד או אפילו נתבשל כל צרכו. והוא מצטמק בשבת ויפה לו שהרי נעשה ייחוד אחר יותר טוב ממנו חיישינן שמא יחתה ויעורר פעם אחרת אותו בחינת הדין שבתחלה והוא דרך חול ואסור להשהותו עליה אלא אם כן גרף דהיינו שהוציא כל הגחלים ממנ' מן הדין הראשון של חול או קטם שכיסה הגחלים של דין באפר למעט חומם מותר ואם נתן בה חתיכה חיה שהדוגמא לאותו אבר חי הוא הצדיק מותר כאלו היתה כולה חיה וכבר

נתחבר עמה הצדיק דעל ידי כך מסיח דעתו ממנה שהרי נעש' הייחוד לגמרי ואפילו אינה גרופה וקטומה מותר לסמוך לה קדר' בסמוך חוצה לה דהיינו בסוד שער החיצון הנקרא ירושלם כמש"ה הריעי בת ירושלים ואם הוסקה בקש או בגבב' שהוא דין מועט מותר לסמוך עליה הצדיק הסמוך לה אפי' אינה גרופה וקטומ' ותנור אפי' הוסק בקש או בגבבא אסור לפי כי התנור הוא חם ביותר והוא בסוד ציון ולכן אפי' הוסק בקש או בגבבא אסור אפי' לסמוך לו מדת הצדיק אם הוא גרוף וקטום וכל שכן שאסור לשהות בתוכו או ע"ג ענין תבשיל שהדוגמא אל הייחוד וכופח שהוא מקום שפיתת הקדרה שער החיצון קדרה אחת אם הוסק בקש או גבבא דינו ככירה ומותר. בגפת ובעצים דינו כתנור לאסור ואם שכח ושיהה עליו התבשיל אם הוא תבשיל שבישל כל צרכו ונעשה הייחוד מותר אפילו מצטמק ויפה לו מפני הייחוד הנעשה אחר כך כי חשוב הוא ממנו הראשון ואם הוא תבשיל שהתחיל להתבשל ולא נתבשל כל צרכו כי נשלם הייחוד אסור עד מוצאי שבת שהייחוד הוא דרך חול ואם עבר ושיהה התבשיל אסור בשניהם ויש אומרים שכל שנתבשל במאכל בן דרוסאי כי לא נגמר או שנתבשל כל צרכו ומצטמק ויפה לו מותר להשהותו על גבי כירה אפילו הוסק בגפת ועצים שהוא היסק גדול אפילו אינה גרופה וקטומה ולא הוזכרה גרופה וקטומה והוסק בקש וגבבה אלא כשהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי דהיינו כי עדיין לא נתבשל כל צרכו ולא נגמר הייחוד ההוא וכן לענין אם נטל הקדרה מעליה ובא להחזירה עליה בשבת ואם שכח ושיהה תבשיל שהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי אסור ואין צריך לומר אם עבר ושיהה עליו התבשיל וכל זה בענין שהיה שהקדרה יושבת על כסא של ברזל מצד הדין או על גבי האבנים כנז' בזוהר פ' ויצא ויקח מאבני המקום אבנין פסולן ואינה נוגעת בגחלים עצמן של הדין אבל הטמנה על גבי גחלים לדברי הכל אסור כי אין ראוי לעורר דין גמור לשבת כי הנה בעבור כך גיהנם כבה ביום השבת ונאסרה ההבערה כדלקמן:

כירה שהיא גרופה וקטומה ונטל הקדרה מעליה אפילו בשבת מותר להחזירה לעשו' ייחוד אחר כל זמן שהיא רותחת מהתעוררו' הדין שבתחלה ולא הטתה על גבי קרקע שהוא סוד מש"ה ומעפר אשר יהיה בקרקע המשכן ודוקא על גבה אבל לתוכה אסור ובתנור שהוא יותר דין אסור להחזיר אפילו הוא גרוף וקטום והוא הדין לכופח אם הסיקו בגפת ועצים שהוא מעורר דין גמור: המשכים בבקר וראה שהקדיחה תבשילו והענין כי הנה מדת החסד לעולם יעיר בבקר בבקר שנא' וישכם אברהם בבקר וראה שהקדיחה תבשילו הוא הכלה שהוא מתקן אותה כמשחז"ל. בת היתה לו לאברהם ובכל שמה וכדאיתא בזוהר וגדלה לכלה בי"ג מכילן דרחמי וראה שהקדיחה מחמת התעוררו' הדין

וירא פן יקדח יותר כי תגר הדין מה יעשה יכול להסיר הקדרה ולהניח קדרה ישנה רקנית והענין מ"ש בזוהר פ' צו דף ל"ח וז"ל אל בכל אתר דא נהירו רב דחכמתא הוא וקיימא בקיומיה ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם אפילו שעתא חדא מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא הדא הוא דכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם באתערות' דאברהם קיימי וכד אתער אברהם בעלמא כל אינון דינין דמשתכחי בכל יומא ויומא דחי לון לבר ולא קיימי קמיה הה"ד ואל זועם בכל יום נזעם או זעום לא כתיב אלא זועם בכל. יומא ויומא דדינא אשתכח בעלמא דחה ליה לבר ואיהו קיימא ומנשם עלמא הה"ד יומם יצוה ה' חסדו וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מדת החסד הוא מתעורר בכל יום לדחות את הדין לחוץ ולכן כאשר עתה השכים וראה שהקדיח תבשיל, זה לפי שנתעורר בו מגבורת הדין והוא מתיירא שמא יקדיח יותר ולא יהיה ראוי לאכיל' בסוד צדיק אוכל לשובע נפשו מסיר הקדרה היא הכלה מעביר אותה מעל אותו הדין שנתעורר בה ודחה הדין לחוץ כדרכו ולוקח קדרה ישנה שהיא דרך חול ועתה היא רקנית לפי שנבני' הכלה והגדילה והבן ומניח אותה על פי הכירה ואחר כך ישים הקדרה של שבת זו שהתבשיל לתוכה ושם נעשה הייחוד בשבת נותן אותה על גבי הקדרה ריקנית של חול ויזהר שלא ישים קדרתו על גבי קרקע וגם תהיה רותחת ובהכי אותו הדין בא לקרבה ריקנית ואינו חושש:

יש למנוע ולמחות ביד הנוהגים לטמון מבעוד יום קומקום של מים חיים שהוא מצד הדין ונותנה אותם לתוך הקדרה בשבת כשהתבשיל מצטמק לפי שהוא דוגמא קצת למבשל בשבת כנ"ל:

מותר לתת על פי הקדרות חמין בשבת שהם התעוררו' דין תבשיל שנבשל מערב שבת כי יש בו גם כן התעוררו' דין כגון דכירה וכיוצא בהן שלא נתבשל כל צרכו כדי לחממן בלבד לעורר בחינת השמאל מותר לפי שאין דרך בישול בכך אבל להטמין תחתם הבגדים שהדוגמא היא תחת הבגדים של הכלה הנתונים על המיחם שמבעיר את הדין אסור ודאי כל כי האי גוונא:

סימן רנד

[א] מה שנתבאר למעלה בכל הדינים הקודמים כי יש דברים הנאסרים הדוגמא שלהם משום שהם דברי עונות ויש מהם דברים שנאסר הדוגמא שלהם שלא יתעסק האדם בהם ונמצא ממעט בעונג השבת ולכן ימצא לעולם דבר והפכו כדוגמת הדינים האלו ומה גם עתה כי יאמר אף על פי שבשר חי מותר להשהותו הני מילי בכלי כי הדוגמא

לזה יהיה על דרך משחז"ל בשר כתיב בו ונרפא מי שהוא רך כבשר וכמש"ה יבא כל בשר להשתחות לפני והוא מי שלבו רך כבשר ובהפך מזה אמרו חז"ל בשר הוא נוטריקון בושה סרחון רמה ולכן היוצא כי בשר חי זה משתמע לכאן ולכאן וכן היה אומר אף על פי שבשר חי שהדוגמא יהיה לאדם צדיק שלבו רך כבשר והוא חי כמ"ש חז"ל אצל בניהו בן איש חי אטו כולי עלמא בני מתי נינהו אלא בן איש צדיק שאפילו במיתתו נקרא חי ובלי ספק כי הצדיק זוכה לכך על ידי התורה והמצוה שנאמר עץ חיים הוא ולכן אמר אף על פי שמותר להשהותו כי עיקר הלימוד יהיה ביום השבת כך אחז"ל לא ניתנו שבתות להם לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה ועם כל זה דמותר להשהותו הני מילי בקדרה והוא דוגמא אל גוף האדם אבל בכלי אצל האש שהדוגמא לזה הוא הלב כי יצה"ר אש זרה אצלו אסור להניחו שם להיות מהרהר והוגה בתורה ובמצוה סמוך לחשכה לא נכון לעשות כן לפי שממהר להתבשל ואתי לחתויי למהר בדבר הלכה או לגמור המצוה ונמנע מכבוד שבת והרי העוסק במצוה פטור מן המצוה והני מילי בבשר שור או עז שהדוגמא בזה לדבר הלכה כמ"ש חז"ל ולהג הרבה יגיעת בשר שהוא בתורה אבל בשר גדי או עוף שהדוגמא לדרשה ואגדה שהם מנותחים לאיברים כל דבר מהם מפורש מחז"ל מותר דלא חיישינן לחיתוי באש ההלכה שאם יחתה בגחלים וקושיו' בדברי חז"ל יתחרך הבשר שאינו צריך רק חמימות האש ומערה מעט מזער לא כמו ההלכה שמעורר קושיא אחרת הפך מן הדין וקשה ליישב אותה ואם היה בתנור וטח פניו בטיט שהדוגמא אם דברי תורה הללו הוא מתעסק בהם סתם כענין הלכה פסוקה בין גדי או עוף שלמים שהדוגמא לדרשה או אגדה בין בשר שור או עז הם דבר הלכה מותר להתעסק בהם דלא חיישינן לחיתוי שלא יעורר עליהם קושיא ממקום אחר ויהיה צריך להתעסק בהם לעמוד עליהם שאם בא לפתוח התנור ולחתות להעיר ספקות תכנס הרוח ויצטנן התנור ויתרשל מפני טורח הגיון ויתקשה הבשר ויפסד ותתקשה ההלכה כנגדו ותפסד ולא יוכל להוציא אותה לאורה: ואם כה נאמר כי הבשר החי טמא הוא ע"ד משחז"ל בושה סרחון רמה והיינו מפני מעשיו של החוטא לכן יאמר אף על פי שבשר חי דוגמא לעון מותר להשהותו ע"ש שאם אתה אומר שיעשה תשובה נשבר לבו בקרבו מפני החרטה והוידוי וביותר אם יקדים בדמעות שליש נמצא מאבד השמחה ועונג השבת ולכן מותר להשהותו הני מילי בקדרה שיהיה נח אבל בצלי שאצל האש הוא ענין החרטה כי בערה בו אש ה' והוידוי אסור להניחו ע"ש עם חשכה שממהר להתבשל כי יאמר הן לי ערב שמא ימות למחר וממהר בענין התשובה ואתי לחתויי להעיר אש החרטה בקרבו ומתבטל מעונג שבת והני מילי בבשר שור או עז שהדוגמא לעונות

גדולים והם מפורסמים אבל בשר גדי ועוף והם עונות שאינם כל כך שהם מנותחים לאיברים לפי כי מצות לא תעשה גם הם מכוונים כנגד האיברים כמו שמפורש במנין המצות אצל הראשונים ז"ל ולכן מותר דלא חיישינן לחיתוי פן תבער בו אש החרטה שהרי הוא יודע מה עשה ובאיזה אבר פגם והרי חז"ל אמרו אם עשית חבילות של עבירו' עשה כנגדן חבילו' של מצות כי מ"ש כנגדן היינו לתקן אותם כמ"ש אחר כך עינים רמות והיו לטוטפו' בין עיניך ולכן מותר דלא חיישי' לחיתוי כאמור שאם יחתה בגחלים ויהי' חרטה גדולה יתחרך הבשר כי יעשה סיגופים. חמורים עצמו ומשמן בשרו ירזה שאינו צריך אלא חמימות האש בלבד כדרך שנתחמם לדבר העברה כך יתחמם באש החרטה בלבד ושב ונרפה לו אמנם אם הוא כתנור קרבם יחמו כתנור בהרהורי עבירו' וטח פניו בטיט כי אין לו מצח להרי' ראש וכסת' פניו טיט הכלימה בין גדי ועוף שלמים כי אין מתבונן באיזה אבר חטא בין בשר שור ועז שהם עונות גדולים כוללים בענין לשון הרע וכיוצא מותר דלא חיישינן לחיתוי האש של החרטה שאם בא לפתוח התנור לענין החרטה ואש תבערה ולחתות תכנס הרוח מצויה היינו משחז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות ותחזור להתעורר בקרבו ויצטנן התנור ויתרשל עוד מלעשו' תשובה ויתקש' הבשר חוזר ומתקשה היצר אשר בבשרו ויפסד ולא יעשה תשובה לכן באופן זה מותר. ואין צולין בצל וביצה ובשר על גבי גחלים הלא זה הדבר אשר נתב' בדין הקודם דבר והפכו ולכן יאמר בתחילה סמוך למה שנתבאר כי הבצל הוא דוגמא למעשה הרע על דרך משחז"ל אל תרשע הרבה וכי צבחר מותר אלא אינו דומה מי שאכל שום פעם אחת לאוכל כמה פעמים וכן הוא ממש לענין הבצל שריחו נודף וביצה נמי הוא דוגמא לעבירה ע"ד משחז"ל בזמרי המתין לו פנחס עד שנעשה כביצה מוזרת ולענין הבשר מובן הבשר החי טמא הוא שקרב אל כל שאר בשרו בכל אחד מהחוטאים האלה אין צולין אותה על גבי גחלים היינו מה שנתבאר אצלי במאמר התנא ואל יבטיחך יצרך שהשאול בית מנוס לך דאיך יתכן כי פה קדוש יאמר כך ואיך אפשר לבן דעת כי יבטח על דברי השקר וגם שיהיה אמת יאמרו לו מה הבטחון הזה אשר בטחת אמנם נתבאר אצלי כי התנא מדבר עם צדיק ורשע אל הרשע יאמר אל יבטיחך יצרך שהשאול בית מנוס לך כמו ששנינו משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש ומעתה מה טוב לך כי תתעלס באהבים לכל מראה עיניו אל תמנע ממנו דבר וזה יהיה לך כל ימי חייך ימי שנותינו שבעים שנה ואחר כך תצטער שנה אחת לכן יאמר התבונן כי אין זה בטחון לפי כי על כרחך אתה נוצר וכו' והודיע ענין הגלגול כי הוא רע ומר מגהינם ולכן הוא אומר אין צולין בצל או ביצה או בשר על גבי גחלים דהיינו של גיהנם אלא כדי שיצלה מבעוד

יום משני צדדיו שיהיה לו קצת תיקון בזה ויהיה כמאכל בן דרוסאי שהוא חצי בשולו אפילו שהיה בשר גדי דהיינו הדוגמא לעון קל דכיון שהניח על גבי גחלים של גיהנם אינו חושש אלא שיצלה מהרה בגיהנם ויהיה נתקן ואף על פי שיתחרך ויקבל עונש גדול ואינו חושש הילכך חיישינן שמא יחתה כי תבער בקרבו אש של החרטה כחמור אכל כשנצלה כמאכל בן דרוסאי וכבר נתקן קצת לא חיישינן דילמא אתי לחתויי לפי כי כבר ידענו ממה שחז"ל כי הרשע אף על גב שהוא בגיהנם ביום השבת יש לו מנוחה ומה גם שהוא נכנס לגן עדן באותו שבת וחוזר למקומו הראשון לגיהנם לידון עד כדי רשעתו כמספר כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קל"ו וז"ל נשמתין אזלין מגו גנתא ונשמתין אתיין לגו גנתא כל אינון נשמתין דצדיקיא דמתלבנן ביומי דחול ועד לא עאלו לגו גנתא בשעתא דאלין נפקין אלין עאלין וגנתא לא אשתאר בריקנייא ברזא דלחם הפנים ביום הלקחו ואי תימא כד אהדרו ביומא דחול במה אתמשכן דוכתי לאורכא ופותיא ורומא בגנתא ולא אתיידע כגוונא דרזא דארץ הצבי דהוה אתמשך לכל סטרין ולא אתיידע כגוונא דצבי דכל מה דאתרבי משכיה ולא אתיידע וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי נפשות הרשעים אף על פי כי עדיין לא נשלם הדין שלהם ולא נתקנו הם נכנסים לגן עדן בשבת ואחר כך הם חוזרים לגיהנם לכן כשנצלה כמאכל בן דרוסאי אין חוששין שמא יחתה אפילו אם הוא בשר שור שהדוגמא לעון חמור כנ"ל שמאחר שהוא ראוי לאכילה שכבר נכנס לגן עדן בשבת למה יחתה לעורר הדין להפסידו אם עבר ושכח ונצלה בשבת באיסור אסור ומאי דהוה הוה ומה לעשו':

וכאשר נתבונן ליישב הדינים האלו למעלה כך הוא אומר אעפ"י שבשר חי מותר להשהותו כאשר כבר נתבאר כי הבשר החי הוא דוגמא אל הצדיק חי עלמין מותר להשהותו לפי כי הצדיק צריך תכף לחבר אותו עם הכלה כדי שלא תתאחז ממנו הקליפה שנא' ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי עם כל זה מותר להשהותו כנ"ל הני מילי בקדרה שהוא בחיבור הכלה שמבשלים בתוכה אבל בצלי שאצל האש שמורה התעוררו' מצד השמאל כי כן מתעורר בתפילה שנא' שמאלו תחת לראשי בזה אסור להניחו סמוך לחשכה לפי כי אז צריך להיות נעשה הייחוד וממהר להתבשל ואתי לחתויי באש של הגבורה ואז צריך להמשיך לה ממדת החסד שנא' וכל נתיבותיה שלום אינון ל"ב שבילין דנקיט לון ברית יחידאי ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הה"ד וכל נתיבותיה שלום ולכן אסור להניחו קרוב אל האש סוד הגבורו' דאתי לאחתויי והני מילי בבשר שור שהוא בסוד יוסף הצדיק שנאמר בו בכור שורו הדר לו או עז שמתאחז ביותר מן הגבור' אבל בשר גדי לפי שהוא רך שלח אותו יהודה לתמר

לפי כי חז"ל אמרו תמר עדין במרירות' עומד' ובקשו חכמים להמתיקה ולא יכלו וכן עוף שהוא יותר רך והיא נמי בסוד הצדיק כדאיתא בזוהר ועוף יעופף על הארץ וכו' שהם מנותחים לאיברים שהוא דוגמא שמושך הצדיק מכל האיברים של הנכר מותר דלא חיישינן לחיתוי מפני כי באיברים ימצא נמי שהם בחינת דין ולא חיישינן לחיתוי שאם יחתה הגחלים מתעורר הדין ביותר ומתחרך הבשר שאינו צריך אלא חמימו' האש בלבד כי בהכי מתחממין חתן וכלה בשלהובין דרחימותא וביותר מזה מתחרך הבשר של הצדיק בשר קדש וגם הכלה שנא' בה ובשר מבשרי ואם הוא בתנור של הכלה המקום הנאמר עליו ותנור לו בירושל' וטח פניו בטיח והוא כינוי כמשחז"ל האשה טוחה פני' בקרקע בין גדי ועזי' שלמים בין בשר שור או עז בכל החילוקים אלו הנמצאי' ביסוד חי עלמין מותר דלא חיישינן לחיתוי שירצה לעורר בחינת הדין לפי שאם בא לפתוח פי התנור לפי כי חזקה כי התנור סתום והנערה בתולה ואיש לא ידעה ואם בא עתה לפתוח פה התנור שהוא כינוי כד"א אכלה ומחתה פיה לפי כי כשבא לחתות ולעורר בחינת הדין איכא תרתי לריעות' ראשונה כי יכנס הרוח של שקר העומד שם משתאה מחריש אולי ימצא מקום להטיל בה זוהמא כבתחלה כמשחז"ל בא נחש על חוה והטיל בה זוהמא זאת ועוד אחרת כי מצטנן התנור מאותו התעוררו' שבא אליו מן התחתונים כדאיתא בזוהר ומכ"ש בשעת קבלת שבת כנודע ובזה יהיה מתקשה הבשר בדוגמ' עצם ויפסד לפי כי יש נקרא בסוד עצם כדאיתא בתיקונים:

[ב] אין צולין בצל וביצה ובשר והם במדת המלכות כפי הבחינות שלה על גבי גחלים שלא לעורר כח הגבורו' בחזקה אלא כדי שיצלה מבעוד יום לפי כי אז מתעורר בהם גבורות בסוד רשפיה רשפי אש שלהבת יה כדאיתא בזוהר פ' יתרו והם שבעה מרגלן בזה נצלה משני צדדיו לפי כי אותיו' יש משני הצדדין ובאמצע שם יה כנז' שם והיינו כמאכל בן דרוסאי שהוא חצי בישולו אפי' בשר גדי כאמור דכיון שהניחו על גבי גחלים אינו חושש אלא שיצלה מהרה ועוד יש דרך עמדי בגדי הזה אין לי להאריך הוא הנזכר בזוהר פ' אמור למלכא דאזדווג במטרוניתא עילאה אמרה מאי יהיב לי מלכא אמר אנא אתרך ברא דאמה אשלח גדי עזי מן הצאן ואין להאריך כי המשכיל יבין מדעתו וזה שייך בערב שבת ביותר ולכן יאמר דכיון שהניח אותו על גבי גחלים הם שבעה מרגלאן אינו חושש אלא שיצלה מהרה באש קנאתו של הקב"ה וידחה אותו לחוץ כמ"ש במאמר ואף על פי שיתחרך באש הרי נאמר והיה בית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום הלכך חיישינן שמא יחתה שיתעורר הדין ביותר אבל כשנצלה כמאכל בן דרוסאי שהוא חצי בישול לא חיישי' דילמא אתי לאחתויי ענין עצי הדין שהרי התחיל ענין הייחוד

מבע"י כאמור אפי' אם הוא בשר שור שהוא נוטה לצד הגבורה כי כן הצדיק מטה כלפי מדת הגבורה כנודע והוא הדר לו שמהרי הוא ראוי לאכול שנא' צדיק אוכל לשובע נפשו כדאיתא בזוהר בסוד הגבורות אם כן למה יחתה ויעורר בחינת הדין כדי להפסידן:

[ג] אם עבר במזיד או שכח בשוגג ונצל' בשבת דהיינו לפי שנתגבר בחינת הדין ונעשה באיסור לפי שמתעורר סטרא אחרא ולכן אסור לאכול אותו ולא נשלם אותו הזווג בסגנון זה בשלימו':

[ד] הנה למעלה נתבאר ענין לימוד התורה מה משפטו בערב שבת ועתה ידבר בענין מעשה המצו' לפי כי הבשר החי דהיינו צדיק וצדק בו ענין תורה ומצות ולכן עתה מדבר במעשה המצות שהם מכונים לפירות הלא הם דברי חז"ל פרי צדיק עץ חיים מה הם פירותיו של צדיק מצות ומעשים טובים ומאחר דקים לן כי בערב שבת באה נשמה יתירה לאדם כמשחז"ל לכן מן הראוי הוא כי יהיה משתדל במצות דאף על גב כי בכל שהאדם עושה מצוה מרויח קדושה כנ"ל בענין ציצית ותפילין כי האדם מרויח בהם רוח חדשה ונשמה אמנם לא ראי זה כראי זה לפי כי כל מה שמרויח האדם בימי החול הוא דרך חול אמנם מה שמרויח בשבת היא וכל מעשיה קדש ולכן יאמר פירות שנאכלין חיין המצות שיש בהם ענין אכילה בעה"ז עד שהן חיין היינו מה ששנינו אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא מותר ליתנם סביב לקדרה הוא גוף האדם להיות מתהנה בהם ואין צריך לומר בהם מה ששנינו אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס אע"פ שא"א שיצלו ויהיה בהם גמר קודם שחשכה ויהיה מוכרח להתעסק בהם לתת בהם גמר כי בזה ימנע מכיבוד שבת ומיהו צריך ליזהר שלא יחזיר הכיסוי אם נתגלה והענין היינו משחז"ל אצל והצנע לכת עם אלהיך זו הוצאת המת והכנסת כלה ומה אם דברים שדרכן לעשותן בפרהסייא הזהיר הכתוב שיעשה אותם בצנעא קל וחומר לשאר מצות ולכן יאמר דמיהו צריך ליזהר שלא יחזיר הכיסוי על המצוה אם נתגלית לפי דטריחא עליה מלתא משחשכה ושלא להוסיף עליו עד שיצולו ויהיה בהם גמר שיהיה טורח הרבה מפני שממהר בישול בשבת בגמר שלהם והוא טורח גדול:

[ה] אין נותנין סמוך לחשכה פת לתנור היינו תורה שנאמר בה לכו לחמו בלחמי אלא כדי שיקרמו פניו המדובקים לתנור ר"ל תהיה אותה הלכה ואותו לימוד מאותם הפנים שיש צדדין לכאן ולכאן כבר הם מדובקים ומכוינים ולא ישאר בהם ספק ולא חררה דבר הלכה כההוא דאמרינן בעלמא עני המהפך בחררה ובא אחר ונטלה ממנו נקרא רשע ולכן ולא חררה ההלכה על גבי גחלים של תורה שנאמר הלא כה דברי כאש אלא

כדי שיקרמו פניה שכנגד האש של תורה ולא תהי' ההלכה קיהה עליהם ואם נתן אותם סמוך לחשכה ולא קרמו פניהם ועדין יש פנים לכאן ולכאן אם במזיד עשה אסור ליתן גמר בכלם עד מוצאי שבת כדי שלא יהיה נמנע מכבוד שבת שמצוה לענגו וזה יהיה בכדי שיעשו ואם בשוגג התחיל אם אין לו מה יאכל מעסק התורה כי אין לו לימוד קבוע ביום השבת ונזדמן לו ללמוד מותר לו לרדות ממנו מזון ג' סעודו' לפי כי בכל סעודה צ"ל ד"ת כמו ששנינו שלחן שנאמר עליו ד"ת כאילו אכלו משולחנו של מקו' שנאמר זה השולחן אשר לפני ה' ולכן מותר לו ללמוד מה שצריך לו לג' סעודו' ואומר לאחרים שאין להם מה יאכלו מעסק התורה באו ורדו לכם מן התורה מזון שלש סעודו' שיש לו רשות נמי ללמד אותם תורה באותה שעה וכשהוא רודה ללמוד בתורה לא יהא רודה במרדה מהפך בתורה בראיו' אלא בסכין לומר דבר ברור והלכה פסוקה כדאמרינן בעלמא פסיק לפסוקא בסכינא חריפא שלא יעשה להאריך ביותר כדרך שהוא עושה בחול ואם אי אפשר לו לרדו' להכין הענין אלא בראיו' שהוא דוגמא למרדה ירדה במרדה כדי שלא יתבטל מד"ת ואם נתנה זו ההלכה והלמוד בכדי שיקרמו פני' ויובן הצורך שלה הפני' שלה כיון דלא עביד איסורא כי גדול תלמוד תורה וצורך שבת הוא רודה כדרכו לומד תורה כדרכו בחול ואינו חושש אמנם שלא לצורך היום שאינו למד בתורה בענינים של שבת אסור לפי שהוא נמנע מלענג את השבת כדבר האמור:

ואם נתנו בשבת אותו הלימוד במזיד ואינו מענג השבת מותר לו לרדות ולפסוק מהלימוד זה כדי שלא יבא לידי איסור סקילה צריך ללמוד בצורך השבת להנצל מן החטא:

[ז] בתנורים שלנו היינו על ענין הלמוד שבזמן הזה שאין בהם רדיה לפי כי נתמעטו הדעות ואין מביאין ראיו' מן הגמ' לצורך לימוד ההלכה מותר להוציא תורה יותר ממה שצריך לשלש סעודו' ללמוד בסכין שיהיה דברים פשוטים והלכה פסוקה או בשום דבר שיתחוב בו ונמשך ממנו דבר תורה ומכל מקום לא יוציא ברחת שהוא טורח גדול משום דמחזי כמעשה של חול שנאמר אשר זורה ברחת ובמזרה:

[ח] לא ימלא אדם קדרה עסיות ותורמוסין והדוגמא להלכו' שאינם נהוגו' והם דוגמא לאלו שהם באים בקינוח סעודה ויתן לתוך התנור ערב שבת סמוך לחשכה מפני שדברים אלו צריכים בישול ואין נושאים ונותנים בהם ודעת עליהם לאכלם לאלתר ללמוד אותם ומפני כך אף על פי שלא נתבשלו כל עיקר הרי הם כשאר תבשיל של תורה שהתחיל להתבשל בענין הלימוד ובעסק ולא נתבשל כל צרכו שאסור להשהותו וצריך ללמוד אותו תכף ומיד קודם חשכה והוא הדין לכירה וכופח שהם דוגמא למקומו' הלימוד ואין

צורך להאריך בהם או יהיה צורך יותר בהם בני אדם המשונים בדרך לימודם אם עשה כן אפילו בשוגג אסורים עד מוצאי שבת להתעסק בהם בכדי שיעשו:

[ט] כיוצא בזה לא ימלא אדם חבית מים והם דברי הגדה שמושכים לבו של אדם כמים כמ"ש חז"ל ויתן לתוך התנור לחמם אותה הגד' ערב שבת עם חשיכה ואם עשה אסורים למוצאי שבת בכדי שיעשו כי ימשך בהם לבו ויהיה נמנע מלכבד את השבת ומלענג אותו והכתוב צוה וקראת לשבת עונג בכל האפשר:

עוד זה מדבר לצד עילאה בדינים אלו כמשפט הראשון וכך הוא אומר פירות שנאכלין חיין כי יהיו פירות הללו דוגמא למצות המביאים לכנסת ישראל כדאיתא בתיקונים דף ל"ח וז"ל סמכוני באשישות מאי ניהו אשישות תרי אשות דאינון איש ואשה רפדוני בתפוחים אלין אינון תרי סמכי קשוט דאינון חוור וסומק ובגין דארחת באת ואו דאיהו בברית אמרה רפדוני בתפוחים עכ"ל ואיתא בזוהר פ' שמיני דף מ'. פתח רבי יהודה ואמר סמכוני באשישות וגו' האי קרא הא אתמר ושפיר אבל כנס' ישראל קאמר דא בגלותא סמכוני מהו סמכוני אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה הה"ד סומך ה' לכל הנופלים וכן כ"י דנפלה דכתיב נפלה ולא תוסיף בעיא לאסמכא והיא אמרא סמכוני למאן. לישראל בנהא דאינון גו גלותא עמה ובמה באשישות אלין אבהן דאתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטר וכו' ומאן דיידע לייחדא שמה קדישא אע"ג דברכאן לא משתכחי בעלמא איהו סמיך וסעיד לה לכ"י בגלותא רפדוני בתפוחים כלא חד כמה דאמרן אבל רזא דא אשישא עייל חמרא תפוח אפיק חמרא עכ"ל והנה מבואר מדברי המאמר כי זה יהיה התפוח צורך לחזק לכנסת ישראל בגלות החיל הזה ששאלה מישראל בנהא סמכוני כאמור עוד תשוב ותראה מ"ש בתיקונים על כנסת ישראל שהיא חולת אהבה מן הגלות ומביאים לה מיני פירות כדאיתא בתיקון ס"ט וכמה אסיין אתכנסו על ההוא חולה וכו' ולא אתחזרת רוחא לגבה במרעא דילה ולא דפיקו אתחזרת לגביה עד דאתא רעיא מהימנא ואפיק תפוח נמי וסתים לחוטמא וארח ליה וכו' מיד חזרת רוחא ודפיקו לגבה וכו':

ועוד איתא בתיקונים דף קמ"ב וז"ל אמאי אמר' סמכוני אלא בליל שבת נשמה יתירה דבה וינפש מיד דאיהי אסתלק' וי נפש דלית מאן דסמיך ליה. בההוא זמנא איהו אמרת לישראל סמכוני באשישות דאינון מאורי האש ומאי ניהו תרי תורות דאינון מאש חצובות וכו' ומאי ניהו לימודי ה' דאינון תרין שפוון דאינון להבות אש ואינון תרין תפוחין וכו' רפדוני בתפוחים בלילי שבת וכו' והנה מבואר מכל אלו המאמרים כי הפירות הם אשר מביאים לכנסת ישראל לחזק אותה שנאמר רפדוני בתפוחים לפי

כי חולת אהבה אני והדוגמא לזה הם תורה ומצות כמ"ש רבי יהודה במאמר הקודם ומאן דידע לייחדא שמא קדיש עביד סעידו וסמיכו לכנסת ישראל בגלותא ולכן יאמר פירות שהם נאכלים חיין היינו מעשה המצוה שאוכל אותה הצדיק שהוא חי שנאמר צדיק אוכל לשובע נפשו כדאיתא בזוהר מותר ליתנם סביב לקדרה של כנסת ישראל לצורך התעוררות בסוד אור חוזר כי האדם על ידי מעשיו מעורר ייחוד עליון כדאיתא בזוהר פרשת ויחי דף רמ"ה וז"ל. ת"ח בכל אתר דכורא רדיף בתר נוקבא ואתער לגבה רחימותא והכא אשכחנא דהיא אתערת רחימותא ורדפה אבתריה ואורחיה דעלמא דלית שבחא דנוקבא למרדף בתריה דדכורא אלא מלה סתימא היא ומלה עלאה דבי גנזייא דמלכא. תא חזי תלת נשמתין אינון וכו' נשמתא אחרא היא נשמתהון דצדיקיא לתתא נשמתהון דצדיקייא אתיין מאינון נשמתין עילאין מנשמתא דנוקבא ומנשמתא דדכורא ובגין כך נשמתין דצדיקיא עילאין על כל אינון חילין ומשריין דלעילא וכו' תא חזי אתערותא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה נשמתהון דצדיקייא לתתא מתערין לה בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא ואתערותא דא מפי לנוקבא מסטרא דדכורא ואתער רחימותא אשתכח דדכורא אתער חביבו ורחימותא לנוקבא וכדין נוקבא אתקשרת ברחימותא לגבי דכורא כהאי גוונא תיאובתא דנוקבא למשדי מיין תתאין לקבל מיין עילאין לאו איהי אלא בנשמתהון דצדיקייא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי התעוררות הצדיק התחתון הגשמי הוא מעורר הזווג למעלה והיינו פירו' הנאכלין כשהם חיין ואין צריך להם אש מצד הדין לבשל אותה מותר ליתנם סביב לקדרה של כנסת ישראל אף על פי שאי איפשר שיצלו קודם חשיכה כי אז נעשה הייחוד של שבת מותר:

אין נותנין סמוך לחשכה פת לתנור שהרמז לזה הוא הלחם אשר הוא אוכל ואמרו חז"ל בתורה בנביאים ובכתובים מצינו האי פתא מזוניתא דלבא אלא כדי שיקרמו פניו המדובקים בתנור כמשחז"ל צורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד ולא חררה שהיא בחינת הנקבה על גבי גחלים של בחינת הדין אלא כדי שיקרמו פנים שכנגד האש של מדת הדין ואיתא בזוהר פ' ויקרא דף ט"ו וז"ל א"ל רבי אלעזר בריה אי הכי ישר יחזה פנימו מבעי ליה או ישרים יחזו מאי ישר יחזו אמר ליה רזא עילאה דאינון ימי קדם דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין וימי עולם דזעיר אנפין אקרון פנימו דאינון חמאן באורח מישר מה דאצטריך למחמיה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי עיקר ההארה עליונה היא נמשכת מן הפנים עליונים זה לזה ולכן הכל תלוי עד שיקרמו פנים שכנגד האש למדת הדין של איש ואשה ולעורר שלהובין דרחימו פניהם ואם נתן אותם סמוך

לחשכה ולא קרמו פניהם אם במזיד אסור עד מוצאי שבת בכדי שיעשו כי אז מתעורר הדין של חול ואם בשוגג אם אין לו מה יאכל כי אז הוא עני ורוכב על חמור מותר לו לרדות ממנו מזון שלש סעודו' לצורך הייחוד וכשהוא רודה לא ירדה במרדה הוא בסוד העולמו' ואומר לאחרים בואו ורדו לכם מזון שלש סעודו' אם אין להם מה לאכול וירדה בסכין וכיוצא בו שהוא התעוררו' דין מעט שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול באותו הזווג הנעשה בחול ואם אי אפשר לרדו' בשינוי ירדה במרדה ולא יתבטל הייחוד זה ואם נתנה בכדי שיקרמו פניה כיון דלא עבד איסורא לפי כי מוכרח הוא להיות התעוררו' אש שלהובין לצורך הייחוד וצורך שבת היא הייחוד רודה כדרכו אמנם שלא לצורך היום דהיינו בעולמו אסור אפינוי:

ואם נתנו בשבת זה הייחוד אפילו במזיד מותר לו לרדו' פת זה קודם שיאפה בו על פת לחם יפשע גבר כדי שלא יבא לידי איסור סקילה כענין מקושש עצים ביום השבת כדאיתא בזוהר:

בתנורים שלנו שאין בהם רדיה דדוגמא הוא לאחר החרבן דאלו בזמן המקדש היה הרדיה של לחם הפנים לפי כי הייחוד היה נוהג תמיד לכן נאמר בו לפני תמיד שיהיה פנים כנגד פנים כאמור ישר יחזו פנימו לא כן היא עתה ולכן מותר להוציא יותר משלש סעודו' בסכין או בשום דבר שיתחוב בו לחוץ ומכל מקום לא יוציא ברחת משום דמחזי כעובדין דחול לא ימלא אדם קדרה עסיו' ותורמוסין שהוא דוגמא לייחוד גרוע כמשחז"ל אמר הקדוש ברוך הוא הלואי עשאוני בני כתורמוס הזה ששולקין אותו כמה פעמים והוא בא באחרונה ולכן יאמר לא ימלא אדם קדרה מאלו רמז להתעוררו' זה הייחוד ויתן לתוך התנור שנאמר ותנור לו בירושלם ערב שבת עם חשכה כי כבר נתקדש היום לפי כי דברים אלו אינם צריכים בישול רב כי הוא זווג גרוע ודעתו של אדם עליון לאוכלם לאלתר בסוד הלחם אשר הוא אוכל ומפני כך אף על פי שלא נתבשלו כל עיקר ולא היה בהם ייחוד הרי הם כשאר תבשיל שהתחיל להתבשל הם ייחודים אחרים עליונים כי צריכים בישול הוא התעוררו' גדול ולכן נקראים שלא נתבשל כל צרכו שאסור להשהותו אלא צריך ליתן גמר לדבר והוא הדין לכירה וכופח הם מיני ייחודים ואם עשה כן אפילו בשוגג אסורים למוצאי שבת עד כדי שיעשו:

כיוצא בו כשם שבחינו' הללו נאסרו כאשר מתעורר הדין בחינ' האש ביותר כך לא ימלא אדם חבית של מים מצד החסד ויתן לתוך התנור ערב שבת עם חשכה שמבטל כח החסד על ידי האש מדת הדין ואם עשה אסורים למוצאי שבת בכדי שיעשו:

סימן רנה

[א] אשר חז"ל הגידו כי בשבת בטל אור של גהינם ומסתלק הדין מן הרשעים וכדאיתא בזוהר פ' תרומה בכל מעלי שבתא כרוזא נפיק וכריז בכל אינון רקיעין סליקו דינין דחייביא דהא אתקדש יומא ומלכא קדישא אתי ולכן חזר הכתוב ושנה על ענין ההבערה בפ' לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת וחז"ל נחלקו חד אמר ללאו יצאת וחד אמר לחלק יצאת אמנם מכל מקום הדרשה תדרש כי חזר וצוה על ההבערה להגיד לאדם כי הוא עובר ומבעיר כמו כן מבעיר מקומו המזומן לו בגן עדן כדאיתא בזוהר כי האדם המדליק נר או אש קודם יציאת השבת מדליקים האש במקומו כדאיתא בזוהר פ' בראשית דף י"ד: וז"ל תליתאה מאן דאוקיד שרגא במפקא דשבתא עד לא מטו ישראל לקדושה דסדרא דגרים לנורא דגהינם לאדלקא עד לא מטא זמנייהו חד דוכתא אית בגהינם לאינון דקא מחללי שבתות ואינון דענושין בגיהנם לייטין ליה וכו' ואמרי הנה ה' מטלטך טלטלה גבר וגו' הנה מבואר מדברי המאמר עונש המחלל שבת אעפ"י כי עדיין לא מת ואמנם גם אחרי מותו מענישין אותו ואין לו מנוחה ביום השבת כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"א. וז"ל. וכל אינון מחללי שבתות בפרהסייא דינין סלקי מנייהו אבל נורא דגיהנם לא אשתכך מעלייהו לעלמין וכל חייבי גיהנם שאלו עלייהו מאי שנא אלין דלית לון נייחא מכל חייבין דהכא אינון מאריהון דדינא תייבין לון אלין אינון חייבין דכפרו ביה בקב"ה ועברו על אורייתא כלה בגין דלא נטרו שבת תמן בגין כך לית להו. נייחא לעלמין ואינון חייבין כולהון נפקין מדוכתייהו ואתייהיב לון רשו למחמי בהו ומלאך חד אזיל ואפיק להההוא גופא דילהון ועייל ליה בגיהנם לעיניהון דכל חייביא וחמאן ליה דסחרא תולעין ונשמתא לית לה נייחא בנורא דגיהנם וכל אינין חייביא דתמן סחרין להההוא גופא ומכריזי עליה דא איהו פלניא חייבא. דלא חייש ליקרא דמאריה כפר ביה בקב"ה וכפר בכל אורייתא כלה ווי ליה טב ליה דלא יתברי ולא ייתי לדינא דא ולכיסופא דא הה"ד ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כי תולעתם לא תמות מן גופא ואשם לא תכבה מן נשמתא והיו דראון עד דכל חייבין דגיהנם דתמן יימרון די ראיה דא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר עונש שמגיע למבעיר אש ומחלל שבת בגופו ובנפשו וכן מבואר פרשת פנחס דף רמ"ו וז"ל מאן דאוקיד שרגא במ"ש וכו' חד מננא אית בגיהנם ואוקיד בקדמיתא להההוא דוכתא ואמר האי דוכתא דפלנייא וכל חייבין דגיהנם מסייעי לאוקדא ההיא דוכתא וכו' ואמנם יש אזהרה בזה לענין הכעס כי זה הוא אש אשר נמצא בתוך גוף האדם שלכן ריבה הכתוב בכל מושבותיכם כי כמו שהאדם יש לו מושב לעתיד כמו כן האדם שהוא הנשמה מושב שלה בגוף העולם הזה וענין הכעס

הוא הרתחת האש אשר יבער באדם מן הכבד כנודע מן הזוהר פרשת פנחס דף רל"א וז"ל כתיב היותרת על הכבד וגו' מיותרת דילה נפקא מרה ואיהי חרבא דמלאך המות דנפקי מינה טיפין מרירן לקטלא בני נשא הה"ד ואחריתה מרה כלענה וגו' ואיהי תליא בכבד וכל מרעין ומותא ביה תליין וכו' ואיתא בזוהר פ' תצוה דף קפ"ב: וז"ל מאי חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו וגו' הכא פקיד קב"ה לבר נש ואזהיר ליה לאסתמרא מאינון בני נשא דאסטי אורחייהו מאורח טב לאורח ביש ומסאבי נפשייהו בההיא מסאבא אחרא דהא כד ברא קב"ה לבר נש עביד ליה בדיוקנא עילאה ונפח ביה רוחא קדישא דכליל בתלת כמה דאוקימנא דאית ביה נפש רוח נשמה ועילא מכלא נשמה דאיהו חילא עילאה למנדע ולמיטר פקודי אורייתא דקב"ה ואי ההיא נשמתא אעיל לה בפולחנא אחרא הא איהו מסאיב לה ונפיק מפולחנא דמאריה וכו' אי ההיא נשמתא קדישא נטר לה בשעתא דרוגזיה דלא יעקר לה מאתרהא בגין למשרי תחותה ההוא אל זר וכו' דא איהו בר נש כדקא יאות דא איהו עבדא דמלכא דא איהו גבר שלים ואי ההוא בר נש לא נטיר לה ואיהו עקר קדושה דא עילאה מאתריה בגין למשרי תחותא סטרא אחרא דא איהו דמריד במאריה ואסיר לקרבא בהדיה ולאחברא עמיה ודא אקרי טורף נפשו באפו איהו טריף ועקר נפשיה בגין רוגזיה ואשרי בגויה אל זר וכו' וחז"ל אמרו בעובד עבודה זרה איזה הוא אל זר שבתוך גופו של אדם זה הכעס ולכן יאמר אין עושים מדורה מעצים סמוך לחשכה דאע"ג כי בחול נמי אסור יש איסור נוסף בשבת שהרי ריבה הכתוב לאו אחר לא תבערו אש ביום השבת ולכן יאמר אין עושים מדורה מעצים סמוך לחשכה עד שיצית בהם האור בענין שתהא שלהבת עולה מאליה בלי סיוע עצים אחרים זמן הגשמי נלמד הדוגמא לענין הרוחני שאם באולי יהיה ריב בין אנשים או בביתו של אדם יעשה באופן שתכלה בהכנסת השבת ואמנם איך יתכן לאדם להתגבר על האש הגדולה של הכעס בלימוד התורה הנקרא אש שנאמר הלא כה דברי כאש אמנם יהיה דבר פשוט המיישב לבו של אדם כמש"ה לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו ירצה כי הכסיל הוא הכועס שנאמר כעס בלב כסילים ינוח ומהו התרופה שלו לב חכם שהוא לימינו ישתדל בתורה ועל ידי כך משפיל גאותו וכעסו ולכן יאמר אין עושים מדורה מעצים של תורה סמוך לחשכה ע"ד משחז"ל בוקע עצים יסכן בם זה הגמ' עד שיצית בהם האור של תורה בענין שתהא השלהבת עולה מאליה בלי סיוע עצים אחרים בראיות ממקום אחר ואם הוא עץ יחידי כי הנה נאמר כי ענין הכעס אפשר כי יהיה ריב בין אנשים או יחיד אחד כועס לעצמו ולכן נמי לענין התיקון הוא כדומה לו אם הם רבים ללמוד כי כך אחז"ל חרב אל הבדים ונואלו חרב על שונאי ת"ח שלומדים יחידים בד בבד וכן אמרו

חז"ל שלחו. מתם הזהרו בחבורה ולא עוד אלא שמטפשים שנאמר ונואלו ושם נאמר נואלו שרי צוען אמנם אם הכועס יחיד כמו כן מועיל לו הלימוד ביחיד והיינו מ"ש ואם הוא עץ יחידי צריך שיאחוז האור של תורה ברוב עביו ורוב הקיפו לפי דבעינן שיהיה תקנה לכבד שנאחז בו האש של הכעס והוא באמצע הגוף ואם לא הוחזק כל כך בלמוד התורה אסור ליהנות בה בשבת כדאיתא במאמר אסור לאתקרבא ולאתחברא בהדיה גזר שמא יחתה בה באותה אגודה של הכעס ויחזור להדליק אותה מפני שאין כדאי בלימוד זה כדי להכניע אותה האש של הכעס וכן אסור ליהנות בה בשבת גזרה שמא יחתה ויגיד העצים של הכעס כדי שתעלה השלהבת אמנם כשהודלק כשיעור מותר להתחמם כנגדה בשבת שנאמר בוקע עצים יסכן בה ולהשתמש לאורה בין אם הוא על גבי קרקע או ע"ג המנורה היינו ענין הלימוד אם הוא על גבי קרקע כגון עמא דארעא או אם הוא דוגמא אל המנורה להאיר בתורה ואפילו הוא מדברים שאין עושים מהם פתילה בשבת לפי שאין נמשך השמן של תורה ואין מועיל בהם דהיינו בור קרקע מועיל כנזכר:

התבוננתי עוד בדינים אלו ואומרה ללבי הנה הדוגמא לזה בא מכוון לענין הקנאה כי הוא דבר קשה כמו ששנינו הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם כי הנה התנא ע"ה נתעורר ברוח קדשו על מה שעבר כי הנה שלשה דברים הללו הם הגורם הראשון להוציא לאדם הראשון מן העולם הוא גן עדן שנאמר בעדן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסוכתך ואחז"ל שלש עשרה חופות קשר לו הקב"ה בגן עדן והיו מלאכי השרת משמשין לפניו ואיתא בפרקי ר' אליעזר מלאכי השרת היו צולין לו בשר ומסננין לן יין מיד נתקנא בו סמאל שהוא ראש השטנים ובקש חכם להרע בכל הנבראים ולא מצא אלא הנחש שנאמר והנחש היה ערום מיד רכב עליו ובאו והטעו לאדם הנה כי הקנאה והתאוה והכבוד שיהיה לאדם הוציא אותו מן העולם אמנם נמי חוה היה לה חלק בזה שנאמר ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וגו' ואיתא בב"ר שלשה דברים נאמרו באותו העץ טוב למאכל שנאמר כי טוב העץ ומוסיף חכמה שנאמר ונחמד העץ להשכיל והנה דברי חז"ל נראים סיפור בעלמא כי הם דברי הפסוק ולא ביארו לנו דבר אמנם הוסיפו לומר המנין כי שלשה דברים נאמרו באותו העץ מניינא למה לי כוונת חז"ל להעיר אותנו כי אלו הם הג' דברים שנאמרו באותו העץ הם הם המוציאים את האדם מן העולם כי הנה הנחש אמר לה בתחלה ונפקחו עיניכם בענין הידיעה והייתם כאלהים שתבראו עולמות מיד ותרא האשה הרי ענין התאוה וקנאה כביכול ממ"ש והייתם כאלהים והכבוד:

הנה כי שלשה דברים אלו הוציאו את האדם הראשון מן העולם וכן אתה מוצא בישראל שנאמר והמה כאדם עברו ברית כמשאחז"ל מהאדם הכנסתי אותו לגן עדן וצויתי אותו

וגו' כך ישראל ואביא אתכם אל ארץ הכרמל ואומר צו את בני ישראל וגו' ואמנם נמי אלו השלשה דברים גרמו להם ראשונה הקנאה כי הגרים נתקנאו בישראל לפי שנאמר בשבת ביני ובין בני ישראל ולא לזולת והם היו חוץ מענני כבוד עם הבהמות כנ"ל מאמר הזוהר ולכן נתאוו להיות להם כבוד אמרו עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו דוגמא ממ"ש וה' הולך לפניהם וגו' ולכן מאחר כי עין זה של הקנאה היה הגורם הראשון וחזרו עליו קין והבל שנאמר ויחר לקין מאד ויפלו פניו ולכן נתלבש קנאה והתאוה והכבוד שהיה להבל שנתקבל קרבנו וישע ה' אל הבל עצמו וגם אל מנחתו וההפך ואל קין עצמו ואל מנחתו לא שעה ולכן ויקם קין אל הבל ויהרגהו ועוד מן הקנאה חטא חם כמשחז"ל אמר הוא מבקש לעשות בן רביעי ונתקלל שלישי של עולם ולכן להיות דברי העונות אלו הגורם הראשון יהיה הערה בזה אל האדם ביום השבת איסור נוסף מפני כי זה היה להם מיום השבת כנ"ל ולכן יאמר אין עושים מדורה מעצים דוגמא לענין הקנאה שהוא אש מתלהב בלב האדם כי לכן הזהיר הקב"ה לא תחמוד והוסיף לאו אחר ולא תתאוה כי עון גדול הוא הגורם הראשון וכל עשרת הדברות כלולים בו והמשכיל יבין אותם מעצמו כי הנה אדם הראשון תחלת קלקולו היה על דברי הנחש שאמר והייתם כאלהים כמו שביארתי כמשחז"ל בפסוק אל תבואני רגל גאוה שהי' צועק האילן ואומר אל תבואני רגל שנתגאית על בוראה שרצה להיות כאלהים ולכן צוה הקב"ה אנכי ה' אלהיך לא יהיה לך אלהים אחרים כי אנכי אל קנא ואין לך להיות מקנא בי ולכן אין עושים מדורה מעצים שהוא דוגמא אל הקנאה של אדם הראשון שנאמר ויקנאו בו כל עצי עדן סמוך לחשיכה עד שיצית האור ברובן הוא הדבר הנ"ל כי לתיקון זה הוא מה ששנינו קנאת סופרים תרבה חכמה ואמנם ע"ש אע"ג כי אז הוא עיקר התיקון לעון של אדם הראשון כי אז היה עתה צריך לתקן ענין הכבוד שעבר עליו אדם הראשון ואחר שעשה לו הקב"ה כל אותו הכבוד נגע בכבודו של מקום ולכן צריך לתקן העון בענין כבוד שנאמר וכבדתו מעשות דרכיך ובהכי לא יוכל לכבדו ולכן אין עושים מדורה מעצים של תורה כמשחז"ל אצל פ' בוקע עצים יסכן בם זה תלמוד סמוך לחשיכה הכל כנ"ל ואמנם נוסף עוד מענין התשובה כי אע"ג כי אנחנו מצווים בכל ענינים אלו כדי לתקן עון אדם הראשון ועון בית ישראל גדול מאד ביותר נמצא חיוב הוא הפרט להיות כל איש הישראלי שם אורחותיו בעולם הזה שהוא דוגמא לערב שבת עם חשיכה כדי שיכנס לשבת נקי מכל עון נפשו צרורה בצרור החיים עם אלהיו ועם כל זה כבוד שבת עדיף אין עושין מדורה של עצים הוא דוגמא לענין של התשובה כמ"ש חז"ל מעצי הלבנון בעצת התורה המלובנת במעשיה אין עושים מדורה והתלהבות אש מן החרטה והתשובה של

עצים הנזכר בערב שבת עם חשיכה והיינו נמי דוגמא שלא יתאחר האדם מלעשות החרטה והתשובה עד שהגיע להיות מספר שניו ערב שבת ששים שנה עם חשכה כאשר העריב שמשו ונפל למשכב והולך לבית עולמו עד שיצית בהן את האור של החרטה וגם הלמוד בתורה מנקה העון שנאמר הלא כה דברי כאש בענין שתהא שלהבת של החרטה עולה מאליה ולא יצטרך סיוע עצים אחרים מבני אדם יועצים כענין ההוא רוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי וכן לענין הלימוד ירבה בתורה עד שתהא ידיעת התורה היא השלהבת עולה מאליה כענין הראשונים שהיו חוזרים דברי תורה והאש מלהטת סביבותם אמרו לו לבן עזאי שמא בחדרי מרכבה ירדת אמר להם לאו אלא מתוך שניתנה באש שנאמר וההר בוער באש בלי סיוע עצים אחרים כאמור ואם הוא עץ יחידי כי הנה קים לן כי תשובה של רבים עדיף שנא' בכל קראינו אליו אמנם אם הוא עץ יחידי ועושה תשובה ביחיד צריך שיאחוז האור של התשובה ברוב עביו וברוב הקיפו היינו באברים שבגופו כי יעשה תשובה בכל אבר שחטא בו בפרט ובכן תהיה התורה אור שלה נכנס בתוך עביו והקיפו כך אמרו חז"ל כשנכנס באדם דבר תורה יוצא כנגדו דבר של ליצנות ואם לא הודלק כל כך בשיעור החרטה והלימוד אסור ליהנות בה בשבת גזרה שמא יחתה בה ויחזור להבעיר אש החרטה בשבת ונמנע מעונג בשבת ויניע העצים התורה והתשובה כדי שתעלה השלהבת שלהם וכשהודלקה כשיעור יכול להתחמם כנגדה בשבת להשתמש באורה של תורה בין אם היה על גבי קרקע התשובה כגון ועל הארץ תישן ובתורה אתה עמל או על גבי המנורה של תורה כמד"א אהבה בתענוגים ואפילו הוא מדברים שאין עושים בהם פתילה לשבת ואינו נמשך עסק התורה עם המשך התשובה מותר:

[ב] יש אומרים שהפחמין היינו מעשה הרע ופעל בפחם היוצא מהעצים הנזכרים אפי' לא אחז בהם האור מן החרטה של התשובה אלא כל שהיא שרי ואינם חמורים כמו אותם הנ"ל הכעס והקנאה וכו' ומעט מן החרטה מספיק כפחמין אלו מפני שהם דולקים והולכים וסוף שיעשה חרטה גמורה ותשובה מעולה מהם:

[ג] מדורה של זפת ושל גפרית ושל גבבה כל אלו הם דוגמא לעונות הנמצאים בבני האדם קלים וחמורים אפילו לא אחז בהם אש החרטה והתשובה אלא כל שהוא שרי וכן מדורה של קנים ושל גרעיני תמרים כשהם מפוזרים ואינו עושה העונות נקבע אלא בהזדמן אבל אם הקנים אגודות דוגמא כמש"ה התר אגודות מוטה והגרעינים בסל דהיינו הדוגמא שחטא בחיצון ובפנימי האיברים הפנימיים דוגמא אל הגרעין והם לב חורש מחשבות און והכבד כועס וכיוצא צריכים שיצית בהם האור של החרטה עד שתהא השלהבת

של התשובה עולה מאליה ואינו צריך לרוכל המכריז מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי ויש אומרים בהפך:

ולקחתם גם את זה הדרך מעמדי על יסוד מוסר מהזוהר פרשת תרומה וז"ל מעצי הלבנון וגו' אפריון ההיא היכלא דלתתא דאיהו כגוונא דהיכלא עילאה וקב"ה קרא ליה גנתא דעדן דאיהו נטע ליה להנאתי' וכיסופא דיליה לאשתעשע' ביה גו אינון נשמתין דצדיקייא דתמן כלהו קיימין ורשימין בגויה אינון נשמתין דלית להון גופא בהאי עלמא כולהו סלקין ומתעטרן תמן ואית לון דוכתין למחמי לאתענגא גו ענוגא עילאה דאיקרי נועם ה' ותמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא וכו' המלך שלמה מלכא דשלמא דיליה וכו' מעצי הלבנון אינון אילנין נטיען דעקר לון קב"ה ושתיל לון באתר אחרא ואלין אקרון ארזי לבנון כד"א ארזי לבנון אשר נטע ולא אתבני האי אפריון ולא אשתכלל אלא בהו מעצי הלבנון אלין שית יומין דבראשית כל יומא ויומא מסדר בהאי אפריון סידורא דאתחזי ליה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי עצי הלבנון הם שית יומין דבראשית ולכן יאמר אין עושין מדורה שהיא דוגמא למדה האחרונה כאשר נמצא בה בחינת הדינים מסטרא דיצחק אין עושין מדורה זו מעצים דהיינו מעצי הלבנון סמוך לחשיכה והטעם מפני כי נמצא באותה שעה מדורה אחרת מסטרא אחרא כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"ג. וז"ל תא חזי ביומא שתיתאה בשעתא דמטי זימנא דערב כדין ככבא חד מסטר צפון נהיר ועמיה שבעין ככבין אחרנין וההוא ככבא בטש באינון ככבין אחרנין ואתכלילו כולהו בההוא ככבא ואתעביד חד כללא דשבעין וההוא ככבא אתפשט ואתעביד כמדורה חדא להיטא בכל סטרין כדין אתפשט ההוא מדורא סחרנייהו דאלף טורין וקיימא כחד חוטא דסחרא והאי מדורא דאשא משיך לגביה גוונין אחרנין דלגו מניה גוון קדמאה ירוקא כיון דקיימא האי גוונא סלקא ההוא מדורא דאשא ודליג לעילא על ההוא גוון ירוקא ועאל לגו מניה ושדי ליה להההוא גוון ירוקא לבר וקיימא ירוקא לבר וההוא מדור' דאשא דככבא כלילא לגו לבתר אמשיך אבתריה גוון אחרא תניינא חוורא וכו', וכן כל אינון גוונין עד דשדי לון לבר ועייל איהו לגו וקריב לגבי ההוא נקודה טמירא למיטל נהורא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אותה מדור' דאשא שהיא מסטרא אחרא בערב שבת לעת ערב היא מתגבר' ונכנסת אצל אותה נקודה טמירה בסוד הכלה למיטל נהורא עד כי אחר כך חד שלהובא נפיק כנזכר שם ובטש בההוא מדורא כיון דבטש ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורא ועאלין בנוקבא דתהומא דבה ואתטמרן תמן ולכן מפני כי מדורא זו דסטרא אחר' היא מתגברת באותה שעה על כל אותם גוונין ונכנסת לקחת אור של הנקודה טמירא שבקדושה לכן בא דין זה

מכוון לענין אין עושין מדורה מעצים סמוך לחשכה עד שיצית האור ברובן בענין שתהא שלהבת עולה מאליה בלי סיוע עצים אחרים כי זה הענין הוא דוגמא לאותה מדורא דסטרא אחרא כי כאשר מתגבר אז יוצא ההוא שלהוב' דאשא ומתגבר עליו עד שנכנסים בנוקבא דתהומא רב' ובזה יהיה התיקון לסטרא דקדושה שהיא מדורה דקדושא מסטרא דיצחק מתתקנת על ידי העצים הנז' מעצי הלבנון והיינו סמוך לחשכה עד שיצית בהם האור בענין שתהא שלהבת, של קדושה עולה מאליה הם בסוד שלהבת יה באשים דאיש ואשה בשלהובין דרחימו ושלהבת זו עולה מאליה בלי סיוע עצים אחרים מן העולמו' שלמטה כדאיתא בזוהר פ' שלח לך בסוד מקושש עצים ואם הוא עץ יחידי בסוד עץ הדעת צריך שיאחוז בו האור זה ברוב עביו וברוב הקיפו ואם לא הודלק כל כך מבערב אסור ליהנות בה בשבת גזרה שמא יחתה האור ויתגבר האש וימצא מקום אחיזה לאותה מדור' דאשא החיצונית כאמור כאשר יניד העצים שתעלה השלהבת דקדושה תתגבר אותה השלהבת דסטרא אחרא הנז' ואמנם כשהודלקה בשיעור בשלהובין דרחימו יכול להתחמם הצדיק כנגדה בשבת ולהשתמש לאורם כי כן דוד המלך ע"ה נשתמש לאורה של אביגיל כמשחז"ל גלתה שוק' והלך לאורה שלש פרסאות בסוד נה"י בין אם היא על גבי קרקע בסוד מטה שנאמר וישכב במקום ההוא בין אם היא על גבי מנורה כדאיתא בזוהר פ' בשלח דף מ"ד וז"ל ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבע אלין למה אלא בגין דאינון תיקונא דכנסת ישראל והכי אתקרי מטה ושלחן כסא ומנורה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מטה ומנורה הם בסוד כנסת ישראל היינו מ"ש בין אם היא על גבי קרקע כאשר היא בסוד מטה אסתר קרקע עולם היתה או בחינת מנורה כאמור ואפי' הוא מדברים שאין עושים פתילה מהם בשבת יכול להשתמש בה כאמור:

יש אומרים שהפחמין שהם סוד עצים הנז' רק שהם נאחז בהם אש הגבורה ולכן אפילו לא אחז בהם האור אלא כל שהוא שרי שהוא. בסוד שלהבת יה כאמור מפני שהם דולקים והולכין בשלהובין דרחימו דאש ואשה כאמור. מדורה של גפת ושל גפרית כי כל אלו הם הדוגמא לאותה מדורה דאשא שהוא מסטרא אחרא כאמור ושל קש וגבבא שנא' בהם ובית עשו לקש אפילו לא אחז בהם האור אלא כל שהוא שרי מפני כי זה האש הוא דוגמא לההיא שלהוב' דאשא דנפיק מסטרא דימינא ומגבר על אותה מדור ואעיל לה לנוקבא דתהומא רבה ולכן כאשר זה נאחז כל שהוא בהם מותר כי סוף סוף הוא מכניע אותם כאמור וכן מדורה של קנים דהיינו בסוד הקנה דסטרא אחרא כדאיתא בזוהר פ' פנחס בפ' גער חית קנה היינו שהמלאך נעץ קנה בים ועליו נאמר קנה וסוף קמלו כדאיתא שם ושל גרעיני תמרים שהם פסולת כשהם מפוזרים דוגמא למה שאמר

הכתוב תזרם ורוח תשאם וסערה תפיץ אותם ואת כלם ישא רוח מותרים דמעט מן האש שאחז בהם והיה בית יעקב אש ודלקו בהם ולא יהיה שריד לבית עשו אבל אם הקנים אגודות שהם מתחברים סטרא אחרא ונעשים אגודות כי הנה לעולם סטרא אחרא הם מתחברים אבל תכף הם נפרדים כדאית' פרשת בלק דשארי בחיבורא וסיים בפירודא שנאמר אשר הלך חשכים כי חשכים הוא הפירוד שלהם לשון ריבוי ומלת הלך הוא לשון יחיד לפי שהם נפרדים תכף כי לכן כל זה נרמז במזמור של השבת שנ' יתפרדו כל פועלי און ולכן אם הקני' אגודות והגרעיני' בסל מצורפי' צריכי' שיצת האור בהם עד שתהא שלהבת עולה מאליה כי בזה יהיה אותה שלהבת עליונה דקדוש' מתאחזת בהם בסטר' אחרא כההוא מדורא דאשא ומכניסה אותה בנוקבא דתהומא רבה כאמור:

סימן רנו

[א] בלי ספק כי בדין זה באה הערה גדולה אל האדם להכין עצמו לקבל קדושת שבת ותשרה עליו נפש יתירה וכמו ששנינו שש תקיעו' היו תוקעין במקדש שלש להבטיל את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קדש לחול ואמנם יתבונן הנלבב במה יזכה נער את ארחו אורחא רחיקא ללכת אל המנוחה כי ישבות מלאכתו מלאכת חול מצרכי העולם הזה ואיך ילך בלא חמדה ומאומה אין בידו מה יענה בענין השאלות שמבקשים מן האדם ומה גם במעשה המצות אם לא עשה חלוקא דרבנן ערום הלכו בלא לבוש ועל כיוצא בזה נאמר אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו ולכן באו שש תקיעות הללו דוגמא אל אותו הרוכל שהיה מכריז ואומר מאן. בעי סם חיי הוא ייתי לגבאי ומוציא הספר וקורא מי האיש החפץ החיים וגו' נצור לשונך מרע כי זה הוא כלל גדול כך אמרו חז"ל לעולם לא יספר אדם בטובתו של חברו ושפתיך מדבר מרמה כגון מעשה להההוא דאמר אייתי חובצא והביאו בר חובץ ולכן שלש תקיעות לבטל העם ממלאכה ידעו כי מלאכה של עולם הזה אינה מועילה לעתיד לבא הנק' יום שבת ושלש להבדיל בין קדש לחול דאף על גב כי עולם התחיה גדול הוא אמנם חול הוא לגבי עולם הבא כי אין שם לא אכילה ולא שתיה וכו' אלא צדיקים יושבים וזה מעלה יותר מן המלאכים שהם עומדים ועטרותיהם בראשיהם מן התפילין והם נהנים מזיו השכינה ויש צדיקים שהם ניזונים והוא יותר כדאיתא בזוהר ואמנם לזכות האדם לידי כך צריך לפשפש בכל מעשיו מדי שבת בשבתו כי לא ידע האד את עתו ולהכין צדה לדרכו להוליך זוודין עמו לאכול בשבת וזה יהיה באותם ג' תקיעות ראשונות לענין סור מרע ימשמש בכל אבריו להוציא מהם כלי מן האשירה מן האושר של עה"ז ובשלש שניות יתבונן לתקן מעשיו להשלים את

נפשו לעשות חלוקא דרבנן ממעשה המצות להיות משרת לפני הקב"ה כאחד ממלאכי השרת וביות' יהיה הערה למי שקלקל מעשיו אשר לא טוב עשה בקרב עמיו להיות שב מדרכיו כמש"ה וזכור בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבואו ימי הרע' אלו ימי הזקנה ואם עודינו לא ישוב ולא דעת ולא תבונה לזכור את יום השבת כמו שאומרים לאדם העולם שיצאת ממנו דומה לשבת וזה העולם דומה לע"ש מי שטרח בע"ש אוכל בשבת ולכן היו תוקעין שש התקיעות שלש ראשונו' כדי שיקדים לשוב אל ה' ואם לא שת לבו גם לזאת ונא פירש ממלאכה של יצר הרע הרי ג' תקיעות שניות כדי שירגיש בעצמו ושב ונרפא לו ויקבל קדושה על ידי התשובה ויזכה לעולם שכולו שבת. וכן נמי הוא אות לענין הנוגע למעל' כדאיתא בענין תקיעת שופר של ר"ה בזוה' פ אמור דף צ"ח וז"ל פקודא לתקוע שופר בראש השנה דאיהו יומא דדינ' לעלמא וכו' דכתיב תקעו בחדש שופר בכסא בגין דהא איהו יומא דסיהרא אתכסי ביה וקאים עלמא בדינא וכו' ושם נאמר זכאין אינון ישראל דידעין כורסייא דדינא ולאתקנא כורסייא דרחמי ובמה בשופר עכ"ל ועוד אתמר בזוהר פ' פנחס דף רנ"ח:

וז"ל בחדש השביעי יומא דראש השנה דינא דכל עלמא דינא תקיפא ודינא רפיא וכו' ויצחק משדר לעשו לצוד צידה דחובין דבני עלמא ולאייתא לגבי' ובעוד דאיהו אזיל ישראל נטלין עיטא ברבקה ועבדין כל אינון פולחנין כל אינון צלותין מזמני שופר ותוקעין ליה בגין לאתערא רחמי וכו' והנה דברים אלו הם מבוארים כי ענין תקיעת שופר הוא בזמן שמתעורר מדת הדין תוקעין בו להעיר מדת הרחמים שופריה דיעקב כדאיתא בזוהר והוא סוד נועם עליון המתעורר ומוצי' אותו קול וכדאיתא בזוהר פ' יתרו דף פ"א: וז"ל ר' שמעון אמר וכו' בהאי קול השופר תלי' כלא וכתיב קול גדול קול דממה דקה וגו' ושם נאמר ז"ל רבי יהודה אמר קול בשופר מ"ל השופר למה אלא ההוא קול דאקרי שופר דכתי' והעברת שופר תרועה וגו' רבי יהודה אמר הכי קול השופר השפר כתיב חסר כד"א שפר קדם דריוש מלכי ישפר עלך שפר קדמי להחויא וגו' הנה הנרצה מכל מאמרים אלו כי בזמן שמתעורר כח הדין צריך לתקוע בשופר ואמנם קול השופר הם שני בחינו' קול היוצא משופר שהוא בחינת אימא עילאה כי הוא סוד היופי כמה דאמר ויהי נועם ה' אלהינו עלינו והקול הוא מדת הרחמים שנא' הקול קול יעקב ובזה מתמתק בחינת הדין כי כן יעקב נצח לעשו ולקח ממנו הבכרה והברכה בעולם הזה וכך היא המדה למעלה ולכן בערב שבת כי אז לעת ערב מתעורר כח הדין כאמור בכל אלו המאמרים הקודם למעלה כי להיות אותה השעה גלגולא דנשמתין אלין סלקין ואלין נחתין אלין נפקין ואלין עאלין ולכן בכל חלק מאלו צריך להיות מיוסד על פי הדין ולכן

היה בזמן שעבר נוהגים לתקוע בשופר לעורר הרחמים וביותר יען נמצא התעוררו' סטרא אחרא היא אותה מדורא דאש' שמתגברת והיא דוחה כל אות' הגוונ' ונכנסת בתוכם ומתקרבת אצל הנקודה פנימית שבקדושה למיטל נהורא דילה כאמור למעל' ולכן צריך לעורר ענין השופר כדי להמשיך מנועם העליון בחינת רחמים על ידי תקיעת השופר כמ"ש במאמר כדי לאתערא רחמי והיינו כי על ידי כך מתעורר אותו שלהובא דאשא דנפיק מסטר' דימינ' כנ"ל ומתגבר על ההוא מדור' דאשא שהוא מסטרא אחרא ואעיל ליה לנוקבא דתהומא רבא כאמור לעיל ואמנם היו שש תקיעו' כדי לתת בה ענין שלימו' והוא כי הנה מדה זו בתחלה היא בסוד שדה כמש"ה וירא והנה באר בשדה והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה בסוד נה"י כנזכ' שם וכנגד שלימו' זה היו עושים שלש תקיעו' ועוד עולה למעלה שלש מדות אחרות וכנגדם היו עושים שלש תקיעו' שניות והם בסוד תקיעה לשון משנה התוקע ליבמתו וזה עיקר:

סימן רנז

[א] זה שאמר הכתוב טמנו גאים פח לי אשר חז"ל הגידו כי עו"ג טמנו פת לישראל כמשל הזאב שהיה צמא ופרשו לו רשת על פי המעין אם בא לשתות הוא ניצוד ומת ואם לאו ימות בצמא כך עכו"ם אומרים לישראל עבוד עכו"ם אם יעבוד הוא מת ואם לאו נהרג והמשל זה הוא דוגמא לענין הטמנה זו בשבת דבר והפכו בנושא אחד אם ירצה האיש הישראל לטמון עונותיו לומר אין בי עון ראה מה כתיב הנני נשפט אותך על אמרך לא חטאתי ואם יחשוב להטמין עצמו בבא עליו צרה וצוקה מצד העון הרי נאמר אנה אנך מפניך והנה זה יהיה לענין מעשה אשר לא טהור ואמנם על מעשה המצות מה יעשה כאשר אינו עושה אותה הנה ילך בלי חמדה לעומת שבא כן ילך מחוסר אברים ומחוסר בגדים ולכן יאמר אין טומנין בשבת דמאחר שנתבאר כי כל מעשה בלתי טהור של אדם הראשון וגם של ישראל בא לתיקון שלהם הדינים של שבת על הכלל ומה גם על הפרט של מעשה אישי הזמן ולכן הדוגמא לזה הוא בענין הפרט אין טומנין ענין העון בשבת לפי כי כן צריך לפשפש האדם במעשיו בכל אבר ואבר שבו באיזה מהם חטא כדי לעשות תשובה ולכן אין טומנין ענין העון המכונה לענין הטמנה לפי כי הם דברים המכוסים וטמונים מבני אדם ואין אדם מכיר בחברו מה מעשיו וזה אסור להטמין אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל כלומר כי אינו עומד במרדו להוסיף על מעשיו הראשונים רק כי הנה פירש מן העון אמנם לא עשה תשובה עם כל זה אסור להמתין העון אף על פי כי אינו מוסיף הבל כמש"ה הבל המה מעשה תעתועים וביותר יהיה אזהרה בזה על ענין

השנאה שהיא שקולה ככל התור' כך אמר רבי עקיבא ע"ה ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה ר"ל ככל התורה כמ"ש הלל הזקן דעלך שנא לחברך לא תעביד וביארתי טעם למה הלל אמר כך ור' עקיבא אמר כך לפי כי הלל רצה לקרב הגר שאמר לו למדני תורה על רגל אחד אמר לו כך מיוסד על ענין סור מרע אמנם ר' עקיבא ע"ה ידבר עם האיש הישראלי לא סגי ליה ענין סור מרע בלבד וצריך לקיים ועשה טוב ולכן פירש כי מצות ואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה ומזה מובן ההפך כי מש"ה לא תשנא את אחיך בלבבך הוא כלל גדול בתורה ונוסף עוד אשר חז"ל הגידו מקדש ראשון מפני מה נחרב מפני שהיה בו שלשה דברים עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים מקדש שני נחרב בעון שנאת חנם להודיעך שהוא שקול כמו עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים ויותר מכל אלו ודאי שהרי מקדש ראשון שהיו בו שלשה דברים אלו נבנה לשבעים שנה ומקדש שני שנחרב מפני השנאה עדיין לא נבנה בלי ספק ששקול ככל התורה כי כן במקדש ראשון נאמר על מה אבדה הארץ וגו' וחזרו לשבעים שנ' למלאת לחרבת ירושלם שבעים שנה ובחרבן וגלות החיל הזה כמה פעמים שבעים עברו ולא השיב אותנו הקב"ה ולכן בא הדוגמא לזה העון אין טומנין בשבת היינו השנאה הטמונה בלב אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל שאינו עושה פעולה הוא הנאמר בזוהר פ' פקודי בהיכלות הטומאה הוא רוח הנקרא איבה ולפי כי עון זה הגורם הראשון בזמן הבריאה נאמר שם ואיבה אשית בינך ובין האשה כד"א חלפו עם אניות אבה ונוסף עוד וישנאו אותו ליוסף אשר לכן נתעורר העון הקודם בזמן החרבן ונחרב הבית וגלו ישראל שנאמר פוקד עון אבות על בנים וגו' כתרגומו כד משלמין בניא ולמחטי בתר אבוהון ולכן אפי' בדבר שאין מוסיף הבל כגון מש"ה זה הבל וחלי רע הוא אעפ"י כן נאסר בשבת שהוא לעשות תיקון לעונות הקודמים בכלל ובפרט כאמור אבל בספק חשיכה טומנין בו ר"ל באשר האדם מתנהג בכך אבל כך אמרו חז"ל אם רואה אדם בחברו עבירה אסור להעיד עליו שהרי טוביה חטא וזיגוד מנגיד משום שהוא מוציא שם רע עליו אבל מצוה עליו לשנאת אותו שנאמר כי תראה חמור שונאך במה הכתוב מדבר ברואה דבר עבירה בחבירו והוא יחידי שמצוה לשנאת אותו דכתיב יראת ה' שנאת רע והיינו בספק חשיכה ר"ל אותו אשר הלך חשכים בעבירות ואמנם הוא בספק לפי כי לא העידו עליו בב"ד על פי שנים עדים מכל מקום מותר לטמון בזה לשנאת אותו ואין טומנין בדבר המוסיף הבל של השנאה אפי' מבעוד יום שנאמר אל תוכח לץ פן ישנאך ואם הטמין בדבר המוסיף הבל התבשיל אסור ולא מבעיא שאינו מקיים המצוה הוכח תוכיח את עמיתך אלא שעבר על איסור של לאו דקבלה שנאמר אל תוכח לץ ונאמר יוסר לץ לוקח לו קלון ואפילו בדיעבד ודוקא בצונן

שנתחמם או שנצטמק ויפה לו עליה בתוכחת שנתעורר השנאה אבל בעומד בחמימותו של השנאה על העבירה שעשה בשעה ראשונה מותר: [ב] אפילו תבשיל שנתבשל כל צרכו אסור להטמין בשבת והדוגמא לזה אם נאמר כי ענין התבשיל הוא שלימות האדם כך הוא אומר אל יחשוב כי ענין העון של השנאה דבר קל הוא כאחד מן הלאוין של התורה כי החוטא באחת מהם עובר בלאו וכן נמי מי שנמצא בו ענין השנאה עובר בלאו לא תשנא את אחיך בלבבך אין האמת כן כי אין עון זה בערך של חייבי לאוין לכן התבונן אם יהיה האדם שלם בכל פרטיו דהיינו מ"ש אפילו תבשיל שנתבשל כל צרכו ואדם זה בכלל זה השלמות אסור להטמין בשבת ענין השנאה בלב אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל רק לענין מש"ה יראת ה' שנאת רע בלבד אפילו זה אסור להטמין אותו לפי שנאמר כי תראה חמור שונאך וגו' עזוב מה דבלבך כתרגומו ותעזוב עמו מכל מקום לשים כלי של התבשיל ענין השלימות שלו ישים כלי להתרחק ממנו לשמרו מן העכברים הדוגמא מה שאמרו חז"ל עכבר זה מפני מה הכל שונאים אותו לפי שסורו רע תדע דאפילו העץ של הקורדום מחטט בו ועושה רעה לעצמו בשיניו כדי להתמיד במעשה הרע וכן הדוגמא לזה זה ששונא אותו אם לתכלית זה שלא ישיגוהו דבר רע ממנו או כדי שלא להטנף בעפרורית שרי היינו משחז"ל כי תראה חמור שונאך רובץ וגו' מצוה עזוב תעזוב עמו אמנם אם הוא זקן ולא לפי כבודו פטור שהדוגמא זה שהוא מטמין השנאה ואינו מקיים עזוב תעזוב עמו כדי לשומרו לכבודו ולא יתטנף מן העפרורית של הארץ כשטוען משאו כי אין זה לפי כבודו מידי שאין זה כמטמין העון להחם כי יחם לבבו עליו מן השנאה הטמונה בלבו אלא כשאמר ונותן כיסוי על הקדירה הוא לבו כדי שלא יתבזה כאמור:

[ג] אלו דברים המוסיפים הבל כמש"ה זה הבל וחלי רע הוא וזה הוא הנרצה אצלי בפי' קהלת שהתחיל הבל הבלים אמר קהלת כי בפתח דבריו בא להעיר על המעשים אשר יעשה האדם הגשמי בעה"ז יש בהם מרבים הבל לטובה והם שבעה ע"ד משחז"ל שמדבר בדברים שנבראו בימי בראשית ולכן נמצא בהם מרבים הבל וסופם לאיבוד ועוד עתיד ליתן עליהם דין וחשבון ויש כנגדם מרבים הבל לטובה ע"י הבל שאין בו חטא בלמדו בתורה ובמעשה המצוה ולכן יאמר נא אלו הם הדברים מרבים הבל והם דוגמא לדעה פסולת של זתים הוא דוגמא לדברים בטלים כי זה עון פלילי שנא' הוגעתם ה' בדבריכם דאילו במעשה הצדיק נשתבח ועלהו לא יבול כמ"ש חז"ל אפי' שיחת תלמידי חכמים צריכה תלמוד דוגמא לזית כי העלה שלו לא יבול לעולם אמנם דברים אלו הם פסולת של זתים דברים בטלים ומה מאד יהיה הדוגמא לפה דובר נבלה ופסולת של שומשמין כי כאשר ישתה וישכח מחוקק כי יתן בכוס עינו מדבר דברים רעים מהיכן יבא לו לפי

שתמיד ממשמש בעיניו כמ"ש חז"ל אם ראית ממשמש בעיניו מתלה בעקיבו וכו' אמר יצה"ר הדין דידי הוא שנאמר ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו וזבל האי מאן דנפיש זבליה מתוך ריבוי מאכל ומשתה ומלח ממון חסר ואינו עשה חסד וסיד כמו ששנינו ושל קברות ממחה בסיד. ושופך עליהם היינו דוגמא לזה שנאמר ותהי עונותם על עצמותם וחול הדוגמא למדבר סרה כההיא דאמר עאלין לקרתא דמחרפייא נחית רשב"ל ונסב חלא ונתן בפיו לפי שאין הקב"ה חפץ למדבר סרה על ישראל כל מדות רעות הללו בין לחים שנהג בהם זמן מעט בין יבשים כי זה לו כמה שנים מתנהג בהם ותבן וזגין ומוכין ועשבים הם דברים קלים יותר בזמן ששלשתם לחין כי לא נהג בהם רק מזמן קרוב כל אלו הדברים מוסיפין הבל לפי שהם עונות שהאדם דש בהם ולכן הם מוסיפים הבל כי לא ישית אל לבו להתרחק מהם ואלו דברים שאינם מוסיפים הבל והם דוגמא להעדר מעשה המצות כסות ופירות העדר חלוקא דרבנן מהעדר פירות המצות שנאמר פרי צדיק עץ חיים מה הן פירותיו של צדיק מצות ומעשים טובים וכנפי יונה כההיא דאלישע בעל כנפים בענין מצות תפילין שנאמר כנפי יונה נחפה בכסף ונעורת של פשתן דוגמא לענין הציצית ונסורת של חרסין מעשה עץ שנאמר בתורה עץ חיים היא ולא נתעסק רק בנסורת שלה כל אלו הדברים אין מוסיפין הבל אבל הם העדר גדול כאמור ואין טומנין בהם רק צריך להזדרז בהם להשלים נשמתו בשבת כנ"ל:

[ד] אף על פי שאין טומנין בשבת אפי' בדבר שאין מוסיף הבל היינו העדר מעשה המצות דלא שייך בהם מוסיף אלא גורע או באותם דברים שהאדם נמנע מהם ואינו מוסיף לעשותם רק עדיין לא עשה תשובה אם טמן בו מבעוד יום בזמן הבחרות נהג בהם או בקצת מהם והיה מטמין מעשיו שלא לגלות אותם ולהתוודות עליהם לפני המקום ומה גם אשר חז"ל הקשו כתיב אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכתיב מכסה פשעיו לא יצליח לא קשיא כאן בעון דידעו בו רבים צריך לפרסמו כאן בעון שלא ידעו בו דאמר מר חציף עלי מאן דמפרש חטאיה ולכן אם טמן העון במקום שידעו בו רבים מבעוד יום בזמן הבחרות ונתגלה משחשיכה כאשר העריב עליו שמשו ידעו בו רבים מותר לחזור ולכסותו יחזור בתשובה ויכסה אותו העון כמש"ה כסוי חטאה וכן אם רצה להוסיף עליו בשבת מוסיף וכן אם רצה ליטלו כל הכסוי וליתן אחר במקומו עון אחר בין שהראשון חם יותר מן השני כי קרוב הוא הזמן שעשה אותו בין שהעון השני הוא חם וקרוב יותר מן העון הראשון אפי' לא היה מכוסה אלא בסדין הוא דבר דק מאד יכול ליטול העון זה לכסותו בגלופקרין הוא דבר עב וכבד מן הראשון לקיים מש"ה כסוי חטאה והוא שנתבשלה הקדרה כל צורכה שהוא דוגמא לענין מעשה המצוה היינו הבישול כאמור

שעל ידי כן נשלם האדם אבל אם אינה מבושלת כל צרכה ואין שלימות שלו מפורסם אפילו להוסיף על הכסוי של העון אסור לפי שתוספת זה גורם לה להתבשל הוא ענין שלימות לכבודו אבל לא השלים מש"ה מכסה פשעיו לא יצליח: [ח] אם פינה התבשיל היינו זה השלימות הנמצא בו מקדרה שנתבשל בה הוא האדם לקדרה אחרת היינו לאדם זולתו מותר להטמינו ולכסותו בדבר שאינו מוסיף הבל כי הנה הראשונים היו שואלים אביך במאי הוה זהיר וזה השלימות אין בו איסור אם לא יגידנו לו מותר לכסותו אמנם בדבר שאינו מוסיף הבל שהדוגמא כי אינו מוסיף השואל הבל בזה ולא יקיים מה שיאמר לו כי לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו:

[ו] מותר להטמין בשבת דבר צונן הוא דוגמא למצנן עצמו ומתרשל בענין בדבר שאינו מוסיף הבל והדוגמא במעשה המצות האדם המתרשל בהם ומצנן עצמו בהם מותר להטמין הענין ולא לפרסם התרשלות שלו בכך בדבר שאינו מוסיף הבל ואומר סתם כי אינו עושה המצוה בתוספת בכל שעה ואינו מפ' כי אינו עושה אותם כלל מותר לשנות בזה כדי שלא יצטנן ביותר ולא יעשה מצות כלל או כדי שתפיג צנתו ואותו התרשלות יעיר אותו כי יאמר הנה זכיתי לבי וטהרתי שאני מקיים המצות ולא כן אנכי עמדי ולכן מזרז עצמו כדי שתפיג צנתו אבל בדבר המוסיף הבל ששואלין ממנו על מעשיו ומוסיף על הענין שאומר שעושה ולא כן הוא אפילו להטמין המעשה של צונן גמור שמצנן ומתרשל במצות ואפי' מבעוד יום נמי כל כך משיב על זמן הבחרות אף על גב כי קרוב הוא לשמוע אסור לדבר אשר לא כן עשה מאחר כי אין תוספת טובה נמצא מזה:

[ז] כל היכא דאסרינן הטמנה זה כלל גדול כל מקום שנאסר ענין הטמנה לא מבעיא בענין העון כי אסור להטמין אותו אלא יתחרט ויתודה עליו אלא גם לענין מעשה המצות אפילו בקדרה מבושלת כל צרכה בענין השלימות של מעשה המצות אסרינן אפילו מצטמק ורע לו אם לא יגיד ממעט לעשותה ורע לו עם כל זה אסור לכסות אותם דמהני טפי ללמד דעת את העם:

עדיין ימצא טוב טעם בדינים אלו להראות בהם עיקרים רבים בעיקר השורש שלהם למעלה וכך הוא אומר אין טומנין בשבת אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל כי הנה נתבאר למעלה כי בערב שבת מתעורר סטרא אחרא ופנה למעלה ונכנס אותה מדורה דאשא לפנים מכל הגוונים ליקח האור מן הנקודה הפנימית סטרא דקדושה עד שיוצא אותה שלהובא דאשא דמסטרא דימינא ובטש בה בשלהובא ומכניס אותה לתהומא רבה והנה בעיקר זה ימצא ענין ההטמנה דקאי לתרי סטרי האחד הוא על שלהובא דנורא והשני על ההוא מדורא דאשא כי בשניהם שייך ענין מוסיף הבל או לאו והענין הוא כי ירצה אין

טומנין שני עניינים אלו שהם השלהובא והמדורא בשבת אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל כי שנים אלה אלו לא היו טמונים בנוקבא דתהומא רבה לא היו מוסיפין ענין הבל כל אחד כפי דרכו דאלו השלהובא. דאשא שהוא מסטרא אחרא אף על פי שתהיה מגולה ולא נטמנה בנוקבא דתהומה רבה אין בה כח להוסיף הבל כי הכל הבל ורעות רוח ואין לה בה עוד משנכנס השבת כי סטרא דקדושה מתגבר וכן נמי ההוא שלהובא דמסטרא דימינא אילו לא היה נטמן בנוקבא דתהומא רבה עם השלהובא דאשא והיה מגולה אינו מוסיף הבל כי ככחו אז ככחו עתה לפי כי הוא מסטרא דימינא ולכן בין כך וכך נגמר הדין זה ואין טומנין בשבת אפילו בדבר שאיני מוסיף הבל אבל בספק חשכה טומנין בו שהרי באותו זמן נטמנו ההוא שלהובא וההוא מדורא דאשא בנוקבא דתהומא רבא כאמור ואין טומנין בדבר המוסיף הבל אפילו מבעוד יום היינו סטרא דקדושה כי כאשר מתגלה הקדושה מוסיף הבל ומתגלים הבלים עליונים ומתרבה במדות עליונות האור בהם והם סוד שבעה הבלים דקהלת היינו קהלת יעקב והם שבעה קולו' שבמזמור הבו לה' בני אלים קול ה' על המים קול ה' בכח קול ה' בהדר וגו' ואם הטמין בדבר המוסיף הבל בענין הגשמי התבשיל אסור אפילו בדיעבד לפי כי אין להטמין סטרא דקדושה כלל כי התבשיל עליון של הכלה יהיה אסור באכילה אפילו בדיעבד נמי ואנו צריכים לעשות הייחוד הקדוש למעלה בסוד אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי ודוקא בצונן שנתחמם שהוא מורה על סטרא אחרא שהוא צונן לפי שאינו מתחמם כדאיתא בזוהר פ' משפטים אל אחר אסתרס ולא עביד פירין ונתחמם עתה שמבקש להתחבר עם הקדושה כנ"ל שמדלג להכנס אצל הנקודה פנימית שבקדושה ליטול נהורא או שמצטמק ויפה לו שהדוגמא שלו סטרא אחרא כבגד שמצטמק ולא עביד פירין לטוב לו כי בעבור כך מתקיים עד לעתיד כי שמים כעשן נמלחו והארץ כבגד תבלה בזה הוא אסור אבל בדבר שהוא עומד בחמימותו כשעה ראשונה מותר כי זהו דוגמא לסטרא דקדושה כי הוא בחמימות אהבתו עם הכלה תמיד ואינו כמו הקליפה דלית בחיליה להתחמם שנאמר יתפרדו כל פועלי און דשארי בחבורה וסיים בפירודא כנז' פ' בלק אשר הלך חשכים אבל סטרא דקדושה הוא עומד בחמימותו תמיד כשעה ראשונה עד שמקיים מצות עונה שנאמר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וגו' אם יתן איש זה סמאל את כל הון ביתו באהבה זו להתחמם בוז יבוזו לו ונק' מלך זקן וכסיל כי אין בו דעת לקיים מה שאמר הכתוב והאדם ידע את חוה אשתו:

אפילו תבשיל שנתבשל כל צרכו אסור להטמין בשבת חזר והגיד לא מבעיא לענין הייחוד כי נעשה עתה מחדש אסור להטמין כי צריך לעשות אותו אלא אפילו תבשיל

שנתבשל כל צרכו הוא ענין הייחוד עליון כי כבר נתבשל כל צרכו ונעשה אסור להטמין אותו בשבת אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל כעין שלהובא דנורא הנ"ל ומ"מ לשים כלי על התבשיל כדי לשמרו מן העכברים או כדי שלא יתטנף בעפרורית שרי והנה סוד הענין נתבאר בזוהר פ' תרומה איך ענין הייחוד נעשה בסתר כדי שלא ירגישו בו סטרא אחרא ויתבטל הענין כדאיתא שם דף קל"ד וז"ל בשעתא דאיהי אתת בעולימתהא ובעאת לאתפרשא מסטרא אחרא אתת כמאן דמזדמנת למחמי ביקרא דמלכא עילאה ולא יתיר והכי מכרזי דיזדמנין למחמי ביקרא דמלכא עילאה כדין סטרא אחרא לא ניחא ליה למחמי ואתפרש מנה כד"א צאינה וראינה בנית ציון במלך שלמה פוקי למחמי כיון דאתת כל אינון שמשהא עיילין לה לחופה בהדי מלכא בלחישו ברזא דאלמלא לא"ה לא יתפרש מינה ההוא סטרא אחרא ויתערבב שמחתא עכ"ל. הנה מבואר כי בייחוד צריך תחלה להוציא סטרא אחרא ומכסים הענין ואתת כמאן דמזדמנן למחמי ביקרא דמלכא בלבד ולכן בשבת אין טומנין זה הענין של הייחוד לפי כי סטרא דקדושה נתגבר ונדחה סטרא אחרא לחוץ אמנם מכל מקום לשים כלי על התבשיל הוא ענין הייחוד כנזכר וכלי זה הוא ענין התכלת כי זה הוא לשומרו מן העכברים סטרא אחרא שיש להם עין הרע או כדי שלא יתטנף זה הייחוד בעפרורית דסטרא אחרא דהיינו העפר אשר הוא בקרקע המשכן כדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף קס"ג וז"ל השתא פריש רב מתיבתא דסיהרא קדישא שפירא איהו בחוורו וכל גווני מנצצן בה ומרקמן ואיהו כההוא חוורו דשמשא ממש ובההוא ימא דילה גו שבעין שנין נפיק נונא חדא ואפיק מניה גוון תכלת ואיהי נטלה גוון דא ותקונא ליה ואתחפיאת בהאי גוון לבר לאו דהאי גוון לבושא דילה דהא שש וארגמן לבושה אבל חופהא דלבר האי גוון הוה וכו' מ"ט בגין דתחות ים דא אית מצולות ים דכר ונוקבא ואית לון עינא בישא לאסתכלא וכד מסתכלין זמין לעינייהו גוון תכלת ולא יכלא עינייהו לשלטא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הכלה מתכסה בבגד תכלת לבדם כדי שלא ישלוט בה עין הרע של סטרא אחרא והיינו כלי זה וזה שמותר לתת אותו על התבשיל כאמור לשמור אותו מן העכברים ומן העפרורית כדי שלא ישלוט עין הרע בסטרא דקדושה בתבשיל של הכלה ולכן מותר שאין זה כמטמין להחם אלא כנותן שמירה ונותן כיסוי על הקדרה של התבשיל כאמור:

עוד אפשר להבין ענין של ההטמנה באופן אחר והכל אמת והענין יהיה השורש שוה במד' האחרונה לפי שהיא כלה צנועה בבית אביה אמנם כאשר תנשא אז יוצאה בהינומא וראשה פרוע להראו' חסידותה כמשחז"ל שרוצה לומר מי שיודע בי עדות יבא

ויעיד כי היא בתולה ואיש לא ידעה ולכן נאסרה ההטמנה בשבת דאלו בחול שעדין לא נזדווג' והיא כבתולה בבית אביה אז הותר' אמנם בשבת היא נשאת עם בעל נעוריה ויוצאה בהינומא להודיע שבח שלה ולכן אסור ענין ההטמנה ולכן יאמר אין טומנין בשבת אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל והענין כי הנה מדה זו בכל ימות החול היא יורדת בעולמו' למט' ומתלבש' בתוכם והיא נסתרת אמנם כאשר היא מתלבשת ביצירה במטטרון הוא דבר שמוסיף הבל כדאיתא בתיקונים בפסוק כי עוף השמים דא מטטרון יוליך את הקול קול דתפלה קול דק"ש ושם נאמר כי נעשה הייחוד כ"י בסוד קול ודיבור כי הצדיק רכיב בקול דיליה שנאמר יוליך את הקול והצדקת מתלבשת בדיבור דיליה ובעל הכנפים יגיד דבר ולכן ימצא כי כאשר הצדקת מתלבשת במטטרון שהוא דרך הטמנה בדבר שהוא מוסיף הבל על ידי קול ודיבור דיליה וזה יהיה בשית יומין דחול ולכן הוא אומר אין טומנין בשבת כדי לעשו' ייחוד בעולמו' אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל לא מבעיא במטטרון שהוסיף הבל כאמור אלא אפי' למעלה אשר בזמן החול שם היא בת מלך שהריחה צוק קדרה אין טומנין שם אבל בספק חשכה והוא דרך חול טומנין בו בגשמי כי מובן שגם למעלה ימצא ייחוד באותה שעה ואין טומנין בדבר המוסיף הבל אפי' מבעוד יום שהרי אין ייחוד למעלה מן הצדקת בהתלבשות מטטרון כאמור ואם הטמין בדבר המוסיף הבל דהיינו הרמז למעלה במטטרון התבשיל אסור אפילו בדיעבד דהא גורם חילול למעלה לצדק ת ולא יתכן שתרד למטה במטטרון ודוקא בצונן שנתחמם או שנצטמק ויפה לו כי הדוגמא למעלה שהוא רומז במטטרון שהוא דוגמא לענין צונן ונתחמם לפי כי אין הייחוד הנעשה שם תמיד וכן בצדקת כשהיא מתלבש' בקרבו בסוד כי שמי בקרבו אז הוא מצטמק מן הדין ויפה לו כי נעשה הייחוד על ידו לכן נאסר זה התבשיל אבל בעומד בחמימותו שהדוגמא לצדיק עליון כי לעולם הוא מתחמם בשלהובין דרחימו דאיש ואשה נמצא לעולם עומד בחמימותו כשעה ראשונה שמתייחד עם הכלה מותר:

אפילו תבשיל שנתבשל כל צרכו כי זה יהיה דוגמא לזווג שכבר נעשה ונשלם אסור להטמין בשבת לפי שהדוגמא למטמין הכלה כדרך שנעשה בחול כנז' אפילו בדבר שאינו מוסיף הבל בסוד הבריאה ומכל מקום לשים כלי על התבשיל כדי לשמרו מן העכברים היינו היכל אהבה שבבריא' שהיכל זה נקרא כלי שהתבשיל בתוכו אותם צוקי קדרה היורדים שם כשאומרים ייחוד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד לשומרן מן העכברים שהם מריחים ביותר למרחוק כדי שלא יתהנו מתבשיל זה או כדי שלא יתטנף העפרורית הם הדינים אשר שם בבריאה מאריהון דיבבא ויללא כדאיתא בזוהר

פ' שמות מותר שאין זה כמטמין להחם שהוא כדרך חימום לענין ייחוד אלא כשומר ונותן כיסוי על הקדרה וכדאיתא בזוהר בהיכלו' פקודי כי שם נאמר וישק יעקב לרחל ותו לא מידי:

אלו הם דברים המוסיפים הבל וכו' והנה להיות כי עיקר הייחוד לא יתכן להיות אלא על ידי התעוררות הדין שנאמר שמאלו תחת לראשי ואעפ"י כן יש בחינת דין שמרבה הבל שר"ל מתרבה והולך ויש בחינ' דין שנשאר כשיעורו וסוד הענין הוא אותו האש שהוא יורד מן השמים ע"ג המזבח ומצוה נמי להביא מן ההדיוט שנאמר ונתנו בני אהרן הכהנים אש על המזבח והנה כנגד שני אשים אלו שאלה כנסת ישראל סמכוני באשישות שני אישות והם של איש ואשה כדאיתא בזוהר והנה האש האחד של הזכר כנגד זה הוא האש היורד מן השמים דייקא וכנגד אש של אשה הוא אש שמביאין מן ההדיוט והנה אש של הזכר אינו מוסיף הבל אבל אש של אשה מוסיף הבל והטעם מה שאז"ל ודאשה עדיף מאי טעמא האי מצטרף והאי לא מצטרף ועל עיקר זה הוא אומר אלו הם דברים המוסיפים הבל כי השורש שלהם הוא אש של מטה אש דאשה והוא מן העולמו' פסולת של זתים דאילו הזתים הם באצילות בסוד הקצוות כדאיתא בזוהר פ' פקודי אצל שמן זית כתית דאיהו הצדיק דכתיש כתישין ואפיק משח רבו מאינון זיתי' איברי' קדישין והפסולת שלהם ושל שומשמין הם למטה וכן זבל ומלח וסיד וחול בין לחים בין יבשים הכל למטה ותבן וזגין ומוכין ועשבים כדומה להם במש"ה כי יש דברים מרבים הבל הגיד החכם כפי הדין כי יש דברים הרבה מרבים הבל ולכן מותר לאדם הגשמי לעשו' אותם כי בהם ימצא מה יתרון לאדם דקדושה שמתחמם בהם בשלהובין דאיש ואשה ואלו דברים שאין מרבים הבל כסות דאע"ג דכתי' ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנת עור וילבישם אין אלו מוסיפים הבל לצורך הייחוד ופירו' שהיו מביאין בכורים נמי אין מוסיפין הבל וכנפי יונה עליונה שמכסה על הבנים בסוד והאם רובצת על האפרוחים ומחממת אותם אין זה מוסיף הבל ונעורת של פשתן מקרבן קין ונסורת של חרשים דאע"ג כי העץ מחמם הנסורת שלו אין מוסיף הבל:

אף על פי שאין טומנין בשבת אפילו בדבר שאין מוסיף הבל דהיינו שלהבת יה אם טמן מבע"י בו ונתגלה ונודע כי נתעורר ענין היחוד מותר לחזור לכסותו מפני שלא יראו החיצונה של עין הרע וכן אם רצה להוסיף עליו בשבת כסוי מוסיף וכן אם רצה ליטלו כולו ולתת כיסוי אחר במקומו בין שהראשון חם יותר מן השני בין השני יותר חם מהראשון אפילו לא היה מכוסה בסדין כמש"ה סדין עשתה ותמכור והוא סדין התכלת שתכלה מתכסה בו כדאיתא במאמר הנ"ל מפרשת שלח לך יכול ליטלו ולכסותו

בגנופקרין שהוא יותר עב והוא שנתבשלה הקדרה כל צרכה בענין היחוד אבל אם לא נתבשלה כל צרכה אפי' להוסיף על הכסוי אסור שתוספת זה גורם לה להתבשל וכך הוא למעלה נמי:

אם פינה התבשיל מקדרה לקדרה בשבת שהדוגמא לזה יהי' הקדרה שנתבשל בה התבשיל בשבת היינו הייחוד כאמור לקדרה אחרת היינו מש"ה שער החצר הפנימי יהיה סגור וגו' וביום השבת יפתח וזה שפנה התבשיל מהקדרה שנתבשל בה בשבת הדוגמא לשער החצר הפנימי שנפתח ביום השבת ופנה אותו לקדרה אחרת השער האחר מותר להטמינו בדבר שאין מוסיף הבל הוא כסות של תכלת כאמור:

מותר להטמין בשבת דבר צונן בדבר שאינו מוסיף הבל כדי שלא יצטנן ביותר מצד הדין או כדי שתפיג צנתו אבל בדבר שמוסיף הבל אפי' להטמין צונן גמור ואפי' מבע"י בסוד דלא שייך למעלה ענין התעוררות שהרי כבר נתעורר קדושת היום:

כל היכא דאסרינן הטמנה אפילו בקדרה מבושלת כל צרכה אסרינן אף על גב כי כבר נעשה הייחוד בצנעא כנ"ל אסרינן לפי כי בשבת אין לירא מן סטרא אחרא כדאיתא בזוהר שלכן אין אומרים. ושמור צאתינו ובואינו ואפילו מצטמק ורע לו מן החיצונים אין טומנין אותו לפי שאי אפשר להצטמק כלל למענה בשבת:

[ה] הלא זה הדבר אשר נתבאר למעלה בענין ההטמנה דשייך בענין העון לטמון אותו או לגלות אותו ויש בו שני צדדין אשר חז"ל הגידו כתוב אחד אומר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכתיב מכסה פשעיו לא יצליח ומשני כאן דידעי ביה רבים מכסה פשעיו לא יצליח דלא ידעי ביה רבים כתיב כסוי חטאה דאמר מר חציף עלי מאן דמפרש חטאיה והנה הכלל העולה כי גם בעון דלא ידעי ביה רבים כי צריך לכסות אותו שנאמר כסוי חטאה יש דברים שאסור להטמין בדבר שהוא מוסיף הבל כגון מעשה ראובן שהיו חושדים לו אחיו ולכן הודה ראובן והנה בענין דלא ידעו בו הרבים כזה הוא הנקרא דבר מוסיף הבל ויש שאינו מוסיף הבל ומותר ולכן בזה אף על גב שמותר להשהות קדרה על גבי כירה שיש בה גחלים על פי הדברים הנאמרים והיינו על דרך הנז' בעון לשון הרע והכעס כי יש מהם דברים מרבים הבל ויש מהם שמותר להשהות קדרה על גבי כירה דהיינו מה שאז"ל לשון הרע אף על גב דאסור לקבלו אמנם יש להזהר ממנו ולענין הכעס נמי כבר אמרו זרוק מרה בתלמידים ולכן יאמר אף על פי שמותר להשהות קדרה על גבי כירה הגוף שבתוכו הלב או הכבד שיש בה גחלים של ענין הכעס או לשון הרע גחלי רתמים כי מותר לו להשהות עונות אלו על פי הדברים שנתבאר למעלה בענין המצטרך בהם לאדם שהוא מותר אם הוא מכוסה בבגדים אף על פי שהבגדים אינם

מוסיפין הבל מצד עצמן מכל מקום מחמם אש שתחתיהן שלכן נקרא לשון הרע גחלי רתמים ללמד כי כמו שאותה גחלת נראה לעיני בשר שבכתב (שנכבה) ועדין דולקת והולכת כך ענין לשון הרע אף כי שנראה שעבר והלך הוא עודינו בוער בקרב איש ולב עמוק ועון עצמו אין נמחק ומיהו כל שהוא בענין שאין הבגדים נוגעים בקדרה רוצה לומר אותו הכסוי שמכסה בלשון הרע דומה לבגד ואילו בקדרה הדוגמא לגוף האדם שאינו עושה בו רושם לכן אף על פי שיש אש תחתיה של לשון הרע גחלי רתמים כיון שאינו עושה המקבל לשון הרע דרך הטמנה ואינו מכניס בלבו אותם מותר הילכך היכא שמעמיד קדרה הדוגמא לגוף על גבי כירה או כופח והם כינוים אל הלב שיש בו גחלים של לשון הרע ואין שולי הקדרה של הגוף נוגעים בגחלים של לשון הרע נראה כי לא הועיל בו זולת כי כן עשה להיות נשמר מדבר רעה הנמשך ממנו ואם נתן על הקדרה כלי רחב שהדוגמא דאף על גב כי קבל לשון הרע הרחיב הכלי שהוא הלב ואינו נוגע בצד הקדרה היא הגוף לא עשה בו רושם כלל ונתן בגדים על גבי אותו כלי רחב הם טענות על הדברים שאמרו לו ואמתלאות מותר דכיון שאין הבגדים של האמתלאות נתונים אלו על אותו כלי הוא הלב שהוא רחב כיון שאינו נוגע בצדי הקדרה הוא הגוף אין זה הטמנה. וכן מותר להניח הקדרה בתנורים שלנו על ידי שיתן לתוכם חתיכה חיה כי הנה התנורים שלנו פיהם מן הצד ולכן הדוגמא לזה יהיה מותר לאדם להניח הקדרה היינו הגוף באותו האש של לשון הרע מאחר כי פיו הוא חתום ואינו עושה בו רושם ומניח חתיכה חיה קצת מן הענין לטובה והוא שלא תהא הקדרה נוגעת בגחלים של לשון הרע שלא עשה רושם בגופו כאמור ואף על פי שמכסה פי התנור דמשמע שהוא אורב לו ומבקש רעתו כיון שאין הבגדים נוגעים בקדרה אין הטמנה של לשון הרע באופן זה ושרי מותר הכני כדי להמלט מדבר רע הנמשך ממנו כאמור:

ולענין הנוגע למענה בענין הדינים הללו על דרך שנתבאר בדינים הקודמים יהיה מ"ש אף על פי שמותר להשהות קדרה על גבי כירה שיש בה גחלים וכו' והדוגמא לענין מדת המלכות היא הקדרה העומדת על גבי כירה הוא שער ציון כמו ש"ה שער החצר הפנימי זהו כירה שיש בה גחלים של הגבורה כדי לעורר הזווג כנודע כמש"ה אשר אור לו בציון ומותר להשהו' אותה רק על פי הדרכים שנתבארו למעלה אמנם אם היא מכוסה בבגדים אף על פי כי הבגדים הנתונים שם אינה רק לכסות מפני השכנים הרעים בעלי עין הרע והבגדים שהם ענין התכלת שנא' ופרשו עליו בגד תכלת ואינם מוסיפים הבל לענין הייחוד מחמת עצמן מכל מקום מחמת האש שלהן אשר תחתיהם מוסיף הבל כי הוא מעורר היחוד ומיהו כל שהוא בענין שאין הבגדים אלו הם נוגעים בקדרה כי אינם

רק למסתור ומחס' לסתום עין הרע כאמור ואין נוגעים בקדרה אף ע"פ שיש תחתיהן אש של בחינת הדין כיון שאינו עושה דרך הטמנה שרי הילכך היכא שמעמיד קדרה על גבי כירה או כופח הם סוד שני שערים שנאמר בהם לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים, ואחר כך יתפלל שנאמר לשמור מזוזות פתחי שאין בהם גחלים ואין שולי הקדרה נוגעים בגחלים שיהוי מקרי שמותר על פי הדרכים שנתבארו למעלה ואם, נתן על הקדרה כלי רחב שהדוגמא יהיה בענין הכלי החיצון שלה שהוא רחב ינתן עניו מכסה בגדים על אותו כלי רחב בסוד בגד תכלת כאמור מותר דכיון שאין הבגדים נתונים אלא על אותו כלי רחב שאינו נוגע בצידי קדרה אין בזה הטמנה:

וכן מותר להניח הקדרה זו בתנורים שלנו על ידי שיתן לתוכה חתיכה חיה כי הדוגמא לזה יהיה כאשר זכה זו בסוד מש"ה ותנור לו בירוש' כאשר יתן לו בחינת התעוררות מן הצדיק הבשר הנק' בשר קדש חי עלמין מותר לפי כי הצדיק הוא ממשיך מים קרים מן החסד על נפש עייפה כדאיתא בזוהר בפ' וכל נתיבותי' שלום אין ל"ב שבילין עילאין נקיט לון ברית יחידאי ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הדא הוא דכתיב וכל נתיבותיה שלום והוא שלא תהא הקדרה נוגעת בגחלים של בחינת הדין ואע"פ שמכסה פי התנור בבגדים של התכלת כאמור בגד תכלת כיון שאין הבגדים אלו נוגעים בקדרה עצמה רק תלויים הם מרחוק לאו הטמנה הוא כדרך זה ושרי כאמור:

סימן רנח

[א] עוד חזר והגיד על כל הצדדים האמורים לעיל דין זה שוה לכולם שמותר להניח מבעוד יום כלי שיש בו דבר קר על גבי קדרה חמה כי הדוגמא לזה יהיה משחז"ל לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו שמתוך כך בא לידי גנותו אמנם כלי שיש בו דבר קר ולא נפיק מניה חורבה לשים אותו על גבי קדרה חמה הוא אדם אשר לבו חם בקרבו מטבעו שהוא כועס או שיש בלבו עליו ולכן כי יזכרנו יחם לבבו מות' שאין זה כטומן לשון הרע בדבר המוסיף הבל ולכן מותר ועוד ירצה במאמרו זה מותר להניח מבעוד יום כלי שיש בו דבר קר הדוגמא שדין זה יהיה בענין לשון הרע נמי אלא שהוא אומר אותו בדרך היתול בנחת בקרירו' על דרך מה שאמר הכתוב כמתלהלה היורה זיקים חצים וגו' ועוד יובן באותו לשון הרע שהוא דבר קר אמנם נותן אותו על גבי קדרה חמה הוא גוף האדם החמימה מאותו דבר כיון שהוא מבעוד יום מותר כלומר דכיון שנתבאר הטעם של מוסיף הבל שהענין הוא לפי כי כל הדברים שנאסרו מלעשו' אותה בשבת הם כדי לתקן חטא אדם הראשון ואשר ישראל שבו על עון אבותם המה כאדם עברו

ברית וכמו שאדם הראשון אמרו עליו חז"ל שהיה מין שנא' ויאמר לו איכה כך עשו ישראל במעשה העגל שאמרו עשה לנו אלהים אשר ינכו לפנינו וכל הפגם היה בענין שבת כנ"ל ולכן אמר מותר להניח דבר קר בערב שבת על גבי קדרה חמה כאמור ואין הרצון לומר שהוא מותר לומר לשון הרע דרך שחוק והיתול חלילה רק הענין להודיע כי מאחר שאין עון זה דומה למעשה הנחש שדבר לשון הרע על בוראו לפי שהנחש היה מתכוין לדבר סרה על ה' ואינו דומה לזה והיינו מותר לפי שאינו בכלל הדברים שנאסרו ממעשה הנפש כאמור ואמנם דרך צודק בזה לגמרי בשני צדדין של ההטמנה הנזכר לעיל אחד בהטמנת העון ואחד בהטמנת המצוה כאמור והענין כי הנה נתבאר כי הטמנה בענין המצות היינו כמשחז"ל והצנע לכת עם אלהיך כי אפינו הוצאת המת והכנסת כלה שדרך העולם לעשותן בפרהסי' ישתדל האדם לעשותן בצנעא מכ"ש שאר המצות ואחז"ל בתלת מילין עבידי רבנן ומשני בדבורייהו במסכתא בפוריא באכסנייא כאשר נתבאר אם הם דבר מוסיף הבל אם לאו ובהכי יהיה דבר קר זה מעשה המצוה כאשר יראה בדעתו שמתבשל בה מותר להניח כלי זה לבדו שיש בתוכו דבר מצוה קרה המתבשל בה מבעוד יום וזה אף על גב כי כבוד שבת עדיף מניח אותה על גבי קדרה חמה הוא מצוה אשר הוא מתחמם בה וזהיר לעשותה האחרת קודמת ואתא לאשמועינן דבר חדש דאף על גב כי חז"ל הקשו כתיב פלס מעגל רגליך וכתיב אורח חיים פן תפלס לא תהא יושב ומשקל במצותיו של תורה ומשני כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים כאן במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים התבונן בדבר חדש כי במצוה שהוא רגיל בה ומזדרז לעשותה תמיד ובאה לידו מצוה שלא היתה עושה צדק בה פלס מעגל רגליך לפי כי בזה וכל דרכיך יכונו על ידי מצוה זו אמנם אם אתה מניח אותה לקיים אורח חיים פן תפלס הרי אתה מתחסר ממצוה זו וכאשר תעשה אותה מצוה שעשו אותה פעם אחר נהי כי עשית מצוה אבל אין אתה נשלם בכל המצות אבל אם קיימת פלס מעגל רגלך ימצא בזה האופן כי וכל דרכך יכונו ומשלים המצו' ולכן מותר להניח מבעוד יום כלי שיש לו דבר קר של מצוה שלא עשה אותה על גבי קדרה חמה של מצוה נהוגה אצלו כאמור שאין זה כטומן בדבר שמוסיף הבל היינו שטומן המצוה הנהוגה בדבר המוסיף הבל על המצות שעשה כבר אין זה דומה לזה לפי כי דבר המוסיף הבל נתבאר שהוא מוסיף מצוה אחרת כנזכר לעיל אבל זה הענין הוא דבר המוסיף הבל בענין עצמו באותה מצוה ונא דמי ומותר:

עוד תשכיל ותדע ממוצא דין זה שאמר מותר להניח מבעוד יום כלי שיש בו דבר קר וכו' הוא אשר חז"ל הגידו בפ' כי בתחבולות תעשה לך מלחמה אם עשית חבילות של עבירות

עשה כנגדן חבילות של מצות עינים רמות והיו לטוטפו' בין עיניך וכו' ולכן יאמר מותר להניח מבעוד יום רוצה לומר קודם שיעריב שמשו ובא יומו של אדם יכול לעשות תקנה זו להניח דבר קר של מעשה המצוה בכלי שהוא הלב החי יתן אל לבו לתקן מעשיו ויניח ענין המצו' ע"ג קדרה חמה אבר שהוא חם מן העברה שאין זה כטומן העון בדבר המוסיף הבל מות' או לפחו' יעש' בסגנין אחר אע"ג כי נא יעשה תשובה גמורה לפחות ימשוך עצמו מן החטא ולא יוסיף בדרך הזה עוד כי מותר להניח מבעוד יום אותו כלי הוא הלב כנזכר שיש בו דבר קר שיתקרר במעשיו על ידי כי יניחו אותו על גבי קדרה שהיא חמה מצד העון לצנן ולקרר לבו מלהבת העבירה כך יעשה ומותר שאין זה דרך הטמנה כי הנה העון עומד עדיין הוא לא נתחרט ממנו אמנם אין זה כטומנן בדבר המוסיף הבל כי ענין זה הוא בשב ואל תעשה או לפחו' יעשה מדרגה אחרת פחותה ממנה הוא משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נמוח שנ' אבנים שחקו מים ולכן יאמר מותר להניח מבעוד יום קודם בא שמשו גם הוא כפי פשוטו לפי כי אז האד' טרוד בענין שבת ולא יאמר הנה זכות זה יהי עלי סתרה לדחות יצר הרע מעלי אינו כן אל יהי סומך על הנס אבל כך יעשה כי יחם לבבו לחטא מותר להניח מבעוד יום ע"ש כלי שיש לו דבר קר הוא הלב שיש בו דבר קר שיש בו כח להקר דאף ע"ג שנאמר בה הלא כה דברי כאש ר"ל יש בה כח כאש של יצר הרע להכניעו ולהסיר כחו ולא יחטיא האדם לכן יתן כלי זה על גבי קדרה חמה מצד העון ועוד יהיה כלי זה מש"ה וכלי יקר שפתי דעת כי לא יועיל להכניע היצר שילך לבית המדרש בלבד הלא העיקר ללמוד בתורה כי על ידי התורה שנמשל לדבר קר לענין זה שנאמר אבנים של היצר שחקו מים של תורה ונותן כל זה על גבי קדרה חמה כי יבער לבבו מן היצר המתגבר עליו להחטיא אותו מותר לעשות כן לפי שאין זה כטומן בדבר המוסיף הכל היא התורה הבל הפה כי לא עשה זה רק להגין עליו:

וכפי הסוד ירצה ע"ד הנ"ל מותר ליתן מבעוד יום דוקא כלי שיש לו דבר קר הוא שלהובא דאשא לפי שהיא מסטרא דימינא הוא קר ונותן אותה על גבי קדרה חמה דוגמא לאותה מדורא דאשא שהוא חם ביותר כנ"ל כיצד נותן אותה שלהובא עליה ומתגבר על המדורא דאשא שהיא מסטרא אחרא ואעיל לה לנוקבא דתהומ' רבה כנ"ל שאין זה שמכניסה המדורה שם כטומן בדבר המוסיף הבל דאינו דבר המוסיף הבל הנה הוא בסוד מטטרון כי שם נטמנת הצדקת לענין הייחוד שמוסיף הבל וכן לא יעשה בשבת שהייחוד קדש הוא אבל הטמנה זו של המדורה אינו מוסיף הבל רק ממעט הבל שלה ומותר:

סימן רנט

[א] הנה ענין הטלטול והוא מענין מוקצה נאסר לתקן עון של אדם הראשון שגר' לו הטלטול טלטלא גבר שנאמר ויגרש את האדם ונוסף עוד בעון ישראל שגלו מעל אדמתם שנאמר בהם שלח מעל פני ואמר כי על אודות אשר נאפה שלחתיה ואתן ספר כריתותיה אליה והיינו כנגד עון הכולל גם לענין הפרטי שחוטא שנאמר שלא שלח אמר ה' רחוק ה' מרשעים ולכן יאמר מוכין שטמן בהם דרך מקרה אסור לטלטלן והענין מיוסד על פי דרך הנ"ל בענין ההטמנה כי תצדק בין נענין העון בין נענין מעשה המצוה יש מיני הטמנות מהם מותרו' ומהם אסורו' ולכן באה ההודעה בדין זה כי המוכין שהם דברים רבים שטמן בהם דרך מקרה והדוגמא על דברים הרעים שהם רכים וקלים לעשו' אותן וטמן בהם בלתי מתכוין מקרה בלתי טהור אסור לטלטלן והיינו הדוגמא לכמה עניינים זה יצא ראשונה ענין המרבה דברים שהוא נקל בעיני בני האדם ועליהם נאמר הוגעתם ה' בדברכם היינו דברים בטלים כמשחז"ל וזה נאסר בשב' ביותר שנאמר ודבר דבר ואמרו חז"ל לא יהא דיבורך של חול כדיבורך של שבת ולפי שנאמר ברוב דברים לא יחדל פשע שלכן שנינו שכל המרבה דברים מביא חטא אמנם טמן בהם דרך מקרה הרבה בהם וחטא על הנפש אסור לטלטלן ולחזור בהם היינו מ"ש רב לרב כהנא ע"ה הפוך נבלתא ולא תהפוך במילי אלא מנער הכסוי שנתן בדעתו לכסו' אותם הדברים הרעים והם נופלין מעצמן ונשכחי' וכגון שמקצתן מגולה ונמנעו הדברים שאין זה שמנער נקרא טלטול אלא מצדו אם ייחדן לכך היינו משחז"ל מנין לאומר לחברו דבר שהוא בבל תגלה עד שיתן לו רשות שנאמר וידבר ה' אל משה לאמר לאחרים לישראל ולכן יאמר אם ייחדן לכך להגלות מותר לטלטלן ולאומרן אבל אם טמן בגיזי צמר שהדוגמא מספר בטובת חברו במצותיו חפץ מאד דוגמא למש"ה מבכורות צאנו ואחז"ל הביא צמר אפי' לא ייחדן לכך ולא נתן רשות לאומרה מותר לטלטלן ולהגיד אותם שלא אמרו חכמינו ז"ל לעולם לא יספר אדם בטובתו של חברו אלא בפרהסייא בקהל עם אבל זה שהטמין אלו הדברים הטובים של חברו אע"ג שלא נתן אל לבו לתת רשות להגיד בו מותר והני מילי סתם גיזין שאין עומדין לסחורה היינו דברים של מצות שאין עומדין לסחורה כדרך שאמרו חז"ל כתיב וכל חפציך לא ישוו בה וכתיב וכל חפצים לא ישוו בה לא קשיא חפצים הס מצות ומעשים טובים חפציך אלו אבנים טובו' ומרגליו' למדנו גיזין שאין עומדים לסחורה הם מצות ומעשים טובים הנקראים חפצים סתם אמנם אם נתנם לאוצר לסחורה דהיינו לסתום הדברים צריכין יחוד רשות לדבר בהם ולהודיעם ואם טמן בהם בלא יחוד ולא נתן רשו' לגלו' אותם מנער הכסוי שדבר בהם בסתר חוזר ומדבר בהם

בפרהסי' והם נופלו' נשמעי' הדברים מעצמן כד"א כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל הכנפי' יגיד דבר הוא במקום אחר נאמר דהיינו לומר שנוטל כיסוי הקדרה שיש תורת כלי עליה ואע"פ שחס עליה להגיד אותם והוא מצטער על כך לא איכפת לן דלא הויא בסיס להן:

[ב] הנותנים אבנים ולבנים סמוך לקדרה וכן לענין הטובה הנותנים אבנים ענין לימוד של תורה לעומת יצה"ר הנקרא אבן והתורה נקרא אבן שנאמר לוחו' אבן לבנים היינו דוגמא אל לבו של ההלכה כדאיתא בזוהר בפ' ותוכן לבנים תתנו ונתן אלו סמוך לקדרה, אשר בה התבשיל לתקן את אשר עותו צריך שיהיה מייחד זה לעולם דרך קבע התורה שלומד שאם לא כן אינם חשובים אצלו חוזר ומשליכן מניח הלימוד וחוזר היצר ומתגבר עליו ולכן אסור לטלטלן אם לא שיצניעם שנאמר ואת צנועים חכמה כך אמרו חז"ל כל העוסק בתורה בצנעא מתחכם מייחד לכך להיות עוסק בהם להועיל לו להנצל מן היצר כאמור:

[ג] הטומן בקופה מלאה גיזי צמר שאסור לטלטל על דרך הנ"ל דמאחר כי כל ענייני השבת באו על יסוד מוסד לתקן עונות ראשונים בענין הכלל וממילא משתמע כי יועיל לתקן חטא הפרט ולכן ענין הצמר הוא דוגמא לעון קין והבל שלכן נאסר צמר ופשתים יחדיו וזה הישראלי הוא טומן העון זה בכלל ובפרט בקופה התלוי' בצוארו שאסור לטלטלו זה העון רק לתקן אותו והוציא הקדרה אשר מבשל לתקן העון כל זמן שלא נתקלקלה הגומא אשר יעשה האדם על יד העון שנא' חופר גומץ ואיתא בזוהר פ' נשא דף קכ"ב וז"ל ר"י פתח כי יפתח איש בור וכו' מה כתיב בתריה בעל הבור ישלם ומה על דא כך מאן דגרים לאבחשא עלמא עאכ"ו אלא תוהנא דאע"ג דאבחיש עלמא אמאי אית ליה תשובה והכתיב איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם והתוודו את חטאתם וכו' ולכן יאמר כל זמן שלא נתקלקלה הגומא שעשה על ידי העון כלומר כי עדיין לא נפתח פתח התשובה בפניו כי כל זמן שהגומא עומדת הוא העון יכול לתקן כמש"ה כי יכר' איש בור ולא יכסנו כד"א כסוי חטאה יכול להחזירה היינו על ידי שיחזור בתשובה ואפי' לכתחלה יכול להוציאה אותה הקופה של עונות ולפרסמה על דעת להחזירה היינו על ידי התשובה כמ"ש חזו' בך אם לא תתקלקל ולא חיישי' שמא יחזירנ' אף אם תתקלקל על ידי התשובה ויש אומרים שאפילו טמן העון בדבר שמותר לטלטל ולגלו' אותו חם נתקלקלה הגומא של העון ולא עשה תשובה נא יחזור בתשובה מפני שתצטרך הקדרה של התיקון לעשו' לעצמה מקום כשמחזירה ונמצא נמי שטומן בשבת ואסור כנ"ל שנמנע מעונג שבת: [ד] וטמן בדבר שאינו ניטל היינו כי טמן העון שנמצא בו או

מפני כי חמור וגדול הוא שאינו ניטל כמשחז"ל ארבעה חלוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש ותשובה עם כל אחד ואחד עבר אדם על מצות עשה ועשה תשובה לא זז משם עד שמוחלין לו שנאמר שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם עבר על מצות לא תעשה תשובה תולה ויום הכפורים מכפר שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם וגו' ולכן יאמר אם טמן העון בדבר שאינו ניטל במהרה דהיינו שעבר על מצות לא תעשה או כריתו' ומיתו' בית דין כי תשובה ויום הכפורים תולין וייסורין ממרקין או בענין העונו' הקלים כי להיות דברים שאדם דש בעקיביו אינו נוטל וכיסה פיה של קדרה זו בדבר הניטל היינו המצות שלא עבר אדם על מצות עשה ועשה תשובה מוחלין לו מיד ולכן יקרא דבר הניטל באחת וזה ימצא על דרך משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות עינים רמות והיו לטוטפות בין עיניך היינו דבר הניטל מגלה הכיסוי כמש"ה מכסה פשעיו לא יצליח ואוחז בקדרה של הבישול של התיקון ומוציאה:

[ה] טמן וכסה בדבר שאינו ניטל דהיינו כי טמן העון וכסה אותו כד"א כסוי חטאה בדבר שאינו ניטל היינו על דרך האמור כי עשה תיקון בדבר שאינו ניטל העון לגמרי עד תום כל הדבר אשר חז"ל הגידו תשובה ויום הכפורים תולים וייסורין ממרקין אם מקצת הקדר' מגולה לפי שהוא מכלל מש"ה מכס' פשעיו לא יצליח נוטל ומחזיר ר"ל נוטל קצת מן העונות אותם שהרי מתכפרים בנקל יותר תחלה ומחזיר לקיים מש"ה כסוי חטאה ואם לאו אלא שאין בכל העונו' צד שיכול לגלות אותו לפי שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה ואמר מר חציף עלי מאן דמפרש חטאיה אינו מגלה כלום כנז': [ו] יו"ט שחל להיות ערב שבת שהדוגמא לזה יהיה המית' לאיש השלם לגבי דידיה כענין יומא דהילולא דרבי שמעון וכו' וחל להיות ערב שבת להיות כי ארכו לו שם הימים ס' שנה בערך ששת ימי המעשה יש מי שאוסר להטמין באבני' היינו יצר הרע הנמשל לאבן שנאמר והסירותי את לב האבן מבשרכם והעונו' נמשלים לאבנים מצד יצר הרע אסור להטמין אתם ואע"ג דכתיב כסוי חטאה משום דהוי כמו בנין מפני כי הולך לבית עולמו ומה הנאה יש מתשובה כזאת אם לא שיגלה אותה לעיני כל חי ולמדו דרך ה' ויש מתירי' לעשו' באופן זה כי יעיד עליו יודע תעלומו' שלא לעשותן עוד: [ז] תנור שמניחין בו החמין כד"א קרבם יחמו כתנור ומניחין בתוכו החמין ע"י הרהורי עבירה שבלב וסותמין בדף על דרך משחז"ל הרי שנכשל אדם בעבירה מה יעשה אם למוד לקראת דף אחד יקרא שני דפים הרי סותם פיו של השטן על ידי דף אחד שלומד בתורה ביותר ושורקין אותו בטיט כי העיקר הוא לחוטא להשפיל גאותו וכאלו נעשה עפר מן האדמה מותר לסתור אותה סתימה שיעשה על ידי דף הלימוד כדי להוציא החמין של העון דהיינו

לפשפש בו לפי כי צריך האדם לעשו' תשובת המשקל ולחזור ולסתמו ע"י התשובה ואם יש בו גחלים לוחשו' לשון הרע שנאמר בו עם גחלי רתמים מותר ע"י עכו"ם כי הרי נחשב האומר לשון הרע כופר בעיקר שנאמר מי אדון לנו כמחז"ל ולכן באיז' אופן יהיה מותר כאשר יחשוב בדעתו כי נחשב בעון זה לעכו"ם ודאי יעשה תשובה גמורה ואז מתקיים בו מש"ה ונשא השעיר עליו את כל עונות תם:

וכאשר נתבונן עוד לבאר אלה הדינים ע"ד הנ"ל ופנה למעלה כך היה אומר מוכין שטמן בהם דרך מקרה כי הנה ענין ההטמנה נת' למעלה בכמה פנים ולכן יאמר נא בתחלה כי הטמנה זו תהיה כאשר הכלה היא נסתרה בעולמות למטה ונכנס' בתוך מטטרון כדאיתא בזוהר פרשת פנחס בפסוק כי רוח עברה בו היינו רוח עילאה טמירא ולכן ואיננו כי לקח אותו אלהים ולכן יאמר מוכין שטמן בהם דרך מקרה כי כל דבר רך נקרא מוכין וכן נמי הכלה זו נאמר בה הרכה בך והענוגה שטמן בהם דרך מקרה לפי כי הכלה אינה נטמנת רק בששת ימי המעשה כמש"ה אשר נסתרת שם ביום המעשה לא כן הוא בשבת ולכן זה היה בדרך מקרה אסור לטלטלן כי נמצא עושה פגם למעלה חלילה וגורם טלטול אלא מנער הכסוי והם נופלת דבהכי ימצא כאשר הם מקצתן מגולים שהוא טלטול למעלה מן הצד ואם יחדן לכך מותר לטלטלן דלא דמי לפי כי אין שם טלטול כלל בשב' כאמור אבל אם טמן בגיזי צמר והענין כי מאחר כי עד כמה פעמים נתבאר כי האדם הגשמי על ידי המעשה אשר יעשה למטה הוא מעורר כדומה לו למעלה ולכן כאשר הוא טומן במוכין כך הוא הדין מוכין יהיה דוגמא לאדם שהוא רך כמשחז"ל ישראל נקראו שושנים לפי כי הם לבם רך כשושנים וכן איתא בזוהר פרש' שמות דף י"ב וז"ל מילדי העברים זה רכי לבא מאבוה ואמהן לא תבא קמי אבוהון וכו' וכאשר טמן ירצה לענין הצדקה היינו מ"ש בזוהר פ' מקץ דף ר"א. וז"ל ר' שמעון אמר בזמנא דנשמתא נפקת מהאי עלמא בכמה דינין אתדנת עד לא תיעול לאתרה לבתר כל אינון נשמתין איית לון למעבר בהך נהר דינור דנגיד ונפיק ולאסתחאה תמן ומאן איהו דיקום מתמן ויהך בלא דחילו כד"א מי יעלה בהר ה' וגו' ונשמתא דזכאה אעבר בלא דחילו ויקום במקום קדשו מאן דאשתדל בצדקה בהאי עלמא ויתן מממוניה בצדקה כדין ועבר בההוא אתר ולא דחיל וכרוזא קארי לה להיא נשמתא ועיניתיך לא אענך עוד מאן דזכה למעבר בהאי לית ליה דינא יתיר כלל עכ"ל ובזה יובן משחז"ל ועבר משל לשני רחלות גזוזה עוברת התבונן מה נעמו דברי חכמינו ז"ל כי במתק דבריהם הודיעו כי יש לאדם לעבור נהר זה העליון על כל פנים ומה מועיל לאדם לעלות ממים אדירים אלו הצדקה ולכן נאמר אם טמן אדם זה בגיזי צמר מן הצדקה אפילו לא יחדן לכך מותר לטלטלן ר"ל כי ע"ד מעש' הצדקה נמצא

עושה הטמנה למעלה לפי כי כן נא' מלוה ה' חונן דל והני מילי סתם גיזין צמר שעומדין לסחורה של מצוה אבל אם נתנם לאוצר לסחורה לשם מצוה צריכין ייחוד כדין כל דבר מצוה שצריך לייחד זה שאני עושה לשם מצוה ואם טמן בהם בלא ייחוד ולא אמר דבר מנער הכסוי והם נופלות דהיינו לומר שנוטל כיסוי הקדרה המדה האחרונה שנטמנה בסוד מטטרון שיש תורת כלי עליה שנאמר וככלה תעדה כליה ואף על פי שהם עליה לא איכפת לן שלא נעשית בסיס להם ועולה למקומה למעלה:

וכאשר נאמר כי הטמנה זה בסוד הצדיק הנטמן בסוד הכלה כך הוא אומר מוכין שטמן בהם דרך מקרה אסור לטלטלן לפי כי הצדיק נק' חי עלמין וזה מורה כאשר מתעורר סטרא אחרא קליפת נוגה ורוצה לקחת האור כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"ג:

וז"ל אבל כד ערלה שרי על קיימא קדישא לסאבא מקדשא כדין ההוא מקדשא אתעכב מלאתגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה וכד האי נגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אקרי תשמל חש ואתגלייא מל מאי מל כד"א מל יהושע רזא דאת קיימא דלא אתעכב מלאתגלא מגו ערלה עכ"ל לענייננו הנה מבואר הדבר מן המאמר כי את קיימא הצדיק אינו מתגלה לפעמים מפני הקליפה ולכן יאמר אם טמן בהם בלא כיסוי מנער הכיסוי והם נופלו' בהכי נמי כך נעשה למעלה בסוד חשמל דהיינו חש ונופל ואתגלייא מל דהיינו הצדיק שנאמר מל יהושע ואע"פי שהם עליה בסוד אשה יראת ה' והקליפה מפתה וחלק משמן חכה כנז' לקמן במאמר לא נעשת בסיס להם ומתייחדת עם הצדיק:

וכאשר נעמיק בדין זה יותר למעלה יהיה מ"ש מוכין שטמן בהם דרך מקרה בסוד יעקב אשר חז"ל הגידו כי אותם אבנים שהניח מראשותיו נעשו תחתיו כפלוגא היינו מוכין והלך משם ונטמן בבית שם ועבר ולכן הדוגמא לזה שטמן אלו המוכין דרך מקרה בא הענין דוגמא ליעקב כי לא היה נטמן שם בדרך מקרה שהיה לו ולכן אלו המוכין אסור לטלטלן כי כן נמי בזמן שיעקב נטמן אסור לטלטלו משם טלטלה גבר אלא מנער הכסוי והם נופלו' כך אותו כיסוי של יעקב דהיינו בית שנאמר בו ומה תעשה לשמך הגדול מנער אותו בסוד שלח תשלח את האם ואז הם נופלות היינו ואת הבנים תקח לך וכגון שמקצתן מגולה כי כן אין נטמן שם לגמרי כי לעולם הכלים למטה ולכן אין זה טלטול אלא מצדו ואם ייחדן לכך מותר לטלטלן שהרי כך היא המדה שנאמר ותצא לאה לקראתו כדאיתא בזוהר ותצא לאה לקראתו דא אימא עילאה לקראתו של יעקב ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי לרוואה לך בתפנוקין עילאין וכו' ולכן אם ייחדן לכך מותר לטלטלו טלטלה גבר כאמור ואם טמן בגיזי צמר היינו בסוד הצדיק צמר כשבים

והבן אפילו שלא יחדן לכך מותר לטלטלן לפי כי הצדיק הוא בחינת מטלטלין כי הוא נקרא חי והוא על עיקר זה כי זה יהיה הפרש בין המת לחי שהוא מטלטל והני מילי סתם גיזין שהן עומדים לסחורה אבל אם נתנה לאוצר היינו אוצר ה' בסוד הכלה לסחורה שנאמר כי טוב סחרה והיה סחרה ואתננה קדש לה' צריכין יחוד ודאי לייחד שניהם חתן וכלה ואם טמן בהם בלא ייחוד נראה דרך הפקר חלילה ולכן מנער הכיסוי והם נופלות דהיינו לומר שנוטל כסוי הקדרה שיש תורת כלי עליה שהדוגמא לכסוי הכלה מקום הקדרה שיש תורת כלי עליה שנאמר ומקצת כלי בית אלהים ואף על פי שהעליה הגשמי למע' לא איכפת לן דלא נעשי' בסיס להן וכן נמי למעלה לא נעשית בסים להן: הנותנים אבנים ולבנים סמוך לקדרה והיינו מ"ש בזוהר פרשת בשלח דף נ"א. וז"ל וכי יקרא הוא דמלכא דמטרוניתא תזיל והיא תגח קרבא למלכא דאזדווג במטרוניתא עילאה חמא מלכא יקירו דילה על כל שאר מטרוניתא דעלמא אמר כלהו משתכחין לחינתא לקבל האי מטרוניתא דילי היא סלקא על כלא מה אעבד לה אלא כל ביתא דילי יהא בידהא אפיק מלכא כרוזא מהכא כל מלין דמלכא בידה דמטרוניתא יתמסרון וכו' כך קב"ה מסגיאות חביבותא ורחימותא דילי' בכנסת ישראל אפקיד כלא ברשותה אמר הא עובדי עבודה זרה לא משתכחי כלום לגבהא אמר ששים המה מלכו' וגו' אחת היא יונתי תמתי מה אעביד לה אלא הא כל ביתא דילי בידהא אפיק מלכא כרוזא מהכא כל מלין דמלכא בידא דמטרוניתא יתמסרון אפקיד בידהא כל זיינין דיליה רומחין וסייפין קשתין חצין וחרבין בלסטרין אעין אבנין כו' הה"ד הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה וגו' כלם אחזי חרב וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כל הבחינו' של דין שנמסרו ביד מטרוניתא ונקרא אעין אבנין ולכן זה יהיה הנרצה באבנים ולבנים אלו כך הוא אומר הנותנים אבנים ולבנים סמוך לקדרה צריכים לייחדם לכך לעולם שהרי כך הוא הדוגמא למעל' שנאמר הנה מטתו שלשלמה דוגמא לקדרה ששים גבורים סביב לה וזה הוא לעד לעולם שהרי כל זמן שלא ייחדן אינם חשובים לו והוא משליכן הילכך אסור לטלטלן אם לא שיצניעם ומייחדן לכך כי כן היא המדה למעלה שהם מיוחדים לכך:

הטומן בקופ' מלא' גיזי צמר שאסור לטלטל והוא ע"ד הנ"ל במעשה הצדקה שהוא כינוי לצמר כמשחז"ל וכן נגוזו ועבר משל לשתי רחלות גזוזה עוברת ואמנם הטומן בקופה מלאה גיזי צמר שאסור לטלטל כי מפני שהדוגמא הוא למי שאינו עושה צדקה כי אסור לטלטל אותו ולכן הוא טובע בנהר עליון נהר דינור כדאיתא בזוהר פ' פקודי ואסור לטלטלו ולהוציא אותה משם והוציא הקדרה כל זמן שלא נתקלקלה הגומא יכול להחזיר' והענין הוא מה שאמר בזוהר כי מעשה הצדקה הוא גורם המדה הנקרא

צדק בעשית צדקה והיינו עשה צדקה בכל עת היינו מה שאמר הכתוב והיה מעשה הצדקה שלום ר"ל מי שעושה הצדקה שהיה צדק ונעשה צדקה על ידי שלום הוא הצדיק המתחבר עמה ונעשה שלום הבית והיינו ששואל להקב"ה מי יגור באהלך וגו' ואומר הולך תמים כי בזה ממשיך החסד לאברהם ואחר כך ופועל צדק בת היתה לו לאברהם בכל שמה עושה פעולה הוא סוד משחז"ל פעולתי השמיני שפעל פעולה גדולה לפני הארון שהיה מדליק לפניו נר שחרית ונר ערבית ולכן נעשית הארון בסוד נר בשלש ייחודים שעולה נר והיינו פועל צדק ומעלה אותה בסוד נר כך היה עושה אברהם למדה זו מעלה אותה בסוד מנורה זהב כולה ומדליק הנר ולכן שלם לו הקב"ה ומאיר לפניו בליל שרדף אחרי המלכים ולכן יאמר הטומן בקופה שהדוגמא למדה זו מליאה גיזי צמר שאסור לטלטלן והוציא הקדרה כל זמן שלא נתקלקלה הגומא שלה הוא סוד מ"ש בזוהר פ' בראשית דף י"ז. וז"ל כד שרי לאתפשט' האי לילה ואשתאר בגריעו וכו' גריעו דליליא לא אשתלים אלא במוסף מה דאתוסף הכא גרע הכא במוסף הוה ביה רזא דנקודא עילאה ורזא דעמודא דאמצעיתא בכל סטרין ובגין כך אתוסף ביה תרין אתוון בליליא גריעו ביה וכו' וגרע מיניה וי"ו י' וכתיב קרא לילה עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי לילה מדה האחרונה גרע ממנה שני אותיות של ויקרא לאור יום ובה נאמר קרא לילה וזהו סוד הגומא שלה הנאמר בדין זה ולכן יאמר אם נתקלקלה וכו' כל זמן שלא נתקלקלה הגומא שלה יכול להחזירה לקדרה הוא הכלי אשר בתוך הגומא ואם נתקלקלה לא יחזירנה ואפילו לכתחלה יכול להיציאה על דעת להחזירה אם לא תתקלקל ולא חיישינן שמא יחזירנ' אף אם תתקלקל ויש אומרים שאפילו טמן הקדרה בדבר שמותר להטלטל דהיינו עם הצדיק אם נתקלקלה הגומא לא יחזיר מפני שמצטרך הקדרה בסוד הכלה לעשות לה מקום כשמחזירה ונמצא כמי שטומן למטה בשבת דאסור כנ"ל:

טמן בדבר שאינו ניטל שהדוגמא למעלה הוא בסוד הצדיק כמש"ה לא יתן לעולם מוט לצדיק וכסה פיה בדבר הניטל בסוד מטטרון כאשר עולה למעלה מגלה הכיסוי זה של מטטרון ואוחז בקדרה ומוציאה:

טמן וכסה בדבר שאינו ניטל בסוד מטטרון כאמור אם מקצת הקדרה מגולה נוטל ומחזיר לסתום ואם לאו אינו נוטל כאמור:

יום טוב שחל להיות ערב שבת יש מי שאוסר להטמין באבנים הדוגמא להם הם כחות הדין כנזכר לעיל ממאמר הזוהר פרשת בשלח משום דהוי כמו בנין ויש מתירים דלא סגי בלאו הכי לפי כי לענין הייחוד הוא מוכרח התעוררו' בחינת דין תחל' בסוד שמאלו ואח"כ נעשה הייחוד כנודע:

תנור שמניחין בו החמין היינו מש"ה ותנור לו בירושלים ושם מניחין בחינ' דין בתחלה כדי לעור' היחוד כאמור וסותמין פיו בדף היינו בחינת הצדיק בסוד עצי הלבנון ושורקין אותו בטיט הקדוש' היינו בסוד הכלה הנקרא מהיטבאל בת מטרד כדאיתא בזוהר באדרא ושם אותיו' טיט בענין המלוי מותר לסתור אותה סתימה כדי להוציא החמין הוא בחינת הדין שהוא בסוד אור חוזר ולחזור ולסותמו עם הצדיק ואם יש בו גחלים לוחשות דין גמור מותר על ידי עכו"ם הם יקחו חלקם וישאר בחינת דין ממותק לצורך הייחוד של חתן וכלה כאמור:

סימן רס

[א] מאחר כי כבר נתבאר למעלה כי כל ענייני השבת הם תיקון בענין הכלל וביותר בענין הפרט להיות כל איש מהרהר במעשיו. אשר עשה כל ימיו או לפחות יהיה מחשב מה היה לו מן ההעדר בימי השבוע ואם נכשל באיזה חטא קל יעשה תשובה כדי שיזכה באיזה תוספת קדושה כפי ההכנה אשר תמצא בו ולכן בלי ספק כי בערב שבת צריך האדם להיות נזהר יותר בכל מעשיו לכוין יותר בכל תפלותיו בפרט בתפלת המנחה סמוך לקבלת שבת ויהיה מעוטף בטלית ומעוטר בתפלין כי על ידי אלה המצות זוכה האדם לרוח ונשמה כנזכר בחלק הקודם ועל ידי כך יזכה אחר כך לנפש ורוח יותר עליונים כאשר יתבאר במקומו ואמנם צריך להיות זהיר בענין הטבילה לקיים ורחצת וסכת ושמת שמלותיך עליך אלו לבוש שבת כמשחז"ל ולכן צריך האדם לטבול בערב שבת וכדאיתא בזוהר בפרשת תרומה דף קל"ו וז"ל כדין בעי לאסתחאה משימושא דחול ושם נאמר רב המנונא כד הוה סליק מנהרא במעל' שבתא הוה יתיב רגעא חדא וזקיף עינוי והוה חדי והוה אמר דהוה יתיב למחמי חדוה דמלאכי עילאי עכ"ל הנה כי צריך הטבילה וכל זה הוא כדי להעביר בגדי חול מעל הנשמה הנמשך מסטרא דחול ולקבל תוספת הארה על הנשמה כי על ידי כך בקבלת שבת ישרה עליו חלק הראוי לו מתוספת שבת ודוגמא לזה עושים הנשמות בגן עדן כדאיתא פרשת תרומה בזוהר ז"ל כדין ההוא רוח דנחית במעלי שבתא נטיל ההיא נשמתא וסלקא לעילא ואתסחייא נשמתא בבוסמין דגנתא דעדן וכן איתא פרשת ויקהל דף ר"א וז"ל וההוא נהר איהו תיקונא דנשמתין לאתיישבא ולאתזנא ולאתהנא' מאינון צחות ונפשין אתהנן על ההוא נהר ומתיישבן ביה עכ"ל וענין זה אין צריך ראיה וברור הוא בעיני בני אדם ואמנם מצוה נמי לרחוץ פניו ידיו ורגליו כמו שהיה עושה ר' יהודה ומתעטף בסדינים ודומה למלאך ה' וכן איתא במדרש נשיתי טיבה זו רחיצת ידים ורגלי' בחמין אחר המרחץ וסוד הדבר היה להכניע

אותה שלהובא הנזכר בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ג וז"ל תא חזי בשעתא דיומא שתיתאה דמטי זמנ' דערב כדין ככבא חד מסטרא דצפון נהיר ועמיה שבעין ככבין אחרנין וההוא ככבא בטש באינון ככבין אחרנין ואיתכללי כלהו וכו' וההוא ככבא אתפשט ואתעביד כמדורא חדא להיטא בכל סטרין וכו' וההיא מדורא דאשא משיך לגביה גוונין אחרנין דלגו מיניה וכו' תא חזי ביומא שתיתאה כד מטי זמנא דערב דליג לגו ההוא מדורא דאשא וסלקא לעילא לאעלה גו גוונין וכו' כדין חד שלהובא נפיק ובטש בההוא מדורא כיון דבטש ביה מתגלגלן ההוא שלהובא וההוא מדורה ואעלין בנוקבא דתהומא רבא ואתטמר תמן וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ההוא שלהובא דאיהו מסטרא דימינא הוא המכניס למדורא דאשא שהוא מסטרא אחרא ומכניס אותו בתוך נוקבא דתהומא רבה ועל עיקר זה הוא ענין רחיצה בחמין להעיר ההוא שלהובא דאשא על ידי מעשינו ומתכוין האדם להעיר אותו שלהובא על ידי מש"ה רשפי אש שלהבת יה על ידי שמות הקדושים היוצאים מלמעלה כמנין שלהבת יה כנודע ליודעי דרך מורי הרב זלה"ה ומצוה לחוף את ראשו כדרך הלל הזקן או מגלח ונמצא מכוין להניח ה' פאות ומעביר הדינים כדאיתא בזוהר פרשת תזריע דף מ"ח: וז"ל כתיב ואיש כי ימרט ראשו וגו' תא חזי ברישא דהאי איש בוצינא דקרדינותא ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי סומקא כלא כוורדא ושערי סומקא בגו סומקי ותליין מניה כתרין תתאין דלתתא דמתערין דינין בעלמא וכד אתעבר מניה שערא ואתגליש מחסד עילאה אתבסם כלא ואתקרי טהור על שמי' וכו' ופ"ח כל מאן דאיהו מסטרא דדינא ודינין מתאחדין ביה לא אתדכי עד דאתעבר מינה. שערא וכו' והנה הדבר מבואר מן המאמר כי מצוה לגלח ערב שבת ומה גם העיקר הזה שיהיה מתכוין במ"ש פרשת ויחי עד לא גליש דא רישא דמאריה ועד לא מריט למטרוניתא. ומצות קציצת הצפרנים איתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"ח:

וז"ל ובגין כך לא לבעי ליה לאיניש לרבאה אינון טופרין דזוהמא דהא כמה דאסגיאו הכי נמי אסגי לעילא קסטורא וידאג בכל יומא ובעי לספרא לון ולא ירמי לון דלא יעבד קלנא בההוא אתר דיכיל ההוא בר נש לאחזקא וכלא כגוונא עילאה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל לאדם קציצת הצפרנים ועוד אמר וכלא כגוונא עילאה ולכן אמרו חז"ל שורפן חסיד קוברן צדיק מפזרן רשע לפי כי לכל הדברים יש שורש למעלה בקדושה ואמנם אין סדר לענין הקציצה ומה טוב לקוץ של ידיו ורגליו כאחד ע"ש: [ב] כשיהיה סמוך לחשיכה ישאל לאנשי ביתו בלשון רכה כמשחז"ל עשרתן ערבתן הדליקו את הנר כי כל שאלות הללו לאו מילתא זוטרתי ולכן אע"ג כי אנשי ביתו הם זריזים וכבר הם רגילים בכך מכל מקום הדיבור זה עשה רושם גדול ותיקון למעלה ויותר כאשר

יזכור האדם כי כל המעשים אשר יעשה הם תיקון על הכלל ממעשים ראשונים כנ"ל ומה גם על הפרט כדי לתקן מעשיו לזכות לתוספת שבת כנ"ל:

סימן רסא

[א] חזרנו לענין ראשון כי צריך האדם לתקן מעשיו כמ"ש ר' אליעזר שוב יום אחד לפני מיתתך אמרו לו וכי אדם יודע מתי ימות א"ל כל שכן יעשה היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה כמש"ה וזכור את בוראך בימי בחורותיך אמנם החכם אמר בכל עת יהיו בגדך לבנים לומר כי אפילו יום א' אין לו בטחון האדם שיחיה אלא לעתים וחזר ואמר ימיו כצל עובר הלואי כצלו של כותל שהוא לעתים אלא כצל עובר כצל דבורה כשהוא עובר ולכן אמר ספק חשיכה דהיינו האדם בזמן שהעריב שמשו וחשכה לו והוא בין השמשות אצלו אין מעשרין הודאי וזה יהיה כפי פשוטו בתחלה אתה דורש על ענין המעשר אשר חז"ל אמרו בענין הצדקה כתיב לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות וכתיב לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות שתי צדקות הללו למה אחת שמצלת ממיתה משונה ואחת שמצלת מדינה של גיהנם ואיזו שמצלת מדין גיהנם שנאמר לא יועיל הון ביום עברה וכתי' יום עברה היום ההוא והנה אמר כי כאשר הוא בין השמשות אצלו כי בא יומו אז אין מעשרין את הודאי כי הנה חז"ל אמרו עשר בשביל שתתעשר ואמנם ראוי לדעת כי כל התועלת של מעשר זה בין לענין להציל ממיתה משונה בין להציל מדין גיהנם צריך ליתן מנכסיו כל זמן שהוא בריא אמנם בין השמשות שלו אין מעשרין את הודאי אע"ג כי ודאי הוא כי הצדקה מועילה להציל משני דברים אלו אך לא בזמן בין השמשות ואין מטבילין את הכלים היינו דוגמא לאיברים של אדם שהם נקראים כלים לפי כי בהם יעשה הצורך לעצמה ואע"ג שנאמר תשב אנוש עד דכה אפילו עד דכדוכה של נפש מיהו אין זה כענין טבילה שנטהר לגמרי ואין מדליקין את הנרות היינו המצות כי המצוה נקרא נר שנאמר נר מצוה כי באותה שעה לא יתכן להשלים האדם מעשה המצות ואין מערבין עירובי תחומין דהיינו להועיל לו שלא יהיה לו דין חיבוט הקבר וילך תיכף לגן עדן הוא דבר רחוק אף על גב כי אין תחומין למעלה מעשרה אבל מעשרין את הדמאי כאשר שואלים דא מאי כי עדיין לא הוחזק למיתה וטומנין את החמין היינו ענין מחשבה רעה המצטרפת למעשה קרבם יחמו כתנור ומערבין ערובי חצרות כי הערוב לעלות לגן עדן עליון מכונה לעירובי תחומין לפי שפנה למעלה אבל מעולם זה הנקרא חצר כדאיתא בגמרא שמואל אזל לחצר מות אמר אבא בעינ' והליכה לגן עדן הארץ היינו חצר אחרת ויכול לילך לשם שנאמר והיה מדי שבת בשבתו עצמו

יבא כל בשר להשתחות לפני ומותר לומר לעכו"ם בין השמשות להדליק נר לצורך שבת דאף על גב כי לעולם ענין התשובה אינה רצויה בשבת כנ"ל וזה מפני כי הוא מתחרט ומתעצב אל לבו ואין זה מקיים עונג שבת אמנם בענין זה לומר לעכו"ם זה היצר להדליק לו נר לצורך שבת ע"ד משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות וכן מותר לומר לו לעשות כל מלאכה שהיא לצורך מצוה כאמור או שהוא טרוד ונחפז עליה של אותה מצוה: [ב] יש אומרים שצריך להוסיף מחול על הקדש כי אין מספיק בזה מה שאמרו חז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות אלא צריך להוסיף מחול של העונות על הקדש וזה ימצא ע"י התשובה מוסיף על הקדש לפי כי זדונות נעשות כזכיות וזמן תוספת זה הוא מתחלת השקיעה כי בא יומו ושקעה שמשו כי אין השמש של נשמתו נראית על הארץ עד זמן זה מועד בתשובה עד זמן בין השמשות והזמן הזה שהוא שלשה מילין ורביע רצה לעשותו כולו תוספת עושה כאשר תשובה מאהבה כי אז זדונות נחשבו כזכיות והוא תוספת בחול כי כן הוסיף במנין המצות רצה לעשות ממנו מקצת עושה כאשר עושה תשובה מיראה זדונות נחשבות כשגגות נמצא שעשה בזה מקצת ובלבד שיוסיף איזה זמן שיהיה ודאי יום קודם שימות מעט קצת יוסיף מחול על הקדש ושיעור זמן השמשות שלשה רביעי מיל קודם המיתה כחמור שהם מהנך אלף ות"ק אמות קודם הלילה כי אם כך יעשה יזכה לילך להסתופף בגן עדן תחת עץ החיים שהוא ת"ק אמה כמשחז"ל ותעלה נשמתו לערבות שהוא מהלך אלף ות"ק שנה כדאיתא בזוהר פ' בשלח:

[ג] מי שאינו בקי בשיעור זה ידליק והוא דוגמא לנשמתו הנקראת נר שנא' נר ה' נשמת אדם ואף על גב אשר הלך חשכים בעולם הזה אחר יצרו יאיר אור נשמתו קודם הכנסת השבת שהוא דוגמא לעולם הבא ולכן ידליק בעוד השמש באילן הוא דוגמא אליו שנא' כי האדם עץ השדה ואם הוא יום המעונן מפני מעשיו שנא' בהם וכענן חטאתיך והוא לא עשה תשובה ולכן אצלו הוא נחשב יום המעונן ולכן ידליק כשהתרנגולים יושבים על הקורה מבעוד יום והוא דוגמת לבעלי מצוה הדומים לתרנגול הנקרא גבר כדאמרי קרא גברא והם יושבים על הקורה היינו משחז"ל טול קורה מבין עיניך והם דברים חמורים והם מתגברים על יצרם ויושבים על הקורה יתבונן באנשים אלו ויעשה כמעשיהם שהם כובשים יצרם ויושבים על הקורה מבעוד יום היינו זמן הבחרות שנא' אשרי איש ירא חת ה' אשרי מי שמתגבר על יצרו כשהוא איש. ואם הוא בשדה עשה עצמו הפקר לדבר עבירה כמו שאמרו חכמינו ז"ל בפסוק ויבא עשו מן השדה מלמד שהפקיר עצמו כשדה שאין שם תרנגולין ללמוד מהם להדליק נר נשמתו ידליק כשהעורבים יושבים מבעוד

יום והדוגמא לזה כי ילמד מהם אשר חז"ל הגידו שמניחים בניהם כשרואים שנולדים לבנים יחשבו שהם ממזרים ועוזבים אותם והלא אלו הם בעלי חיים בלתי מדבר ולא דעת ולא תבונה ובורחין מן העבירה מכ"ש בעל חי מדבר ויודע דעת צריך לפרוש מן החטא וגם שחטא יעשה תשובה ממנו ונרצה לו לכפר עליו. אחר ענית ברכו וכו' כבר נתבאר למעלה כי כל האדם יתבונן באותם תקיעות שהם דוגמא לאותו רוכל שהיה מכריז וחומר מאן רעי סם חיי ייתי לגבאי והוא מוציא הספר ומראה מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וזה יהיה דוגמא נמי לאותו האומר ברכו את ה' אשר ברא לנו ענין התשובה כי אע"ג כי יחטא איש יש לו תקנה ולכן יאמר אחר עניית ברכו אף על פי שעדיין יום היא כי הנה עודינו באיבו אין מערבין וכל אלו מן הטעם הנ"ל כי יחם לבבו מן החרטה וההכנעה ומה גם אם יבכה על עונותיו כי בזה נמצא מבטל עונג שבת וכן לא יעשה דהא קיבל עליו השבת ולדידן הוי אמירת מזמור שיר ליום השבת כענין ברכו לדידהו שהרי כשאומר מזמור שיר ליום השבת זכור יזכור אשר חטא אדם הראשון והיה חייב מיתה שנאמר ביום אכלך ממנו מות תמות והשבת הגין עליו ונתקבל בתשובה וכן יהיה לגבי דידיה וכל זה הוא להועיל לאדם כי כאשר יעזוב רשע דרכו וישוב אל ה' ויחשוב בזמן העתיד כי כל המלאכו' הגשמיים שהם לצורך הגוף הם בטנים והגוף עצמו כלח היה אז יקנה תוספ' קדושה בלי ספק ויזכה לנשמה יתירה לטוב לו:

זה ש"ה ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה דמשמע כי החשך הוא דבר חוץ מן הלילה וכן האור הוא דבר נברא חוץ מן היום והיינו משחז"ל עשרה דברים נבראו קודם העולם חור וחשך מדת יום ומדת לילה נמצא כי ששת ימים עשה ה' היינו ו' ימי בראשי' והנה יום הששי שהוא רמז ליסוד עונם בו נכלל הכלה אות ה' דהששי להיות לה תמיד קשר עם חי העולמים ולח יתפרדו והנה לעת ערב של יום הששי נבראו הרוחו' ולא נעשה להם גוף מטעם כי גברה קדושת שבת כדאיתא בזוהר פ' בראשי' דף י"ד. וז"ל פקודא לנטרא יומא דשבתא כמה דאדכרנא ואתערנא דאיהו יומא דנייחא לעלמא וכל עבידן ביה אתעבידו ואשתכללו עד דאתקדש יומא כיון דאתקדש יומא אשתאר בריאה דרוחין דלא אתברי לון גופא וכי לא הוה ידע קודשא בריך הוא לאעכבא לקדשא יומא עד דיתברון גופין להני רוחין אלא אלנא דעץ הדעת טוב ורע אתער ההוא סטרא אחרא דרע ובעא לאתתקפא בעלמא ואתפרשו כמה רוחין בכמה זיינין לאתתקפח בעלמא בגופין כיון דחמא קב"ה כך אתער מגו אלנא דחיי נשיבו דרוחא ובטש באילנא אחרא ואתער סטרא אחרא דטוב ואתקדש יומא וכו' ומה דחשיב סטרא אחרא לאתבני בעלמא ולאתתקפא אתבני בהאי ליליא סטרא דטוב ואתתקף ואתברון גופין ורוחין קדישין בהאי

לילי' מסטרא דטוב וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי לעת ערב של יום הששי היה דבר והפכו כי היה התעוררות גדול מסטרא דרע ואחר כך ניתוסף התעוררות סטרא דטוב ונתגבר עליו ולכן יש דברים רבים בענין ספק חשכה וצריך להוסיף מחול על הקדש כדלקמן והיינו מ"ש ספק חשיכה והוא בין השמשות אשר על כן יש דברים שאין עושים אותם כדי שלא תתגבר סטרא אחרא אין מעשרין את הודאי להוציא הקדושה לתקן אותו להיות ראוי למאכל עקב שמץ דבר נמצא בו והוא עון אדם הראשון שאכל מעץ הדעת ולכן ראוי שיהיה הודאי נשאר הקדושה בתוכו הוא המעשר ואין מטבילין את הכלים לטהר אותם כדי להשתמש בהם כי כן נמי הכלים שנשברו בתחלה אין מטהרין אותם בשבת ואין מדליקין את הנרות הם האורות שבתוכה כי הנה אין מבררין מהם בשבת כדלקמן ואין מערבין ערובי תחומין כי הנה אלו המלכים אינם עולים למעלה בשבת וכל זה מפני שנתגברה סטרא אחרא כאמור אבל מעשרין את הדמאי והיינו כנגד סטרא דקדושה כי נתגברה עתה כנ"ל ולכן מעשרין את הדמאי כי עדיין לא נודעה מה הוא מעשרין אותו כדי שתשרה עליו הקדושה של שבת וטומנין את החמין בחינת הדין שנתעורר לשלטאה כאמור ומערבין ערובי חצירות מאותם עולמות עליונים הנקראים חצירות שנא' נכספה גם כלתה נפשי לחצרות בית ה' כי הנה באותו זמן עילום העולמות והם נכללים זה בזה ומותר לומר לעכו"ם בין השמשות להדליק נר לצורך שבת לזכות אותו אף על גב כי כל מגמתינו בשעה זו להחליש סטרא אחרא לפי כי כן הוא מתעורר עתה פעם אחרת כמו בזמן של הבריאה כנ"ל במאמר וכן מותר לומר לו לעשות כל מלאכה שהיא לצורך שבת אף על גב כי התיקון בשעה זו הוא לצורך הרבים כי עשו להם עגל מסכה וחטאו במעשה וזה היה להם מפני השבת כנ"ל ולכן מותר לומר לו להדריך אותו במעגלי צדק או שהוא טרוד ונחפז עליה איש הישראלי כאמור:

יש אומרים שצריך להוסיף מחול על הקדש וכן עיקר לפי כי בכמה מינים ניתוסף מן החול על הקדש זה יצא ראשונה כאשר נתעורר סטרא אחרא והקדים כדי להבנות ולהיות נכללים בגופים לכן הוצרך כי הקדושה תתעורר ותתגבר על סטרא אחרא כדי שלא יתגבר סטרא דרע וזה היה צורך להוסיף מחול של היום על הקדש ונתקדש היום ועוד כי לעת ערב מתעלים כל העולמות ובזה ימצא כי ניתוסף מחול על הקדש שבעולם האצילות כי רק הוא קדש ושאר העולמות הם דרך חול כנודע ועוד, כי גם במדות עליונות כאשר הם עולים זה למעלה מזה וכל מדה תופס מקום עליון ממנו נמצא כי יצדק לומר חול למדה התחתונה בערך העליונה יותר ממנה כי קדש היא וביותר יצדק להיות כי המדות אשר עולים היינו הכלים שלהם עולים והם מלבישים לאורות העליונים ונמצא

כי יצדק התוספת מחול על הקדש באמת וזמן תוספת זה הוא מתחלת השקיעה שאין השמש נראית על הארץ עד זמן בין השמשות והזמן הזה שהוא שלשה מילין ורביע רצה לעשותו בלי תוספת עושה לפי כי זהו סוד מ"ש חקל תפוחין לפי כי על ידי כן הכלה נכללת בנה"י של הזכר סוד ג' מילין רצה לעשות ממנו מקצת עושה לפי כי הקדושה של שבת אין זה תלוי בענין מעשה הגשמי שלכן אנו אומרים מקדש השבת ולא על ידי ישראל כמו מקדש ישראל והזמנים ולכן רצה עושה כי התועלת זה לעצמו הוא עושה ובלבד שיוסיף איזה זמן שיהיה ודאי יום מחול על הקדש כדי להכניע סטרא אחרא שהוא מתגבר באותו פרק כדאיתא בזוהר הובא למעלה ושיעור זמן ההוא בין השמשות שלשה רבעי מיל שהם אלף ות"ק אמות קודם הלילה והיינו סוד מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ה: וזה לשונו ויהי שירו חמשה ואלף שירו דא שיר השירים ודאי הכי הוא חמשה אינון תרעין ופתחין דמתפתחין במלכא דשלמא דילי' ואינון ת"ק שנין דאילנא דחיי חמשין שנין דיובלא ואלף דא איהו אילנא דחיי חתן דנפיק מסטריה ואיהו ירית כל כל אינון חמשה למיתי לגביה כלה יומיה דקודשא בריך הוא אלף שנין איהו ודא איהו נהר דנגיד ונפיק מעדן יוסף זכאה דאקרי צדיק על שמיה דסיהרא כמה דאתני ביה קב"ה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי חמשה ואלף הם סוד עץ החיים מהלך ת"ק שנה ולפי כי הוא יוצא מאות ה' ראשונה נהר היוצא מעדן היינו אות ה' ואלף הוא בסוד יוסף הצדיק יומו של הקב"ה אלף שנים ונקרא אלף כמ"ש הנהו דרדקי בפ' הבונה אלף בית אלף בינה ולכן שיעור זה שהוא אלף ות"ק אמות שצריך להוסיף מחול על הקדש להמשיך לכלה סוד יוסף שהוא אלף והוא הנמשך אליו כל השפע של ת"ק אמה שאימא עילאה מתפשטת בעץ החיים והיינו בין השמשות כד"א כי שמש ומגן דא ברית קדישא כנז' בזוהר אשרי המכוין בזה ערב שבת להמשיך כל אורות אלו לכלה כאשר הולך לעשות קבלת שבת אז ישיר ישראל השירה שייסדתי על עיקרים אלו:

מי שאינו בקי בשיעור זה ידליק בעוד השמש בראש האילנות כי גם יכוין האדם המדליק כשיעור זה למה יגרע מן הכונ' טובה בכל המעשה והוא כי הנה השמש הוא סוד הצדיק כאמור כי שמש ומגן ה' כדאיתא בזוהר פ' פנחס מה שמשא אנהיר לכל עלמא כך ברית אנהיר לכל גופא ולכן יכוין שהוא עתה בראש האילן זה עץ הדעת להתחבר עמה ואם הוא יום המעונן כנראה שהוא על דרך סכות בענן לך כמ"ש רבא ביומא דעיבא לא מצלי משום דכתיב סכות בענן לך מעבור תפלה ולכן ידליק כשהתרנגולי' יושבי' על הקורה מבעוד יום גם בזה יהיה רמז לאותו קול שמכריז בכל ערב שבת כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"א וז"ל בכל מעלי שבת כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם

סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתייא ויומ' אתקדש והוא אגין על כלא וכו' ולכן כאשר ידליק בשעה שהתרנגולים יושבים על הקורה יזכור אותם כרוזים שהם דוגמא לתרנגולים ומהם עצמם בא הענין לתרנגול שהוא קורא כדאיתא בזוהר ואם הוא כשדה שאין שם תרנגולים מסטרא דקדושה ידליק כשהעורבים יושבים מבעוד יום ויש לאדם לכוין בזה נמי לענין העורב סטרא אחרא שנתחלש עתה ונתגבר סטרא דקדושה כאמור: [ד] אחר עניית ברכו וכו' איתא בזוהר פ' תרומה דף קל"ה וז"ל כד עייל שבתא איהי אתייחד' ואתפרש' מסטרא אחרא וכל דינין מתעברין מינה ואיהי אשתארת בנהירו עילאה ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא וכו' וכלהו מתעטרין בנשמתין חדתין כדין שירותא דצלותא לברכא לה בחדווה בנהירו דאנפין ולומר ברכו את ה' המבורך וכו' ואסור לעמא קדישא למפתח לגבה בפסיקא דדינא כגון והוא רחים וכו' והנה מה שראוי לכוין בענין ברכו שם נתבאר לקמן וז"ל ברוך דא מקורא עילאה עילאה דכל ברכאן נפקין מניה וכו' ה' דא אמצעי דכל סטרין עילאין המבורך דא שלמא דביתא. מבוע' דבירא לאשלמא ולאשקאה כלא לעולם ועד דא עלמא תתאה דאצטריך לאתברכא ומשחא ורבו דברוך ה' והמבורך כלא איהו לעולם ועד מבורך כד"א בן פורת ועל דא ברכה דא אצטריכו עמה קדישא לברכא ובמעלי שבתא ברעו דלבא ובחדווה וכו' לאתברכא האי שבת דמעלי ליליא מעמא קדישא כדקא יאות וכו' ולא מברכי ישראל ברכה דא עד דמתעטרן בעטרין דנשמתין קדישין כדקאמרן וכו', ולכן הוא אומר אחר עניית ברכו אף על פי שעדין יום הוא אין מערבין ואין טומנין דהא קבליה לשבת עליה ולדידן הוי אמירת מזמור שיר ליום השבת לענין קבלת הקדושה כענין ברכו לדידהו בערבית:

סימן רסב

[א] אשר נתבאר בחלק הראשון כי כל המעשה אשר יעשה איש הישראלי לטוב לו בשלשה זמנים בהווה ולאחר המיתה גם לזמן התחי' וכל זה ימצא לו בגוף ונפש כאשר נתבאר שם באורך הלא זה יהיה כונת הפ' בהתהלכך תנחה אותך בעולם הזה בשכבך תשמור עליך בקבר והקיצות לתחית המתים היא תשיחך המצו' וזה הוא ענין נוסף כי לא מבעיא כי מעשה המצוה דוחה מן האד סטרא אחרא אלא גם מתקדש כדאיתא בזהר פ' תרומה דף קכ"ח. וז"נ בספרא דחרשי דאוליף אשמדאי לשלמה מלכא כל מאן דבעי לאשתדלא לאעברא מיניה רוח מסאבא ולאכפיא רוח אחרא ההוא עובדא דבעי לאשתדלא ביה בעי למקניה ליה באגר שלים בכל מה דיבעון מיניה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי על ידי מעשה המצוה האדם מבריח מעליו רוח מסאבא ואחר כך

שורה עליו הקדושה כי כן הוא נוסח של הברכה אשר קדשנו במצותיו ולכן האדם יסדר שולחנו מבעוד יום דבהכי שורה עניו הקדושה ויזכה לשולחן ערוך בגן עדן כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"ו: וז"ל פתורא דבר נש מזכי ליה למיכל פתורא אחרא בעידונא דההוא עלמא כד"א כי על שולחן המלך תמיד הוא אוכל ודוד מלכא אמר תערוך לפני שולחן נגד צוררי אתסדרותא דפתורא בההוא עלמא הוא דהא כדין איהו עדונא וכסופא דנשמתא אתהני בהו לעלמא דאתי וכי פתורא אית לנשמתין בההוא עלמא אין דהא מזונא וסיפוקא דעדונא אכלי בההוא עלמא כגוונא דמלאכי עילאי וכי מלאכי עילאי אכלי אין וכו' וההוא מזונא רזא איהו דההוא טלא דנגיד ואתמשך מרזא דעלמא דאתי ואיהו מזונא דנהירו משח רבות קדשא ונשמתהון דצדיקיא אתזנו מתמן בגנתא דעדן ואתהנון תמן עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי בג"ע אוכלים הנשמות על השולחן הטהור לפני ה' שנא' תערוך לפני שולחן וכו' ומה גם לאחר התחיה שנאמר יהי פסת בר בארץ וכו' ולכן יהיה זהיר לסדר שולחנו כאמור ואיתא בזוהר פרשת יתרו דף צ"ב וז"ל תלת דרגין אינון וכלהון אקרון שבת שבת עילחה שבת דיומא שבת דליליא כולהו חד ואקרי כלא שבת כד אתי ליליא זמין בהדיה לשבת דיממא וזמין ני' להכלי' וכו' וע"ד סעודתא דליליא חמיר מדיממא וכו' ומציע המטות כדאיתא בזוהר פ' בשלח ונשים לו שם מטה ושולחן וכסא ומנורה אקדים מטה דחביבא ביותר ויתקן כל צרכי הבית כדי שימצאנו ערוך ומסודר בבאו מבית הכנסת ואמנם גם בזה ימצא הערה לאדם הנלבב כי אם באולי יעשה את כל אלה ביתר שאת ואמנם הוא אינו מוכן בעצמו מה הנאה ימצא לו במעשים הללו כי הוא מעורר עליו מקטרגים למצא עונו לשנא לפני הקב"ה כי הוא משתדל על צרכי הגוף ועל עצמו לא חס ולכן יסדר שולחנו תחלה הוא הלב שיהיה נקי מכל הרהור ומחשבה מפגלת כדי שיהיה מוכן וראוי לשרות בו תוספת שבת וכן נמי המטה שהנשמה ישן עליה היינו חלק הגוף שיהיה נקי מן העון במעשה וכן כל צרכי הבית כל הדברים הצריכים לאדם כשהולך לבית עולמו כדי שימצא הכל ערוך ומסודר בבאו מבית הכנסת בההוא דר' שצוה נר יהיה דלוק במקומו ומטה מוצעת דהוה אתי כל בי שמשי לפי שנמצא אתו כל ההכנה הצריכה:

[ב] ישתדל שיהיו לו בגדים נאים לשבת כי לכן יזכה לבגדים נאים בגן עדן וכן לאחר התחיה וכדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"י. וז"ל זכאה חולקי' מאן דזכי להני לבושין דקאמרן דמתלבשן בהו צדיקיא בגנתא דעדן אלין מעובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא בפקודי אורייתא ובאלין קיימת נשמתא בגנתא דעדן ואתלבש' בהני לבושין אחרנין יקירין כד סלקא נשמתא בההוא פתחא דרקיעא לעולא אזדמנן לה לבושין אחרנין

דאינון מרעותא וכונה דלבא באורייתא ובצלותא כד סלקא מתעטרא מההוא עטרא מאן דמתעטרא ואשתאר חולקיה לההוא בר נש ואתעביד מניה לבושין דנהורא לאתנבשא בהו נשמתא לסלקא לעילא ואף על גב דאוקמוה דאינון לבושין בעובדין תליין אלין לא תליין אלא ברעותא דרוחא כמה דאתמר לקיימא גו מלאכין רוחין קדישין דהא איהו ברורא דמלה וכו' ואיתא בזוהר פרשת ויחי דף רכ"ו:

וז"ל תא חזי ווי לון לבני נשא דלא מסתכלין ולא ידעין ולא אשתמודען על מה קיימי ואתנשי מנייהו למעבד פקודי אורייתא דאית פקודי אורייתא דעבדי לבוש יקר לעילא ואית פקודי אורייתא דעבדי לבושי יקר לתתא ואית פקודי אורייתא דעבדי לבושי יקר להאי עלמא וכלא אצטריכן ליה לבר נש ומן יומוי ממש מתתקנן כמה דאוקימנא עכ"ל ולכן ישתדל אדם שיהיו לו בגדים נאים לשבת כדי לזכות לאלו הבגדים שהם חלוקא דרבנן ואם אין לו לפחות ישלשל בגדיו למטה דרך כבוד ובכן יזכור מ"ש בזוהר שם דף רכ"ד. וז"ל תא חזי כד קריבו אינון יומין קמי מלכא קדישא אי איהו זכאה האי ב"נ דנפיק מעלמא סליק ועאל באינון יומין ואינון לבושי יקר דמתלבשא בהו נשמתא ואינון יומין הוו דזכה בהו ולא חב בהו ווי להההוא דגרע יומוי לעילא דכד בעאן לאתלבשא ביה ביומוי אינון יומין דפגים איהו בחובוי חסרין מההוא לבושא ואתלבש במנא חסרא כ"ש אי סגיאין אינון ולא להוי ליה לב"נ במה דאתלבש בההוא עלמא כדין ווי לי' ווי לנפשיה דדיינין ליה בגיהנם על אינון יומין וכו' ולכן אם אי אפשר לו לבגדים נאים לפחו' ישלשל בגדיו להיות נו דרך כבוד כי יזכור מה מעשיו אם אין לו בגדים להתלבש בגן עדן פחתת היא ולכן החי יתן אל לבו נתקן מעשיו כי על ידי כך מתקן נמי בגדים כמ"ש שם וז"ל החרשים שמעו אינון דלא בעאן למשמע פיקודי אורייתא וכו' דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקרי ולית מאן דישגח דתניא אינון יומין דבר נש וכו' וכד ההוא יומא אתי ואזהר ליה ובר נש עביד בההוא יומא חובא קמי מאריה ההוא יומא סליק בכסופא ואסהיד סהדותא וקאים בלחודוי לבר ותאנא בתר דקאים בלחודוי יתיב עד דההוא דבר נש עביד תשוב' זכה תב ההוא יומא לאתריה וכו' ולכן כאשר משלשל בגדיו למטה זכור יזכור אלה הדברים לעשות לו בגדים נאים: [ג] ילבש בגדיו הנאים וישמח בביאת שבת כיוצא לקראת המלך ואיתא בזוהר פ' פקודי דף רנ"ו וז"ל היכלא חמשאה וכו' אלין אתמנון לבדחא עלמא אלין כד נשמתא אתוספת מערב שבת לערב שבת כד איהי נפקת נפקין אלין עמה ומעברי מישראל כל עציבו וכל יגיעה וכל מרירו דנפשא וכל רוגזא דעלמא ואלין אינון בדיחי עלמא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי האדם צריך לשמוח בכל ערב שבת כיוצא לקראת המלך או לקראת חתן וכלה כההיא דרבי

חנינא מתעטף וקאי בפניא דשבתא וכו' ורבי ינאי אומר באי כנה: עוד ראוי לבאר דינים אלו לצד עילאה כי לכן תחזקנה ידי האיש הישראני בראות כמה מועילים מעשיו למעלה ובכן תתלהב נפשו בעבודת בוראו ולכן יאמר נא יסדר שולחנו ויציע המטה וכו' הענין מ"ש בזוהר פרש' בשנת דף מ"ד וז"ל אבל אמרה נעשה נא עליית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבע אלין למה אלא בגין דאינון תיקונא דכנסת ישראל וכו' והכי אתקריא מטה ושולחן וכסא:

ומנורה לאו אינון כתיקון דשמושא דהא כסא קא בעי בקדמיתא ולבתר שולחן לבתר מנורה לבתר מטה אמאי אקדימת מטה בגין דהיא חביבה עליה יתיר מכלא וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי ארבעה תיקונים אלו הם בסוד הכלה ולכן כאשר יסדר האדם שולחנו יתן אל לבו אם באולי חטא והפך שולחנו יתקן אותו מפני כי עשה פגם והיינו מ"ש האשה כשרה לרבנן שולחן ערכתי לו והפך אותו ולכן יסדר שולחנו לקיים זה השולחן אשר לפני ה' להיות. מוכן לענין האכילה רוחנית שנאמר אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רמ"א. וז"ל כלתי יערי עם דבשי דא יעקב ברחל דא אכילה כדקא יאות שתיתי ייני עם חלבי דא דרועא שמאלא בירכא ימינא הא כולהו דרגין עילאין דאתהני בהו מלכא קדישא בקדמיתא ודא מיכלא דיניה והנאה דיניה עד הכא מיכלא דמלכא עילאה בקדמיתא מכאן ולהלאה יהיב רשו לד' דיוקנין דחקיקין בכורסיא ולכל אינון דמתפשטין מנייהו לאתהני ולמיכל הה"ד שתו ושכרו דודים אלין אינון ד' דיוקנין דאמרן וכו' הנה מבואר מדברי המאמר מה ענין האכילה למעלה ולכן יכוין להסדיר שולחנו בכונה נכונה לזמן לכל אלו הנז' לאכל לשבעה ולמכסה עתיק ויציע המטות לתקן הכלה בסוד מטה כדאיתא בזוהר מטה אתיהיבת ליעקב ולכן וישתחו ישראל על ראש המטה ויתקן כל צרכי הבית עד שימצא הכל ערוך ומתוקן כשיבא מבית הכנסת:

ישתדל שיהיו לו בגדים נאים נשבת לאהב' הכלה כי בזמן החרבן נאמר בצע אמרתו ואמר בזע פורפירא דיליה ואיתא במדרש מעדה בגד ביום קרה יום שנזדווג נבוכדנצר הרשע לישראל העדה מהם שני לבושים ולכן חזרו על עון אדם הראשון שנאמר ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו בזוהר פ' משפטים דף קי"ח. וז"ל פתח רעיא מהימנא ואמר אדני שפתי תפתח וכו' אדנ"י בהיפוך אתוון דינא ובגין דא אמרו מארי מתניתין דינא דמלכותא דינא וכו' הה"ד כי אלהים שופט וכו' אדון איהו קודשא ברוך הוא באדנ"י לדון בכל מיני דינין לשפחה בישא כי תירש גבירתה וכו' אל אחר מזיק גזלן רשע ובת זוגיה סם המות נזק שבת וריפוי לשכינתא וכו' ובשת דמטרוניתא דאשתארת ערומה מארבע

בגדי זהב וכו' הנה מפורש בשום שכל כי סמאל בת זוגו וקחו ארבע בגדי זהב וארבע בגדי לבן ואשתארת שכינתא ערומה היינו שני בגדים שאמרו חז"ל בגדי כהונה הם בגדי לבן ובגדי זהב הם בגדי מלכות ולפי כי ארבע בגדי לבן הם רומזים בסוד ת"ת ישראל כנז' במאמר לכן חז"ל אמרו בזע פורפירא דיליה ולכן האדם הגשמי יתבונן לתקן העון של אדם הראשון ושל ישראל לאחר שעמדו על הר סיני פסקה הזוהמא והלבישם פורפיראות והם גרמו לו כי בצע אמרתו ולכן ישתדל שיהיו לו בגדים נאים וביותר אם יהיו ארבע בגדי לבן לתקן בגדי כהונה שלקח הקליפה והם בגדי לבן כאמור ואלה הבגדים אשר ילבש כתונת ומכנסים וחגור ולבוש תחתון ועליון לבנים והיינו בגדים נאים לשבת ואם אי אפשר לו לפחות לא יהיו שחורים ואם אי אפשר לו בגדים נאים לפחות ישלשל בגדיו למטה דרך כבוד וכההיא דר' יוחנן קארי למאניה מכבדותי':

ילבש בגדים הנאים ויכוין למ"ש בזוהר פ' עקב דף רע"ב:

וז"ל רביעאה לאנהרא פתורא בשרגא כמה דאוקמוה שולחן בצפון ומנורה בדרום וכו' ובשבת בכל מילי צריך לאתוספ' מחול על הקדש בין במאכליו ובמשתיו בין בלבושוי בין בהסבתי' וכו' ובגין דא הוו נפקין מארי מתני' ע"ש לקדמות' לארח' והוו אמרי באי כלה באי כלה וצריכין לאתער' שירה וחדוה לפתורא לגבה ולא עוד אלא דאית רזא אחרא כגוונא דצריך לקבלא גבירתה בכמה נהורין דשרגין בשבת ובכמה עינוגין ולבושין שפירין וביתא מתקנא בכמה מאני דתיקונא בהסבה יפה לכל חד וחד ובהאי חדוה ותיקונא גרמין דאשתארת שפחה בישא בחשוכ' ברעבון בבכי' בהספד בלבושי אוכמין כארמלתא דאי מלאה זו חרב' זו יצר טוב מטרוניתא קדישא מלכות הקדש דנחתא בשבת כלילא מעשר ספירן מעטרא בשבע שמהן שאינן נמחקין בכמה מרכבות דחיון ובכמה חיילין ומשריין ומלכא נפיק לקבלה בכמה משריין וכו' ולכן ילבש האדם בגדים נאים וישמח בבא יום השבת כיוצא לקראת המלך כדאיתא בזוהר פ' תרומה בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם סליקו דיני דחייביא דהא אתא מלכא וכו' וישמח כיוצא לקראת חתן וכלה ויכוין כי אין זה בדרך השאלה אלא כך הוא ודאי כי הוא יוצא לקראת חתן וכלה העליונים כדרבי תנינא מתעטף וקאי בפניא דמעלי שבתא ואומר בואו ונצא לקראת שבת מלכתא ורבי ינאי אומר באי כלה באי כלה ולכן נעשה כל הסדר של קבלת שבת על פי העיקרים האלה:

סימן רסג

[א] אשר נתבאר למעלה כי האדם על ידי מעשיו הוא מושך עליו קדושה מלמעלה והיינו מה שאז"ל נשמה יתירה נתוספת באדם בערב שבת ואמנם הגם כי התוספת יהיה שורה על האדם מפני קדושת היום אמנם מפני המעשים יהיה התוספת כל אחד כפי הראוי לו כדאיתא בזוהר ואמנם ענין הנר הוא שלימות אל האדם ותיקון עון הקודם כי הנה נתבאר כי העיקר בכל הדברים של שבת הוא תיקון לחטא אדם הראשון וישראל שבו על עון אבותם והנה בענין הדלקת הנר אמרו חז"ל למה האשה ניתן לה ההדלקה הוא כבתה נר האדם דהיינו הנשמה הנק' נר שנאמר נר ה' נשמת אדם לכן היא מדליקה את הנר ולכן מזה נלמד כי הנר הוא תיקון לאדם ראשונה על הכלל מפני חטא אדם הראשון שכבה נרו על ידי העון וזה היה לו באותה שעה שחטא נתקיים בו המיתה בכח כמו ש"ה ביום אכלך ממנו מות תמות משמע שתי מיתות אחת בהווה בכח והשנית מיתה טבעית בפועל וכן היה לו כי באותה שעה שחטא נסתלקה הנשמה ממנו כדאיתא בזוהר אבד ההוא זוהמא עילאה ועוד כי נתמעטה קומתו ונעשה מאה אמה וכל אותם הנשמות שהיו כלולות בגופו באותו חלק שנתמעט מתו גם כן ועל עיקר זה אמר רבי אמי אין מיתה בלא חטא ובכן ימצא כי כאשר האדם יהא זהיר בנר של שבת לעשות אותו יפה הנה הוא נמצא מתקן העון הקודם ומה גם אם הוא היה נשמה אחת מאותם שנתמעטו מן אדם הראשון ואמנם נמי בעון העגל כך הגיע להם לישראל כי אמר ה' ויחר אפי בהם ואכלם בלי ספק כי דברו אחור לא ישוב ריקם וכאשר נאמר הורד עדיך מעליך אבד מהם אותו תוספת נשמה שניתן להם כדאיתא בשבת כשאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד ירדו ששים ריבוא מלאכי השרת ונתנו בראש כל אחד מישראל שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע וכאשר חטאו ירדו ק"ך ריבוא מלאכי חבלה ונטלו אותם מהם והקשו בתוספות שהרי מדה טובה מרובה וכו' ואמנם הענין הוא מובן מעצמו מדאיצטריך לרדת ק"ך רבוא מלאכי חבלה לפרוק העטרות מהם ואמנם כאשר נתנו אותם בראשם ירדו ששים רבוא מזה תראה כי מדה טובה מרובה בעצמה כי הנה לא הספיק להוריד העטרות אלא ק"ך רבוא כפלים מזה תבין כי מדה טובה מרובה בעצמה ולא בשליח ומה איכפת לאדם אם יביאו לו השני עטרות מלאך אחד או אם התנצלו על ידי שנים ולכן נתקן הדבר על ידי הנר היינו נר ה' נשמת אדם לפי כי עיקר מה שאבדו עם העטרות היה הנשמה יתירה שקנו כשאמרו נעשה ונשמע ונאבד מהם כשאמר הקב"ה ואכלם וכאשר ירדו ק"ך מלאכי חבלה נטלו מהם והיינו תוספת נשמה שבאה לאדם בערב שבת היינו הך שנאבדה ממנו בתחלה ועוד איתא פר"ע וכל אותם העטרות שנאבדו מישראל כלם

זכה בהם משה ונטלם דסמיך ליה ומשה יקח את האהל אמרו התוספות כי אהל מלשון בהלו נרו עלי ראשי והיינו העטרות שהיו בראשם ושם נאמר שהיו של אור ולכן צריך להיות זהיר האדם בנר של שבת לקיים בו בהלו נרו עלי ראשי ואמנם להיות כי אותם האורות זכה בהם מרע"ה והם הנשמות כלם של ישראל היינו משחז"ל שקול משה כנגד כל ישראל ולכן בערב שבת מרע"ה מחזיר הנשמות לכל ישראל ולכן אנו מכוונים בקבלת שבת כשאומרים מזמור שיר ליום השבת לקבל תוספת נשמה ממשה וכן ר"ת של מזמור שיר ליום השבת היינו למשה ובזה בא אל נכון הדין הנ"ל כי לדידן הוי אמירת מזמור שיר ליום השבת כעניית ברכו לדידהו והיינו מזמור שיר ליום השבת שאנו אומרים בקבלת שבת כי אז האדם מקבל תוספת נשמה של שבת ולכן מה טוב לאדם להתבונן אחר כך בנר של שבת גם שיהיה נר של בית הכנסת ולהיות מכוין לכל הדברים האמורים, ומאחר שנתבאר כי עיקר נר של שבת הוא תיקון לנפש האדם אשר הפסיד מתחלה כשירדו ק"ך מלאכי חבלה ויתנצלו בני ישראל את עדים שהם שני העטרות לכן צריך לתקן שתי נרות כנגד מ"ש נעשה ונשמע ובא לכל אחד מישראל שני עטרות ואמנם אם א"א לו יעשה שני פתילות באותו נר א' כנגד מש"ה זכור ושמור לפי כי כך אחז"ל זכור ושמור בדיבור א' נאמרו מספיק נמי נר אחד:

[ב] אחד האנשים ואחד הנשים חייבים להיות בבתיהם נר דליק בשבת אפילו אין לו מה יאכל שואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליקה שהנה נתבאר כי הנה הוא צורך גדול לאדם ראשונה לתקן העון הקודם של אדם הראשון ואחריו כל אדם מישראל ימשוך במעשה העגל ולכן בזה נתקן העון ונוסף עוד לקיים בהלו נרו עלי ראשי ובזה מתקיים מש"ה בכל עת יהיו בגדיך לבנים לפחות בערב שבת ושמן על ראשך אל יחסר היכי משכחת לה אם לא על ידי הדלקת נר של שבת כי בעבור כן ימצא כל אדם נר דולק ובהכי שמן לא יחסר והוא זוכה לתוספת נשמה ולכן הדין נותן אפילו אין לו מה יאכל זה קודם ושואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליק את הנר לפי כי זה הוא בכלל עונג שבת:

[ג] והנשים מוזהרות בנר יותר מפני שמצויות בבית ועוסקות בצרכי הבית ואמנם חז"ל אמרו לפי כי היא כבתה נרו של אדם שנאמר נר ה' נשמת אדם לכך ניתן לה הדלקת הנר והנה מזה תראה כי התכלית בכל הדברים הוא כדי לתקן עונות ראשונים ולכן אף על גב כי ישראל שבו על עון אבותם של אדם הראשון לא נמצא כן בנשים כמשחז"ל בפ' ואשה בכל אלה לא מצאתי שלא נתנו הנשים נזמים לעגל ובענין זה היה נראה לפטור אותם מהדלקת הנר בשבת ולכן דרש ההוא גלילאה כי נמצא להם חיוב של נר שבת בתוספת על האנשים מפני כי היא כבתה נרו של אדם לכן תדליק הנר ואמנם להיות

כי ישראל נוסף בידם העון של אדם הראשון לכן מן הדין צריך כי האיש יתקן הנר עם הפתילה בכל מה שצריך לפי כי זה הוא ענין מעשה והוא יהיה תיקון למעשה שאבד מהם לפי שנאמר עשו להם עגל מסכה רק לענין ההדלקה האשה קודמת כדי לתקן אשר היא כבתה נרו של אדם הראשון אמנם בענין ההווה יהיה מכוון לה ביותר לפי שהיא מצויה בבית וגם היא עושה צרכי הבית:

[ג] אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ויין לקידוש היום נר קודם להודיע כי נרצה עונו אשר הלך חשכים ואין נוגה לו הרי עתה השיגה ידו ונגאל ועוד כי קנה תוספת נשמה נר ה' נשמת אדם ולכן נר קודם וכן אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ונר לחנוכה נר של שבת קודם לפי שהוא תיקון לעון הקודם של אדם הראשון ועל ידי נר זה איכא שלום בבית לפי כי לעולם האדם יש לו להתרעם על האשה לפי שהחטיאה אותו ואכל מן העץ ולכן בא עליו הקללה והמיתה ולכן אין שלום הבית בלא נר ולכן קודם נר של שבת לעולם:

[ד] ולא יקדים להדליקו בעוד היום גדול שאז אינו ניכר שהוא מדליקו לכבוד שבת וגם לא יאחר לפי כי הנה העיקר הוא לתיקון עון הקודם וזה היה קודם שחשכה ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול לקבל עליו שבת מיד רשאי כי הנה אף על גב כי העיקר של הדלקת הנר הוא לתקן עון הכללי הקודם אמנם הנה נתבאר כי יש בזה צורך אל הפרט כי בזה הנר הגשמי החי יתן אל לבו לתקן הנר החיוני לתקן נפשו אשר לא מטוהרה היא בצד העון או מענייני הגוף ולכן ראה אשר מדליק נר מבעוד יום ומקבל עליו שבת אז טוב לו להאיר לנפשו רק אם מתכוין לכך כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין זו הקדמה גשמית רק הערה לענין התשובה ובענין זה המקדים יותר טוב לקיים מה ש"ה וזכור את בוראיך בימי בחורותיך עד שלא תחשך השמש והאיר כח הנשמה כמשחז"ל ובלבד שיהיה הדלקה זו מפלג המנחה ולמעלה שהיא שעה ורביע קודם הלילה כי המדליק אז מורה כי הוא מתקן חטא הקודם של אדם הראשון אשר הלך חשכים באותה שעה ומה גם יהיה להזכיר מעשיו ולצורך אזהרה על העתיד להיות מעשיו מתוקנים ובזה יזכה לתוספת נשמה בשבת כראוי בלי ספק:

[ה] כשידליק יברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם וכו' בלי ספק כי הדבר כפי פשוטו ונמצא צורך גדול בענין הברכה שתקנו חז"ל כל המצות הוא מברך עליהן עובר לעשייתן כדי להיות המצוה שלימה בשלשה דברים מעשה דיבור מחשבה ואמנם כבר נתבאר אצלי כי יש צורך גדול בענין הברכה לפי כי כן שנינו עשה מצוה קנה לו פרקליט אחד כי נברא מלאך מן המצוה ולכן צריך להיות המלאך שלם בכל פרטיו כי ממעשה

המצוה נברא גוף המלאך ועל ידי הברכה נברא בו הדבור ועל ידי המחשבה במצוה נברא הנשמה שלו שלכן אמרו חז"ל תפלה בלא כוונה כגוף בלא נשמה שר"ל כי נברא הגוף של המלאך אבל לא נברא בו הנשמ' ולכן צריך לברך לה' אשר קדשנו במצותיו ונתן בנו זה כח כביכול דוגמא של מעלה להדליק נר כמו שהקב"ה נפח באדם נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה כתרגומו לרוח ממללא והיינו נר ה' נשמת אדם כך אדם הגשמי מדליק נר של שבת ובורא מלאך קדוש יאמר לו חי מדבר ונעשה פרקליט אחד כמש"ה מלאך מליץ ולכן טוב להודות לה' ולברך בשמו ומה גם כי הפליא לעשות כי האדם עושה מצוה לשעה ומועיל לו לטוב לו בהווה ומה גם אחרי מותו ונוסף עוד לזמן התחיה כאמור למעלה ונוסף עוד מן הטובה מש"ה הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר מלבד כי עם כל גבר הוא עוש' עמו טובה על כל מצוה שעושה פעם אחת הקב"ה גומל עמו שלשה פעמים עוד ירצה כי הן כל אלה ר"ל כל הטובות כלם כאחד יפעל אל אל עמק שוה פעמים שלש דהיינו בגן עדן תחתון וגן עדן עליון ומה גם יפעל כמש"ה והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך כי על תענוג זה נאמר ופעולתי את אלהי דייקא כאשר יתבאר לקמן כי כמו שהאדם נקרא פועל צדק על ידי מעשה הטוב שנאמר ה' מי יגור באהליך מי ישכון בהר קדשיך שנאמר והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם ואומר הולך תמים ופועל צדק כך ופעולתי את אלהי ולכן ראוי לברך אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר שבת אחד האיש וא' האשה כלם שוים לטובה שנאמר אשרי כל ירא ה' ההולך בדרכיו ואילו איש לא קאמר וביותר צריך לברך כי הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר בענין הגלגול כי מי יוכל להמלט מן העון אם לא על ידי הגלגול וגם שנאמר כי נקה האיש מעון על ידי עונש גיהנם כמו ששנינו משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש זה יהיה לו תקנה על מה שעבר על מצות לא תעשה אמנם מי שלא עשה מצו' עשה מה מועיל לו גיהנם היתכן כי אותה האש הגדול יברא לו אבר המתחסר ממנו או אם איברים רבים הם ולכן מוכרח הוא אל האדם ענין הגלגול ובפרט לרשע כי אין מועיל בו גיהנם ולכן חוזר ומתגלגל האדם לפחות שלשה פעמים והנה כל אלה יפעל אל מן הטובות פעמים שלש עם גבר להחיות אותו לזמן התחיה נמצא חוטא נשכר כי מתחלה היה אחד ונשמה אחת ולזמן התחיה והנה שלשה אנשים נצבים עליו גופניים וכל אחד נשמה אחת ואין זה חסד גדול ולכן צריך לברך להקב"ה אשר קדשנו במצותיו אשר יעשה האדם ולא היה לו תקנה אמנם להיות כי רקנין שבישראל מלאים מצות לכן לא יתכן כי לא יחיה לזמן התחיה כי הקב"ה מחיה אותו לגמול עמו כפי המצות שעשה כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף ק'. וז"ל חבריא חבריא פקחו עינייכו דהא

אנא ידענא דהכי אתון סברין דכל אינון גופין ציונין אינון בריקניא דלא אית לון קיומא לעלמין. לאו הכי וחס לן לאסתכלא במילין אלין וכו' ושם נאמר ז"ל וכי למגנא אשתדל בפיקודי אורייתא או אפילו בחד מנייהו והא אנן ידעינן דאפילו ריקנין שבישראל כלהו מליין מצות כרמון וגופא דא אף על גב דלא אשתלים פיקודין אחרנין דאורייתא נטר וכי למגנא הוו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ע"י מעשה המצות יש תקנה לחוטא להחיות אותו בזמן התחיה ולכן חובה על האדם לברך להקב"ה אשר קדשנו במצותיו והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו וזה יהיה לו בכח הנשמה הראשונה הנק' נר שנאמר נר ה' נשמת אדם וזה יהיה כמדליק נר מנר הראשון אינו מחסר כלום ולכן מברך אשר קדשנו להדליק נר שבת דהיינו הרמז לעולם שכלו שבת או ביום טוב נמי כי כן יהיה לעתיד בזמן התחיה יום טוב לישראל כמש"ה הנה עבדי יאכלו הנה עבדי ישתו הנה עבדי ירונו והוא נמי יום הכפורים כי נמחלו כל העונות ולכן בלע המות לנצח ועתיד להיות יום הכיפורים יום פורים כדאיתא בתיקונים ולכן צריך לברך על הנר גם ביוה"כ כי הנה כל הטובות אלו העתידים לבא על ישראל הם נרמזים בנר הזה הגשמי כאמור:

וכאשר נעמיק נרחיב בענין צורך הדלקת נר זה של שבת יהיה הענין מ"ש בזוהר פרשת עקב דף רע"ב:

וז"ל רביעאה לאנהרא פתורא כמה דאוקמוה שולחן בצפון מנורה בדרום וכו' ובהאי חדוה ותיקונ' גרמין דאשתארת שפחה בישא בחשוכא ברעבון בבכיה והספד בלבושין אוכמין כארמלת'. דאי מלאה זו חרבא זו. יצר טוב מטרוניתא קדישא מלכות הקדש דנחתא בשבת כלילא מעשר ספירן מתעטר בשבע שמהן שאינן נמחקין בכמה מרכבות דחיון ובכמה חיילין ומשריין ומלכא נפיק לקבלה בכמה משירייין ואשתארת יצר הרע שפחא בישא בחשוכא כארמלתא בלא בעלה בלא מרכבות ואלין דאתמר עלייהו למזבחין ולמקטרין למלכת השמים ולמזלות אשר לא צויתי הוא פלחנא דשפחא בישא דשלטא בערבי שבתות ובערבי לילי רביעיות מה הוו אלין עבדין הוו נטלין לבושין אוכמין וחשכאן נהורין ועבדין הספדא בלילי שבתות כדי לאשתתפא בהדה כמא דאיהי שריא כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים בתר דחאבו ישראל ואתחרב בי מקדשא אתמר בשכינתא אימא קדישא איכה ישבה בדד היתה כאלמנה ומכבין בליל ט' באב נהורין ושרגין ועבדין הספד ויתבון כאבלים לאשתתפא בדוחקא בשכינתא בגין דאינון גרמו לה כל ההוא תבירו עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר דבר והפכו כמה רעה שבר על שבר נק' לסטרא אחרא המעשים שעושה האיש הישראלי לסטר אחר ליל שבת על

ידי הדלקת הנר וכמה מן הכבוד נוסף לכלה הקדושה על ידי הדלקת הנר ולכן צריך להיות האדם זהיר להדליק לעשות נר יפה לפי כי הכלה נקרא נר שהיא מאירה לפני בעל נעוריה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רנ"ב וז"ל בההוא זמנא צריך לסדרא מנורה לסעודתא דמלכא ומשכנא ומנרתא וארונא ומדבחא וכל מיני שמושא דביתא דמלכא וכו' ולכן מאחר כי הכלה היא נקרא נר שהיא מאיר' לפני בעלה לכן צריך להיות זהיר לעשות נר יפה ויש לעשות שני נרות לפי כי כן הם סוד שתי נרות כאשר יבא לקמן ויש שהם מכוונים לעשות ב' פתילות אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור והם בסוד זכר ונקבה כי כן שמור וזכור בדיבור אחד נאמרו ואמנם כאשר נתבונן כי הם שתי פתילות בנר אחד השני פתילות יהיו בסוד יוסף ובנימין כי על שניהם יצדק זכור ושמור ואין ראוי להפריד ביניהם:

אחד האנשים ואחד הנשים חייבים להיות בבתיהם נר דלוק בשבת לפי כי הוא הגורם לאתערא שלהובין דרחימו דאיש ואשה שנאמר סמכוני באשישות שני אשות אש של איש ואש של אשה שנאמר רשפיה רשפי אש שלהבת יה ולכן אפילו אין לו מה יאכל שואל על הפתחים ולוקח שמן ומדליק את הנר שזה בכלל עונג שבת הוא כי העיקר הוא מש"ה תמיד עיני ה' אלהיך בה וכדאיתא בזוהר בפ' ישר יחזו פנימו פרשת ויקרא דף ט"ו וז"ל אמר רבי אלעזר אי הכי ישרים יחזו פנימו מבעי ליה או ישרים יחזו מאי ישר יחזו אמר ליה רזא עילאה דאינון ימי קדם דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין וימי עולם דזעיר אנפין אקרון פנימו דאינון חמאן באורח מישר מה דאצטריך למחמי וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי העיקר הוא ההשגחה העליונה שמאיר' למטה וכל זה ימצא על ידי הדלקת הנר כאמור:

הנשים מוזהרים בו יותר מפני שהם מצויו' בבית ועושות צרכי הבית ואמנם כבר נתבאר למעלה כי עיקר סוד הנר הוא בכלה שנאמר ראיתי והנה מנורה זהב כלה ושבעה נרותיה עליה ולכן המצוה חוזר לאשה להיות היא מדליקה הנר ואם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ולקידוש היום נר שבת קודם לפי כי על ידי הנר הכלה היא העולה למעלה אמנם יין של קידוש הוא כדי להמשיך לה אור מלמעלה כדלקמן ולכן נר שבת קודם וכן אם אין ידו משגת לקנות נר לשבת ונר לחנוכה נר של שבת קודם וכבר נתבאר דין זה בהלכות חנוכה באורך והעיקר משום שלום הבית כי אין שלום הבית בלא נר וכי תימא והרי נר של חנוכה יהיה שלום ומאי שנא כי נר שבת יהיה שלום הבית ולא על ידי אור נר של חנוכה האמנם כי חז"ל דרשו בפ' ותזנח משלום נפשי זו הדלקת נר של שבת שהוא שלום הבית וזה הוא תדיר אמנם אם תתבונן בהלכות חנוכה תראה כי בנר חנוכה אין שם שלום

הבית זולת הארה מן האורות העליונים היורדים אצל הכלה אמנם ועדיין היא קטנה כנזכר שם ואמנם נר של שבת הוא כי הכלה נגדלה ונעשית בסוד נר והם היחודים הנז' בתקונים ואיתא בתיקונים דף ס"ח וז"ל וצריך אתתא לתקנא שרגא בליל שבת לימינא ואתחשיב לה כאלו תקין מנרתא בדרום ופתורא בצפון ועלייהו אתמר הרוצה להחכים ידרים להעשיר יצפין ואינון שכינתא עילאה מנרתא לדרום צריכה לתקנא לה בגין דתמן חכמה ובגין דא הרוצה להחכים ידרים וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי הדלקת הנר הוא מכוון אל האשה ועוד נמצא ראיה מן התיקונים דף ע"ג וז"ל ואיהו מנורה נר דליק מסטרא דשכינתא דאתמר בה נר ה' וצריך למהוי לימינא לקבלא משחא ונהורא פתילה שכינה משחה דילה צדיק שמן כתית נהורא דילה עמודא דאמצעיתא בגוונא דא נפשא דאיהו שיתופא דגופא איהי פתילה רוח דא משחא נהורא דא נשמתא וכו' והנה ממאמר זה ממנו נקח כי האשה היא הראויה יותר להדליק נר זה כדי להמשיך לכלה שהוא הפתילה מלמעלה שמן כתית מו הצדיק ואור מת"ת ישראל: לא יקדים למהר להדליקו בעוד היום גדול שאז אינו ניכר שמדליקו לכבוד שבת והסיבה עצמי לפי כי אז אין כח ביד האדם הגשמי להעלות הכלה למעלה לעשות אותה בסוד נר וגם לא יאמר להדליק לפי כי כבר עלתה למעלה הכלה מחמת קדושת היום וכבר נעשית בסוד נר ומה מועיל עוד ההדלקה לה בכוונה זו ואם רצה להדליק מבע"י ולקבל עליו שבת מיד רשאי כי יש באדם הגשמי כח מסור בידו לתקן עד מקום שנשמתו נמשכת משם וכאשר מקבל עליו שבת מעתה אין זה הקדמה ובלבד שיהיה מפלג המנחה ולמעלה שהוא שעה ורביע קודם הלילה יש יכולת בידו לקדשו כאמור:

קודם שידליק מברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו להדליק נר שבת ובשלש תיבות להדליק נר שבת מדליק ומכוין בהם כדי ידיעתו:

[ו] ענין אלו הבחורים יתבאר דבר והפכו כי הנה מאחר כי הוא אמר ההולכים ללמוד תורה ראוי לומר כי כן הוא ולפי כי כל ענייני השבת הם תיקון לעונות ראשונים כאמור למעלה לכן זה יהיה ללומד חוץ לתחום לפי כי כך אמרו חז"ל דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולמלאכי השרת על מה אבדה הארץ ולא ענו כלם וכו' ויאמר ה' על עזבם את תורתי. על עבודה זרה על גילוי עריות ועל שפיכו' דמים לא נאמר הא למדת שביטול תורה חמורה מכלם ואית' בב"ר זה ספר תולדות אדם מלמד שרצה הקב"ה ליתן התורה לאדם הראשון אמר הקב"ה יציר כפי הוא ואיני נותן לו את התורה חזר ואמר ומה מצוה אחת צויתי ועבר עליה כיצד אני נותן לו רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות לא תעשה שנא' ויאמר לאדם לא לאדם אני נותן התורה לפי כי ישראל שנתנה להם התורה עברו

עליה לכן אמרו חז"ל לא ניתנו שבתות להם לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה ואמר רבי שמעון אם ראית עיירות נתלשות בארץ ישראל דע מפני שלא החזיקו בשכר סופרים ומשנים ומה גם אנו רואים בעינינו עיירות ומדינות נעקרות בעון זה ולכן בא הדין בחורים ההולכים ללמוד חוץ לתחום כי כן אמרו חז"ל אין אדם למד תורה אלא במקום שלבו חפץ שנא' כי אם בתורת ה' חפצו כההוא שהיה רגיל ללכת שלשה חדשים ולומד יום א' וכו'. ולכן יאמר צריכים להדליק נר של שבת בחדרם כי יהיה בזה נמי הערה אל האדם לפי כך אמרו חז"ל מצוה וגוף טהור ישא אשה ואחר כך ילמד תורה בטהרה ולכן צריכים להדליק נר דהיינו כי מצוה בעידנא דמסיק בה מצלא:

[ז] ולכן מברך עליו אבל מי שהוא אצל אשתו אין צריך להדליק בחדרו ולברך עליו היינו בחדרי לבו כי דבר פשוט הוא מאחר כי נמצא בו תורה לא ימצא בחדרי לבו הרהור עבירה לפי שאשתו מברכת בשבילו ומצילתו מן החטא בלי ספק אורח שאין לו חדר מיוחד שהדוגמא יהיה האדם כי אינו ניצול מן ההרהור ולכן חדרי לבו שהם שנים אפי' האחד מהם שהוא מושב ליצה"ט כמשחז"ל לב חכם לימינו זה יצה"ט ולב כסיל זה יצה"ר לשמאלו אפילו חדר אחד זה אינו מיוחד לו תמיד להיות נמצא בו יצר הטוב לחשוב מחשבות טהורות בתורה ובמצות עבודה אלא פעמים אינו מיוחד חדר זה לו ומכניס לתוכו יצר הרע ע"י הרהורי עבירה וגם אין מדליקין עליו בביתו זה הגוף כי לא הורגל לעשות מצוה כי נר מצוה צריך להשתתף בפריטי עם בעל הבי' זה יצר הרע כמשחז"ל בתחלה נעשה אורח שנאמר לעשות לאורח הבא אליו ואחר כך הוא נעשה בעל הבית שנאמר לאיש הבא אליו וכה"א מפנק מנוער עבדו ואחריתו יהיה מנון ולכן צריך להשתתף עמו על דרך משחז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות כך יהיה שותף עמו בפריטי על ידי מצות הצדקה כי גדולה היא ובזה יוכל להלחם עמו ולהדליק נר מצוה:

[ח] שנים או שלשה בעלי בתים אוכלי' במקום אחד יש אומרים כל אחד מברך על מנורה שלו כי מאחר שנר שבת הוא לתיקון הנפש אשר לא טהורה מזמן שהיתה כלולה בגוף אדם הראשון כמשחז"ל אצל איפה היית ביסדי ארץ איפה שלך היא הנשמה היכן היתה כלולה בגוף של אדם הראשון כי בו היו כלם כלולים ונמצא שיש בו חטא מאכילת עץ הדעת ונוסף עוד בזמן אשר חטא ישראל ופעם שלישית עתה בהווה ולכן צריך לברך על הנר שהעיקר לתקן הנפש כי טוב להודו' שהתקין לישראל מדת התשובה כי אלולי כן לא היה מקום לישראל כי מי יאמר זכיתי לבי הרי נאמר אין אדם צדיק בארץ ולכן חייב לברך ויש מגמג' בדבר ונכון ליזהר בספק ברכות ולא יברך אלא אחד אמנם אם יברך על

הנחה זו כאמור אין זה ספק ברכות ויברך ודאי כי הנה בענין ההדלקה מתכוין לכך כי בא עליו החיוב של הדלקה מטעם כי התשובה מצוה ובהדלקה זו מחיה את נפשו:
[ט] המדליקים בזויות הבית ואוכלים בחצר לרוח היום אם אין הנרות מדליקין עד הלילה כשיעור השמן כדרך נר חנוכה עד שתכלה רגל מן השוק הוי ברכה לבטלה מאחר כי אינו נהנה מן הנר בשעת אכילה שצריך לאכלה על ידי נר וכך אמרו חז"ל מאן דאית ליה סעודתא ליכול יתא כעין יממא היינו על ידי נר וסעודת שבת הוא מצוה: [י] לבעל הלכות גדולות כיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר במלאכ' אם מדליק בין השמשות ולא הקדים ועל פי זה נוהגות קצת נשים שאחר שברכו על על הדלק' הנר משליכו' הפתילה לארץ אותה שבידן שהדליקו בה הנר ואין מכבות אותה ולכן לדידהו טוב להדליק בנר של שעוה כי בודאי כונתה הוא לכבות אותה ויש אומרים אם מתנה קודם שמדליק שאינ' מקבלת שבת עד שיאמר החזן ברכו מועיל ויש אומרים שאין מועיל לה כי מהיכן תדע אימתי יתחיל החזן ברכו נמצא כי אין זה תנאי ויש חולקים על בעל הלכות גדולות ואומרים שאין קבלת שבת תלוי בהדלקת הנר אלא בתפלת ערבית שכיון שאמר החזן ברכו הכל פורשין ממלאכה ולדידן כיון שהתחילו מזמור שיר ליום השבת בקבלת שבת הוי כברכו לדידהו:
[יא] אף על פי שלא התפללו הקהל עדיין אם קדם היחיד והתפלל של שבת מבעוד יום חל עליו קבלת שבת ואסור בעשיית מלאכ' ומה גם כי כאשר האדם הולך בדרכי יושר לעשות כל דבריו בהשכל מצורפים לתקן נשמתו בלי ספק כי כבר קבל עליו שבת לתיקון נפשו ונאסר עליו מלאכת חול שהנה נכנס במלאכת שמים בקדושת שבת ועזב צרכי העה"ז ונתן אל לבו להשלי' צרכי הנפש לעולם שכולו שבת ומאחר כי כך הוא בדעתו אפי' אם אמר שאינו רוצה לקבל שבת עתה אין זה כלום:
[יב] אם רוב הקהל קבלו עליהם שבת דהיינו שאומר קבלת שבת המיעוט נמשכו אחריהם בעל כרחם ומה טוב לאדם לקבל עמהם שבת לטוב לו כי אז יזכה לתוספת שבת כראוי שמחזירין לו אותה עטר' שנאבד ממנו בסיני כנ"ל וע"י אותם מלאכים ממש כי זכותא דרבים עדיף:
[יג] אדם שבא לעיר בערב שבת וכבר קבלו עליהם אנשי העיר השבת אעפ"י שעדיין היום גדול צריך לקבל עליו ועל פי הדברים הנ"ל הוא דוגמא לתשובה של רבים כי מה טוב לאדם לעשות ברבים שנא' בכל קראינו אליו ולכן אם היו עליו מעות או שום חפץ מניחו ליפול כי כך עשה הקב"ה נמי שמגבי' הפטיש ולא הורידו רק נפל מעצמו כמשחז"ל ללמד לאדם דעת כי כך יעשה:

[יד] אם הצבור טעו ביום המעונן וחשכו שחשיכה והדליקו הנרות והתפללו תפלת ערבית של שבת ואחר כך נתפזר העבים וזרחה החמה אינם צריכים לחזור ולהתפלל ערבית אם כאשר התפללו היה מפלג המנחה ולמעלה כי בלי ספק יש כח ביד הרבים להמשיך הקדושה של שבת מבע"י ואם יחיד טעה בכך צריך לחזור ולהתפלל תפלת ערבית ולענין עשיית מלאכה בין צבור בין יחיד מותרי' לפי שקבלת שבת הוי בטעות אמנם לענין תוספת נשמה והוא העיקר כיון שהתפללו בין צבור בין יחיד כבר בא להם תוספ' של הנשמה יתירה ואם חוזרים ועושים מלאכה הם עושים בה פגם ובזה איכא תרתי לריעותא ראשונה הא דאמרן כי מאחר שקבלו עליהם השבת ואמרו כלם ופרוס עלינו סוכת שלום שורה עליהם הקדושה ותוספת הנשמה וכאשר חוזרים ועושים מלאכה הם עושים פגם באותה קדושה ותוספת נשמה זאת ועוד אחרת כי כאשר חוזרים אח"כ לקבל שבת וכן היחיד שחוזר להתפלל אינה חוזרת עליהם אותה נשמה יתירה כלל לפי כי כך דרכה של הקדושה כיון שמסתלק מסיכת ההעדר לא תשוב עוד כי זה הוא בענין טינא ובר טינא וכדאיתא בזוהר פרש' תרומה דף קכ"ח וז"ל ההוא עובדא דבעי בר נש לאשתדלא ביה בעי למקניה ליה באגר שלים וכו' בגין דרוח מסאבא איהו אזדמן תדיר במגנא ובריקניא ואזדבן בלא אגר' ואניס לבני נשא למשרי עלייהו ומפתי לון בכמה פתויין לדיירא עמהון וסטי לון לשואה דיוריה עמהון ורוח קודשא לאו הכי אלא באגר שלים ובאשתדלותא רב וסגי ובאתתקנותא דגרמיה ובאתדכאותא דמשכניה וברעותא דלביה ונפשי' ולואי דיכיל למרווח ליה דישוי מדוריה עמיה ועכ"ד דיהך באורח מישר דלא יסטי לימינא ולשמאלא ואם לאו מיד אסתלק מניה ואתרחק מניה ולא יכיל למרווח ליה כדבקדמיתא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה קשה לקנות האדם תוספת של הקדושה יותר קשה אח"כ לשמור אותה שלא תאבד ממנו ואם באולי התרחק ממנו לא יוכל עוד להשיג אותה ולכן צריך כי האדם שהגיע לידי כך רבים או יחיד וטעו ביום המעונן ואמרו ברכו והתפללו תפלה של שבת לא יעשו עוד מלאכה של חול כדי שלא תאבד מהם הקדושה של תוספת שבת הנשמה יתירה דאף על גב שמתפללים אחר כך לא חשוב עוד עליהם באותה שבת ולכן צריך ליזהר מאד ולהחמיר יותר מן הדין כאמור ויש אומרים שאותם שהדליקו נרות אסורי' בעשיית מלאכה ומה גם אם נתכוון בענין ההדלקה לענייניים הנ"ל לתקן העון בכלל ובפרט ונרצה לו לכפר עליו הדלקת הנר והוא מוסיף הארה שנאמר נר ה' נשמת אדם ויש אומרים שאותו נר שהודלק לשם שבת אסור ליגע בו ולהוסיף עליו שמן אפילו אם כבה אסור לטלטלו אם לא התנה עליו ובכל ענייניים האלו החי יתן אל לבו כי שקולה שבת ככל התורה וביותר יתבונן בדברים

האמורים כמשחז"ל אם ישמרו ישראל שתי שבתות כראוי מיד הם נגאלים ולכן יעשה ככל החומרות הנאמרי' בענין שבת:

[טו] מי ששהה להתפלל מנחה בערב שבת עד שקבלו הקהל שבת לא יתפלל מנחה באותו בית הכנסת אלא ילך חוץ לאותו בית הכנסת ויתפלל תפלה של חול ומשם ילמד האדם מה ששנינו אל תפרוש מן הצבור לפי כי קדושה של צבור עדיף ואף על פי כן ואל תאמן בעצמך בקדושה שלך עד יום מותך והיינו אם לא קבל שבת עמהם של צבור ולא שרתה עליו קדושת שבת אבל אם ענה וקבל עמהם שבת כבר שרתה עליו הקדושה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קס"ד וז"ל ברוב עם הדרת מלך כד קב"ה אתי לבי כנשתא דאיהו מקדש מעט וכל עמא אתיין כחדא ומצלאן ואודן ומשבחן לי' לקב"ה כדין הדורא דמלך איהו דמלך סתם דא מלכא קדישא דאתתקן בשפירו ובתיקונא לסלקא לעילא כו' מ"ט בגין דבההיא שעתא דישראל לתתא קא מסדרי צלותהון ובעותהון ומשבחן למלכא עילאה כל אינון משריין עילאין וכו' כלהון חברין אינון בישראל לתתא לשבחא לקב"ה כחדא למהוי סלוקא דקב"ה לעילא ותתא כחדא וכו' ואפילו דלא אסגיאו בבית כנישתא אלא עשרה באינון עשרה מזדמנן משריין עילאין למהוי עמהון חברים וכו' ולכן צריך להיות האדם זהיר בזה בפרט בע"ש כדי שתשרה עליו הקדושה עם הצבור ואם לא קבל שבת עמהם נמצא כי הוא דרך חול אבל אם ענה וקבל שבת עמהם מה שהרויח מצד זה הוא מפסיד מצד אחר כי אינו יכול להתפלל תפלת חול אלא יתפלל ערבית שתים והפסיד תפלה בזמנה:

[טז] אם בא לבית הכנסת סמוך לקבלת הצבור שבת מתחיל להתפלל מנחה ביחיד אף על פי שבעודו מתפלל יקבלו הצבור שבת אין בכך כלום הואיל והתחיל בהיתר אבל מפסיד מצד שלא קבל הקדושה של שבת עמהם:

[יז] יש אומרים שמי שקבל עליו שבת קודם שחשכה מותר לומר לישראל חברו לעשות לו מלאכה אמנם בלי ספק מפסיד חלק מן הקדושה על שעבר מה שאמר הכתוב ודבר דבר של מלאכה:

וכאשר ניתן לב ליישב דינים אלו למעלה שלא להוציאן חלק יובן כי בחורים אלו הם בסוד שני בחורים שהשתמש בהם דוד המלך עליו השלום כאשר ברח והדברים עתיקים והנה יאמר בחורים ההולכים ללמוד תורה שבעל פה חוץ לביתם אין בית אלא אשה יראת ה' והם בסוד יכין ובועז שהיו באולם הבית צריכים להדליק נר בחדרם לעורר למעלה הדלקת נר בחדר הכלה הקדושה כמו ששנינו משל משלו חכמים באשה החדר והפרוזדור ולברך עליו כדי להמשיך נמי שם הברכה עליונה שנא' כטל חרמון שיורד על

הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה העליונה הנקרא חיים בסוד חיי המלך עד העולם האחרון אבל מי שהוא אצל אשתו כמו שאמר הכתוב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד אין צריך להדליק בחדרו ולברך עליו לפי שאשתו מברכת בשבילו כי היא ממשכת הברכה מלמעלה כמו שאמר הכתוב ממרחק תביא לחמה כדאיתא בזוהר פ' אחרי מות דף מ"ו. ז"ל ממרחק תביא לחמה ממרחק ודאי מרישא דמוחא ומעילא דרישא תביא לחמה על ידא דצדיק כד מזדווגן בחד וכו' ולכן היא מברכת לבעלה מאותם הברכות:

אורח שאין לו חדר הוא הצדיק שאין לו חדר מיוחד לפי כי העיקר לת"ת ישראל בעל הבית וגם אין מדליקין עליו כי העיקר בעבור הכלה שהיא מדת לילה והחשך יכסה ארץ ולכן צריך להאיר לה צריך להשתתף עם בעל הבית בפריטי היינו סוד מה שחז"ל הנותן פרוטה לעני מתברך ברכות כי מה ענין פרוטה זו דנקט אלא כי כן צריך לכוין בסוד פרוטה דהיינו סוד פרט הכרם שהם רפ"ח ניצוצין עם הכולל הם פרט והם נמשכים דרך וה' שם ונעשה פרוטה כך הצדיק צריך להמשיך סוד פרוטה זו באות וי"ו ה"א והוא משתתף ומתחבר עמהם ואף על פי שהם סוד שני פרוטות כי תדרשנו ימצא לך בכונת הצדקה שצריך ליתן האדם כשאומר ובידך כח ובידך לגדל ולחזק לכל ושם מתבאר שצריך לתת שני פרוטות ואז הצדיק משתתף בפריטי:

שנים או שלשה בעלי בתים אוכלים במקום אחד יש אומרים כל אחד מברך על מנורה שלו וכן עיקר לפי כי כל אחד מישראל כשעושה המצוה מעורר למעלה ייחוד והארה גדולה עד מקום אשר שורש נשמתו ויש מגמגם בדבר דסבירא ליה כי זהו ספק ברכות ולא יברך אלא אחד ופוטר את כלם:

המדליקים בזויות הבית ואוכלים בחצר ודאי לא טוב עושים שמניחים משחז"ל שולחן בצפון מנורה בדרום והקדושה השורה עמהם והולכים לרוח היום הגשמי ומפסידים הרוח הרוחני אמנם אם אין שיעור בנרות להאיר עד הלילה מאחר שאין להם הנאה מהם הוי ברכה לבטלה וגורם מה ש"ה כי אין האיש בביתו חלילה לבעל הלכות גדולות כיון שהדליק נר של שבת חל עליו שבת ונאסר המלאכה וכו' הנה כל אלו החילוקים אין צורך להאריך בהם והמחמיר בכל זה מרויח ודאי קדושת נוספת ועליהם תבא ברכת טוב:

סימן רסד

[א] הנה ענין הפתילה והשמן הם דוגמא ללמוד האדם מהם לצורך נשמתו כדי שתהיה מאירה תמיד והענין יובן ממ"ש בזוהר פ' בלק דף קפ"ז. ז"ל פתח ואמר החכם עיניו

בראשו וכו' דילמא בגופיה או בדרעיה דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא אלא קרא הכי הוא ודאי דתנן לא יהלך בר נש בגלוייא דרישא ארבע אמות מאי טעמא דשכינתא שרייא על רישיה וכל חכים עינוי ומילוי בראשו אינון בההוא דשרייא וקיימא על רישיה וכד עינוי תמן לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה אצטריך למשחא בגין דגופא דבר נש איהו פתילה ונהורא אדליק לעילא ושלמה מלכא צווח ואמר ושמן על ראשך אל יחסר דהא נהורא דבראשו אצטריך למשחא ואינון עובדין טבאן ועל דא החכם עיניו בראשו ולא באתר אחרא עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר שני דברים טובים הבאים כאחת כי הוא אמר שהפתילה הוא דוגמא לגוף האדם והשמן דוגמא למעשים טובים ולכן הוא יאמר אין עושים פתילה לנר של שבת בין נר שעל השלחן בין נר שמדליק בבית מדבר שאין האור נאחז בו והדוגמא בזה להעיר לב האדם עליו כי מדבר הגשמי ילמד לדבר הרוחני שהוא ענין נצחי וקיים כי יתבונן לתקן הגוף שלו שהוא דוגמא אל הפתילה כאמור דהיינו לקיים סור מרע בתחלה בכל האברים שלו ויעשה חיפוש בהם אם חטא באיזה אבר מגופו כי לא יוכל עתה לשרות עליו נר של שבת כי אינו נאחז בו הקדושה להיות שהוא פגום כמ"ש ז"ל ויסב חזקיהו פניו אל הקיר אמר לפניו רבונו של עולם הרי חזרתי על כל אברי ולא מצאתי אבר שהכעסתי לפניך בו כך יחזור האדם ויחפש בכל אבריו בכל ערב שבת ואם ימצא כי נכשל באיזה חטא יתקן אותו כדי שתשרה עליו נשמה יתירה כי הנה הם עושים פתילה לנר של שבת להדליק האור בגופו של אדם בין נר שעל השלחן אשר יעשה האדם כדי להאיר על שלחנו בנן עדן בין כל נר ונר שמדליק בביתו והיינו הבית הנצחי הנה זאת תורת הבית קרבם בתימו לעולם לא יעשה מדבר שאין האור של הקדושה נאחז בו יפה אלא נסרך סביביו והשלהבת קופצת ומפרש להו כגון צמר ושער וכיוצא שנרמז בהם עון כדאמרי' בעלמא. כל צמר דנחית ליורה סליק דהיינו היורד לגיהנם כמו שפירש רש"י ז"ל ושער הדוגמא לשער צהוב צמח בו טמא הוא הנמצא בו מאחת מאלו אין אור של הקדושה של שבת נאחז בו יפה ואלו וכיוצא בהם צריך לתקן אותם ואין עושים אלא מדבר שנתלה בו האור באותו שמן של מעשים טובים כגון פשתה נפוצה דאף על גב כי הפשתים הוא דוגמא לדבר ערוה כדאיתא בתיקונים כי קרבן של קין היה פשתים דבר ערוה כי בא על תאומתו של הבל שלכן אמר לו הקב"ה הלא אם תטיב שאת מלת שאת היינו אשת שבא על אשת הבל והרג אותו נמי אמנם כאשר הפשתה הוא נפוצה מורה. על תיקון העון וסר מרע ובגד שש וצמר גפן וקנבוס וכיוצא בהם שהם דוגמא למעשה הטוב כל זה הוא יעשה האדם הגשמי הכנה כדי שתשרה עליו הקדושה: [ב] כרך דבר שמדליקים בו על דבר שאין מדליקים בו כגון

משחז"ל אם עשית חבילו' של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות שנאמר בתחבולות תעשה לך מלחמה ונמצא דבר שאין מדליקין בו שהם העבירות על דבר שמדליקין בו היינו המצות בעבירות נעשה הדלקה של הקדושה בעצם האדם אם נתכוון להעבות הפתילה ע"י זה מעשה הטוב כי אמר שגם העבירות יהיו נתקנים בהכי ונמצא מתרבה אותם כי זה יחשוב שעל ידי כך העבירות נעשות כזכיות אסור לפי שנמצא על ידי כן שהוא רובץ על העונות שבידו ולא יעשה מהן תשובה ואם נתכוון להקשות הפתילה כדי שתהא עומדת ולא משלשל למטה מותר כי הדוגמא לזה הוא כי לפי שראה כי יצר הרע מתעה אותו לדבר עבירה וירא כי לא יכול להלחם עמו לכן נתן אל לבו לעשות מצות כנגד העבירות שעשה כי לכן מתקשה הפתילה הוא הגוף שלו כאמור ויוכל לעמוד כנגד היצר ולא יושפל למטה ולכן מותר כדי להתגבר על היצר ומטעם זה מותר לכרוך דבר שמדליקין בו על גמי או קש ליתן הפתילה בעששית: [ג] אין מדליקין נר לשבת אלא משמן הנמשך אחר הפתילה הנה נתבאר למעלה במאמר כי הפתילה הוא דוגמא לגוף האדם והשמן הוא דוגמא למעשים טובים ולכן חזר והגיד אף על גב כי השמן סתם הם מעשים טובים אמנם עם כל זה ימצא הפרש גדול ביניהם כי יש מעשים טובים שאינם נמשכים עם הפתילה הוא הגוף ואינם ראויים לעשות אותם בשבת הלא זה הדבר אשר חכמים יגידו גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה אמנם לענין השבת כדי לזכות שישרה הקדושה על הגוף ויהיה נתוסף עליו רוח או נשמה יתירה צריך שיהיה דבר מצוה דוגמא לשמן הנמשך אחר הפתילה והיינו מצוה אפילו שלא לשמה שהפתילה הוא הגוף נמשך אליו זה השמן הוא המעשה אמנם עבירה אין זה דבר הנמשך אדרבה הוא העדר וצריך לפרוש ממנה ולכן יאמר אין מדליקין נר לשבת אלא משמן שיהא נמשך אחר הפתילה הוא הגוף ולפיכך אין מדליקין בזפת ולא בשעוה ולא משמן העשוי מצמר גפן ולא באליה ולא בחלב כלם דוגמא לעבירה שהוא לשמה וכן אין מדליקין בעטרן מפני שריחו רע ויניחנו הלא זה דברי כמש"ה איש היה בארץ עוץ איוב שמו וגו' למה נקרא בערך הרשעים כי שמן מאוחר לפי כי כך אחז"ל מה איוב עושה נוטל שדה יתום כאילו גוזלה ממנו ומשביחה ומחזירה לו רואה אלמנה כי אין מבקש אותה ומוצי' שם לישא אותה אז קפצי זביני עליה. ולכן מי שרואה כך יחשוב שהוא אדם רע לפי שעשה כמעשה הרשעים ולכן נאמר איוב שמו אבל באמת והיה האיש ההוא תם וישר לכן חביריו הוכיחו אותו אלמנות שלחת ריקם וזרועות יתומים ידוכה על כן סביבותיך פחים והכל שונאים אותך ולכן דומה לזה העטרן שריחו רע היינו המעשה שיהיה דוגמא לזה אין מדליקין בו לפי שמניחו ויצא מפני שם רע ולא בצרי שריחו נודף ההפך מן הנזכר

הוא שם טוב וזה נאסר מפני שבא להסתפק ממנו ליהנות ממנו בעולם הזה ושכר מצות בהאי עלמא ליכא ונמצא מתחייב משום מכבה כי מתחסר מהנאת עולם הבא:

[ו] שאר כל השמנים חוץ מאלו מדליקים בהם דהיינו כי מאחר שאינם מאותם הנקראים עבירה לשמה וגם לא מחלק המצוה הגדולה שיש לה שם טוב כי מסתפק ממנו כנזכר אמנם שאר המצות כל השמנים חוץ מאלו מדליקים בהם וישרה הקדושה בעבורם על גוף האדם כאמור ומכל מקים שמן זית מצוה מן המובחר הוא הנרצ' כמשחז"ל וכי לא נמשלו ישראל אלא לזית שבא הנביא ואמר זית רענן יפה פרי תאר קרא ה' שמך אלא מה שמן זה אינו יוצא אלא על ידי יסורין כמו ששנינו מגרגרו בראש הזית וכו' וכך הם ישראל וכן אמרו חז"ל אצל הסכת ושמע ישראל אלו שהם מכתתים רגליהם והולכים ממקום למקום ממדינה למדינה לשמוע דברי תורה ולכן יאמר דאף על גב כי כל השמנים כשרים להדליק דהיינו מעשה הטוב ומסיבת הלימוד עדיף אמנם מצוה מן המובחר בשמן זית האדם הנמצא בו תורה ומעשים טובים מעורבים עם היסורים וחייו מרורי' לו כזית זה הוא הנרצה יותר והוא המוכן לקבל הקדושה ותוספת שבת כאמור:

[ז] כרך זפת או שעוה או חלב שהם הדוגמא לעבירה לשמה כאמור סביב הפתילה הוא הגוף אשר נמצא בו בלי ספק מעשה טוב מדליקין בהם: [ח] המדליק צריך שידליק רוב מה שיוציא מן הפתילה מהנר והדוגמא לפי כי כך אחז"ל והצנע לכת עם אלהיך ומה הוצאת המת והכנסת כלה שאי אפשר להיות בהצנע אמרה תורה והצנע לכת עם אלהיך כל שכן שאר הדברים ולכן יאמר כי לענין צורך שבת נהפוך הוא כי צריך להרגיש בדבר על דרך מה שאמר הכתוב בבית אלהים נהלך ברגש ולכן אמר כי המדליק העושה המצוה זו כדי לזכות לתוספת שבת כך יעשה צריך להדליק רוב מה שיוצא מן הפתילה מהנר ואם האדם זה הוא מאותם שאמרו חז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות הכי קאמר המדליק לעשות מצוה באופן שיוכל להדליק הנר שעל ראשו כאמור בפ' החכם עיניו בראשו לכן צריך שידליק רוב מה שיוצא מן הפתילה הוא הגוף כאמור דמאחר כי יתבונן שיהיו המצות יותר מן העונות כמו שאחז"ל מי שמרובים זכיותיו הרי זה צדיק:

[ט] אין צריך להבהב הפתילה הוא הגוף כאמור היינו על ידי ייסורין כי מצות שבת היא עומדת לו וכאשר נכנס בגיהנם למרק עונותיו לא יהיה מחלק אותם שנאמר בהם ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כדאיתא בזוהר פרשת תרומה כנ"ל בכל מעלי שבתא כרוזא נפיק וכריז על כל מאריהון דדינין סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתא ואמנם מי שחילל שבת מתקיים בהם כי תולעתם לא תמות מן הגוף ואשם לא תכבה

מן הנפש לא כך יהיה למדליק זה כי אין צריך להבהב הפתילה הוא הגוף שלו ויהיה בהשקט ובטחה:

[י] אין מדליקין בסמרטוטין אפילו הם מחורכין איתא בגמרא כל מדין סמוכי לנא ולא תסמכו לנא מסמרטוטין ומסרמיסין ופי' רש"י כו', ולכן יאמר נא דלא מבעיא העושה מצוה כי הוא במנוחות שאננות ביום השבת אלא אפילו אותם הלומדים בתורה שאין דומים יפה אלא לסמרטוטין אף על גב כי לא יזכה בתוספת שבת כראוי ואין מדלקים בהם נר שבת לפי שאינם הגונים לתוספת נשמה מכל מקום לענין העונש נמי אין מדלקין בהם לעתיד כי הנה אחז"ל ת"ח אין יורדין לגיהנם אפילו מחורבין נכנסים לגן עדן: גם עתה ידבר בענין הנוגע למעלה וכך היה אומר אין עושים פתילה לנר של שבת והיינו הדוגמא באשת חיל הנקרא פתילה כדאיתא בזוהר ובתיקונים לנר של שבת וכו' בדבר שאין האור נאחז בו והענין מ"ש בזוהר פ' פנחס דף רי"ח:

וז"ל שאילנא ליה מאי האי דכל עמין דעלמא לא עבדין נענועא אלא ישראל בלחודייהו דכד לעאן באורייתא מתנענן הכא והכא בלא למודא דבר נש בעלמא ולא יכלין למיקם בקייומיה אמר לי אדכרתן מלה עילאה ובני עלמא לא ידעין ולא משגיחין יהיב שעתא ובכה אמר ווי לבני נשא דאזלין כבעירי חקלא בלא סכלתנו במלה דא בלחודוי אשתמודען נשמתהון קדישין דישראל בין נשמתהון דמצריים נשמתהון דישראל אתגזרו מגו בוצינא קדישא דדליק דכתיב נר ה' נשמת אדם והאי נר בשעתא דאתאחד בגו אורייתא דלעילא לא שכיך נהורא עליה אפילו רגעא ורזא דא וכו' אלהים אל דמי לכם לא שכינו חכון נהורא דשרגא כיון דאתאחדא גו פתילה ההוא נהורא לא שכיך לעלמין אלא מתנענע נהורא לכאן ולכאן ולא משתכיך לעלמין כגוונא דא ישראל דנשמתייהו מגו ההוא נהורא דשרגא כיון דאמר מלה חדא דאורייתא הא נהורא דליק ולא יכלין אינון לאשתככא הנה מבואר מדברי המאמר כי האיש הישראלי הלומד בתורה הוא מתנענע לכאן ולכאן בלי לימוד והסיבה לפי כי נשמתו באה מסטרא דקדושה מאותו נר עליון ולכן יאמר אין עושים פתילה לנר של שבת דהיינו מושב לשני צדדין ראשונה ירצה כי הגוף של האדם הגשמי הנקרא פתילה כנ"ל במאמר אין עושים אותו לנר של שבת לשרות עליו הקדושה עליונה דהיינו ר"ת נשמה רוח כדאיתא בזהר משפטים דף צ"ט וז"ל ובחבורא חדא דתרוייהו אקרי נר ה' נשמת אדם מהו נר נשמה רוח הנה מבואר מדברי הסבא כי נר הוא נוטריקון נשמה רוח ולכן יאמר כי פתילה זו של גוף האדם הגשמי אין עושים אותה ר"ל אינה ראויה להיות מוכנת לקבל תוספת שבת הנקרא נר דהיינו נשמה או רוח א' מהם או שניהם כאחת בין נר שעל השלחן הוא השלחן הטהור

שנאמר עליו זה השלחן אשר לפני ה' בגן עדן כי שם יש לנשמות שלחן ומזון כדאיתא פרשת תרומה הובא למעלה בין נר שמדליק בבית שם בגן עדן כמשחז"ל כל צדיק יש לו מדור לפי כבודו שנאמר כי הולך האדם אל בית עולמו מדבר שהאו' של קדושה עליונה אינו נאחז בו ולכן זה לך האות כי אינו מתנועע כמש"ה המזכירים את ה' אל דמי לכם והוא היה לאבן אלא נסרך סביביו והשלהבת קופצת ומאחר כי אדם זה על עצמו אינו מזריח ואין נאחז בו האור עליון כיצד יועיל להעיר למעלה הייחוד הנעשה על ידי מעשה התחתונים כדאיתא בזוהר פרשת ויחי דף רמ"ז וז"ל תא חזי אתערותא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה לא הוי אלא נשמתהון דצדיקיא לתתא מתערין ליה בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא ואתערותא דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא ואתער רחימותא וכו' הנה מבואר כי הנשמה של התחתונים היא המעוררת הייחוד למעלה על ידי מעשיהם ואמנם אדם זה לא יוכל להעיר כל זה למעלה ולכן אמר אין עושים פתילה היא סוד הכלה הנעשית בסוד פתילה לנר של שבת או איפכא כי נאמר כי הפתילה הוא כינוי ע"ד משחז"ל על שני פתילות בנר אחד והוא בסוד הצדיק אין עושין ממנו ייחוד לנר של שבת הוא הכלה נר ה' בין נר שעל השלחן בין נר שמאיר בבית ואמנם איתא בזוהר פרשת תרומה דף קס"ו: וז"ל פתח ואמר כי נר מצוה ותורה אור וגו נר אמאי אקרי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין והיא פתחה לגבייהו תרין דרועין דילה כדין אתכלילו תרין דרועין בהו ואקרי נר והנה נתבאר מדברי המאמר למה נקרא הכלה נר ואמנם נר זה הוא כאשר הוא למטה נמשך לה אלו האורות במנין נר דהכי קאמר כדמקבלא מנין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ולכן תדע ותשכיל כי הם שני מיני נרות כאשר נתבארו אצלי בנר חנוכה כי שם ביתם להגיד כי ישר ה' למה בענין קניית השמן של שבת קודם כנ"ל נר שבת ונר חנוכה של שבת קודם אמנם לענין ההדלקה לא כן הוא אלא תחלה מדליק נר חנוכה ואחר כך מדליק נר שבת ולכן בזה יובן חילוק נרות אלו מ"ש בין נר שעל השלחן דהיינו נר של שבת בין נר שבבית הוא דוגמא לנר חנוכה כל אלו אין מדליקין אותם מדבר שהאור אינו נאחז בו כמש"ה אלהים אל דמי לך אלא נסרך סביביו והשלהבת קופצת בגין צמר ושער וכיוצא בהם כי כאשר נמצא בה אחת מהנה אין האור עליון נתלה בה כך אחז"ל ויצא לך שם בגוים ביופיך בנות ישראל לא היו להם שער בית השחי וכו' ואיתא בזוהר פרשת אחרי מות דף ע"ט וז"ל ותאנא כד בעת אתתא לאתדכאה בעייא לספרא להההוא שערא דרבי ביומא דאיהי מסאבא ולספרא טופרהא וכל ההוא זוהמא דילהון וכו' ולכן אין מדליקין אלא מדבר שהאור נתלה בו כגון פשתה נפוצה ובגד שש דכה נאמר שש וארגמן לבושה וצמר גפן וקנבוס וכיוצא

בהם וכל אלו הם כינויים ואין ראוי להאריך בהם: כרך דבר שאין מדליקין בו על דבר שמדליקין אם נתכוון להעבות הפתילה כדי להרבות אורה אסור לפי כי כזה מתעורר נמי למעלה קליפת נוגה ומלבשת בו בצדיק כדאיתא בזוהר פ' ויקהל דף ר"ג וז"ל כד ערלה שרי על קיימא קדישא לסאבא מקדשא כדין ההוא מקדשא אתעכב מלאתגלאה רזא דאת קיימא מגו ערלה וכד האי נוגה עאל לגו ואפריש בין ערלה ובין מקדשא כדין אתקרי חשמל חש ואתגלייא מל מהו מל כד"א מל יהושע רזא דאת קיימא דלא אתעכב מלאתגלאה מגו ערלה וכו' ולכן אם זה שנתן דבר שמדליקים בו שהוא דוגמא לסטרא דקדושה בסוד הכלה שהיא מדליקין בה אור עליון ודאי על דבר שאין מדליקין בו שהוא בסוף קליפת נוג' אם נתכוין להעבות את הפתילה בסוד הצדיק כדי להוסיף אורה אסור לפי שבזה נה ני' הקליפה כאמור ואם נתכוון להקשות הפתילה כדי שתהא עומדת ולא תשלשל למטה כי בזה יהיה הדוגמא להעמיד הצדיק שלא יהיה מתקיים בו מש"ה כי מפני הרעה נאסף הצדיק והוא יורד למטה מותר ומטעם זה מותר לכרוך דבר שמדליקין בו ע"ג גמי או קש כדי ליתן הפתילה בעששית דאע"ג כי זה דוגמא לבית עשו לקש וכיוצא אין זה רק לענין התעוררות בלבד וסוף כי הפתילה נכנס בעששית והם נשרפים כמש"ה ודלקו בהם ואכלום כי כבר נאמר שהפתילה הוא דוגמא ליוסף הצדיק:

אין מדליקין נר לשבת אלא משמן הנמשך אחר הפתילה כדרך שאין לחבר דבר חיצוני הדומה לבגד בוגדים עם הפתילה שלא יהיה גורם כך למעלה כאמור כמו כן צריך להיות נזהר בענין השמן כי הנה ישראל הם מכונים לשמן כמו שאמר הכתוב זית רענן יפה פרי תאר קרא ה' שמך ובמה יודע האיש הישראלי שהוא ראוי לעורר הייחוד העליון אם לא שיהיה לבו נמשך בענין התורה והמצוה ויהיה נשמתו דוגמא להיות נאחזת בפתילה של הגוף ומתנועעת בתוכו כנ"ל במאמר ואז נמי הוא נעשה מעורר השמן עליון להאיר נר הקדוש ולכן הוא אומר אין מדליקין נר לשבת הוא נר העליון כנזכר במאמר אמאי אקרי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ואיהי פתח' תרין דרועין דילה ואתכלילו בהון כדין אקרי נר וזה לא יהיה אלא על ידי שנמשך שמן עליון אחר הפתילה של הצדיק כדאיתא בזוהר פרשת שמיני דף ל"ט וז"ל רבי אבא אמר מאתר חד נפקו יין ושמן ומים דבש וחלב מים ושמן לימינא נטלי כהני וירתי לון ושמן יתיר מכלא דאיהו חדוותא שירותא וסיומא דכתיב כשמן הטוב על הראש וגו' מה בין האי להאי אלא שמן דאיהו בחשאי בלחישו תדיר אתי מסטרא דמחשבה דאיהו בלחישו תדיר ולא אשתמע והוא בחשאי ועל דא איהו מימינא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי השמן יורד מלמעלה מחכמה עליונה מצד הימין ולכן הוא נאחז בפתילה הוא הצדיק כדאיתא

בפ' וכל נתיבותיה שלום אלין אינון ל"ב שבילין עילאין דנקיט לון ברית יחידאי ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הה"ד וכל נתיבותיה שלום ולפיכך אין מדליקין בזפת שריחו קשה כמשחז"ל ותחמרה בחמר ובזפת כדי שלא יריח אותו צדיק וכן אין מדליקין בעטרן מפני שריחו רע ויניחנו ויצא ולא בצרי אפילו שריחו טוב שמא יסתפק ממנו וזה אינו מדליק ונמצא מתחייב משום מכבה: אפילו נתן מעט שמן זית בשמנים אלו שאינם נמשכים ואז נמשכים אין מדליקים בהם שנאמר משכני אחריך נרוצה ואיתא בזוהר פ' אחרי מות דף נ"ט. וז"ל אמר' כנסת ישראל אנא כקטרת ואנת כמשחא משכני אחריך נרוצה וגו' כד"א על כן עלמות אהבוך אנא וכל אוכלוסין דהא כולהו בי אחידן הנה מבואר מדברי המאמר מה טעם אמרה משכני לי לבדי, ואחריך נרוצה הם שאר אוכלסין והיינו הטעם כי צריך שהשמן יהיה נמשך אחר הפתילה כי בזה יהיה מעלה הכלה למעלה והיא נמשכת אחר הזכר ושבעה עלמות עולמתאן דמטרוניתא נמשכות עמה שנאמר בתולות אחריה רעותיה מובאות לך ואמנם ענין המשכה זו מבוארת ממ"ש בזוהר פרשת פנחס דף ר"ן:

וז"ל והאי חיה אתערא ואזעירת גרמה מגו רחימו דשירתא וכו' עד דאתעבידת נקודה חדא כיון דאיהי אזעירת גרמה כדין וילך איש מבית לוי ויקח בת לוי וכו' ואי תימא כיון דאיהו נקודה חדא איך יכול לאחדא בנקודה זעירא אלא לגבי עילא כל מה דהוא מלה זעירא דא תושבחתא ודא עלוייא ורב ברבו עילאה מיד כהנא רבא אתער לה ואחיד לה וחביק לה דאלו הות רברבא לא יכלין לאחדא כלל אבל כיון דאזעירת גרמה ואיהי נקודה חדא כדין אחדין בה וסלקין לה לעילא כיון דסלקין לה ויתבא בין תרין סטרין אלין כדין ההוא עמודא דקיימא באמצעיתא אתחבר בהדה בחביבו דנשיקין ברחימו דחיבורא חדא כדין וישק יעקב לרחל וגו' הנה נתבאר מדברי המאמר ענין רחל כיצד היא נמשכת למעלה והוא השלימות שלה כאמור והיינו סוד השמן שצריך שיהיה נמשך לפתילה בסוד הצדיק שהרי נתבאר במאמר כי כן שאלה משכני אחריך נרוצה ולכן אפי' נתן מעט שמן זית בשמנים אלו שאין נמשכים אין מדליקים בהם רק חלב מהותך וקרבי דגים אעפ"י כי אין מדליקי' בהם מאחר שהם נמשכים קצת אם נתן בהם קצת מאחד משמנים שמדליקים בהם מותר להדליק בהם לפי שהם נמשכים שאר כל השמנים חוץ מאלו מדליקים בהם ומכל מקום שמן זית מצוה מן המובחר יען כי נמצא בו תרתי לטיבותא כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רמ"ז. וז"ל בלולה בשמן כתית בשמן בההוא שמן דנגיד ונפיק מלעילא אמר רבי שמעון יאות אמרת אבל מאי כתית אלא רזא עילאה איהו דכיון דאיהו שמן מאי כתית אלא רמז הוא דקא רמיז לשמשא בנוקבא לאמשכא לגבה שמן

רבות כתית כדקא יאות וכו' לאפקא מזתין דאינון שייפין דגופא ולאמשכא ההוא נגידו מלעילא בכל שייפא ושייפא לא הוי אלא כתית וצדיק איהו דכתיש כתישין ואפיק מכל אינון שייפין עילאין דאינון זתין קדישין משך רבו בתיאובתא שלים לגבי נוקביה ואי לא כתיש לא יפוק ההוא משחא אלא בלא תיאובתא דשייפין וההוא נגידו לא אתהני מניה נוקבא ולא הוי כדקא יאות עד דתהא כלולא מניה וכו' לאתהנאה מניה ולאתזנא מניה עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי עיקר השמן יהיה שמן זית לפי כי בזה הוא הסוד לאותם זתין קדישין ומה גם כי זה הוא שמן הנמשך בפתילה כמ"ש במאמר ולכן יאמר דמכל מקום שמן זית מצוה מן המובחר.

כרך זפת או שעוה או חלב סביב הפתילה והדוגמא לדברים שהם נמשכים קצת וזה יהיה סביב הפתילה בסוד ואחר עורי נקפו זאת ולכן מדליקין בהם: המדליק צריך שידליק רוב מה שיוצא מן הפתילה וזהו סוד מש"ה בהעלותך את הנרות עד שתהא שלהבת עולה מאליה והנה הוא סוד מש"ה רשפיה רשפי אש שלהבת יה כי הנה הכלה שואלת סמכוני באשישות כדאיתא בזוהר פרש' שמיני דף מ' וז"ל מהו סמכוני אלא מאן דנפיל בעא לאסמכא ליה הה"ד סומך ה' לכל הנופלי' ובגין כך כנסת ישראל דנפלה דכתיב נפלה לא תוסיף בעיא לאסמכא. והיא אמרה סמכוני למאן לישראל בנהא דאינון גו גלותא עמה ובמה באשישות אלין אינון אבהן דאינון אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטרא וכו' ואיתא בחיקין י"ו דף כ"ז פיקודא דאיתמני לאיתת' דבגינה מת אדם וכו' להחזירה על אדם דאטפת נשמה דיליה דכתיב נר ה' נשמת אדם צריכה לאוקד' ליה ליל שבת באתערו דשלהובין דאשה דרחימו לגבי בעל והוא רזא דמצ' מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ואתערו דרחימותא בליל שבת מאתתיה צריכה ברחימו וכו' והנה מבואר הטעם של ההדלקה ליל שבת שניתנה לאשה כדי להתחמם בשלהובין דרחימו והיינו שלהבת יה אותיו' יה שבין איש ואשה עד שתהא שלהבת זו עולה מאליה וזה לגבי אבהן כמ"ש במאמר והיינו אש דאברהם ויצחק ולכן צריך להדליק רוב הפתילה מה שיוציא מן הנר והסוד מ"ש בזוהר פ' ויצא דף קמ"ט וז"ל מהו סלם דרג' דשאר דרגין ביה תליין והוא יסודא דעלמא וכו' מגיע השמימה בגין דאיהו סיומא דגופא וקאים בין עילאה ותתאה כמה דברית איהו וסיומא דגופא וקאים בין ירכין וגופא וכו' והנה מובן מדברי המאמר כי הצדיק קצת ממנו הוא נבלע בין תרין ירכין והשאר נגלה ולכן בא החיוב שצריך להדליק מה שיוצא מן הפתילה מהנר כדי לעורר שלהובין דרחימתא כנזכר אין צריך להבהב הפתילה דקים ליה בדרבא מיניה עד שתעלה השלהבת כאמור

אין מדליקין בסמרטוטין אפי' מחורכין וזה יהיה שלא לנהוג בזיון בפתילה העליונה שהוא רומז לצדיק כאמור וגם נוגע לכלה הנק' בגד חשוב כדאיתא פ' פנחס:

סימן רסה

[א] כבר נתבאר למעלה כי כל הדינים הנעשים בשבת יש בהם צורך לשני דברים לענין סור מרע וגם לקיים ועשה טוב דהיינו לתקן בתחלה עונות ראשונים היינו עון של אדם ושל ישראל שאחזו מעשה אבותיהם בידיהם וביותר יש צורך על הפרט לכל אחד ואחד לקיים סור מרע ממעשיו אשר לא טוב עשה ולעשות הכנה בעצמו כדי שתשרה עליו הקדושה של שבת ויזכה לקבל תוספת נשמה כפי מעשיו ולפי ההכנה אשר תמצא בו ולכן יאמר הדין אין נותנין כלי מנוקב תחת הנר כי הדוגמא הוא לאדם הבלתי שלם במעשיו והוא כלי מנוקב שאין בו תור כלי לשרו' בתוכו חלק מן הקדושה של שבת אעפ"י שהוא מלא שמן של תורה ע"פ הנר של שבת היינו הקדוש' הנמשכת למטה כדי שיהא נוטף בתוכו תוספת נשמה וכיוצא גזרה שמא יסתפק ממנו מאותו לימוד ויעבור על מה ששנינו אל תעש' עטר' להשתמש בהם ולא קורדום לחפור בהם משום ודאשתמש בתגא חלף שכן אתה למד מבלשצר שנשתמש בכלי בית המקדש אף על גב שנעשו חול שנא' ובאו בה פריצים וחללוה ויתחייב משום מכב' כך אמרו חז"ל מנין לחונק נפשו שהוא חייב שנאמר שופך דם האדם באדם דמו ישפך ואם חברו לו זה הכלי בסיד או בחרסית היינו מה ששנינו ובקברות ממחה בסיד ושופך ושל ערלה בחרסית כך אדם זה מתבונן בדברים אלו כדין הערלה כמה הוא חמור מכל שכן ערל לב ומה הנאה ימצא לו והרי נעשה עצמות וכדרך שמציינין אותם בסיד כך הוא העון שנאמ' ותהי עונותם על עצמות' ולכן מותר דכיון דהוא כלי אחר מצורף עם כונו' אלו בדיל מניה פורש מן האיסור שנמצא בידו משום איסור שבת כי לא יתכן לשכון עליו קדושת שבת כל זמן שאינו פורש מן האיסור כי לתכלית זה היו מציינין הערלה והקברות לומר פרוש מן האיסור:

[ב] לא ימלא קערה שמן ויתננה בצד הנר גם דין זה חוזר על דרך הנזכר כי האדם בלתי שלם מכונה לקערה כדאיתא במדרש פ' נשא הפוך קערת והיינו עקרת דהיינו מי שעקר ממנו הקדושה של הנשמה מפני העון כמשחז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות כאשר זה נכנס בתוכו הקדושה בורחת היא הנשמה כדאיתא בזוהר ובתיקונים הפך מן מש"ה מפני שרי גבירתי אנכי בורחת וזה יצדק יותר בענין הכועס שנא' בו טורף נפשו באפו כדאיתא בזוהר ולכן לא ימלא קערה שמן של תורה ויתננה בצד הנר של תוספת שבת דהיינו נוטריקון נשמה רוח כנזכר במאמר הובא למעלה ויתן

ראש הפתיל בתוכה שהוא גוף האדם כנ"ל במאמר וראש הפתיל היינו מש"ה החכם עיניו בראשו כנ"ל כי האדם צריך להיות תמיד עיני שכלו באותו השורה על ראשו הוא השכינה, כי לכן אמרו חז"ל המהלך בקומה זקופה כאילו דוחק רגלי השכינה ולכן כל מעיניו על אותה קדושה שהוא שורה על ראשו לספק לה שמן ממעש' הטוב ולכן אדם זה שנקרא קערה מפני שעשה עיקר מהנאת יצרו ועקר הקדושה מהיות צל על ראשו כי בצלם יתהלך איש אין בו יכולת ליתן ראש הפתילה של הגוף זה ראשו בשביל שתהא שואבת הטהרה והקדושה של נר שבת גזרה שמא יסתפק ממנו מאותו תוספת מחלל אותו לדברים הגופניים והרי אמרו חז"ל לא ניתנו שבתות לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה:

[ג] אין נותנין כלי בשבת תחת הנר לקבל שמן הנוטף כי הנה נת' למעלה כי הרוצה לקבל תוספת שבת חלק נשמה או רוח יתירה צריך לעשות הכנ' בכל הדברים מע"ש ומה גם צריך להיות עושה הכנה מיום ד' ואילך שהוא משבוע הבאה כאשר יבא במקומו כדי לזכות לתוספת שבת ולכן יאמר אין נותנין כלי תחת הנר אע"ג כי זה הכלי הוא שלם והוא דוגמא לגוף האדם כי אין בו ענין עבירה לא יתננו בשבת דווקא לאחר שקדש היום תחת הנר שהוא תוספת נשמה ורוח של שבת שהוא לקבל שמן הנוטף מהן מפני שהוא מבטל כלי מהיכנו מאחר כי כלי זה הוא הגוף שלו משתמש בו לצורכי הגוף נמצא מבטל כלי זה מהיכנו כאשר הוא דרך חול אמנם מותר ליתנו מבעוד יום כי הנה נת' כמאחר כי אדם זה אין בו עון המונע ממנו השלימות והוא נקרא כלי כאשר יתן אל לבו לעשות הכנה בעצמו מבעוד יום כדי שתשרה עליו קדושת שבת מותר לעשות כן אמנם השמן הנוטף בשבת היינו התוספת ששורה עליו מסיבת תורה ומצוה שהכין אסור להסתפק ממנו בשבת לעשות צרכיו דרך חול אלא להתנהג בקדושה ולהסתפק בצרכי שמים לטוב לו כדי שלא תברח הקדושה השורה עליו כדבר האמור:

[ד] נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות מפני שאין בהם ממש והדוגמא לזה הוא האדם אשר אין בו מום מן העבירה שאינו מנוקב כמש"ה ונוקב שם ה' וגו' אלא הוא שלם שלכן נקרא כלי נותנין אותו תחת הנר כי זה יהיה מכין עצמו לקבל התוספת מן הנר של שבת שהם בחינת נשמה רוח לקבל מהם ניצוצות ואף על גב כי כלי זה היה משתמש בו לענין דברים של חול ולא שת לבו גם לזאת לעשות הכנה מבעוד יום כדי שתשרה עליו הקדושה הוא הנר עצמו בסוד נשמה או רוח רק עתה בשבת נתן אל לבו לעשות הכנה בעצמו לקבל ניצוצות של הקדושה מותר לעשות כן מפני שאין בהם ממש בניצוצות ואיהו דאפסיד אנפשיה שאינו מקבל נשמה או רוח של שבת ואין כאן ביטול כלי מהיכנו שהרי עשה

עתה הכנה ואם מעט הוא אבל לא נתן לתוך זה הגוף שלו מים של התשובה שנאמר בה שפכי כמים לבך אף על גב שנתבאר כי האדם צריך לפשפש במעשיו ולהתחרט מהם בערב שבת כי צריך להיות נגד עיניו מה שאומרים לאדם העולם הזה דומה לשבת ועולם שיצאת ממנו דומה לע"ש אם אדם אינו מבשל מערב שבת מה יאכל בשבת ולכן צריך כל בעל נפש להתחרט על כל מה שעבר עליו בכל השבוע ויעשה תשובה כדי שתשרה עליו קדושת היום אמנם כל ענין זה צריך להיות ביום הששי כנזכר אמנם משנכנס שבת לא נכון לעשות כן לפי שנמצא מבטל עונג שבת ולכן יאמר ולא יתן לתוך כלי זה מים של התשובה ליל שבת ואפילו מבעוד יום מפני שהוא מקרב זמן כיבוי הניצוצות של הקדושה השורה עליו מפני העצבות הנכנס בתוכו מן החרטה ונמצא מבטל עונג שבת ולא נכון לעשות כן ומכל מקום מותר ליתן מים בעששית שמדליקים בה והדוגמא הוא לב האדם כי בתוכו נכנס אור של תוספת שבת הוא הנר נשמה או רוח מותר ליתן לתוכו מים של התשובה שמדליקים בה בערב שבת כיון שאינו מתכוין לכיבוי של העבירה על ידי הנר אלא להגביה שמן של מעשה הטוב כדי לזכות לתוספות שבת כי אין זה עושה מעשה כענין חרטה ולא וידוי דברים רק מחשבה ע"ד והחי יתן אל לבו מותר:

ועוד נוסף על זה דברים הנוגעים למעלה וכך הוא אומר אין נותנים כלי מנוקב תחת הנר והענין כי הנה נתבאר בענין הכלי של הנטילה כל הצורך כי הנה נאמר אותי עזבו מקור מים חיים כי הנה כנסת ישראל מתרעמת ואומרת הדור אתם ראו מי הוא זה שגורם רעה לעצמו כמו החוטא יחיד או רבים אשר אותי עזבו הנמצא בי מקור מים חיים לפי כי הוא כלי מחזיק ברכה הוא הנרצה כמשחז"ל בקש הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל ולא מצא אלא השלום ר"ל כי בקש הקב"ה כלי שיהיה מחזיק הברכה של השלום שנאמר ה' עז לעמו יתן ואין עז אלא מלכות כמשחז"ל ולכן יאמר אותי עזבו אשר נמצא בי מקור מים חיים הוא השלום והלכו לחצוב להם בארות נשברים שאין בהם תורת כלי אשר לא יכילו המים אף על גב שלא יהיו מים חיים רק מים לחוד לא יכילו אותם ולכן אין נותנים כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר כדי שיהא נוטף בתוכו דהיינו כי בזה מתעורר אותו כלי מנוקב העליון הוא סטר' אחרא כמש"ה כן דרך אשה מנאפת אמנם בסטרא דקדושה הוא כלי שלם יש בו סימנים על פי שנים עדים ולכן נאמר ונוקב שם ה' מות יומת ולכן אין נותנין כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר של הקדושה לפי כי בזה מתעורר אותה קליפת נוגה אשר היא תוספת על ההוא קיימא קדישא כדאיתא בזוהר פ' ויקהל הובא למעלה ולכן נאסר בגשמי לתת כלי מנוקב מלא שמן על פי הנר כדי שיהא נוטף לתוכו לפי כי על ידי מעשה תחתון מתעורר כך למעלה והיינו מ"ש גזרה שמא יסתפק

ממנו ויהיה כדוגמא זו למעלה נמי מסתפק אותו הכלי מנוקב מאותו שמן עליון הנמשך מלמעלה על פי הנר כמש"ה כשמן הטוב שיורד וגו' על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם ויתחייב משום מכבה לפי שמונע האור מן הכלה ונותן אותו לקליפת נוגה נמצא שהוא מכבה נר של הקדושה ואם חברו לו בסיד או בחרסית מותר כי אז יהיה הדוגמא למדת המלכו' רק שהם ט' בחינות שלה היורדים למטה בעולמות דאף על גב כי אין הם בערך אדמה לפי כי הם מתחברים לקליפות למטה מכל מקום עלו מטומא' מת ונתחברו עם הנר מותר דכיון שהוא כלי אחר בדיל מניה משום איסור שבת וכן הדוגמא למעלה בודל מהם הצדיק משום איסור שבת ואלו הם דרך חול:

לא ימלא קערה שמן איתא במדרש קערת כסף זו רחל שנאמר ורחל עקרה שנאמר מושיבי עקרת הבית ולכן הוא אומר לא ימלא קערה שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה והדוגמא לזה היינו עקרת הבית הוא רחל לא יתננה מלאה שמן מאותו הנמשך לה על ידי הצדיק דכתיש כתישין מאינון זתין שייפין עילאין ואחר שהיא מלאה שמן מאותו השפע לא יתננה בצד הנר של האור הנמשך עליה בסוד נר כדאיתא בזוהר פ' תרומה הובא למעלה מאי נר אלא כדמקבצא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ופתחת תרין דרועין דילה היינו נר בגימ' ויתן ראש הפתילה בתוכה היינו ראש הצדיק הוא אות יוד כדאיתא בזוהר פ' ויצא סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימ' דא אות יו"ד בשביל שתהא שואב' ממנו שפע כמ"ש בזוהר בפ' וכל נתיבותיה שלום אינון ל"ב שבילין עילאין דנקיט לון ברית יחידאי ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתקפיה ועביד שלם הה"ד וכל נתיבותיה שלום היינו מ"ש ויתן ראש הפתילה בתוכה של הקערה הנזכרת היא הכלה כדי שתהא שואבת ממנו גזרה שמא יסתפק ממנו והדוגמא למעלה שמא יסתפק ממנו הצדיק עליון וימנע ממנה קצת אלא שיהיה נותן לה כל אותם ל"ב שבילין הנז' אמנם החלק שלו לחוד אמנם אור זה הוא סוד מש"ה והיה האוכל לפקדון לארץ: אין נותנין כלי תחת הנר בשבת כי הנה נתבאר כי הכלי הוא דוגמא אל הכלה כנסת ישראל אמנם הוא בסוד הכלי שלה היינו משחז"ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשה אותה כלי ולכן אין נותנין כלי זה תחת הנר בשבת כי בחינת הנר כבר נתבאר שהיא נקראת נר כד מקבלא מבין דרועין דיליה רמ"ח שייפין עילאין ופתחת היא תרין דרועין דילה והם נר בחשבון ולכן אין נותנין כלי זה תחת הנר כאשר הכלה בסוד נר כאמור והיינו בשבת כדי לקבל שמן הנוטף ממנו שהדוגמא לאותו שמן כתית הנוטף מן הצדיק שהוא כתיש כתישין ואפיק משח רבו' מאינון אברים קדישין מפני כי הוא מבטל כלי זה מהיכנו דאלו כלי זה הוא מוכן להמשיך לתוכו כל אותו השמן עליון דנגיד ונפיק

מן הצדיק בזמן שהצדיק נכנס לשם והוא כתיש כתישין ומכניס השמן שם כמש"ה וכל נתיבותיה שלום כל אינון ל"ב שבילין נקיד לון ברית יחידאי ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה ועביד שלם הה"ד וכל נתיבותיה שלום הנה מבואר מדברי המאמר כי הצדיק הוא עצמו נכנס לתוך ימא רבא ומכניס בתוכה ל"ב שבילין וזה מניח הכלי תחת הנר לקבל השמן מבחוץ ונמצא בזה שהוא גורם העדר גדול מפני כי הוא מבטל כלי זה מהיכנו ואין זה מקומו ולכן אסור אמנם מותר ליתנו מבעוד יום כי עדיין היום גדול ואין הכלה בסוד נר על דרך האמור ואמנם השמן הנוטף מן הצדיק אסור להשתמש ממנו בשבת כי בשבת היחוד גדול מאד כאמור למעלה והכלה עולה בסוד ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם:

נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצו' הנה כלי זה יהיה בסוד העד של הכלה שהוא עם הכלי שלה וכן הוא אומר נותנין כלי זה תחת הנר שהוא בזמן שהכלה בסוד נר כאמור והיינו כדי לקבל ניצוצות היוצאים בשעת הייחוד כי בהכרח הוא כי ימצא ניצוצות שלכן המרגיל צריך לעשו' טבילה מפני כי אין בהם ממש ענין של קדושה כי אין כאן ביטול כלי מהיכנו שהרי הכלי במקום שהוא לא זז משם וגם כאשר נאמר כי הכלי הוא ע"ד ראשון היינו הכלי של הכלה שבתוכו נכנס הצדיק הוא הפתילה כאמור כך הוא אומר נותנין כלי זה תחת הנר בזמן שהוא ריקן כי כן הדוגמא יהיה למעלה לפי כי הנה עתה היא בסוד נר כאמור מקבלת מבין תרין דרועין רמ"ח אורות ותרין דרועין דילה כמנין נר והיינו לקבל ניצוצות אור של רמ"ח הנז' מפני שאין בהם ממש ואין בהם כדאי להוליד מהם ואין כאן ביטול כלי מהיכנו לפיכך נמי כלי זה הוא מוכן לקבל הניצוצות של הקדושה של אותו נר הנז' אבל לא יתן לתוכו מים היינו מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קס"ז. וז"ל הכא רזא דרזין באלין תלתא אתצייר ואתגלים בגלופי רזא דדיוקנא דאדם. דאיהו אור בקדמיתא לבתר מים לבתר אתפשט בגווייהו רקיע וכו' וההוא אור אקרי זרע הה"ד אור זרוע ההוא זרע ממש לבתר ההוא זרע דהוא אור אתפשט ואתעביד מים בלחותא דיליה אגליף יתיר ואתפשט פשיטו גו אינון מים פשיטו דגופא לכל סטרין כיון דאתצייר ואתגליף ציורא ודיוקנא דגופא אקריש ההוא פשיטו ודא איהו רקיע בתוך המים וכו' וכיון דאבריר גופא ואנקי בנקיו ההוא לחותא דאתנגיד ואשתאר הוה פסולת דקא אתעבד גו ההוא התוכא ואינון מים הרעים עכורים ומנהון אתעביד פסול' מקטרגא לכל עלמא דכר ונוקבא וכו' הנה נתבא' מדברי המאמר כי מאותם מים שמתהוים מן הזרע מן הפסולת שלהם נעשה המקטרג זכר ונקבה מן המים הרעים ולכן בא הדין לא יתן לתוכו של כלי זה מים אפילו מבעוד יום כדי שלא לעורר אותם מים הרעים הנזכרים

מפני שמקרב זמן כיבוי הניצוצות של הקדושה אשר יוצאים מן האור שהוא זרע כאמור ומכל מקום מותר ליתן מים בעששית שמדליקים בה וזה יהיה מערב שבת כיון שאינו מתכוין לכיבוי הניצוצות אלא להגביה השמן למעלה מותר:

סימן רסו

[א] זהו שאמר הכתוב גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר כי הנה האדם הנלבב כל מגמתו שלא להפסיד חייו מן העה"ז בלי תועלת ולכן דהע"ה צוה את שלמה בנו לאמר כי רצה להביא לבו למוסר ולהגיד לו כמ"ש אנכי הולך כי ירצה כי אפילו בזמן שהיה בריא אולם מהלך בדרך היה מחשב ואומר הנה נתחסרתי מימי פסיעות אלו ואין להם תקנה ויכלו באפס תקוה נמצא כי אפילו באותו הדרך היה שלם ואין מתחסר מן הטוב של עולם הבא לא כן עשו הרשע כי אמר הנה אנכי הולך למות כי גם כי בכל פסיעה שהיה מהלך היה מת כי לכן אמרו חז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים ואין זה בדרך השאלה אלא דבר אמיתי לפי כי אפי' בהילוכו מתחסר מחייו ומת לכן נאמר גם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר ואינו משגיח כי לא ישוב עוד אותם פסיעות ויכלו באפס תקו' ולכן יאמר מי שבא בדרך וקדש עליו היום כי הדוגמא לזה יהיה האדם השלם כי הוא מתבונן במעשיו כי הולך האדם אל בית עולמו ומקיים מש"ה בכל הדרך אשר צוה ה' אלהיכם אתכם תלכו הלכו בקדוש' ולכן קדש עליו היום אע"ג שהוא חול וזה יהיה ע"ד מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף רי"ו וז"ל תא חזי רזא דמלה כל אינון יומין שית קיימא מלה דכלא לאתאחדא ברזא דחד נקודה קדישא וכלהו יומין אתאחדן בה דאית יומין אחרנין דקיימין לבר בסטרא אחרא ואית שית יומין אחרנין דקיימין לגו מעיגולא קדישא ואתאחדן בנקודה קדישא וישראל קדישין וכל אינון דמתעסקין בקדוש' כל יומין דשבתא אתאחדן כל אינון יומין שית באינון שית יומין דלגו דאתאחדן בההיא נקוד' אתאחדן בהאי בגין לנטרא לון וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי יש הפרש בין הימים כי ימצא ששת ימים של חול ימי השבוע והם קדושי' לגבי העוסקים במלאכת שמי' כדמפרש ואזיל ולכן יאמר כי זה המהלך בדרכי יושר וקדש עליו היו' מפני מעשיו כי קדש הם והיו עמו מעות מצרכי העול' הזה ויש לו חמור והוא כינוי על הגוף שלו דהיינו חומר עפר מן האדמה כי לא נבדל לגמרי מן הדברים הגופניים ויש עמו עכו"ם היינו היצר כי פעמים הוא נכשל בו לא נבדל ממנו לגמרי לא יניח כיסו על חמורו מפני שהוא מצווה על שביתתו כאמור למעלה כי האדם:

מצווה לזכך ולקדש הגוף שלו ולטהר אותו מעונו' ראשוני' מזמן שאדם הראשון הלך אחר רסן בטנו ושבו ישראל על עון ראשון וישתחוו לו ויזבחו לו ונאמר וישב העם לאכול ושתה ונוסף עוד ממה שאדם הפרטי טועה מדרך השכל וחמורו טועה ולכן הוא מצווה על שביתת בהמתו ולכן אין לו להניח כיסו עליה לשון נקי כי עבר על מש"ה כיס אחד יהיה לכלנו לפי כי במה יזכה נער את דרכו זה אם אינו עושה תשובה מעבירה שבידו ומה הנאה ימצא לו מקדושת שבת אם נכנס ובידו עון ולכן אין מניח כיס זה החומר העכור שלו כי אל יבטח על דברי התהו לומר ומה בכך הרי נאמר אדם אין צדיק בארץ אשר לא יחטא ומה גם שלא יכנס בטענת החיגר והסומא כי יאמר החומר חטא ומה בידי לעשות הרי אני אנוס לא כך יעשה אלא נותן כיסו זה לנכרי להוליך אותו לו כי יעשה תשובה מאותו עון ובזה מתקיים ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה שנאמר וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו ולמוצאי שבת לוקחו ממנו כדי להתודות ולעשות תשובה כראוי מאחר שקיים עונג שבת ואפי' לו נתן לו שכר על זה היינו הנראה אצלי כמשחז"ל עתידה גיהנם להיות צועקת תנו לי רשעים אין לי עסק בצדיקים וגן עדן צועק תנו לי צדיקים אין לי עסק ברשעים שנאמר לעלוקה שתי בנות הב הב לא תשבענה כי הרצון הוא הנה גיהנם לא מבעיא כי הצדיק אשר יעבור דרך שם גרם לה כיבוי כמש"ה עוברי בעמק הבכא והם הצדיקים שעוברים בדרך העברה בלבדו ואינו שייך לומר כן ברשעים שהנה שנינו משפט רשעים בגיהנם י"ב חדש ולכן מצננין להם גיהנם מעין ישיתוהו ונוסף עוד כי מוצי' הצדיק משם רשעים אותם שהרהרו תשובה בעולם הזה ולא הספיקו לעשות מפני כי בא עליהם המות כדאיתא בזוהר פרשת פנחס ולכן גם ברכות נוסף הצדיק כד"א ברוך אתה בביאתך לעולם וברוך אתה ביציאתך מן העולם לפי כי יעט' מורה כאשר יעטה הרועה בגדו יעטה הצדיק לאותו שהוא דוגמא לבן סורר ומורה ומוציא אותו משם ולכן גיהנם אומרת אין לי עסק בצדיקים תנו לי רשעים ולכן יאמר ולמוצאי שבת לוקח כיסו מנכרי היצר הרע אף על פי כי לא נתן שכר על זה הוא משל הזונה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה כי גם שנאמר כי היצר אין לו תועלת נמצא כאשר מחטיא את האדם מכל מקום הוא שליח ההשגחה והוא עשה שליחותו ואף על פי שנתנו לו משחשיכה מותר היינו כאשר החשיך שמשו ונפל למשכב אז חזר בו אדם זה כאמור מותר שהרי נאמר תשב אנוש עד דכה עד דכדוכה של נפש ותאמר שובו בני אדם אבל אם מציאה אינו יכול ליתנה לנכרי היינו מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף ר"ג. וז"ל אמר ר"ש האי מאן דנטל גלגולא דנשמתא ולא זכי דיתתקן בה כאלו משקר בקושטא דמלכא ואנא קרינא עליה האי קרא או מצא אבידה וכחש בה ונשבע על שקר וכחש בה

טב ליה דלא אברי האי בר נש עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר ממש"ה או מצא אבידה יצדק על המגולגל כי אותו הגוף מצא אותה נשמה שהיתה אבודה ולכן יאמר כי אם מעות אלו וכיס זה היה משלו מפעם זה אשר נכשל בעבירה כך יעשה נותן כיסו לנכרי והיינו תקנה לו לפי שעה אבל למוצאי שבת חוזר ולוקח אותה ממנו כדי לתקן מעשיו כאמור אבל אם הוא בדרך מציאה דהיינו שהיא נשמה מגולגלת אינו יכול ליתנה לנכרי אותו עון שבא לידו עם אותו הגוף אלא אם כן בא אליו מבעוד יום מזמן מה והיינו בסוד עיבור ולא בסוד גלגול כי עתה הויא ליה ככיסו מפני כי לולי שזכה לא באה לו נשמה זו ולא דאמי לגלגול כי בלתי זכות מתגלגל בו:

[ב] אם אין עמו נכרי מניחו על החמור אבל לפעמים היצר הוא עכו"ם כאמור מתקשה כנגדו כי כך אחז"ל יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום שנאמר צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ומדקאמר קרא צופה משמע בכל יום כדרך הצופה כי לא יתכן להניח מלהשגיח על העיר אפילו רגע אחד כדי שלא יבא עליה חרב פתאום כך רשע זה צופה לצדיק ומבקש להמיתו על ידי שמחטיא אותו ולולי שהקב"ה עוזר אותו לא היה יכול לו שנא' ה' לא יעזבנו בידו ולכן עכו"ם זה אינו עמו בהסכמה שלו אין נמשך לרצונו לכן מניחו על חמורו החומר שלו לפי כי לא יתכן לעשות תשובה בשבת לפי כי מפני החרטה והוידוי נעתק אל הדאגה והעצבות ונמנע מעונג שבת יותר טוב להניחו העון כמו שהוא מורכב על החומר שלו וכדי שלא יהיה חייב משום מחמר שהנה אנו מצווים על שביתת בהמה הוא החומר כאמור ואם יש עקירה והנחה מן העון חייב ולכן מניחו כיס זה העון האמור לאחר שנעקרה יד ורגל של החומר הם שני איברים שהאדם רגיל לחטא בהם היד נאמר בה יד ליד לא ינקה הרגל שנאמר עון עקבי יסבני ולאחר שנעקר העון משני איברים אלו שהם קלים וחמורים מניח העון במקומו לאחר שעקר יד ורגל הללו ללכת כי התעורר לבבו כי הולך האדם לבית עולמו וכדרך זה לאו עקיר' הוא רק כענין סור מרע שפירש מן האיסור בכל לבו וכשהיא עומדת בהמה זו הוא החומר שעשה מעשה בהמה היינו ע"ד כי עמדו לא ענו עוד טרם יבא לענין חרטה ודאגה ועצבות נוטלו הימנה ולאחר שתחזור לעקור יד ורגל הנז' יניחנו ויש אומר שצריך להזהר מלהנהיגה בקול דהיינו קול אנחה ובכיה מכל שכן כל זמן שהכיס של העון נתון עליה עד שיסלקנו ויתחרט וישוב אל ה':

[ג] היה עמו חמורו וחרש שוטה וקטן יניחנו על החמור לפי כי חרש שוטה וקטן יהיה הדוגמא שלהם בצדדים רבים כדלקמן ולכן טוב נו כי יניחנו כמו שהוא מורכב על החומר שלו ולסוף יפרוק ממנו על ידי כח התשובה כאמור ולא יתננו לאחד מאלו:

[ד] היה עמו חרש ושוטה והנה כינויים אנו הם דוגמא לאדם עצמו אשר מצד העון שנטמע בו הגיע למדרגות הללו כי הנה החרש הוא דוגמא למי שאוטם אזנו משמוע תורה ולכן סוף כי נכשל בעבירה כך אחז"ל אותי עזבו ואת תורתי לא שמרו כי אמר ה' הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו מפני כי המאור שבה מחזירה אותם למוטב ולכן אחז"ל בפ' שמעו והאזינו אל תגבהו שמעו לדברי תורה והאזינו לדברי תורה ואל תגביהו הטובה מלבא בעולם ומאחר כי הוא אוטם אזנו משמוע תורה נעשה חרש לגמרי שדברו בו חכמים בכל מקום שאינו שומע ואינו מדבר לפי כי נעתק מזה לזה לפי שאינו מדבר דברי תורה לכן הוא שונא את התוכחות היינו שאינו שומע ועוד בא הדוגמא אל מי שהוא שוטה שהנה נכשל בעבירה ע"ד משחז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות ועוד ימצא נמי שהוא דוגמא לקטן כי אין בו יצר הטוב זולת יצר הרע בלבד כך אדם זה נעתק מלימוד התורה ומעש' המצוה רק הוא מסור ביד יצרו אשר לא יוכל להמלט ממנו ולכן בא הדין זה בהדרגה זו אם עמו חמור כי אין יצרו מתנהג עמו לרצונו אפינו מעט מזער אז מניח העון על הצד הנמצא בו של שוטה לפי שאין בו דעת כלל כשעשה העון מפני רוח של שטות שנכנס בקרבו בפרט אם חטא פעמים רבו' בכן יצדק כי אין בו דעת כלל אין עמו אלא שוטה וקטן כאמור יתננו לשוטה כי אין בו דעת לא כך הוא מי שהוא בערך קטן כי הקטן יבא לכלל דעת פעמים מתגבר יצר הטוב ועשה מצוה ובכן יהיה לו תקנה כי כמו ששנינו עבירה מכבה מצוה כך יהיה בהפך כי מצוה מכבה עבירה אין עמו אלא חרש וקטן יתננו למי שירצה לפי כי שניהם שוים לרעה וכן לענין הטובה פעמים יעשה מצוה כאמור והחרש פעמים יקבל תוכחת וחיה והיתה לו נפשו לשלל:

[ו] יש אומרים כשנותנו לאחד מאלו מניחו עליו כשהוא מהלך בסגנון הבהמ' כי יחשוב בלבו כי הולך האדם אל בית עולמו ונוטלו ממנו כשהוא עומד ואין לו עוד טעם מן עונג השבת ואז מתחרט ועושה תשובה גמורה וחי בהם:

[ז] אם אין עמו אחד מכל אנו ואין זה בערך אחד מהם מטלטלו פחו' פחו' מארבע אמות דהיינו הדוגמא לפי שהאדם הוא כלול מארבע יסודות כנודע וכן ברוח שנאמר מארבע רוחות באי הרוח ולכן מטלטלו טלטלה גבר כי יחשוב כי לשעה קנה יפרד הצורה מן החומר וישוב העפר אל הארץ כשהיה והרוח תשוב אל ה' אשר נתנה ולא יועיל לו טענה מכל אלו דהיינו מ"ש לרבי יכולני לפטור את העולם מן הדין לפי כי החומר יטעון הרי אני כאבן מוטל משעה שיצאה הנשמה וכן הנשמה תאמר הרי אני כצפור טהורה משעה שיצאתי מן הגוף ולכן מה יעשה הקב"ה משל החיגר והסומא יקרא אל השמים מעל

ומביא הנשמה ואל הארץ ומביא את הגוף ומרכיב זה ע"ז ומעניש שניהם כאחד ולכן מטלטלו בפחו' מארבע חמות על עיקר זה ודוקא כיסו היינו נשמתו או מציאה שבאה נידו כמש"ה או מצא אבידה בסוד הגלגול כחמור דהיינו שבאה לידו אבל אם לא באה לידו בענין גלגול לא כאמור: יש חומרים דוקא מי שהחשיך לו בדרך שהיה סבור כי עדיין יש שהות ביום והדוגמא לזה האדם שנתעורר לענין התשובה כאשר באו ימי הרעה עניו באו ימי הפקודה כאשר נפל למשכב והעריב שמשו זו הנשמה והיינו שהחשיך לו בדרך והוא הולך כדרך כל הארץ בלא דעת ולא תבונה לחשוב בלבו ענין התשובה לפי שהיה סבור שעדין יש שהות ביום לשוב והוא מאריך ימים בעולם הזה אבל מי שיצא מביתו סמוך לחשיכה וכבר הגיע לדכדוכה של נפש כי אין עוד תקוה ושכח והוציא לרשו' הרבים היינו הנשמה שלו שהיתה ברשות היחיד היא יחידו של עולם כי כל הנשמו' הם חלק אלוה ממעל וברצון עצמו ובחירתו הרעה הוציא אותה לרשות הרבים היינו מקום הרשעים כי הם הרבים ונמשכים אחר יצרם הרע ועודינו לא ישוב עד אותה שעה לא התירו לו שום אחד מהדרכים האלו כי זה הוא מותרה ועומד כש"ה וזכור את בוראך בימי בחרותיך וגו' ומה גם עד דכדוכה של נפש ולכן אין לו תקנה כאמור:

עוד זה מדבר בדינים הללו לצד עילאה ימלל וכך היה אומר מי שהיה בא בדרך וכו' כי ימצא באחד משני פנים כאחד טובים צדקו יחדו ראשונה ירמוז לאותה מדה אשר נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ולכן היא נעה גם נדה מקינה היונה כמש"ה כצפור נודד' מקינה ואיתא בהקדמ' התיקונים כצפור דא שכינתא ולכן יאמר מי שבא בדרך כי כן כשחוזרת לעלות מן העולמות התחתוני' בערב שבת מתקיים עליה כל הדינים אלו והיינו מ"ש מי שהי' בא בדרך היא רחל כד"א מתה עלי רחל בדרך וחוזרת לעלו' למעלה וקדש עליה היום של קדושת שבת והיו עמה מעות ודאי לפי כי כן נאמר באשת חיל היתה כאניות סוחר ויש לו חמורו הוא בסוד מה שאמר הכתוב עני ורוכב על חמור דהיינו הקליפה שהוא חמור נוער כי עדיין לא פירשה ממנו וגם יש עמו עכו"ם בסוד סמאל סטרא אחרא סוד עמלק שנאמר בו אשר קרך בדרך כי תמיד הוא רודף אחרי הקדושה כדאיתא בזוהר לא יניח כיסו על חמורו והנה כיס זה אשר יהיה בתוכו המעות יהיה דוגמא למדה האחרונה שנה אשר בתוכה הם המעות שהרויחה ממלכין קדמאין דמיתו כד"א כיס אחד יהיה לכלנו לא יניח כיס זה על החמור לפי שהוא מצווה על שביתת בהמתו אף על גב כי היא מסטרא אחרא לא תעשה מלאכה בשבת דהיינו כד"א ויבא הביתה לעשות מלאכתו ממש שהנה בשבת נאמר יתפרדו כל פועלי און אלא נותן כיסו זה לנכרי להוליכו לו לפי כי באותה שעה לא יוכל לנגוע בו מפני קדושת היום שהרי

אל אחר אסתרס ולא עביד פירין כדאיתא בזוהר פרשת משפטים ולמוצאי שבת כי חוזר להתגבר סטרא אחרא לוקחו ממנו ואפילו לא נתן לו שכר על זה ואף על פי שנתנו לו משחשיכה מותר שהרי נאמר כי משחשיכה תשש כחה של סטרא אחרא כדאיתא בזוהר פרשת בראשית דף י"ד וז"ל כיון דאתקדש יומא אשתאר בריאה דרוחין דלא אתברי לון גופא וכי לא הוה ידע קב"ה לאתעכבא יומא עד דיתברון גופין להני רוחין אלא אילנא דדעת טוב ורע אתער ההוא סטרא אחרא דרע ובעא לאתתקפא בעלמא בגופין וכו' כיון דחמא קב"ה כך אתער מגו אילנא דחיי נשיבו דרוחא ובטש באילנא אתרא ואתער סטרא אחרא ואתקדש יומא וכו' ומה דחשיב סטרא אחרא לאתבני בעלמא ולאתתקנא אתבני בהאי ליליא סטרא דטוב ואתתקף ואתברין גופין ורוחין קדישין בהאי ליליא בסטרא דטוב וכו' והנה נתבאר מדברי המאמר כי סטרא אחרא הורע כחה ואתחלש בערב שבת ונתגבר סטרא דטוב ולכן יאמר אעפ"י שנתנו לו משחשיכה מותר לפי שכבר הורע כחו אבל אם מצא מציאה כי הדוגמא לזה הוא האורות הנמשכים לכלה מלמעלה שנאמר כי מוצאי מצא חיים ולפי כי אין לה חיים נמשכים לה מלמעלה ולכן אינו יכול ליתנה לנכרי הקליפה כי אלו הם בסוד חיי המלך ואין לנכרי מהם כלום אפי' מן התמצית אלא אם כן באה לידו מבעוד יום לפי כי אותם הנמשכים בזמן החול נמשכים ויורדים למטה דהשתא הויא ככיסו של הכלה ואפשר לעכו"ם ליהנות מהם:

אם אין עמו נכרי מניחו על החמור וכבר נתבאר כי החמור אף על גב שהוא קליפה כותי קודם לפי שהוא סוד אדם בליעל ואל אחר אסתרס כאמור אמנם אם הכלה נתפרשה מזה העכו"ם ועלתה יותר למעלה מניחו על החמור וכדי שלא יהיה חייב משום מחמר אי איכא עקירה והנחה כי סטרא אחרא אין ראוי לתת להם מקום שיהיה הנחה ולכן מניחו לאחר שעקרה יד ורגל כי איברים אלו מועדים לקלקל כמו ששנינו רגל מועד לשבר בדרך הילוכה ומאחר שעקרה יד ורגל ללכת ממקומה לאו עקירה היא לכיס וכשהיא עומדת נוטלו הימנה ולאחר שתחזור רגל יניחנו דלא הוי הנחה ויש אומרים שצריך ליזהר מלהנהיגה בקול רם כל זמן שהכיס עליה לפי שהקול של רחל נאמר בו כי קולך ערב וכבר אחז"ל יעל בקולה:

היה עמו חמורו וחרש שוטה וקטן כי הנה הללו הדוגמא שלהם בסטרא אחרא ולכן יניחנו על החמור שאינו מסוג אדם דהיינו הדוגמא לאדם בליעל איש און ולכך לא יתננו לאחד מאלו:

היה עמו חרש ושוטה יתננו לשוטה הוא דוגמא לסמאל הנקרא זקן וכסיל לפי שאין לו דעת כלל ולכן אין בו ענין והאדם ידע ושארי בחיבורא וסיים בפירודא כדאיתא בזוהר פרשת בלק אשר הלך חשכים:

שוטה וקטן יתננו לשוטה כאמור לפי שאין בו דעת והקטן יבא לכלל דעת חרש וקטן שניהם שוים לרעה ויתננו למי שירצה יש אומרים שכשנותנו לא' מאלו מניחו עליו והוא מהלך ואין לו קבע במקום א' ונוטלו ממנו כשהוא עומד וסימן הדבר הנה אנכי הולך למות כי אז אין לסטרא אחרא קיום כלל ולכן מותר לתת בו הכיס של הקדושה כאמור: וכאשר נחזור לומר שמדבר במעשה הצדיק הכי קאמר מי שהיה בא בדרך דהיינו כי הצדיק סליק לעילא ונחית לתתא שהוא סוד הסולם שנאמר עולים ויורדים בו כדאיתא בזוהר פרשת ויצא דף קמ"ט. וז"ל חמא מטטרון סבא דביתא דשליט בכל דיליה דאיהו קאי' בשלטנו על האי עלמא בשלטנו בשם שד"י וסליק לעילא בסליקו דשמא דמאריה הויה אתר דיעקב אשתלים ביה לבתר וראשו דשם שד"י איהו יוד ודא מגיע השמימה וכיון דמטי וסליק את דא להתם להוא אתר אשתלים ואתקרי בההוא שמא דמארה הווה וכו' ושם נאמר נמי ז"ל מהו סולם דרגא דשאר דרגין ביה תליין והוא יסוד דעלמא וכו' וראשו מגיע השמימה מאן ראשו ראשו דההוא סלם ומאן איהו דא דכתיב ביה ראש המטה בגין דאיהו ראש להההוא מטה ומניה נהיר מגיע השמימה בגין דאיהו סיומא דגופא וקאים בין עילאה ותתאה כמה דברית איהו סיומא דגופא וקאי בין ירכין וגופא וכו' והנה נתבאר מדברי השני מאמרים היות סלם זה דוגמא למטטרון ולצדיק חי עלמין והם עולים ויורדים וכן יתבאר בדין זה מי שבא בדרך על שניהם ויבא הכתוב השלישי ת"ת ישראל להשלים עמהם וכך הוא אומר מי שבא בדרך זה מע"ט שהרי נתבאר כי הוא עולה ויורד ואמנם נאמר כי מה שעולה הוא ליונק מלמעלה לפי שהוא סוד תינוק יונק משדי אמו כדאיתא בזוהר פרשת אחרי מות וכדין סליק ויניק משדי אמיה בגין לדכאה להו והיה בא בדרך וקדש עליו היום היינו מ"ש פ' קרח דף קע"ו: וז"ל קריאי מועד קראי כתיב חסר יו"ד אמאי אלא הכי הוא מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע ורזא דא כל אינון כתרין עילאין דשמא קדישא אתאחיד הו כלהו זמינין מאתר דאקרי קדש וכו' הכי נמי קדש תתאה זמין לחילוי לאעטרא להו קדש עילאה ידיעה קדש תתאה חכמת שלמה איהי זמינת לכל חילהא ואינון חיילין כלהו זמינין לאתעטרא בהאי קדש בזמנא דמועד שרייא בעלמא וכו' והנה נתבאר מדברי המאמר כי מדה האחרונה מזמנת לכל חיילות שלה בזמן של מועד ומכל שכן בשבת ולכן כל העולמות עולים למעלה כנ"ל ושם נאמר כגוונא דחילהא קיימין לעילא הכי נמי קיימי ממנן דעמא דילהון לתתא

וכו' ולכן יאמר מי שהיה בא בדרך הוא מטטרון לעלות למעלה וקדש עליו היום של שבת ובתיקונים דף פ"ה. וז"ל ועוף יעופף וכו' איהו עמודא דמציעתא לקבליה מטטרון שמיה כשם רביה יו"ד רישא דעופא וי"ו גופא דיליה ה"א ה"א תרין גדפוי דיליה דבהון פרח לעילא ונחית לתתא וכו' ועוד אמר והיו בידו מעות כי כן נאמר ולא יראו פני ריקם ומוכרח הוא להוליך עמו מעות ממה שהוא מרויח מסטרא אחרא לפי שנאמר ושלל לא יחסר כי אמיה מטרוניא אתקינת ליה מיני קרבא להלחם עם סטרא אחרא כדאיתא פרשת בשלח במלחמת עמלק ע"ש ולכן כאשר יש לו חמורו בסטרא אחרא ומצרי היינו סמאל לא יניח כיסו על חמורו מפני שהוא מצווה על שביתתו כדלעיל אבל נותן כיסו זה לסמאל להוליכו לו ולמוצאי שבת שמתגבר סטרא אחרא נוטלן ממנו ואפילו לא נתן לו שכר על זה כי אין לקליפה שכר מן השבת כלל ואף על פי שנתנו לו משחשיכה מותר לפי כי אין חשיכה של ערב שבת כמו בחול כי אז הוא שולט שלכן נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה אבל אם מצא מציאה מטטרון בסוד מצא אשה מצא טוב כי כבר נתלבש בו רוח עליון כדאיתא בזוהר פרשת פנחס כי רוח עברה בו ואיננו דא רוח עילאה ואיננו כדאמר ואיננו כי לקח אותו אלהים אינו יכול ליתנה לו שנאמר ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם ולא לכותי אלא אם כן באה לידו מבעוד יום לפי כי עדיין הוא דרך חול דלא ראי זה כראי זה דהשתא הויא ככיסו שלו ומותר:

אם אין עמו נכרי מניחו על חמורו שהוא הקליפה הנקרא חמור כדאיתא בזוהר בפ' עני ורוכב על חמור דאיהו מכתרין תתאין של עכו"ם וכו': ולענין הנוגע אל הצדיק הכי קאמר מי שהיה בא בדרך דהכי סליק ונחית כמ"ש במאמר סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ולכן יצדק מ"ש שהיה בא בדרך ואמנם אגיד לך ענין עמוק הלא זה דברי בענין תפלת המנחה כי הצדיק עליו נאמר אמרו צדיק כי טוב וכו' רוצה לומר הצדיק זה נמצא בו שני בחינות של שלימות אחת הוא בסוד כי בזמן שהוא בגימטריא כי שנאמר ויוסף בן שלשים שנה בעמדו לפני פרעה היינו כמ"ש בזוהר אתר דאתגליין כל נהירין כי תדרשנו ימצא לך פ' ויגש דף ר"י וז"ל והקול נשמע בית פרעה דא הוא סימניך לעילא ביתא דאתפרעו מניה ואתגליין כל נהורין וכל בוצינין בגין לאנהרא להההוא קול וכו' והכי יוסף הצדיק הוא בסוד שלשים בעמדו שם היינו מ"ש בזוהר פרשת בראשי' מן השלשים הכי נכבד ועד השלשה לא בא ואז בעמדו יוסף לפני פרעה הוא קרוב לשלש מדות עליונות ובזה תבין מאמר חז"ל עמוק מאד משחז"ל והשב לשכיננו שבעתים אל חיקם מן המילה הנתון בחיק כנ"ל היינו שורש יוסף הנתון בחיק לשם עולה ויש נמי בסוד טוב שנאמר יוסף בן שבע עשרה שנה הרי אמרו צדיק והאמירו אותו למעלה לפי כי נמצא בו כח

לעלות בסוד כי טוב ולכן נקט כינוי כי בראשונה ולכן כאשר צדיק זה היה בא בדרך זה אצל הכלה לפי כי המקום שעולה לשם הוא סוד פרש' דרכים ולפי שחוזר למקומו ימצא שהיה בדרך וממשיך עמו סיד הדרך שנאמר דרכיה דרכי נועם כדי לבא אצל הכלה כדרך כל הארץ שנאמר בה ותקבר בדרך אפרת וקדש עליו היום כמ"ש הנה יום בא לה' היא הכלה שבאה אצלו כדאיתא פרשת בראשית הובא למעלה והיו עמו מעות והיה עמו חמורו של אברהם אבינו ע"ה שנברא ערב שבת בין השמשות כדלקמן וגם יש עמו עכו"ם בסוד קליפת נוגה לא יניח כיסו על חמורו מפני שהוא מצווה על שביתתו כדי שלא יעלה ויקטרג למעלה כדאיתא בזוהר ישששכר חמור גרם כי יששכר על ידי עסק התורה הוא סיבה דאף על גב שעולה בגרם המעלות כופה אותו ורובץ בין המשפתים וכן בשבת האדם מצווה להשבית אותו ממלאכתו והיינו שביתת בהמה שהוא מועד לקלקל אלא נותן כיסו למצרי היינו קליפת נוגה כנזכר להליכו לו ולמוצאי שבת כי סטרא אחרא חוזר לאיתנו לוקחו ממנו ואפילו אינו נותן לו שכר שהרי אף על גב שמתגבר והוא מפתה את האשה ונאמר וחלק משמן חכה אחר כך נעשה בסוד חשמל כדאיתא פרשת ויקהל כנ"ל חש ואחר כך מל מהו מל כד"א מל יהושע ואתגלייא מל לא כך הוא בזמן החול ולכן למוצאי שבת לוקח הכיס ממנו ואף על פי שאין נותן לו שכר ואין לו הנאה מנתינה זו כלל ואף על פי שנתנו לו משחשיכה מותר לפי כי כך היא המדה בכל ערב שבת עם חשיכה כנזכר שם כמאמר אבל אם מצא מציאה בסוד מצא אשה מצא טוב אינו יכול ליתנה למצרי סטרא אחרא שאדם בהול עליה אלא אם כן באה לידו מבעוד יום כי זה יהיה דרך חול דהשתא הויא ככיסו של חול שהוא דוגמא כאשר יורד בעולם היצירה לעשות הייחוד שם כנ"ל דאתלבש במטטרון אם אין עמו מצרי כי הערלה נתעבר ממנו והרי נעשה ענין חשמל כאמור מניחו על החמור הנזכר וכדי שלא יהיה מתחייב משום מחמר אי איכא עקירה והנחה שהרי בחול הוא עני ורוכב על חמור מה שאין כן בשבת ולכן מניחו לאחר שעקר יד ורגל והנה שים לבך לעיקר זה כי הוא צריך להלכות שבת והוא כי הנה הבהמה נקרא עקירה והנחה ולענין הכלים נקרא הוצאה והכנסה וסוד הענין כי הנה הילוך הבהמה נקרא עקירה והנחה לפי כי האדם דקדושה עוקר מסטרא דקדושה הנקרא אדם שנאמר אדם אתם ומניח על הבהמה והיינו דוגמא למש"ה ארזי לבנון אשר נטע ואחז"ל כקרני חגבי' הוו ועקרן הקב"ה ושתלן בג"ע היינו מאמר חז"ל למלך שהיה לו פרדס והיה לו בן כשהוא עושה רצונו רואה נטיעה יפה עוקרה ומניח אותה בפרדס וכאשר אין עושה רצונו רואה נטיעה יפה עוקרה וכו' וסוד הענין כי הפשט לא יופשט כאשר ישראל עושים רצונו של מקום אז גם כן בן העליון שנאמר בו מה שם

בנו כי תדע כדאיתא בזוהר פרשת יתרו דף ע"ט. וז"ל והכי הוא דכתיב מה שמו ומה שם בנו מה שמו חכמה מה שם בנו ת"ת ישראל הוא עושה רצונו כי אז גם כן מתגלה עת רצון ורואה איזו נטיעה יפה מניחה בגן עדן שנא' ארזי לבנון אשר נטע כדאיתא בזוהר פרשת תרומה וההפך מובן והיינו עקירה מג"ע ומניחה בבהמה ואמנם לענין הכלים אינו שייך רק הוצאה מרשות זה ומניחה ברשות אחר כי הכלי לא יצדק בו עקירה והנחה כדלקמן ולכן מניחו לאחר שעקרה יד ורגל כי זה דוגמא לקדושה בסוד שמאלו תחת לראשי וגו' ואחר כך שהלכה לאו עקירה היא וכשהוא עומדת נוטלו הימנה וכו':

וכאשר נא' כי ידבר בסוד ת"ת ישראל הכי קאמר מי שהיה בה בדרך והענין מ"ש בזוהר פ' ותצא לאה לקראתו וז"ל ותצא לאה דא אימא עילאה לקראתו של ת"ת ישראל ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי לרוואה לך מתפנוקין עילאין וכו' והנה מזה נלמוד כי ת"ת ישראל הוא עולה למעלה לפעמים ולכן בא הדין מי שהיה בא בדרך מלמעלה אי נמי בא בדרך ללכת אצל הכלה להתייחד עמה וקדש עליו היום מקדש עליון הנמשך עליו והיו עמו מעות מאותו כסף הנמשך לו לקדש הכלה כמו ששנינו האשה מתקדשת בכסף ויש לו חמורו שהוא רוכב עליו כדאיתא בתיקונים כאלין כתרין תתאין מתלבש קב"ה ושכינתיה לקיימא ומלכותו בכל משלה וגם יש עמו מצרי הוא סמאל אל זר לא יניח כיסו סוד הכל' אשר שם נותן הכסף זה של הקידושין על חמורו אף על גב כי שם מתלבשת ביומין דחול בשבת אסור מפני שהוא מצווה על שביתתו כאמור לפרוש מדעתו אלא נותן כיתו זה למצרי זה סמאל כי זה הוא לרעתו כדאיתא בזוהר בפ' ואל זועם בכל יום כי המדה הנקרא אל מתעורר בבקר והוא זועם למאריהון דדינין ולכן על ידי כך מצרי זה נכנס כאמור ולמוצאי שבת כי אז מתעורר גיהנם סטרא דיליה חוזר ונוטלו ממנו והיינו סוד ההוא שלהובא ומדורא דאשא הנז' בזוהר פרשת ויקהל כי בערב שבת מתגבר ההוא מדורא דאשא סטרא דשמאלא הוא השורש של סמאל ולכן בא ההוא שלהובא דאשא מסטרא דימינא ומכניע אותה מדורא דאשא ואעיל לה לנוקבא דתהומא רבא עד מוצאי שבת ולכן יאמר ובמוצאי שבת אז חוזר ונוטלו ממנו אפילו לא נתן לו שכר עליה כי כן הוא למעלה אין לאותה מדורא דאשא תועלת בכך ואפילו שנתנו לו משחשיכה מותר כי כן הוא בכל ערב שבת אבל אם מצא מציאה מצא אשה מצא טוב ר"ל בעבור שמצא אשה צדקת לכן מצא טוב הוא מציאה כיצד כי ויפק רצון מה' לפי כי בחינת הרצון נקרא מציאה לפי כי אין זה מתגלה תמיד בכל שעה אלא כפי רצון עליון ולכן אינו יכול ליתנה למצרי כי לא לרצון יהיה להם אמנם אם באה לידו מבעוד יום כי הנה נמצא כי אותה הארה מתלבשת ביום הששי ואז הויא ליה ככיסו ומותר לפי שמכניע

אותו אם אינו עמו נכרי היינו הקליפה אדם בליעל מניחו על החמור וכדי שלא יהיה חייב משום מחמר אי הויא עקירה והנחה מניחו לאחר שעקר יד ורגל ללכת כי אז לאו עקירה היא ואמנם הלא תדע ותשכיל ממוצא דבר זה כי הנה נתבאר בזוהר פרשת פנחס בפ' שמן כתית כי הצדיק הוא דכתיש כתישין ואפיק משח רבות מאינון זתין עילאין הם האברים קדישין ואי לאו לא אתהנייא מניה נוקבא אם אינו כתית והדוגמא הוא ענין עקירה והנחה בסוד אותה בהמה כי הנה בענין של הבהמה עצמה איכא עקירה והנחה בסגנון אחד כי היא נעקרת מלמעלה מעולם האצילות ויורדת למטה ומתלבשת בסוד מטטרון כנ"ל ונאמר היא מתהלכת בין החיות כתרגומו שכינת יקרא וכו' והנה אמרו חז"ל חיה בכלל בהמה הרי זה עקירה והנחה שהיא אסורה בשבת כי זה דרך חול אמנם בסוד הצדיק אינה עקירה והנחה בסגנון שמן כתית ולכן אין להאריך בזה ולכן מניחו לאחר שעקרה הבהמה יד ורגל ללכת דלאו עקירה הוא אחר כך וכשהיא עומדת נוטלו הימנה ולאחר שתחזור ותעקור יד ורגל שהם המסייעים שלה יניחנו ויש אומרים שצריך ליזהר מלהנהיגה בקול רם כל זמן שהכיס עליה כי הקול חשוב הוא לכך שנאמר קול דודי דופק ואומר פתחי לי אחותי רעיתי ובכן צריך ליזהר:

היה עמו חמורו וחרש שוטה וקטן וכו' הנה כל צדדין אלו נתבארו למעלה ואין להאריך עוד בהם בסגנון הנ"ל אמנם כאשר נאמר כי גם זה לעומת זה עשה האלהים וענין שוטה וחרש וקטן ימצא בסטרא דקדושה יהיה דוגמא לענין הכל בסוד מטטרון בסטרא דיליה כי בערך שנמצא בקליפה פתן חרש אשר לא ישמע לקול מלחשים כך ימצא בסטרא דקדושה כמש"ה מי חרש כי אם עבדי וכן לענין השוטה כמו שהוא בסטרא אחרא זקן וכסיל כך יהיה נמי במטטרון הלא הם דברי חז"ל בפ' ושם אתנו נער עברי עבד כך אחז"ל נער שוטה וכמו שנמצא קטן בקליפה היינו מקטני אמנה כך ימצא בקדושה שנאמר ונער קטון נוהג בם ולכן יאמר היה עמו חמורו שהוא בסוד הקליפה ודאי כי הוא דבר טמא וחרש שוטה וקטן יניחנו על החמור ולא יתננו לאחד מאלו והנה ענין כיס זה ית' לקמן בענין המוקצה בע"ה:

היה עמו חרש ושוטה דהיינו מסטרא דקדושה יתננו לשוטה מפני שאין בו דעת כלל בהווה שוטה וקטן יתננו לשוטה לפי שהקטן יבא לכלל דעת חרש וקטן יתננו למי שירצה כי שניהם שוים:

יש אומרים שכשנותנו לאחד מאלו מניחו עליו כשהוא מהלך ונוטלו ממנו כשהוא עומד כדין הבהמה כנ"ל אם אין עמו א' מכל אלו דהיינו כי אף על גב כי בשבת עולים כל העולמות למעלה כאשר יתבאר לקמן ובכן ימצא דאפשר להיות למעלה הבחינות הללו

כי לכן הם עולים כלם כדי להיות נשלם ההעדר של כל עולם ועולם ביום השבת אמנם אם אין עמו בגשמי אחד מכל אלו מטלטלו פחות פחות מארבע אמות ויהיה ענין הטלטול למעלה בסגנון משחז"ל מיום שנחרב ב"ה אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה שהם סוד ארבע מדות של הזכר הנכללים בהלכה היינו עולמו וכן נמי בזה מטלטלו פחות מארבע אמות דבהכי מותר כי זה יהיה סוד הזכר בארבע אותיות שלו כאשר מתבאר כנזכר:

[ח] הנה הובא למעלה כי ענין השבת הוא תיקון לכולל וליחיד ולכן בא דיו כיס זה בענין החוטא והוא דוגמא לענין הגוף שהוא דוגמא לכיס אשר בתוכו המעות היינו הנשמה המתקיימת בקרבו בעבור התורה והמצוה כד"א כי ה' יהיה בכסלך אמרו חז"ל בכיס לך ושמור רגלך מלכד מן ההוראה מן ההפסד ולכן הוא אמר כי שהיה בא בדרך לעולם הזה וקדש עליו היום ונטה למות והיו בידו מעות לא עשה מהם צדקה ולא החזיק ביד עמלי תורה נותן נותן כיסו לנכרי כהיא דריב"ז והרשב"י שראו קרוביהם מתחסרים שית מאה דינרי זהב וכו' אף על גב שהיה עמו חמור דהיינו ישששכר חמור גרם איהו דאפסיד אנפשיה ומאחר כי אין בו תורה ומצוה אפשר להתגלגל בעכו"ם מאחר שהחשיך לו מן הרעות שעשה ואשר לא טוב עשה ולכן לא יניח כיסו הוא הגוף על חמורו הוא החומר שלו כאשר מתגלגל אז המלאך שואל טיפה זו מה תהא עליה לא יהיה מכלל חכם או טיפש כמשחז"ל טיפש שבבהמה זו חמור אלא נותנו למצרי כי לולי היה בו תורה או מצוה הרי נאמר לעם נכרי לא ימשול למכרה כדאיתא בפרשת משפטים ולכן יאמר נא יש אומרים דדוקא מי שהחשיך לו בדרך בעודו בעולם הזה ממעשים הרעים בחשך הלך כמש"ה במחשכים הושיבני כמתי עולם הרשעים שבחייהם קרויים מתים היינו שהיה סבור שעדיין יש שהות ביום ועדיין לא בא יומו ולכן לא עשה תשובה יש לו להתקיים עליו כל הגלגולים אלו כפי הראוי לו לפי גודל רשעו כפי מה שמתחייב בדין עליון אבל מי שיצא מביתו סמוך לחשיכה והגיע עד דכדוכה של נפש ושכח להוציא לרשות הרבים שהדוגמא כי יצאה נשמתו אחרי הרבים הם הרשעים כך אמרו חז"ל צפה הקב"ה שהצדיקים מועטים עמד ושתלן בכל דור ודור שנאמר כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל אמנם סביב רשעים יתהלכון לפי כי רבים הם ולכן לזה לא התירו לו באחד מהדרכים האלו אמנם מתקיים בו מש"ה בנבל שהיה קמצן בממונו ולא רצה שיתהנה ת"ח מנכסיו דהע"ה לכן וימת לבו בקרבו והוא היה לאבן ונאמר כי תהיו כאלה נובלת עליה והדברים עתיקים:

[ט] הגיע לחצר החיצונה המשתמרת היינו בסוד חצר מות כי שם משתמרים המתים ביד המלאך כההוא דשמואל דאזל לחצר מות ושאל לממונה שם אבא בר אבא היכא נוטל מעל החמור היינו דוגמא לחומר שלו נוטל הכלים אם עשה מצוה באבר שלו ניצול ושאינן ניטלים האברים שלא נמצא בהם מצוה להציל אותם מתיר החבלים הם הגידים שקושרים האברים ומחזיקים אותם אחד באחד יגשו מתיר אותם כדין חבוט הקבר והשקים נופלים הם העורות כי כדרך שהאדם על ידי מעשה המצות עושה לעצמו בגדים נאים חלוקא דרבנן כך על ידי מעשה הרע יעשה לעצמו בגדי שק הלא הם דברי חז"ל בפתיחת איכה ישבה בדד משל למלך שהיה לו בן כשעושה רצונו מלביש אותו בגדי מלתין כך בישראל נאמר ואלבישך רקמה וכשאין עושה רצונו מלבישו בגדי בדדין כך זה שהחשיך עליו מן המעשה הרע ישת חשך סתרו בבגדים של שק הנעשים מסטרא אחרא סוד עשו וארבע מאות איש עמו כמנין שק ולכן על ידי חיבוט הקבר אז השקים נופלים ודאי ואם היתה בהמה זו בגוף שלו שעשה מעשה בהמה ולכן נעשה בהמה באמת וטעונה כלי זכוכית כי אסור לטלטלם והדוגמא כי אדם זה הלך אחר מראית העין כי יתן בכוס עינו לשון נקי ולכן השטן עומד על האדם בשעת מיתה ומשבר את עיניו כדאיתא בזוהר פרשת פקודי דף רס"ג. וז"ל והאי ממנא תחות ידיה אלה ורבבין תחותיה והאי ממנא אקרי פחו"ת דא הוא דאיהו קיימא לפתאה בני נשא והאי איהו דשרי לגבי' ואסטי ליה לאסתכלא ולעיינא במה דלא אצטריך ליה בכמה זנונין ובכמה ניאופון וכל אינון דעמיה אזלי נמי קמיה ואכריחן ליה לאסטאה עינוי ולאסתכלא במה דלא אצטריך ודא איהו סרסריס דאיהו סרסורא בישא לכל אינון בישין האי קאים על קברא בזמנא דאתדן גופא ותבר עינוי בגין דאיהו רווח לון כד איהו בהאי עלמא ודיליה אינון וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי משטין זה משבר עיני האדם המתבונן בענייניס של איסור ונהנה ממראית העין ולכן זה יהיה מכונה לכלי זכוכית שהאדם יתן בכוס עינו ומשם יפרד ויתן בכוס עינו לשון נקי כמשחז"ל ואלו אסור לטלטלם בשבת כי הנה הם כגון כוסות של מקיזי דם כמשחז"ל יתהלך למשרים שאומרת כשושנה אדומה של דם ראיתי ואינו פורש ואין ראוי לטלטלם כי הנה הרשעים כשקדש היום יוצאים מגיהנם כדאיתא בזוהר פרשת תרומה בכל מעלי שבתא כרוזין אזלין בכל רקיעין ומכריזין מאריהון דדינא סליקו דיני דחייביא דהא מלכא קדישא אתא והוא אגין על כלא ואז יש רשעים שיוצאים משם ונכנסים בגן עדן שנאמר והיה מדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני ובמוצאי שבת הם חוזרים לגיהנם אבל הללו הם מוקצים מחמת מיאוס ולכן אסור לטלטל' ממקומם מגיהנם היינו מ"ש שאין ראויים בשבת לכלום לפי

שהם מאוסים ואיתא בזוהר פ' בראשית דף י"ג. על ההוא דאוקיד נורא אמרין הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר ולכן הללו אסור לטלטלן כאמור לפי שהם מאוסים ואם יפלו לארץ ישברו כלומר הנה לענין עונש גיהנם אינם שוים בערך הרשעים הנידונים שם לפי שהם מאוסים כאמור ואם נאמר שיבואו בגלגול כד"א וישליכם אל ארץ אחרת אין להם תקנה ישברו ואל תתמה על זה לפי כי כך אמרו חז"ל טוב מראית עינים מהלך נפש יותר הנאה נמצא לחוטא באשה במראית העין יותר מן העבירה עצמה ולכן נאמר ועין נואף ר"ל העין הוא נואף ולכן קשה הדין שלו ואם נאמר כי מ"ש ואם יפלו לארץ ישברו היינו כאמור במאמר כי אותו המשחית עומד על הקבר ומשבר את עיניו בגין דאיהו רווח לון בהאי עלמא ולכן מה לעשות תקנה לחוטא זה מפני כי הקב"ה מלא רחמים וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח ולכן מניח תחתיהן כרים וכסתות והוא דוגמא לסוד הגלגול שחוזר לבא בגופים אחרים שהם דוגמא לכרים וכסתות ר"ל שלא יהיה קשה עורף אלא רך לבב כך אמרו חז"ל אותם אבנים ששכב עליהם יעקב אבינו ע"ה נעשו תחתיו כפלונס ר"ל כרים וכסתות רכים ומה הרטב' הרטיב מזה קורות בתינו ארזים צדיקים וצדיקות כי מאמר זה קשה ההבנה והוא מפורש אצלי בשיר השירים והצודק לענין זה הוא כי הנה על אודות הרעה הגדולה הנמצאת באיש הישראלי הלא היא קשיות עורף שנאמר ראיתי את העם הזה והנה עם קשה עורף הוא ולא נתרעם הקב"ה כי עשו להם עגל מסכה כי לזה יש תקנה אבל לענין קשה עורף שהוא שונא את התוכחות יותר קשה בענין המפורש פ' בחקותי ולכן יעקב אבינו ע"ה. בדק בי"ב אבנים למספר שבטי ישראל כדאיתא במדרש ולכן נעשו תחתיו רכים כפלונס בשרו הקב"ה כי כלם הם לבם רך כמש"ה הילדים רכים ולכן שאל בע"ה מה הרטבה הרטיב מפני כי כל מעשה האבות הוא סימן לבנים ולכן הרטיב קורות בתינו ארזים צדיקים וצדיקות דמשמע כי אין נאות להקראו צדיק למי שנמצא בו קשיו' עורף לפי כי זה דרכו של עשו ועברתו שמרה נצח אבל ישראל אני כפרתן לבם רך כשושנים מוחלים זה לזה וסימן לדבר קורות בתינו הלא הם הבריחים והבריח התיכון בתוכם ומבריח מן הקשה אל הקשה לפי שנעשה רך הרי אותם קורות בתינו שהיו ארזים כמשחז"ל לא היה העולם ראוי להשתמש בארזים אלא שצפה הקב"ה מעשה המשכן ולכן התקינה לחוטאים הללו למראית העין וינאפו נשי רעיהם מניח תחתיהם כרים וכסתות כאשר יהיו מתגלגלי' אז יהיה לבם רך לקבל תוכחת ולא יוסיפו לעשות כדבר הרע הזה ודוקא המשואות קטנות שהדוגמא לזה יהיה כאשר האדם עונותיו אינם מרובים ולכן יכול לשומען מתחתיהם אותם כרים וכסתות הם הגופות וימצא תקנה להם אשר יהיה על ידי הקבורה היינו כאשר נוגעים לארץ הנה

הם דברי חז"ל בפ' וינחם ה' קבל תנחומין כי עשה את האדם בארץ אמר יפה עשיתי שהתקנתי להם קבורה ולכן במשואות קטנות שישמוט הכרים מתחתיהן הם הגופים כאמור ואז הם על הקרקע מצורפים לארץ בקבורה כאמור אבל אם הם גדולות שאינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן אסור להניחם תחתיהן הלא הם דברי חז"ל בפ' כי עונותי עברו ראשי משל לאחד שהיה עליו משאוי גדול והיה עובר בנהר והמים עוברים על ראשו לטבוע אותו אמרו לו העבר המשא כבד מעל ראשך ועבור לכך נאמר כי עונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני ולכן אם הם משואות גדולות שאינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן ולא יועיל הגלגול באותו גוף בהם אסור להניחם תחתיהן לפי שמבטל כלי זה הגוף מהיכנו מאחר כי אינו מועיל בו להקב"ה ולכן פורקן בנחת אלו החברים שלא ישברו ויאבדו ולא יניחם על הבהמה זה הגוף שעשה מעשה בהמה משום צער בעלי חיים אבל התקנה לזה הוא דין גיהנם: [י] חשכה לו בדרך ותפילין על ראשו דהיינו כי אף על גב שהיה רשע ולכן חשך השמש שלו היא הנשמה כמשחז"ל בפסוק וזרח השמש ובא השמש עד שלא שקעה שמשו של צדיק זה הזריח הקב"ה שמשו של זה אמנם יש תפילין בראשו כמשמעו שהיה זהיר במצות תפילין או שיושב בבית המדרש בשדה להמלט מן היצר שעשה אותו הפקר כשדה מה עשה משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש וחשכה לו עדיין מן העונות לא יוכל להנקה מניח ידו עליהם היינו מעשה הצדקה כמש"ה יד ליד ואמרו חז"ל הרי שנתן מעות לעבירה בידו אחת ונתן לצדקה בידו אחרת לא ינקה אבל אמרו חז"ל מחצה עונות ומחצה זכיות ואיכא פושעי ישראל בגופן רשע הוא כגון קרקפתא דלא מנח תפילין וההפך מובן דמאחר כי יש לו מצות תפילין אף על גב שחשכה עליו מפני העונות יתן ידו עליהם מעשה הצדקה שהיא שקולה ככל המצות כמשחז"ל שנא' ונתנו ענינו מצות מחצית השקל בכל שנה כך יעשה עד שמגיע לביתו האמיתי קרבם בתימו לעולם ויועיל לו להציל אותו מרעתו כי נמצא בידו חיים שנים הלא הם התפילין כמשחז"ל הלובש תפילין עליו נאמר ה' עליהם יחיו והצדקה הוא חיים ובזה לא יקרא מת אלא חי בערך הצדיקים ואם יש בית סמוך לחומה הנשמרים בתוכו מניחן שם היינו מ"ש בזוהר פרשת בלק דף קצ"ו וז"ל תנינן תלת שורין איית לגן עדן ובין כל חד וחד כמה רוחין ונשמתין מטיילין תמן ואתהנן מריחא דענוגין דצדיקייא דלגו אף על גב דלא זכו למיעל אבל עינוגא דצדיקייא לגו עין לא ראתה אלהים זולתך ולכן יאמר אם באולי אדם זה זכה למצא בית סמוך לחומה זו משלש חומות שיש לגן עדן שנשמרים בתוכו ודאי כי כן כל מעשה הטוב נשמר שם מניחן שם ודאי וזוכה להתענג עם אותם רוחות ונשמות הנהנים מריח גן עדן הפנימי:

[יא] היתה חבילתו מונחת על כתפו הוא העון על דרך הנזכר כמש"ה כי עונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני וקדש עליו היום בא יום פקודתו כמש"ה עד שלא יבאו ימי הרעה דאלו זכה בהם בזמן הזקנה קדוש יאמר לו כמש"ה מפני שבה תקום כדאיתא בזוהר עד שלא תגיע לימי השיבה תקום לשוב אל ה' ובכן והדרת פני זקן שיאמר אשרי זקנותינו שכפרה על ילדותינו והוא לא כך עשה רק היתה חבילתו על כתפו עדיין כדאמר חבול חבלנו לך לשון תרגום כד"א חבולה לא עבדת ולכן רץ תחתיה כמש"ה וימי קלו מני רץ מפני כי ברחו לא ראו טובה תורה ומצות כי הימים שאדם זוכה בהם אינם בורחים חלא עומדים לפני הקב"ה כדאיתא בזוהר בפסוק ויקרבו ימי ישראל למות ויקרבו ימי דוד דהיינו כי הם קרבים לפני הקב"ה אבל ימי הרשעים אין בהם קריבה לפי שנמצא בהם עון ואין נכנסים לפניו ית' ולכן אמר ברחו מלפני הקב"ה לפי כי לא ראו טובה ולכן אין לו כח לעמוד אלא רץ תחתיה עד ביתו לקבר קרבם בתימו לעולם ולכן אמר ודוקא רץ אבל לילך לאט לא כיון דלית היכירא אתי למעבד עקירה והנחה והוא עוקר לגמרי הקדושה ממנו ועוקר נפשו נמי כי כן זה בזה תלוי ומניחה למטה מרגליו כדאיתא בזוהר ובתיקו' בענין ותגל מרגלותיו ותשכב הנפש החטא ותגע לרגליו לפי כי ישפלנה החוטא עד עפר לפי כי בזמנין קאי ולאו אדעתיה כשגגה היוצאת ולכן צריך להיות רץ ולכן אמר חבל רץ אית ליה היכירא דכי מטי לביתיה הגשמי כי היכי דלא קאי פורתא ואשתכח וקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד לכן זריק לה כלאחר יד דהיינו שלא בדרך זריקה כגון מכתפיו ולאחריו כך יהיה הדוגמא לענין העון צריך לעשות היכר ושינוי כי לכן זכור יזכור העון ויבא להשליך אותה חבילה מן העון כלאחר יד מעל כתפו ולאחריו ולא יהיה הולך לבית עולמו ואותה חבילה של עונות על כתפו:

[יב] יש אומרי' דדוקא בחבילה התירו לפי כי כך אמרו חז"ל אם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות ולכן אמרו אם יש תפילין בראשו ישים ידו עליהם וכיוצא והחבילה רץ תחתיה דוקא בסגנון זה מותר אבל לא בכיסו כנ"ל שהם עבירות חמורות ויש אומרים דהוא הדין לכיסו דין שניהם שוה להועיל לו כמ"ש חז"ל עינים רמות והיו לטוטפות בין עיניך לכל העונות יש להם תקנה על מעשה המצות כאמור:

[יג] מצא ארנקי בשבת אסור ליטלו והדוגמא לזה יהיה מש"ה בצדקה תכונני כי הנרצה אצלי בפ' זה להעיד דאף ע"ג כי יחטא אדם ומוכרח להשתנות צלם דמות תבניתו כמש"ה נמשל כבהמות נדמו בצדקה תכונני צא ולמד מנבוכדנצר הרשע אף על גב שנגזר עליו להיות בצורת חיה ועם חיות ברא מדוריה וכו' על ידי הצדקה שעשה שנה תמימה לא נשתנה דמות תבניתו אמנם רחקי מעושק כי לא תראי מן האיסורין על ידי הצדקה

וממחיתה נמי הפסד ממון אף על גב כי כן נגזר מלמעלה לא תקרב אליך כההיא דריב"ז ורשב"י שראו קרוביהון מתחסרין ת"ר דינרין למלכא אנסינון והוציאו אותם לצדקה וכו' והועיל להם ולכן יאמר אם מצא ארנקי בשבת כי הוא הדוגמא ארנקי של צדקה ממש כפשוטו בשבת נודע לו על הגזרה בעלי' ועם כל זה לא יטלנו אף על פי שירא שמא יקדמנו אחר כי מתחסר מפני הגזרה ואחר לוקח אותה היינו כותי עם כל זה אסור ליקח אותה לצדקה לפי שהם מוקצה כדבר האמור:

הנה נתבאר למעלה בדין מי שהיה בא בדרך וקדש עליו היום כי מדבר בשלש מדות עליונות כאמור ולכן גם דינים אלו מתבארים בסגנון האמור על שלשה דרכים הניכרים ולכן זה יצא ראשונה ואמר יש אומרים דדוקא מי שהחשיך לו בדרך שהיה סבור שעדיין יש שהות ביום והענין מדבר במטטרון ופנה למעלה כי עליו נאמר דוקא מי שהחשיך עליו בדרך דהיינו כי שם נמצאו הקליפות סטרא דחשך בדרך כי הנה מדי עלותו בבריאה תמן אינון מאריהון דדינין מאריהון דיבבא ויללא שהיה סבור שעדיין יש שהות ביום אבל מי שיצא מביתו סמוך לחשיכה. ושכח מפני כי השכחה שם מצויה והוציאה לרשות הרבים מקום הקליפות אותם המעות לא התירו לו שום אחד מהדרכים האלו: הגיע לחצר החיצונה כי שני חצרות הם שנאמר נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות בית ה' והם בעולמות כדאיתא בזוהר ולכן כאשר הגיע לחצר החיצונה המשתמרת כי שם המשמרות כדאיתא בזוהר פרשת אחרי מות דף ס"ד: וז"ל תאנא אלף ות"ק וחמשין רבוא מארי שירתא מזמרין לקב"ה כד נהיר יממא ואלף ות"ק ומ"ח בטיהרא ואלף ות"ק ותשעין אלף רבוא בההיא שעתא דאקרי בין הערבים וכו' והנה מבואר כי שם הם המשמרות וכדאיתא לקמן וז"ל ועילא מנהון סרכין תלתא הימן וידותון ואסף ולכן אמר כשמגיע לחצר המשתמרת על ידי המשמרות הללו נוטל מעל החמור הקליפה אשר שם הכלים הנוטלים שמותר להעלות אותם עמו למעלה וענין זה שייך בכלים ממש של העולמות שהם עולים למעלה בכל שבת ושבת ויש שאינם עולים ולכן אותם הנשארים מחוץ לעולם האצילות הם הכלים שאינם ניטלים שהם מוקצים מחמת עצמן ולכן מתיר את החבלים היינו הכתות הנקראים חבלים כי לכן אנו אומרים המפיל חבלי שנה על עיני והם מסטרא דקדושה ולכן נאמר חבלים נפלו לי בנעימים והשקים נופלים היינו הכלים שאינם ניטלים ואינם יכולין להכנס למעלה מפני כי יש בהם תערובת סטרא אחרא מסטרא דעשו וארבע מאות איש עמו כמנין שק ולכן הם נקרא שקים ולכן הם נופלים ולא יעלו למעלה ואם היתה בהמה זו טעונה כלי זכוכית שאסור לטלטלם דהיינו מוקצה מחמת מיאוס לפי שהם כגון כוסות של מקיזי דם היינו כיתות המענישים לבני האדם על

ענין אשר שפך דם האדם ולכן דמו ישפך או שנתחייב בכריתות ומיתות בית דין שאינם ראוים בשבת לכלום לפי כי אין מענישין בשבת אין דנין דיני נפשות והרי גיהנם בטל ואינם מועילים לכלום להכנס למעלה לפי שהם מאוסים כדאיתא בזוהר סטרא מסאבא טפי ואיתא בזוהר פרשת תצא לילית אשפה מטונפת דזרקין בה כלבים וחמורים וכו' ואם יפלו לארץ מאחר שהם על הבהמה שהם מסטרא דבכור בהמה הנזכר בזוהר פ' בא ולכן אם יפלו ישברו יתבטלו לגמרי ולכן מניח תחתיהם כרים וכסתות קצת מבעלי הדין שהם בד' רפה ודוקא במשואות קטנות כד"א הנה קטון נתתיך בגוים שיכול לשומטן הכרים מתחתיהם לפי כי הכרים אלו שנתנו תחתיהם הם הוראת שעה לתיקון המשואות כנראה בגשמי אמנם הם צריכים לחזור למקומן ולכן אם אינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן אסור להניחם תחתיהם מפני שמבטל כלי מהיכנו מקדושתו העליונה אלא פורקן בנחת שלא ישברו כי מערב עמהם קצת הנחה עליונה מסטרא דקדושה כדאיתא בזוהר פרשת פקודי כל רוגזא מסטרא אחרא וכל הנחה מסטרא דקדושה ובזה לא ישברו ויתבטלו שנאמר ואתה מחיה את כולם ולא יניחם על הבהמה הידועה משום צער בעלי חיים שנמצא פוגם החיות שבהם על ידי אלו: חשכה לו למטטרון בדרך דעלותו בית ה' וכן בגשמי הוא מסטרא דמטטרון אשר שם שולט החשך דסטרא אחרא כמדובר ותפילין בראשו ואף על גב שהם מ"ע שהזמן גרמא עבדים פטורים מכל מקום יכול להניח תפילין אף על גב שאינו מצווה ובפרט בזמן שהוא זקן ביתו המושל בכל אשר לו ואמרו חז"ל בתורת רבו ולכן היו תפילין בראשו לפי כי בו הוא סוד שם שדי והם בתפילין או שהיה יושב בבית המדרש שלו כי שם שבעים סנהדרין והוא אב בית דין שלהם כנלמד מן הזוהר והתיקונים וחשכה לו מסטרא אחרא מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו בסוד המשכן שהוא שלו כמשחז"ל פקודי המשכן משכן שני פעמים מלמד שהראה הקב"ה משכן למעלה ומזבח בנוי ומטטרון מקריב עליו נשמות הצדיקים וכן איתא בזוהר פרשת תרומה או יהיה ביתו זה למעלה כי שם ביתו נמי לפעמים ואם יש בית סמוך לחומה שהיא חומה של עולם האצילות שנאמר על חמותיך ירושלים הפקדתי שומרים ושם נמצא בית שנשמרים בתוכו מניחן בם לפי כי אסור להניח תפילין:

היתה חבילתו מונחת על כתפו מסלק הקדושה כד"א חבלים נפלו לי בנעימים וקדש עליו היום כי כן שורה עליו קדושה של שבת רץ תחתיה עד ביתו ועולה עד עולם האצילות ודוקא רץ לפי כי עליו נאמר כעבד ישאף צל עליון והיינו מש"ה אדם להבל דמה הוא הבל עליון המתלבש בו כדאיתא בתיקונים וגם ימיו כצל עובר לפי שנאמר כי רוח עברה בו ואיננו כדאיתא בזוהר פ' פנחס דא רוח עילאה עברה בו ולכן ואיננו

כדאתמר ואיננו כי לקח אותו אלהים ולכן דוקא רק אבל לילך ולעלות למעלה לאט לאט לא כיון דלית היכירא שהוא עושה כך לכבוד שבת ולכן אתו למעבד עקירה והנחה לפי כי נעקר ממנו הקדושה עד שיעלה למעלה עושה הנחה כך אמרו חז"ל כי שמי בקרבו לא תהיו גורמים שישמט שמי מקרבו ואחר כך יעשה הנחה כמש"ה ותנח התבה דזמנין קאי ולאו אדעתיה הוא מתעכב מסיבת התחתונים אבל רק אית ליה היכירא וכי מטי לביתיה לעלו' למעלה כי היכי דלא קאי פורתא כי אינו מתעכב כלל ואשתכח דקא מעייל מרשות הרבים של הקליפו' לרשו' היחיד הוא הקדושה יחידו של עולם וכדי שלא יבא לידי כך זריק לזה לאותה חביל' כלאחר יד דהיינו שלא כדרך זריקה כגון מכתפו לאחריו ומותר כנזכר:

יש אומרים דדוקא בחבילה התירו לעשות כן שהדוגמא להארה מועטת הבאה לו מלמעלה אבל בכיס לא שהוא ענין הכנסת כלה אצלו ויש אומרים דהוא הדין לכיסו ומותר:

מצא ארנקי היינו משחז"ל לא יתן אדם לצדקה אלא אם כן ממונה עליה כבנימין הצדיק וכאשר מצא ארנקי של צדקה בשבת אסור ליטלו להוליכו עמו ואח"כ אעפ"י שמתיירא פן יקדמנו אחר מסטרא אחרא והבן:

עוד ירצה במאמרו על הצדיק על דרך הנ"ל וכך הוא אומר יש אומרים דדוקא מי שהחשיך לו בדרך רוצה לומר הא דאמרן לעיל מי שבא בדרך אצל הכלה וקדש עליו היום דדוקא מי שהחשיך לו בדרך מצד הדין של יצחק כדאיתא בזוהר לכן נאמר ותכהנה עיניו מראות שהיה סבור שעדין יש שהות ביום מסטרא דחסד שנאמר חסד אל כל היום והיה מגיע אצל הכלה שבת מלכתא אבל מי שיצא מביתו סמוך לחשכה ושכח והוציא כי שלט עליו החשך ולכן שכח כי השכחה נאחזת מן החשך והוצי' לרשו' הרבים ואז לא התירו לו שום אחד מהדרכים האלו:

הגיע לחצר החצונה המשתמרת והם שני שומרי הבית שעליהם נאמר ביום שיזועו שומרי הבית והם מבחוץ שלכן היו יכין ובועז שני עמודים בחצר בית המקדש ולא היו בהיכל נוטל מעל החמור הכלים הניטלים ואמנם הלא לך לדעת סוד גדול בענין הכלים כי הוא צורך גדול לענין שבת בכל מקו' ולכן דע כי הם שלשים כלים היורדים בעולמות ולכן ימצא כלים שהם ניטלים בשבת ואין בהם משום מוקצה והם עולים לעולם האצילות והכלים שאין ניטלים מתיר את החבלים שהם מחזיקים אותם דוגמ' הגידי' שבאדם והם כיתות מ"ה מסטרא דקדושה והשקים נופלים מאליהם דוגמא למה שעתיד להיות שנאמר יפקוד ה' על צבא המרום במרום ואם היתה טעונה הבהמה כלי זכוכית שאסור

לטלטלם כגון שהם כוסות של מקיזי דם שאין ראוים בשבת לכלום והענין מ"ש בזוהר ברשת בלק דף קצ"ז. וז"ל רבי אבא פתח אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו' ואוליפנא מגו בוצינא קדישא דבשעתא דאיהי סלקא למלקט עינוגין וכיסופין ומומא אשתכח בהו בישראל לתתא כדין מטי לגבה טפה כחרדל ומיד אתעדיאת ויתיבת עלה יומין במנין וכו' כדין אתערו דסמאל בקל תקיף לאתערא על עלמא והנה נתבאר כי סמאל הוא מוכן לפורענות כאשר נמצא טפת דם למעלה כביכול וכן איתא פרשת בחקותי ויספתי לייסרה אתכם ולכן כפי פעולותם הם נקראים כלים של מקיזי דם והנה אלו הם דוגמא לכלי זכוכית שאסור לטלטלם ולהעלם למעלה אל הקדושה שאין ראוים בשבת לכלום לפי שהם מאוסים לכן ימאסם אלהי והיינו דין מוקצה מחמס מיאוס ואם יפלו לארץ שהוא דוגמא לארץ החיים ישברו ומתבטלים לכן מניח תחתיהם כרים וכסתות דבר רך ודוקא במשואות קטנות אבל במשואות גדולות שאינו יכול לשמוט הכרים מתחתיהן אסור להניחם הכרים תחתיהם לפי כי אלו הכרים הם מחלק הכלים הניטלים בשבת ונמצא שמבטל כלי מהיכנו ולכן פורקן בנחת כדי שירדו למטה ולא ישברו כי העולם צריך להם שהם קיסטא לאלקא לחייביא ולא יניחם על הבהמה שהיא עליונה משום צער בעלי חיים:

חשכה לו בדרך ותפילין בראשו מן המדות עליונות או שיושב בבית המדרש בשדה שהיא שדה חקל תפוחין קדישין וחשכ' לו כי אותה אשה רעה מתעורר' כנגדו שנאמר והנה אשה לקראתו שית זונה והיא סוסיתא דחשך מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו אין בית אלא אשה ואם יש בית שנשמרים התפילין סמוך לחומה נקב' תסובב גבר כמשחז"ל שנשמרים שם ודאי מניחם שם: היתה חבילתו מונחת על כתפו היא הכלה חבילה של מצות שעלתה במעלה על כתפו בסוד אשת חיל עטרת בעלה וקדש עליו היום ממקום קדש עליון רץ תחתיה עד ביתו היינו סוד מש"ה דומה דודי לצבי שהוא רץ ממקום למקום ודוקא רץ בסוד משחז"ל מצוה לרוץ לב"ה ואפילו בשבת שנאמר ונדעה נרדפה לדעת את ה' כמו ששנינו רץ כצבי לעשות רצון אביך שבשמים והרצון הוא סוד הצדיק כי חפץ בבת יעקב והיינו לדעת את ה' כד"א והאדם ידע אבל לילך לאט לאט לא כי הנה הצדיק הוא כתיש כתישין אבל לאט לא מתהנייא מניה נוקבא דכיון דלית היכירא אתי למעבד עקירה לגמרי והנחה והבן דזמנין קאי ולאו אדעתיה מרוב האהבה והדבקות בה אבל רץ איכא היכירא וכי מטו לביתיה היינו סוד נקודת ציון כי היכי דלא קאי פורתא אינו עומד כלל אלא רץ ואשתכח דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד כי אין נכנס

שם תנא הצדיק לבד אז זריק לה לחבילה זו כלאחר יד דהיינו שלא כדרך זריקה כגון מכתפו ולאחריו כי משם נמשכת הטיפה מלמעלה והבן כל זה:
יש אומרים דדוקא בחבילה בזמן שהכלה כלולה מכל המדות שנה ונבנית התירו לעשות כן בענין רץ תחתיה אבל נא בכיסו בזמן שהיא בסוד כיס בלבד שהיא קטנה כנ"ל ויש אומרים דהוא הדין לכיסו:
מצא ארנקי בשבת לפי שהכלה נקרא ארון שנאמר הנה ארון הברית ומאחר שהוא ריקן אסור ליטלו כי זה הוא מוקצה מחמת חסרון כיס לפי כי החרון צריך להיות מחובר עם הצדיק שנא' ארון הברית אע"פ שירא שמא יקדמנו אחר חנינה להיות ריקן מכל מקום הוא מוקצה מצד עצמו:
האמנם עודינו מדבר בסוד ת"ת ישראל מצורף עם הנשמות של התחתונים כי לכן נקרא שמו ישראל כד"א ישראל אשר בך אתפאר ולכן אומר יש חומרים דדוקא מי שהחשיך לו בדרך שהדוגמא לזה בזמן שנשא יעקב את רחל ונכנסה לאה במקומה חז לבן אטפת בוצינא שהוא סוד אימא עילאה כמשחז"ל בפ' הידעתם את לבן הידעתם מי שהוא מלבין את עונותיהם של ישראל לכן נלמד מזה כי כל המעשים אשר נעשו למטה בגשמי יש להם שורש למעלה ולכן בא הדין כי תלמיד חכם מאפיל בטליתו כנזכר במקומו ולכן החשיך לת"ת ישראל בדרך והגורם אשר קרך בדרך כדי שלא יסתכל כי הרשעים תחשכנה עיניהם מראות כי מביאים תקלה לעולם ולכן החשיך לו בדרך שהיה סבור שעדין יש שהות ביום ולפי כי נחסר התשמיש ביום כנודע לכן החשיך מסוד הטלית הנמצא בו תכנת והוא המועיל לכסות כדי שלא יסתכלו החיצונים שלכן נאמר באשת חיל סדין עשתה ותמכור כנ"ל אבל מי שיצא מביתו הוא בית עליון בית לחכמה ונקרא ביתו כדלקמן ופעמים נטמן שם כי כן יעקב נטמן בבית שם כ"ב שנה היינו שמו הגדול שבו נברא העולם בראשית ברא אלהים ונברא על ידי כ"ב אותיות כמשחז"ל וכדאיתא בזוהר ות"ת יצא הח"כ מבית זה כדאיתא בזוהר בפסוק חכמות בחוץ תרנה כי כאשר יצא מתוך הבינה נקרא חוץ ויצא מתוך לחשיכה שנאמר ויבא יעקב מן השדה בערב ושכח והוציא לרשות הרבים היינו חותם תרין עטרין דרוח מאבא ואימא כדאיתא בזוהר הוציא אותה עמו לרשות הרבים שאורכו י"ו חמות ורחבו ארבע לא התירו לו שום אחד מן הדרכים האלו הנ"ל לפי כי אשר בצאתו מרחם אמו אין עמו חמור ולא בחינת חרש שוטה וקטן הנ"ל:
הגיע לחצר החיצונה שנאמר נכספה וגם כלתה נפשי לחצרו' בית ה' וכנגדם הם בגשמי עזרת נשים ועזרת ישראל ק"ל חמה כי כן דעתן של נשים קלה כדאיתא פ' שלח לך בפ'

הנה ה' רוכב על עב קל וחצר החיצונה היא המשתמרת לפי כי אימא עילאה נותנת שם חותם שלה כי לכן בל ימשול זר במעין חתום והיינו מש"ה גל נעול מעין חתום כי שם גל הוא מנעול של החצר ולכן יעקב קרא לו גלעד עד הגל הזה כי לא יכנס שם חיצוני כלל ולכן כאשר ת"ת ישראל יגיע לחצר זו המשתמרת אז פורק מעל החמור בסוד ישששכר חמור גרם והם הלומדים בתורה מקל וחומר כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רל"ח וז"ל ואית מאן דמתהדר ליה חמור דלאו איהו מצטער ואלין אינון דמשתדלין בקל וחומר ובגין דא אתמר באברהם ויחבוש את חמורו ובגין דא אתמר על משיח עני ורוכב על חמור וגו' ולכן אז כשמגיע לחצר החיצונה נוטל מעל החמור הידוע כלים הניטלים בשבת שנאמר בהם וככלה תעדה כליה ושאינם ניטלים מתיר החבלים והשקים נופלים היינו משחז"ל כשחרב בית המקדש אמר הקב"ה למלאכי השרת מב"ו שמת לו מת מה דרכו לעשות אמרו לו תולה שק על פתחו אמר כך אני עושה שנח' אלביש שמים קדרו' ושק אשים כסותם וכבר נתבאר ענין זה ולכן אמר הכלים שאינם ניטלים מסיבה זו מתיר החבלים היינו הנדר שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלם של מטה מתיר ענין זה והשקים אלו נופלי':

עוד יובן בדרך קצרה עם מה שנתבאר אצלי בפסוק בקרבך קדוש ולא אבא בעיר ואחז"ל הקשו משום בקרבך קדוש לח אבא בעיר אנא נשבע הקב"ה וכו' ולפי הנראה לא הותרה הקושיא של הגמרא משום דבקרבך קדוש ומהו שאמר אלא מהו עוקר אמנם כך הוא הנראה אצלי בזה כי השיב על הקושיא כמ"ש אנח עקר הבנה ראשונה דמשמע משום דבקרבך איכא קדוש אדם גדול ולכן ולא אבא בעיר אלא חין הבנת הפ' כך וזה תשכיל ממוצא דבר זה כי נשבע הקב"ה שנא יכנס בירושלם שלמעלה עד שיכנסו ישראל בירושלם של מטה ולכן אף על גב כי ימצא בקרבך אדם קדוש שראוי שתשרה עליו שכינה אין בזה התרה ולא אבא בעיר זו ירושלם אמנם בפשט הכתוב ירצה כי אמר הקב"ה אני אעשה באופן להתיר הנדר זה כיצד אשר אני אחזה לי בקרבך אדם קדוש מומחה שיכול להפר ביחיד ולא חנא בעיר תצא כי יקרה בדרך כההיא דרבה בר בר חנה ששמע בת קול חומר אוי לי כי נשבעתי עכשיו שנשבעתי מי יפר לי ואילו אמר רבה באותה שעה מופר לך הותר הנדר אלא דסבר שהיה הנדר של המבול כי לכן קראו לו חז"ל שם דאילו היה של מבול לא היה אומר אוי לי ולכן הוא חומר מי שבא בדרך כי לא היה יכול להכנס בירושלם ויותר מדוייק יהיה כאשר ניתן לב כי הנשבע הוא חכמה עילאה שלא יכנס בירושלם של מעלה היא אימא עד שיכנס ת"ת ישראל בירושלם של מטה הכלה כמפורש בזוהר ובתיקונים והיינו עי שהיה בא בדרך היא אימא הנקרא מי

לקיים ולא אבא בעיר וקדש עניו היום שנאמר ביום חרון חפו והיו עמו מעות ואין לו מקום ויש לו חמורו מזומן שנאמר בו הנה מלכך יבא לך עני ורוכב על חמור וגם יש עמו כותים המעכבים הגאולה כך אמרו חז"ל תבקש להשמיד חת המצרים מי מעכב אלא תבקש בפנקס שלהם כשאין להם זכות וכו' לא יניח כיסו והוא כינוי כיס אחד על חמורו אינו יכול להיות רוכב על חמור הנזכר מפני שהוא מצווה על שביתתו שנאמר למען ינוח שורך וחמורך כי כן נשבע כאמור ולכן יאמר נא דרך קצרה יש אומרים דדוקא מי שהחשיך לפי רוב השנים תהיה גאולתו עד תום זמן קץ הימים והיינו שהחשיך לו בדרך היינו שהיה סבור שעדין יש שהות ביום ולא הגיע הקץ אבל מי שיצא מביתו משחשכה שהדוגמא שיצא מבית שלו בעבור הנדר וזה משחשכה קרוב לסוף אלף הששי כמו בזמנינו ושכח והוציא אותם המעות והכיס הנזכר שלכן נאמר ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני שהרי הגיע ערב שבת עם חשכ' והוציא לרשות הרבים אותם המעות שהם הנשמות קדושות שהיו בידו יצאו בגלות לרשות הרבים של סטרא אחרא כי הם הרבים כדאיתא בהקדמת התיקונים כצפור דא שכינתא נודדת מקינה דא ירושלם כן איש ה' איש מלחמה דא' כן איש אלין נשמתין דאזלין ערטיראין בתר קב"ה ושכינתיה ואיתא בזוהר פרשת פקודי בהיכל חמישי וז"ל ומיומא דאתחרב בי מקדשא לא עאלו תמן נשמתין ולכן לא התירו לו שום אחד מן הדרכים האלו ומוכרח הוא להביא הגאולה בלי שום תנאי צד מן הצדדין:

הגיע לחצר החיצונה המשתמרת מן הקליפות נוטל מעל החמור כך אחז"ל כתיב וארו עם ענני שמיא כבר אינש וכתיב עני ורוכב על חמור ל"ק זכו עם ענני שמיא לא זכו עני ורוכב על חמור אבל מאחר שהוא הזמן משחשכה נוטל מעל החמור ומתקיים וארו עם ענני שמיא כבר אינש אתי הוה ונוטל הכלים הניטלים בשבת אשר חז"ל הגידו הצדיקים נקראים כלים שנאמר וצמית והלכת אל הכלים ואומר הברו נושאי כלי ה' והסיבה להיות נקראים כלי ה' לפי כי הם בצדקתם מבררי' ניצוצות מאותם כלים הנקראים מאנין תבירין בהם מתקנים הכלים דמטרוניתא שנאמר בהם וככלה תעדה כליה והיינו מ"ש בזוהר פרשת אמור דף צ"ח וז"ל ההי"ד ה' מי יגור באהלך ומי ישכון בהר קדשיך הולך תמים ופועל צדק מאן הוא אלא אלין אינון דמתקני למטרוניתא מנהא בתכשיטהא בלבושהא בעטרהא כל אחד פועל צדק אקרי והנה לא יתכן לצדיק להיות בסגנון זה אלא על ידי התורה והמצוה אשר יהיה סיבה לאפקא אותם שיירי קדושה הנמצאים במאנין תבירין שהם מן המלכים אשר מלכו בארץ אדום דא שכינתא כדאיתא באדרא רבא ועל ידי כן נעשה פועל צדק ולכן נקרא כלי ה' כאמור וחז"ל אמרו המקבל פני זקן מקביל פני שכינה

הרי שהם נקרא פני שכינה כדאיתא בזוהר לפי כי השכינה אסתתרת בגווייהו אמנם יש אתי טוב טעם עם מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף רי"א וז"ל הא הכא רזא דרזין כד בעי קב"ה לאתתקנא בתיקוני ולאתתקשטא בשבתי ובזמני ובחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי דרור והיינו מר דרור וכו' ואינון יהבין קלא ולית מאן דישמע ליה אלא אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון אלין ארבע אנפין ועאלין לון לגו בההוא עמודא דקיימא דאמצעיתא וכו' ואלין תרין אקרון מכון הר ציון ומקראיה מכון הר ציון דא איהו תיקונא דלעילא כד נקודה תתאה מתקשטא ואינון מקראיה כיון דסלקין אינון נשמתין בההוא פתחא לגו עגולה דסחרא בההוא נקודה וכו' ואיהו תאיבה לגבייהו ומתקשטא בנהירו כדין אלביש קנאה מנהורא חד צדיק עילאה ואסתכל בשפירו דההוא נקודה ובתיקונהא ואחיד בה וסליק לה לגביה ונהיר נהורא בנהור' והוו חד בההוא שעתא כל חילא שמיא פתחי ואמרי זכאין אתון צדיקייא נטרי אורייתא וכו' הנה מבואר מדברי זה המאמר כי הצדיקים הם קישוטין דילה בפנים ממש אי בעית אימא כד"א האשה טוחה פניה בקרקע ומברכ' ואי בעית אימא פנים ממש שמתקשטת פנים בהם ובאמת נקראים פני שכינה ולכן יאמר נוטל הכלים הניטלים הם הצדיקים כלי ה' הניטלים ועולים למעלה לקישוטין דילה ושאין ניטלין כי עדין לא הגיע זמנם לעלות כמשז"ל עד י"ב חדשים הנשמה עולה ויורדת מתיר החבלים הם המלאכים המעלים הנשמות למעלה כההוא צורבא מדרבנן שראה המלאכים נושאים הצדיקים בכסא שלהם למעלה ואפשר לומר כי אלו הם שאנו אומרים המפיל חבלי שינה על עיני כי הם המעלים הנשמות למעלה והשקים נופלים כך אמרו חז"ל מיום שנחרב ב"ה אין השמים מאירי' שנאמר אלביש שמים קדרו' ושק אשי' כסותם כאשר נעשה התיקון זה הוא דוגמא לגאולה והוא התיקון לגאול' ולכן השקים נושרים מעצמן הם השרים של כותים כדאיתא במדרש ובזוהר וכן הוא אומר ונגולו כספר השמים לפי שנאמר יפקוד ה' על צבא המרום במרום וכן הוא אומר ביום ההוא יפקוד ה' בחרבו הקשה והגדולה והחזקה על לויתן נחש בריח ועל לויתן נחש עקלתון וכדאיתא בזוהר שהם המצריים הרי השקים נופלים ואם היתה טעונה כלי זכוכית שאסור לטלטלם כגון שהם כוסות של מקיזי דם והדוגמא לאותם כלים התחתונים שלמטה מהמנים תבירין הפסולת שהוא נמשך מן הדם העליון מן אותם חמש' דמים טמאים שבאשה העליונה שאין ראויים בשבת לכלים שלכן נאסר הברירה בשבת כאשר יבא לקמן בע"ה לפי שהם מאוסים והם מוקצים מחמת מיאוס ואם יפלו לארץ ארצה שעיר ישברו ולא יועילו עוד ולפי כי הם צורך לעולם כמ"ש הרשב"י ע"ה פרשת פקודי דף רל"ז וז"ל תא חזי להאי אתר דאיהו

רוח מסאבא קב"ה יהב ליה שולטנו למשלט בעלמא בכמה סטרין ויכיל לנזקא ולית לן רשו לאנהג ביה קלנא דבעינא לאסתמרא מניה דלא יקטרג עלן ועל דא בעינן למיהב ליה דוכתא ועיר בגו קדושה דילן וכו' גו רזא דתפילין לאצנעא חד שערא דעגלא דיתחזי לבר וכו' ולכן הוא אומר שאם יפלו לארץ ישברו ולפי כי העולם צריך להם עדין נותן תחתיהם כרים וכסתות והם דוגמא לכלים הניטלים כאמור הם תחתיהם אפי' הצדיקים כמ"ש במאמר דיכיל לקטרגא עלן והא קמן כמה מן הצדיקים נפלו תחתיהם בפרט דורו של שמד ודוקא במשאות קטנות שיכול לשומטן מתחתיהם לכן יש לאדם להכנע ולירא מהם אבל גדולות לא ועוד ירצה מ"ש בזוהר פ' משפטים דף צ"ה: וז"ל בעמודא דקיימא למקלין גו אוירא דנשבא אית טיקלא חדא בהאי סטרא ואית טקלא אחרא בהאי סיטרא בהאי סטרא מאזני צדק ובהאי סטרא מאזני מרמה והאי טיקלא לא שכיך לעלמין ונשמתין וכו' ואית נשמתין עשיקין כד שלטא האדם באדם וכו' לרע לו ודאי אבל האי נשמתא דהות לסטרא אחרא איש זר ואתעשקת מניה דא איהי לרע לו להאי איש זר וכו' דאינון נשמתין כפיין לכל מה דאשכחן מסטרא בישא ושצאן לון וסימנא לדא ארונא קדישא דאתעשק גו פלשתים ושליטו ביה לרע לון אוף הכי הני נשמתין מתעסקן מסטרא אחרא לרע לון כנ"ל הנה מבואר כי אלו הנשמות הנעשקות מסטרא אחרא הם לרע לון לבסוף ולכן יאמר כי אלו הכלים שהם מוקצים מחמת מיאוס כי ימאסם אלהי יען כי מאוס' הערלה כמשחז"ל ולכן כדי שלא ישברו ויאבדו לגמרי מניח תחתיהם כרים וכסתות הם הצדיקים שהם נכנעים תחתיה ע"י ההיא טיקלא דעשיקת נשמתין כאמור אמנם זה יהיה דוקא במשואו' קטנות מסטרא אחרא שיכול לשמוט מתחתיהם צדיקים הנז' היינו הטיקלא דעשיקת נשמתין כי לבסוף יוצאות הנשמות משם ויוצאים בארמא על ריישייהו לפי כי הם מוציאים מן הטיקלא נשמות אחרות כנזכר במאמר היינו מ"ש הרשב"י ע"ה דלית לאנהגא ביה קלנא וכו' אבל במשואו' גדולו' שהם סטרא דמסאבא יתיר שאינו יכול לשמוט הכרים הם הצדיקים מתחתיהן אין להם יכולת לצאת מהם אחר כך אין אלו כמו הטיקלא שמניחים אותה מלמעלה לעשות הנשמות בעבור מעשה התחתונים כנזכר במאמר אלא אסור להניחם תחתיהן לנשמות קדושות מפני שמבטל כלי מהיכנו שהנה הם נקראים כלי ה' ויש בהם צורך עליון כנ"ל והם מבטלים אותם מפעולתם שהם נקרא פועל צדק ולכן אסור אלא פורקן בנחת בקצת קדושה כד"א בהשקט ונחת תושעון שלא ישברו ויתבטלו ולא יתנם על הבהמה אותם שהם אדם ועושין עצמן כבהמה כמשחז"ל בפ' אדם ובהמה תושיע ה' משום צער בעלי חיים כי הצדיקים נקראים חיים כמש"ה בן איש חי ולכן אסור לצער אותם בקליפה. חשכ' לו בדרך ותפילין בראשו והיינו ע"ד

הנ"ל וגם בענין ההווה כאשר ת"ת ישראל חשכה לו ותפילין שבאים לו מאימא עילאה בראשו או שחשכה לו מזמן הקץ ותפילין בראשו כמשחז"ל תפילין דקב"ה מאי כתיב בהו ומי כעמך כישראל ומי משתבח קב"ה בתושבחייהו דישראל אין דכתיב ישראל אשר בך אתפאר מניח ידו עליהם עד שמגיע לביתו זה ב"ה ואם יש בית סמוך לחומה שנאמר כי ביתי בית תפלה יקרא והוא סמוך וקרוב למש"ה ואני אהיה לה חומת אש סביב אבל אז מתקיים מש"ה נקבה תסובב גבר והתפילין נשמרים שם בתוכו מניחן שם היינו מ"ש בזוהר היתה כאניות סוחר כנסת ישראל ממרחק תביא לחמה מרישא ומעילא דרישא והיינו סוד תפילין שבראש. היתה חבילתו מונחת על כתפו היינו סוד משחז"ל משל למלך שהיה לו בן בכה נתנו על ארכבותיו בכה נותנו על זרועותיו כך נאמר ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו בכה הרכיבו על כתפו שנאמר ארכיב אפרים והנה מאמר זה נתבאר באיכה כי שם ביתו דקאמר טינף השליכו לארץ הה"ד השליך משמים ארץ תפארת ישראל ושם נאמר כי המעשה הגשמי הוא גורם אל הרוחני לפי כי כך הגיע למטה לישראל הגשמי לכן הגיע למעלה כביכול לישראל העליון והענין כי ישראל עשה להם הר ה' חטיבה בעולם והיינו בענין התפילין כמשחז"ל והיינו המשל למלך זה הקב"ה שהיה לו בן בני בכורי ישראל בכה אשר לא כהוגן עשה ועם כל זה נתנו על זרועותיו והיינו בתפילין של יד בכה עוד אעפ"י כן נתנו על כתפו בסוד תפילין של ראש והיינו שנקראו טוטפות והיינו סוד משחז"ל טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים ואין להאריך דהיינו נתנו על כתפו וכן היה ברוחני כאשר הבן הקדוש בני בכורי ישראל מה שם בנו כי תדע מפני מעשה התחתונים בכה כי כך הקב"ה בוכה שנאמר במסתרים תבכה נפשי והתבונן מש"ה תבכה נפשי היינו מש"ה נשבע ה' בנפשו כדאיתא בזוהר אוי לנו מיום הדין כי עדיין נוהג בכיה זו והיינו בחצי הלילה וכבר נתבאר במקומו אז הקב"ה הרכיבו על ארכבותיו ואחר כך הרכיבו על זרועותיו וכו' אין להאריך אמנם יאמר היתה חבילתו על כתפיו היינו מש"ה חבילה ישיב גזלה ישלם רשע הוא אף על פי כן מפני כי חבול חבלנו לך בחרבן בית המקדש שני פעמים שנתמשכן על ידינו כמשחז"ל ועם כל זה כי ישראל הגשמי היתה חבילתו מונחת לו על כתפיו כמש"ה עונותינו רבו למעלה ראש וקדש עליו היום הגיע למש"ה לכן חכו לי ליום קומי לעד רץ תחתיה עד ביתו זה בית חיינו ב"ה ומפני כך ישראל עליון היתה חבילתו שחבל ונתמשכן מפני ישראל דאף על גב דכתיב בהם לאחד קראתי חובלים לפי שהם חובלים זה את זה וחובלים למעלה עד מקום שנאמר שמה חבלתך אמך העליונה שמה חבלה ילדתך זו כנסת ישראל ולכן חבילתו של ישראל עליון חבל נחלתו דירית מאבא ואימא שנאמר חבלים נפלו לי

בנעימים יאמר נא ישראל עליון אף נחלת שפרה עלי היינו נחלת אבות אחסנתא דירית ההוא ברא קדישא כי הם מתפשטים עד מקום שנאמר חבל נביאים ואז מפני מעשה התחתונים אינה מתפשטת למטה רק היא מונחת על כתפו בסוד ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם הוא הכתף רצה תחתיה עד ביתו עד המדה האחרונה רץ כצבי דוקא אבל לילך לאט לאט לא כיון דלית היכירא אתי למעבד עקירה והנחה הוא סוד משחז"ל כל מקום שנאמר אדון עוקר דיורין ומכניס דיורין וסי' הנה ארון הברית ארון כל הארץ עוקר כנעני ומכניס ישראל וכן נמי כשמהלך לאט לאט הוא עוקר החבילה מן הכתף ומניחה בידים או ברגלים שהוא מהלך בהם לבא לבית ה' אמנם אם הוא רץ אין שייך עקירה והנחה אלא התפשטות שמתפשטים האורות שהיו בכתף שלו ונמשכים במרוצה עד הרגלים שלכן מצוה לרוץ לב"ה כנ"ל וז"ש כשמהלך לאט לאט כיון דלית היכירא לפיכך כך היא המדה לעולם ואתי למעבד עקירה והנחה דזמנין קאי ולאו אדעתיה אבל רץ אית ליה הכירא וכי מטי לביתיה כי היכי דלא קאי פורטא וימצא דקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד לכן זורק לחבילה כלאחר יד דהיינו שלא כדרך זריקה שנמצא שיוצא הדבר מידו לגמרי ונופל כי זה זורק מכתפיו לאחוריו ונמצא שיש הנחה ללאה אשר שם ואחר כך מגיע למטה לארץ בחינת רחל קרקע עולם יש אומר דדוקא בחבילה התירו לעשות כן כדמוכחא מלתא שהיא מתפשטת מלמעלה למטה מכתפיו עד רגליו בדרך אחוריו אבל שלא בכיסו לא נמצא בו תועלת ויש אומרים דהוא הדין בכיסו אף על גב כי אינו כן:

מצא ארנקי בשבת הוא ההיכל לפני ארגז עליון של ס"ת אסור ליטלו אף ע"פ שירא פן יקדמנו אחר ולכן נאמר שלח תשלח את האם:

סימן רסז

[א] בעבור כי בכל התפלות צריך האדם להיות נזהר בהם כמשחז"ל לעולם יהיה אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו ז"ל לא נענה אלא בתפלת המנחה ובלי ספק כי צריך לתת הבנה לדרשה זו דמאי שנא מכל התפלות אם מפני שאליהו נענה בשעה זו אין ראיה מזה לפי כי אליהו לא התפלל אלא באותה שעה ולעולם אימא לך שאילו התפלל בבקר היה נענה ומאי אולמיה דתפלת המנחה לדברי האומר כן ואמנם הדבר מתבאר במקומו עם משחז"ל אימתי תמה זכות אבות ויש סברא שאמר מזמן הושע שנאמר ועתה אגלה את נבלותה וכו' ואיש לא יצילנה מידי אלו האבות נמצא כי באותו יום לא היה זכות אבות והגיד הכתוב ויהי בעלות המנחה וגו' שהוא מיותר ולדרשה קאתי לומר

ואף על גב כי תמה זכות אבות הוא אמר ה' אלהי אברהם יצחק וישראל ונענה ותפלת המנחה הוא סוף היום והשתא אתי שפיר מ"ד אף בתפלת שחרית וערבית דלא פליגי אלא מאחר שלמדנו שנענה במנחה שהוא סוף היום אם כן גם אם היה מתפלל בבקר היה נענה אמנם ללמוד לענין מעשה הנה לא מצינו שנענה אלא בתפלת המנחה אם כן במנחת שבת צריך ליזהר עוד ואמנם ע"ד שנתבאר אצלי כי בתפלת שחרית האדם קונה רוח ונשמה בתוספת יצדק להיות זהיר בתפלת המנחה ר"ל כי האדם יתעטף בטליתו וילבש תפילין כמו בתפלת שחרית כדי שיקנה תוספת רוח נשמה וביותר יזהר בתפלת מנחה של ערב שבת כדי להיות מוכן לקבל קדושת שבת כי בכל הקדושה צריך הכנה ע"ד בא לטהר מסייעין אותו דהיינו על ידי נשמה חדשה ששורה עליו מן מעשה הטוב כאשר נתבאר מן הזוהר ולכן יהיה זהיר במנחת ערב שבת להתפלל בטלית ותפילין ובכונה גדולה לטוב לו כאמור ואין נופלין על פניהם כדי שלא לעורר הדין וכדאיתא בזוהר פרשת במדבר דף ק"ך: וז"ל ת"ח כיון דבר נש עביד צלותא ודאי בעובדא ובמלולא תליא מלתא וקשיר קשורא דייחודא אשתכח דעל ידיה מתברכין עילאין ותתאין כדין בעי ליה לבר נש לאחזאה גרמיה בתר דסיים צלותא דעמידה כאלו אתפטר מן עלמא דהא אתפרש מאילנא דחיי וכניס רגלוי לגביה ההוא אילנא דמותא דאהדר ליה פקדוניה כד"א ויאסוף רגליו אל המטה דהא אודי חטאוי וצלי עלייהו השתא בעי לאתכנשא לגבי ההוא אילנא דמותא ולמנפל ולימא לגביה אליך ה' נפשי אשא בקדמיתא יהיבנא לך בפקדונא השתא דקשירנא ייחודא ועבידנא עובדא ומלול' כדקא יאות ואודינא על חטאי הא נפשי מסירנא לך ודאי ויחזי בר נש גרמיה כאלו אתפטר מן עלמא דנפשי' מסיר לגבי האי אתר דמותא וכו' והנה נת' מדברי המאמר כי נפילת אפים הוא למסור נפשו לגביה ההוא אילנא דמותא ולפי כן אין ראוי לומר נפילת אפים שלא יתעורר אילנא דמותא כאמור וביותר יהיה האדם זהיר במנחה זו דמאחר כי אתקשו ימי השבוע לחיי האדם כמו שנתבאר מיתור מלת בהם שבעים שנה הכי קאמר ימי שנותינו שהם משש ימי בראשית בהם נשרשים שבעים שנה כי לזה נאמר אם חרוצים ימיו מלמד כי משש ימי בראשית חרץ הקב"ה ימיו של כל אחד ולכן ביום הששי שהוא דוגמא לששים שנה צריך האדם להכין עצמו כנ"ל וביותר כי ינטו צללי ערב ידמה לו כאלו העריב שמשו והגיע זמנו להפטר מן העולם שלכן החי יתן אל לבו לעשות זוודין להוליך עמו שכן אומרים לו העולם שיצאת ממנו דומה לערב שבת אם אין אדם מכין מה יאכל בשבת ובזה הכונה אין צריך ליפול על פניו שהנה מה שצריך לכוין האדם כשנופל על פניו לחשוב כאלו נפטר מן העולם כבר הקדים לחשוב מחשבה טהורה זו בתפלת המנחה ואין צורך לזה

לעשות נפילת אפים דהיינו כי אין לנו מצח להרים ראש מפני המעשים לא כן עתה שנתן אל לבו להיות מוכן להקביל פני בוראו בקבלת שבת:

[ב] מקדימין להתפלל תפלת ערבית יותר מבימו' החול לפי כי ליל שבת לא נאמר בו ערב אלא ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו והיינו בלילה וקרי ליה יום ולכן נמי טוב להקדים ומפלג המנח' יכול להדליק ולקבל שבת בתפלת ערבית ולאכול מיד גם מי שמתענה כנ"ל ולכן בדוגמא לזה יקדים להתפלל קודם שיעריב שמשו בעוד היום גדול כי כן אחז"ל גדולה היא התפלה לפני הקב"ה בין לענין עונות שבין אדם למקום בין לעון שבין אדם לחבירו דחמור טפי הלא זה דברי המאמר עצמו שמביא ראיה מחזקיה שנתרצה בתפלה לפי שחטא בין אדם למקום אמנם קין נתכפר לו מחצה להיות בין אדם לחברו הקב"ה מחל את שלו הא למדת שגדולה היא התפלה לפני הקב"ה שנאמר וישב בארץ נוד ולכן יקדים להתפלל על עצמו גם בברכת השכיבנו וכו' איתא בזוהר פרשת בראשית דף מ"ח וז"ל ת"ח בשעתא דישראל מקדמי ומזמני להאי סוכת שלום אושפיזא קדישא ואמרי הפורש סוכת שלום כדין קדושת' עילאה נחתא ופרישת גדפהא עלייהו דישראל וכו' ואריקת נשמתין חדתין לכל חד וחד וכו' ולכן צריך לומר ופרוש עלינו סוכת שלום וכו' ולהדליק כי לכן נר נשמתו ידליק בתוספת ומה גם לעתיד ויאכל מיד כי כן יהיה לו בגן עדן ונוסף לזמן התחיה כאשר נת' כל הצורך:

ולענין שורש דין זה ראוי לך לדעת כי אין תפלת מנחה של ערב שבת כמו בשאר ימי החול לפי כי עתה התחילה מטרוניתא להתראות לפני בעלה לפי כי בזמן הבריאה חוה נבראת באחורי אדם הראשון ואחר כן ויבן ה' את הצלע דהות מסטרוהי בצד אחור כתרגומו ועשה אותה עזר כנגדו להחיות זרע כי כן ויאמר להם פרו ורבו ולכן מתעורר הענין זה כמו בזמן הקודם להורות כי כך היא המדה למעלה כי הנה כבר אנכי הגדתי והשמעתי כי כל ענייני השבת הם תיקון העון מזמן הבריאה ולכן בתפלת המנחה הכונה הוא להחזיר הכלה פנים כנגד פנים כנגד בעלה ומפני כך אין שם נפילת אפים כי תכלית הכונה בנפילה זו כשאומר אליך ה' נפשי אשא היינו כדי להעלות נפשו בסוד אור חוזר כדי לייחד שניהם אמנם עתה אינו צריך כי הנה כשאומר מלך עוזר מכוין לעשות הכלה למעלה עזר כנגדו וכשאומר שים שלום נעשה הייחוד שהוא לצורך אותה שעה ואחר כך צריך לטבול כנ"ל מלשון הזוהר לאסחאה גרמיה משימושא דחול ואמנם מכל מקום ירחץ פניו ידיו ורגליו כדי להכניע ההוא מדורא דאשא המתעורר באותה שעה ומדלג על אותם הגוונים כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל כנ"ל ומתקרב אל הקדושה להתאחז ממנה ועל ידי הרחיצה מתעורר ההוא שלהובא מסטרא דימינ' ומכניע אותו ומיד לובש ד'

בגדי לבן והולך להקביל שבת כדי לזכות לתוספת נשמה שישרה עליו ומקדים להתפלל ערבית יותר מימות החול לפי כי כל התיקונים הנעשים הם לרחל ולכן התפלה שבע ברכות לקיים מש"ה אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה ר"ל לפי שעדין היא קטנה אף על גב כי היא שלימה בכל האברים עדין צריך להגדיל אותה ולכן מדליק מפלג המנחה אחר תפלת מנחה להגדיל אותם כדאיתא בזוהר פרשת תרומה כי נר מצוה מאי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין עילאין רמ"ח שייפין עילאין ואיהי פתחת תרין דרועין דילה לגבייהו אקרי נר הנה נתבאר מדברי המאמר כי הנקראת נר הוא כאשר היא מקבלת איברים עליוני' כי היא נגדלת ועלתה למעלה ועוד ימצא בענין הנר של שבת האר' גדולה לעינים שלה לפי שנקראת עולמתא שפירתא דלית לה עיינין כדאיתא פרשת משפטים דהיינו רחל כי לא נאמר בה זולת יופי שנאמר ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה ולא נאמר בה עינים זולת בלאה שנאמר ועיני לאה רכו' ולכן מבי' לה האר' עליונה ע"י הדלקת הנר כנזכר ובקבלת שבת ניתוסף כל התיקון ואח"כ ילך לאכול מיד בסוד אכלו רעים ובזה יזכה העושה כן להתעדן בשלחן ונר בגן עדן:

[ג] בברכת השכיבנו אינו חותם בה שומר את עמו ישראל וכדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף ק"ל. וז"ל צלותא דא איהו לאגנא עלן מגו פחד בלילות מגו פחד דכמה סטרין דגיהנם דהא בההיא שעתא טרדי לחייביא בגיהנם על חד תרין מביממא ובגין כך מקדמי ישראל לומר והוא רחום דאיהו בגין פחד דגיהנם ובשבת דלא אשתכח פחד דינא דגיהנם ולא דינא אחרא אסיר לאתערא ליה דאתחזי דהא לית רשו בשבת לאעברא דינא מעלמא עכ"ל הנה מבואר כי בליל שבת אסור לומר פסוק והוא רחום וכן מפורש עוד לקמן דף קל"ה וז"ל כד עייל שבתא איהי אתייחדת ואתפרש' מסטרא אחרא וכל דינין מתעברין מינה ואיהי אשתארת בייחודא דנהירו קדישא ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כלהו ערקין ולית שולטנא אחרא בכלהו עלמין ואנפהא נהירין דנהירו עילאה ואתעטרת לתתא בעמא קדושא וכלהו מתעטרן בנשמתין חדתין כדין שירותא דצלותא לברכא בחדוא בנהירו דאנפין ולומר ברכו את ה' המבורך וכו' ואסיר לעמא קדישא למפתח לגבה בפסוקי דדינא כגון והוא רחום וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אסור לומר פסוק והוא רחום כדלעיל אמנם במאמר הקודם נתבאר כי אסור לומר אותו מטעם כי השבת הוא מגין ואין פחד לבריות מן המזיקים ואין פחד לנשמות מגיהנם שהרי כבה ולא מן הפועלים הדין המענישים אותם אמנם מן המאמר הזה למדנו איסור נוסף כי זה הוא מפני שמורה העדר למעלה חלילה דמאחר כי הכלה נתפרשה מסטרא אחרא על ידי פ' זה חוזר ונאחז בה ובכן נמי אין לומר פסוק ה' הושיעה

כי גם הוא בכלל דמשמע כי אין להם כח בשבת להושיע ולכן נמי אסור לאמרו ואומר ברכו בלבד והיינו מה שאמר בזוהר דף קל"ה וז"ל ועל דא אסיר לעמא קדישא וכו' אלא כלו ברעו ורחימו סגי יתערון ברכאן עילא ותתא כחדא ברכו את ה' את דייקא כדאמרן דא שבת דמעלי שבתא ברוך ה' המבורך דא אפיקו דברכאן ממקורא דחיי מאתר דנפיקי מינה כל שקיו לאשקאה לכלא ובגין דאיהו מקורא ברזא דאת קיימא קרינן ליה המבורך איהי מבועא דביר' וכיון דמטו תמן ברכאן הא ודאי בירא אתמליי' דלא פסקין מימוי לעלמין וכו' כיון דמטאן התם כלהו לעולם ועד והלשון ארוך משם תלמד לכוין דבר המצטרך לענין:

בברכת השכיבנו אינו חותם שומר את עמו ישראל כדאיתא פרשת ויקהל דף ר"ד וז"ל ובהאי ליליא האי נקודה אתפשט נקודה ופריש גדפוי על עלמא וכל שלטונין אחרנין מתעברו ונטירו אשתכח על עלמא וכדין איתוסף רוח נשמתא בישראל על כל חד וחד ובההיא נשמתא יתירא נשיין כל עציבו וכל חמתא ולא אשתכח כד חדוא עילא וחתא וכו' ולקמן דף ר"ה ז"ל כיון דהאי רוחא שרייא על עלמא כל רוחין בישין וכל מקטרגין בישין אסתלקו מעלמא ולא בעינן לצלאה על נטורא בגין דישראל אינון נטירין בההוא רוחא וסוכת שלום פרישת גדפאה עלייהו ואינון נטירין מכלא הנה מבואר מדברי המאמר כי אין לומר בהשכיבנו שומר את עמו ישראל שהרי נטירין אינון ולכן כיון שהגיע לומר ובצל כנפיך תסתירני אינו אומר אלא ופרוס עלינו סוכת שלום ועל ירושלם עירך ברוך אתה ה' הפורס סוכת שלום עלינו ועל עמו ישראל ועל ירושלם אמן אמנם עיקר הענין מ"ש בזוהר פרשת בשלח דף מ"ד וז"ל ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבע אלין למה אלא בגין דאינון תיקונא דכנסת ישראל והכי אתקרי מטה ושלחן וכסא ומנורה וכו' אמאי אקדימת מטה בגין דאיהי חביבה עליה יתיר מכלא והנה אמרו חז"ל קורות בתינו ארזים מה מטה זו אינה עשויה אלא לפריה ורביה כך היה ב"ה והיינו בסוד הבריאה ולכן יעקב אבינו ע"ה ויקח מאבני המקום כנגד י"ב שבטים אשר שם ועל עיקר זה הוא ברכת השכיבנו אמנם גיל שבת מטרוניתא סליקת לעילא רק פרישת גדפהא על עלמא ולכן הפורס סוכת שלום עלינו ממה דפרישת גדפהא והיחוד שלה נעשה בעמידה ותו לא מדי:

סימן רסח

[א] כך אמרו חז"ל המתפלל ואומר ויכולו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית שנאמר ויכולו אל תקרי ויכולו אלא ויכלו דמשמע שנים עשו השמים והארץ וכל צבאם

אמנם ראוי לתת טעם לדבר ומאי קשיא ליה דאמר אל תקרי ויכלו אמנם הענין הוא על דרך המפורש אצלי בכל מקום שאומר אל תקרי הוא לפרש הדבר והנה כונת חז"ל הוא כי ילמדו הדרשה מיתור של הפסוק ועוד יען נמצא בו שינוי והענין כי הפסוק זה מיותר שהרי נאמר אחר כך ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו וגו' אם כן זה הפ' ויכולו השמים והארץ אך למותר ומה שמץ דבר נמצא בו שאמר ויכלו השמים היתכן לומר כי מעצמן נבראו כל אלו ולכן יאמר אל תקרי ויכולו שר"ל הם מעצמן כלו דהא ליתי אלא ויכלו כי יש מיעוט רבים שנים שכלו וגמרו שמים וארץ וכל צבאם כיצד האדם שמעיד ואומר ויכלו ר"ל מעצמן בעבור כך נעשה שותף להקב"ה דהיינו משחז"ל לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה אלא בדבר ה' שמים נעשו איזה דיבור של אותו שנאמר בהבראם בהא בראם מה הא אין צריך לנענע אבר כך ענין הבריאה ולכן האדם על ידי דיבור זה נעשה שותף לפי שאמר ויכלו ובכן ימתיק מ"ש מעלה הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה ר"ל דמאחר שאמר האדם מלת ויכולו להעיד כי מעצמן נגמרו מעלה עליו הכתוב ר"ל מלת ויכלו הכתוב חסר מעלה עניו כאלו הוא השותף באלו הדברים הרי נעשה שותף ואין שייך לומר מעלה עליו אמנם מעלה עליו שכתוב ויכלו חסר ובזה נעשה שותף להקב"ה כי מ"ש כאילו משמע הפך מן הדרשה כי אינו שותף גמור אמנם הוא אשר דברתי כי השותפות בעצם אדם היינו לענין הדיבור דאפי' בשותפות ממון נעשה בדברים אמנם לענין מעשה כמו שנאמר בדבר ה' נעשו אדם זה במעשה בראשי' הוא כאילו נעשה שותף להקב"ה. ולכן יזהר האדם לומר אותו בתפלת ערבית:

[ב] אם טעה והתחיל תפלת החול גומר אותה ברכה שנזכר בה. שטעה וראוי לתת רמז בדינים אלו להגיד מה טוב לאדם במעשה הטוב בין במעשה עצמו ובין בענין הרמז שלו כי הנה נתבאר כי בכל ענין מעשה הוא מועיל לאדם בשלש זמנים בהווה ולעתיד בגן עדן ולזמן התחיה כנ"ל גם לענין הרמז שבו הוא הדוגמא כך ולכן יאמר אם טעה והתחיל תפלת החול ר"ל אם טעה מדרך השכל וחטא לפי כי זה הוא הגורם השכחה ולכן התפלל תפלה של חול לפי כי הוא דרך חול ואינו כדאי שתשרה עליו קדושת שבת, גומר אותה ברכה שנזכר בה שטעה ומאחר כי התחיל בו ענין הזכירה הוא סימן שנתעורר בו ענין התשובה כמש"ה דרכיו ראיתי וארפאהו כדאיתא בזוהר פרשת משפטים אמר. הקב"ה דרכיו ראיתי דאזלין בחשוכא ולא דעת ולא תבונה לחזור בתשובה בטרם תבא עליו הרעה לכן וארפאהו מכניס בלבו הרהורי תשובה ואנחהו כמי שנותן יד לאותו שטבע בטיט היון ומנהיג אותו למקום יפה כך זה נזכר שטעה ראוי להשלים אותה ברכה ומתחיל של שבת להודיע כמה מעלות התשובה כי באותה זכירה נעור ויכול לקבל

תוספת שבת ע"י התפלה של שבת לא שנא נזכר באתה חונן שהנראה כי מדעתו חוזר בו יען כי אמר וחננו מאתך חכמה וכו' דא גרמה ליה לא שנא נזכר בברכה אחרת משאר הברכות שנרא' כי אין הזכיר' זו משלו אלא הקב"ה הכניס בקרבו הרהורי תשובה בין בערבית שנראה כי לא היה טעות העון גדול בין בשחרית בין במנחה דמשמע כי מה' היתה לו כאמור הכל בשוה ומתפלל של שבת ועלתה לו ומתקדש בה ויש אומרים כי במוסף להיות כי שם נאמר ענין שבת באורך בענין הקרבן שיזכור יהיה לרצון ופוסק אפילו באמצע ברכה ואומר של שבת: [ג] אם היה סבור שהוא חול מפני שחטא כאמור כי כן אמרו חז"ל אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח של שטות והיינו בדעתו ודאי ובלבו ולכן תתגבר עליו השכחה וכי סבור שהוא חול בלי ספק כי הוא עצמו חול והתחיל התפלה אדעתא דחול ומיד כשאמר תיבת אתה נזכר קודם שאמר חונן הוה ליה מתחיל בשל חול מחמת השכחה ששלטה עליו וגומר אותה ברכה אבל אם היה יודע שהוא שבת ושלא בכונה התחיל תיבת אתה זה מורה כי חטא שלו היה בשוגג ולכן אפי' בתפלת שחרית של שבת שאינה פותחת באתה אינו גומר ברכת אתה חונן לפי כי ממנו היתה הזכירה לפי שחטא בשוגג דחשבינן ליה כטועה בתפלת שבת בין זו לזו כי זה מסיבת העדר המצוה כי באה לידו וזלזל בה כדלקמן:

[ד] מי שהתפלל תפלה של חול בשבת כי זה מורה כי גברו עונותיו ולכן הוא דרך חול מאותו רוח של שטות הנכנס בקרבו ולכן לא הזכיר של שבת כי לא תשרה עליו קדושת שבת לא יצא ידי חובתו ממה שחטא כלל ואם זכר והזכיר של שבת בתוך י"ח ברכות אף על פי שלא קבע ברכה לשבת כי לא עתה יוצא ידי העון כנזכר:

[ה] טעה ולא זכר והתפלל של חול בשבת להורות כי לא שרתה עליו קדושת שבת ולא הזכיר של שבת כי לא שרתה מלמעלה עליו הקדושה גם עתה אם עקר רגליו נראה שעבר על עון עקבי לכן חוזר לראש צריך נחזור בו מראש ועד סוף מכל מה שעשה ואם לא עקר אף על גב כי נמצא בידו עונות מאחר כי לא היה דש בעקביו הדברים הנקראים עון עקבי שהם סותמים הלב מן התשובה אף על פי שסיים תפלתו חוזר בו רק לשל שבת כדי שתשרה עניו קדושת שבת: [ו] הטועה בתפלות שבת כי כלם הם בקדושה והם דוגמא למתרשל במעשה המצות אשר חז"ל הגידו כתיב פלס מעגל רגלך וכתיב אורח חיים פן תפלס ל"ק כאן במצוה דאפשר לעשותה על ידי אחרים ולפי כי זה היה יושב ומשקל במצותיה של תורה ואומר זו אני עושה אותה וזו אין אני עושה אותה לכן נמי גברה עליו השכחה וטעה בתפלות שבת בין זו לזו והחליף אותם אינו חוזר מפני כי כולם שוים לטובה ויש אומרים שאם החליף של מוסף באחרת או אחרת בשל מוסף

חוזר ר"ל כי הנה במצות של תורה יש הפרש כי אם באלו שני המצות חוץ ממנו מתבונן במצוה שאפשר להיות על ידי אחרים אבל אם יזדמן לו תפילין וכיבוד אב באופן שאי אפשר להניח התפילין אחר כך איזה מהם קודם ואמנם אדם זה הקדים לקיים כיבוד אב לפי דסבירא ליה שהיא גדולה מן התפילין דכתיב בה והארכת ימים היינו מ"ש שאם החליף של מוסף ר"ל תוספת שכר הנמצא בה החליף אותם באחרת או אחרת של תפילין במוסף של כיבוד אב חוזר כי זה נמי משקל במצותיה של תורה ואף על פי כי שתיהן אי אפשר להיות על ידי אחרים:

[ז] חוזרים לומר ויכלו מפני י"ט שחל להיות בשבת כי אז אין אומרים אותו בתפלה ולכן צריך לאומרו לקיים משחז"ל כי מעלה עליו הכתוב שנעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית כנ"ל וגם להוציא מי שאינו יודע מפני כי פליאה דעת ממנו מסיבת העון ולכן אומרים אותו בקול רם ומעומד:

[ח] ואומר שליח צבור ברכה אחת מעין שבע והדוגמא לזה כי הנה בחול מתפלל י"ח ברכות דוגמא ליה לי"ח דברים שהם נזכרים ונעשים וחי בהם אמנם של שבת הם שבע שש הנה שנא ה' והשביעית תועבת נפשו והם שלש לחוד כנגד שלש חמורות שנאמר בהם גדולות כי הזהיר מהם ישא ברכה מאת ה' כנגד שאמר ישעיה שבעה כמשחז"ל בא ישעיה והעמיד התורה על שבע ואדם שנזהר בהם כאילו קיים כל התורה וראוי לקבל שבע ברכות הוא מרומים ישכון וכו' ואמנם ש"צ כי הוא דוגמא לרוכל המכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי כנ"ל נחלק הקודם והיינו מאן דזכי לחיי בא' כנזכר בזוהר פרשת תרומה לכן הוא חוזר ואומר ברכה אחת מעין שבע כי זה יהיה חלק הנזהר מלשון הרע שהוא שקול כשלשה חמורות הנקרא גדולות כמשחז"ל ע"ז דכתיב חטאה גדולה גילוי עריות דכתיב הרעה הגדולה שפיכות דמים דכתיב גדול עוני ולכן אומר הוא לבדו ולא הצבור לפי כי הוא במקום הרוכל המכריז מי האיש החפץ חיים נצור לשונך מרע שנאמר בה ושבע תועבת נפשו זו שביעית שהיא קשה מכולם הפורש ממנה ישא ברכות של ישעיה הם מנין שבע ולכן נמי אין היחיד אומר אותה:

[ט] י"ט שחל להיות ערב שבת אינו מזכיר של י"ט בברכה מעין שבע והדוגמא לפי כי אלו השבע ר"ל שבות מהם ולא תעשה אותם לא כן הוא בי"ט:

[י] אין אומרים ברכה מעין שבע בבית חתנים ואבלים דליכא טעמא דמאחרין לבא שיהיו ניזוקין ולפי שעם הנזכר אין ראוי להזכיר עניינים אלו משום דשכיח דבור ביותר שם כל אחד כפי מה שצריך או לשמח החתן או לנחם האבל ולפי כי כן שנינו וכל המרבה דברים מביא חטא לכן הס שלא להזכיר ברכה מעין שבע:

[יא] גם בשבת שאחר יום טוב אומרים אותה מטעם הנזכר כי השבת גורם שהוא דוגמא שבות מענין זה שהוא בכלל מה שצוה הכתוב ודבר דבר אפילו דברי חול אסור כל שכן לדבר המרבה דברים מביא חטא:

[יב] אין לדבר בשעה שאומרים ויכלו ולא בשעה שאומר שליח צבור ברכה מעין שבע משום מעשה שהיה באותו חסיד המדבר באלו ואמנם מאחר כי נתבאר כי שליח צבור הוא דוגמא לרוכל המכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי וכל העם שומעין אסור לדבר להפסיק בענין זה:

[יג] אם התפלל של חול ולא הזכיר של שבת כי העון גרם לו כנ"ל או שלא התפלל כלל ושמע משליח צבור ברכה מעין שבע ולא הפסיק בדבור מראש ועד סוף יצא לפי כי על ידי כך יתן אל לבו לשוב לקיים מ"ש הרוכל מי האיש החפץ חיים והעיקר התשובה:

וכאשר נתבונן עוד בדינים אלו יהיה מ"ש אומר ויכלו בתפלת ערבית להורות כי הנה תפלת ערבית אז עלתה הכלה ונתפרשה מן הקליפה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קל"ז. וז"ל צלותא דמעלי שבתא דהא אתאחדת כרסייא יקירא קדישא ברזא דאחד ואתתקנת למשרי עלה מלכא קדישא עילאה כד עייל שבתא איהי אתייחדת ואתפרשת מסטרא אחרא וכל דינין מתעברין מינה ואיהי אשתארת בנהירו עילאה ואתעטרת בכמה עטרין למלכא קדישא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר דאיכא תרתי לטיבותא דאתפרשת מסטרא אחרא ועוד דאתעטרת בכמה עטרין ולכן כדי להורות על שלימות זה הנמצא לה לכלה זו בתפלת ערבית לכן יאמרו יראי ה' ויכלו השמים והארץ והוא לשון של שכלול והוא לשון כלה לומר כי כלתה דא הוא עתה בערך שנשתכלנה מזמן הבריאה דכתיב ויביאה אל האדם דקשיט לה בכ"ד קישוטין כמנין ויביאה וכן הוא עתה ויביאה אל האדם ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו הראשונה שנאמר אעשה לו עזר להחיות זרע:

אם טעה והתחיל תפלת החול גומר אותה ברכה להיות כי תפלה של חול נמי הוא מתעורר לעשות ייחוד למעלה וכל היחוד הוא בבחינת רחל ולכן כאשר טעה והתפלל נמי בשבת של חול מה בכך ולכן גומר אותה ברכה כי בזה נמי נמשך לרחל שפע והאר' ולכן גומר הברכה שנזכר בה שטעה ומתחיל של שבת שהוא הארה ביותר נוספת לא שנא נזכר בברכת אתה חונן לא שנא אם נזכר בברכה אחת משאר הברכות מאחר כי בכל הברכות הוא כדי להמשיך השפע אליה ולכן אין הפרש בין בערבית בין בשחרית בין במנחה לפי כי כלם הם להמשיך לה הארה ולכן גם שתהיה הארה מועטת בערך של חול אין זה העדר גם לא בעבור שמתפלל של חול מתבטל ממנה הארת השבת רק איהו דאפסיד אנפשיה שאינו מקבל שפע בנשמתו רק הארה מועטת לפי כי כל מעשה של

האדם הגשמי הוא עושה הייחוד למעלה ומאותו הייחוד עצמו נמשך לו הארה ממנו כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל בגין דבעובדא דעביד בר נש בהאי עלמא אתעטר מאן דמתעטר ודאשתאר אתעביד מניה לבושין להאי בר נש הנה לך ראיה ברורה כי העושה המצוה יהיה לו חלק ממנה אמנם זה יהיה לענין הלבושים שלעתיד אבל יותר מזה ימצא אל האדם בעת ובעונה של המעשה כי יזכה לתוספת רוח או נשמה כפי מעשיו וכפי הכנתו כאשר נתבאר בחלק הקודם בענין התפלה ולכן לעולם גומר מה שטעה לפי כי אין זה ענין העדר למעלה כלל רק העדר לעצמו כאמור ויש אומרים דבמוסף פוסק אפילו באמצע ברכה וכפי הדרך ישכון אור אין צריך נפסוק אלא אומר אחר כך מוסף לפי כי גם בזה אין העדר למעלה מפני כך:

אם היה סבור שהוא חול והתחיל אדעתא דחול וכשהתחיל כשאמר מלת אתה נזכר קודם שאמר חונן הוה ליה התחיל בשל חול מן המדה הנקרא אתה להמשיך ממנה וגומ' חותה ברכה אבל חם היה יודע שהוא שבת ושלא בכונה התחיל מלת אתה מאחר כי ימצא כינוי זה בכמה מקומות לכן אין זה מעכב לא מבעיא בתפלת ערבית שהוא חומר אתה קדשת אלא אפינו היה בתפלת שחרית שאינה פותחת באתה אינו גומר ברכת אתה חונן דחשבינן ליה פשוטה כתפלת שבת בין זו לזו ומתפלל של שבת. מי שהתפלל תפלה של חול בשבת ולא הזכיר של שבת לא יצא דחף על גב כי לענין הנוגע למעלה אין זה העדר לפי כי קדושת שבת נא תסתלק מן הכנה מפני כן אמנם איהו דאפסיד אנפשיה כי לא יצא ידי חובתו ואם הזכיר של שבת בתוך י"ח ברכות אף על פי שנח קבע ברכה נשבת יצא לפי שנאמר ויברך אלהים את יום השביעי מעצמו: טעה והתפלל של חול בשבת ונח הזכיר של שבת אם עקר רגליו חוזר לראש לפי כי בכוון הרגלים הוא מורה שהוא עומד לפני השכינה בעולם האצילות לכן כשעקר רגליו מורה שנפטר משם ויצא מאותו עולם ולכן חוזר לראש ואם לא עקר רגליו כי עדין הוא לפנים באצילות ולכן אף על פי שסיים תפלתו אינו חוזר אנא לשל שבת להמשיך מאורות עליונות באותו עולם:

הטועה בתפלות שבת והחליף של זו בזו אינו חוזר לפי כי לעולם הכנה מתברכת בשבע ברכות אמנם ההפרש הוא כי בכל תפנה מקבלת משבע יותר עליונות כדאיתא בזוהר פרשת תרומה בענין שבע ברכות שמברכים חת הכלה אמנם כל זה הוא תלוי בענין הכונה להמשיך לה הארה יותר גדולה מלמעלה לפי כי בכל תפנה עולה במעלו' אחרות יותר עליונות אמנם הברכות הם בעצמן אין בהם שינוי וכל השבעה בהשואה אחת וממקום קדוש יהלכו עד שבתפלת המנחה נאמר בה ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם היא עצמה נעשית קדש עליון והיינו חכמה בסוף וחכמה בראש ולכן אם החליף

של זו בזו אינו חוזר לפי כי אין הברכות מעכבים את העלייה שלה לפי כי העלייה הוא מחמת קדושת היום ואין הברכות גורמים לה העלייה רק הברכות הם המשכת האור לה ממקום יותר עליון ואין זה דבר מעכב ויש אומרים שאם החליף של מוסף באחרת או אחרת בשל מוסף חוזר אמנם כפי זה הדרך ישכון האור אין צריך לחזור מאחר כי הברכות אין מעכבין העלייה אל הכלה אמנם הם המשכת האור לה זה שפע ממקום יותר עליון ומי ומי יודע להפריש בכוונות הללו ולכן יש פנים לכאן ולכאן:

חוזרים לומר ויכלו משום יום טוב שחל להיות בשבת שאין אומרים אותו בתפלה ואמנם הענין הוא כי זה שאומרים ויכלו הוא ענין עלייה אחרת ואין זה כמו הקידוש של התפלה ואמנם ויכלו שאומרי' ביום טוב של שבת הכל הוא בהשואה אחת לפי כי אז צריך לכוין שבכלל אותו השפע והאור הנמשך לכלה כויכלו שלאחר העמידה הוא בכלל מה שהיה לה באמצע התפלה כענין בכלל מאתים מנה ובכלל חזרה זו מוציא לשאינו יודע ואומרי' אותו בקול רם ומעומד לפי כי המשכת אור זה הוא ממקום הנקרא קול רם והענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת ויגש דף ר"ט:

וז"ל מאן דצלי צלותיה וקם קמיה מאריה אצטריך ליה דלא למשמע קליה בצלותיה ומאן דאשמע קליה בצלותיה צלותיה לא אשתמע מ"ט בגין דצלותא לאו איהי ההוא קלא דאשתמע דההוא קול דאשתמע לאו איהי צלותא ומאן איהי צלותא דא קלא אחרא דתליא בקלא דאשתמע ומאן הוא קלא דאשתמע דא ההוא קול בוא"ו קלא דתלייא ביה ההוא קל בלא וא"ו ובגין כך לא אצטריך לי' לבר נש למשמע קליה בצלותיה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי קול בתשאי הוא למטה והיינו בסוד תפלה בלחש וקול מלא בואי הוא קול עליון שהוא בקול רם וכן מפורש בפרשת יתרו בענין הקולות ולכן יאמר ויכלו עתה בקול רם לפי כי הוא במקום עליון ולא בערך ויכלו של התפלה: ואומר שליח צבור ברכה אחת מעין ז' דהיינו כנגד התפלה שנאמרת בקול רם ולכן היחיד אינו אומר אותה אין רשות ליחיד לחזור התפלה בקול רם: יום טוב שחל להיות בשבת אינו מזכיר של יום טוב בברכה מעין שבע והוא מפני כי הארה זו נמצאת לכלה בשבת בלבד לפי שהיא בסוד בת שבע ולכן בכל התפלו' הם שבע כדי להאיר בה מלמעלה לכן בשבת אומרים ברכה מעין שבע שהרי נאמר בה מנורת זהב כלה ושבעה נרותיה עליה הרי כנגד שבעה של התפלה של ערבית שבעה ושבע מוצקות הם כנגד שחרית ומנחה נמשך כל זה לנרות אשר על ראשה ומשם נמשכים לה ולכן בערבית חוזרים ואומרים ברכה מעין שבע כדי להמשיך לה משבעה עליונו' ממנה מה שאין כן ביום טוב ולכן אין אומרים ברכה מעין שבע ביום טוב ואין מזכירין י"ט בברכה מעין שבע בשבת:

אין אומרים ברכה מעין שבע בבית חתנים ואבלים משום דבבית חתנים אין צריך לאומרה שהרי הכלה שם נתברכה בשבע ברכות ואין לה צורך בברכה מעין שבע ובבית אבלים מטעם אחר דלא מהני כלום לאומרה כי האבל ששולט שם אין יכולת לדחות אותו לגמרי:

אף בשבת שאחר יום טוב אומרים ברכה מעין שבע לפי כי לעולם אין שינוי בענין קדושת שבת כי לעולם האשה עולה עמו כמשחז"ל אין לדבר בשעה שאומרי' ויכלו ולא בשעה שאומרים ברכה מעין שבע והנה המעשה שראו פניו של אותו חסיד משונות לפי שהיה מדבר כשאומר החזן ויכלו וברכה מעין שבע משמע לפי שהיו דברים של חול אמנם אין זה האמת דא"כ מאי איריא שנענש וכי תימה מפני שהיה מדבר בב"ה דברים של חול והרי גם המדבר דברים של חול בשבת באיזה מקו' אסור שנ' ודבר דבר שלא יהא דיבורך של חול כמו דיבורך של שבת אמנם הענין הוא אפי' בדברי תורה אין רשות לאדם לדבר בכל זמן שמתפלל שליח צבור ואיתא בזוהר פרשת תרומה דף קל"א וז"ל כד אתי צפרא וצבורא אשתכחו בבי כנישתא בעו לאשתכח' בשירין ותושבחן וכו' לאתתקנא תיקונין ולאתערא חדוה וכו', ומאן דמשתעי בבי כנישתא ווי ליה דאחזי פירודא ווי ליה דגרע מהימנותא ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישראל דאחזי דהא לית אלהא ולא אשתכח תמן ולית ליה חולקא ביה ולא דחיל מניה ואנהיג קלנא בתיקונא דלעילא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כמה גדול הפגם שעושה למעלה המדבר בבית הכנסת ולכן העונש שלו גדול הוא ומאחר שהוא מקום לתוספת רוח או נשמה באמצעות התפלה והמצות הנעשות עמה ומכ"ש בתפלת שבת הנה ימצא כי המדבר שם לא מבעיא שאינו מרויח כלום אמנם יהיה לו עונש גדול ומדקאמ' לית ליה חולקא באלהא דישראל משמע שהולכת ממנו חלק הנשמה שהיא חלק אלוה ממעל כמשחז"ל ולכן צריך להזהר בזה ביותר וכך היה מנהג הרב זלה"ה שאפילו דברי תורה אם שואלים ממנו לא היה משיב כדי שלא ימשך עמו דברים אחרים:

אם התפלל של חול ולא הזכיר של שבת או שלא התפלל כלל ושמע משליח צבור ברכה מעין שבע מלה במלה וענה אחריו אמן יצא:

סימן רסט

[א] מה נאמר ומה נדבר בענין שלא היה מעיקרא מנהג ואין נכון להנהג אותו מטעם האורחי' שאוכלי' ושותים בבית הכנסת כי כאשר הם אוכלים אז יש להם לקדש במקום סעודה ומה צורך ימצא לצבור בזה ולאורחים עצמן האוכלים שם יש להם הפסקה

גדולה עד שיאכלו ובפרט אם אין טועמים יין של קידוש ומי שאומר משום רפואה לשים אותו על העין כי כך אחז"ל פסיעה גסה נוטלת א' מת"ק ממאור עיניו של אדם וחוזרת בקידושא דבי שמשי לאו למימרא שנותנים מן היין על העינים אלא כי בזכות הקידוש שטועם על ידי כן חוזר עליו כח הראות שאילו כונת חז"ל היתה ליתן מן היין על העין איך מתירי' ענין רפואה בשבת והרי שנינו אין מעבירין רוק תפל על גבי העין בשבת משום רפואה אלא כי הרפואה הוא בטעימת היין ובכן תמצא טוב טעם לענין זה עם הנ"ל אשר חז"ל הגידו האומר ויכלו ומקדש על היין שני מלאכי השרת המלוין את האדם נותנין ידיהם על ראשו ואומרי' לו וסר עונך וחטאתך תכופר מפני שהעיד כי ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וגו' ומטעם זה עצמו תבא הרפואה לעין כל כי לפי שהאדם אין לו להעיד אלא מה שראה בעיניו ואדם זה מעיד כי הקב"ה ברא מעשה בראשית יש מאין לששה ימים וינח ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה כי כל זה לא ראה בעיניו כלום ולכן אותו מראית העין שנתחסר בימות השבוע מן הפסיעה גסה חוזרת עליו והוא רפואת העון שעשה כי זה יהיה מה שאומרי' לו מלאכי השר' וסר עונך כדלקמן ולכן יות' טוב שלא לקדש בבית הכנסת וכבר נתבטל ברוב העולם המבינים טוב טעם ובענין הקידוש יתבאר יותר מפני מה אין קידוש אלא במקום סעודה ומאחר כי ב"ה הוא דוגמא לב"ה עליון היא הכלה כנודע מן הזוהר והתיקונים אין ראוי להמשיך לה יין שהוא בחינ' דין כנודע רק בבית בזמן האכילה כי כן יאע"ה נאמר כאשר הביא מטעמים לאביו ואכל אח"כ ויבא לו יין וישת לקיים אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וכו':

סימן רע

[א] מנהג זה אשר נוהגים לומר פרק זה מ"ט כדי שידע האדם איזו שמנים הם כשרים להדליק בשבת כי צריך שיהיה שמן הנמשך אחר הפתילה וכן נמי צריך שתהיה ראויה שיתאחז בה האור ובכן החי יתן אל לבו אם לענין הגשמי כך מכ"ש לענין הרוחני הנצחי כי כך צריך להכין עצמו לשבת לפי כי גוף האדם הוא דוגמא לפתילה כנ"ל ולכן צריך שיהיה הכנה נוספת בגוף כדי שיתאחז בו האור הנצחי של שבת היינו תוספת נשמה ועוד יוסיף להבין במאחר כי לא כל השמנים הם כשרים להדליק בשבת א"כ גם בזה ימצא דוגמא כי נבין מזה המאמר כי מעשה המצוה מכונה לשמן נפקא מינה כי לא כל המצות הם יכולים לאחוז בנר של שבת זו תוספת נשמה אלא צריך לחדש מצוה יותר מן המצות הנהוגות באמצע השבוע וזה ימצא בענין מה שטורח לכבוד שבת ובהוצאת שבת כמו שהוא אצלי בפ' מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים כי יאמר מה יפית יופי גופני

ומה נעמת ביופי נצחי כי את עושה מאהבת הקב"ה ולכן זה יהיה לך בתענוגים הידועים של מצוה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה וז"ל האי מאן דלא אתענג אלא בתענוגי מצוה בשבתין וחגין וזמנין לית ליה רשו עליה ונמצא כי גם אע"ג כי הגוף כלה זה האדם שאינו מתענג באכילה ושתיה זולת בסעודת מצוה אף בשרו ישכון לנצח והיינו מש"ה כולך יפה רעיתי ומום אין בך כי הנה ההיא מטרונא אמרה לרבי יהודה ע"ה או מלוה בריבית אתה או רועה החזירים כי יופי זה אצלך לכן העיד הכתוב ואמר כלך יפה רעיתי בנגלה ובנסתר שלכן נקראת רעיתי שנאמר למען אחי ורעי וזה מתענוגי מצוה אבל ומום אין בך מכל דבר של מום מכ"ש מ"ס המטרונא כי ב' דברים אלו נאסרו על איש הישראלי ולכן במצות של שבת אז יהיה מועיל לו להדליק נר של שבת עליו שהם נוטריקון נשמה רוח כדלעיל ולכן מנהג יפה לומר פרק במה מדליקין וביותר יצדק לאומרו קודם תפלת ערבית:

[ב] יש שאין אומרים אותו בי"ט שחל להיות ערב שבת ויש שאין אומרים אותו בשבת של חנוכה ואין נראין דבריהם ומה גם לענין הדוגמא שנתבאר כי בפרק זה בא ענין התעוררות בלב האדם מכל מקום הרשות נתונה ויאחז צדיק דרכו כי אין זה ענין מעכב אל התפלה גם אם לא יאמרו אותו אמנם אין לומר בזה מנהגן של ישראל תורה הוא והיחיד יאמר אותו:

והעיקר בזה כי יש שורש דבר נמצא בו לומר פרק זה והענין כי מאחר שידענו כי המשנה היא ביצירה דהיינו משנה למלך כדאיתא בזוהר ובתיקונים בהרבה מקומות שפחה דמטרוניתא וכבר נתבאר למעלה כי בערב שבת עולים העולמות למעלה ולכן ראוי לתקן האדם נמי למשנה ולהעלות אותם וזה יהיה נמי להאיר לה מאותו האור הנמשך על הכלה באותה שעה וחז"ל אמרו השונה בלא נעימה עליו נאמר וגם אני נתתי להם חקים לא טובים ומשפטים בל יחיו בהם וכו' ופריך וכי בשביל דלא ידע לבסומי קליה וכו' ואמנם כבר נתבאר אצלי והנוגע לענין הוא כי הנה המשנה היא למטה בעולמות כאמור ומשם נמשך ענין השינה כי כן אותיות משנה הם שנה ומשם נמשך המיתה כי לכן אחז"ל שינה אחת משש במיתה ולכן אמרה כנסת ישראל אני ישנה אבל לא מענין השינה שהיא אחת משש במיתה לפי כי ולבי ער ומאחר כי במשנה הוא נאחז המיתה צריך להמשיך לה חיים מלמעלה מההוא מקורא עילאה בסוד חיי המלך ועל המדה זו נאמר ויהי נועם ה' אלהינו עלינו נמצא כי האדם באשר לומד משנה עם הנעימה זו אז ממשיך לה חיים עליונה ונעשית נשמה כי בהפך ממיתה שמסתלק ממנה הנשמה על ידי הלימוד בכונה זו נעשית משנה נשמה ולכן המונע ממנה הנועם עליון וקורא בלא

נעימה לא יחיה מדה כנגד מדה עליו נאמר ומשפטים בל יחיו בהם ולכן שנינו אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו והוא על דרך הנז' ולכן קורין פרק במה מדליקין על הנחה זו כי העיקר הוא להאיר על הכלה נר הנזכר על ידי צדיק העליון לקיים כי נר מצוה. ותורה אור ואומר אותו קודם תפילת ערבית כי בתפלה היא עולה יותר למעלה ונעשית בסוד חקל תפוחין קדישין אמנם קודם לכן עדיין היא נקראת חקל תפוחין בלבד ואז מאיר עליה נר הנזכר ומשם מאיר למשנה אור זה כאמור יש שאין אומרים אותו ביום טוב שחל להיות בע"ש ויש שאין אומרים אותו בשבת של חנוכה וכבר אנכי הגדתי סוד הדבר וכיון שהגיד שוב אינו מגיד:

סימן רעא

[א] בלי ספק כי כן ראוי לעשות למהר לאכול מיד לפי כי ע"י שממהר לסעוד זאת הסעודה הוא מודיע כי סעודת מצוה היא ואין זו רשות כשאר הימים ואמנם יש בזה יותר ענין היא מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ג: וז"ל שלחן דכל בר נש אצטריך למהוי תדיר קמיה בשעתא דקא מברך להקב"ה בגין דתשרי עליה ברכתא מלעילא ולא יתחזי בריקנייא דהא ברכאן דלעילא לא שריין באתר ריקנייא דכתיב הגידי לי מה יש לך בבית והא אוקמוה חברייא וכו' עוד לקמן ז"ל שלחן דבר נש זכי ליה לעלמא דאתי וזכי ליה למזונא דהאי עלמא וזכי ליה לאשתמודע' לטב קמיה עתיק יומין וזכי ליה לאתוספ' חילא ורבו באתר דאצטריך זכאה איהו חולקיה דההוא בר נש בהאי עלמא ובעלמא דאתי וכו' ולכן מאחר כי כל הטובות הללו נמצאים לאדם הגשמי בעבור שלחנו ראוי לאכול מיד כשיבא אל ביתו ולא יתעסק בדברים אחרים:

[ב] נשים חייבות בקידוש אף על פי שהוא מ"ע שהזמן גרמא וכו' והדוגמא לזה יהיה לאיש אשר תשש כחו כד"א נשתה גבורתם היו לנשים זה יהיה מהעדר קיום המצו' כי לפי שהם רמ"ח מצות כנגד סכום האברים ולכן המתעצל ואינו מקיים אותם יוסר כחו מעליו וביותר מהעדר הלימוד שמגביר כח הנשמה כדאיתא בזוהר אצל התרפית ביום צרה צר כחך וכן בדברי חז"ל המרפה עצמו מן התורה בבא עליו צרה וצוקה סר כחו מעליו ולכן בא הדוגמא עליו מענין הנשים כי כן ימצא נשמות של בני אדם שהם באים מסטרא דנוקבא ואיתא בזוהר פרשת תזריע דף מ"ג: וז"ל רבי אליעזר אומר לאו הכי אלא כלא כליל דכר דנוקבא כלילין כחדא ומתפרשן לבתר אבל וילדה זכר כלילין כחדא מסטרא דימינא ואם נקבה תלד כלילן כחד נוקבא ודכר מסטרא שמאלא דשלטא על סטר ימינא יתיר וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ימצא זכר כי הוא מסטרא

שמאלא בערך נקבה ולכן אין הדבר בהשאלה אלא כי כן יהיה באמת המונע עצמו מן התורה ופורק ממנו עול מצות נמצא כי הוא בערך אשה ממש ואף על פי כן יאמר שהם חייבות בקדוש היום כי כן לענין סור מרע הוא חיוב לדבר זה שאם בא לטמא נעשה מזיק כמשחז"ל נפשותיהן של רשעים הן הן המזיקין ולכן אף על פי שהוא מצות עשה שהזמן גרמא חייבות משום דאתקש זכור לשמור והני נשי הואיל ואתנייהו בשמירה של שבת אתנייהו בזכירה ומאחר כי ימצא באדם זה ענין סור מרע ויזכור אשר לו טוב עשה להתרשל בתורה ובמצוה מוציאו' את האנשים הם המקיימים תורה ומצוה הנמשלים לאנשים הואיל וחייבות מן התורה כמותם ולא מפני כי אין בהם תורה ומצוה תשש כחם לגמרי מאחר כי אין בהם מעשה אשר לא יעשה כאמור:

[ג] אם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולהכין צורכי סעודה הן אמת אשר חז"ל הגידו כי תחלת דינו של אדם הוא על התורה שנאמר פוטר מים ראשית מדון ולכן יאמר אם אין משגת ידו ואין יכולת לקנו' יין לקידוש הם דברי תורה כמש"ה ושתו ביין מסכתי ולהכין צרכי סעודה ממעשה המצות כי בהם האדם זוכה לסעודה שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים לעתיד לבא אין ידו משגת להכין צרכי סעודה לכבוד הלילה בעולם הזה הדומה ללילה ולכבוד היום לעולם הבא שהוא יום כמשחז"ל ולקידוש היום הוא התורה כאמור מוטב שיקנה יין מן התורה ממה שיקנה צורכי סעודה מן המצות להועיל לו לעתיד או ממה שיקנה יין של תורה לקידוש היום והא דתניא כבוד של יום קודם לכבוד לילה היינו דוקא בשאר צרכי סעודה הם המצות כאמור ר"ל כי הנה בענין מעשה המצות יש מהם המעילות גם לעולם הזה כמו ששנינו אלו דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא משא"כ בשאר המצות כמשחז"ל שכר מצות בהאי עלמא ליכא והיינו מ"ש דתניא כבוד יום קודם לכבוד לילה היינו דוקא דשאר צרכי סעודה הם מעשה המצות כאמור לפי כי יותר נכון לאדם שלא לרדוף אחר אלו המצות שאוכל מפירותיהן בעולם הזה דהיינו כבוד לילה אלא כבוד יום עדיף הם המצות שאחז"ל שכר מצות בהאי עלמא ליכא וזה מטעם המפורש אצלי בפסוק כי ישר דבר ה' וגו' דהכי קאמר התבונן כי ישר דבר ה' בכל הפרטים אמנם וכל מעשהו הם מעשי המצות הם באמונה לעולם הבא כי שכר מצות בהאי עלמא ליכא אמנם תדע כי אוהב צדקה ומשפט ועושה עמ"כ בהקפה גורם כי חסד ה' מלאה הארץ אף על גב כי אין ראויים עושה הקדוש ברוך הוא עמהם בתורת חסד בהקפה נמי ולכן יותר טוב שיעשה האדם לכבוד היום מצות שאין להם פירות בעולם הזה לפי כי הוא עושה חסד עם כל העולם כי חסד ה' מלאה הארץ והיינו בשאר צרכי סעודה הם אלה המצות שהם סעודה שלעתיד דוקא ואין בהם

חלק לעולם הזה אבל אם אין לו אלא כוס אחד מן התורה לקדש כבוד לילה קודם לכבוד יום והענין כי גם בתורה ימצא חילוק לפי כי ימצא דינים בתורה שהם צורך בעולם הזה ויש שאין בהם צורך בעולם הזה כלל כגון סדר קדשים וסדר טהרות כי כלם הם הלכתא למשיחא ולכן בסוג זה של יין של תורה הוא ככב לילה אין כבוד אלא תורה להועיל לעולם הזה קודם:

[ד] מה מאד ימתק דין זה עם הנ"ל כי כל ענין השבת הוא תיקון אל עונות ראשונים של אדם הראשון ושל ישראל שפגמו השבת שניתנה התורה ולכן אסור לטעום כלום קודם שיקדש והוא תיקון מה שאכל אדם הראשון מעץ הדעת וישראל וישב העם לאכול ושתה ולכן אפילו מים אסור ויהיה האסור היינו כמשל שאחז"ל לאדם שאמר לשפחתו אל תטעמי כלום עד שאבא כשבא ראה שפתיה וכו' לכן אסור לטעום כלום קודם שיקדש אפילו מים מאחר שהנחנו כי ענין הקידוש על היין הוא דוגמא אל לימוד התורה ולכן יהיה דברו זה לומר כי אסור לאדם לטעום ר"ל ליהנות מן התורה קודם הקידוש לפי כי ענין הקידוש הוא משחז"ל פ' קדושים למלך שהפקיד מרתף של יין אצל אנשים מהם נזירים ומהם שכורים לעת ערב נתן לשכורים פי שנים מהנזירים א"ל אדוננו המלך והלא כלנו כאחד כאשר שמרנו ולמה נגרע מן השכורים אמר להם אתם נזירים ואין אתם שותים יין אבל אלו שהם שכורים ופירשו מן היין צריך לתת שכרם פי שנים ולכן יהיה זה הענין דוגמא כענין שהקב"ה נתן למלאכים קדושה אחת ולישראל שתי קדושות מפני כי המלאכים אין בהם יצר הרע אמנם לישראל הנמצא בהם יצר הרע נתן להם הקב"ה שתי קדושות שנאמר והתקדשתם והייתם קדושים לכן אין האדם רשאי לטעום כלום קודם הקידוש הוא ענין התורה כי בזה קידש אותנו הקב"ה יותר מן המלאכים דאלו המלאכים אין בהם יצר הרע אין להם קדושת התורה והמצו' אבל התחתונים שנמצא בהם יצר הרע קדשנו במצותיו ונתן לנו את תורתו ולכן אסור לטעום כלום וליהנות האדם מן התורה קודם שיקדש עצמו ויהיה דומה למלאך ה' שנאמר כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו לפי כי מלאך ה' צבאות הוא ולכן צורבא מרבנן דסנן שומעניה אסור ללמוד תורה ולכן אסור לטעום אפילו מים שהם דוגמא לתשובה שנאמר שפכי כמים לבך לפי כי כן שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ואפילו אם התחיל לאכול וליהנות מבעוד יום הנמשל לזמן הבחרות שנקרא ימי בחורתך צריך להפסיק מדרך זה שפורס מפה ומקדש עצמו תחלה וזה על ידי טלית שהוא דוגמא למפה לפי כי הטלית הוא סייג לעבירה כנזכר במקומו שלכן צריך האדם ללבוש תמיד טלית קטן להיות ניצול מעבירה כמעשה שהיה ובאו הציציו' וטפחו לו בפניו וזה היה טלית קטן

הניתן תחת הבגדים שנאמר גדילים תעשה לך וסמיך ליה כי יקח איש אשה כי ראוי לומר מה נשתנה כי בתחלה קרא להם שם ציצית שנאמר והיה לכם לציצית ואחר כך נאמר כך גדילים תעשה לך אמנם ירצה לומר התבונן זה הציצית למה שקולה מצות ציצית כנגד כל התורה כמה גדולו' בה גדילים תעשה לך דאף על גב שעברת על הדברים שנאמר בהם גדולה והם עבודה זרה גילוי עריות שפיכות דמים ולעומתם לשון הרע ששקולה כנגד כולם שנאמר בה גדולות לשון מדברת גדולו' ובעבודה זרה נאמר חטאה גדולה ובשפיכות דמים נאמר גדול עוני ובגילוי עריות נאמר הרעה הגדולה הנה לך גדילים תעשה לך והם ארבע אצבעות גדיל שתעשה על ארבע כנפות כסותך וזה להנאתך אשר תכסה בה אינו אומר תתכסה אלא תכסה לעון כמשחז"ל אצל וכסה ענן הקטרת אין אנו יודעים מהו מכסה וממש"ה כסית כל חטאתם סלה משמע שמכס' העון כך בגדיל זה תכסה בה לעונות הנז' ומכלל שלהם כי יקח איש אשה באיסור ובא אליה ושנאה מכח הציצית ולכן יאמר פורס מפה ומקדש עצמו ואם היו שותים יין של תורה תחלה אינו אומר אלא קידוש בלבד שיהיה זהיר לקדש עצמו במותר לו בלא ברכת היין של תורה ואחר כך מברך ברכת המוציא כנ"ל כי על ידי המצוה יזכה האדם בהווה וגם בגן עדן לאכול בההוא פתורא דאכלין נשמתין כמו ששנינו ששלחנך גדול משלחנם ומה גם לזמן התחיה שנאמר יהי פסת בר בארץ והיינו המוציא שעתיד להוציא כמשחז"ל ואם אין לו יין של תורה ומקדש על הפת כי הוא מקדש עצמו במותר לו הלחם אשר הוא אוכל אינו מברך המוציא מאחר שלא פירש מן האיסור על ידי מעשה ויש אומרים כי גם המקדש על יין ולומד בתורה ומקדש את עצמו כשמקדש על היין כדוגמא זו אינו מברך המוציא דפשיטא הוא ואין לו צורך לברך על מה שעתיד להיות לו בזמן של התחיה שנאמר בה יהי פסת בר בארץ שאם הוא אינו זוכה לכך מאן אכיל להו הילק ובילק:

[ה] שנים שהיו שותים ביין של תורה כאמור לפי כי עיקר הלימוד צריך להיות בחברה כמשחז"ל חרב אל הבדים ונואלו חרב על שונאיהם של ת"ח שעוסקים בתורה יחידים בד בבד ולא עוד אלא שמטפשים שנאמר נואלו שרי צוען וכן שלחו מתם הזהרו בחבורה ולכן יאמר ב' שהיו שותים יין של תורה ואמרו באו ונקדש קידוש היו' היינו לפרוש מן האיסו' בתחלה נאסר עליהם לשתות יין של תורה עד שיקדשו עצמן ואם רצו לחזור ולשתות בתורה קודם שיקדשו עצמן אף על פי שאינם רשאים ללמוד בתורה אלא על ידי טהרה שנאמר ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא צריך לחזור ולברך תחלה בפה"ג היינו ברכות התורה ואחר כך ישתה מן הלמוד:

[ו] אם גמר סעודתו של תורה וקדש עליו היום כי בא מעשה לידו קודם שיברך ברכת המזון על ענין מה שעתיד להיות לו בג"ע וביותר לזמן התחיה כאמור מברך ברכת המזון על ראשון והיינו דוגמא למשחז"ל כי לתחתונים נותן שתי קדושות ואל תתמה שאמרתי כי הכוס דוגמא לקדושה אחת כך אחז"ל שני כוסו' מזגתם לפני בסיני אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע ולכן יאמר כי מברך ברכת המזון על כוס ראשון מן התורה ואחר כך אומר קידוש היום לפרוש מן האיסור להתקדש בקדושת היום של עולם הבא וזה יעשה על כוס שני של תורה וצריך להזכיר של שבת מענין העולם הבא שהוא דוגמא לשבת זה וזה יעשה בברכת המזון שמזכיר מענין העתיד מה שנמצא בגן עדן שלחן ולחם אבירים וגם לזמן התחיה יהי פסת בר בארץ אף על פי שמברך לה' על כל אלה הטובות שעתיד לעשות כך מברך קודם הקידוש כי לא קדש את עצמו עדיין אינו מעכב לענין זה ויש אומרים כי גם בגמר סעודתו כשהוא מתעסק במצוה כנ"ל אינו מברך ברכת המזון תחלה על הטובות שעתיד הקב"ה לעשות לעתיד אלא העיקר הוא פורס מפה לפרוש מן האיסור תחלה כאמור ומקדש היינו שמקדש עצמו במצות כי כן אנו אומרים אשר קדשנו במצותיו ואחר כך מברך המוציא כי טוב לברך להקב"ה על כל הטובות שעושה עם האדם לשעבר ובהווה ולעתיד ואוכל מעט שלא יהנה מן התורה והמצוה רק לצורך קיום עצמו וכן שנינו אל תעשם עטרה להתגדל בהם ולא קורדום לחפור בהם ואחר כך מברך ברכת המזון על ההווה ועל העתיד כאמור:

[ז] אף על פי שאסור לו לטעום היינו הדוגמא דאסור ליהנות מדברי תורה בעה"ז כמו ששנינו ודאשתמש בתגא חלף והיינו שאסור לטעום כלום קודם קידוש שהעיקר הוא סור מרע תחלה אם טעם ונהנה אין זה מעכב אחר כך מקדש עצמו:

[ח] אם לא קדש בלילה ולא קדש עצמו בעודו בעולם הזה היינו בלילה לפי כי העולם הזה נקרא לילה כמשחז"ל וזה היה לו בין בשוגג אשר חטא בשגגה או במזיד יש לו תשלומין כי לא על חינם ברא הקב"ה התשובה ולכן זה שלא קיים המצות שהאדם מתקדש בהם כמ"ש אשר קדשנו במצותיו מחוסר אברים מפני כי המצות הם מספר רמ"ח כנגד האברים שהם רמ"ח יש לו תשלומין אף על גב שנאמר וחסרון לא יוכל להמנות כמשחז"ל זה שנמנו חבריו לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהם יש לזה נמי תשלומין וזה יהיה למחר כל היום היינו על ידי גלגול כי זה שמתחסר מן המצות אינו מועיל לו להכנס בגיהנם כאשר ביארתי בהלכות הקודמים לפי כי גיהנם הוא לצרף ולנקות כתמי העונות הנמצאים בעצם אדם אבל המחוסר אבר אילו יהיה אלף שנים בגיהנם אין נברא בו מחדש אבר המתחסר ממנו ולכן התיקון של זה שלא קדש עצמו

במצות בלילה בעולם הזה בין בשוגג כי לא באה לידו המצוה בין במזיד כי באה לידו ולא קיים אות' מאיזו סיבה יש לו תשלומין להשלים איבריו למחר אך לא בעולם הזה בגיהנם רק בגלגול כאמור וזה הוא כל היום הוא נתקן:

[ט] צריך שיהיה מפה אחת על השלחן תחת הפת ומפה אחרת פרוסה על גביו כי כן יהיה כפי פשוטו זכר למן כי כן נאמר ותעל שכבת הטל וזה היה תחלה יורד על הארץ ואחר כן נאמר והנה על פני המדבר דק מחוספס וגו' ואמרו חז"ל מלמד שבתחלה היה שכבת הטל מלמטה על הארץ ואחר כך יורד המן עליו וחוזר ויורד עליו טל והמן באמצע כמונח בקופסא וזכר לדבר טוב ליתן מפה תחת הפת ומפה אחרת עליו מלמעל' אמנם יש יותר טוב טעם לדבר עם מ"ש בזוהר פ' תרומה דף קנ"ד וז"ל שלחן דבר נש זכי ליה לעלמ' דאתי וזכי ליה למזונא דהאי עלמא וזכי ליה לאשתמודעא ליה לטב לקמיה עתיק יומין וזכי ליה לאתוספ' חילא ורבו באתר דאצטריך ולכן בתועלו' הללו נמצא בהם בנגל' ובנסתר ובעה"ז גם לעה"ב ולכן מה טוב לאדם לעשות דבר הניכר בזה גדולת הסעודה של ליל שבת על ידי מפות הללו שהם נגלה ונסתר כנז' ולהורות את בני ישראל על גמול הטוב הצפון להם בגן עדן באותו שלחן כמש"ה תערוך לפני שלחן כנגד צוררי היינו בגן עדן כנז' בזוהר פרשת תרומה וכי פתורא אית לנשמתין בההוא עלמא אין וכי נשמתין אכלין אין ומה גם לזמן התחיה כאמור:

[י] מקדש על כוס מלא יין שלא יהיה פגום והנרצה בזה הוא על דרך האמור כי ענין היין ההוא דוגמא לתורה שנאמר בה ושתו ביין מסכתי וצריך ללמוד בטהרה כי מאחר כי כל הדינים הללו הם לצורך השבת בלי ספק כי כל זה יהיה טוב לאדם לבדוק במעשיו בערב שבת כאמור למעלה כדי לזכות לתוספת נשמה ולכן זה היין שהוא דוגמא לתורה שהאדם לומד בשבוע לצורך השבת דהיינו תורה נביאים וכתובים וכיוצא כנודע מדרושי מורי הרב זלה"ה כי כל זה הוא כדי לזכות שתשרה עליו תוספת שבת נשמה קדושה לכן צריך ליזהר כי למוד זה יהיה בטהרה מכל עון ולכן יאמר מקדש על כוס מלא יין שכבר נתמלא מיינה של תורה בימי החול ובלבד שלא יהא פגום מאיזה עון מזיד או שוגג כל דבר מעכב לתוספת קדושת שבת ולכן יאמר וטעון כל מה שטעון כוס של ברכת המזון דהיינו דוגמא לברכת המזון הנאמרת לעתיד באותה סעודה שעתיד הקב"ה לעשות לצדיקים בגן עדן ולאחר שאוכלים ושותים נותנים הכוס לאברהם לברך אמר לא אברך לפי שיצא ממני ישמעאל וכן יצחק יאמר לא אברך שיצא ממני עשו וכן כל אותם הצדיקים אין רוצים לברך כי כל אחד טוען טענה כי אינו מוכן לברך יען נמצא בו דבר מן ההעדר ואם מעט הוא ולכן צריך האדם להתבונן נמי בענין כוס זה של עתה

של קידוש כי צריך לקדש עצמו בהווה מכל הדברים אשר לא טובים שבאו לידו בימות השבוע כדי לזכות להתקדש בקדוש זה לזכות לנשמה של תוספת שבת כאמור וביותר יחזור וילמד לקיים הדברים שטעון כוס של ברכה שלעתיד שהוא דוגמא לכוס וסעודה זו היא דוגמא לאותה סעודה כי כל הנעשה בעולם הזה הוא דוגמא על מה שעתיד להיות ולכן יזהר לקיים כל מה שטעון כוס של ברכה שלעתיד ואומר ויכלו מעומד לפי שהוא נאמר בתורת עדות ונאמר ועמדו וכו' כנ"ל ומעיד על העתיד נמי ואחר כך אומר בפה"ג על העתיד נמי שנאמר ביום ההוא יטפו ההרים עסיס ואחר כך קידוש להיות כי כן נאמר ונקדש קדש שנ' פי שנים בה יכרתו והשלישית שמקדשים שמו יתברך יותר בה ונאמר והיה הנשאר בציון וגו' קדוש יאמר לו:

ועתה הדרי בי לבאר הדינים הללו ע"ד הנ"ל עם שורשם למעלה וכך היה אומר כשיבא לביתו ימהר לאכול מיד לפי כי מאחר שהמעשה התחתון של האדם הגשמי הוא מעורר למעלה הדוגמא שלו נמצא כי ממהר לאכול למעלה בעולם הרוחני כי על אותה האכילה נאמר אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי ומאחר כי כן נעשה למעלה מתקיים מ"ש אחר כך אכלו רעים שתו ושכרו דודים היינו מ"ש בזוהר פ' ויקרא דף ד'. וז"ל נאמר באתי לגני אחותי כלה רבי יצחק אמר לא אזדווג קב"ה בכ"י אלא בזמנא דאלין שית אתברכאן ואתרוון משקין דנחלא דלא פסק רבי יהודה אמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים אלין כל מארי דיבבא ויללא דאתבסמו כלהו ואתברכו כחדא דהא מסעודתא דמלכא מתהניין כלא ואימתי אכלי בשעתא דמלכא אתי חדי וחדי למטרוניתא בקדמיתא לבתר כולהו אכלו וחדאן וכו', ולכן צריך כשיבא לביתו האדם הגשמי ימהר באכילתו כי על ידי כן נעשית אכילה הרוחנית ומכלא אתברכן לפי כי בתחלה אכיל מלכא עם מטרוניתא ואחר כך נאמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים אלין כל מאריהון דיבבא כאמור פרי המהירות זה הוא סוד מ"ש בזוהר פ' בלק דף קצ"א. וז"ל אמר ההוא ינוקא הא ידענא דחילא דדרועא דילך אתחלש השתא איהו עדנא דלא לאמתנא אלא לאלקאה בקירטא אבנא בתר אבנא כד"א בקלע ובאבן בבהילו דא בתר דא והבן זו היתה כוונת רבי אליעזר מגלה טפח וכו' ודומה כמי שכפאו שד ואין להאריך בזה. נשים חייבות בקידוש אף על פי שהוא מצות עשה שהזמן גרמא לפי כי כן האשה מתקדשת בזמן הזה מכל טומאה כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קל"ו. וז"ל כד עייל שבתא איהי אתייחדת ואתפרשת מסטרא אחרא וכל דינין מתעברין מינה ואיהי אשתארת ביחודא דנהירו קדישא ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא קדישא וכל שולטניה רוגזין ומארי דדינא כולהו ערקין ולית שולטנו אחרא בכלהו עלמין ואנפהא נהירין בנהירו עילאה וכו' הנה

נתבאר מדברי המאמר שני דברים תרתי לטיבותא כי הכלה עליונה מתפרשת מסטרא אחרא במעלי שבתא וגם כי היא מתעטר' בעטרין עילאין לגבי מלכא קדישא ולכן נמי נשים חייבות בקידוש אף על פי שהוא מצות עשה שהזמן גרמא משום דאתקש זכור לשמור והיינו מ"ש בזוהר תרין דרגין דאינון חד היינו סוד משחז"ל זכור ושמור בדיבור א' נאמרו כדלקמן והיינו נשי הואיל דאתנייהו בשמירה דכתיב שמור את יום השבת לקדשו דהיינו לפי שנתפרשה מסטרא אחרא לכן צריך שמירה ולכן איתנייהו בזכירה שהיא בסוד הזכר כי היא מתייחדת עם מלכא עילאה קדישא כאמור ולכן מוציאות את האנשים לפי כי עתה הוא דוקא עולה למעלה ונעשית בסוד אשת חיל עטרת בעלה ולכן מוציאות את האנשים הואיל וחייבות מן התורה כמותם שהרי גם הנקבה עלתה בעולם הזכר כנזכר:

אם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש ולהכין צרכי סעודה לכבוד הלילה ולכבוד היום ולקידוש היום מוטב שיקנה יין לקידוש וכו' והענין הוא כי הנה תדע ותשכיל כי ליל שבת כל עיקר העלייה הוא למטרוניתא כנסת ישראל והטעם לשתי סיבות ראשונה היא הוכרח לעלות להבדל מכל בן נכר ואף על גב שנאמר והנה שלשה עדרי צאן רובצים עליה שהם סוד רגלי הזכר כדאיתא בזוהר פרשת ויצא אמנם ליל שבת אינה תחתיהם אבל היא עולה למעלה מהם לפי כי הרגלים לעולם אינם מנוקים מזמן שנאמר ויגע בכף ירכו עד זמן שנאמר ועמדו רגליו ביום ההוא כי הני רגלי דרבנן דמנקפי מנייהו הוו ולכן נאמר קמו בניה ויאשרוה מן המדה הנקרא אשר פתחא עילאה כדאיתא בזוהר פרשת ויחי בעלה ויהללה בסוד הלל גמור בי"ג מדות של רחמים וכך הם אומרים לה רבות בנות עשו חיל היינו המדות שלה היורדות בעולמות כמבואר אצלי במאמר גילי מאד בת ציון למלך שהלך הוא ובניו וחתניו למדינת הים ובאו ואמרו למטרונא בניך באו אמרה מה איכפת לי תשמחנה כלותי אמרו לה ובנותיך נמי אמרה ישמחו חתני אמרו לה הא מלכא אתא אמרה הא ודאי חדוותא שלימתא כי הוא מאמר קשה ההבנה לדעת מה ענין בנים ובנות הללו ואמנם כבר הדברים מפורשים במקומן אמנם הנוגע לנו היא כי הבנות הם הבחינות של המטרונא שהם יורדים בעולמות למטה ועל ידי שחזרו לעלות היא נבנית ומתייחדת עם בעלה ולכן יאמרו נא רבות בנות שהם כל המדות היורדות למטה בעלותם למעלה עשו חיל בסוד וישראל עשה חיל והוא בגימטריא ח"ם לפי כי לכן נאמר ויחם בשר הילד הוא יוסף הנקרא ילד כמשחז"ל בפ' ראיתי את כל החיים המהלכים תחת השמש ואני פירשתי אותו כי אמר החכם ראיתי ברוח הקדש את כל החיים הנקראי' חיי המלך המהלכים ויורדין מלמעלה עד תחת השמש כי שמש ומגן ה' כדאיתא בזוהר

פרשת פנחס זה הצדיק הנקרא שמש מה שמשא מאיר למעלה כך הצדיק מאיר לכל גופא והם עם הילד השני זה בנימין כמשחז"ל כי הנה יוסף נקרא ילד שנאמר הילד איננו וגם בנימין נקרא ילד והיינו מ"ש עם הילד השני ראיתי החיים אלו בזמן אשר ימלוך תחתיו של יוסף והבן ולכן יאמר מי שאין ידו משגת וכו' דמאחר שנתעוררנו על עליית קיר קטנה זו שמתעלה למעלה מרגלי הזכר לכן כאשר אדם הגשמי אין ידו משגת לקנות יין לקידוש היום של הכלה להיות מתקדשת מראש ועד סוף ולהכין צרכי סעודה דהיינו סוד אכלו רעים שתו ושכרו דודים לכבוד לילה היא הכלה ולכבוד היום הוא החתן ולקידוש היום שהוא בסוד הזכר הנקדש בקדש עליון מוטב שיקנה יין לקידוש הלילה כי בזה נתקן משחז"ל דעתן של נשים קלה ולכן כוס אחד יפה לה ממה שיכין צרכי הסעודה או ממה שיקנה יין לקידוש היום שכן שנינו דעת חסרת מה קנית והא דתניא כבוד יום קודם לכבוד לילה היינו דוקא בשאר צרכי סעודה לפי שנאמר צדיק אוכל לשובע נפשו ואין הסעודה מכונה אלא לזכר אבל אם אין לו אלא כוס אחד לקדש כבוד לילה קודם לכבוד יום שכן שנינו כוס אחד יפה לאשה כאמור. אסור לטעום כלום קודם שיקדש וכו' סוד הענין יהיה עם משחז"ל שמצוה לטעום מן התבשילין בע"ש משום טועמיה חיים זכו הוא סוד משחז"ל משל לבת מלך שהריחה ציקי קדרה תאמר גנאי הוא לה לא תאמר נמצאת מצטערת מה עשו עבדיה הביאו לה בחשאי והיינו הדוגמא לתבשיל של שבת שבת מלך עתה מריחה אותו שהרי התחילה קדושת היום ולכן ראוי לטעום כי בזה יהיה מטעים לכלה מן התבשיל עליון המתבשל לצורך שבת ואין זה ציקי קדרה וכן הוא הנרצה בזה כי אסור לטעום כלום שהנה שנינו מטעמת אינה צריכה ברכה והרצון בזה בהפך לברך על הקדוש ולכן אסור לטעום כלום קודם שיקדש ואפילו מים ואפי' אם התחיל מבעוד יום גדול לאכול דקס"ד כי זה יהיה דוגמא למה שהריחה ציקי קדרה לא כן הוא דלא ראי זה כראי זה וצריך להפסיק שפורס מפה ומקדש והוא בסוד בגד תכלת כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך כי הכלה נאמר בה שש וארגמן לבושה אמנם לפי שבשיפולי ים דא איכא מצולות ים הם הנקראים צלמות דכר ונוקבא ואית להון עינא בישא למחמי ולכן מתכסה בלבוש תכלת שלכן תחשכנה עיניהם של רשעים מראות ולכן נאמר במזבח ופרשו עליו בגד תכלת והיינו נמי סוד מפה זו שפורס ע"ג השלחן ומפסיק ומקדש כדי שלא יוכלו החיצונים עיניהם להסתכל בשלחן בעוד שמקדש לכלה ואם נאמר כי מפה זו יהיה הפסק לענין האכילה של חול ולענין הקידוש זה יהיה בסוד מטפחת של ס"ת והוא העד של הכלה והבן ואם היו שותים יין תחלה אינו אומר אלא קידוש בלבד לפי שאותו יין שהוא בסוד שתו ושכרו דודים מועיל נמי לענין יין של קידוש

בלא ברכת היין שהוא למעלה להמשיך מאימא עילאה ואחר כך מברך ברכת המוציא להמשיך מן אות יו"ד לכלה ואם אין לו יין ומקדש על הפת אינו מברך המוציא כי יסמוך על אכילה ראשונה ויש אומרים שאף כשמקדש על היין אינו מברך המוציא כאמור:
שנים שהיו שותים יין ואמרו בואו ונקדש קידוש היום וכו' כי זה יהיה דוגמא לשנים החתן והכלה שהיו שותים יין המשומר בענביו ואמרו באו ונקדש קידוש היום של שבת בסוד שתיתי ייני עם חלבי נאסר עליהם לשתות עד שיקדשו והענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת ויקרא דף א'. וז"ל תא חזי באינון עילאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה מ"ט מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא ובגין דתמן שרייא חמרא דמנטרא כתיב בהו אכילה ובאינון תתאי דבעיין שקיו כתיב בהו שתיה דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא ועל דא באלין אכילה ובאלין שתיה אלין רעים ואלין דודים וכו' והנה ביאור מאמר זה כבר פירשתי בו שלשה דרכים כלם נכוחים למבין בדרך הרב זלה"ה אמנם זה ענין השתיה הוא סוד מ"ש בזוהר פרשת פקודי דף רכ"ו. וז"ל יעקב קשירו דכל מהימנותא רוח דקיימא לקבלא דרוח דאיהו לתתא והאי רוח איהו אמצעיתא דרוחין איהו נטל האי היכלא שתיתאה אינון נשיקין לאתדבקא רוחא ברוחא כד"א ישקני מנשיקות פיהו וכל נשיקה איהו לאתדבקא רוחא ברוחא עילאה בתתאה ובאלין נשיקין אסתלק רוחא דלתתא לאתדבקא ברוחא דלעילא וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי ענין הנשיקה הוא לאתכללא תתאה בעילאה והיינו סוד שתו ושכרו דודים כדאיתא בזוהר פרשת משפטים דף צ"ו וז"ל מאי כמשפט הבנות הכא אית רזא לחכימין בגו טינרא תקיפא רקיעא טמירא אית היכלא חדא דאקרי היכל אהבה ותמן אינון גנזין טמירין וכל נשיקין דרחימו דמלכא אינון תמן ואינון נשמתין רחימא דמלכא עאלין תמן תמן כתיב וישק יעקב לרחל וגו' ולכן יאמר שנים שהיו שותים יין והם דוגמא ליעקב ורחל לפי כי יעקב הוא שממשיך היין כמש"ה ויבא לו יין וישת מאתר רחיקא ממשיך ליה כדאיתא בזוהר פרשת בלק ואמרו באו ונקדש קדוש היום היינו קדושה דאתמשכא עלייהו מלעילא כדאיתא בזוהר פרשת בראשית דף ה' וז"ל מהו את שבתותי תשמורו תרין אלא שבת דמעלי שבתא ושבתא דיומא ממש ליתּ בהו פירודא אמר ההוא טייעא דהוה טעין אבתרייהו ומהו ומקדשי תראו אמר ליה דא קדושה דשבת ומהו קדושה דשבת אמר ליה דא קדושה דשריא עלוי מלעילא עכ"ל ולפי כי יש להם קדושה נוספ' על זמן החול הנמשכ' עליהם מלמעלה לכן אם אמרו באו ונקדש קידוש היום אז נאסר עליהם לשתות בסוד שתו ושכרו דודים עד שיקדשו ואם רצו לחזור ולשתות קודם שיקדשו אעפ"י שאינם רשאים כאמור צריכים

לחזור ולברך תחלה בורא פרי הגפן בסוד אימא עילאה להמשיך מההוא מקורא עילאה דברכאן ואחר כך ישתו בסוד שתו ושכרו דודים מפני כי הנטיען שקיו בעיין:
אם גמר סעודתו וקדש היום וכו' הנה בלי ספק כי תפלת המנחה הוא עושה ייחוד בכל יום אמנם הייחוד הנעשה בתפלת המנחה של ערב שבת אינו דומה לא ראי זה כראי זה ולכן יאמר אם גמר סעודתו בערב שבת דהיינו בסוד היחוד אשר נעשה באותו הזמן והוא נמשך וקדש היום קודם שיברך ברכת המזון כי אז עדיין הוא נוהג והולך מברך ברכת המזון על כוס ראשון שהוא דוגמא אל ייחוד הנעשה בתפלת המנחה ואחר כך אומר קידוש היום להמשיך על חתן וכלה מהקדושה עליונה כאמור וצריך להזכיר של שבת בברכת המזון אעפ"י שמברך קודם קידוש לפי כי כל אחד הוא ענין לחוד כי זה שמזכיר של שבת בענין ברכת המזון היינו בסוד אכלו רעים וקידוש היום הוא בסוד שתו ושכרו דודים ויש אומרים גם בגמר סעודתו אינו מברך ברכת המזון תחלה לפי כי ברכת היין הוא סוד ייחוד יותר עליון כאמור במאמר הנ"ל שהוא בסוד הנשיקין לא כן הוא ענין האכילה הלחם אשר הוא אוכל ולכן אינו מברך ברכת המזון תחלה אלא פורס מפה תחלה לעשו' הפרש ומקדש ומברך המוציא דהיינו מקדש תחלה כדי לעורר ייחוד העליון בסוד שתיתי ייני עם חלבי שנאמר בו שתו ושכרו דודים לעילא מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא ולכן אוכל מעט אחר כך בסוד אכלתי יערי עם דבשי ואחר כך מברך ברכת המזון להמשיך לכלה מארבע מדות עליונות של הזכר כדאיתא בזוהר פ' תרומה:
אעפ"י שאסור לו לטעום קודם הקידוש כבר נתבאר למעלה מה ענין הטעימה דהיינו סוד משחז"ל משל לבת מלך שהריחה ציקי קדרה וכו' ועבדיה אז הביאו לה בחשאי ולכן אסור לאדם לטעום כלום והוא המשל אשר חז"ל הגידו לאדם שאמר לעבדו אל תטעום עד שאבא וכו' כיון שבא ראה שפתותיו אמר לו הלא צויתך אל תאכל וכו' א"ל שפחתך האכילה אותי א"ל ולשפחתי שמעת יותר ממני כך הקב"ה אמר לאדם ומעץ הדעת לא תאכל ממנו נגלה עליו הקב"ה מצאו טועם א"ל הלא צויתיך שלא תאכל כלום א"ל האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל א"ל ולאשתך שמעת ולא לי לכן כי שמעת לקול אשתך וגו' והנה מזה יובן ענין אשר צוה עליו הקב"ה שלא לטעום מעץ הדעת ולכן אף על גב שאסור לו לטעום כלום קודם קידוש אפילו מים כאמור אם טעם מקדש כי הקידוש ענין ייחוד בפני עצמו כאמור:
אם לא קדש בלילה בין בשוגג בין במזיד הן אמת כי לענין הנוגע מלמעלה אינו מתקן כלום ומה שהפסיד אין לו תשלומין אמנם מ"ש יש לו תשלומין למחר היינו לומר כי אותו

שנתחסר בלילה מן הקידוש איהו דאפסיד אנפשיה ולענין הנוגע למעלה יש לו תשלומין לפי כי שבת בראשית גם כי לא ימצא מעשה מן התחתונים לא תחסר השלימות שלה ואין קדושה שלה בערך קדושת י"ט שמתקדש בעבור מעשה התחתוני' שלכן מברכים מקדש ישראל והזמנים ולכן יאמר יש לה תשלומין למחר כל היום מקדש והולך:

צריך שתהא מפה על השלחן תחת הפת גם כי אין דבר מן הדין מכל מקום נימא ביה מלתא משום כבוד הפת היא הכלה טוב הדבר והענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ד וז"ל ועשית שלחן שלחן דא איהו לתתא לשואה עליה לחם דאפיא מאן עדיף דא מן דא לחם או שלחן אי תימא דכלא איהו חד הא שלחן מסדרא לגבי ההוא לחם תו שלחן לתתא ולחם עליה. אלא שלחן איהו עיקרא בסידור' דיליה לקבלא ברכאן דלעילא ומזונא לעלמא ומרזא דהאי שלחן נפיק מזונא לעלמא כמא דאתייהיב ביה מלעילא וההוא לחם איהו איבא ומזונא דקא נפיק מהאי שלחן לאחזאה דהא משלחן דא נפקין פירין ואיבין ומזונא לעלמא וכו' אי אילנא לא הוי איבא לא אשתכח בעלמא בגין כך שלחן איהו עיקרא מזונא דנפיק מניה ההוא לחם עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי השלחן הוא העיקר ואף על גב כי הלחם עליו מלמעלה כי הנה השלחן הוא דוגמא אל האילן כי הוא העיקר ואף על גב שנראה לעין שהפרי הוא יותר ומאחר כי השלחן הוא דוגמא אל האילן לכן ראוי לעשות הפסק על ידי מפה להניחם על השלחן דוגמא לשלחן של ב"ה ואחר כך הלחם עליו ועל הפת מפה אחרת לכבוד הפת פרוסה עליו:

מקדש על כוס יין שלא יהא פגום כי זהו מ"ש בזוהר פ' עקב דף רע"ג וז"ל כוס על דרך החכמה הוא אלהים והוא מלא בי"ה והוא שלם כ"ס בלא וא"ו כמו כס שהוא פגום וחסר בלא אל"ף כן הוא חסר בלא וא"ו והוא פגום הכס"א כן עולה בגימטריא כוס הוא יוד ה"א וצריך עשרה דברים כנגד יוד וכו' והיינו מ"ש וטעון כל מה שטעון כוס של ברכת המזון והם י' דברים שנאמרו בכוס של ברכה ואומר ויכלו מעומד כי כן הוא מעין הקדושים מעומד ואח"כ אומר בורא פרי הגפן ואח"כ קידוש:

[יא] מאחר כי למעלה נת' באורך מה ענין שייכות דינים אלו עם מעשה הראשונים כי הם לתקן עונות ראשונים כי הנה חז"ל הגידו כי אדם הראשון היה מיסב בגן עדן והמלאכים צולים לו בשר ומסננין לו יין וחוה הפכה הטובה לרעה כמשחז"ל סחטה ענבים ונתנה לו שנאמר וענבימו ענבי ראש ולכן התיקון הוא לקדש על היין וזה יהיה מעומד להעיד על חסד שעשה הקב"ה עם האדם ויש בו ע"ב תיבות כמשחז"ל הנחש נתקלל בע"ב תיבו' ולכן נשים חייבות שהרי סחטה ענבים ונתנה לו ולכן קידוש של לילה עדיף וגם הסעודה קודם לשל יום לפי כי של יום הוא תיקון לעון ישראל כדלקמן ומה גם לענין הטעימ'

מן הכוס מאמר חז"ל טעמו פגמו היינו דוקא משחז"ל למלך שאמר לעבדו לא תטעום כלום עד שאצא מבית המרחץ אמרה לו אשתו טול וטעום זה התבשיל שמא טעון מלח בא המלך מצאו טועם אמר לו הלא צויתיך שלא תטעום כלום אמר לו שפחתך נתנה לי וטעמתי אמר לו המלך ולשפחתי שמעת יותר ממני בלי ספק כי מאמר זה מבהיל אמנם כדי שלא להוציא אותו חלק נימא ביה מלתא עם מ"ש חז"ל שלשה דברים הם מעין העה"ב ריח תשמיש ומרחץ והוא ענין תענוג אשר ירחץ כביכול באות' נהרי נחלי דבש וחמאה ואיתא בזוהר פרשת תרומה דף קמ"ו: וז"ל כיין דאזיל וסליק ההוא אהבה שלימא כלילא בכל אינון ארבע רוחין פגע בחד ממנא עילאה רברבא די ממנא על אלף ותשע מאה ותשעין רקיעין ואיהו ממנא על ההוא נגידו דתליסר נהרי דאפרסמונא דכיא דנגדא מרזא דטלא דלעילא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר ענין תלת עשר נהרי דאפרסמונא דכיא דנגדין מטלא דלעילא היינו המרחץ כביכול אשר רוחץ בו ואמנם זה היה בע"ש לכן התבונן מזה מהו ענין הטבילה בערב שבת ולכן צוה על האדם שלא יטעום כלום עד שיצא משם דאילו אדם הראשון עמד בצווי זה יום ששי אח"כ הותר לו לפי כי צווי זה אינו מכלל מצות התורה רק לעת מצא ולא די כי אדם עבר על הצווי אלא גם כן נתרעם ואמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל נמצא כי חטא בענין שטעם מן האילן קודם השבת ואמנם השבת הגין עליו וניצול מן המות ולכן נאסר לטעום כלום קודם שיקדש אמנם אם אין לו אלא כוס א' מקדש בו בלילה וכבר נתבאר כי כוס של יין הוא מענין התורה הנק' יין שנאמר ושתו ביין מסכתי ולכן מקדש בו בלילה כי העיקר הוא לפרוש מן האיסור כך אחז"ל כל מקום שאתה מוציא גדר ערוה אתה מוצא קדושה ואינו טועם ממנו לפי כי אסור לאדם ליהנות מדברי תורה כנ"ל ולכן אינו טועם שלא יפגמנו אלא שופך ממנו לכוס אחר והיינו שמלמד תורה לזולת וע"י האמצעי מותר ליהנות קצת וטועם יין של קידוש התורה שהאדם מתקדש בה מן העון שנאמר הלא כה דברי כאש ולמחר מקדש במה שנשאר מכוס ראשון ואם לא היה בו אלא רביעי' בצמצום הוא הדבר שנתבאר בענין הרביעית שהוא כנגד ענין מה ששואלים מן האדם קבעת עתים לתורה והיינו רביעי' כדאיתא בעזרא רביעית היום מתודים ומתפללים כך זה למד תורה רביעית היום בצמצום ונחסר ממנו בלילה שלומד מעט קט מוזגו למחר במים של תורה להשלימו לרביעית והיינו דוקא כשיש לו כוס אחר להבדלה להפריש בין איסור והיתר בלימוד התורה שאם לא כן מוטב שיניחנה להבדלה להבדיל בין אסור ומותר שאי אפשר בפת של למוד תור' לחוד משיקדש עליו דהיינו ללמוד ענין איסור העריות להתפרש מהם ולהתקדש ולא יהא לו יין להבדיל ר"ל לא יהיה לו זמן ללמוד

ענין איסור והיתר דלא סגי בלאו הכי ואם יש לו שני כוסות מצומצמו' בענין הלימוד אחר המזיגת והתבוננו' בהם יקדש בלילה באחד בענין שפורש מן האיסור כי בעבור כך יהיה קדוש ויבדיל על השני לדעת הפרש להבדיל בין הטמא ובין הטהור כי כן מפ' זה למדו חז"ל ענין ההבדלה שנאמר להבדיל ולהורות את בני ישראל ולא יקדש ביום דקידוש של לילה עדיף לקיים משחז"ל קדש עצמך במותר לך:

[יב] אחר שקידש על הכוס כאמור והיה קדש על ידי עסק התורה נוטל ידיו הוא דוגמא למשחז"ל בפ' יד ליד הרי שנתן מעות לזונה בידו אחת ונתן לצדקה בידו אחת לא ינקה רע ולכן אחר שקדש על הכוס של תורה נוטל ידיו מן האיסור וכמש"ה ידיכם דמים מלאו ואם נטל ידיו קודם קידוש וטהר אותם מכל עון בין אדם לחבירו מן הגזל ובינו למקום משאר עונות בפרט מענין סוחטי הילדים גלי דעתיה דריפת' חביבא ליה היינו מש"ה בעד אשה זונה עד ככר לחם ולכן לא יקדש על היין של תורה אלא על הפת העיקר כי ימשיך ידו מעון זה עד ככר לחם ואחר כך ישוב מן השאר ובזוהר פ' עקב דף רע"ג. ז"ל וב"גד אוקמוה מ"מ ידים מזוהמות פסולות לברכה ואינון מים לדכאה יד דשריא תמן יד ה' דא מים דאורייתא דעמי הארץ אינון שרץ מה מועיל לון טבילה והשרץ בידיהון בגזל דבידיהון בגזל דברכאן דגזלין לקב"ה דלא ידעי מאי איהו ברכ' ומאי איהי זוהמא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר מהו ענין הנטילה כאמור:

[יג] צריך לשתות מכוס של קידוש כמלא לוגמיו ר"ל כי לא העושה תשוב' מתרצה על ידי שמונע עצמו מן החטא העיקר הוא להיות נזהר בביטוי פה שלא יטמא על ידי נבלות הפה וגם לא בענין שבועה אפילו באמת כמשחז"ל אצל ונשבעת חי ה' לא תהא סבור שמותר לך לישבע אפילו באמת אלא אם כן אתה כיוסף וכו' וביותר ענין דברים בטלים כי אמר ה' אין לפני יגיעה שנאמר לא ייגע ולא יעף ובמה אני מתייגע באותו שמדבר דברים בטלים שנאמר הוגעתם ה' בדבריכם והיינו מ"ש צריך לשתות מכוס הקידוש מלא לוגמיו היינו כי אין מספיק לאדם לקדש עצמו מן האיסור שבמעשה אלא גם כן מענין הדבור היינו מלא לוגמיו ויהיה לבו דואג בקרבו ממעשיו לקיים משחז"ל אסור לאדם למלאות פיו שחוק בעולם הזה דהיינו כל שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה מלא לוגמיו כאמור ויהיה מתקן כל עניינים אלו על ידי הלמוד שימלא מלא לוגמיו מן התורה לקיים ערוכה בכל ושמורה והיינו כדי שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה מלא לוגמיו והוא רובו של רביעית מן הלימוד רביעית היום כאמור:

[יד] אם לא טעם המקדש וטעם אחר מהמסובין כמלא לוגמיו יצא דהיינו לפי כי עיקר האדם להדריך את חברו בדרך ישרה לזכות בו כענין הרוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי

סם חיי ייתי לגבאי והיה מראה להם פסוק מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע כך הוא בענין זה אם לא טעם המקדש עצמו מאותו יין של תורה וטעם אחד מהמסובין ולמד וטעם מזה וחזר בו יצא זה מן החיוב ואין שתיית שנים מן התורה מצטרפת למלא לוגמיו ומכל מקום מצוה מן המובחר שיטעמו כלם מיינה של תורה כי בעבור כך תהיה תשובתו שלימה שהרי שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ויש אומרים דכיון שבין כלם טעמו כמלא לוגמיו וכל אחד מהם יעזוב דרכו יצאו דשתית כלם מצטרפת לכשיעור של הצורך אל התשובה והגאונים הם סוברים שאם לא טעם המקדש לא יצא כי צריך המדריך בני אדם לדרך טובה כענין הרוכל צריך לנהוג גם הוא כאחד מהם וראוי לחוש לדבריהם ודוקא בקידוש שהוא דוגמא לפורש מן האיסורים של תורה ומקדש עצמו כאמור אבל בשאר הדברים הטעונים רוב מודים הגאונים דסגי בטעימת כאמור:
[טו] קדש וקודם שיטעמו הפסיק בדיבור הנה זה הנרצה למעלה בענין מלא לוגמיו דהיינו להזהיר על הדיבור בכמה מינים שימנע ממנו אז יקרא שאין נמצא בו ערות דבר כמשחז"ל שנאמר ודבר דבר שלא יהא דבורך של חול כדבורך של שבת ולכן אם קידש זה האדם עצמו בכל האפשר וקודם שיטעום מענין התשובה ועדיין לא נהג בה כמש"ה טעמו וראו כי טוב ה' הפסיק זו הקדושה ממנו ע"י דיבור רע שהנהיג עצמו בכך או שהיה כך מנהגו קודם לכן וחזר לדבר דברי נבלות או שבועת שוא אין לו' מה שעשה עשוי מן התשובה וזה אשר נשבע או שהיה פה דובר נבלה הוא עון אחד פרטי הנמצא בו אינו כן אלא כבר הפסיד כל מה שעשה ולכן חוזר ומברך בפ"ה לפי כי ענין הדבור הוא חמור יותר מן המעשה לפי כי בענין חטא המעשה הוא ענין גשמי אמנם בענין הדיבור הוא רוחני ומוליד מזיקין ורוחין ומאחר שחוזר ומברך בורא פרי הגפן ומודה על עונו זה אינו צריך לחזור ולקדש עצמו כמתחלה כי עדיין לא הפסיד לגמרי הקדושה שעשה בעצמו ועכשיו בא לטהר מסייעין אותו ונעשה קדוש כמש"ה והתקדישתם והייתם קדושים והוא הדין אם נהפך הכוס מענין התשובה אפילו נהפך מעצמו בשוגג קודם שיטעום ממנו ועדיין לא הנהיג עצמו בענין הקדושה כראוי יביא כוס אחר ויברך עליו בורא פרי הגפן והיינו להיות רמז כי מזמן אדם הראשון למדנו ענין התשובה כמ"ד אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היתה שנאמר ענבימו ענבי ראש הללו שהביאו יללה לעולם ולכן מברך להקב"ה שהורה דרך לשבים בענין הגפן ואינו צריך לחזור ולקדש עצמו לפי כי עלתה לו קדושה ראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא:
[טז] לא יטעמו המסובין קודם שיטעום המקדש כך אמרו חז"ל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו כדי שלא יהיה הוא בגיהנם והלומדים ממנו בגן עדן ולכן אין רשאי

למסובין הלומדי' דרך הקידוש מן המקדש לטעום ר"ל להתנהג בענין הקדושה לא יטעמו לעתיד דוגמא של עכשיו לא יטעמו בגן עדן המסובין שם לאכול על שולחנם אשר שם מן הקידוש זה אשר נתקדשו בעולם הזה לא יטעמו טוב טעם ממנו קודם שיטעו' המקדש שהדריך אותם לענין הקדושה כענין הרוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי אם הם זקוקים לכוסו כי הוא שלמד אותם דרך ה' להתקדש בקדושתו ושפך ממנו לכוסות שלהם שהיו בידם ריקניות מן הקדושה לפי שלא היה נמצא בהם תורה ומצוה או שהיו פגומים על ידי העונות אבל אם היו בידם כוסות יין של תורה שאינם פגומים מן העונות רשאים לטעום שם בגן עדן מהטוב הגנוז להם קודם שיטעום המקדש אותם כי זה לימד אותם בתוספת על מה שהיה בידם מתחלה:

[יז] אין צריך לשפוך מכוס המקדש המלמד לרבים דרך ה' לקדש עצמן בעולם הזה לכוסות יין מן התורה שלפני המסובין אלא אם כן היו פגומים מן העונות שאז צריך לשפוך על כל כוס וכוס כדי שיטעמו כלם מכוס שאינו פגום ושים לבך כי אין ביאור זה בדרך השאלה אלא הוא באמת ובתמים וכן הוא בכל הדברים שנתבאר בחיבור זה אמנם שלא להאריך אין צריך לבאר הענין בכל מקום אמנם דע לך כי הנה חז"ל אמרו בפ' הנה אנכי והילדים אשר נתן לי ה' וכי ילדיו היו והלא תלמידיו היו אלא המלמד בן חבירו תורה כאלו ילדו ושנינו אבידתו ואבידת רבו של רבו קודמת שאביו הביאו לעולם הזה ורבו הביאו לחיי העולם הבא והענין בקיצור לפי שנאמר הלא כה דברי כפטיש יפוצץ סלע שהוא מוציא ניצוצות כך התורה כי המלמד על ידי כח התורה מאציל ניצוץ מנשמתו ומכניס בתלמיד ונמצא שהוא בנו ממש ולא בדרך השאלה ולכן כל מה שאתה רואה שנתבאר שישפוך האחד מכוסו לכוס המסובין וכיוצא כך הוא באמת ע"י לימוד התורה ולימוד התשובה והקדושה: הלא יתאוה האדם כי יתן בכוס זה עינו לדעת מה טיבו בענין הסוד שלו והענין בקיצור כי הנה נתבאר מן הזוהר כי הכוס הוא דוגמא למדה האחרונה לפי כי כן כוס בגימטריא עולה אלהים ולכן צריך עשרה דברים לפי שנאמר ה' בחכמה יסד ארץ וזה הוא העולם הזה שנברא בה"א שנאמר בהבראם ואחז"ל בה"א בראם ולכן אות ה"א קטנה להגיד כי אין זה בחינת אלהים דמעשה בראשית שהם ה' אותיו' אמנם היא ה"א גדולה של הלה' תגמלו זאת אבל ה"א זו קטנה היינו אלהים תחתון בה' אותיות שבו והם בחינת ה"א קטנה ולפי כי זה הוא בחינת אלהים יצדק לומר כי כל חות ממנו נקרא כוס אחד לפי כי שם אלהים הוא מתפשט לצירופים רבים והיותר פשוט הוא כי אות ה"א יוצא ממנה אות ה"א אחרת במלוי שלה כזה ה"ה והיינו שני כוסות והנה בענין ביאור ארבעה כוסות של ליל פסח תתבונן הענין ולכן יאמר נא אם אין

נו אלא כוס אחד מקדש בו בנינה כי מאחר שמדת לילה הוא כי סוד הכלה קודמת לענין הכבוד הזה מקדש בו בלילה להגיד על הקדושה הנמשכת על מדת לילה היא הכלה כאמור ואינו טועם ממנו שלא יפגמנו דאנו בכוס העליון הרוחני טועם אותו המקדש הצדיק ומוצא טעם בתולה באמת ולמחר הוא ענין ייחוד אחר אבל לענין הגשמי מאחר כי אין לו כוס אחר לא יטעום ממנו לא יפגמנו אלא ישפוך ממנו לכוס אחר וטועם יין של קידוש מהכוס השני ובזה הענין יהיה הדוגמא ברוחני ע"ד מש"ה ולא הורק מכלי אל כלי כי הכלה יש לה כנים כמשחז"ל היא הכניסה לו כלים והוא נתן לה כלים שנאמ' וככלה תעדה כליה ונאמר הברו נושאי כלי ה' ולכן נמי הצדיק טועם יין מהכוס השני ולמחר מקדש במה שנשאר בכוס ראשון וכן הוא יהיה ברוחני הצדיק מקדש בכוס ראשון ואם לא היה בו אלא רביעית בצמצום והיינו סוד אות יוד כדאיתא בזוהר ונחסר ממנו בלילה מוזגו למחר במים קרים על נפש עייפה להשלימו לרביעית כדי שיהיה השם שלם והיינו דוקא כשיש לו כוס אחר להבדלה שחם נח כן מוטב שיניחנה להבדלה כי יש צורך יות' בזה כדי להגביר סטרא דקדושה על סטרא אחרא המתעורר עתה הדבר הוא שנת' למעלה במאמר פרשת ויקהל מענין המדורא דאשא המתגבר בע"ש על חותם הגוונים ונכנס לפנים מהם ומתקרב אל הנקודה פנימית של הקדושה להתאחז ממנה כי נופת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה לפתות אותה ולכן מתעורר ההוא שלהובא דאשא מסטרא דימינא ומתגלגל במדורא דאשא ואעיל לה בנוקבא דתהומא רבא עד מוצאי שבת ולכן כאשר חוזר ויוצא ההוא מדורא דאשא לכן צריך להבדיל על הכוס להפריש בין קדש לחול כדי להגביר כוס זה סטרא דקדושה על ההוא מדורא דאשא דסטרא אחרא ולכן יאמר והיינו דוקא כשיש לו כוס אחר להבדלה שאם לא כן מוטב שיניחנו להבדלה כאמור שהוא צורך שאי אפשר בפת משיקדש ולא יהיה לו יין להבדלה אמנם אם יש לו ב' כוסות מצומצמים אחר מזגו לכן יקדש בלילה באחד ויבדיל על השני לכבות ההוא מדורא דאשא ולא יקדש ביום לפי דקידוש בלילה עדיף להביא מן קדש העליון על הכלה בחינת הלילה אמנם ביום ההוא נמשך מאליו:

אחר שקידש על הכוס נוטל ידיו כי הנה נאמר בזוהר ענין הנטילה פרשת עקב דף רע"ב: וז"ל חד נטילת ידים דהכי אוקמוה רבנן דמתניתין דידים מזוהמות פסולות לברכה בגין דאינון שניות לטומאה וכו' וכד אינון טהורות אינון שניות לברכה וכו' ועוד נטילת ידים צריך ליטול לון עד פרק' דגזרו עליה י"ד פרקין בההוא שעתא שרייא יד ה' עליה ואיהי יד דברכה מסטרא דחסד דביה חכמה ביד ימיניה ואיהי יד דקדושה מסטרא דגבורה ושרייא בדינא ואיהי יד דייחודא מסטרא דת"ת דשריא בי"ד פירקין דגופא דאינון י"ב

פרקין דגופא בתרין דרועין ותרין שוקין ותרין בגופא ובריתא ותלת זמנין י"ד איהו מ"ב וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כונת נטילת ידים בארך לפי כי הידים יש בהם צורך נעניין היחוד שנאמר שמחנו תחת לראשי וימינו תחבקני ואיתא בזוהר פרשת בלק ועשית בריחים הם ה' אצבעות ומה גם הבריח התיכון ע"ש דבר גדול ומברך על נטילת ידים ואם נטל ידיו קודם קידוש גלי דעתיה דרפתא חביבא ליה בסוד אכלו רעים ולכן לא יהיה מקדש על היין אלא על הפת הלחם אשר הוא אוכל שנא' צדיק אוכל לשובע נפשו: צריך לשתות מכוס של קידוש מלח לוגמיו והרי נת' מהו הכוס של קידוש היינו הכנה הנמשך עליה האור מקדש עליון וצריך לשתות ממנו לקיים שתיתי ייני שתו ושכרו דודים כמלא לוגמיו והנה ענין מלא לוגמיו נתבאר בהלכו' יוה"ך ואמנם דרך קצרה יובן מאחר שנתבאר ממאמר הזוהר כי ענין השתיה הוא נשיקין דרחימותא אם כן מוכרח הוא כי שיעור זה יהיה בפה מלא לוגמיו והיינו כדי שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה מלא לוגמיו והוא רובו של רביעית סוד ה' אות רביעית שבשם:

אם לא טעם המקדש וטעם א' מהמסובין כמלא לוגמיו יצא והענין כי הנה בסוד הרוחני הטועם הוא הצדיק שהוא טועם טעם בתולה ובאמת כי המסובין כלם טועמים ונהנים כל הקצוות אמנם אין שתיית שנים מצטרפת למלא לוגמיו ולפי כי הנה מאחר כי השתיה היא בסוד הפה אין הלחיים שהם סוד נ"ה עליונים שנים אין מצטרפין בזה למלא לוגמיו שהרי נתבאר כי השיעור הוא כדי שיסלקנו לצד אחד בפיו ויראה כמלא לוגמיו ולכן אין שנים מצטרפין ומכל מקום מצוה מן המובחר שיטעמו כולם כי כן כל המדות הם נהנים מאותו היחוד ויש אומרים דכיון שבין כולם טעמו כמלא לוגמיו יצאו דשתיית כלם מצטרפת בקצת לכשיעור לפי דבתר הנאה אזלינן מאחר כי לענין הייחוד של שתיתי ייני הכל נהנים ממנו אף על גב כי לענין השתיה עצמה עוברת בקצת מן האברים. כך אם בין כולם ימצא שתיית מלא לוגמיו יצאו דשתיית כלם מצטרפת דוגמת הנאת האברים למעלה ונכון הדבר. והגאונים סוברים שאם לא טעם המקדש לא יצא וראוי לחוש לדבריהם כי כן הוא למעלה אם אינו טועם המקדש הכלה אינו יוצא ואינו בודל ממנה והבן ודוקא בקידוש אבל בשאר הדברים הטעונים כוס מודים הגאונים דסגי בטעימת אחר אבל בזוהר פרשת פנחס דף ר"נ. וז"ל מאן היכלו דא היכל עילאה פנימאה דתמן מתקדשא כלא תמן מקדשין למאן דחזי לאתקדשא היך מתקדשין ליה בההוא היכלא בקדמיתא אתפתחו תרעין וחד מפתחא סתימא אתתקן ופתח פתחא לסטר דרום כדין עאל כהנא רבא בההוא פתחא ואזדרז בהמיינוי ובתיקונוי ואתעטר בעטרא דקדושה וכו' מיד כהנא רבא אתער לה ואחיד לה וחביק לה דאלו הוות רברבא לא יכלין לאחדא כלל

אבל כיון דאזעירת גרמא ואיהי נקודה חדא כדין אחדין בה וסלקין לה לעילא וכו' כדין ההוא עמודא דקיימא באמצעיתא אתחבר בהדה בחביבו דנשיקין ברחימו דחיבורא חדא כדין וישק יעקב לרחל ברחימו דנשיקין מתדבקן דא עם דא בלא פירורא עד דנקטא נפשא דעינוגין כדקא יאות וכו' ובעיא לפקדא לחילהא מתכנשין כלהו וקריין ליה מגו היכלא קדישא כבוד כבוד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר מהו ענין הקידוש ומי הוא המקדש ומי הוא הטועם ולכן שים לבך כי בכל ענין שצריך כוס המקדש וטועם ממנו בתחלה אם אורח הוא המקדש יהיה בסוד כהנא רבא כי הוא המתקן הכלה בתחלה וטועם קצת ממ"ש וימינו תחבקני ואם הוא בעל הבית לו נאה לטעום. הקדיש וקודם שטעם הפסיק בדיבור וכו' לא נעלם מעין כל קורא ענין הקידוש ממאמר הקודם כי המקום שהקדשין בו הכלה הוא נעלם ועליו שנינו סייג לחכמה שתיקה כי המגביל החכמה של החכם הגשמי הוא השתיקה כמש"ה גם אויל מחריש חכם יחשב וכן הוא למעלה המגביל החכמה עליונה היא השתיקה וכדאיתא בזוהר פרשת תלדות דף קמ"א. וז"ל ר"ש פתח חכמות בחוץ תרנה וגו' ת"ח חכמה עילאה סתימא דכל סתימין ולא אתיידע ולא אתגלייא כד"א לא ידע אנוש ערכה כד בעיא לאתפשטא אתנהרא ברזא דעלמא דאתי וכו' כדין הוא חדוא לאתנהרא כלא בחשאי דלא אשתמע בר לעלמין וכו' כדין מתמן ולהלאה איהו חוץ דהא לגו בחשאי איהו דלא אשתמע לעלמין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי למעלה הוא בחשאי והוא תוך הכילה אשר שם מקדשים הכלה כאמור אמנם הדבור הוא בחוץ כמש"ה הכן בחוץ מלאתך ולכן אם המקדש הגשמי קודם שיטעום הפסיק בדיבור נמצא שגורם העדר למעלה חלילה ולכן חוזר ומברך בורא פרי הגפן כדי להמשיך לה הקדושה מאותה שורש של יין המשומר בענביו שגרם שם העדר לפי כי שם הכל בחשאי אבל אינו חוזר ומקדש לפי כי בענין הקידוש לא עשה רושם כלל:

לא יטעמו המסובין קודם שיטעום המקדש כי הנה המקדש הוא כהנא רבא או בעל האשה והמסובין הם בסוד הקצוות ואיך יתכן כי יטעמו הם קודם שיטעום בעל האשה אם הם זקוקים לכוסו ישפוך ממנו לכוסות שבידם ריקנים או פגומים והענין בקיצור כי לא נעלם מעין כל קורא כי אין קדושה פחותה מעשרה ולכן כל ספירה היא כלולה מעשרה ונמצא בה בחינת מלכות כמו שנתבאר בענין עשר מלכיות דר"ה ואמנם אם אותם הכוסות הגשמיים ריקנים או פגומים יתן מכוס שלו לתוכם אבל אם אינם פגומים רשאים לשתות קודם והענין כי ימצא באותם כוסות הרוחניים הנזכרים ריקנים מצד כי לעולם המדה האחרונה לית לה מגרמא כלום והרי הם ריקנים ועוד הם נקראים פגומים לפי כי הזכר לבדו אינו נקרא אדם כדאיתא בזוהר כי נדב ואביהוא להיותם בלי אשה

נקראו פגומין מארי דמומין ולכן ימצא שהכוסות שבידם הם פגומים ולכן לא יטעמו עד שיטעום המברך אבל כאשר יש להם כוסות יין שאינם פגומים וזה ימצא כאשר אימא עילאה מתפשטת בתוכם כדאיתא בתיקונים אימא עילאה עד הוד אתפשטת וממנה בא היין כי שם הוא יין המשומר בענביו ולכן כאשר נמשך בתוכם יין דאימא שלמים הם ולכן רשאים לשתות קודם שישתה המקדש כאמור:

אין צריך לשפוך מכוס המקדש היא הכלה לכוסות יין שלפני המסובין הם הקצוות כאמור אלא אם כן היו פגומין כדבר האמור שהם בסוד האדם לבדו שאז צריך לשפוך לכל אחד ואחד לתוך הכוס שלו כאמור כדי שישתו כלם מכוס שאינו פגום של המקדש כי הוא כוס שלם ומלא ברכת ה' וקראן לה כבוד כבוד כאמור ואז מתחברים זכר ונקבה ונעשה היחוד:

סימן רעב

[א] הלא זה תחלת דברי כי הדינים הללו הם להועיל לאדם בכל הענינים ובדרך כי חז"ל דורשים התורה להועיל לאדם בדברי מוסר והנהגת השפלים הגשמיים להורות את בני ישראל כי התורה תמימה היא ולא יתכן לבני האדם אשר קורצו מחומר לחדש דבר שאינו נרמז בתורה כי זהו הנרצה אצלי כמשחז"ל דרך ארץ קדם לתורה כי אין הרצון להודיענו כי מי שאין בו דרך ארץ מקודם לא יבין בתורה שהרי נאמר איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת התורה אמנם חז"ל רצונם להגיד כי דרך ארץ קדם ההודעה שלו לתורה ר"ל בתחלה אתה דורש מן המקרא שבא ללמד ענין דרך ארץ ואח"כ תדרוש בה ותורה הוראות וכיוצא וכן לענין דינים הללו למה יגרע ללמוד מהם דברי מוסר המועילים אל שלימות העצמי בנפש אדם ולכן יאמר אין מקדשין על יין שריחו רע אף ע"ג כי הפשט לא יפשט אמנם ממנו נקח לעבוד את ה' ובא ללמד על מה ששנינו ולא המדרש הוא העיקר אלא המעשה ולכן יין שהוא דוגמא לתורה שנאמר ושתו ביין מסכתי שריחו רע כי האדם הלמד תורה ואין פרקו נאה וריחו רע מצד העון שהם ריח רע כענין ההוא צורבא מרבנן דסנן שומעניה אף על גב דריחיה וטעמיה חמרא כי הוא יודע בתורה ויש לו טעם שמורה הוראות בישראל אין מקדשין עליו כי איך יתכן לאדם ללמוד תורה מפיו ולהתקדש על ידו בתורה ובמצוה והוא גורם כי שם שמים מתחלל ולכן אף על גב כי חז"ל הקשו כתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת וגו' אם הרב דומה למלאך ה' תורה יבקשו מפיהו ואם לאו לאו וכתיב הט אזנך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי לדעתם לא נאמר אלא לדעתי ומשני כאן בקטן כאן בגדול ולכך נאמר הט אזנך ושמע דברי חכמים

ולבך תשית לדעתי לדעתם אינו אומר אלא לדעתי ולכן הוא אמר לא מבעיא קטן כי אסור ללמוד מת"ח שיש לו ריח רע שלא ילמד ממעשיו אלא אפילו גדול נמי ומאחר כי עיקר התורה והמצוה הוא להתקדש בהם כמ"ש אשר קדשנו פשוט הוא כי אין מקדשין בו מאחר כי הוא לעצמו אין בו קדושה שריחו רע כל שכן הקרב אליו ולא על יין מגולה אפילו האידנא דלא קפדינן אגילוי והדוגמא לזה היינו מה ששנינו מגלה פנים בתורה אין קדושה באה לאדם על ידו:

[ב] יין מגתו מקדשין עליו היינו מה ששנינו יש קנקן חדש מלא ישן וכו' ולכן זה יהיה דוגמא לאותו תלמיד בחור וטוב כי לכן עדיין היין של תורה תוסס בקרבו ואינו מתנהג בנחת עם הבריות או אף ע"ג שהוא בא בימים ועדיין הוא יבער בקרבו רתיחת הדם מקדשין עליו כך אמרו חז"ל האי צורב' מרבנן דרתח אורייתא היא דקא מרתחא ליה והלמד ממנו מתקדש ודאי כי כן נמי מקדשין עליו קדוש יאמר לו וסוחט אדם אשכול של ענבים ומקדש עליו היינו מה ששנינו משמת ר"י בטלו האשכולות שנא' אין אשכול לאכול ואחז"ל איש שהכל בו ואתא לאשמועינן דאף על גב דקים לן כל שלא שמש ת"ח נקרא עם הארץ אמנם לענין הקדושה מתקדש עמו ודאי אף ע"ג כי תכף לקח אשכול זה ת"ח וסחטו והוציא ממנו למוד מה דוגמא לענבים כך אמרו חז"ל אדם הולך בדרך רעב וצמא הביאו לו לחם מבקש לשתות הביאו לו מים מבקש לאכול לחם אבל אם נתנו לו אשכול של ענבים אינו מבקש כלום והיינו הדוגמא אשר חז"ל אמרו איש שהכל בו כי כן הוא בענין הגשמי באשכול ענבים ולכן אמר סוחט אדם אשכול ענבים היינו ת"ח ומוציא ממנו יין ומקדש עליו קידוש היום אמנם זה יהיה מבעוד יום ודאי:

[ג] מקדשין על היין שבפי החבית אף על פי שיש בו קמחין והדוגמא לזה יהיה אדם הנמצא בו תורה אמנם הפה שלו נמצא בו דברים אשר לא כן כי החבית הוא דוגמא לגוף ששנינו יש קנקן חדש אמנם אין פיו דומה יפה כי הנה חז"ל אמרו בההיא דר' צוה לבנו זרוק מרה בתלמידים והקשו והרי יהושפט מלך יהודה את יראי ה' יכבד כשרואה ת"ח קם מכסאו ומחבקו ומנשקו ואומר לו רבי רבי מארי מארי ומשני כאן בצינעא כאן בפרהסייא ואמנם ת"ח זה פיו יש בו קמחין דוגמא לזה אף על פי כן מקדשין בו כאמור ועל יין שבשולי החבית היא התורה שת"ח מבזה אותה כההיא שנאמר בחכמת המסכן בזויה וכי חכמתו של ר' עקיבא היתה בזויה אלא זה המבזה תורתו הוא דורש אסור להלוות ברבית והוא מלוה היינו מניח יין של התורה בשפל המצב מקדשין עליו אף על פי שיש בו שמרים כאמור ועל היין שחור הוא מי שהושחרו פניו ממעשיו הקודמים ועל יין מתוק היינו ת"ח שדבריו מתוקים ע"ד מש"ה אם תמתיק בפיו רעה ועל יין דריחיה

חלא ובני אדם מדברים עליו אבל טעמיה חמרא כי ממנו יוצא טעמי תורה כל אלו מקדשין עליהם ומכל מקום מצוה לברור יין טוב ת"ח שתורתו נקייה וטובה לקדש עליו ללמוד ממנו:

[ד] מקדשין על יין לבן והדוגמא לת"ח שהוא רמאי וכדאיתא בזוהר ובתיקונים מי שצורתו לבנה היינו מדרך לבן הארמי רמאי ולכן הרמב"ן פוסלו לקידוש על דרך שהיה רבן גמליאל אומר כל ת"ח שאין תוכו כברו אל יכנס לב"ה ולכן פוסלו אפילו בדיעבד אבל מבדילין עליו מצוה להיבדל ולפרוש ממנו ומנהג העולם כסברא ראשונה כי אין חוששין לרמאות: [ה] יין חי אע"פ שהוא חזק דדרי על חד תלת מיא היינו ת"ח שנא' בו אשר אבניה ברזל אלו ת"ח וכן זה קשה וחזק ביותר דדרי על חד תלת מיא אם יש לו דבר עם אדם והולך ג"פ לבקש ממנו מחילה כד"א שפכי כמים לבך עדיין קשה למחול מקדשין בו ומכל מקום יותר טוב למוזגו כמ"ש האי צורבא מרבנן אע"ג דרתח אורייתא דקא מרתחא ואף על פי כן מבעי ליה למילף בניחותא ובלבד שיהא מזוג כראוי ולא ילך לקצוות:

[ו] יין צמוקין מקדשין עליו והוא דוגמא מי שאין בו לחלוחות של מצוה נתייבש בשמש כד"א יש רעה חולה תחת השמש:

[ז] שמרי יין וחרצנים הלא הם ת"ח כי הלכו בדרך רע ונתן עליהם מים של התשובה שנאמר שפכי כמים לבך אם ראוי לברך עליו בורא פרי הגפן דוגמא לאדם הראשון כי אכל מעץ הדעת גפן היה, וחזר בו מקדשין עליו: [ח] מקדשין על יין מבושל ועל יין שיש בו דבש והדוגמא לרודפים אחר דבר מן המבושל והמתוק לחיך למלאת רסן בטנם ויש אומרים אין מקדשין עליהם כך אמרו ת"ח המרבה סעודתו בכל מקום קארי ביה נזם זהב באף חזיר ומאלמן אשתו ומייתם גוזליו ומוציא עליו שם רע דקארו ליה בר מלחך פינכי:

[ט] במקום שאין יין מצוי וכו' היינו מקום שאין מצוי ללמוד תורה שנאמר ושתו ביין מסכתי יש אומרים שמקדשים על שכר ושאר משקין כך אמרו חז"ל לא ניתנו שבתות לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה וכאשר לא ימצא ולא אחד בהם מן הת"ח הנז' ואין יין מצוי אז מקדשין כי הנה קדושת שבת תחול בדבר נקל מן הלמוד אפילו ע"י שכר או שאר משקין מקרא משנה הגדה חוץ מן המים אין להתעסק בלימוד מענין התשובה הנמשלת למים היא משחז"ל מה מים הולכים למקום טמא מה מים אין משמחין הלב לכך נאמר יין ומאחר שאין שם יין לשמוח בשבת שאר משקין מקדשין עליהם ויש אומרים שאין מקדשין ולהרא"ש בלילה לא יקדש על השכר אלא על הפת והדומה לה הוא הלכה ובבקר יותר טוב לקדש על השכר שיברך עליו שהכל קודם המוציא היינו כי

כל דברי התורה משמחים ואח"כ מברך המוציא כי הנה התורה מוציא האדם מדי דפיו אם יש בו עון שנא' הלא כה דברי כאש שאם יברך על הפת תחלה היינו על התורה אין כאן שום שינוי הרמוז בברכת שהכל ודברי טעם הם:

[י] ברכת יין של הקידוש פוטרת יין שבתוך הסעודה כי יין של תורה שמתקדש האדם בו פוטר יין שבתוך הסעודה דאף ע"ג כי הסעודה היא מצוה מן התורה אין אדם קונה שלימות בזה בעצם אדם ואינו טעון ברכה לאחריו דברכת המזון פוטרתו בין שהוא על הכוס בין שאינו על הכוס:

ועתה אמרתי אגלה אזנך על דבר אמת בדינים אלו וכך הוא הענין אין מקדשין על יין שריחו רע והוא מיוסד על מאמר הנ"ל כיצד מקדשין הכלה למעלה וקורים לה כבוד כבוד כמש"ה ובהיכלו כלו אומר כבוד ולכן יאמר אין מקדשין על יין שריחו רע כי הנה למעלה בהיכל זה מקדשין בו הכלה הוא על ידי היין כדאיתא בזוהר פ' תרומה דף קס"ט: וז"ל רובא דברכאן על היין דאיהו סטרא דחדי לכלא על ההוא יין דאיתנטיר בענבוי תדיר ובגין כך ברכה קדמאה דאינון שבע איהו רזא דיין יין עביד פרי בין לעילא בין לתתא גפן נטיל כלא ואפיק איבא לעלמא ואתערו דחדוה שמאלא איהו דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני וההוא אילנא דחיי עביד פירין ואיבין באתערותא דא ודא איהו ברכה קדמאה דכלא וכו' ולכן מפני כי יין המשומר הוא למעלה אצל אימא עילאה ובו מתקדשת הכלה כאמור ולכן אין מקדשין על יין שריחו רע כי יין זה הוא בסוד סטרא אחרא שלהם ריח רע כדאיתא בזוהר פרשת תצא לילית אשפה מטונפת שריחה רע דזרקין בה כלבים וחמורים מתים וכו' אף על גב דריחיה וטעמיה חמרא שמורה על הקדושה בסוד שמאלו תחת לראשי מאחר כי עקב דבר נמצא בו הדומה לסטרא אחרא אין מקדשין עליו ולא על יין מגולה אפי' האידנא דלא קפדינן אגילוי משום נזק אבל יין מגולה הוא בסוד גילוי הגבורה וממנה מתאחזים סטרא אחרא והיינו סיבת הנטילה בבקר כנזכר במקומו:

יין מגיתו מקדשין עליו היינו מש"ה ביום ההוא כרם חמר ענו לה ונאמר פורה דרכתי לבדי וגו' דהיינו כי לעתיד אותה גפן הנאמר בה סורי הגפן נכריה דורך אותה הקב"ה ומוציא היין שבתוכה בסוד אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה ומקדשין עליו כי יהיה בסוד אור חוזר ופנה למעלה וסוחט אדם העליון אדם דקדושה אשכול של ענבים ומקדש עליו היינו מ"ש בזוהר פרשת בלק דף קפ"ט: וז"ל ובגפן דא איהו גפן דאשתמודעא בקודשא בגין דסטרא אחרא אקרי גפן נכריה וענבין דילה קשין אחידין לבא נשכין ככלבא אינון ענבין אקרון סורי הגפן נכריה אבל גפן דא עלה כתיב ובגפן ההוא דאשתמודעא ההיא

דכל קדישין טעמו מינה חמרא עתיקא וכו' וההוא גפן כד מטא לגבה אושיטת תלתא שריגין ואינון תלת דיוקנא דאבהן דאתקדשת בהו ולית קדושה אלא ביין ולית ברכתא אלא ביין באתר דחדוה שרי ביה והוא כפורחת ככלה דאתקשטת ועאלת ברחימו בחדוה וכו' כדין עלתה נצה סליקת רחימו לגבי דודה ושריאת לנגנא ולאעלא ברחימו וכו' והנה מבואר ענין מש"ה ובגפן שלשה שריגים ושם נאמר ואקח את הענבים ואסחט אותם וכו' כך אדם דקדושה סוחט אשכול של ענבים שהם בסוד הכלה כאמור ואומר עליו קידוש היום שמקדשין הכלה כאמור:

מקדשין על יין שבפי החבית כי הנה הוא דוגמא לכלה הנקרא חבית כדאיתא בתיקונים ויין נמצא בפיה למטה והוא ממה שהצדיק נותן לה מסוד הגבורות אם יהיה שם קמחין שמורה בחינת דין אעפ"כ מקדשין עליו ועל יין שבשולי החבית אע"פ שיש בו שמרים היינו מ"ש בזוהר פרשת שלח לך בשפולי דהאי ים איכא רפש וטיט דכר ונוקבא שבקליפה הנקרא צלמות כמו כן ימצא בחלק היין שהוא בחינת אלהים השמרים שלהם היינו אלהים אחרים כאשר הם עדיין נכללים למעלה ואינם נגלים מקדשים עליהם ועל יין שחור הוא דין גמור היינו סוד משחז"ל שחור אדום הוא אלא שלקה ואיתא באדרא רבא וחד חשוך אתסחי תמן וכו'. ועל יין מתוק הוא מ"ש בזוהר פרשת ויחי דף ר"מ וז"ל פתח ואמר מהאוכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק האי קרא אסמכתא אית לן ביה מהאוכל דא צדיק דכתיב צדיק אוכל לשובע נפשו וגו' ומעז יצא מתוק דא יצחק דבריך ליעקב וכו' תו אע"ג דכלא חד ומעז אלמלא תוקפא דדינא קשיא לא נפק דבש מאן דבש דא תורה שבע"פ דכתיב ומתוקים מדבש וגו' ולכן יאמר ועל יין מתוק ועל יין דריחיה חלא וטעמיה חמרא שהוא מסטרא דקדושה ומ"מ מצוה לברור יין טוב לקדש עליו כאמור:

מקדשין על יין לבן כי הנה מורה על שהוא יותר דין והרמב"ן פוסלו לקידוש אפי' בדיעבד אבל מבדילין עליו ויותר טוב להבדיל עליו כדי להכניע ההוא מדורה דאשא מסטרא אחרא שנטמרה בנוקבא דתהומא רבה ועתה יוצאת במ"ש לשלוט בעולם ולכן יהיה מכניע אותה על ידי חוזק יין זה הלבן מסטרא דקדושה ומנהג העולם כסברה ראשונה:

יין חי אפי' אם הוא חזק דדרי על חד תלת מיא מקדשין עליו מיהו יותר טוב למזגו כדאיתא בזוהר פרשת בלק דף קפ"ט: וז"ל ההוא יין דמשיך ליה יעקב מרחיק וסחיט ליה מענבין דההוא גפן וכו' חנוך מטטרון אמר ויבא לו יין דארמי ביה מיא בההוא יין ואם לאו דארמי ביה מיא לא יכיל למסבל וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל ענין המזיגה ולכן יותר טוב למזגו ובלבד שיהא מזוג כראוי כמש"ה מה טובו דודיך מיין:

שמרי יין או חרצנים שנתן עליהם מים והם כמו יין צימוקין נמי שהוא בסוד הכלה בזמן שבגרה וכענין ר' ישמעאל שהכניס הבת שלא נמצאו לה בתולים והאכיל אותה וכו' עד שנודע כי מסיבת הרעב צמקו בתוליה היינו יין צימוקין מקדשין עליו וכן שמרי יין וחרצנים שנתן עליה מים ונתרככו ונתלחלחו אם ראוי לברך עליהם בורא פרי הגפן דהיינו שהוא דוגמא לבריא' מחדש מקדשין עליהם:

במקום שאין יין מצוי דהיינו מסטרא דגבורה יש אומרים מקדשים על שכר ושאר משקין חוץ מן המים שהם מסטרא דחסד ואין מעורר אלא יין שהוא שמאלו תחת לראשי ויש אומרים שאין מקדשים ולהרא"ש בלילה שהוא מסטרא דילה לא יקדש על השכר אלא על הפת הוא הלחם אשר הוא אוכל ובבקר יותר טוב לקדש על השכר כי אז מדת יום גובר שיברך עליו שהכל בסוד הצדיק הנקרא כל קודם ברכת המוציא שאם יברך על הפת תחלה אין כאן שינוי ודברי טעם הם:

ברכת יין של קידוש פוטרת יין שבתוך הסעודה וסוד הענין בקיצור כי הנה נתבאר מן הזוהר כי כל ענין יין של קידוש שהוא ענין שתו ושכרו דודי' הם סוד נשיקין דרחימותא והנה ימצא כי יין שלפני המזון של הקידוש הם נשיקין הקודמים לאכילה ויין שבאמצע הסעודה הם נשיקין שבאמצע והבן ולכן ברכת יין של קידוש הנשיקין הקודמים פוטרים יין שבאמצע הסעודה כי אין הנשיקין מעכבים סוד האכילה ואינו טעון ברכה לאחריו דברכת המזון פוטרתו בין שהוא על הכוס בהצטרף הכלה היינו הכוס בין שאינה על הכוס בלתי שהכלה מצטרפת לעולם הברכה עליונה פוטרת מכל מקום:

סימן רעג

[א] אחרי הודיע ענין הקידוש. כי חייב האדם לקדש עצמו בעוה"ז כדי שתשרה קדושת הקב"ה עליו ובזה יהיה עושה רצון קונו מ"ש ונקדשתי בתוך בני ישראל ועוד כי ממלא רצונו כי מזמן הבריאה נתאוה לעשות דירה בתחתונים כמשחז"ל בפסוק מתהלך בגן ועל ידי המקדש עצמו נעשה כי כן הקדושה שורה עליו והיינו מה ששנינו אשרי מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו דהיינו תרתי לטיבותא ראשונה כי אז כל העם אשר בשער יאמרו ראיתם פלוני שלמד תורה מה מעשיו נאים אשרי מי שלמד תורה ועליו נאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל ועוד כי הקב"ה משרה שכינתו עליו ועשה רצונו שעושה דירה בתחתונים ובכן עושה נחת רוח ליוצרו ולכן אחרי הודיע כיצד ימצא לאדם לקדש עצמו חזר והגיד המקום אשר מתקדש בו והיה קדש ולכן אמר תדע כי אין קידוש אלא במקום סעודה דאע"ג כי האדם מתקדש עד מקום כי קדוש יאמר לו עיקר הקדושה

יהיה לו לגדור את עצמו מריבוי אכילה ושתיה בעבור כי זה היה עיקר לכל הדברים ריעים שהגיע לישראל וכבר אמרה תורה וישמן ישורון ויבעט ויטוש אלוה עשהו וינבל צור ישועתו ומכל שכן אם מרבה רעים לאכול ולשתות ועל אודות הרעה הגדולה אם מרבה סעודתו בכל מקום אין קץ לרעתו שהנה מעלה עליו הכתוב כעובד ע"ז ולכן ההיפך מובן כי האדם הפורש עצמו מדרך רעה זו קדוש יאמר לו ואמנם אף על גב כי חייב אדם לילך לסעודת מצוה אמנם שם צריך להיות זהיר מלדבר תועה ומענין קלות ראש וכיוצא מן הדברים המגונים הנמצאים בבית המשתה אז ימצא כי הקדוש' תצדק להיות עמו וכל העם מורים באצבע יתירה על קדושתו והיינו מ"ש אין קידוש בל' שלילה אין נמצא ומתראה ענין הקדושה באדם לעין כל אלא במקום סעודה של מצוה האדם המקיים הקדושה שם עליו נאמר החכם עיניו בראשו כדאיתא בזוהר פרשת בלק כי החכם תמיד מתבונן להמשיך אור השכינה על ראשו על ידי מעשה הנק' שמן טוב ותמיד עיניו שם שלא יאבד ממנו ולכן מרבה שמן המצוה תמיד וביותר על דרך זה ובבית אחד מפנה לפנה חשיב מקום אחד הלא זה דברי בפסוק ויד ה' היתה אל אליהו כי האדם כל אבר שעושה בו מצוה קבועה יקרא אבר רוחני עד כי כל האדם נקרא כלי להשראת שכינה ולכן הצדיקים נקראים כלי ה' שנאמר הברו נושאי כלי ה' ולפי כי פנחס הוא אליהו מתחלה וידקור את שניהם שלכן נתנו לו הזרוע והלחיים והקיבה ואחר כך שחט תת"ן נביאי הבעל והאשרה אל הנחל לכן היד שלו היא מכלל כלי ה' ונקראת יד ה' ולכן גוף אדם זה נקרא בית ובהיות מקיים המצוה באברים שלו כל אבר הוא מתקדש ולכן מפנה לפנה חשיב מקום אחד שאם קידש עצמו לאכול סעודת מצוה זו והדומה לה בפנה זו ונמלך לאכול בפנה אחרת אפילו הוא טרקלין גדול אינו צריך לחזור ולקדש כי כבר הוא מקודש וי"א שכל הרואה מקומו אפילו מבית לחצר אינו צריך לחזור ולקדש ר"ל כי האדם המתבונן בדעתו ורואה מקומו הנצחי ראשונה כמש"ה החכם עיניו בראשו הא דאמרן כי לעולם מתבונן להתמיד אור הקדושה על ראשו ועוד מתבונן ורואה בעיני שכלו מקומו הנצחי בגן עדן כמשחז"ל כל אדם יש לו חלק בגן עדן וחלק בגיהנם זכה נוטל חלקו וחלק חברו בג"ע שנאמר לכן בארצם משנה יירשו לא זכה נוטל חלקו וחלק חברו בגיהנם שנאמר ומשנה שברון שברם ולכן הרואה מקומו זה האמיתי בג"ע ע"ד ששנינו המכיר את מקומו והשמח בחלקו הרואה תמיד מקומו זה שלא יאבד ממנו ולכן קובע מקום לתפלתו וקובע עתי' לתורה ולתפל' שרואה מבית לחצר גם מקום לתפלתו כי לא השיג בדעתו לראות דברים גדולים בענין אהבת ה' רק מבית זה לחצר היינו מחמת יראה כי למחר יוליכוהו לחצר מות והוא לקברו' יובל ומיראה זו נכספה גם כלתה נפשו

לחצרות ה' אינו צריך לחזור ולקדש כי הקדושה ראשונה לא תסתלק ממנו ויש אומרים שאם קדש במקום אחד על דעת לאכול במקום אחר דהיינו שקדש עצמו בעולם הזה על מנת לאכול לעתיד בג"ע באותו שלחן ולחם אבירים שפיר דמי ואין זה נק' כעבד המשמש ע"מ ליטול פרס לפי שהוא לעתיד ועוד מקדש עצמו על דעת לאכול לשבעה במקום אחר והוא שיהיה שני המקומות בבית אחד בגן עדן היינו חלקו וחלק חבירו כגון מחדר לחדר זה החדר שלו וזה חדר חברו או מאיגרא לארעא דהיינו מקום גן עדן עליון ומקום גן עדן תחתון שפיר דמי:

[ב] אם קידש בבית אחד על מנת לאכול שם בבית הנצחי הקבוע לו בגן עדן ואחר כך נמלך לאכול במקום אחר לזכות בחלק חברו כאמור צריך לחזור ולקדש במקום שאוכל שם לפי כי צריך קדושה נוספת להתקדש האדם לקנות חלק חבירו שם בגן עדן:

[ג] אם אם קידש ולא סעד דהיינו כי הנהיג בעצמו קדושה ולא סעד בענין אכילה של תורה כד"א סעד לבך פת לחם כמ"ש חז"ל האי פתא מזוניתא דלבא כנ"ל אף ידי קידוש לא יצא לא תשרה עליו קדושה על ידי מעשה מבלי ידיעה בתורה שהרי שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד: [ד] יכול אדם לקדש לאחרים כך שנינו הוי מתלמידיו של אהרן אוהב את הבריות ומקרבן לתור' ולכן יאמר יכול אדם לקדש לאחרים היינו להדריך בני אדם לעבודת ה' כענין הרוכל שהוא מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי וע"י המצאה זו כוליה עלמא אתו לגביה ומוציא ספר תלים ומראה להם מש"ה מי האיש החפץ וגו' נצור לשונך מרע כך יכול אדם לקדש לאחרים שיהיו כולם קדושים אעפ"י שאינו אוכל עמהם ואין מצטרף עמהם במעשה אלא כל אחד עוש' לעצמו דלדידהו הוי מקום סעודה מאחר שילמדו לעשות תורה ומצות ואע"ג דבברכת היין אינו יכול להוציא אחרים מדי דופים מן העון אם אינו נהנה עמהם להיות הלימוד בחברה הוא היין כי בזה ינקו מן העון אמנם כיון דהאי בורא פרי הגפן הוא חובה מקידוש הוא הדבר הנ"ל כי ענין זה הוא לתקן עון אדם הראשון שאכל מעץ הדעת כמ"ד גפן היתה שנאמר ענבימו ענבי ראש הללו הביאו יללה לעולם ולכן בורא פרי הגפן זה של שבת הוא חובה לקידוש וזה כקדוש היום דמי ויכול להוציאם מן העון אף על פי שאינו נהנה עמהם והוא שאינם יודעים לקדש עצמן והוא מלמד אות' להועיל ואם עדיין לא קדש לעצמו אע"פ שמלמד אותם בדרך ישרה יזהר שלא יטעום עמהם שאסור לאדם לטעו' ממעשיו כלום עד שיקדש עצמו במקום סעודתו כי זה הוא המבחן לאדם:

[ה] כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה מבחן זה יהיה אפי' אכל דבר מועט שם או שתה כוס של יין שחייב עליו ברכה יצא ידי קידוש במקום סעודה כנ"ל

וגומ' סעודתו במקום אחר אם אינו רוצה לאכול בחברת אנשים ודוקא אכל נחם של תורה או שתה יין של תורה שנאמר לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי אבל פירות לא היינו פרפראות לחכמה אין בזה כח לקדש עצמו בהם:

[ו] ואם קדש בביתו ושמע שכנו זה הסגנון שאדם זה מקדש עצמו על ידי תורה ומצות ושלחן ערוך לפניו כי כן גם הוא היה מתנהג בדרך זו ולכן שלחן הרוחני של גן עדן ערוך לפניו מפני מעשיו ונהג בדרך שלו גם שלא ראה אותו רק שמע מה מעשיו דרך שמיעה לחוד יצא בו מן העון דשפיר הוי מקום סעודה לדידיה וכגון שנתכוין השומע לצאת מידי עונותיו על ידי דרך זה גם המשמיע מתכוין להוציאו דאי לא תימא הכי הרי נאמר והצנע לכת עם אלהיך כי צריך האדם לעשות בצינעא אמנם אם כונתו לעשות תורה ומצות בפרהסייא למען ילמדו אחרים ממנו והיינו מתכוין להוציא אחרים מהעונות הנמצא בידם:

[ז] יש אומרים שאין מקדשין אלא לאור הנר ע"ד הבדיקה כי צריך לבדוק לאור הנר חיפוש מחיפוש בכל אבר ואבר שבו כמשחז"ל ויסב חזקיהו פניו אל הקיר אמר לפניו רבש"ע חזרתי על כל אברים שנתת בי ולא מצאתי אבר שהכעסתי לפניך בו כן צריך האדם לעשות בתחל' לבדוק ע"י נר הוא מעשה המצוה המעורר כח הנשמה נר ה' נשמת אדם חופש כל חדרי בטן ואחר כלותו לבדוק ולהוציא את הטומאה לחוץ אחר כך מתקדש דהיינו סור מרע ועשה טוב ויש אומרים שאין הקידוש תלוי בנר דאף על גב כי לא יעשה חיפוש במעשה הרע רק שהוא מתנהג בדרכי יושר בתורה ובמצוה מתקדש ואם הוא נהנה יותר בחצר כד"א נכספה גם כלתה נפשי לחצרות ה' ונהנה מן התפלה בחצר ה' מפני האויר כי שם נקרא אוירא דארעא דישראל מחכים כי זהו הנרצה אצלי בענין הלומד בב"ה לפי כי עתידין בתי כנסיות להיות קבועין בארץ ישראל היינו אוירא דארעא דישראל מחכים ולכן זה נהנה יותר בזה או מפני הזבובין היינו משחז"ל בפ' זבובי מות יצה"ר דומה לזבוב ויושב על מפתחי הלב וזה מתייירא מזבוב זה היצר שלא יחטיא אותו ולכן הולך לשם לקיים משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לב"ה אם אבן הוא מתפוצץ לכן מקדש בחצר קונה קדושה לעצמו ואוכל שם מלחם התורה אע"פ שאינו רואה את הנר כמש"ה החכם עיניו בראשו להתבונן באותו נר הדולק על ראשו להדמות לנתן בר צוציתא שהיה נר דולק על ראשו אינו צריך לזה שהנרות לעונג נצטוו כי מתחייב האדם להתבונן על נר הדולק על ראשו כדי להתענג בה לעולם הבא ולא לצער ואדם זה בא ללמוד בחצר כדי להתענג שם לעתיד ואין לו צורך לזכור הנר אשר עליו והכי מסתברא:

וכאשר ניתן לב להתבונן על עיקר דינים הללו ופנה למעלה הכי קאמר אין קידוש אלא במקום סעודה אף על גב כי אנכי הגדתי כי הקידוש שמקדשין הכלה הוא למעלה כמש"ה ובהיכלו כלו אומר כבוד כדאיתא במאמר הנ"ל עוד אגיד לך כי אין קידוש אלא במקום סעודה הוא הדבר הנזכר בזוהר פרשת בלק דף ר"ט. וז"ל תאנא מסטרא דאימא כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף ות"ק סתרי גליפין בתכשיטהא וכד בעאת לאדווגא במלכא מתעטרא בחד עטרא דארבע גוונין וכו' כד מזדווג מלכא במטרוניתא סלקא עטרא דא ואתישבת ברישא דמטרוניתא וכו' כדין אימא בלחישו נגיד מתנן עילאין שדר וקבע לון בההוא עטרא וכו' כדין קלח אשתמע בכולהו עלמין צאנה וראינה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי לעת היחוד כד מזדווג מלכא במטרוניתא כדין סלקא עטרא דא ויתיבת ברישא דמטרוניתא והיינו קדושה הנמשכת לה מלמעלה אם כן מזה תשכיל ותדע ממוצא דבר זה כי אין קידוש אלא במקום סעודה דאף על גב כי בהיכל עליון מקדשין הכלה וקורין לה כבוד כנ"ל אין עיקר קידוש אלא במקום סעודה כד מזדווג מלכא עם מטרוניתא אז בא להם מלמעלה קדושה עליונה ובבית אחד נמי מפנה לפנה דהיינו בעולם האצילות עצמו הנקרא בית שנאמר נשבעה בטוב ביתיך אפילו מפנה לפנה חשיב מקום אחד שאם קידש לאכול הלחם אשר הוא אוכל בפנה זו ונמלך לאכול בפנה אחרת אפילו הוא טרקלין גדול הוא עולם האצילות אינו צריך לחזור ולקדש ואיתא בזוהר פרשת במדבר דף ק"ך. וז"ל רבי אלעזר שאיל לר"ש אבוי א"ל סימנא לזווגא דייחודא מנין א"ל ברי אף ע"ג דאוקימנא מילין לכל סטר וסטר ואיתבדרו הכא מלה והכא מלה סימנא דא נקוט בידך והכי הוא כעין סחרא דמדבחא דתנן ובא לו לקרן דרומית מזרחית וכו' א"ל והא לא יכיל עד דמקבל עליה בר נש עול מלכותא קדישא בקדמיתא ויהיב עליה עול דא א"ל כלא אמינא לך דהא ובא לו לקרן בקדמיתא והא ידעת רזא דקרן ודא הוא עול מלכותא קדישא לבתר דרומית וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הכלה הנקרא קרן היא מתקשרת בכל פנה ופנה בפנות דרומית מזרחית וכן במזרחית צפונית וכו' ולכן הוא אומר שאם קידש את הכלה לאכול עמה בפנה אחת מאלו ונמלך לאכול עמה בפנה אחרת אפילו הוא טרקלין גדול הוא עולם האצילות אינו צריך לחזור ולקדש כדאמרן ויש אומרים שכל שרואה מקומו אפילו מבית לחצר דהיינו מבית הלכה לחצר היא הכלה עזרת הנשים אינו צריך לחזור ולקדש ויש אומרים אם קדש במקום אחר על דעת לאכול במקום אחר הלחם אשר הוא אוכל והוא שיהיו שני המקומות בבית אחד היא הכלה כגון מחדר לחדר והם מש"ה חדרי בטן וכן הוא אומר

ואל חדר הורתי והם סוד מה ששנינו החדר והפרוזדור או מאיגרא לארעא דהיינו בסוד אימא כדאיתא בפ' עלית כלך לגגות לארעא היא הכנה בסוד אסתר קרקע עולם היתה:
אם קדש בבית אחד עם הכלה על מנת לאכול שם לחם אלהיו ואחר כך נמלך לאכול במקום אחר בבריאה צריך לחזור ולקדש במקום שרוצה לאכול שם, אם קידש ולא סעד אם לא נעשה הייחוד אף ידי קידוש לא יצא:
יכול אדם לקדש לאחרים וסוד הדבר כדאיתא בזוהר פרשת ויצא דף קנ"ז. וז"ל ויבא יעקב מן השדה בערב דא ת"ת קדישא ותצא לאה דא אימא לקראתו של ת"ת ישראל ותאמר אלי תבא לאעלא לך תחות גדפאי ולרוואה לך בתפנוקין עילאין וכו' כיון דנקטא ליעקב תחות בדפהא כדין וישכב עמה בלילה הוא הוא דסתים מכלא הוא דכל ברכאן וכל קידושין נפקי מתמן יעקב לא כתיב אלא הוא מאן דאתחזי לאתערא לגבה וכו' והנה מבואר מדברי המאמר כי בעלות ת"ת ישראל אצל אימא עילאה מתעורר היחוד עליון וישכב עם אימא עילאה הנקרא הוא היינו אבא עילאה כמ"ש מאן דאתחזי לאתערא לגבה ועל עיקר זה יאמר הדין יכול אדם לקדש לאחרים היינו ת"ת הנקרא אדם כמש"ה ומה שם בנו בגי' אדם לקדש לאחרים בסוד אבא ואימא לעורר הייחוד שלהם אע"פ שאינו אוכל עמהם שנאמר אכלו רעים לעילא דלדידהו דאבא ואימא הוי מקום סעודה למעלה ואע"ג כי בברכת היין אינו יכול להוציא אחרי' אם אינו נהנה עמהם לפי כי היין הוא יוצא מאימא עילאה יין המשומר בענביו ולא יתכן לברך אחר על היין זה אם אינו נהנה עמהם אינו יכול אדם זה להוציא אחרים אבא ואימא כי מהם נמשך היין כיון דהאי בורא פרי הגפן הוא חובה לקידוש כי הנה אימא עילאה מחוייבת לתקן הכלה תמיד היא הגפן שנאמר ופקוד גפן זאת שנאמר ויבן ה' את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם הנה כי זה הוא חובה עליה לקדש אותה וכדאיתא במאמר הקודם ובהיכלו כלו אומר כבוד כי בהיכל עליון של אימא עילאה תמן מקדשין למאן דאצטריך לקדשא ובכן קראן לה כבוד כבוד ולכן כיון דהאי בורא פרי הגפן אינו כמו של ברכת מזון שהוא למטה כדאיתא פרשת תרומה אלא במקום עליון שהוא חובה לקידוש כקידוש היום דמי כאלו ת"ת ישראל נהנה ממנו ויכול להוציאם לאבא ואימא אע"פ שאינו נהנה עמהם באותה שעה והוא שאינם יודעים אחרים אלו אבא ואימא אין יודעים לקדש לעצמן בסוד והאדם ידע אלא על ידי ת"ת המלמד דעת שעולה אצלה בסוד אור חוזר ואם עדיין לא קדש לעצמו עם כלתו יזהר שלא יטעום עמהם מאותו ייחוד שאסור או לטעום עד שיקדש ת"ת ישראל במקום סעודתו למטה עם כלתו:

כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה אפילו אכל דבר מועט מן הלחם אשר הוא אוכל או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה בסוד שמאלו תחת לראשי יצא ידי קידוש במקום סעודה וגומר סעודתו במקום אחר ודוקא אכל לחם בסוד הלחם אשר הוא אוכל או שתה יין שהוא בסוד שתיתי ייני אבל פירות דהיינו בסוד חיבוק לא:

ואם קידש בביתו עם הכלה ושמע שכינו הוא אבא עילאה ושלחן ערוך לפניו הוא אימא עילאה יוצא בו ומתייחד עם אימא דשפיר הוי מקום סעודה שם וכגון שנתכוון השומע אבא לצאת כי למעלה הוא סוד השמועה ומשמיע להוציא דאף על גב כי ת"ת ישראל לא עלה למעלה לעורר הייחוד הקול בלבד עולה למעלה וגורם היחוד ואפשר כי זה יהיה סוד הפסוק הקול קול יעקב ר"ל כי הקול שלו עושה ייחוד למעלה והיינו על דרך מעשה התחתונים כי כאשר אדם הגשמי לומד בתורה על ידי הקול מעורר למעלה ונעשה הייחוד של חתן וכלה כך יעקב הרוחני העליון על ידי קול הוא קול של תורה שאומר הקידוש נעשה הייחוד עליון בין אבא ואמא כדבר האמור:

יש אומרים שאין מקדשין אלא לאור הנר והענין כי הלא נודע כי הנר היא בסוד הכלה והאור נמשך לה מלמעלה שלכן נעשית בסוד נר הוא מ"ש במאמר הנ"ל בפ' תרומה בפ' כי נר מצוה אמאי אקרי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח אברים עילאין ואיהי פתחת תרין דרועין דילה לגבייהו כדין איהי נר ולכן יאמר שאין מקדשין אלא לאור הנר בזמן שהיא בסוד נר זה אז מקדשין אותה ויש אומרים שאין הקידוש תלוי בנר כי הנר הוא שלימות הנמצא בה בפני עצמו ואע"ג כי אינה מקבלת בסגנון זה תהיה מתקדשת ואם הוא ת"ת ישראל נהנה בחצר שלה בעזרת הנשים יותר מפני האויר הנמצא שם הנקרא אוירא דארעא דישראל מחכים או מפני הזבובים נגלה שם להבריח אותם הדינים כדי שלא יתאחזו משם הקליפות ליל שבת מקדש בחצר זה ואוכל שם הלחם אשר הוא אוכל שנאמר אכלתי יערי עם דבשי אע"פ שאינו רואה את הנר שהוא עליון לפי שהנרות לעונג נצטוו להיות עולה הכלה למעלה ולא לצער לעכב הקידוש עד שתהיה בסוד נר והכי מסתברא ודאי:

סימן רעד

[א] אשר חכמים הגידו לא ניתנו שבתות לישראל אלא כדי שיעסקו בתורה ולכן ימצא חובה על איש הישראלי ללמוד ביותר ביום השבת דאע"ג שהוא מקיים מה ששואלים מן האדם קבעת עתים לתורה היינו בימי השבוע כי נמצא בו ענין מלאכה והכתוב אמר ובחרת בחיים שחייב אדם לעשות מלאכה כדי להתפרנס ממנה כמו ששנינו חייב אדם

ללמד את בנו אומנות ואמנם כל ענין זה הוא בימי החול דאיכא מלאכה אמנם ביום השבת כי אין שם מלאכה של חול מתחייב אדם להתעסק במלאכת שמים היינו לימוד התורה שאם לא עכשיו אימתי לכן בא החיוב זה לבצוע על שני ככרות בשבת דאע"ג כי הדברים כפשוטן כי צריך לעשות כבוד ליום השבת בכל הדברים אמנם גם ענין הרמז יהיה צורך לאדם ללמוד פי שנים ממה שדרכו ללמוד בחול כי הנה הככר היינו תורה שנאמר לכו לחמו בלחמי ואיתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ד. מאן דמזלזל בפירורין דנהמא וכו' כ"ש מאן דמסר רזין באורייתא לאנשים דלאו אינון הגונין דשליט עלייהו אשה זונה דאתמר כי בעד אשה זונה עד ככר לחם ולית לחם אלא אורייתא ולית ככר אלא הלכה אחת וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי ככר היינו הלכה ולכן יאמר בוצע על שני ככרות בשבת דהיינו שני הלכות לפי כי כן אמרו חז"ל מיום שחרב ב"ה אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה היינו בחול אבל בשבת יהיה פי שנים ודאי ולאו דוקא הלכה של עיון כי זה אסור כדלקמן אלא לימוד והנרצה הוא להיות הלימוד של האדם ביותר בשבת אם אפשר יהיה פי שנים לטוב לו במדרש ואגדה שאוחז בידו שתיהן ובוצע על של ימין שנאמר מימינו אש דת למו:

[ב] מצוה לבצוע בשבת פרוסה גדולה שתספיק לו לכל הסעודה אע"ג כי בחול לא נכון לעשות כן כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קס"ח: וז"ל ואצטריך דלא ישתכח בלען על פתוריה דהא בלענו מסטרא אחרא הוי ורזא דא הלעיטני נא אורח בלענו והכי אצטריך לסטרא אחרא דכתיב ובטן רשעים תחסר ועל דא ואכלת לפני ה' אלהיך כתיב ולא לפני סטרא אחרא וכו' והיינו בימי החול אבל בשבת צריך לשנות בכל הדברים וכן נמי לענין הלימוד יהיה פרוסה גדולה ממה שלומד בחול דף אחד ילמוד בשבת בהבנה יותר ואחז"ל לא יחרוך רמיה צידו משל לצד צפורים אם משבר כנף כל אחת מתקיים כך הלומד מעט מעט תלמודו מתקיים בידו אמנם בשבת מצוה לבצוע פרוסה גדולה ללמוד ביותר ואינו חושש לזה כך אחז"ל ידעי רבנן להאי שמעתא ואין מקיימין אותה ואמנם בוצע פרוסה שתספיק לו לכל הסעודה היינו לסעודת הצדיקים לעתיד:

[ג] אין המסובין רשאים לטעום עד שיטעום הבוצע היינו משחז"ל שלחו מתם הזהרו בחבורה וכן הוא אומר חרב אל הבדים ונואלו חרב לשונאי ת"ח שלומדים יחידים בד בבד ולא עוד אלא שהם מטפשים שנאמר נואלו שרי צוען ומאחר כי צריך ללמוד בחברה צריכה למימר אין המסובין ללמוד בלחם של תורם רשאים לטעום עד שיטעום הבוצע הוא הגדול שבהם ואם יש לפני כל אחד לחם משנה כי הם יודעים בתורה ואין צריכים אליו ליכא משום לא תענה על רב יכולים לטעום טוב טעם כל אחד אף על פי כי עדיין

לא טעם הוא הגדול לפי כי כל אחד מוכן ללמוד וללמד כמו שאמרו רבותינו שהלכו לאושא אנו באים ללמוד מהיודע וללמד למי שאינו יודע וכן נמי הוא בג"ע אשר חז"ל הגידו שהם יושבים חבורות חבורות תחת עץ החיים ולומדים בתורה אין המסובין שם רשאים לטעום ולומר טוב טעם בתורה ולטעום מאותו ענג אשר שם עד שיטעום הבוצע ומפרש להם התורה בעולם הזה ואם יש לחם משנה לפני כל אחד מהם מענין התורה יכולים לטעום ודבר דבר תורה בטוב טעם אע"פ שעדיין לא טעם הוא הבוצע המפרש בתורה והיינו נמי מי שעשה מעשה הרוכל בעולם הזה להדריך בני אדם בדרך ישרה ולקרבן לתורה אין המסובין שם בג"ע רשאים לטעום משכר תורתם ועבודתם עד שיטעום הבוצע המכריז עליהם ומלמדם להועיל ואם יש לפני כל אחד מהם לחם משנה כי כן היה בידם תורה ומצוה מתחלה ועל ידי הכרוז הוסיפו ללמוד ולעשות יכולים לטעום מתורתם ומעשיהם מן השכר אף על פי שעדיין לא טעם הוא המדריך אותם:

[ד] סעודה זו של שחרית אי אפשר לעשות בלא פת ירצה להגיד על דבר גדול כי הנה אחז"ל שכר מצות בהאי עלמא ליכא ולכן שנינו אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס ולכן כשהולך לגן עדן נותנים לו שכרו כמשחז"ל קודם פטירתו של אדם מראים לו שכרו ונפשם שבעה והם ישנים שנאמר ישנתי אז ינוח לי אבל לענין הסעוד' המזמנת לצדיקים שהוא דוגמא לסעודת היום כי עולם הבא נקרא יום אי אפשר לעשותה האדם בלא פת של תורה כמש"ה לכו לחמו בלחמי ר"ל לכו לעולם הבא אז תאכלו באותה סעודה בלחמי כי כן אז הקב"ה מיסב עמהם ודורש התורה כמש"ה כי תורה מאתי תצא:

עדיין ימצא טוב טעם להבין דינים אלו כפי הנוגע למעלה וכך היה אומר בוצע על שני ככרות כדאיתא בזוהר פרשת עקב דף רע"ג. וז"ל תניינא למבצע על שני ככרות בשבת דאינון רמיזין בתרין לוחין דאורייתא ואתייהיבו בשבת זוגות דביומא תליתאה נחתו דאתמר ביה תרי זמני טוב ובשבת אתייהיבת ואף על גב דאוקמוה דשדים ממונין על הזוגות כמה דאוקמוה שני בצים שני אגוזי' הלכה למשה מסיני שלוחי מצוה אינם ניזוקין וכו' ותרין ככרות בשבת רמיזין לתרין יודין יאהדונהי דאדני היא יחידה מבעלה בשית יומין דחול ובשבת נחית לגבה ובגין דא בשבת כל נשמתין ורוחין ונפשין נפקין זוגו' ואין שטן ואין מזיק שליט ביומא דשבתא וכו' הנה מבואר כי צריך לבצוע על שני ככרות בשבת והרמז בהם לב' יודין שהם מתחברים שניהם אמנם אין כונת המאמר כי הככר הוא אות יוד שהנה נתבאר בזוהר כי הלחם הוא אות וא"ו כדאיתא בזוהר בהרבה מקומות ולקמן יבא בהרחבה הכל ומאחר שנתבאר כי הלחם הוא באות וא"ו ולפי כי

אות וא"ו לא יתכן לומר ו' אלא בב' ווין כזה כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ה לכן צריך להיות לחם משנה וכדאיתא פ' ויקרא דף י"ב: וז"ל תודת שלמיו אמר רבי יהודה תודה ידיע שלמיו מאי תרי אמר ליה תרין ווי"ן וו דהיינו שלמיו שלמא דכלא הנה מבואר מכמה מאמרים כי לחם הוא סוד וא"ו ולכן שני ככרות היינו תרין ווי"ן דאינון שלמא דכלא ומה שאמר במאמר הקודם כי הם סוד תרין יודין ר"ל שעל ידם מתחברים שני יודין של הויה אדני ונתן טוב טעם כמ"ש אחר כך דאדני היא יחידה מבעלה בשית יומין דחול אמנם בשבת נחית לגבה וזה יהיה בסעודת הלילה לפי כי ביום הוא סליקת לגביה אבל בלילה איהו נחית לגבה וזה יהיה סיבה אחת למה סעודה של לילה חמירא מסעודתא דיממא ולפי כי בענין זה מתחברים תרין שמהן לכן צריך לאחוז שתי הלחם בשני הידים ימין שמאל כי לעולם הזכר בימין והנקבה נקשרת בשמאל עוד יש טוב טעם להעיר ימין ושמאל לאחוז הכלה בסוד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ויתן הלחם פנים כנגד פנים דמאחר כי הם כנגד שני לוחות כשנתן הקב"ה תורה לישראל נאמר פנים בפנים דבר ה' עמכם ולכן לא ישים אותה זה על זה והעיקר כדי להמשיך האור עליהם מן הפנים עליונים כדאיתא בזוהר פרשת ויקרא דף ט"ו. וז"ל אמר רבי אלעזר מאי ישר יחזו פנימו יחזה פנימו מבעי ליה או ישרים יחזו א"ל רזא עילאה דאינון ימי קדם דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימין וימי עולם דזעיר אנפין אקרון פנימו דאינון חמאן באורח מישר מה דאצטריך למחמי וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי עיקר ההארה הוא בסוד הפנים ואיתא בס"ד עד לא הוה מתקלא לא הוו משגיחין אפין באפין ומלכין קדמאין מיתו וזיוניהון לאאשתכח ולכן יזהר האדם לא ישים הככרות זה על גב זה שגורם למעלה שהדכורא מחזיר פניו מן הכלה חלילה ובוצע בשל ימין לעולם כי כן נאמר מימינו אש דת למו ואפילו כל הדברים יגעים צריך לעשות אותם דרך ימין וכדי לעשות מ"ש במאמר כי הם סוד יו"ד לכן עושה בלחם שבצד ימין בתחלה שלשה חתיכות בסכין והם כנגד שלש אותיות יוד ומניח עשר אצבעות עליו כנזכר בענין המוציא בחלק הקודם ע"ש באורך ומגביה ידיו למעלה עם הלחם ומברך המוציא כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קס"ח. וז"ל כד יתיב בר נש על פתורא למיכל מברך על נהמא המוציא מ"ט המוציא ולא מוציא דהא כתיב בורא השמים ולא כתיב הבורא. עושה ארץ ולא כתיב העושה ארץ וכו' מ"ט הכא המוציא אלא כל מלין דאינון מרזא דעלמא עילאה סתירה אסתרא ה' מתמן לאתחזאה דהא מעלמא גניזא וסתיר' איהו. וכל מלין דאינון מעלמא תתאה דאתגלייא יתיר כתיב בהא דכתיב המוציא במספר צבאם הקורא למי הים כלהו מרזא דעלמא תתאה איהו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי מ"ש המוציא באות ה"א להגיד

כי זהו בסוד ה"א אחרונה כאמור ולכן צריך לדקדק בה"א של המוציא לפרסם אותה להורו' כי אות ה"א זו עלמא תתאה כנז' ואמנם איתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ה. וז"ל ומנ"ל דלחם הפנים איהו מפתורא דמלכא דכתיב וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה' ז"ה י"ב אנפין ואוף הכי מאן דאית ליה בעי לתקנא ולסדרא על פתוריה ארבע ככרות בכל סעודתא דשבת לתלת סעודתי י"ב אנפין ואי תימא לאו אינון אלא שית מדאורייתא משום לחם משנה אלא לא ניכול למדכר וא"ו בלא חבריה ו' ו' שית מלעילא לתתא שית מתתא לעילא לקבל שית דרגין דכרסייא עילאה ושית דרגין דכרסייא תתאה וכו' ואמנם כבר אמר במאמר ומאן דאית ליה לכן יעשה ארבעה בכל סעודה אמנם אין חיוב זולת שתי הלחם כאמור:

מצוה לבצוע בשבת פרוסה גדולה שתספיק לו לכל הסעודה כי הנה נתבאר מן המאמר כי שני ככרות רומזים לשני יודין וכבר נתבאר דהיינו על הפרוסה ולכן ימצא חילוק בזה כי בחול תהיה הפרוסה קטנה כנגד אות יוד שבשם אדני ובשבת תהיה הפרוסה גדולה להורות כי הוא כנגד אות יוד של הויה ובזוהר פרשת פנחס נמי מפרש לה הכי כי הפרוסה היא כנגד שני שמות הנז' כי תדרשנו ימצא לך דף רמ"ה ומאחר שידענו כי האכילה היא לחבר שני שמות בסוד חתן וכלה לקיים אכלתי יערי עם דבשי לכן יהיה עניית אמן על הייחוד כנז' שם דף רמ"ה. וז"ל וכד עונים אמן דא לאו על האכילה אלא על הבציעה קודם דייכול וכו' וליחיד יהיה ענין כזית זה המשכת הטיפה מלמעלה כטל חרמון שיורד על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה חיים עליונים הנמשכים עד העולם: אין המסובין רשאים לטעום וכו' הוא מה שאמרו בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ה. וז"ל ולית מארי סעודתא רשאין למיכל עד שיאכל הבוצע ודאי כד בצע בעל הבית וכו' והענין כי הנה איתא פרשת פנחס סוד הענין דף רמ"ד: וז"ל פתח ואמר הא אוקמוה מ"מ בעל הבית בוצע ואורח מברך ועוד אוקמוה דצריך לדקדק בה"א מן המוציא ותרין ההי"ן אינון לקבל שתי הלחם שתי ככרות דשבת ואיהו יו"ד כביצה לכל חד וחד ומאן איהו בעל הבית דבוצע דא וא"ו אדהכי הא סבא דסבין קא נחי' לגביה ואמר ר"מ חזור. בך דהא לחם איהו ואו שתי ככרות דיליה כמ"ד אינון ה' ה' ודאי וא"ו איהו לקבל יעקב ה' ה' לקבל לאה ורחל יו"ד כביצה לכל חד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כל הדברים אחת לאחת ואמנם המסובין הם הקצוות אין רשאים לטעום וליהנות עד שיטעום הבוצע הוא ת"ת ישראל ואם יש לפני כל אחד לחם משנה סוד לאה ורחל יכולים לטעום אף על פי כי עדיין לא טעם הוא לפי כי הקצוות הנאתן קרובה יותר מבעל הבית והבן. סעודה זו ושל שחרית אי אפשר לעשותם בלא פת אף על גב כי לקמן יתבאר כי גם סעודה שלישית

צריכה פת שהרי בפירוש אתמר במאמר כי מן התורה צריך להיות לחם משנה בכל סעודה ולקמן ית' היטב אמנם בזה יהיה מ"ש אי אפשר לעשותם בלא פת לאו למימרא כי סעודה שלישית אינה צריכה אלא להגיד כי כן המצוה הוא אלו הסעודו' על הפת זהו עיקר והנותר מן התבשילים הם עונג שבת:

סימן רעה

[א] אשר נתבאר למעלה עד כמה פעמים כי האדם צריך לפשפש במעשיו בע"ש כדי לזכות לתוספת שבת וירבה במצות לפי כי כפי ההכנה הנמצאת בו כך יהיה לו חלק מתוספת שבת כי כן שורה על האדם כפי מעשיו וכפי ההכנה הנמצא בו כדאיתא. בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ב:

וז"ל נפש יתירה בשבת לכל ישראל כחדא איהי אבל לכל חד איהו כפום עובדוי ואוליפנא מק"ו מתיובתא דכל ישראל כחדא בכל זמנא דחזרין כלהו מתקבלי הה"ד כה' אלהינו בכל קראינו אליו וגו' אבל לכל חד מישראל הכי נחית ליה נפש יתירה כפום דרגא דיליה וכו' הנה בפירוש אתמר כי נפש יתירה בשבת הוא כפי האדם וכפי מעשיו ולכן יאמר אין פולין ואין קורין בספר לאור הנר כי ממה שנאסרו דברים אלו יתבונן האדם כי התכלית להעיר את האדם מתרדמת עונותיו לשוב אל ה' בעולם הזה הדומה ללילה ובפרט מי שמעשיו כלילה ועין נואף שמרה נשף חתר בחשך בתים חושבי און ופועלי רע על משכבותם יממשו חשך ולא אור ובראות איסור דברים אלו יתעורר קודם בא עתו כמש"ה וזכור את בוראך בימי בחרותך עד אשר לא יבאו ימי הרעה והוא לקברות יובל פתאום יבא אידו ושם אומרים לו מי שלא טרח בערב שבת מה יאכל בשבת ולכן אמר אין פולין להוציא את הכינים הגדלים בנפש האדם כי על כן ראה רבי בנאה כשנכנס לציין מערת המכפלה ראה אברהם אבינו ע"ה דגני בכנפיה דשרה ומעיינא ליה בדיקניה להוציא את הכינים כי כן הוציאה אותם בעולם הזה שנאמר גרש את האמה הזאת ואת בנה כי אין זה כבוד לאברהם שנאמר בו זקן בא בימים ועמהם היה זקן ולא לפי כבודו ולכן אין פולין לפשפש במעשיו לאור הנר של שבת זו נשמה יתירה ואין קורים בספר היינו דוגמא לספרים הנפתחים בר"ה אחד של בינונים ואחד של רשעים ואפי' אינו מוציא בפיו דברי וידוי גזרה שמא יטה לבו אנה ואנה אם בא להתייאש מן התשובה זו רעה גדולה ואם יטה לטובה יבא לידי חרטה ובער' בו אש ה' וימנע מעונג שבת ואפי' הוא גבוה הנר עשר קומות ר"ל הנשמה שהוא הנר אפי' יהיה גבוה ומעולה י' קומות בי' מדרגות שהנפש יתירה באה בשבת שאינו יכול ליגע אליו מי שיש בו תוספת זה אין

ליירא שמא יטה מדרך טובה דגמירי צדיק לא הוי רשע אפילו הכי אסור שלא חלקו חכמים בדבר ומטעם זה יש לאסור אפי' הנר בעששית או קבוע בחור שבכותל וכן בנר של שעוה שלא חלקו חכמים ז"ל:

[ב] ודווקא אחד אבל שנים קורים ביחד כי אין בזה חששא שאם בא הא' להטות מדרך טובה לרעה או בהפך יזכירנו חברו והוא שקורים בענין אחד שאז ישגיח האחד במעשה חבירו מה מעשיו אבל בשני עניינים לא כי לא ידע האדם את חברו מה רצונו:

[ג] אם יש אחר עמו אפילו אינו קורא עמו ואומר לו תן דעתך עלי שלא אטה מותר והוא הדין אם אומר כן לאשתו בלי ספק כי לא יהיה מזכיר עונו לשנא:

[ד] אדם חשוב שאין דרכו להטות כאשר אדם זה חשוב במעשיו שאין דרכו להטות לדרך רעה בחול אפילו בענין שאינו דבר עבירה אלא שהוא בדרך חול אליו מותר בכל גוונא כי כך אחז"ל כיון שעברו רוב שנותיו של אדם ולא חטא שוב אינו חוטא:

[ה] במדורה אפילו עשרה כאחד אין קורין והדוגמא של מדורה זו בענין דבר והפכו או שהיה זה היצר בוער בלבו כמדורה כד"א קרבם יחמו כתנור לעשות הרעה וכן לענין הטובה כאשר תבער בקרבו אש החרטה בין כך וכך אפילו עשרה כאחד אין קורים דהואיל ויושבים רחוקים זה מזה בענין המעשה כל אחד כפי מעשיו לא ראי זה כראי זה אין משגיח זה על זה ועוד שזנבות האודים של העונות סמוכים להם אין זה מכיר כשבא חברו להבעיר לבבו בחרטה ולחתות אש בקרבו על מעשיו מי יגיד לו לחבירו ולכן אסור:

[ו] תינוקות של בית רבן קורין לאור הנר והדוגמא לזה היינו משחז"ל קטן שלא כלו לו חדשיו העושה הרעות קורין לאור הנר של תוספת שבת לפי כי בלי ספק אינו מטה כלל לפי כי אימת רבן עליהם אע"ג כי חוטא הוא לא יטה לרעה מפני היראה שהרי עשה הרעות ומתירא מן העונש מפני כי יודע הוא שהקב"ה מאריך אפיה וגבי דיליה ואם נאמר כי תינוקות אלו הם בעלי תשובה כמשחז"ל כקטן שנולד דמי קטנים אלו קורים לאור הנר של תוספת שבת מפני כי אימת רבן עליהם והרי עשו תשובה וברור להם כי נכתבו בספר צדיקים ואין ליירא שמא יטו לרעה כי הרי עשו תשובה ואין חוששין נמי להטייה לטובה לענין החרטה שהרי נעשה ולכן מותרין לקרא בספר לאור הנר של שבת תוספת נשמה שבא להם כי בלי ספק אין מאבדים אותם כאמור: [ז] מותר לקרות פרק במה מדליקין לאור הנר לפי כי הרי הוא מזכיר איסור שבת בענין הגשמי וממנו יזכור ולבבו יבין להזהר בענין הרוחני שלא יטה מדרך טובה לרעה:

[ה] נוהגים לקראת ליל יום הכפור במחזורים מפני שאימת יום הכפורים עליהם כי אז הוא מוכן אל התשובה והמחילה ואיך ישכח ויטה:

[ט] ליל פסח שחל להיות בשבת מותר לקראת ההגד' בספר משום דהוי כעין ראשי פרקים ר"ל כי כאשר האדם יזכור מה מעשיו בדרך כלל לא יבא לידי חרטה גדולה להיות לבו בוער בקרבו והוי כקורא ראשי פרקים מאשר חטא על הנפש דאין עם הארץ שלא תהא שגורה בפיו קצת גם כי יכחידנה תחת לשונו חוזר ומגיד קצת ממה שחטא ועובר על השאר בבל יראה ובל ימצא: [י] הרב יכול לראו' מהיכן יקראו התינוקות והוא דוגמא לרוכל המכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי ומראה להם ספר תלים מה כתיב תמן מי האיש החפץ חיים ולכן רב זה יכול לראות הנר תוספת שבת מהיכן יקראו התינוקות היינו הלומדים בספר תלים כאמור ולסדר ראשי פרקי' של העונות דוגמא אל הפרשיות בפיו בספר שמלמד אותם בו וקורא כל שאר הפרשה על פה כשאומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי אומר להם בפה כמה דברים של תוכחת ולימוד וראשי פרשיות לאו דוקא אלא כל שיודע הפרשה הוא העון הכתוב בפרשה יודע אותו על פה ובקצת צריך בספר שרי שמאחר שאינו מעיין בספר תמיד בענין ספר של רשעים אית ליה היכרא ונא אתי להטויי מאחר כי יש לו היכר ללמד לבריות ראשי פרקי' מן התשובה ודרך התורה ללכת באורחות חיים לא יבא להטו' לרעה כשמתבונן בספר של רשעים ולא יפסיד הנר שבקרבו אור בו:

[יא] כנים הדומים זה לזה הדוגמא לזה הם האברים של האדם שהם כלים שלו לעשות בהם מלאכתו הדומים זה לזה מפני מעשיהם וצריך עיון להבחין ביניהם לראות מה מעשה עשה בכל אחד מהם לתקן אותו אסור לבודקן לאור הנר של תוספת שבת לפי כי יבא להטות לבו לענין החרטה כאמור ותבער בקרבו שלהבת יה ונמנע מעונג שבת ומפסיד הנר של שבת המאיר עליו ואפי' להבחין בין בגדיו היינו העונות שעשה בגד בוגדים על דרך משחז"ל וירח את ריח בגדיו ריח בוגדיו כך בענין זה אפילו להבחין האדם בין בגדיו שעשה על ידי העונות בגדים הצואים כמש"ה הסירו הבגדים הצואים מעליו אשר חז"ל הגידו כי בני יהושע ג"כ נשאו נשים נכריות ולא התרה בהם ולכן הלבישו אותו בגדים הצואים מפני העון וכן אדם זה אסור להבחין בין בגדיו אלו לבגדי אשתו אשר חטא עמה אסור לבדוק אם הם דומים כדי שלא יבא להטות הטיה לטובה או לרעה כאמור:

[יב] שמש שאינו קבוע הנה שמש זה הוא דוגמא ליצר הוא נחש הקדמוני כמשחז"ל חבל על שמש גדול שאבד וכדאיתא בזוהר פרשת וירא דף קי"א וז"ל אמר רבי יצחק מלה"ד לכת לסטים שהיו אורבים בדרכים לגזול ולהרוג בני אדם ומפרשים מהם אחד שיודע לפתות לבני אדם ולשונו רך מה עביד מקדים והולך לקבלם ונעשה כעבד לפניהם

עד שמאמינים הטפשים בו ובוטחים באהבתו ובשיחתו ושמחים עמו ומוליכם בחלק דבריו באותה הדרך שהלסטים שם כיון שמגיע עמהם לשם הוא הראשון שהורג בהם וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי היצר הוא נעשה עבד לפני בני אדם כדי לפתות אותם ונהרוג אותם ולכן יאמר שמש שאינו קבוע ר"ל כי היצר הוא קבוע באדם תמיד והוא מתחדש עליו בכל יום להרגו שנאמר צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ולולי שהקב"ה עוזר אותו לא היה יכול לו שנאמר ה' לא יעזבנו בידו אבל שמש זה אינו קבוע אצל אדם זה לפי כי לא יכול לו להטותו מדרך טובה תמיד ולכן מטעם זה נהפוך הוא כי האדם מכונה שמש ליצר כמשחז"ל ועבד חפשי מאדוניו האדם הוא עבד נשני אדוני' היצר והקב"ה עשה רצון יצרו מכעיס ליוצרו עשה רצון יוצרו מכעיס את יצרו ולכן יאמר אדם זה שמש שאינו קבוע נא ליצרו ולא ליוצרו דהיינו פעמים עושה רצון יצרו פעמים צדיק פעמים רשע נמצא שאינו קבוע לכן אסור לו נבדוק בכוסות כי יתן בכוס עינו נבדוק מעשיו הרעים בכיס כתיב לשון נקי ובקערות מעשיו הרעים שקערורות ירקרקות או אדמדמות אם ירצה לבדוק מעשיו כדי לחזור בו לאור הנר זה של שבת שניתוסף בו ולכן מתעורר לתקן מעשיו הבלתי הגונים דוגמא לכוסות ולקערות כחמור אסור נבדוק בהם שאינו מכירן לפי שלא היה רגיל בהם בין בנר שמן זית ר"ל בין שניתוסף בו עתה נשמה קדושה דוגמא לשמן זית שנאמר טוב שם משמן טוב בין שניתוסף בו נר של נפט שאורו רב ויכול לבדוק מעשיו הדק היטב אסור אבל שמש קבוע אם אדם זה היה שמש קבוע לעבודת בוראו מותר לבדוק לאור הנר שניתוסף בו בשבת כוסות הנז' מפני שאינו צריך עיון הרבה שהרי אינו חוטא אמנם לפי שניתוסף נר של קדושה נתן אל לבו לבדוק מה מעשיו ומאחר כי הוא צדיק אין צריך עיון ממעשיו כי טובים הם ובדרך העברה מתבונן בהם ואין צריך עיון הרבה ואם היה נר משובח תוספת נשמה שקנה בשבת דוגמא של שמן זית אין מורים לו לבדוק אז מה מעשיו מאחר שנתעטר בנשמה יתירה אף על גב שהוא מותר אלא משום גזרה שמא יסתפק ממנו בעוה"ז:

האמנם הדינים הללו יש בהם נמצא עיקר לצד עילאה ימלל והכי קאמר אין עולין דהיינו להסיר ולהעביר סטרא אחרא מהבגדים קדושים של הכלה שש וארגמן לבושה לאור הנר של שבת מאחר שעלתה במעלה ונקראת נר מטעם הנ"ל במאמר וז"ל מאי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ופתחא תרין דרועין דילה כחושבן נר וכאשר הכלה בסוד נר זה אין פולין לאור זה כי הכלה נותנת בגד תכלת לכסות עצמה כדי שלא יכירו בה סטרא אחרא כדאיתא בפרשת שלך לך תחות ימא דא אית מצולות ים דכר ונוקבא צל ומות ואית להון עינא בישא למחמי ולכן נותנים בגד תכלת כדי שלא

יביטו בה ואין קורין בספר לאור הנר היינו ספר תורה שבכתב לאור נר זה אפילו אינו מוציא הדבר בפיו שמא יטה עצמו מלפני הכלה שהיא עתה עמו פנים בפנים ואפילו הוא גבוה נר זה עשר קומות בסוד עשר ספירות שאינו יכול להגיע אליו שלא חלקו חכמים בדבר ומטעם זה יש לאסור אפילו הנר זה בעששית בסוד הכלה שהיא אספקלריא דלית לה מגרמה כלום או קבוע בחור שבכותל הרי נאמר דודי שלח ידו מן החור וכן בנר של שעוה ר"ל שמתחבר הצדיק אות ו' עם הכלה הנקרא שעה כדאיתא בזוהר ובתיקונים שהשעה עומדת לו:

ודוקא אחד בסוד ת"ת ישראל אבל שנים בסוד ת"ת ישראל והצדיק או בסוד יוסף ובנימן כד"א כי שנים ילדה לי אשתי קורים ביחד שאם בא האחד להטות מנגד הכלה יזכירהו חבירו והוא כאשר שניהם קורים בענין אחד בחיבור אחד כי אז ישגיח האחד במה שיעשה חבירו אבל בשני עניינים לא: אם יש אחר עמו כאשר ת"ת ישראל והצדיק עמו אפילו אינו קורא בתורה שבעל פה ואומר לו תן דעתך עלי מן הדעת שקנית שלא אטה כההיא דשמואל דחמר יכולני לבעול כמה בתולות וכו' והוא בהטיה בלבד אף על גב דלא שכיח מותר להשתמש בדרך שימוש באותו הנר והוא הדין אם אומר כך לאשתו שהיא מרגשת בענין ההטיה יותר:

אדם חשוב שאין דרכו אפילו בחול לעשות הייחוד בהטיה מותר בכל גוונא דמאחר שהוא חשוב כד"א יקר מחכמה מכבוד ואחסין תרין עטרין עילאין אחסנתא דחבוי ואמיה מותר בכל גוונא כי אין דרכו לעשות הטיה: במדורה אפילו עשרה כאחד אין קורין דהיינו כאשר אותה מדורה דאשא מתגברת ועולה למעלה כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל הובא למעלה איך היא מתגברת בע"ש ועאלת לגו גוונין ודחת לון לבר ומתקרבת אצל נקודה הפנימית ליטול נהורא דילה ולכן בזמן כי מדורה זו היא מתגברת אפילו עשרה אין קורין אע"ג כי כבר נתקבצו עשר ספירות של הכלה ועלו למעלה באצילות אין קורין בהם משום דהואיל והם יושבים רחוקים זה מזה כי הנה הספירות של הכלה יורדים בעולמות כמ"ש הקב"ה לכי ומעטי את עצמך והם רחוקים זה מזה לפי כי הם מתחלקים מקצת מהם בכל עולם ולכן אין רואים זה את זה ועוד כי זנבות האודים של המדורה הרי סוף המדות שלה סמוכים להם למדות של הכנה לפי שהיא נכנסת לתוך הגונים ומתקרבת אצל המדות של הכלה ולכן אין זה מכיר כשבא חבירו להבעיר ולחתות ולכן אסור לקרות בתורה שבעל פה כנגדם עד שמכניסים אותה בנוקבא דתהומא רבה כדאיתא שם: תינוקות של בית רבן קורין לאור הנר והנה התינוקות הם בסוד הנצחים כדאיתא בזוהר דף קס"ט: פרשת תרומה וז"ל ר"ש הוה שכיח יומא חד גבי פתחא דלוד

ור' חייא בהדי' פגע ביה חד ינוקא אמר ר"ש ודאי קב"ה אתרעי בעלמא השתא ליומין זעירין גלגולא רבא לכל מלכי ארעא אלין באלין ודאי בעוד דאינון מקטרגין אלין על אלין ישראל יהון גו רווחא אמר ההוא ינוקא והא ביומא דא שארי אתערותא דא דהא בהאי יומא דמין סגיאין אושדין בעלמא אמר לי' ר' חייא מנא ליה להאי ינוקא אמר רבי שמעון לזמנין נבואה נפיל בפום ינוקן ומתנבאי יתיר מחד נביאה אמר ההוא ינוקא וכי תוהא איהו בינוקי למהוי לון נבואה והאי קרא שלים הוא מנלן דכתיב וכל בניך לימודי ה' ומנהון נבואה נפקא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי התינוקות הם למודי ה' הם הנצחים ומנהון נבואה נפקא ולכן הוא אומר תינוקות של בית רבן קורין לאור הנר זה עם הכלה מפני כי אימת רבן עליהם וכאשר תדע ותשכיל ממוצא דבר זה למה נקראים הנצחים תינוקות של בית רבן אז תזכור מ"ש בזוהר ובתיקונים אימא עילאה עד הוד אתפשטת נמצא דמטו רגלין ברגלין הנצחים שלה מתלבשים בנצחים של ז"א ולכן צדק שם זה כי הם תינוקות של בית רבן כי הרב הוא בסוד חכמה והיינו מאמר רבי אליעזר ורבי יהושע חד אמר חכמה בראש וחד אמר חכמה בלב והנה בספר תורת חכם ביארתי כי מר אמר חדא וחד אמר חדא ולא פליגי וזה פתרונו כי רבי אליעזר מדבר על חכמה עליונה היא בראש ורבי יהושע מדבר על חכמה תתאה היא בלב כנודע ולכן הרב היא חכמה ובית רבן היא בינה כי שם ביתו דהיינו אות בית דבראשית שהיא בינה וחכמה שהוא ראשית מתעלם בתוכה כי אבא טמיר יתיר כדאיתא בס"ד הרי כי תינוקות אלו הנצחים הם עצמן של בית רבן הוא הבינה לפי כי עד הוד אתפשטת ולכן אלו קורים בתורה לאור הנר של הכלה מפני כי אימת רבן עליהם היינו יראה העליונה שהיא בסוד חכמה כנודע מן הזוהר והתיקו' ומתחברים עם הכלה לפי שהם מסייעים לדבר מצוה: מותר לקרות פרק במה מדליקין לאור הנר דאע"ג כי המשנה היא שפחה דמטרוניתא קורין פרק ממנה להאיר עליה מאור הנר זה של המטרוניתא: נוהגים לקרות בלילי יוה"ך אע"פ כי אין דרכי לתת סמך למנהגים שאינם מן הדין אבאר סמך בזה כדי לזכות את הרבים ולא ימנעו מלקרות הוא בסוד אימא עילאה. והקורא מתוך הספר היינו הענין כי הנה נודע מן הזוהר כי סוד יוה"ך לחבר ג' מדות עליונות הנקראים ספר וספר וסיפור כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קל"ז וז"ל השמים מספרים וגו' וע"ד ביומא דא אתוסף נהירו בכלא כדקא אמרן שמים נטלי ממקורא דחיי בקדמיתא ואינון מנהרין ומתקני להאי כבוד עילאה מרזא דספר עילאה אבא דכלא ומרזא דספר עילאה ואיהו מרזא דסיפור ובגין כך מספרים וכו' ולזה יכוין הקורא בספר ליל יוה"ך במחזורי' לאור הנר והוא נר יותר עליון כי לכן צריך לברך עליו כאשר נתבאר במקומו וכדרך זה מותר מפני

כי אימת יוה"ך עליהם היא יראה עליונה המתפשטת בבינה סוד יוה"ך ומאירה עליהם. ליל פסח שחל להיות בשבת מותר לקרות ההגדה בספר ובזה מתקיים מגיד מראשית אחרית דהיינו שהוא ממשיך מחכמה היא ראשית חכמה לאחרית כד"א טוב אחרית דבר מראשיתו כאשר הוא מראשיתו משום דהוי כעיון ראשי פרקים ר"ל כי הנה הפרק הוא בסוד ספירה אחת וראש הפרק היינו בסוד החכמה נמצא כי זהו בעיון ראשי פרקים כי ממשיך מחכמה עליונה להם לאור הנר עליון דאין עם הארץ שלא תהא שגורה בפיו קצת ובפרט כי היא מצוה לספר ביציאת מצרים ובזה נמצא מתחברים ספר וספר וסיפור על דרך האמור כי ילמד בתוך הספר להמשיך מספר עליון על ידי ההגדה לספר בסוד הפה כנזכר שם ובכן מתבאר בחינת סיפור והשמים מספרים למדה אחרונה שנאמר בה כמראה אבן ספיר דמות כסא:

הרב יכול לראות מהיכן יקראו התינוקות כי הנה נתבאר מי הוא הרב ומי הוא התינוקות והכי קאמר הרב הוא החכם בסוד חכמה עילאה יכול לראות לאור הנר עליון מהיכן יקראו התינוקות הם הנצחים בספר התורה כדי להיות מסייעים לדבר כי זה יהיה בכלל תשמישי קדושה מסדר ראשי הפרשיות שהם פרשיות של תורה שבכתב כי החכמה תמיד מסדר אותה בפיו בספר עליון באותם שבעה הבלים שיוצאים מפה עליון על ידי שבעה קולות של הבו לה' בני אלים כדאיתא בזוהר פרשת בראשית וקורא כל שאר הפרשה על פה וראשי הפרשיות לאו דוקא אלא כל שיודע הפרשה על פה העליון ובקצת צריך לראות בספר שרי שמאחר שאינו מעיין בספר תמיד אית ליה היכירא בשינוי זה ולא אתי לאטויי כאמור:

כלים הדומים זה לזה היינו משחז"ל הכניסה לו כלים והוא נתן לה כלים והם דומים זה לזה כלי החתן כמו כלי הכלה וצריך עיון להבחין בין זה לזה להמשיך עליהם שפע עליון כל אחד כפי הצריך לו אסור לבדקן לאור הנר דמאחר כי הכלה עלתה למעלה והיא בשלימות נר דהיינו שמקבלת מבין תרין דרועין דיניה רמ"ח איברים עילאין ואיהי פתחא תרין דרועין דילה לגבייהו כחושבן נר הרי הם מקבילות הכלים של הנקבה עם הכלים של הזכר והיו לאחדים ולכן אסור לבודקן להבחין ביניהם לפי כי אין הפרש עתה ביניהם ועוד ירצה במאמרו זה כלים הדומים זה לזה בסוד מש"ה וככלה תעדה כליה ובמה תתקן כליה על ידי הצדיקים כדאיתא בזוהר פ' אמור דף נ"ח. וז"ל הה"ד ה' מי יגור באהלך וגו' הולך תמים ופועל צדק מאן הוא אלא אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא בלבושהא בעטרהא וכל חד פועל צדק איקרי וכו' הנה נתבאר מדברי המחמר כי הצדיקים הם מתקנים למטרונית' בשלשה דברים בתכשיטהא הם הכלים הנזכרים בלבושהא הם

הבגדים שאמר אחר כך בעטרהא שמקבלת ולכן כאשר היא בסוד נר אסור להבחין בין הכלים שלה ואפי' להבחין בין בגדיו לבגדי אשתו אם הם דומים אסור לבדוק. ואמנם עוד ימצא טוב טעם לענין הכלים ובגדים אלו הוא מ"ש בזוהר פרשת ויקהל דף ר"א וז"ל הכא רזא דרזין כד בעי קב"ה לאתתקנא בתיקונוי ולאתקשטא בשבתי וזמני וחגי משדר ארבע אנפין דנשר וקיימין על היכלא דאקרי דרור והיינו מור דרור וכו' ואינון יהבין קלא ולית מאן דישמע ליה בר אינון נשמתין דאתחזון לסלקא ואינון מתכנשין תמן ונטלי לון אלין ארבע אנפין ועאלין לון לגו בההוא עמודא דקיימא באמצעיתא וכו' כדין נשמתין סלקין עד דסלקין לגו עגולה דסחרא בההיא נקודה וכו' ואיהי תאיב' לגבייהו ומתקשטא בנהירו כדין אלביש קנאה מנהורא חד צדיק עילאה ואסתכל בשפירו דהאי נקודה וסליק לה לגביה ונהיר נהורא בנהורא והוו חד וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הנשמות של הצדיקים הם קישוטהא דהאי נקודה והם גורמים הייחוד בין חתן וכלה בשבת כשעולים למעלה בסוד אור חוזר והנה אמר כי הם נכנסים כשעונים למעלה לגו עגולה דסחרא בגו ההיא נקודה הם הכלים שלה ולכן יאמר כלים הדומים זה לזה הם הצדיקים הנקראים כלי ה' כמש"ה הברו נושאי כלי ה' כמשחז"ל ונקראים כך לפי כי על ידי מעשיהם מבררים ניצוצות קדושה מן הכלים הנקראים מאנין תבירין ומכניסים אותם האורות לתוך הכלים של הכלים כנ"ל והנה צדיקים אלו כשהם יושבים בגן עדן בחברת הצדיקים אחרים הם כנים הדומין זה לזה כלם צדיקים וצריך עיון להבחין ביניהם מי הם הראויים לעלות למעלה באותה שעה לצורך הקישוט דמטרוניתא כנז' אסור לבדקן לאור הנר לפי שנאמר כי נר מצוה ועלייה זו לא תהיה אלא על ידי התורה וכן נמי כלים הדומים זה לזה הם הכלים של הכלה שנכנסים אלו הנשמות לתוכן לעורר האהבה הם דומים זה לזה וצריך עיון להבחין ביניהם כשהצדיק עליון נכנס בהם אסור לבדקן לאור הנר כאשר היא בסוד נר כאמור ואפילו להבחין בין בגדיו לבגדי אשתו אם הם דומים אסור להבחין כי הנה בגדיו של החתן הם בגדי לבן בסוד הויה ובגדי אשתו הכלה הם בגדי זהב סוד אדני כדאיתא בזוהר בהרבה מקומות ועתה בשבת מתחברים שניהם כדאיתא במאמר הנ"ל לפי כי בחול אדני יחידאה בר מבעלה ובשבת מתחברין תרין שמהן יאהדונה"י ולכן אסור לבדוק בהם מאחר שהם מחוברים כאחד ועוד אתבונן לדעת מה הם בגדים אלו של איש ואשתו והענין מה שכתוב בזוהר פרשת בלק דף ר"ט. וז"ל תאנא מסטרת דאימא כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא אלף ות"ק סטרי גליפין בטכשיטהא וכד בעא לאזדווגא במלכא מתעטרא בחד עטרא דארבע גוונין וכו' כד מזדווג מלכא במטרוני' סלקא עטרא דא ואיתיישבת ברישא דמטרוניתא וכו' כדין אימא בלחישו נגיד מתנן

עילאין ושדר וקבע לון בההוא עטרא וכו' לבתר אתהדר עטרא ומעטרא ליה אימא עילחה בההוא עטרא ופרישא עליב ועל מטרוניתא לבושי יקר בההוא עטרא כדין קלא אשתמע בכלהו עלמין צאנה וראינה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר דאיכא שני דברים שנותנת אימא עילאה למלכא ומטרוניתא תרתי לטיבותא עטרה ובגדים ולכן יהיו אלה הכלים הדומים זה לזה לענין העטרות ואלה הבגדים שאסור להבין בין בגדיו לבגדי אשתו לפי שנאמר לא יהיה כלי גבר על אשה ואימא עילאה נותנת להם אלו התכשיטים מפני שהם דומים זה לזה אסור לבדוק בהם:

שמש שאינו קבוע אסור לבדוק והענין כי הנה איתא במדרש אלה פקודי המשכן משכן מלמד שהראה הקב"ה למר"עה משכן מלמעלה ומזבח ומטטרון עומד ומשמש ומקריב עליו הנשמות של הצדיקים בזמן החרבן אמנם זה נקרא שמש שאינו קבוע דהכי איתא בזוהר פ' תרומה דף קנ"ט. וז"ל אוליפנא דאמר קב"ה למשה כל תיקונין וכל דיוקנין דמשכנא כל חד וחד כדקא חזי ליה וחמא ליה למטטרון דקא משמש לכהנא רבא לגו וכו' אמר ליה קב"ה למשה חמי משכנא וחמי נער כלא מתעכב עד דיתקם הכא לתתא ואי תימא אי הכי מטטרון איהו דקא משמש אנא ודאי משכנא דיליה איהו ומיכאל כהנא רבא איהו דקא משמש גו ההוא משכנא כגוונא דקא משמש כהנא רבא עילאה גו משכנא אחרא סתימא דלא אתגלייא ברזא דעלמא דאתי וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי שנים הם המשמשים אחד הוא מטטרון המשמש במשכן התחתון שהוא שלו והאחד הוא מיכאל כהנא רבא אמנם השמש קבוע הוא מיכאל כהנא רבא ולכן יאמר כי שמש שאינו קבוע אסור לו לבדוק כוסות וקערות שהם כלי המשכן כאשר הם מפורשים בזוהר פרשת פקודי והם מחנות מלאכים הנקראים כך על שם השירות שלהם כמש"ה חושב ואורג אסור לבדוק בהם לאור הנר של שבת לפי שאינו מכירן כי עתה ניתוסף בהם הארה מן הקדושה ועלו במעלה רמה בין בנר שמן בין בנר של נפט שאורו רב אבל שמש קבוע הוא בסוד מיכאל כהנא רבא מותר לו לבדוק לאור הנר של שבת כוסות הנז' לפי שאינו צריך עיון גדול הרבה להכיר אותם ואם היה נר זה המאיר עליו מלמעלה שמן זית מן האצילות אין מורים לו היתר לבדוק אף על פי כי לענין הבדיקה מותר אלא גזרה שמא יסתפק ממנו ועוד יהיה דברו זה למנוחה בענין שמש זה כאשר מתבאר בעולם האצילות כי שם ימצא שני שמשים שמשמשים לכלה הקדושה בדרך קבע אמנם האחד מהם נקרא שמש שאינו קבוע לסיבה נודעת והענין יובן כמ"ש בזוהר פרשת בשלח דף מ"ט: וז"ל עוד היום מאן יומא דין אלא הכי כתיב ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב ורזא הוא על כנסת ישראל דאהרן הוא שושבינא דילה לתקנא ביתא ולשמשא לה ולמיעל

לה למלכא לאזדווגא בהדא מכאן ולהלאה כל כהן דמשמש במקדשא כגוונא דאהרן וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הכהן גדול לתתא הגשמי הוא שמש דמטרוניתא וגם מטטרון הוא משמש כדאיתא בתיקונים מטטרון מתייחדין על ידיה צדיק וצדק שית יומין דחול ואמנם אף עפ"י כן הכהן הגשמי יקרא שמש קבוע ומטטרון נקרא שמש שאינו קבוע לפי כי מטטרון נעשה הייחוד על ידו בשית יומין דחול בלבד משא"כ ביום השבת אמנם הכהן הגשמי זובחו לאלהיו כי לעולם נעשה על ידו הייחוד עליון בין בחול בין בשבת ובכן יצדק מ"ש הדין שמש שאינו קבוע היינו מטטרון לפי שאין עושה שירות בשבת כאמור לכן אסור לו לבדוק כוסות וקערו' שהם בבית של הכלה כלומר דאף על גב שהוא עולה למעלה באצילות בסוד משמרה שלישית תינוק יונק משדי אמו לדכאה להו כדאיתא בזוהר עם כל זה אסור לו לבדוק יותר מזה כוסות וקערות לתת בכוס עינו לאור הנר של שבת מפני שאינו מכירן אף על גב כי הצדקת יורדת למטה ומתלבשת בתוכו בשית יומין דחול בסוד כי שמי בקרבו היינו כאשר מתמעטת כי כן נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך אבל המדות שלה כלם הכוסות והקערות אינו מכירם ולכן הוא אסור לבדוק בהם לאור הנר של שבת בין בנר שמן זית מן האצילות בין בנר של נפט מן העולמות שאורו רב אסור:

עוד זאת אדרש לבית ישראל לבאר שמש קבוע ושמש שאינו קבוע כי הנה שניהם משמשים למדה האחרונה כלתא דא אמנם האחד נקרא קבוע ואחד נקרא שמש שאינו קבוע והם הצדיק ומדת החסד והענין יובן עם מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף ר"נ. וז"ל מאן היכלא דא היכלא עילאה פנימאה דתמן מתקדשא כלא תמן מקדשין למאן דחזי לאתקדשא היך מקדשין ליה בההוא היכלא בקדמיתא אתפתחו תרעין וחד מפתחא סתימא אתקין ופתח תרעא חד לסטר דרום כדין עאל כהנא רבא לגו וכו' מיד כהנא רבא אתער לה ואחיד לה וחביק לה דאלו הוות רברבא לא יכלין לאחדה כלל אבל כיון דאזעירת גרמה והיא נקודא חדא כדין אחדין בה וסלקין לה לעילא וכו' כדין ההוא עמודא דקיימא באמצעיתא אתחבר בהדא בחביבו דנשיקין ברחימו דחיבורא חדא כדין וישק יעקב לרחל ברחימו דנשיקין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי כהנא רבא הוא העושה כל הטובות האלה לכלה ולכן אמרו חז"ל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה ואיתא בזוהר פרשת תצא דף רע"ו וז"ל פתח ואמר ר"מ האי כלה דילך קב"ה יהב לה לאברהם כד"א בת היתה לו לאברהם וכו' איהו הוה לגבה אומן כגון ויהי אומן את הדסה וכו' ואיהו גדיל לה בי"ג מכילן דרחמי וכו' ואמנם אע"ג כי כל שלימות זה הוא עושה עם הכלה העיקר הוא היחוד והחיבור הנעשה אח"כ על ידי בעלה ולכן אברהם מדת החסד יקרא

שמש שאינו קבוע דאע"ג כי הוא קבוע לעשות תיקון זה לא יקרא קבוע לפי כי אברהם הוא שליח קידושין כאשר יתבאר במקומו בע"ה אבל שמש קבוע הוא החתן ולכן יאמר שמש שאינו קבוע אסור לו לבדוק כוסות וקערות של הכלה והיינו הכלים שלה שנאמר בהם וככלה תעדה כליה לאור הנר מפני שאינו מכירן כי הכלה אינה מגלה עצמה רק לבעל נעוריה בין בנר שמן זית שהצדיק מדליק כדאיתא בזוהר פרשת פנחס צדיק הוא דכתיש כתישין ואפיק משח רבות מאינון זמין עילאין בין בנר של נפש שאורו רב אבל שמש קבוע הוא החתן הנקרא שמש על דרך משחז"ל עד מקום שהשמש דש זה הוא קבוע לענין החיבור והייחוד כנז' במאמר ועוד הוא קבוע עמה צדיק וצדק כחדא אינון לית לאפרשא לון לא ברעיוני ולא בדכירו ומקב"ה אית לן למילף דכתיב ואזכור את בריתי ולכן מותר לו לבדוק לאור הנר כוסות של הכלה כי יתן בכוס עינו מפני שאינו צריך עיון הרבה והוא רגיל עמה ואם היה נר של שמן זית שהוא ממשיך כתית למאור להעלות נר אין מורין לו לבדוק ואע"פ שהוא מותר באשר היא אשתו גזרה שמא יסתפק ממנו כשמתחבר עמה ולכן אחז"ל אפילו תלמיד חכם אסור לשמש לאור הנר:

סימן רעו

[א] זש"ה כמה נר רשעים ידעך אשר חז"ל הגידו כמה שיעור של שמן ימצא בנר של רשעים לכן סוף ידעך ולכן אל תקנא בו קנא בדבר שהוא קיים לעולם ולכן יאמר נר שהדליק עכו"ם הוא הרשע האמור בשביל ישראל אסור לכל בתחלה אתה דורש כי זה יהיה השאלה שאמר ריב"ז לתלמידיו מ"ד צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת אמרו לו צדקה תרומם גוי אלו ישראל וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שעכו"ם עושין מורידן לגיהנם מ"ט שהם עושים לחרף אותנו שנאמר ויבא ויעש ה' כאשר דבר וגו' ולכן יאמר נכרי עכו"ם שהדליק את הנר בשביל ישראל דהיינו צדקה וחסד אסור לכל אפילו למי שלא הודלק בשבילו לפי שאין עושים אלא לחרף אותנו שנאמר ראה פתחתיך היום וכו' אבל אם הדליקו לצרכו מותר ואמנם כאשר נאמר כי נכרי זה היינו יצר הרע המתגבר על האדם להחטיא אותו וכאשר נתגבר על האדם זה הדליק את הנר היינו נר של מצוה כמשחז"ל גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה אסור לכל אפילו למי שלא הודלק בשבילו כך אחז"ל לעולם לא יביא האדם עצמו לידי נסיון ואסור ללמוד לעשות כן וכן נמי משמע הכי כי נכרי זה היצר הדליק את הנר לישראל כיצד כי הבעיר בקרבו אש לעשות העבירה וכאשר באה ליד הישראל פירש ממנה הנה הדליק נר של מצוה לישראל וכמשחז"ל בפ' ואת הצפוני ארחיק מעליכם זה יצ"הר שהוא צפון בלבו של אדם כי

הפליא לעשות שהוא מניח שבעים אומות ואינו מתגרה אלא בישראל ובתלמיד חכים יותר מכלם כי הא דאביי ע"ה והיינו מ"ש נכרי זה יצ"הר שהדליק את הנר זה של מצוה בשביל ישראל כי הוא הבעיר בקרבו אש להבה לעבור עבירה ואיש ישראל נתגבר עליו ופירש ממנה הרי נעשה נר מצוה אסור ליהנות ממנו כערך כל המצו' כמשחז"ל מצות לאו ליהנות נתנו ועוד אסור לכל לעשות כך אפילו מי שלא הודלק בשבילו מטעם הנז' כי כך לעולם לא יביא אדם עצמו לידי נסיון שהרי דה"עה אמר בחנני ה' ונסני ונכשל אבל אם הדליקו עכו"ם לצרכו או לצורך החולה ישראל אפילו אין בו סכנה מותר ולכל ישראל וענין לצרכו היינו כי זה דרכו להחטיא בני האדם מותר והוא הדין לעושה מדורה לצרכו כי בערה כאש רשעה והענין מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קס"ג. וז"ל ואהבת בכל לבבך וכו' ואי תימא ביצר הרע היך יכיל בר נש למרחם לקב"ה דהא יצר הרע מקטרגא תדיר דלא יקרב ב"נ לפולחנא דק"בה היך ירחים ליה ביה אלא דא איהו פולחנא דקב"ה יתיר כד אתכפייא יצר הרע בגין רחימו דקא מרחם לקב"ה וכו' ולכן יאמר והוא הדין לעשה מדורה כי הוא מתגבר ביותר ויקרא שמה תבערה להחטיא אותו מותר להשתמש בה דהיינו לצרכו או לצורך חולה הנפש מותר להשתמש בה היינו לקיים ואהבת את ה' בכל לבבך ביצר הרע להתגבר עליו ולהחזירו לעשות רצונו של הקב"ה ויש אוסרי' בענין המדורה משום דגזרינן שמא ירבה בשבילו היינו משחז"ל כשאמר לו הקב"ה לדוד מנסינא לך בדבר ערוה הלך והפך משכבו של לילה למשכבו של יום כנז' אצלי כי אמר אתהלך בתום לבבי בקרב ביתי מיד בא לידי עבירה כי הוא לא ידע משחז"ל אבר קטן יש באדם משביעו רעב והיינו מ"ש ויש אוסרים במדורה היינו כאשר היצר מתעורר לבבו לחטא והגדיל המדורה כי יחם לבבו לחטא אסור ליהנות ממנה במותר לו כי גזרינן שמא ירבה האדם במשגל בשבילו של היצר כדי להנצל ממנו ובזה נהפוך הוא כי ירבה היצר בשבילו של ישראל ומתגבר בו ומרבה המדורה כי כן משביעו רעב וכן איתא בהר"ם במז"ל אם רואה אדם כי מתגברת תאותו לא יאמר אלך למותר לי משום הא:

[ב] ישראל ועכו"ם שהסיבו יחד וכו' אשר חז"ל הגידו אם עשית חבילו' של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצות שנא' כי בתחבולות תעשה לך מלחמה והיינו מ"ש ישראל ועכו"ם שהיו מסובים יחד דהיינו הדוגמא ליצר הטוב זה ישראל ויצר הרע היינו עכו"ם כי כן הם נמי מחטיאים לישראל שהסיבו יחד הם בלב האדם לב חכם זה היצר טוב לימינו ולב כסיל זה יצר הרע לשמאלו כמשחז"ל והדליק עכו"ם נר היינו יצר הרע ע"ד האמור כי היצר מתכוין להבעיר בקרב איש לבת אש לעשות עבירה וכאשר פירש האדם מעבירה שבאה לידו ולא עשאה נחשב לו כמצוה ונעשה נר לפניו ודאי בתוספ' אור

כמש"ה החכם עיניו בראשו בההוא נר דדליק על רישיה או שהדליק עכו"ם זה נר כי החטיא לאיש הישראלי הגשמי ולהיות האדם מתחרט ועשה תשובה זדונות נעשות כזכיות ואז נעשה לפניו נר על ראשו כההיא דנתן דצוציתא או יהיה כי היצר עכו"ם כאשר נכנע לפני האדם ונמצא עובד הישראל להקב"ה כמש"ה בכל לבבך ביצ"הט וביצ"הר נמצא כי עכו"ם הדליק נר מצוה לישראל ולכן נחזה אנן בשלשה דברים אלו על הדלקת נר העכו"ם אם רוב עכו"ם דהיינו הצד האחד כי הישראל עשה תשובה מעבירות שבידו מותר להשתמש לאורו שהוא על ראשו ונהנה ממנו ואם רוב ישראל דהיינו צד השני שהיצר נכנע לפני האדם ומשתתף בעבודת הקב"ה בכל לבבך או אפילו מחצה על מחצה כגון שבאה לידו עבירה וניצול ממנה שהוא דוגמא למחצה על מחצה לפי שלא עשה מעשה אסור להשתמש בנר זה בשבת כי זה אור עובר התוספת שהרויח בשבת נשמה או רוח ואם יש הוכחה דלצורך עכו"ם מדליקה ולא נכנע לעבודת הקב"ה באותה מצוה וזה יבחן כי כאשר הולך האדם לעשות אותה מקטרג אותו שלא לעשות' ומפיל עצלות עליו והיינו שאנו רואים שהוא מתרשל בה והוא מיעץ אותו שלא לעשות נמצא עושה שלא לשמה אף על פי שרוב ישראל מותר כגון שעשה תשובה ופירש מדרך רעה זו מותר לאדם להשתמש לאור נר זה נשמה רוח שיקנה בעבור כך ויהיו בו בדרך קבע כפי השגחת היוצר ב"ה:

[ג] אם אומר אדם לעבדו או לשפחתו לילך עמו והדליקו הנר היינו מש"ה טוב נקלה ועבד לו כדאיתא בזוהר פרשת וישלח דף קס"ו: וז"ל טוב נקלה ההוא דלא אזיל אבתריה דיצ"הר ולא אתנאי כלל ומאיך רוחיא ולביה ורעותיה לגבי קב"ה וכדין ההוא יצ"הר מתהפך לעבד לו דלא יכיל לשלטאה עלוי וההוא בר נש שליט עלוי כד"א ואתה תמשול בו וכו' ולכן יאמר דין זה אם אומר אדם לעבדו זה יצר הרע או לשפחתו הוא היצר שעושה עצמו כמו נקב' בחלום חזיון לילה כדי להחטיא האדם שנאמר והנה אשה לקראתו שית זונה כמ"ש במאמר הנ"ל משל לזונה וכו' אמר להם לילך עמו כי כן יצר הרע הולך עם האדם תמיד והדליקו הנר על אחד מן הדרכים האמורים למעלה אף על פי שהם צריכים לו לפי כי חזק' שליח עושה שליחותו ואדעת' דנפשיה קא עביד אין זה נחשב לצורך העכו"ם כיון שעיקר ההליכה של היצר עם האדם בשביל ישראל כמשחז"ל מאי איכפת ליה לקב"ה לשחוט מן הצואר או לשחוט מן העורף הא לא ניתנו המצות אלא לצרף בהם את הבריות כמש"ה כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום וגו' ובא האות והמופת אשר דבר אליך וגו' לא תשמע אל דברי הנביא או חולם החלום ההוא כי מנסה ה' אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' וגו' ולזה היה מתרעם ירמיה ע"ה ואו' מדוע דרך רשעים צלחה

כי גם בדרך בלכתו לעשות העון לא יהיה דבר מעכב לפחות יכשלו בהליכתם והיינו המשל עצמו הנ"ל במאמר לזונה שצוה אותה המלך לפתות את בנו לראות אם ישלים ועשה אשר צוהו לטוב לו ולכן נמצא כי הצווי שאמר הקב"ה ליצר הרע לפתות בני אדם היינו לטוב להם נמצא כי מה שהדליק הנר זה העבד והשפחה הוא יצר הרע כאמור אין זה לצורך העכו"ם מה שצוה אותו הקב"ה לפתות בני אדם היינו לצורך יצר הרע אלא לצורך ישראל לתת להם שכר טוב וכן היצר כשהוא מפתח היינו שהוא מדליק הנר אין כונתו להשלים רצון יוצרו אשר צוהו אלא בשביל ישראל להחטיא אותו ולהלשין עליו לפני הקב"ה ולהמית אותו אחר כך ולכן אסור להשתמש לאור נר זה כאמור כי קדוש הוא:

[ד] אם יש נר בבית ישראל ובא עכו"ם והדליק נר אחר מאלה המצות הנעשות בסיבתו כנ"ל מותר להשתמש לאורו כל זמן שהנר ראשון דולק הוא הנרצ' כמשחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא מתפוצץ נמצא כי אותו נר הודלק מסיבת העכו"ם תורה אור וכן נמי כאשר האדם מתבונן בעצמו כי טבע ביון העונות עושה כנגדן חבילות של מצות ומי הוא הגורם יצר הרע הרי הדליק נר מצוה ולכן יאמר אם יש נר בבית ישראל נר מצוה ע"ד משחז"ל כפלח הרמון רקתך רקנין שבך מלאים מצות כרמון ובא עכו"ם היצר הרע והדליק נר על ידו כאמור מותר להשתמש בו הישראלי כל זמן שהנר הראשון דולק הוא המצוה הנמצא ביד האיש הישראלי כי לא חטא שהרי שנינו עבירה מכבה מצוה אבל לאחר שיכבה הראשון לפי שחטא כאמור כי עבירה מכבה מצוה אסור להשתמש בנר השני כי אינו ראוי והגון להשתמש בו וכן אם נתן שמן בנר הדולק שלו המצוה שהיתה עמו מתחלה היה על דרך משחז"ל מי שיש לו מצוה קבועה מותר להשתמש עד שיכלה השמן שהיה בו כבר ואחר כך כאשר פסק מלעשות אותה מצוה קבועה אסור ליהנות מן הנר של עכו"ם כאמור:

ועתה יובן הענין דרך ישכון אור על דינים האלו לצד עילאה ימלל נכרי שהדליק את הנר בשביל ישראל היינו סטרא אחרא שהדליק את הנר היא המדה אחרונה בשביל ישראל הגשמי והרוחני היינו מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קס"ג: וז"ל הכא איהו רזא למארי מדין וכו' וכי מאן חמי עבדא דלהוי מקטרגא דמאריה ובכל מה דרעותיה דמאריה אתעביד איהו מקטרגא רעותיה דקב"ה דיהון בני נשא תדיר בפולחניה ויהכון באורח קשוט בגין למזכי לון בכמה טבין הואיל ורעותיה דקב"ה בהאי היך אתיא עבדא בישא וכו' וארחיק לון מאורח טב ועביד לון דלא יעבדון רעותא דמאריהון וכו' אלא ודאי רעותא דמאריה עביד. למלכא דהוה ליה בר יחידאי והוה רחים ליה יתיר ופקיד עליה ברחימו

דלא יקרב לגבי אתתא בישא וכו' בביתא דמלכא לבר הוה ההיא זונה וכו' קרא לה להההיא זונה אמר לה לכי ופתי לברי למחמי רעותא דברי לגבאי ההיא זונה מה עבדת אזלת אבתריה דבריה דמלכא שראת לחבקא ליה ולנשקא ליה וכו' אי ההוא ברא יאית ואצית לפקודא דאבוי גער בה וכו' כדין אבוי חדי בברי' ואעיל ליה לגו היכליה וכו' וההיא זונה אית לה שבחא מכל סטרין חד דעבדת פקודא דמלכא וחד דגרמת להההוא ברא לכל ההוא טיבו וכו' וע"ד כתיב והנה טוב מאד וגו' והנה מבואר מן המאמר כי נכרי זה היינו יצה"ר שהדליק את הנר היינו כי הוא כאשר מדליק אש העבירה בלב האדם להחטיא אותו משל הזונה כי החזיקה בו ונשקה לו ולא שמע אליה לשכב אצלה הרי הדליק את הנר הוא נפש רוח נשמה בקרב איש ולב עמוק היינו נר בגימטריא ובכן הוא הגורם להדליק נר עליון כי הנכרי הדליק נר הגשמי לישראל הגשמי ועל ידי כך הדליק נר עליון של ישראל עליון בסוד חתן וכלה אמנם הוא אסור לכל נר זה הגשמי אפילו למי שלא הודלק בשבילו וכן נר הרוחני נשמה ורוח אלו הקדושים שניתוספו באדם על ידי מעשיו אסור ליהנות בהם ואפילו לישראל אחר אלא כי הם באו בסוד תוספת והולכים להם וזה ימצא בשבת כי כאשר בא לטהר על ידי כמה מצות הנעשות בשבת מסייעין אותו מן השמים בתוספת נשמה ורוח כנ"ל אבל אם הדליקו לצרכו או לצורך החולה ישראל שאין בו סכנה מותר לכל ישראל וכו' הוא הדבר הנזכר במאמר כי היצר אדעתא דנפשיה קעביד היינו לצרכו או לצורך חולה ישראל שהוא מעותד לחטא לכן הוא חולה בנפש אפילו אין בו סכנה כי אינו רגיל בכך לומר שהוא קרוב למשחז"ל רשעים בחייהם קרוים מתים אין זה מסוג זה כי אין בו סכנה וזכה עתה שהדליק נר זה בשבילו כי היצר רצה להחטיא אותו ולפי כי לא שמע ממנו ולא חטא הדליק לו נר הוא נשמה או רוח של תוספת שבת גם נר העליון מותר לכל ישראל להשתמש לאור נר זה כי אפשר לזכות בהם הזולת והוא הדין לעושה מדורה לצרכו או לצורך חולה והענין מ"ש בזוהר פרשת ויקהל בההוא מדורה דאשא שמתגברת בערב שבת ועולה למעלה ומתגבר על כל אותם גוונים ונכנס לתוכם ומתקרב להההיא נקודה פנימית ליטול נהורא דילה ולכן יאמר והוא הדין לעושה מדורה הוא נכרי הנזכר זה סמא"ל העושה מדורה לפי כי מדורה זו היא מסטרא אחרא סטרא דיליה כדאיתא שם בזוהר ומדורה זו עושה אותה לצרכו לקחת האור של אותה נקודה ליהנות ממנה או לצורך חולה מישראל הוא הצדיק כנזכר שם כד ערלה חפיא על את קיימא כי אז צדק מש"ה עני ורוכב על חמור מותר לכל ישראל להשתמש לאורה גם ישראל עליון כמ"ש במאמר ושם נאמר מהו חשמל חש ואתגליא

מל מהו מל כד"א מל יהושע ויש אוסרים במדורה כי אין זה בערך הדלקת נר משום דגזרינן שמא ירבה ויגבר בשבילו של ישראל:
ישראל ועכו"ם שהסיבו יחד וכו' היינו מש"ה כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים וכדאיתא בזוהר סטרא דקדושא וסטרא אחרא מסאבא ולכן ישראל סטרא דקדושה ומצרים סטרא אחרא הסיבו יחד והיינו כדאיתא בתיקונים כי בעולמות יש תערובת טוב ורע ולכן ימצא כי הסיבו יחד והדליק הכנעני סטרא אחרא נר אם רוב כנענים דהיינו הדוגמא לעולם העשיה כי שם מיעוטו טוב ורובו רע מותר להשתמש לאורו דלצורך שלהם נחשב ואם רוב ישראל דוגמא לעולם הבריאה כי רובו הוא טוב או אפילו מחצה על מחצה דוגמא לעולם היצירה כי שם סטרא אחרא מחצה וסטרא דקדושה מחצה כדאיתא בתיקונים ולכן אסור ואם הוכחה שלצורך עכו"ם הוא מדליק כגון שאנו רואים שהוא משתמש לאורה אף על פי שרוב ישראל מותר והדוגמא לזה הוא כי לעולם סטרא אחרא הוא מתעורר להתייחד ולהתחבר עם הנקבה שלו אמנם אחר כך אינו עולה בידו כמש"ה יתפרדו כל פועלי און וכדאיתא בזוהר פרשת בלק אשר הלך השכים דשארי בחיבורא וסיים בפירודא כי מלת הלך מורה על הייחוד ומלת חשכים רבים הוא מורה על הפירוד וכן הענין בההיא מדורה דאשא שהוא מתגבר בערב שבת ומדלג לפנים מכל הגוונים ומתקרב אצל הנקודה הקדושה למיטל נהורא עד שמתעורר ההוא שלהובא דאשא מסטרא דימינא ומכניע השלהובא ומכניס אותה בנוקבא דתהומא רבה כנ"ל במאמר מפרשת ויקהל הרי כי הכותים סטרא אחרא מדליק את הנר דקדושה לצרכו שהוא משתמש לאורה עד זמן כי נתעורר הקדושה סטרא דימינא ומפריד אותם ומחשבתם אינה מתקיימת ועצת ה' היא תקום ולכן אף על פי שהרוב ישראל מותר:
אם אומר אדם לעבדו או לשפחתו היינו בסוד אדם דקדושה שאומר לעבדו סמאל או לשפחתו הנחש הנקבה שלו וכדאיתא בזוהר פרשת תצא דף רע"ז: וז"ל נוקבא דסמאל שפחא הות למטרוניתא וסמאל עבד הוה לקב"ה וכו' ולכן יאמר אם אומר אדם דקדושה לעבדו או לשפחתו מסטרא אחרא לילך עמו והדליקו הם את הנר ע"ד האמור כי היו סיבה להדליק נר של קדושה בעבור כי הם רוצים להתחבר זה עם זה ולהדליק לעצמן ולכן מתעורר סטרא דקדושה ומדליקין נר הקדושה לעצמן הוא מ"ש בזוהר פרשת בראשית דף י"ד. וז"ל כיון דאתקדש יומא אשתאר בריאה דרוחין דלא אתברי לון גופא וכו' לא הוה ידע קב"ה לאעכבא יומא לקדשא עד דיתברון גופין להני רוחין אלא אילנא דטוב ורע אתער ההוא סטרא דרע ובעא לאתתקפא בעלמא וכו' כיון דחמא קב"ה כך אתער מגו אילנא דחיי נשיבו דרוחא ובטש באילנא אחרא ואתער סטרא דטוב ואתקדש

יומא וכו' ואלמלא אקדים סטרא אחרא בהאי ליליא עד לא יקדים סטרא דטוב לא יכול עלמא למיקם קמייהו וכו' הנה נתבאר מדברי המאמר כי להיות שנתעורר סטרא אחרא לכן היה סיבה לסטרא דקדושה שנתעורר ונעשה היחוד ליל שבת והיינו מ"ש והדליקו הנר אע"פ שגם הם צריכים לו להתחבר שניהם אין זה נחשב לצורך הכותים כיון שעיקר ההליכה בשביל ישראל סטרא דקדושה:

אם יש נר בבית ישראל היינו בסטרא דקדושה ובא כותי סטרא אחרא והדליק נר אחר משלו כאמור כדי להתחבר יחדו מותר להשתמש לאורו של עכו"ם כל זמן שנר של הקדושה קיים לפי כי זה הנר הוא מכניע הנר של עכו"ם ולא יגיה אורו אבל לאחר שיכבה הראשון הוא של הקדושה כי כבר נסתלק אסור לסטרא דקדושה להשתמש באור השני של כותי וכן אם נתן שמן בנר הדולק מאותו שמן כתית להעלות נר תמיד מותר להשתמש עד כדי שיכלה השמן שהיה בנר ישראל כבר שהוא של קדושה ואחר שנסתלק אסור להשתמש בנר של כותי מטעם הנזכר:

סימן רעז

[א] הלא זה הדבר אשר קצף ה' על ישראל ואמר ואחרי הדלת והמזוזה שמת זכרונך כמו שאז"ל שהיו נותנים שם ע"ז שלא ירגישו בה שלוחי יאשיהו המלך ע"ה והיינו מ"ש נר שמונח אחרי הדלת אסור לפתוח הדלת והדוגמא לזה הוא ענין הכעס כך אחז"ל כל הכועס כאלו עובד ע"ז שנ' לא יהיה בך אל זר איזה הוא אל זר שבלבו של אדם הוי אומר הכעס ואיתא בזוהר פ' תצוה דף קפ"ב ר' יהודה פתח חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו וכו' מאי חדלו לכם מן האדם וכי אין צריך ליה לבר נש לאתמנעא מבני נשא אוף הכי אינון נמי לגביה ישתכחון בני נשא דלא יקרבון אלין באלין לעלמין וכו' אבל כד ברא קב"ה לבר נש עבד ליה בדיוקנא עילאה ונפח ביה רוחא קדישא דכליל בתלת כמה דאוקימנא נפש רוח נשמה ועילא מכלא נשמה דאיהו חילא עילאה למנדע ולמנטר פקודוי דקב"ה וכו' ואי ההוא נשמתא קדישא נטר בשעת' דרוגזיה לא יעקר לה מאתרהא בגין למשרי תחותה ההוא אל זר דא איהו בר נש כדקא יאות וכו' ואי ההוא בר נש לא נטר לה ואיהו עקר קדושה דא מאתרה למשרי באתרה סטרא אחרא ודאי דא איהו בר נש דמריד במאריה ואסיר לאתקרבא בהדיא וכו' והנה עתה מדברי המאמר נתבאר חומר וחוזק עון הכועס כי אסור למקרב ליה ולאתחברא עמיה מה שאין כן בכל העובר עבירה ולכן הוא אומר נר שמונח אחרי הדלת היינו נר ה' נשמת אדם אשר היא בקרב איש ולב עמוק ומפני שהוא כעסן עוקר אותה ממקום שבתה ונתן אותה אחורי הדלת

והנרמז בזה כי הנה חז"ל מכנים התשובה לדלת כמ"ש אצל פתחי לי אחותי פתח של תשובה וכן איתא בזוהר אצל ותפתח ותראהו כיון דפתח בתשובה וכו' ואדם הכועס נתן נר שלו שהוא נוטריקון נשמה רוח כדאיתא בזוהר פרש' משפטים מונח אחורי הדלת של התשובה אסור לפתוח הדלת היינו מ"ש בזוהר סוף מאמר הנז' וז"ל כי במה נחשב הוא ע"ז ממש ומאן דאתחבר עמיה ומאן דאשתעי בהדיה כמאן דמתחבר בע"ג ממש מ"ט בגין דע"ג ממש שאריה בגויה וכו' ואי תימא הא לשעתא הוה דעבר והדר אהדר לאו הכי דכיון דאעקר קדושה דנפשיה מניה וההוא אל זר מקפח ההוא אתר אתתקף ביה ולא שביק ליה וכו' אמר ליה והא כמה מסאבין אינון דאתדכאן א"ל שאני מסאבו אחרא וכו' אבל דא שניא מכלא דכל גופא סאיב מגו ומלבר ונפשא וכלא מסאיב וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הכעסן אין לו תקנה על ידי התשובה כשאר עבירות מפני שתי סיבות אחת היא מפני כי טומאה זו של הכעס מטמא מבית ומחוץ ומטמא הנפש ועוקר אותה ועוד לא תשוב אליו לפי כי אל זר נתגבר בו פעם בפעם וקשה לפרוש ולכן הוא אומר אסור לפתוח הדלת הוא דלת של התשובה והתימה והרי כל העבירות יש להם תשובה שנאמר שובה ישראל עד ה' אלהיך אפילו כפרת בעיקר כך אמרו חז"ל אין לך דבר שעומד בפני התשובה ואתה אומר אסור לפתוח פתח של תשובה ולכן חזר והגיד הסיבה שמא יכבנו הרוח כי הנה חז"ל אמרו אין אדם חוטא אלא א"כ נכנס בו רוח של שטות וכאשר עושה תשובה נאמר רוח הולך ולא ישוב אבל רוח של שטות זה הנכנס בכעסן הוא חמור כע"ז ממש והוא שוכן בקרבו אינו זז משם ולכן חיישינן שמא יכבנו לנר זה הנשמה שלו הרוח של שטות שהוא שוכן שם במקום הרוח של הקדושה שנעקר משם כי יחזור לכעוס ואין לו תקנה לפי כי אינו יוצא מדי דפיו לעולם ואם הוא קבוע נר זה הוא נשמתו בכותל שאחרי הדלת והרמז בזה כי הנה הדלת הוא של אות ה"א לפי כי כך אמרו חז"ל מפני מה נברא עולם הזה בה"א לומר הרוצה לצאת יוצא ולכן העולם דומה לאכסדרה ולא נבנה פנת הצפון ואמנם כאשר ה"א זו פרוצה היא דלת מורה על ענין התשובה והכותל שאחורי הדלת היינו אות ו' שבתוך אות ד' ולכן חזר ונעשה אות ה' שמורה על דבר והפכו כי הוא פתוח מלמטה לומר שאם בקש לצאת יוצא ויש לו פתח קטן מלמעלה להגיד אם חוזר בו מעייל ליה מתמן ולכן יאמר אם נר זה קבוע בכותל שאחורי הדלת כאמור אסור לפתוח הדלת בענין התשובה ולנעלו כדרכו כלומר לפי כן אחז"ל הרשעים מלאים חרטות ולכן זה כך יעשה גם כן פעם אינו כועס ופעם טורף נפשו באפו לכן אסור לפתוח הדלת ולנעול כדרכו של רשע שמא תהא הדלת נוקשת עליו ותכבנו ר"ל שמא אותה תשובה אשר יעשה נוקשת עליו דלא סגי ליה בלתי

ייסורין ותכבנו לפי שנאמר והרשעים כים נגרש שמוציא הזוהמא על שפתו כך הרשע בבא עליו נקישת הדלת צרה וצוקה יוסיף לחטא ומכבה הנר והתשובה שעשה אלא פותח ונועל בנחת אף על גב כי לענין דברים אחרים כך פותח ונועל בזה יהיה בנחת שלא יכעוס כלל דיבורו בנחת ואם הוא קבוע בדל' עצמו בענין התשובה קבוע בה שפתיחתו או נעילתו מקרב השמן לנר היינו חיים הוא השמן הנז' כד"א כשמן הטוב וגו' חיים עד העולם לפי כי כך אמרו חז"ל התשובה נותנת חיים לעושיה שנאמר עליהם חיה יחיה והיינו שמקרב שמן זה לנר היא הנשמה כאמור או מרחיק השמן של החיים ולכן אסור לפחתו ולנעלו לסגור דלת התשובה אחר כך אלא לעולם יהיה פתוח כי כן ימינו של הקב"ה לעולם פשוטה לקבל שבים היינו מש"ה שער החצר הפנימי ביום השבת יפתח כי ה' אלהי ישראל בא בו באותו שער הלב של האדם הפותח אותו לשמו:

[ב] אסור לפתוח הדלת כנגד המדורה עוד ימצא עון גדול אשר אנחנו טמועים בו היינו השנאה כמשחז"ל מקדש שני מפני מה נחרב אעפ"י שהיה בו תורה ומצוה מפני שנאת חנם להודיעך כי יותר קשה מע"ג ג"ע ש"ד והטעם הוא אצלי מפני כי כל הדברים יגעים פונים לענין אדם הראשון כאשר ביארתי בחיבור זה מראש ועד סוף ומה גם עתה והענין כי הנה אמר החכם שנאה מחמת קנאה אין לה תקנה וכן היה בענין אדם הראשון שנ' ויקנאו בו כל עצי עדן ונוסף עוד ויקנאו בו אחיו וישנאו אותו ולכן נחלק מלכות בית דוד ולכן נחרב הבית ולכן בא הרמז בדין זה אסור לפתוח הדלת הוא ענין התשובה כאמור כנגד המדורה היינו אש הקנאה והשנאה שאין דוגמא לאש זו שהיא קרובה קצת אל הדלת ר"ל כי הנה בענין הכעס העוקר נשמתו נתבאר ממ"ש בזוהר כי הוא רחוק מאדם התשובה אבל עון זה אינו כל כך חמור אלא הוא קרוב קצת לפתח של התשובה ואעפי"כ אסור לפתוח בה ואפילו אין שם אלא רוח מצויה היינו רוח של שטות אבל אינו עוקר רוח האדם כמו הכעס ולכן אם היה פתוח כנגדה של התשובה מותר לסוגרו אותו עון כי הנה איתא בזוהר פרשת נשא דף קכ"ב וז"ל כי יפתח איש בור וגו' ומה על דא כך מאן דגרים לאבאשא עלמא בחובוי עאכ"ו אלא תווהנא דאע"ג דאבחיש עלמא אמאי אית ליה תשובה דכתיב איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם וגו' והתודו את חטאתם וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כי נמשל העון לנוקב כי יכרה איש בור ונאמר ונוקב שם ה' ולכן הוא אומר אבל אם היה פתוח כנגדה מותר לסוגרו כמש"ה ולא יכסנו ואין בו משום מכבה: [ג] שכח נר על הטבלה חזר והגיד אם חטא בשוגג והיינו מ"ש שכח לפי כי לא היתה כונתו לכך והניח נר זה נשמה או רוח על הטבלה היינו משחז"ל במאמר ונטעתם כל עץ מאכל הרי שנכשל אדם בעבירה מה יעשה ויחיה ואם

למוד לקרא דף אחד יקרא שנים והיינו שאמר שהניח הנר הוא הנשמה שלו על הטבלה היינו בא דוגמא לדף שהיה למוד לקראת אשר בהטותו למד דף אחר ולכן מנער את הטבלה זה הדף והוא נופל אפי' אם הוא דולק אם לא ילמד בתורה הוא נופל מאחר כי נכשל בעבירה כאמור רק שלא יכוין לכבותו כלומר גם אם באולי פעמים נופל כי אינו לומד כאמור גאולה תהיה לו בלבד שלא יהיה מתכוין לכבותו לגמרי ובלבד שיהיה נר של שעוה אבל אם היה של שמן וכו' והענין כי הנה נר של שעוה יהיה הרצון לרמוז כי מה שקנה אותו נר בשבת תוספת נשמה או רוח היינו מפני שהיה קובע עתים לתורה וכנ"ל כי צריך האדם הרודף אחר השלימות כמ"ש שמאי הזקן מחד לשביך בשבתיך וכדי שלא להוציא חלק זה המאמר נימא ביה מלתא מ"ש אבל הלל מדה אחרת היתה בו וכו' מהו מדה אחרת הי"ל למימרא שלו אבל הלל אומר ברוך ה' יום יום ונדעה למה לא ישר בעיניו מה שהיה עושה שמאי הזקן אמנם הוא כי השלמים אלו מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי ושניהם מתכוונים להורות את בני ישראל לקנות השלימות לצורך השבת להיות כי הוא שקול כנגד כל התורה וביותר כי כן צריך להעביר עונות ראשונים של אדם הראשון ושל ישראל כי לכן כאשר כל אחד היה נמצא נשמתו בגוף האדם כמשחז"ל בפסוק איפה היית בייסדי ארץ איפה שלך היכן היתה וכן הגוף נמשך מגופו נמצא כי ברח מזכי אבא על ידי מעשיו כמו שביארתי בפ' אלה המצות אשר יעשה אותם האדם ר"ל האדם הידוע הוא אדם הראשון העשה אותם כי כן נמי דרשו חז"ל בפ' אשר בנו בני האדם זה אדם הראשון ולכן יאמר אלה המצות אשר יעשה אותם האדם נמי זה אדם הראשון באמצעות ישראל וחי בהם לחיי עלמא כתרגומו ומה גם ימצא בהם ועש' טוב לזכות לתוספת נשמה בשבת היינו הנשמה שנאבדה מאדם כשחטא זיהרא עילאה ואשר היו העטרות של אור בראשן של ישראל ויתנצלו בני ישראל את עדים חוזרים ובאים לישראל בערב שבת ולכן צריך האדם להיות מוכן לכך ולכן אמר שמאי מחד לשביך לשבתיך התקן עצמך מיום ראשון והלאה להיות מוכן לקבל תוספת שבת אבל הלל מדה אחרת היתה ללמד לבני ישראל כי יש שלמות שהוא נקנה נמי בכל יום ויום והיינו מדה אחרת היתה בו הוא הדבר שביארתי במה שהיה הלל אומר לתלמידיו אני הולך לגמול חסד עם אורח שיש לי וענו כלם ואמרו לו וכי בכל יום יש לך אורח והשיב להם בנועם דבריו והדא נשמתא וכו' שדקדקתי כי אין זה צודק לומר כי הוא אורח מחדש בכל יום אמנם דבר גדול רמז להם במתק דבריו כי האדם השלם על ידי מעשיו הטובים הוא קונה בכל יום נשמה חדשה על ידי התפלה גם עטיפת ציצית שנא' בו כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי על ידי הנחת תפילין כאשר ביארתי

בחלק הקודם וזה התוספת אין זה קבוע כי בכל יום האדם מרויח אותם בשעת התפלה והולכים להם וליותר מוכן הם אצלו כל היום נמצא כי צדק הלל במאמרו הדא עלובת' היום כאן ולמחר איננה והיינו מ"ש במאמר זה אבל הלל מדה אחרת היתה נמצאת בו מש"ה ברוך ה' יום יום ר"ל כי זה הפסוק סמוך לקודם עלית למרום זה משה שבית שבי של התורה וגם לקחת מתנות באדם העטרות של ישראל שנתן להם הקב"ה על ידי השבת כמ"ש חז"ל אמר הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה לך והודיע לישראל תוספת שבת הנמשך להם ואף סוררים כי סרו מהר מן הדרך ומה גם לעתיד בבא השבת הם זוכים לשכון יה אלהים בקרבם אור בה וזה לענין הכלל אמנם ברוך ה' יום יום בכל יום מן החול יעמוס לנו הצדיקים ולכן ללמוד את בני ישראל וקנו השלימות בימי השבוע נמי כך היה אומר אבל הלל מדה אחרת של שלימות היתה בו שנאמר ברוך ה' יום יום וזה יועיל לקנות האדם בשבת נשמה עליונה יותר ולכן יבא הרמז בזה שאמר ובלבד שיהא נר של שעוה היינו נוטריקון שעה ו' אם יתעסק האדם בתורה ובמצוה ו' שעות קרוב למה שהיו עושים חסידים הראשונים שוהים שעה אחת קודם תפלה ושעה לאחר תפלה ושעה לתפלה ובכן יהיה מתקן עון הקודם ומה גם עון שלו כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעי' הם עונות ורשעים עוד אינם או שלא יהא שמן של תורה שאינו עוסק בתורה בקבע אבל אם יש בו שמן ותורתו אומנותו אי אפשר שלא יקרבנו אל הפתילה זה הגוף כנ"ל ונמצא מבעיר וכן לא יעשה בשבת ואם הניחו על הטבלה מדעת מתכוין לתקן העון על ידי הדף כאמור אסור לנערה לבטל הלימוד זה שהרי הטבלה זה הדף שלומד נעשה בסיס לדבר האסור של העון ולא יתכן לבטל אותו:

[ד] מותר להניח נר של שבת מבע"י על גבי אילן היינו לענין תוספת נשמה מותר להניח נר זה של תוספת שבת מבעוד יום על גבי אילן מאן דהוא כי לא עץ מאכל הוא וידליק שם בשבת התוספת באדם זה אף על גב כי לא היה מוכן קודם זו כחו לאלהיו השבת לשרות קדושה על הכל דליכא למיחש לכשיכנס שבת יעשה דבר מגונה ובעבורו לשקליה מניה התוספת ונמצא משתמש במחובר אדם השוה לארץ עמא דארעא אבל אין מניחין נר של יום טוב היינו תוספת רוח השורה על האדם ביום טוב אין מניחין אותו על האילן עם הארץ דשקיל ומנח ליה לפי כי אינו מבין בתורה ואינו יודע דברים האסורי' לעשות אותם ביום טוב כי לא הותר זולת אוכל נפש השוה בכל אדם ולכן יחטא ואשם ונמצא דשקיל ומנח ליה לנר זה של תוספת הבא אליו ונמצא משתמש באילן זה וכן לא יעשה:

[ה] מותר לכפות קערה על גבי הנר בשבת וזה יהיה דוגמא למשחז"ל בקש איוב לכפות קערה על פיה שאמר תם ורשע הוא מכלה בענין זה מותר להיות עושה כך מותר לכפות

קערה היינו עיקר זה שהקב"ה מודד לאדם כפי מעשיו ואע"ג כי האדם רואה צדיק ורע לו טוב אחרית דבר מראשיתו והעיקר הוא לחיי עולם הבא אעפ"י כן מותר לכפות קערה זו על גבי הנר בשבת שהוא תוספת שבת של נשמה ורוח וזה לנו האות עצמי כי גם בעולם הזה האדם זוכה לתוספת שבת זה אם כן אם יתאונן אדם חי יהי' גבר על חטאיו הם גורמי' לו ההעדר והייסורין ואם לא עכשו יהיה מן הגלגול שהוא חייב על מה שחטא בתחלה והקב"ה פוקד עון על שלשים ועל רבעים מותר לעשות כן כדי שלא תאחוז בקורה זה האור אש המתלהב בקרב איש ולב עמוק כך ראוי האדם להתבונן משחז"ל למה הצדיק דומה בעה"ז לאילן שעומד במקום טהרה ונופו נוטה על מקום טומאה נקצץ הענף נמצא כלו עומד במקו' טהרה כך הם הייסורין לצדיק למרק איזה עון לטוב לו לעולם הבא ולכן כופה קערה זו על גבי הנר שזוכה בשבת כדי שלא תהא אוחזת האור של מחשבה זו בקורה של אילן הנז' רק יאמין כי הייסורין לצדיק הם לקצוץ ענפים הנוטים למקום טומאה רק הקורה עצמה קיימת לחיי העולם הבא אמנם הקערה תהיה מנוקבת שאם היא שלימה מכבה הנר כך הנחה זו רעועה כי יש כמה צדיקים זוכים לשתי שלחנות כנראה לחוש העין:

ועתה אמרתי אגלה אזנך בדינים אלו מה פתרונם למעלה מ"ש נר שמונח אחרי הדלת כי הנה זה הנר אף על גב שנתבאר במאמר הקודם שאמר מאי נר אלא כד מקבלא רמ"ח שייפין עילאין ופתחת תרין דרועין דילה היינו נר משמע כי זה יהיה כונת כינוי נר ותו לה אין האמת כן אלא ימצא נר באופן אחר כדאיתא בתיקונים ואמנם לכן אמר בלשון זה מאי נר להודיעך כי ימצא נר באופן אחר ובדרך קצרה נר האחד העליון הוא נר של שבת והשני הוא בסוד נר של חנוכה ולכן יאמר אלא כד מקבלא ר"ל נודע כי יש נר מצוה בסגנון אחר אלא זהו הנרצה עתה בפירוש נר וזה יהיה כונת מ"ש נר שמונח אחרי הדלת היינו דוגמא של נר חנוכה אסור לפתוח הדלת שמא יכבנו הרוח דאף על גב שנאמר אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לפי כי על ידי מעש' הגשמי נעשה הדוגמא ברוחני ולכן אמרו חז"ל אם באת לב"ה הוי מתכוין להכנס דלת לפנים מדלת כי הלשון מיותר מ"ש הוי מתכוין להכנס כי מה כונה צריך לזה כך הי"ל הכנס דלת לפנים מדלת אמנם דבר גדול הודיעו חז"ל במתק דבריהם. כי אין לאדם להכנס לב"ה פתאום כנכנס לביתו והוא דרך חול כי אפילו שם צריך להשמיע קולו כההיא דרבי חנינא הוה מבעבע קודם שנכנס ע"ש ונשמע קולו ק"ו לביתו של מקום ודין לא צריך למימר אבל הוי מתכוין כי יהיה לך כונה עצומה התבונן שאתה נכנס למקום אש להבת שלהבת בשני פתחים עליונים שהם דלת לפנים מדלת היינו הרמז ד' פסוק

ראשון של אחד וד' של פסוק שני ועד ויהיה מתכוין קודם שנכנס לב"ה בזה כי כן נמי למעלה אדם דקדושה נכנס בהם והם שער החצר החיצון ושער החצר הפנימי ולכן נר זה שמונח אחורי הדלת אסור לפתוח הדלת שמא יכבנו הרוח של שטות לפי כי נשים דעתן קלה ולכן המזוזה שבדלת שם שדי מבחוץ להבריח רוח רעה שאחורי הדלת ואם הוא קבוע בכותל שאחורי הדלת היינו תל שהכל פונים בו והיינו כו"תל כדאיתא בזוהר ובתיקונים והיינו שם והיה שלפנים במזוזה אסור לפתוח הדלת מטעם אחר אסור לפתוח הדלת ולנועלו כדרכו כי בזמן שהאדם נכנס שם נפתח וכשיוצא משם יהיה סגור שמא תהא הדלת נוקשת עליו בסוד שערי ציון כאשר דבקו שערים זה בזה ותכבה הנר אלא פותח ונועל בנחת כמש"ה דברי חכמים בנחת נשמעים כי כן למדנו דרך ארץ מתרנגול שמפייס אחר כך בועל וכדאיתא בזוהר כי לכן אמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה ואם הוא קבוע בדלת עצמו שפתיחתו ונעילתו מקרב השמן לנר או מרחיקו ממנו וסוד הענין מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ז. וז"ל אבל מאי כתית אלא רזא עילאה איהו דכיון דאיהו שמן מאי כתית אלא רמז הוא דקא רמיז לשמשא בנוקבא לאנגדא לגבה שמן רבות כתית כדקא יאות לה לא הוי אלא כתית לאפקא מזתין דאינון שייפין דגופא ולאמשכא ההוא נגידו מלעילא בכל שייפא ושייפא לא הוי אלא כתית וצדיק איהו דכתיש כתישין ואפיק מכל אינון שייפין עילאין דאינון זתין קדישין משח רבו בתיאובתא שלים לגבי נוקביה ואי לא כתיש לא יפוק ההוא משחא אלא בלא תיאובתא דשייפין וההוא נגידו לא אתהני מניה נוקבא ולא הוי כדקא יאות עד דתהא כלולה מניה לאתהנאה מניה עכ"ל והנה ממאמר זה ממנו נקח ללמוד כי כדרך שהצדיק כתיש כתישין גם בסוד הכלה יהיה כסגנון זה כדי שימצא הנאה לצדיק והיינו סוד צדיק עייל צדיק נפיק שנאמר צדיקים ירשו ארץ והבן ולכן אמר ואם הוא קבוע בדלת עצמו שפתיחתו ונעילתו באותו הנענוע מקרב השמן לנר בסוד שמן כתית או מרחיקו ממנו אסור לפתחו ולנעלו שלא יהיה גורם כן למעלה והבן:

אסור לפתוח הדלת כנגד המדורה והדוגמא לזה הוא המדורה דאשא כדאיתא במאמר הנ"ל מפרשת ויקהל ההוא מדורא דאשא המתגברת בכל ערב שבת ומדלגת לתוך כל אותם הגוונים ודוחה אותם לחוץ והיא נכנסת בפנים לקחת האור מן הנקודה הפנימית הקדושה ולכן יאמר אסור לפתוח הדלת של הכלה כנגד של אותה המדורה שהיא מסטרא אחרא שהיא קרובה קצת אל הדלת דוגמא של המדורה עליונה שמתקרבת קצת לצד הפתח של הכלה לקחת ממנה אור ואפילו אין שם אלא רוח מצויה היינו רוח של

שטות הנכנס לאדם להחטיאו אבל אם היה הפתח זה של קדושה פתוח כנגד המדורה ורוח חזק דסטרא אחרא מותר לסוגרו הפתח ואין בו משום מכבה אלא מניעת הנזק:
שכח נר על הטבלה דהיינו כי אדם זה בא להעיר התיקון עליון ומעשיו אשר לא טובים גרמו לו השכחה ולכן הניח נר עליון זה על הטבלה היינו דף אחד מנער את הטבלה זה הדף שהוא מדה אחת מאותם ארזי לבנון אשר נטע שהיו כקרני חגבים ושתלן הקב"ה בגן עדן כמשחז"ל מנער טבלה זו דהיינו על דרך משחז"ל טבל מהו טבל לא כך טבלה זה והוא נופל מאליו ונתקן אפי' אם הוא דולק רק שלא יתכוין לכבותו דאף על גב כי זה מורה לו העדר אמנם יותר טוב הוא להיות דולק ולא לכבותו לגמרי ובלבד שיהא נר של שעוה שהוא נוטריקון שע וה ר"ל כי שע הם ש"ע נהורין עילאין שמאירים בפנים עליונים אותיות וה' הם חתן וכלה שמאיר בהם שני פעמים אל במלוי הם בגימטריא ש"ע אבל אם יש בו שמן אין זה ענין הארה רק המשכת אור מלמעלה למטה שנאמר כשמן הטוב על הראש ומשם יורד על הזקן עליון ומשם יורד לזקן אהרן היינו זקן תחתון שיורד על פי מדותיו ונעשה טל שיורד על הררי ציון כי שם צוה ה' את הברכה עליונה שנמשכת עד שם אף ע"ג כי אימא עילאה עד הוד אתפשטת ותו לא שם צוה ה' את הברכה שהולכת לשם והיא חיים טל זה הוא של חיים הנמשך עד העולם תחתון ולכן אם הוא של שמן נר זה אי אפשר שלא יקרבנו אל הפתילה זה העולם היא הכלה ונמצא מבעיר אש הייחוד ואינו נעשה הוא דבר קשה ואם הניחו עליה מדעת מאחר כי לכך היה מתכוין ואם מעט הארה הוא אסור לנערה שהרי הטבלה נעשית בסיס לדבר האסור כי לא נכון לעשות ייחוד בסגנון זה: מותר להניח נר שבת מבעוד יום על גבי אילן הוא עץ החיים וידליק שם בשבת מאות' הארה שלו דליכא למיחש לכשיכבה זה הגשמי לשקליה מניה ונמצא משתמש במחובר אבל אין מניחין נר של יום טוב והוא גרוע מהארת נר של שבת על גבי אילן זה עץ החיים כנזכר דשקיל ומנח ליה ונמצא משתמש באילן ולא בנר:
מותר לכפות קערה היא עקרת הבית על גבי הנר בשבת כדי שלא יתאחז האור בקורה של העץ לא יהיה מאיר בפנים ונכנס האור מבפנים היינו חיים עד העולם כאמור:

סימן רעח

[א] הנה נודע כי הבלתי הגון יקרא חולה דהיינו כי הרשע נקרא מת שנאמר ואתה חלל רשע לכן רשעים בחייהם נקראים מתים אמנם מי שלא הגיע למדה זו נקרא חולה שיש בו סכנה לפי כי רובו עונות אמנם האיש הבינוני נקרא חולה. שאין בו סכנה שנאמר וירא אפרים את חוליו ולכן הוא אומר מותר לכבות הנר היינו התוספת הנמצא לאדם

בשבת שהוא נוטריקון נר היינו נשמה רוח כי מה מועיל לו תוספת זה מאחר כי אינו חס על עצמו לתקן מעשיו ולכך מותר לכבות הנר שלהם כי כמה נר רשעים יהיה דולק ידעך יותר טוב להם המיתה כמ"ש חז"ל לפי כי כל זמן שהם בחיים מכעיסים את קונם מת וימת לבו בקרבו והוא היה לאבן אז טוב להם ולכן מותר לכבות הנר בשביל שיישן החולה שיש בו סכנה היינו שרובו עונות ולכן נוטה למות לפי שנעשה רשע ונקרא מת ולכן כל עוד שלא הרשיע קרי ביה ענין המיתה בכינוי שינה והיינו מה שאמר כדי שיישן החולה זה שיש בו סכנה שירשיע לכן אז טוב לו למות בצדקו הנמצא בו עכשיו:

ולענין הנוגע למעלה הנה החולה זה היינו כמש"ה כי חולת אהבה אני והוא דוגמא למשחז"ל בתחלה היו חפצים ישראל לשמוע דבר הלכה אבל עכשיו שהם חולים מן השעבוד אינם רוצים אלא לשמוע דברי הגדה ודרשה ולכן יאמר מותר לכבות את הנר זה של תורה ואל יקשה בעיניך לעשות כן שהרי חז"ל אמרו מסיע אבנים זו הדרשה אמנם ובוקע עצים זה גמרא יסכן בם כי הוא נהנה מן הדין וההוראה היוצא מן הגמרא אעפ"כ מותר לכבות זה הנר המאיר דוגמא לגמרא שהאדם נהנה ממנו לפי כי זה הוא כעין הוראת שעה בשבת דוקא בשביל שיישן החולה הם ישראל שהם חולים מן הגלות שיש בו סכנה כך אמרו חז"ל שבי כלהו אתנהו ביה בשביל שיישן כי השינה בשבת תענוג ודבר הלכה קשה הבין שמועה ולכן יותר טוב ללמוד בשבת דרשה ואגדה כאמור וכן הוא דוגמא זו למעלה הכלה הצדקה שהיא חולה מענין הגלות החל הזה כדאיתא בתיקונים וכמה אסיין אתיין לגבה ואין יכולים לרפאת אותה ולכן היא אומרת השבעתי אתכם וגו' שחולת אהבה אני וכדאיתא בזוהר פרשת ויחי דף רמ"ב וז"ל וכי מאן קריב למלכא ככנסת ישראל ואיהי אמרת אם תמצאו את דודי מה תגידו אלא בנות ירושלם אינון נשמתין דצדיקייא דאינון קריבין למלכא תדיר ומודעין למלכא בכל יומא עסקוי דמטרוניתא וכו' ולכן להם מגלה סודה ואומר שחולת אהבה אני לפי כי יש יכולת באדם לרפאת אותה ולחבר אותה עם המלך והיינו הרפואה שלה ולכן יאמר מותר לכבות אדם הגשמי הנר שלו בשביל שיישן החולה זה כי העיקר לזה הוא השינה לפי כי כן נמי הרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה ונעשה ייחוד עליון וחולה זה יש בו סכנה מאחיזת סטרא אחרא ובזה מסתלק:

סימן רעט

[א] הנה כל עיקר הדינים האלו וכיוצא בהם טוב טעם לכל המעשה אשר יעשה האדם להיות תיקון למה שעבר גם להווה כנ"ל וכן לעתיד וכבר הדברים מפורשי' הם במקומן

ולכן בא דין הטלטול לרמוז על מעשה האדם היינו טלטולי גבר וזה יהיה ענין הגלגול ולכן יאמר נר שהדליקו בו באותו שבת אעפ"י שכבה אסור לטלטלו והדין מיוסד על דבר אמת הנ"ל כי האדם על ידי המעשים אשר יקדים לעשות במעשה ובמחשבה בששת ימי החול אז הוא מכין לשבת וזוכה לתוספת רוח או נשמה כפי ההבנה הנמצא בו וכדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ב. וז"ל ותנאין ואמוראין נפש יתירה בשבת לכל ישראל כחדא חד איהי אבל לכל בר נש איהו כפום עובדוי וכו'. למדנו מדברי המאמר כי התוספת שבת. השורה על האדם הוא כפי מעשיו ואמנם זה התוספת יהיה בשבת בלבד ואחר כך מסתלק כמשחז"ל שבת וינפש כיון ששבת ויי נפש ולכן התקינו ענין ההבדלה כדלקמן ולכן יאמר נר שהדליקו אותו בשבת היינו תוספת רוח ונשמה שניתוסף באדם בשבת וזה ימצא בו משעה שמדליק נר הגשמי ודאי כנ"ל אעפ"י שכבה אסור לטלטלו לפי כי בזה יהיה גורם טלטול נמי לנשמתו כי תסתלק ממנו והרוח תשוב אל ה' אשר נתנה וכן מותר השמן שמדליק בשבת אסור לטלטלו דבהאי מתקיים בו טלטולי גברא ולכן באותו שבת אסור לטלטלו ולהסתפק ממנו שלא יהיה סיבה שיסתלק ממנו תוספת שבת:

[ב] נר זה שאמרנו שאסור לטלטלו אפילו לצורך גופו והנה כבר נתבאר למעלה ענין מוקצה מחמת מיאוס ואמנם זה הטלטול הוא מוקצה מחמת עצמו והיינו מ"ש אסור לטלטלו אפי' לצורך גופו או לצורך מקומו אסור והענין הוא בדרך זה כי מאחר אשר יזכה האדם בתוספת שבת היינו נר זה נשמה או רוח אחר כך אסור לטלטלו לעשות מעשה אשר לא טוב כדי שילך לו וזה יהיה לצורך גופו וכן נמי לצורך מקומו היינו מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף ר"ד. וז"ל האי רוחא אתהני מהנאותן דישראל בהאי יומא ומענוגא דילהון וכו' חולקא דלעילא אתעטר בהאי מענוגא עילאה קדישא ואתהני מזיוא עילאה חולקא תתאה אתעטר בהאי טעמא דלתתא ועל דא בעי לענגא ליה במיכלא ובמשתיא ובחדוא דכלא בלבושי יקר וכו' והנה למדנו ממאמר זה כי ההוא רוחא עילאה אשתלים לתתא על ידי המעשה אשר יעשה האיש הישראלי ואם האדם פוגם מעשיו כביכול אינו נשלם אם כן נמצא כי אותו חלק השלימות שלו הוא בעולם זה התחתון הגשמי ולכן נאסר הטלטול אפילו לצורך מקומו והדוגמא באדם דאף על גב כי אדם זה העוה את דרכו אם יהיה זהיר בטלטול זה אפילו לצורך מקומו כך לא תסתלק ממנו הנר שלו שבא לו בתוספת שבת אפינו לצורך עצמו של התוספות כי טוב לו אז מעתה שיסתלק ממנו ופנה למעלה וכן לצורך מקומו העליון כדי להתחבר עם החלק שלו גם לצורך מקומו בגוף האדם הכל אסור וכן לא יעשה ויש מי שהתיר ולא נראו דבריו ומה גם מן הטעם המפורש כאן וכן לקמן:

[ג] לטלטל נר על ידי שנותנים עליו לחם בשבת אסור והענין כי הנה זה הטלטול הוא יהיה לאחד מן הדברים האמורים ואם הדוגמא לזה על ידי התורה הנקרא לחם שנאמר לכו לחמו בלחמי כאשר יחשוב כי על ידי התורה תשכון עליו הנר של שבת היינו תוספת שבת ואינו כן רק מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת ולכן אסור לטלטלו בגשמי כי כן נמי לא יוכל לטלטלו להביא אותו עליו מלמעלה ויש אומרים אם נתן עליו הלחם מבעוד יום מותר לטלטלו על ידי לחם דהיינו הלמוד שילמוד בתורה מבעוד יום אף ע"ג כי צריך הכנה לקבל תוספת שבת מכמה ימים ונוסף עוד ביום הששי שנאמר והכינו את אשר יביאו והיה משנה מן התורה ומעשה הטוב פי שנים בערב שבת עם כל זה אם נתן הלחם של תורה עליו מבעוד יום יש מי שמתיר לטלטלו בשבת ולהוריד תוספת שבת עליו בשבת היינו הנר הנזכר על ידי לחם זה ואין לסמוך עליו:

[ד] אם התנה מערב שבת על נר זה שיטלטלנו משיכבה והנה זה התנאי יובן על ידי התשובה כי איך יתכן לאדם להתנות בענין תוספת שבת אם לא על ידי התשובה כאשר כך היו התנאים מזמן הבריאה כדאיתא בזוהר כשבא הקב"ה לברא אדם הראשון אמרה התורה האי אדם דאת בעי למברי זמין הוא לארגזא קמך אי לא תאריך רוגזך עמיה טב דלא תברי יתיה אמר לה קב"ה וכי למגנא אתקרינא ארך אפים וברא קב"ה תשובה דאם יתובון בני נשא מחטאיהון תשובה זמינא לקבליהון וכן במדרש חזית ז"נ אפריון זה העולם עשה לו המלך שלמה מלך שהשלום שלו מעצי הלבנון בעצת התורה המלובנת בדברים ובעצת התשובה המלובנת במעשיה הנה נמצא שלמדנו מאלו המאמרים כי כך היה התנאי מזמן הבריאה כי על ידי התשובה נתקן הכל ולכן יאמר אם התנה מערב שבת על נר זה הוא תוספת שבת בתוספת נר והיינו על ידי התשובה התנה על נר זה של התוספות שיטלטלנו טלטולי גברא משיכבה אף על פי שיכבה על ידי איזה עון עקבי מותר לטלטלו ולחזור להמשיך אותו תוספת עליו מלמעלה אחר שכבה ונסתלק זו נרו לאלהיו על ידי התשובה כאמור: [ה] נר שהדליקו בשבת הוא תוספת נשמה כאמור לחיה ולחולה וילדה החיה ונתרפא החולה מותר לטלטלו אם כבה והנה הדוגמא לחיה הוא משחז"ל החיה מטרפותה ואמרו חז"ל חיה בכלל בהמה ולכן מורה כי אדם זה אף על פי שחטא ועשה מעשה בהמה לא נשתרש בחטא והחולה כבר נתבאר למעלה הוא האדם הבלתי שלם אמנם אין זה מכלל רשע כי רשעים בחייהם קרויים מתים שנאמר ואתה חלל רשע אמנם הוא חולה מסיבת העון ואונו בריא ונתרפא ע"י התשובה שנאמר דרכיו ראיתי וארפאהו דהיינו רפואת העון מותר לטלטלו אם כבה לחזור ולעורר על נר זה הוא

התוספת ולטלטלו מלמעלה לשרות עליו והוא הדין למדליק בשבת בשוגג אשר חטא על הנפש בשוגג וכבה בעבור כך שמותר לטלטלו ולהמשיכו עליו מלמעלה כאמור:
[ו] נר שלא הודלק בו באותו שבת כי הדוגמא לזה יהיה האדם שלא היה שלם ומוכן לקבל תוספת שבת כנ"ל ולכן לא הדליקו בו נשמה יתירה באותו שבת אפי' הוא של חרס דמאיס והדוגמא לזה עם הארץ כדאיתא בזוהר פ' בהעלותך דף קנ"ג. וז"ל ואי נשמתין חמריים דאינון מאני דחרס שבירתן זו היא טהרתן כד"א זבחי אלהים רוח נשברה ולכן יאמר אף על גב דמאיס ואפילו הוא של נפט שמסריח מצד הקליפה הדבוקה בו כי הוא סרוחה כדאיתא בזוהר פרשת תצא פ' אשפה מטונפת דזרקין בא כלבים וחמורים מתים מותר לטלטלו ולהביא לו נשמה מלמעלה לפי הכנתו דמוקצה מחמת מיאוס מותר כגון זה: [ז] מנורה בין גדולה בין קטנה והדוגמא לזה הנשמה עליונה הנמשכת על אדם השלם דוגמא למש"ה ראיתי והנה מנורת זהב כלה מענין התורה שנאמר הנחמדים מזהב ושבעה נרותיה עליה מן המצות הנקראים נר שנאמר כי נר מצוה שרצה לומר האיש השלם שהיה מקיים סברת שמאי הזקן מחד לשביך בשבתיך כנ"ל וזה יהיה מכונה למנורה לגודל הבנתו בין גדולה בין קטנה אחד המרבה ואחד הממעיט שנינו ובלבד שיכוין דעתו לשמים אם הוא של פרקים כי לא היה תורתו אומנותו רק לפרקים קובע עתים לתורה אין מטלטלין אותה להביא עליו תוספת אור מלמעלה כאמור כי לענין זה צריך טלטול מלמטה נמי וחיישינן שמא תפול ותשבר ולא יוכל להשלים כל הדברים שהיה עושה בחול לא יוכל לעשות אותם בשבת כדי לקנות תוספת יותר ממה ששרה עליו והתפרק ויחזירנה ונמצא עושה בלי מחדש בעצמו לאחר שנשבר ואפילו אם אינה של פרקים כי אין עושה תורתו לפרקים אלא יש בה חריצים סביב רושם מן הלימוד ודומה לשל פרקים לענין הלימוד אבל אין לו פרקים ידועים אסור לטלטלם מן הפעם עצמו האמור:
ועתה הנני שב לבאר הדינים האלו כפי דרך האמת וכך הוא נר שהדליקו בו באותו שבת כי להיות אשר מעשה של התחתונים הוא מעורר דוגמתו למעלה כאשר נתבאר עד כמה פעמים ולכן אדם המדליק נר של הנשמה שלו על ידי תורה ומצוה כך הוא גורם למעלה לפי כי כך התנה הקב"ה עם הירח כאשר גזר עליה לכי ומעטי את עצמך אמר' לפניו רבונו של עולם בשביל שאמרתי לפניך דבר הגון כך גזרת עלי אמר לה צדיקים יהיו נקראים על שמך ודוד הוא הקטן וישת על ראש אפרים והוא הצעיר ולכן מוכרח הוא כי מעשה הצדיקים יעשה התעוררות למעלה ולכן נאמר החכם עיניו בראשו ואיתא בזוהר פרשת בלק דף קפ"ז: וז"ל וכי באן אתר עינוי דבר נש אלא בראשו דילמא בגופו או

בדרועוי דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא אלא הכי תנינן לא יהך בר נש בגלוייא דרישא ארבע אמות מאי טעמא דשכינתא שרייא על רישיה וכל חכים עיניה ומלוי ברישיה אינון בההוא דקיימא על רישיה וכד עינוי תמן לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה אצטריך למשחא וכו' ושלמה מלכא צווח ושמן על ראשך אל יחסר דהא נהורא דבראשו אצטריך למשחא ואינון עובדין טבאן וע"ד החכם עיניו בראשו וכו':

והנה מבואר מדברי המאמר כי מעשה האדם מדליק נר על ראשו מאור עליון השורה עליו וזה עצמו יהיה לו מן המעשה הטוב שעשה שהוא המעורר הייחוד למעלה ומאותו אור שורה עליו כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל ומההוא עובדא אתעטר מאן דאתעטר ודישתאר אתעביד מניה לבושים לנשמתא לההוא עלמא אמנם לענין העולם הזה בהווה תשכון עליו רוח או נשמה כפי מעשיו ולכן יאמר נר שהדליקו בו אותו שבת למעלה בסוד הכלה הנקרא נר כדלעיל אע"פ שכבה כי לאחר שהוא נעשה הייחוד זה מסתלק ואינו מתמיד אסור לטלטלו מאותו המקום עצמו דאף על גב כי כבר נעשה היחוד אמנם כיון שעלה לא ירד ותשאר שם בבחינת נר וכן מותר השמן שבנר שכבה שהדליקו בו באותה שבת אסור לטלטלו מן המקום ההוא ולא להסתפק ממנו באותו שבת לפי כי כן נמי למעלה נעשה ייחוד אחר ואין מסתפקין מן הראשון:

נר זה שאמרנו שאסור לטלטלו אפילו לצורך גופו לפי כי כאשר מטלטל הנר הגשמי למטה כך יהיה מטלטל נר עליון ממקומו וגם לצורך מקומו אסור ויש מי שהתיר ולא נראו דבריו שהרי אנו אומרי' במוסף ממקומו יפן ברחמיו לעמו ואינו זז משם לטלטל נר על ידי שנותנים עליו לחם בשבת אסור לפי כי הנר הוא רומז על שעלתה הכלה למקום עליון כנזכר בזוהר מאי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ופתחת תרין דרועין דילה לקבלייהו בגימ' נ"ר ואמנם לחם הוא בסוד הוא"ו כנזכר בזוהר הובא למעלה וכיצד יתכן להעביר הנר ממקומו על ידי הלחם ולכן אסור לפי שמוריד אותה מגדולתה ואם נתן עליו הלחם מבעוד יום שמורה כי מאז נעשה הייחוד זה על ידי הלחם בבחינת מעלת הנר ולכן יש מי שמתיר לטלטלו בשבת על ידי לחם זה ואין לסמוך עליו בלי ספק שהרי סוף סוף מוריד הכלה מגדולתה מבחינת נר כאמור:

אם התנה מערב שבת על נר זה הגשמי שיטלטלנו משיכבה מותר לטלטלו אחר שכבה לפי כי על ידו התנאי מורה כי כן כונתו נמי למעלה לטלטל הכלה ממקומה מבחינת נר כאמור אמנם על ידי התנאי יהיה הטלטול לטובה להעלות נר זה במעלה יותר למעל' ולכן מותר:

נר שהדליקו בשבת לחיה ולחולה כי כן הדוגמא למעלה לאותה חיה היולדת בעוד האילה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דף רמ"ט וז"ל רבי אבא פתח כאיל תערוג וגו' מאי על אפיקי מים מהנהו דאתייבשו ועלמא צחי על מייא כדין תערוג בשעתא דאתעברת אסתימת כיון דמטא זמנא למילד געאת ורמאת קלין קלא בתר קלא עד שבעין קלין כחושבן תיבין דיענך ה' ביום צרה דאיהו שירתא דעוברתא דא וקב"ה שמע לה וזמין לגבה כדין אפיק חד חוייא רברבא מגו טורי חשוך ואתייא בין טורין פומיה מלחכא בעפרא כדין מטי עד האי איל ונשיך לה וכו' והנה למדנו מדברי המאמר מה ענין יולדת זו וכן לענין החולה איתא בזוהר פ' פנחס דף רי"ט וז"ל כען צריך למנדע אסיא בכמה דרגין אסתלק דפיקו דההוא חולה בגלותא דאדום דאתמר עלה שחולת אהבה אני דהא כמה אסיין אתכנסו למנדע קץ דמרעא דילה באילין דפיקין ולא חד מנייהו דאשתמודע בהון דדפיקו דההוא חולה לאו כל אסייא בקי לאשתמודע' בה וכו' הנה מבואר מדברי המאמר מה ענין חולה זו היא הכלה כי לפי שבעלה הלך ופנה למעלה נפלת בבי מרעא וכדאיתא בתיקונים דף ס"ט וז"ל קם סבא חד ואמר בוצינא קדישא הא סימנין אלין דמרעא בגלותא וכו' ובג"ד אומיאת ההיא חולה בגלותא אם תעירו וכו' וכמה אסיין ת"ח קא משתדלן לגבה בכמה בוסמין וכו' במרעה בגלותא עד דייתי ר"מ וכו' ולכן יאמר נא אם הדליק נר זה בענין הכלה דהיינו לחיה ולחולה וילד' החיה כי ילד יולד לנו לאחר מזמור יענך בסוד הנשמות כנ"ל ומה גם עתה בשבת דפליגת נשמתין כדאיתא בזוהר מתרפ' החול' האמו מותר לטלטלו אם כבה וכבר נגמר אותו הייחוד עליון שהוא בבחינת נר להעלות נר תמיד והוא הדין למדליק בשבת בשוגג כי כן נמי נעשה למעלה והודלק הנר של הכלה כאמור מותר לטלטלו להעלו' אותה במעלה יותר עליונה כאמור:

נר שלא הודלק בו באותו שבת כי הנה מאחר שהנחנו למעלה כי כל מעשה אשר יעשה האיש הישראלי גורם להיות כך למעלה זו כחו לאלהיו אמנם זה יהיה כפי כח נשמתו עד מקום השורש שלה ולכן יאמר נר שלא הדליקו באותו שבת ובזה ימצא כי גם למעלה לא הודלק נר הכלה מצד נשמתו אפילו הוא של חרס האדם הוא בלתי הגון כי לכן נאמר עליו וכלי כליו רעים ואפי' של נפש שמסריח מצד מעשיו מותר לטלטל נר העליון דמוקצה מחמת מיאוס הנמצא באדם מותר לפי דאע"ג כי מעשיו של אדם המאוסים גורמים לו להתחבר עמו הנבל' סטרא אחרא דמאיס אעפ"י כן קדושת השבת גוברת למעלה ולכן מותר לטלטלו כאמור:

מנורה בין גדולה בין קטנה הנה נתבאר בזוהר פרשת בשלח ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה אילין ארבע למה אלא כלהו תיקונא דכנסת ישראל והכי אתקרי מטה

ושלחן כסא ומנורה ומאחר שנתבאר כי מנורה היא בסוד כנסת ישראל יאמר מנורה בין גדולה בין קטנה לפי כי כן נמי הכלה פעמים קטנה ופעמים היא גדולה שנא' שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל אם היא של פרקי' אין מטלטלין אותה לפי כי כן הפרקי' של רחל הם יורדי' בעולמות למטה לפי כי כך נגזר עליה לכי ומעטי את עצמך ומאחר כי בע"ש נתחברו כל הפרקים ועלו למעלה ונבנית הכלה אין מטלטלין אתה ממקום שעלתה לשם דחיישינן לה שמא תפול ותתפרק שהנה נגזר עליה נפלה ולא תוסיף קום מעצמה אבל הצדיקים מקימים אותה כדאיתא בזוהר פ' שמיני שלפי שנפלה אין מקימה אומרת לישראל בניה סמכוני באשישות ולכן חיישינן שמא תפול ותתפרק ויחזירוה ונמצא עושה כלי כי כן עיקר המעשה לעשות אותה כלי כך אמרו חז"ל אין האשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי ואפילו אם אינה של פרקים כי כן לאחר שעלתה למעלה כבר נבנית אלא לא יש בה נראה פרקים אלא חריצים סביב ודומה לשל פרקים עכ"ז אסור לטלטלה ממקומה:

סימן רפ

[א] הנה נתבאר למעלה כל מעשה האיש הישראלי הוא גורם למעלה ענין ייחוד מכ"ש כי בדבר עצמו של התשמיש אם יעשה לשם שמים שכרו כפול וכדאיתא בזוהר פרשת בראשית דף י"ד. וז"ל וכי לא הוה ידע קב"ה לאעכבא לקדשא יומא דשבתא עד דיתברון גופין לאילין רוחין אלא אילנא דעץ הדעת טוב ורע אתער ההוא סטרא אחרא דרע ובעא לאתתקפא בעלמא ואתפרשו כמה רוחין לאתתקפא בעלמא בגופין כיון דחמא קב"ה כך אתער מגו אילנא דחיי נשיבו דרוחא ובטש באילנא אחרא ואתער סטרא אחרא דטוב ואתקדש יומא דהא בריאו דגופין ואתערו דרוחין בסטרא דטוב איהו בהאי ליליא וכו' ובגין כך עונתן דחכימין דידעי דא משבת לשבת דהא כדין חמאת דא סטרא אחרא דכמה דאיהי חשיבת למעבד עביד סטרא דקדושא וכו' כגוונא דא תלמידי חכמים דמתפרשן מנשייהו כל אינון יומין דשבתא בגין לאתעסקא באוריתא זווגא עילאה אזדווג בהו ולא מתפרשא מנייהו בגין דמשתכחי דכר ונוקבא כיון דעאל שבת בעיין תלמידי חכמים לחדתא לדביתהו בגין יקר זווגא עילאה ולכוונא לבייהו ברעותא דמאריהון כמה דאתמר וכו' והנה מבואר כמה צורך נמצא במצוה זו להיות ליל שבת כי מה טוב לאדם לקדש עצמו בזה ויהיה מוליד בנים קדושים צדיקים כמ"ש במאמר ופליגת נשמתין חדתין וכו' ופנה למעלה לצורך הייחוד עליון כמ"ש לשואה רעותיה ולכוונא לבייהו ברעותא דמאריהון כי כך מפרש הרשב"י ע"ה בפ' ובחרו באשר חפצתי כדאיתא בזוהר פרשת

יתרו דף פ"ט. וז"ל מאן סריסים אלי אינון חברייא דמשתדלי באורייתא ומסרסי גרמייהו כל שיתא יומין דשבתא ולעאן באורייתא ובליליא דשבתא מזרזי גרמייהו בזווגא דילהון משום דידעי רזא עילאה בשעתא דמטרוניתא אזדווגת במלכא ואינון חברייא דידעין רזא דא מכוונין לבייהו למהימנותא דמאריהון ומתברכאן באיבא דמעיהון בההוא לילי'א ודא הוא דכתיב אשר ישמרו כד"א ואביו שמר את הדבר ואקרון סריסים ודאי לחכאה לשבתא לאשכחא רעוא דמאריהון דכתיב ובחרו באשר חפצתי מאי באשר חפצתי דא זווגא דמטרוניתא ומחזיקים בבריתי כלא אחד בבריתי סתם זכאה חולקיה דמאן דאתקדש בקדושה דא וידע רזא דא עכ"ל הנה מבואר הכונה שצריך האדם לכוין בליל שבת ובזה זוכה לעצמו לבניו אחריו ולכן יאמר תשמיש המטה מתענוגי שבת הוא כדאיתא בזוהר כמשחז"ל שלשה דברים מעין העולם הבא והאחד תשמיש כדאיתא דף מ"ח וז"ל ותו אמר ר"ש על דא תנינן שבת דוגמא דעלמא דאתי איהו הכי הוא ודאי ועל דא שמיטה ויובל דוגמא דא בדא ושבת ועלמא דאתי הכי הוא עכ"ל ודברים אלו מפורשים אצלי בהלכות יוה"ך לפיכך עונת ת"ח הבריאים מליל שבת לליל שבת וכבר נתבאר מדברי המאמר כי זווג ליל שבת אינו בערך זווג של חול: [ב] מותר לבעול לכתחלה בתולה בשבת ומאחר שנתבאר מדברי המאמר כי ליל שבת הוא זווגא דמטרוניתא מזה תבין הענין שנאמר והנערה טובת מראה מאד ומלת הנערה נער כתיב ואמנם ברחל לא נזכר נערה רק ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה דלא אצטריך קרא לומר בתולה ואיש לא ידעה והיינו כי לעולם היא בסוד בתולה וכדאיתא בזוהר כי אימא עילאה נקראת אשה לפי כי הייחוד שלה הוא נוהג תמיד עם אבא ולא מתפרשאן כדאיתא פרשת ויקרא שלכן נאמר אכלו רעים אבל בחינה האחרונה נקראת לעולם כלה בתולה ולכן מאחר שנתבאר כי בליל שבת הוא זווגא עילאה דמטרוניתא מזה תבין כי היא בסוד בתולה ומאחר כי כן הוא גם האדם הגשמי מצוה לבעול הבתולה ליל שבת ולא בחול ואין בו משום חובל ולא משום צער לה אדרבה תענוג הוא לה כאמור:

סימן רפא

[א] בלי ספק כי ענין כריעת מודים אף ע"ג שהוא ברכת הודאה והוא ענין גדול כך אחז"ל מי שאינו כורע במודים שדרתו נעשית נחש והוא מכלל אותם שאין להם תחיה כאשר נתבאר בהלכות ציצית כי זה הוא מדה כנגד מדה האדם שאינו כופף שדרתו שהוא ח"י חוליות לחי העולמים אשר יצרו ואינו מודה שהוא אלהי כל בשר והוא המחיה אותו לכן דין הוא כי לא יחיה לזמן התחיה וכמו שהנחש לפי שדבר סרה על חי העולמים

ואמר לא מות תמותון אלא כי יודע אלהים וגו' והייתם כאלהים לכן זה נמצא כי כן עשה כמוהו ולא הודה בחי העולמים לכן הדין נותן להיות שדרתו אשר בה העצם הנקרא לוז כי ממנו נבנה לזמן התחיה כמשחז"ל נהפך לנחש ולא יקום כמו הנחש כי אין לו תקנה לעולם שנאמר והנחש עפר לחמו כמשחז"ל ומטעם זה עצמו אין לשחות בזה כשאומר ולך לבדך אנחנו מודים והטעם האמיתי כך הוא כי נלמד מן הזוהר המאיר לעולם דהכי איתא פרשת ויחי דף רכ"א לפי כי האדם כאשר נברא היו כל הנבראים משועבדים לו והולכים אחריו וכאשר ראו אותו שהלך אצל עץ הדעת וישתחוה הלכו כלם והשתחו אחריו ולכן נתחייבו מיתה וכו' הנה למדנו ממאמר זה כי האומר ולך לבדך אנחנו מודים וכורע נמצא שמעורר חטא אדם הראשון עצמו וגורם פירוד למעלה כי הנה כל הברכות של יוצר הם בעלמא דנוקבא דהיינו בסוד עץ הדעת ולא תקשי לך מדי כמ"ש בזוהר בענין נשמת כל חי דאית ביה מ"ב ואית ביה מ"ה כדאיתא פרשת תרומה דף קל"ח. וז"ל ביומי דחול איהי מקבלא ברכאן משאר נשמתין דקא מברכין לה מתתא ביומא דשבת איהי מקבלא ברכאן מאינון נשמתין עילאין דקא מברכאן לה בארבעין וחמש תיבין כחושבן מ"ה כמה דאוקימנא ברזא מ"ה וברזא מ"י דא עלמא עילאה ודא עלמא תתאה וכו' וכל שבחא דא וכל מילין אלין כלהו שייפין ידיען בחושבנא לתשלומא בשבת ולאשתלמא מנייהו כדקא חזי וכו' מכאן ולהלאה סידורא דצלותא כמה דאתתקנא עכ"ל והנה ממאמר זה ממנו נקח לראיה מפורסמת כי כל זה התוספת שאנו אומרים ביום השבת היינו שמשבח האדם באותה נשמה שהיא נשמת כל חי למי שנתנה לו אמנם הכל הוא בעלמא דנוקבא ונמצא כי מה שאנחנו אומרים ולך לבדך אנחנו מודים אין ההבנה כפי פשוטו אלא בהפך לפי כי בשבת לביש קב"ה לבושיה דבריאה כדאיתא בתיקונים דאלו בחול מתלבש בעולם היצירה אמנם בשבת מתעלה ולכן אנו אומרים וביום השביעי נתעלה וישב על כסאו כבודו ולכן אנו אומרים כי אין אנו משבחים לעשר ספיראן דבריאה אלא למתלבש בתוכה והיינו מ"ש לך לבדך ר"ל בלתי התלבשות זה אנחנו מודים לפי כי כן צוה הקב"ה שנאמר הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגו' השמר מפניו אל תמר בו ואחז"ל הזהר אל תמירני בו ולכן אנו אומרים ולך לבדך אף על גב שאמרנו כל השבחים הקודמים לפניך בענין התלבשות זה אבל לענין זה לך לבדך אנחנו מודים ומזה ילמדו הפוסקים המדמים מלתא למלתא ובאמת הם שוים אבל מצד אחר יהיה כרחוק מזרח ממערב לכן צריך לייסד הדברים של הגמרא שנראה בהם צדדים לבקש העיקר בזוהר כי לא יחדל כל דבר מפורש כאשר האדם ישאל מהקב"ה יפתח עיני שכלו בתורתו פשוט הוא כי הוא יצילהו משגיאות ויורה דברי אמת והמתאחרים לבא

לבית הכנסת ביום השבת הם סומכים על משחז"ל שינה בשבת תענוג ואין זה רק לאחר האכילה לפי כי כך אמרו חז"ל אסור לאדם לישן ביום יותר משתין נשמי לכן הם הודיעו דהיינו בחול אבל בשבת נהפוך הוא כי זה הוא עונג שבת אמנם לא אמרו לעבור על זמן קריאת שמע שהוא עם הנץ החמה והמביא ראיה מן המקרא מדעתו בכלל מגלה פנים בתורה ח"ו ולכן המאחרים בתפלה לסיבות המוכרחות לצבור אין לבקש להם סמך רק כי ההכרח לא יגונה אמנם לא משום כך נקרא מנהג ומנהג היפה לקיים יראוך עם שמש כדי שלא יתאחרו עד שש שעות ובכן מתקיים בהם מה שאמר הכתוב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה שלכן אמרו חז"ל שמש בשבת צדקה לעניים כדאיתא בתיקונים ע"ש:

סימן רפב

[א] בענין הוצאת ספר תורה איתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ו אמר רבי שמעון כד מפקין ספר תורה בציבורא למקרי ביה מתפתחן תרעי שמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואבעי ליה לבר נש למימר הכי בריך שמיה דמאריה עלמא וכו' ומאן דאקרי אורייתא להוי חד קאים עליה ושתיק דלא ישתכח בר דבור חד בלחודוי לא תרין דיבורין לשון קדש חד ולא תרין ואי תרין משתכחין בספר תורה גריעותא דרזא דמהימנותא איהו וגריעותא דאורייתא וכו' כלא שתקין וחד קארי דכתיב וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר איהו לעילא וכל עמא לתתא דכתיב ויתיצבו בתחתית ההר וכו' ואין להאריך כי הלשון ארוך ושם נאמר טעם לכל הדברים הצריכים לספר תורה גם ענין העולים גם בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ו. ז"ל סדורא לעמא קדישא ביומא דא ובשאר יומין דספר תורה בעי לסדרא ולתקנא תיקונא בחד כרסייא דאקרי תיבה וההוא כרסייא דלהוי בשית דרגין לסלקא בהו ולא יתיר דכתיב ושש מעלות לכסא ודרגא חד לעילא לשואה עליה ספר תורה ולאחזאה ליה לכלא כד סליק ספר תורה לתמן כדין בעאן כל עמא לסדרא גרמייהו באימתא בדחילו ברתת בזיע כלא לתתא ולכוונא לבייהו כמה דהשתא קיימין על טורא דסיני לקבלא אורייתא ויהון צייתין וירכין אודנייהו וכו' דכתיב וכפתחו עמדו כל העם ואזני כל העם אל ספר התורה הנה מבואר בזה המאמר מה ענין התיבה והצורך בזה להיות הכל שומעים דברי התורה ושם נאמר ז"ל תנינן כתיב ויקראו בספר בתורת האלהים בשום שכל ויבינו במקרא הא אוקמוה באינון פסוקי טעמי ומסורות וכל אינון דיוקנין כלא אתמסר למשה מסיני אי בכל הני דיוקנין אתמסר אורייתא למשה ספר תורה דאיהו בכל הני קדושאן אמאי איהו חסר מכל הני תיקונין ורזין דאתמסרו למשה באוריתא אלא רזא דא כד כרסייא קדישא מתעטרא ואתכלילת מתורה שבכתב

כל אינון טעמין ומסורות כלהו עאלין בגניזו ואיתרשימו בגו כרסייא קדישא ואינון דיוקנין דאעיל אורייתא דבכתב באורייתא דבעל פה ובהו אתעברת כאתתא דאתעברת מן דכורא ואשתארו אתוון עלאין בלחודייהו בקדושייהו כדקא חזי ולאחזא בבי כנישתא דהא אתברכת ואתעטרת כרסייא מרזא דתורה שבכתב ותמן אעיל כל אינון דיוקנין ואיהי אתקדשת מניה בעי לאתאחזא באתוון בלחודייהו כדקא יאות וכו' בהאי יומא בעי לסלקא שבעה גוברין דאינון רזא דאורייתא לקבל שבעה קלין הנה מבואר מדברי המאמר כונת העונים שהם ז' כנגד ז' קולות דמתן תורה כמשחז"ל:

[ב] מותר לקראת עולים הרבה אעפ"י שקרא זה ווה שקרא זה ונוהגים להוסיף כמה פסוקים לכל עולה כאשר העולים מרובים ואין בזה איסור כלל שהרי שנינו אין פוחתין מהם אבל מוסיפין עליהם וחוזר ומברך ואין בכך כלום גם לענין הסוד אין בכך כלום דמאחר כי השבעה הם כנגד השבעה מדות עליונות שהם שבעה קולות קול ה' על המים וגו' הנה היודע ספר ברור אצלו כי כל מדה היא כלולה מעשר וכן אמרו חז"ל אין קדושה פחותה מי' והרי נאמר ראיתי והנה מנורת זהב כולה ושבעה נרותיה עליה וחז"ל אמרו אלו ישראל ויום השביעי ונאמר שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה ובזה יהיה מכוין העולה וחוזר ומברך להמשיך תוספת ברכה מההוא מקורא דברכאן עילאין וצריך להשמיע קולו שלכן נקראים קולות ואם לאו הוא קרוב לברכה לבטלה וחוזר ומברך כנזכר במקומו:

[ג] הכל עולין למנין שבעה אפילו אשה כי כן נמי בשבעה קולות נמצא קולות מלא ויש קול חסר שנאמר והקל נשמע חסר כדאיתא בזוהר והסוד על ההוא קלא דבחשאי דמניה נפקין כל הקולות וגם נמי משמע על מדה האחרונה וכן קטן היודע למי מברכים עולה והוא סוד מש"ה ושם אתנו נער עברי עבד ונאמר אל תחטאו בילד ואפשר נמי להיות סוד ונער קטון נוהג בם אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בצבור מפני כבוד הצבור דהיינו כי מאחר שתכלית הקריאה היא לצורך הייחוד הנזכר במאמר ולאחזאה בבי כנישתא דהא אתברכת כרסייא מרזא דתורה שבכתב ואעיל בה כל דיוקנין וכל רזין עילאין וכו' ולכן אין זה כבוד הצבור למענה דכתיב והצנע לכת עם אלהיך זו הכנסת כלה:

[ד] נוהגים לקרות שבעה ולגמור עמהם הפרשה כאמור שהם כנגד שבעה קולות והיכא דאפשר אין לעלות יותר משבעה אף על גב דאיסור ליכא ואיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ו. וז"ל אסיר ליה למאן דאקרי באוריתא למפסק פרשתא או אפי' מלה חדא אלא באתר דפסק משה פרשתא לעמא קדישא לאשלמא יפסיק ולא יפסיק מלין דשבתא אחרא בשבתא דא רזא דמלה בשעתא דאפסיקו פרשיין קמיה קב"ה כל חד וחד אתעטרת

וקאים קמיה כיון דהשלמו הני למפסק פרשיין דכל שתא ואתעטרו קמיה קב"ה ואמר אנת משבת פלוני ואנת משבת פלוני בההיא שעתא קרא ליופיאל רב ממנא וחמשין ותלת רתיכין קדישין דתחות ידיה ומני לון בשימושא דאוריתא וכל רתיכא מני ליה על פרשה פ' בשבת פ' וכו' ואסור לערבא אלין באלין והנה מבואר מדברי המאמר כי כאשר משלימין הצבור לקרות הפרשה עולה לפני הקב"ה מעוטרת ועומדת לפניו ואומרת אני הפרשה פלוני שהשלימו ישראל אשריהם אם לא הפסיקו בדברים ובפרט ההשכבות שאומרים על המתים הם סיבה להעניש אותם ומה גם לאומרים ואין להאריך בזה ואומר קדיש וחוזר וקורא עם המפטיר מה שקרא השביעי והיינו סוד מ"ש בזוהר פרשת שמיני ביום השמיני בתר דאתעטר אהרן באינון שבעה יומין עילאין וכו' דאיהו דרגא תמינאה והבן והיינו ענין המפטיר:

[ה] אם לא נמצא מי שיודע להפטיר וכו' הנה בזה מבואר מהו ענין המפטיר שהוא נקשר עם העולה השביעי ולכן אם לא נמצא מי שיודע להפטיר אלא אחד מן השבעה עולים וכבר אמר קדיש שליח צבור אחר קריאת הפרשה להפסיק בין עלמא דדכורא לעלמא דנוקבא ולהמשיך אותה למעלה חוזר וקורא זה שרוצה להפטיר ויברך על קריאתו תחלה וסוף כדי להמשיך הברכה מההוא מקורא דברכאן עילאין גם על המפטיר כי הוא בכלל כאמור:

[ו] אם טעה שליח צבור וסיים הפרשה עם הששי ואמר קדיש אין צריך לקרות עוד אחר והענין מובן מן המאמר הנ"ל מפרשת ויקהל דף ר"ו. וז"ל בהאי יומא בעי לסלקא שבעה גוברין דאינון רזא דאורייתא נקבל שבעה קלין וכו' ביומא דכפורי שית גו רזא עלאה דא וכלא רזא חדח שית דאינון שית סטרין עכ"ל הנה מבואר מדברי המאמר כי ששה עונים היינו בסוד שבעה הנז' ולכן אין צריך לקרות עוד אחר אלא יקרא עם המפטיר מה שקרא עם הששי דקיימא לן מפטיר עולה למנין שבעה לפי כי העיקר הם שבעה קולות כאמור:

[ז] קרא הפרשה בתפלת שחרית בשבת ודלג פסוק אחד חוזר וקורא הוא ושנים עמו שהרי נאמר במאמר כי כאשר נשלם קריאת הפרשה בצבור היא מתעטרת ועולה לפני הקדוש ברוך הוא ואומרת אני הפרשה משבת פלוני שקראו ישראל וכו' ואם חסר אפילו פסוק אחד לא מבעיא שנתן פגם בפרשה אלא כי אינה יכולה לעמוד לפני הקב"ה ולהעיד שקראו אותה ישראל ולכן צריך זהירות גדול אפילו בתיבה אחת לא ידלג ולא יקרא בהלעטה בהבלעה כדאיתא בזוהר פ' פנחס דהיינו דרך סטרא אחרא שאמר הלעיטני נא אלא אבנים שלמות תבנה את מזבח ה' אלהיך במוצאות הפה כנז' שם ולכן אפילו

הפטיר והתפלל מוסף חוזר וקורא שלשה פסוקי' לתקן את אשר עותו כוליה האי ואולי שהרי נאמר מעוות לא יוכל לתקון ולכן יזהר שליח צבור בזה מאד:

סימן רפג

[א] מה שאין מוציאין בשבת ספר שני לקרות פרשת המוספין מפני שאין בה אלא שני פסוקים אמת הדבר אמנם אילו היה כך עיקר הדבר היו מסמיכין לה פרשה הקודמת כדרך שעושים בר"ח אמנם עיקר הדבר הוא דמאחר שנתבאר כי ס"ת הוא סוד תורה שבכתב איתא בזוהר פ' ויקהל דף ר' כי ענין תורה שבכתב היא תורה עליונה שמתלבש בתוך הכתב אבל תורה שבעל פה ר"ל דקימא על פה הם המחנות שלה והנה התורה נאמר בה תורת חכם והוא מתלבש בסוך ת"ת ישראל והם סוד שני פסוקים לפי כי צדיק עליון מתפשט עד צדיק התחתון והם שבעה מדרגות והיינו כנגד שבעה עולים אבל בי"ט הוא עיקר ההמשכה מצד אימא שלכן יום טוב עולה בגימטרי' ס"ג שהוא בסוד אימא ולכן העולים הם פחות חמשה או ששה ולכן מוציאין שני ספרים להורות כי אף על פי כן אבא ואימא לא מתפרשן והם מתייחדים בסוד שביל עילאה דכתיב ושבילך במים רבים עם הנקרא נתיב לא ידעו עיט:

סימן רפד

[א] מפטירין בנביא מעניינה של פרשה והנה סוד ההפטרה בנביאים היינו כדי לתת חלק של הנביאים עם התורה לפי שהנביאים הם סוד הנצחים כדאיתא בזוהר דף ק"ע וז"ל אמר רבי שמעון לזמנין נבואה נפיל בפום ינוקן ומתנבאן יתיר מחד נבואה אמר ההוא ינוקה וכי תוווהא איהו בינוקי למהוי לון נבוא' והאי קרא שלים הוא דכתיב וכל בניך למודי ה' אינון ודאי למודי ה' ונבואה מנהון נפקא מה דלית הכי לכל עלמא אלא לישראל בלחודייהו דכתיב בהו וכל בניך למודי ה' וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הנבואה הוא מלמודי ה' והם הנצחים הנקראים בנים ואם כן לפי מאמר זה היינו בסוד התורה אמנם הלא לך לדעת כי אין הנביאים אלא מסוד הכלה והיינו מ"ש בזוהר פרשת תצוה דף קפ"א וז"ל אמר רבי אלעזר ירכין לתתא ברזא דאת ו' מנ"ל דאתכלילו בהאי את אמר ליה דכתיב זכרו תורת משה עבדי ולא כתיב נביאי לאתחזאה דכלא אתכליל ברזא די' ואת ו' אקרי חד ואיהו חד בלחודא' ופשיטו חד והא אתמר עכ"ל הנה נתבאר מדברי המאמר כי ירכין שהם הנצחים הם בכלל אות ו' דהיינו סוד שש קצוות של ת"ת ישראל אמנם הנביאים הם למטה בסוד הנקבה ולכן מפטירין בנביא לתת להם קשר ודבקות

עם התורה לפי שנא' שלשה עדרי צאן רובצים עליה והם רגלים של הזכר ובזה הנביאים שהם סוד רגלי הכלה מתחברים עמהם ומתייחדים אלו עם אלו וכדי שלא ימצא כי ענין החיבור הוא ברגלים בלבד ולא שאר הגוף לכן בא החיוב להיות כ"א פסוקים דהיינו כדי לרמוז עוד חיבור הזכר בכל עשרה בחינות שלו עם עשרה דרגין של הכלה ועיקר המחבר אותה הוא הצדיק הרי נמצא כי הם כ"א פסוקים כמש"ה וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וכו' ואז ויחם בשר הילד הוא יוסף הנקרא ילד שנאמר אל תחטאו בילד: [ב] אם חל ר"ח בשבת אין המפטיר מזכיר של ראש חדש כלל לפי דקים ליה בדרבא מניה קדושה של שבת היא עולה על הכל ולא דמי ליום טוב שמזכירים מטעם הנ"ל כ' ימים טובים סודם באימא עילאה וצריכה למימר כנ"ל: [ג] צריך לכוין לברכות התורה ולברכו' שאומר המפטיר ויענה אחריהם אמן לתשלו' מאה ברכות שחסר מניינם בשבת בא וראה כמה סמיות עינים נמצא למתפללי' תפלת מוסף בקול רם וביותר מי שמתפלל מנחה בקול רם שהוא עובר על החרם של הראשונים כדאיתא בבית יוסף שהראשונים עשו חרם שלא יתפללו מנחה אלא בחזרה והיינו בחול מכ"ש בשבת נמצא מתחסר כמה ברכות ואיהו דאפסיד אנפשיה ואמנם עיקר אמן שאומר אחר אלו הברכות היינו כדי להשלים תשעים אמנים כדאיתא בזוהר ובתיקונים כי האדם הוא נעשה צדיק בכל יום דהיינו צ' תשעים אמנים ד' ארבעה קדושות י' עשרה קדישים ק' מאה ברכות ולכן יכוין דעתו לענות אמן אחר כל הברכות של תורה וברכות של המפטיר להשלים תשעים אמנים אמנם תשלום מאה ברכות ישלים אותם על ידי ברכת הפירות כענין אותו חסיד:

[ח] אם נשתתק המפטיר באמצע ההפטרה אותו שבא לסיימה לא יתחיל ממקום שפסק הראשון דמאחר שנתבאר כי קריאת ההפטרה היינו כדי לחבר דרגין דלתתא של עלמא דנוקבא עם דרגין עילאין עלמא דדכור' כנ"ל לכן אינו מספיק להשלים ממקום שפסק לפי שכבר הגיע שם העדר ולכן חוזר לתחילת ההפטרה ממקום שהתחיל הראשון כמו בס"ת כאמור:

[ו] אין המפטיר מפטיר עד שיגמור הגולל לגלול הס"ת ואיתא בזוהר פרשת שלח לך דף קס"ה וז"ל מגדל עז דא תיבה וס"ת דאיהו עז לשואה ביה ולאפקא ליה מגו היכל פנימאה דמניה נפקא תורה וההוא מגדל עז שם ה' איהו ודיוקנא דיליה ואצטריך בשית דרגין בו ירוץ צדיק במאן במגדל או בס"ת אלא קרא דריש בהאי ובהאי כד דרש במגדל אצטריך צדיק דא דלהוי חזן הכנסת זכאה דקשוט ודיוקנא דצדיק עילאה כד דריש לס"ת מאן דסליק לס"ת למקרי אצטריך צדיק וצדיק אקרי מאן אקרי צדיק מכלהו שתיתאה דסליק מאינון שבעה וכו'. הנה למדנו מדברי זה המאמר על כל הדברים האמורים למעלה לענין

התיבה ולענין העולים ולענין שבעה ושם נאמר כיצד נגלל זה הספר שהוא כלו אש בלי ספק כי הנזהר בכל אלו הדברים יזכה לעלות לקראת באותו ספר תורה עליון:
[ז] בשבת שהפרשיות מחוברות מפטירין בהפטרה פרשה שניה לחבר אותה עמה:

סימן רפה

[א] אף ע"פ שאדם שומע כל התורה כולה כל שבת בצבור חייב לקרות לעצמו לפי כי זאת הקריאה היא לתועלת אחר להשלים עצמו ולכן צריך להיות ביום ששי דוקא ואם יהיה בבקר אז טוב לו יותר כי זה הוא מכלל מש"ה והכינו את אשר יביאו וכבר מפורש מדברי מורי הרב זלה"ה קריאת כל השבוע יום יום גם יום הששי וכל הכונות כלם הם מפסוק זה עצמו והכינו את אשר יביאו והיה משנה ולפי דרך שביארתי בענין השלימות שקונה האדם ע"י המעשה קריאת הפרש' יהיה הכנה לקבל תוספת נפש על ידי התרגום ותוספת רוח ונשמה על ידי שנים מקרא ולכן צריך לקרות תרגום אפי' עטרות ודיבון:
[ב] אם למד הפרשה בפירוש רש"י חשיב כמו תרגום וכבר נתבאר אצלי בפירוש דניאל משחז"ל אל יהא לשון תרגום קל בעיניך וכו' כי זה יהיה סיבה להיות קל בעיניו דמאחר אם קרא פירוש רש"י חשיב כמו תרגום לכן יהיה קל בעיניו לשון תרגום וילמד הפרשה ברש"י ויפטר ולכן אמר התבונן כי בתורה גם בנביאים גם בכתובים חלק לו כבוד ולכן מי שהוא ירא שמים ילמד פירוש רש"י ויקרא גם כן תרגום:
[ג] מיום ראשון ואילך חשיב עם הצבור ולכן יקרא קצת פסוקים בכל יום עם הניקוד שלהם והכל עולה בפ' הויה והיינו ב"ן לקיים מש"ה בנים אתם לה' ע"ד שנתבאר בציצית וכן הוא בכל הדברים:
[ד] מצוה מן המובחר שישלים אותה עם הצבור קודם שיאכל וכבר נתבאר כי מצוה מן המובחר נלקרא אותה יום ו' בבקר וכאשר לא יכול יבחר באלו הדרכים היותר טוב להשלים אותה קודם שיאכל ואם לא השלים אותה קודם ישלים אותה אח"כ ויש אומרים עד המנחה ויש אומרי' עד רביעי בשבת וכל זה מועיל לשבת הבאה שלא ימצא העדר השלימות עצמו כדי שיזכה לתוספת שבת אכל ההעדר הראשון שלא קרא אותה בזמנה על זה נאמר מעות לא יוכל לתקן זה תלמיד חכם שפירש מן התורה כמשחז"ל:
[ה] יכול לקראות הפרשה שמו"ת בשעת קריאת התורה אמנם גם בזה מפסיד ענין השמיעה כי צריך לשמוע הפרשה מפי שליח צבור ובשמיעה תלייא מלתא שנאמר ואזני כל העם אל ספר התורה כנ"ל במאמר מפרשת ויקהל. אמנם פרשת תרומה דף ר"ו וז"ל ולית רשו למפתח פומיה באורייתא משמע כי בכל ענין אסור:

[ו] במלמדי תינוקות אין צריכים לחזור ולקרות הפרשה בשבת היינו לענין החיוב אבל לענין השלימות מי פטר אותם כאשר נתבאר וכן אין חיוב לאדם לקרות ההפטרה לפי שהיא בכלל השמיעה של הפרשה והקוראים אותה ביום ששי אחר הפרשה שמו"ת לא הפסידו אמנם צריך לשמוע אותה בשבת ואחר כך לשמוע הברכות שלה:
[ז] אין צריך לקרות פרשת יום טוב שהרי באמצע השבוע קורא כדרכו בפרשת השבוע והיא העיקר לשלימות האדם מה שאין כן בפרשת יום טוב:

סימן רפו

[א] לענין הנוגע לתפלת מוסף איתא בזוהר פרשת ויגש דף ר"ז וז"ל כונן שמים בתבונה כונן מאי כונן אלא כונן כל יומא ויומא ולא פסיק וכו' וכי ס"ד דגריעותא איהו משמים אלא חשיבו משמים איהו בגין חביבו ורעו סגיא דקב"ה רעי בהו וכו' לא דמי בעינוי דאינון מתתקנן כדקא יאות וכו' ועל דא לא זכו בעיניו לא זכו לא כתיב אלא לא זכו בעיניו וכו' ורזא דאבהן הוא יעקב ובגין דאיהו אסתלק גו עלמא דאתי נפיק מניה ענפא חדא שפירא בחיזו וכו' ומאן איהו דא יוסף הצדיק דאיהו יהיב שבעא לכל עלמא וכו':
הנה מבואר מדברי המאמר כי יוסף הצדיק הוא ענין תוספת והוא ענין מוסף וכדאיתא בזוהר פרשת בראשית דף י"ז וז"ל דכיון דההוא עמודא דאמצעיתא אשתלים ועביד שלם לכל סטרין כדין אתוסף ביה נהירו מעילא ומכל סטרין בחדוא דכלא ביה ומההוא תוספת דחדוה נפיק יסודא דעלמין ואקרי מוסף מהכא נפקין כל חייליא לתתא ורוחין ונשמתין ברזא ה' צבאות אל אלהי הרוחות וגו' גריעו דליליא לא אשתלים אלא במוסף מה דאתוסף הכא גרע הכא במוסף הוה ביה רזא דנקודה עילאה ורזא דעמודא דאמצעיתא בכל סטרין ובגין כך אתוסף ביה תרין אתוון בליליא גריעו ביה אלין כדין קרא כתיב איהו תפלת יוצר וגרע מניה וי' דכתיב קרא לילה עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי מה שנתחסר שני אותיות שהם ו' י' בלילה שנאמר קרא לילה הם נשלמים ביום שנאמר בו ויקרא והיינו ענין מוסף כאמור ולכן בא הדין לענין מוסף והכי קאמר זמן תפלת מוסף מיד אחר תפלת השחר לפי כי תפלת השחר היינו בסוד יום שנאמר בו ויקרא בתוספת שני אותיות יו"ד וא"ו ולכך צריך לכלול מדה האחרונה שם שנתחסרו ממנה שנאמר קרא לילה ולא נאמר ויקרא לילה ואין לאחר יותר מעד שבע שעות לפי כי עד שש שעות מדת החסד משמש כדאיתא בזוהר ואחר חצות נאמר אוי לנו כי פנה היום שנאמר בו חסד אל כל היום לפי כי ינטו צללי ערב והם דין ואמנם מצותה בשעה רביעית לפי כי מדה זו היא רגל רביעי של המרכבה והיא בת שבע ולכן אם התפלל אותה אחר שבע שעות נקרא פושע ואף

על פי כן יצא ידי חובתו מפני שזמנה כל היום כאמור במאמר כי השלימות שלה הוא ביום לפי כי בה נתחסרו שני אותיות וא"ו יו"ד שנא' קרא לילה וביום נאמר ויקרא ואם שכח ולא התפלל כל זמנה אין לה תשלומין ויש בה נשיאות כפים והם יותר משובחים מן תפלת שחרית:

[ב] כל יחיד חייב להתפלל תפלת המוספין לפי כי כן הוא בכלל כל התפלות שהיחיד חייב בהם והוא מועיל לשלימות שלו בהכרח ובפרט כאשר נתבאר במאמר הקודם כי התכלית הוא לתקן המדה האחרונה ולכן בין אם יש צבור בעיר או אין צבור היחיד חייב להתפלל אותה:

[ג] מותר לטעום קודם תפל' המוספין ואיתא במדרש ובילקוט והיה מדי חדש בחדשו לעתיד עתיד עתני כבוד טוענים לישראל ומעלים אותם לירושלם להתפלל הרי שהיה שבת וראש חדש הולכי' לבתיהם ואוכלים שנאמר והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה' ולכן מותר לטעום קודם תפלת המוספין דהיינו אכילת פירות או אפילו פת מועט אפילו טעימה מלסעוד הלב ולענין קדוש לא:

[ד] היו לפניו שתי תפלות אחת של מנחה ואחת של מוספין כי הדבר ידוע כי כל תפלה הוא לעשות ייחוד למעלה אמנם לא הכל שוים ולכן יאמר כי זה ימצא כגון שאיחר להתפלל מוסף עד שש שעות שהוא זמן תפלת מנחה צריך להתפלל של מנחה תחלה ואחר כך של מוסף והיינו מי שרגיל להתפלל מנחה גדולה כל השנה ויש אומרי' דהיינו דוקא שצריך עתה להתפלל שתיהן כגון שרוצה לאכול ואסור לו לאכול עד שיתפלל מנחה אבל אם אינו צריך להתפלל עתה מנחה יכול להקדים. ויש מי שהורה שחין עושים כן בצבור להקדים תפלת מנחה לתפלת מוסף כדי שנא יטעו ויש יותר טעם כפי האמת דמאחר כי תפלת מנחה הוא ייחוד אחר שהוא למעלה יותר שהרי אנו אומרים בו ואני תפלתי לך ה' עת רצון כיצד יאמר אחר כך תפלת מוסף נמצא מחזיר אותם למטה ולכן היחיד אשר יעשה לבדו איהו דאפסיד אנפשיה אבל בצבור כי כן נעשה למעלה אין עושים כן:

[ה] בשבת ויום טוב אין אומרים ברכו אחר קדיש בתרא לפי שכבר עלו חתן וכלה אל מקום אשר משם נמשכי' הברכות שהוא ההוא מקורא עילאה דמתמן נפקין ברכאן הנקרא ברוך:

סימן רפז

[א] הענין מובן כפי פשוטו אמנם כאשר יש לאדם ללמוד מדרך קונו שנאמר דרכיו ראיתי וארפאהו הרי ביקור חולים ואשלם ניחומים לו ולאביליו הרי ניחום אבלים ואיתא בזוהר פרשת משפטים דף ק"ו. וז"ל ת"ח מה כתיב וילך שובב בדרך לבו וכתיב] בתריה דרכיו ראיתי וארפאהו וגו' השתא אית לאסתכלא אי על חייא אמר קרא או על מתייא דהא רישא דקרא לאו איהו סיפא. רישא דקרא אחזי על חייא וסופיה אחזי על מתייא אלא קרא אמר בעוד דבר נש איהו בחייו וילך שובב בגין דיצר הרע דביה תקיף ואתתקף בי' וע"ד אזיל שובב ולא בעי לאתבא בתיובתא וכו' אמר קב"ה אנא אצטריכנא לאתקפא בידיה הה"ד דרכיו ראיתי דקא אזלין בחשוכא קב"ה אעיל בלביה אורחוי דתיובתא ואסוותא לנפשיה וכו' מהו ואשלם ניחומים לו ולאביליו אלא קב"ה עביד טיבו עם בני נשא וכיון דעאל מי"ג שנין ולהלאה פקיד עמיה תרין מלאכין דנטרין ליה כד אזיל באורח מישר חדאן עמיה מכרזאן קמיה הבו יקר לדיוקנא דמלכא וכד אזיל באורח עקימו מתאבלן עליה ומתעברן מניה כיון דאתקיף ביה קב"ה ואנהיג ליה באורח מישר כדין כתיב ואשלם ניחומים לו ולאביליו וגו'. הנה מבואר מה טובה גדולה עושה הקב"ה עם בני אדם וכן צריך האדם לעשות כדרך הרוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי ומראה לו ספר תלים מי האיש החפץ חיים וגו' לקיים הוכח תוכיח את עמיתך ובזה יהיה תיקון למעלה כך אחז"ל לקודח בספינה אמר להם מה איכפת לכם אני קודח במקומי אמרו לו אתה מציף עלינו את הספינה כך אמר איוב אתי תלין משוגתי א"ל חביריו בינינו ספוק העון כך בעבור העון רעב באה לעולם שנאמר ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה וקודח למעלה בספינה שנאמר בה היתה כאניות סוחר ונאמר ונוקב שם ה' ולכן מתאבלים אבילי ציון ואבילי ירושלם שנאמר ויקרא ה' ביום ההוא וגו' והם חולים מפני החרבן והגלות כדאיתא בזוהר:

סימן רפח

[א] ענין האכילה בשבת מצוה ולכן אסור להתענות עד שש שעות דהא אפילו בחול הוי כזורק אבן לחמת ויהיה מזיק לאדם אי לא טעים מדי בצפרא ולכן בשבת אסור להתענות עד שש שעות:

[ב] יש אומרים שאדם שמזיק לו האכילה דאז עונג הוא לו שלא לאכול לא יאכל סעודה אבל יאכל מעדנים לענג השבת ולברך עליהם:

[ג]אדם המתענה בכל יום ואכילה בשבת צער הוא לו מפני שינוי וסת י"א שראו כמה חסידי ואנשי מעשה שהתענו בשבת מטעם זה. ואמנם אין בדורות הללו מי שיעשה כן והנח לרבי יהודה החסיד ע"ה שהיה עושה כן אבל חז"ל אמרו האי בר בי רב דיתיב בתענית ליכול כלבא שירותיה ולמ"ד נקרא קדוש היינו שמתענה למרק עונותיו וכן אחז"ל הפורש מן הערוה נקרא קדוש וכה"א גומל נפשו איש חסד אבל מי שכבר עשה תשובה והתענה לתקן מעשיו אין לו להתענות עוד אלא הוא מסתפק במועט לקיום נפשו כדי שיוכל לעבוד את קונו אין לך עינוי גדול מזה ולא עבודה יותר מזה אמנם בשבת מצוה על האדם להרבות באכילה ושתיה וגם שיהיה לו שינוי וסת אחר כך לא מפני כך יתבטל מעונג שבת צא ולמד ממ"ש בזוהר דף ק"מ: וז"ל גופיהון דצדיקיא דלא מתענגי בהאי עלמא אלא מתענוגי מצוה וסעודתי שבתין וזמנין וחגין ההוא רוח מסאבא לא יכיל לשלטאה עלייהו דהא לא אתענגו מדיליה כלום ולכן עליו נאמר הכסיל חובק את ידיו הוא יצר הרע כדאיתא בזוהר פ' שלח לך ושמח להמית האדם הצדיק יחשוב לשלוט עליו ולא כן הוא אלא ואוכל את בשרו ואוכל הבשר מבעי ליה לפי כי הבשר הוא יתננו חלקו באדם כדאיתא שם. אמנם יאמר כי אינו יכול לשלוט על הבשר החי שהוא מתענוגי מצוה ושבתות וימים טובים וראשי חדשים רק אוכל בשרו המכונה לו מאדם המרבה סעודתו בכלי מקום מורדף בלי חשך למלאת כרסו זיני בישי גם כשהוא אוכל לבדו יהי למלא בטנו היינו בשרו חלק שלו שהוא אוכל ותו לא ואיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ריח. וז"ל רזא בחול לא מתהני אלא מתהני אלא מאינון מלין דסלקין מגו שבעא וכלהו מתעטרן ורוון ושבעין בחידו וההוא אתר אתהני מנייהו בשבת איהו רזא אחרא במזונא ממש ובההוא חדוה דמזונא כמה דאוקמוה וכו' ועוד איתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"א:

וז"ל רבי שמעון הוה אזיל לטבריה פגע ביה אליהו א"ל מלה חדא בעינא למשאל מינך לאסכמא במתיבתא דרקיעא שאלתא שאילו עלמא דאתי לית ביה אכילה ושתיה והא כתיב באתי לגני אחותי כלה אכלתי יערי עם דבשי מאן דלית ביה אכילה ושתיה איהו אמר אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי אמר ר' שמעון כמה חביבו חיבה קב"ה לכנסת ישראל ומסגיהו דרחימו דרחים לה שני עובדוי ממה דאיהו עביד ואף על גב דלאו אורחוי במיכלא ומשתייא בגין רחימות' אכיל ושתה הואיל ואתי לגבה עביד רעותה כלה עלאת לחופה ובעת למיכל לית דין היא דייכול חתנה בהדה אע"ג דלאו אורחיה למעבד הכי הה"ד באתי לגני אחותי כלה הואיל ואהינא לגבה ולמיעל בהדה לחופה אכלתי יערי וגו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הקב"ה משנה מעשיו מפני הכלה כשנכנסה לחופה

ומה יצדק ענין זה יותר מיום השבת ולכן אסור להתענות ביום שבת עד שש שעות לפי שגורם תענית למעלה כנראה ודבר זה מובן אפי' למאחרים בתפלה ולמוד דהא העיקר הוא האכילה כדלקמן ולכן נקטינן כי אדם הגשמי המזיק לו האכילה צריך לאכול אף על גב כי הוא עונג לו שלא לאכול ישנה מעשיו שהרי נאמר במאמר קב"ה שני עובדוי ואכל ושתה עם הכלה שנאמר אכלתי יערי עם דבשי וכן אדם המתענה בכל יום ואכילה בשבת צער הוא לו מפני שינוי וסת יתבונן במ"ש בזוהר פ' ויקהל דף ר"ד. רזא דרזין לידעי חכמתא זכאין אינון כד האי רוחא אתער האי רוחא איהו אתפשטותא דהאי נקוד' וכו' רזא דשבת דשרא לתתא על עמא קדישא ועל דא כתיב ביה שמור וכו' ועל דא כתיב שומר שבת מחללו האי רוחא אתהני מהנאותן דישראל ומענוגא דילהון ולמיהב ליה עינוגא במיכלא ובמשתיא וכו' והואיל וקיימא עמיה דב"נ אצטריך לנטרא ליה אתפלג לעילא ונהיר ואתפלג לתתא ונהיר ודא הוא דכתיב ביני ובין בני ישראל חולק אחסנא אית לן כחדא וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אותו תוספ' רוח הנמצא באדם בשבת ההנאה שלו אינה, רק באכילה ושתיה ומה טוב לאדם אע"פ שיהיה לו שינוי וסת ולא יאבד זה תוספת שבת ממנו וימצא לו עונש גדול כי הוא פוגם רוח עליון כמבואר בזה:

[ד] כך אחז"ל אע"פ שנסתלק ממנו הנבואה נמצא ע"י חלום שנאמר בחלום אדבר בו והא כתיב החלומות שוא ידברו לא קשיא כאן ע"י מלאך כאן ע"י שד ולכן נאמר והאלהים עשה שיראו מלפניו זה חלום רע והוא הנרצה אצלי כמש"ה צדיק מושל יראת אלהים ר"ל מושל בחלום שהוא יראת ה' לפי שהאלהים עשה כדי שיראו מלפניו ומראה לאדם חלום רע והצדיק פותר אותו ומהפך אותו מרעה לטובה אמנם צריך לפתור אותו כדרכו כדאיתא בזוהר פ' משפטים דף צ"ה. וז"ל וכמה אינון מילין דחכמתא דסתימין בכל מלה ומלה דאוריתא דהא אוריתא לאו מלין דחלמא אינון דקא אתמסרן למאן דפשר לו ואתמשכן בתר פומיה ועכ"ד אצטריכו למפשר לו כאורחוי כנ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי אף על גב כי נמסר החלום ביד הפותר כמשחז"ל כל החלומות הולכים אחר הפה עכ"ז צריך לפתור אותם מענין החלום כההיא דבר הדייא וכמ"ש החכם ששים פותרי חלומות פתרו לו וכלם נתקיימו. אמנם אמרו אמרו חז"ל יפה תענית לחלום כאש לנעורת ובלבד באותו היום כדאיתא בזוהר פרשת מקץ דף ר"ו. ז"ל ת"ח דהא תנינן דההוא בר נש דחמי חלמא בעי למפתח פומיה קמי בני נשא דרחמי ליה בגין דיסלק רעותא דילהון לגבי' לטב ויפתחון פומייהו לטב וישתכח רעותא ומלה כלא לטב וכו' וצריך להתענות ביום ראשון כדי שיתכפר לו מה שביטל עונג שבת והכי איתא בזוהר פרשת אמור דף ק"ה: וז"ל בשעתא דעתיקא קדישא אתגלייא בהאי יומא ואשתכח האי בר נש

תפיס בקולרא אע"ג דאסכימו עליה כל אינון שבעין שנין דאמרן כלא אתקרע ולא שארי עליה דינא ביומא אחרא אית ביה רשו למקרע ליה בההוא יומא כל שכן שבת דלית לך יום דלא אשתכח ביה חילא ומאן דשארי בתעניתא דחלמא בההוא יומא לא סליק ההוא יומא עד דקרע דיניה אבל לאו דשבעים שנה ביומא דשבת בגין כך בההוא יומא ממש ולא ביומא אחרא דלית רשו ליומא על יומא אחרא כל יומא מה דאירע ביומיה עביד דלא אירע ביומיה לא עביד ועל דא לא לבעי ליה לאניש לסלקא ליה מיומא דא ליומא אחרא וע"ד דבר יום ביומו תנינן ולא דבר יום ליומא אחרא וכו' הנה למדנו ממאמר זה שני דברים הבאים כאחת ראשונה כי צריך להתענות באותו היום שראה החלום ולכן מתענה בשבת כדי שיקרע דינו של שבעים שנה וגם צריך להתענות יום ראשון להשלים קריעת הגזר דין כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ז. וז"ל האי מאן דשרי בתעניתא בשבתא תרי מתערי עליה קמי מלכא קדישא חד ההוא רוחא עילאה קדישא דאצטריך לאתענגא ולא אתענג וחד ההוא ממנא דקיימא על מאן דשרי בתעניתא וסלקין קמי' מלכא קדישא ומתערי עליה וההוא רוחא אסתלק גריע מההוא הנאותא דלתתא וכד האי לא אשתלים לתתא רוחא אחרא דלעילא לא אשתלים אתחזי ההוא בר נש לאתענשא וכו' מאי תקנתיה ליתיב תעניתא על תעניתא ואי איהו מבטל ענוגא דשבתא וקא מתענג בחול דמי כמאן דחשיב למלה אחרא יתיר ממה דחשיב לקב"ה בגין כך בעי תעניתא אחרינא ביומא קדמאה דחול בזמנא דשריא על עלמא ההוא רוחא דחול ובהאי אית ליה אסוותא בגין דלא חשיב לרוחא דחול וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי כדי להנצל מן העונש צרין להתענות יום ראשון דוקא כששורה רוחא דחול ולכן מה שאמר ואם תשש כחו ואינו יכול להתענות ביום ראשון שני ימים רצופים לא יתענה ביום ראשון ויתענה אח"כ. אמנם מדברי המאמר הנז' משמע כי התיקון הוא שיתענה ביום ראשון וכך פירש מורי הרב זלה"ה בענין הכוונה אשר צריך לאדם לכוין ביום ראשון כי בזה הוא תשלום לענין קריעת גזר דין ואין זה לתקן מה שביטל עונג שבת בלבד: [ה] איתא בזוהר פרשת אמור דף ק"ה. וז"ל אבל מאן דשארי בתעניתא בשבתא עביד גריעותא לשבת או לא אי תימא דלא עביד והא בטיל מניה סעודתיה דשבתא ועונשיה סגי הא חדוותא דשבתא בטיל מניה אמר ליה מלה דא שמענא דדא הוא דאשגחן עליה מלעילא מכל בני עלמא בגין דהאי יומא חדוותא הוא לעילא ותתא חדוותא דכל חדוון חדותא דכל מהימנותא ביה אשתכח ואפי' רשעים דגיהנם נייחין בהאי יומא והאי בר נש לית ליה חדוה ולית ליה נייחא ושנייא דא מכל עילאין ותתאין כלהו שאלין עליה מאי שנייא דפלניא הוא בצערא ובשעתא דעתיקא קדישא אתגלי בהאי יומא ואשתכח האי בצערא צלותיה סלקת

וקיימת קמיה וכדין אתקרעו כל גזרי דינין דאתגזרו עליה ואפילו אסתכמו בבי דינא דמלכא עלי' לביש כלא אתקרע בגין דבשעתא דעתיקא אתגלייא כל חירו וכל חידו אשתכח בגין דאתגלייא בהילולא דמלכא ועל דא תנינן קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה מאן שבעין שנה אלא אע"ג דאסכמו עליה כל אינון שבעין כתרי מלכא דהוא אתחזי בהו כלא אתקרע בגין דעתיקא קדישא נטיל ליה לבר נש והני מילי כד מתערי עליה בחלמא בליליא דשבתא וכו'. הנה מובן מדברי המאמר כי בחלום שראה פעם אחת צריך להתענות ויש אומרים שבזמן הזה אין להתענות תענית חלום שאין אנו בקיאים בפתרון חלומות לידע איזה טוב ואיזה רע והעולם אומרים שנמצא בספרי קדמונים שעל שלשה חלומות מתענים בשבת ואלו הן וכו'. והנראה שהאדם הרואה חלום אם לבו נוקפו יטיבנו בפני שלשה כאמור שיהיו אוהבים אותו ויפתרו אותו מענין החלום ואם אין רצונו להגיד החלום לפי שברית כרותה לשפתים יטיבנו באפי תלתא בלי פתרון ונראה לי שהחלומות שאמרו חז"ל בפ' הרואה שהם רעים גם עליהם מתענים בשבת:

[ו] המתענה בשבת אומר עננו אחר סיום תפלתו בלא חתימה וכוללו באלהי נצור והעיקר בזה הוא דמאחר כי לב האדם בטוח כי על ידי התענית מתקרע גזר דינו נמצא כי התענית זה הוא לו בכלל עונג של שבת ולכן יותר תענוג ימצא למי שהוא מסופק להתענות ואין לו:

[ז] ואמנם לעולם יותר טוב לאדם להקדים ולכן תיכף בצאתו מב"ה ימהר לאכול סעודתו כי בזה מתראה שכוונתו לקיים מצות בוראו ואינו ממתין עד שיתאוה לאכול ועוד יהיה לו טובה אחרת כי בקדימה זו יהיה מתעכל האכילה כדי שיהיה תאב לאכול סעודה שלישית על הפת כאשר יבא לקמן:

[ח] אין מתענים שום צרה מן הצרות כלל כי אין דומה לתענית חלום לפי כי בתענית חלום ברשות קא עביד שלכן הראו לו חלום רע מן השמים כדי שיתענה ועוד כי הנה התענית של חלום היה לו למשיב נפש כי לולי כי עקב שמץ דבר נמצא בו לא נתעוררו עליו מן השמים ונמצא כי בא החלום ברוב ענין כי יעשה תשובה ובזה נכנע ומתקרע גזר דין שלו. אמנם בענין צרות הזמן לא כן הוא כי אם יתענה הוא שלא ברשות גם לא להועיל לנפשו כי הכל הם צרות גופניות:

[ט] אין צועקים ולא מתריעין על שום צרה שלא תבא על הציבור חוץ מצרת המזונות שצועקים עליה בפה בשבת לפי כי גם זה הוא תענוג להם שיודעים שהקב"ה נמצא לצבור שנאמר בכל קראנו אליו ובן עיר שהקיפוה עכו"ם וכו' כי כל זה עונג הוא להם:

סימן רפט

[א] הכי איתא בזוהר פ' פקודי דף רנ"ב. וז"ל והאי חיותא אזלא וסלקא על ארבעה אלין שרפים דקאמרן ועאל גו אמצעיתא דהיכלא דא בההוא אתר דאקרי ענג בגין דבהאי אתר כד עייל שבתא מתסדרן תמן כל פתורי דבני עלמא דאקרי בני היכלא דמלכא ואלף אלפין ורבו רבוון ממנן קיימי על אינון פתורי והאי חיותא עלאה על אלין ד' שרפים ועאל בההוא אתר וחמא כל אינון פתורי וכל אינון דקיימי עלייהו ואשגח בכל פתורא ופתורא והיאך מענגי ליה לכל פתורא ופתורא וקיימא ובריך ליה להההוא פתורא וכל אינון אלף אלפין ורבוא רבבן כלהו פתחי ואמרי אמן ומה ברכה היא דבריך על האי פתורא דמתסדר ואתענג כדקא יאות אז תתענג על ה' וגו' כי פי ה' דבר וכלהו אמרי אז תקרא וה' יענה וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר כמה מועיל לאדם שיהיה שלחנו ערוך גם מזה נלמוד כי צריך לומר פסוק אז תתענג על ה' קודם הקידוש והכי איתא בזוהר פ' יתרו דף פ"ח. וז"ל רבי שמעון הוה אמר הכי אתקינו סעודתי' דמהימנות' אתקינו סעודתיה דמלכא כד הוה יתיב הוה מכרזי עליה אז תתענג על ה' וגו' אמר רבי אלעזר לאבוי אלין סעודתי היך מתתקנן אמר ליה ליליא דשבתא כתיב והרכבתיך על במתי ארץ ביה בלילא מתברכא מטרוניתא וכלהו חקל תפוחין ומתברכא פתורא דבר נש ונשמתא אתוספת וההוא ליליא חדוותא דמטרוניתא הוי ובעי בר נש למחדי בחדוותא ולמיכל סעודתא דמטרוניתא. ביומא דשבתא בסעודתא תניינא כתיב אז תתענג על ה' על ה' ודאי בגין דההיא שעתא אתגליא עתיקא קדישא וכלהו עלמין בחדוותא ושלימו וחדוותא דעתיקא עבדינן וסעודתא דיליה הוא ודאי עכ"ל. לענייננו נמצא כי סעודה זו היא של עתיקא קדישא ולכן יהיה שלחנו ערוך ומטה מוצעת ומפה פרוסה כמו בסעודת הלילה ויברך על הגפן וזהו הנקרא קידושא רבא ואיתא בזוהר פרשת תרומה רוב ברכאן על היין דאיהו סטרא למחדי כלא על ההוא יין דאתנטיר בענבוי תדיר ובגין כך ברכה קדמאה דאינון שבע איהו רזא דיין יין עביד פרי בין לעילא בין לתתא גפן נטיל כלא ואפיק איבא לעלמא ואתערו דחדוה שמאלא איהו דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני וההוא אילנא דחיי עביד פירין ואיבין באתערותא דא עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי עיקר הברכות על היין ואמנם נקרא קדושא רבא לפי כי הסעודה זו היא מעתיקא קדישא ואחר כך יטול ידיו כי כן לעולם הנטילה אחר הקידוש ועיקר לומר דברי תורה על השלחן כמו ששנינו ובזוהר פ' תרומה דף קנ"ד. וז"ל שלחן דמלי דאורייתא אתמרו עליה קב"ה נטיל ההוא שלחן ושוי ליה לחולקיה ולא עוד אלא סוריא רב ממנא נטיל כל אינון מלין ושוי דיוקנא דההוא שלחן קמיה קב"ה וכל אינון מלין

דאורייתא דאתמרו עליה סלקין על ההוא פתורא ואתעטר קמיה מלכא קדישא משמע דכתיב זה השלחן וגו':

סימן רצ

[א] חומר וחוזק הברכה מתבאר בזוהר פרשת עקב דף רע"א. וז"ל פקודא דא לברכא לקב"ה בכל מה דאכיל ושתי ואתהני בהאי עלמא ואי לא בריך אקרי אקרי גזלן לקב"ה דכתיב גוזל אביו ואמו וגו' בגין דברכאן דבריך בר נש לקב"ה אתי לאמשכא חיים ממקור דחיי לשמיה קדישא ולארקא עליה משתא עילאה ואתי לאמשכא מתמן לכל עלמא וכו' כד סלקין אינון ברכאן מתתא לית פתחא ופתחא לעילא ולית ממנא לעילא דלא פתח כל אינון פתחין ומכרזי ואמרי בכל אינון רקיעין דא איהו דורונא דמלכא דשדר פלוני דא איהו דורונא בקיומא כדקא יאות וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כמה משובח המברך ושם נאמר כי עליו נאמר כי מכבדי בעה"ז אכבד לעה"ב וכו'. אמנם חז"ל אמרו כי היו מתים מישראל מאה בכל יום התקין דוד המלך ע"ה שיהיו מברכים מאה ברכות. ואיתא בזוהר כי צריך האדם לעשות עצמו צדיק בכל יום דהיינו צ' תשעים אמנים ד' ארבע קדושות י' עשרה קדישים ק' מאה ברכות ואם אינו משלים המאה ברכות אין מגיע חלק לנשמה שהוא דוגמא לכהן שנוטל תרומה גדולה תרי ממאה ולכן צריך להרבות בפירות ומגדים ומיני ריח כדי להשלים מאה ברכות:

[ב] אחר סעודת שחרית קובעים מדרש כך אמרו חז"ל משה תיקן להם לישראל לדרוש הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת לדעת מה יעשה ישראל כי לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה להורות את בני ישראל את הדרך ילכו בה שנאמר יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות ולכן שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ולכן צריך לעשות כדרך הרוכל שהיה מכריז מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי ומדריך אותם בדרך ישרה וכדאיתא בזוהר מאן דעביד נפשאן דחייביא פרשת תרומה וזה העיקר אע"ג כי חז"ל אמרו שינה בשבת תענוג זה הצורך קודם לענין השלימות ומה גם כי זמן יש לכל ובלבד שיכוין דעתו לשמים.

סימן רצא

[א] צריך להזהר מאד בסעודה שלישית לפי שהוא המועיל להנצל ממלחמת גוג כמשחז"ל ג"פ כתיב היום להציל משלש פורעניות והשלישית יותר בה להנצל אז שנאמר ביום בא גוג ושם נאמר ויצא חצי העיר בגולה והם אותם שלא קיימו סעודה שלישית

והנשים תשכבנה בעבור שאין מקיימים סעודה שלישית כאשר ביארתי במקומו דאי לא תימא הכי למה ממתין הקב"ה עד שנעשה כל זה ואחר כך ויצא ה' ונלחם בגוים ההם היד ה' תקצר מלהלחם עמהם מתחלה אלא כי בזה נשלם עון בית ישראל ונחתם דינם של העושים ולכן יהא זהיר מאד לקיים סעודה שלישית אפי' אם הוא שבע יכול לקיים אותה בכביצה ואיתא בזוהר פ' יתרו דף פ"ח. וז"ל אמר ר' יוסי ודאי הוא ווי ליה לבר נש דלא אשלים חדוותא דמלכא קדישא ומאן חדוותא דיליה, אלין תלת סעודתי מהימנותא סעודתי דאברהם יצחק ויעקב כלילן בהו וכלהו חדו על חדו מהימנות שלימתא מכל סטרוי תאנא בהדין יומא מתעטרן אבהן וכל בנין ינקין מה דלא כן בכל זמנין וחגין בהדין יומא אוריתא מתעטרא בעטרין שלמין בהדין יומא חדוותא ותפנוקא אשתמע במאתן וחמשין עלמין וכו'. הנה מבואר כמה צורך נמצא לענין סעודה זו ולכן גם אם ימלא כרסו בסעודת הבקר רווחא שכיח לקיים סעודה זו בכל האפשר לא ימנע טוב להולכים בתמים בכונה הנז':

[ב] זמנה משיגיע זמן המנחה דהיינו משש שעות ומחצה ולמעלה עד זמן תפלת ערבית ואם עשאה קודם לכן לא קיים מצות סעודה שלישית ואמנם זמנה לאחר שמתפלל תפלת המנחה וקודם אסור דאע"ג כי עברו שש שעות ומחצה ולא התפלל לא חל עליו חובת סעודת שלישית וקודם המנחה אסור לקבוע סעודה: [ג] אם נמשכה סעודת הבקר עד שהגיע זמן המנחה יפסיק הסעודה ויתפלל תחלה דהכי משמע מן הזוהר פרשת יתרו דף פ"ט וז"ל ת"ח בכל שיתא יומי דשבתא כד מטא שעתא דצלותא דמנחה דינא תקיפא שלטא וכל דינין מתערין חבל ביומא דשבתא כד מטא עידן דצלותא דמנחה רעוא דרעוין אשתכח וכו' קל כרוזא נפיק אתערו קדישי עליונין אתערו עמא קדישא דאתבחר לעילא ותתא אתערו חדוותא לקדמות מאריכון אתערו בחדוותא שלימתא אזדמנו בתלת חדוון בתלת אבהן אזדמנו לקדמות מהימנותא דחדווה דכל חדוותא זכאה חולקהון ישראל קדישין בעלמא דין ובעלמא דאתי דא הוא ירותח נכון מכל עמין ועל דא כתיב ביני ובין בני ישראל עכ"ל. והנה מבואר מדברי המאמר כי לאחר שמתגלה מצח הרצון דעתיקא קדישא אחר כך מכריז הכרוז על ענין הסעודה ואחר שמתפלל יטול ידיו ויברך ברכת המוציא ויסעוד ונכון הדבר שחם לא הי' עושה כן מאחר שנמשכה סעודת הבקר עד אותה שעה לא היה יכול לאכול אחר כך:

[ד] הנה נתבאר במחמר הקודם כי במנחה רעוא דרעוין אשתכח ועתיקא קדישא גלי רצון דיליה ולכן כל דינין מתכפיין ואשתכח רעותא וחירו בכלא ולכן אין לקדש על היין לפי כי היין הוא להמשיך מאותו יין המשומר בענביו והיינו בסוד אימא עילאה

כאשר נתבאר בכמה מאמרים למעלה ואמנם יהיה צורך בשני סעודות להמשיך משם הברכה לסעודת הלילה גם לסעודת היום בסוד שמאלו תחת לראשי אבל בסעודה זו שהוא עתיקא קדישא הוא יותר למעלה וכבר נתגלה עת רצון וכל דינים אתכפיין אין לעורר היין אבל באמצע הסעודה צריך לשתות או לברך ברכת המזון עליו לפי כי אז הוא בסוד שתיתי ייני וכן נוהגים השלימים וצריך לבצוע על שני ככרות מטעם האמור בכל סעודה:

[ה] צריך לעשותה בפת איתא בזוהר פרשת פקודי דף רנ"ב וז"ל האי רוחא עילאה דאקרי אל כד ההוא פתורא אתענג בכלהו סעודתי בסעודתא תליתאה בתראה מסיים ואומר על כל אינון קדמאי ואמר אז יבקע כשחר אורך וגו' כבוד ה' יאספך כל אינון שבעין נהורין אחרנין פתחי בכל סטרי ואמרי הנה כי כן יבורך גבר ירא ה':

הנה מבואר מדברי המאמר כי צריך שיהיה שלחנו ערוך בסעודה שלישית ואיתא פרשת ויקהל דף רי"ח וז"ל רזא בחול לא מתהני תלת מאינון מילין וכו' בשבת אית רזא אחרא במזונא ממש ובההוא חדוה דמזונא דמצוה דשבת כמה דאוקמוה:

הנה בפירוש תאמר כי צריך להיות סעודה זו בפת ובערב פסח שחג להיות בשבת ראיתי רבנים גדולים מקיימי' הסעודה במנה עשירה בענין שמתחייב ברכת מזון בלבד ותו לא לכבוד יום טוב והסברא מחייבת דמאחר שצריך האדם להשלים מאה ברכות על פירות וריח טוב איך יפחות כמה ברכות הנמצאים בסעודה זו:

[ו] נשים חייבות בסעודה שלישית מטעם הנ"ל וביותר צריך להם להזהר בכל ענייני השבת לפי כי הם כולם צורך לכלה העליונה אשת חיל כי היה העל' במעלות עליונות בכל תפלה ובכל סעודה מאלו עד מקום שנקראת בכינוי קדש שנאמר ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם ובזה מתקיים מש"ה ה' בחכמה יסד ארץ ואיתא בזוהר באבא ייסד ברתא וזה מתקיים בתפלת המנחה עולה במדרגת קדש ואחר כך מלחם אביה תאכל וביותר צריכו' להזהר בסעודה זו שהות כנגד מלחמת גוג כדי להמלט גם הנשי' שנא' בהם והנשי' תשכבנ' ולכן יזהרו לטוב להם לעולם ובזה אנשי' ונשי' יקנו השלימות בהווה ולאחר המיתה בג"ע כדאיתא בזוהר פתורא אית לנשמתין ואכלין ושלישית יותר בה לזמן התחיה לסעודה המזומנת לצדיקים כנ"ל:

סימן רצב

[א] במנחה אומרים ואני תפלתי קודם הוצאת ס"ת והטעם מפורש במאמר הקודם פרשת יתרו דף פ"ט וזה לשונו אבל ביומא דשבתא כד מטא עדן דצלותא דמנחה רעוא דרעוין

אשתכח ועתיקא קדישא גלי רצון דיליה וכל דינין אתכפיין ומשתכח רעותא וחדו בכלא ולכן אנו אומרים ואני תפלתי לך ה' עת רצון. ואמנם איתא בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ו. וז"ל פתח ההוא טייעא ואמר ואני תפלתי לך ה' עת רצון תנינן אימתי אקרי עת רצון בשעתא דצבור קא מצלאן ושפיר איהו והכי איהו ודאי דהא כדין צבורא מתתקני ומסדרי תיקונא דהאי עת וכדין איהו עת רצון ואצטריך למשאל שאלתא דכתיב אלהים ברוב חסדך ענני באמת ישעך דהא כדין אצטריך למשאל שאלתא ואני תפלתי לך ה' הא הכא רזא דיחודא ואני דא דוד מלכא אתר דאקרי גאולה תפלתי דא תפלה והכא איהו סמיכה גאולה לתפלה דאיהו חד כד איהו סמך גאולה לתפלה כדין איהו עת רצון עת רצון אוף הכי איהו כללא חדא עת חד רצון חד אתכלילו דא בדא והוו חד ודוד ממלכא בעא ליחדא בהאי קרא ייחודא חדא ואי תימא אמאי אתמני האי קרא בצלותא דמנחה דשבת. יאות איהו למהוי בשבת בההוא צלותא דמנחה ולא בצלותא דחול דודאי לאו צלותא דמנחה דשבת כחול בגין דהא בחול בשעתא דמנחה דינא תלייא בעלמא ולאו איהו עת רצון אבל בשבת דכל רוגזא אתעדי וכלא אתכליל כחדא וכדין עת רצון כתיב וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי צריך לומר פ' ואני תפלתי לפי כי הוא עת רצון לפי שמתגלה מצח הרצון ולכן צריך להקדים הנחת הטלית וישלשל אותו על המצח להצנע מצח הרצון זה:

ומוציאין ס"ת וקורין שלשה אנשים עשרה פסוקים מפרשה הבאה כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ו וז"ל ורזא דמלה אלין דרגין עילאין אקרון פרשתא חדא ולבתר נפקין מנייהו תשע דרגין דאתאחדן כחדא ובגין כך תשעה גוברין תלת בשבת במנח' ותלת ביומא תניינא ותלת ביומא חמישאה הא תשעה ובספר' דרב ייבא סבא במנחה בשבתא הא אתער רזא דשמאלא ונקודה תתאה בההוא סטרא דשמאלא מקבלא רזא דאוריתא כדין בההיא שעתא נטלא מרזא דשמאלא ומדיליה קרינן דהא איהי קיימא ברזא דתשע וקרינין תשע ואינון שית דחול ותלת בשעתא דאתער שמאלא בשבת ולאתכללה כלא כחדא ואיהי מתעטרא בהו בתלת סטרין כגוונא דתלת סטרין עילאין דאיהו כללא דפרשתא דשבתא עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר מה ענין אלה העולים ולכן אם חל יום טוב להיות בשבת קורים בפרשה הבאה ולא בשל יום טוב כדבר האמור: [ב] אומרים צדקתך כאשר מתבאר בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ו. וז"ל תלתא אינון דאסתלקו מעלמא בהאי זמנא וכלהו כלילן במשה חד משה נביאה מהימנא עילאה וחד יוסף צדיק' וחד דוד מלכא בג"כ תלת צדוקי דינא הכא חד דיוסף צדיקא קדים לכל הני ודא איהו צדקתך כהררי אל וגו' דא יוסף דאיהו בלחודי כהררי אל ככולהו טורין עילאין וחד

משה נביאה מהימנא ודא איהו דכתיב וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדולות בגין דאיהו נטיל לכל סטרין ימינא ושמאלא וחד איהו דוד מלכא ודא איהו דכתי' צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת דא דוד מלכא כדין אתכניש כלא בהאי זמנא תורה שבכתב ותורה שבעל פה וכו' בשעתא דמית יוסף צדיקא יבשו מקורין ומבועין וכלהו שבטין נפלו בגלותא פתחו עילאי ואמרו צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו' בשעתא דמית משה אתחשך שמשא בטיהרא ואנעל' תורה שבכתב נהורהא דאספקלרי' דנהרא בשעתא דמית דוד מלכא כנישת סיהרא נהורהא ואורייתא דבעל פה כנישת נמי נהורהא וכו'. ובגין כך אמרינן הני צדוקי דינא כמה דאתמר ולפי כי פסוקים האלו הם בדרך צידוק הדין כאמור. ולכן אם חל בשבת יום שאם היה חול לא היו אומרים בו במנחה נפילת אפים אין אומרים בו צדקתך וכבר מפורש במאמר זה כי צריך להקדים פ' צדקתך כהררי אל וגו' ואחריו וצדקתך וגו' לכן המשנה תועה מדרך השכל:

סימן רצג

[א] מאחרין תפלת ערבית כדי להוסיף מחול על הקדש אמנם תכלית הדבר הוא סוד גדול אגיד לך הענין בקיצור כפי האפשר כי לפי שאותם המלכים מתו האמורים בפ' ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום כדאיתא באדרא רבא ובס"ד מלכין קדמאין מיתו וזיוניהון לא אשתכח וארעא אתבטלת לכן כנגד מ"ש וארעא אתבטלת נתוסף נחלת בני גד וראובן בעבר הירדן אף ע"ג שנחרבו חמש ערים של סדום ועמורה וגו' ואברהם התפלל עליהם לפי שנאמר בהבראם בה"א בראם באברהם לא הועיל בתפלתו לפי כי לא נמצא שם י' צדיקים כי לכן היתה השכירה והבן וכנגד מ"ש וזיוניהון לא אשתכח יהי' חלק הצומח יהיה נתקן ע"י לולב ומיניו והדס של הבדלה וכנגד חלק האדם הוא מ"ש בזוהר פרשת משפטים עת אשר שולט האדם באדם לרע לו להההוא טיקלא דעשיקת נשמתין וכנגד הימים היינו תוספת מחול על הקדש בכניסה וביציא' כי הנה בכניסה מתעורר ההוא מדורא דאשא להתגבר על הקדושה כדאיתא פרשת ויקהל ולמה מתעורר לפי כי בזמן הבריאה נבראו המזיקין באותה שעה ולפי שנתגברו מפני העון של עץ הדעת כדאיתא בזוהר לכן לא ברא להם גופות הקב"ה ולכן כאשר מתעורר ההוא מדורא דאשא מסטרא אחרא מתעורר מסטרא דימינא ההוא שלהובא דאשא ומתגבר עליו ומכניסו לנוקבא דתהומא רבא וזה הוא הסיבה שניתוסף מחול על הקדש גם ביציאה כל מה שמתאחרים אין יוצא ההוא מדורא דאשא מנוקבא דתהומא רבא ונמצא שמוסיף מחול על הקדש ולכן אחז"ל הני נשי דלא עבדן במוצאי שבתא עבידתא שפל ונשכר הוא ובלי

ספק דתקשי לך מאחר שהרי מדליקין אש ועושים כל הצורך מהו השבח שלהם. אמנם הלא לך לדעת כי הם שלשה מדרגות שבת ויום טוב וחול כי מה הפרש נמצא ביום טוב מן החול כי נאסר בעשית מלאכה. אמנם אינו שוה לשבת לפי שהותר לעשו' מלאכת אוכל נפש והותרה ההבערה וכן הוא הענין בזה דאנו הבערה וכל הצורך אשר תעשה אשה כשרה זו דא לא תברח לפי כי זה יהיה בערך יום טוב כי הותרה הבערה בו ולכן נמי הרשעים אין נכוחים בו ואש של גיהנם אינו כבה וכן נמי הני נשי דלא עבדאן עבידתא במוצאי שבת אע"ג שהוציאו אש דוגמא שחוזר גיהנם וישובו רשעים לשאולה. אמנם שפל ונשכר הוא שהרי הם מוסיפים מחול על הקדש ובזה יהיה מתקיים כך למעלה היינו משחז"ל למלך שהיה לו פרדס נתנו לבנו כשבנו עושה רצונו רואה איזו נטיע' יפה עוקר' ונוטע אותה בפרדס וכבר ביארתי מאמר זה והיינו תכלית התוספת מחול על הקדש ולכן צריך ליזהר מלעשות מלאכה עד שיראו ג' ככבים קטנים ולא יהיו מפוזרים אלא רצופים ואם היה יום המעונן ממתין עד שיצא הספק מלבו וזה הענין אינו לענין צורך הבער' ואוכל נפש רק ענין מלאכה מן הטעם האמור:

[ג] מי שהיה אנוס או כגון שצריך להחשיך על התחום לדבר מצוה יכול להתפלל מפלג המנחה ולמעלה ולהבדיל מיד. אמנם זה התוספת נאבד ממנו מענין תוספת מחול על הקרש איהו דאפסיד אנפשיה חבל לא יברך על הנר ולא יעשה מלאכה עד צאת הככבים לפי כי אז שבת הוא בהכרח קדושתו במקומה עומדת עד צאת שלשה ככבים קטנים כנז'. אמנם עוד תשוב ותראה ענין הנוגע לאדם בדינים אלו הערה גדולה לטוב לו כי יאמר כי האדם אשר מבקש ענין השלימות אינו מספיק שיהיה מקיים סור מרע ועשה טוב אלא צריך גם כן לרדוף אחר מיני דחסידות כך אחז"ל האי מאן דבעי למהוי חסידא להוי זהיר בברכות וכן נמי להוי זהיר בנזיקין וכן נמי להוי זהיר במילי דאבות ולכן יאמר נא מאחרי תפלת ערבית שר"ל אע"ג כי אדם זה קנה השלימות של שבת ולא נגרע דבר עם כל זה מאחר תפלת ערבית כדי להוסיף מחול על הקדש והדוגמא כי כאשר זהיר במלה דחסידותא נמצא מוסיף לעצמו מחול מאותו נפש השורה עליו בחול על הקדש שבו כי כך אמרו חז"ל וינפש כיון ששבת אדם ניתוסף בו נפש יתירה וכיון ששבת וי' שנאבד אותו נפש וכאשר מוסיף מחול על הקדש נשאר עדיין אותו נפש קדושה ולא נאבדה ועוד מוסיף מחול תוספת טובה על הקדש הנמצא בו וכן ימצא לאדם בתוספת מילי דחסידות צריך להזהר מלעשות מלאכה והיינו דבר של חול כי מאחר כי נפשו אותה להמצא בו יתר שאת מן החסידות אם כן לא יאות לו לעשות מלאכה והוא דרך של חול כמא דתימא חלילה חולין הוא לך אע"ג כי דבר מותר הוא אך לא לרודף אחר

החסידות עד שתראו שלשה ככבים שהדוגמא עד שיתראה בו מדות טובות כי אז ידע נאמנה כי נמצא בו שלשה בחינות נפש רוח נשמה ולא יהיו מפוזרים אנו המדות דהיינו כי לפעמים יעשה אותם אלא רצופים וידעו הכל כי כן נמצא בו אלו המדות בפרהסיא דוגמא לככבים הנראים לעין כל ואם הוא יום המעונן דהיינו עקב שמץ דבר נמצא בו מן העון המכונה לענן שנ' וכענן חטאתיך ימתין על ידי התשובה עד שיצא הספק של עון הידוע מלבו על ידי החרטה:

מי שהוא אנוס דהיינו מיצר הרע שהוא אונס לבני אדם לחטא כדאיתא בזוהר ונעשה לפניהם כעבד ומשרת אותם לעשות רצונם עד שיבטחו בו ויחטאו ואז הוא ההורג אות' ובכן נאנס זה כגון שצריך להחשיך על התחום נדבר מצוה דהיינו משחז"ל מצוה שלא לשמה יכול להתפלל של מוצאי שבת ונעשה חול לגבי דידיה מפלג המנחה ולמעלה נאבד ממנו נפש יתירה ולהבדיל מיד מפני שהרי נעשה חול ולכן יאמר המבדיל בין קדש לחול חבל לח יברך על הנר כי זה מורה על השלימות כך חמרו חז"ל למה צדיקים דומים לפני השכינה כנר לפני האבוקה שנאמר נר ה' נשמת אדם ומה גם כי כבר נאמר כי זה יקרא נר על תוספת נשמה רוח בגימטריא נר הנמצא בו והא ליתי וכן אסור בעשיית מלאכה כי הנר שנתחסר מן השלימות אמנם לא מפני כך נאמר כי יעשה עד ויבא הביתה לעשות מלאכתו הא נמי ליתי ביה ולכן נאסר במלאכה עד צאת הככבים לטוב לו להורות כי לא מפני כך יחשב מכלל עושה מלאכה אשר לא טובה היא כאמור:

סימן רצד

[א] ועתה חזר והגיד כי מאחר שעשה תוספת מחול על הקדש דהיינו כי תפס ענין השלימות לקיים מלי דחסידותא צריך להוסיף נמי בענין ידיעת התורה שהרי שנינו דעת חסרת מה קנית והוא ידיעת התורה כמש"ה נדמו עמי מבלי הדעת ונאמר כי אתה הדעת מאסת הוא התורה ולכן ואמאסך וכן דרשו כל כהן שאין בו תורה נמאס לעתיד מן הכהונה ומן הלויה וכו'. כי לכן מלת ואמאסך נוסף אל"ף ולכן הוא אומר אומרים הבדלה בחונן הדעת כלומר איך ימצא להבדיל בין הטמא ובין הטהור ואיסור והיתר אם לא על ידי הדעת של תורה שהרי שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ואם טעה ולא הבדיל כי נזדמן ענין לידו ולא הבדיל כענין שנאמר והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה וכן בענין העריות ונזדמן חטא לידו בשוגג משלים תפלתו המכוונת לו היינו מה ששאלו לרבי יהושע מה יעשה אדם ויתחכם אמר להם ירבה בישיבה אמרו לו הרבה עשו כן ולא הועילו אמר להם יתפלל נמי שהחכמה שלו שנאמר כי ה' יתן חכמה ולכן

ישלים תפלתו זו ולא ימנע מלשאול מהקב"ה החכמה לדעת להפריש בין האסור למותר ואין הטמא מעכב ואינו חוזר להתפלל מחדש אם לא היה מתפלל כך מתחלה מפני כי צריך להבדיל על הכוס והוא דרך כינוי כמש"ה כי יתן בכוס עינו ר"ל נהי דלענין הדברים שאינם נהוגים צריכא למימר כי צריך ידיעה להבדיל בחונן הדעת אבל לענין העריות מאין ידע האסור שלהם ולכן אינו שייך לחזור להתפלל בסגנון זה שהרי צריך להבדיל על הכוס בענין העריות דבר ברור הוא בעיני בני אדם אין שייך ידיעה של תורה בזה ואם טעם קודם שהבדיל על הכוס ונזדמנה לידו עבירה בטעות צריך לחזור ולהבדיל בתפלה להקב"ה כי אין מספיק להרבות בישיבה אלא גם צריך להבדיל כי יתפלל להקב"ה כי ה' יתן חכמה ובזה ינצל מן העבירה:

[ב] טעה ולא הבדיל בתפלה שר"ל טעה בענין עון ולא הבדיל עצמו מן האיסור בתפלה להקב"ה כמ"ש ותצילני מיצה"ר ואין לו כוס זה דבר ערוה בלילה ועין נואף שמרה נשף וסבור כי גם למחר נא יהיה לו שלפי דעתו שלא יעשה עבירה זו מאחר שטעה כי נזדמן חטא על ידו צריך לחזור ולהתפלל להקב"ה יר"מ שתצילנו מיצר הרע כאמור:

[ג] תשעה באב שחל להיות באחד בשבת כי הנה חיתא בזוהר ויגע בכן ירכו זה יום תשעה באב לפי כי כן שולט סמאל שהוא ראש המשטינים והוא כנגד גיד הנשה שנאמר על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וביארתי בזה דרך רמז כי מלת את הוא נוטריקון תשעה אב ומלת גיד היינו י"ז בגימטריא י"ז בתמוז ועוד אות ג' היינו שלשה בתשרי אות י' עשרה בטבת ולפי כי פעמים הם נדחים עד יום ראשון היינו אות ד' של גיד נוספות ולכן כאשר חל תשעה באב אשר שלט השטן בו באחד בשבת ולכן טעה מדרך הטובה ולא הבדיל בין טוב לרע בתפלה שעשה ולא הועיל לו כוס הלילה כי לא חטא כי יתן בכוס עינו בלילה שנאמר ועין נואף שמרה נשף וסבור כי גם למחר לא יהיה לו ובטוח הוא כי לא יעשה עבירה זו מאחר שנזדמן חטא על ידו וטעה בשוגג צריך לחזור ולהתפלל:

אין צריך לחזור ולהתפלל כיון שמבדיל על הכוס ויודע להבדיל עצמו מן העריות במוצאי תשעה באב ואין שולט עליו עוד סמאל הוא יצר הרע המטעה אותו כאמור:

[ד] במקום שאמרו שאינו חוזר להתפלל מיד כשיסיים הברכה אין לו לחזור דמאחר כי אין בו דעת של תורה מה מועיל לו לחזור להתפלל כי מעיקרא צריך שירבה בישיבה ואחר כך יתפלל כיון שהבדיל על הכוס ופירש מן העריות במוצאי תשעה באב שהרי אין בו כח עוד יצה"ר להטעות אותו: [ה] במקום שאמרו שאינו חוזר אם רצה להחמיר על עצמו לחזור ר"ל לחזור בתשובה ולחזור ולהתפלל לפני הקב"ה יצילהו מיצר הרע

רשאי אם סיים תפלתו על ענין החכמה מעיקרא ולא הועיל לו כך יעשה אבל אם עדיין לא סיים תפלתו על החכמה אינו רשאי לחזור ולהתפלל להקב"ה ויצילהו מיצר הרע כי כיצד נמצא להציל לו מרעתו אם אין בו דעת התורה הרי אינו יודע מעיקרא להבדל מדבר האסור וזה לא יתכן:

גם בזה ימצא דרך נכוחה לבאר דינים אלו ע"ד הנ"ל וכך היה אומר אומרים הבדלה בחונן הדעת לפי כי חטא אדם הראשון היה בעץ הדעת שערב טוב ורע וישראל הוסיפו לחטוא כמ"ש רשב"י אלמלא ואז דהעלוך נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה אלא כי שתפו ש"ש ודבר אחר ולכן להיות כי בשבת כבר תיקן האדם מעשיו ככל הצורך כנ"ל כי השבת מועיל לאדם הראשון ולישראל בכלל וגם מועיל לפרטי זה להטהר מעונו וחזר והמשיך עליו הנשמה שנאבדה מאדם גם מישראל כשהורידו עדים הוא קונה אותם לפי כי בהכנסת שבת אז הקדושה פרישת גדפהא על עלמא ואנו אומרים הפורש סוכת שלום עלינו ולכן במ"ש אומרים הבדלה בחונן הדעת כי בזה בא התיקון לעצמו בגשמי ומה גם פנה למעלה להיות מבדיל מן הכלה הקדושה ענין הקליפה כי בזה נתקן הפגם של עץ הדעת וכדאיתא בזוהר ובתיקונים אדם חטא במעשה ובמחשבה ולכן עתה בזה יהיה התיקון במחשבה שהוא בדעת ואחר כך יהיה התיקון במעשה כדלקמן ולכן יאמר אומרים הבדלה בחונן הדעת והיינו הטעם למה צריך לומר הבדלה זו בברכה ראשונה אשר לא כן בברכה אחרת מפני כי הוא ענין ששואלים ממ"ה הקב"ה ענין כפרה על חטא המחשבה כדאיתא בזוהר כי לא מחשבותי מחשבותיכם מחשבתי כתיב חסר בלא וא"ו ת"ח מחשבה דקב"ה היא עילאה ורישא דכלא ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילי לאשתכחא שמא קדישא ולאתתקנא ליה בתיקונוי כדקא יאות ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק שקיו דגנתא דעדן לאשקאה כלא ומההיא מחשבה קיימין עילאין ותתאין ומההיא מחשבה משתכח תורה שבכתב ותורה שבעל פה מחשבה דבר נש הוא רישא דכלא ומינה מתפשטין ארחין ושבילין לאסטאה אורחוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק זוהמא דיצר הרע לאבאשא ליה ולכלא מההיא מחשבה ישתכחו עבירות וכו' ועל דא כי לא מחשבותי מחשבותיכם עכ"ל. והמשכיל יקשה לו מה חידש לנו רבי יוסי בדרשה זו דבר הנראה לחוש אין צריך למוד וביותר קשה מ"ש מחשבתי כי יותר טוב לדרוש מחשבותי כמ"ש לשם כי אנכי ידעתי את המחשבות שאני חושב עליכם לטובה לתת לכם אחרית ותקוה אמנם בדרשה שאומר מחשבתי כתיב און בזה למוד דמהיכא תיסק אדעתין לומר הפך מזה שהוצרך הכתוב למעט ולומר לא מחשבתי כמחשבה שלכם. אמנם ר' יוסי דבר גדול ידרוש הפסוק בכח שכתוב מחשבתי

חסר לפי כי צריכא למימר דמאחר שנברא האדם בצלם ודמות איך יתקן להמצא בו יצר הרע באדם הראשון מתחלה שלכן נמשך אל החטא דהא אם אמרנו שנברא בו יצר הרע הוא עול בחיקו ית' כאשר ביארתי בפירוש התורה ושם נתבאר הענין כפי הפשט. אמנם רבי יוסי העמיק בענין לומר דאף ע"ג כי האדם היה יציר כפיו של הקב"ה אמנם נאמר ויברא אלהים את האדם כי הבורא הוא המדה הנקרא את שנאמר זכר ונקבה בראם ר"ל זכר ונקבה עליונים בראם לזכר ונקבה הגשמיים ולכן תמצא פסק ויברא אלהים והפסיק הענין ואמר את האדם לכן פירש רבי יוסי בפ' אם עלה קרבנו כיצד ימצא חטא המחשבה באדם ומה גם באדם הראשון כי הוצרך להביא עלה קרבנו וכן האדם מקריב שנאמר ותיטב לה' משור פר שהקריב אדם הראשון הלא תדע מש"ה כי לא מחשבותי ממחשבותיכם צריכא למימר מחשבתי כתיב למעט מחשבה אחרת שהיא למטה שלכן נקראת עץ הדעת טוב ורע הוא סוד הפסוק אל תרבו תדברו גבוהה וגו' כי אל דעות ה' כי ע"י ריבוי הדברים יצא עתק מפיכם תאמרו כי אל דעות ה' ולכן ולא נתכנו עלילות ולכן חוטאים בני האדם התבוננו מלת ולא קרי וכתיב ולא כתיב כי הנה בדעת עליון אין אחיזה לקליפה שם הוא סוד שנקרא סטרא אחרא מלך זקן וכסיל דאע"ג שנקרא מלך בערך של הקדושה הוא כסיל לפי כי אין לו אחיזה בבחינת הדעת והבן ולכן מחשבתי כתיב ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין לאשתכחא שמא קדישא ר"ל כי ע"י מחשבה עליונה זו מתקדש המדה האחרונה והחדש מתקדש ואומרים כלם מקודש מקודש כדאיתא בזוהר פרשת פנחס בפסוק ובהיכלו כלו אומר כבוד כי בהיכל עליון מקדשין החדש וקראן ליה כבוד כבוד והיינו מה שכתב לאשתכחא שמא קדישא לפעמים ולאתקנא ליה בתיקונוי והם כ"ד קישוטין שנאמר ויביאה אל האדם. אמנם מחשבה דבר נש היא רישא דכלא אבל מינה מתפשטין ארחין ושבילין לאסטאה ליה בההיא עלמא ובעלמא דאתי מפני כי נמשך מעץ הדעת טוב ורע ולכן אומרים הבדלה בחונן הדעת להבדיל בין הטמא ובין הטהור הנאחז בדעת ובזה נתקן הדעת למעלה שלכן אמרו דעתן של נשים קלה כדאיתא בזוהר פ' שלח לך דף מ"ט דעת אתייא בשית דרגין מה דאשתאר קל איהו ואם טעה ולא הבדיל משלים תפלתו ואינו חוזר לפי שצריך להבדיל על הכוס והוא בחינה זו כדאיתא בזוהר פרשת עקב כוס הוא אלהים ולפי שנאמר מלך אלהים על גוים צריך להבדיל ולומר בין ישראל לגוים ואם טעם קודם שיבדיל על הכוס וחזר לחטא כענין של אדם הראשון כמ"ש חז"ל לאדם שצוה לעבדו אל תטעום כלום עד שאבא מבית המרחץ בא ומצאו טעום כך זה טעם קודם שהבדיל על הכוס צריך לחזור ולהבדיל בתפלה לתקן בחינת הדעת כאמור:

טעה ולא הבדיל בתפלה ולא נמצא לו כוס בלילה שהוא העיקר לפי כי כן נאמר חושבי און על משכבותם וכן בעון ישראל נאמר קרבם יחמו כתנור לילה ישן אופיהם כי כל הלילה היו מתחשבים לעשות העגל כמו שאמרו חז"ל ומה גם כי התיקון צריך להיות למדת לילה כי שם פגם אדם הראשון במחשבה וסבור כי גם למחר לא יהיה לו לכך צריך לחזור ולהתפלל כדי לתקן בחינת הדעת ולעשות בו הבדלה:

תשעה באב שחל להיות באחד בשבת וכבר נתבאר כי אז סמאל מתגבר מלך זקן וכסיל טעה ולא הבדיל בתפלה אין צריך לחזור ולהתפלל לפי כי השכחה הוא מסטרא אחרא ומאחר כי נתגבר ובא האדם לידי שכחה אין לו יכולת עוד להבדיל בדעת שהרי נפגם אמנם מבדיל על הכוס במוצאי תשעה באב: במקום שאמרו שאינו חוזר להתפלל לפי כי אין לו יכולת לתקן עוד ולכן מיד כשיסיים הברכה של חונן הדעת אין לו לחזור אף על פי שלא התחיל ברכה אחרת שלאחריה ובמקום שאמרו אינו חוזר אם רצה להחמיר על עצמו לחזור אם סיים תפלתו רשאי כי יש בו יכולת לתקן אבל אם עדיין לא סיים תפלתו אינו רשאי לחזור לפי כי אין תיקון זה מועיל כמו בתפלה שהרי טעה ונתאחז הקליפה אמנם כשחוזר כל התפלה נתקן כמתחלה:

סימן רצה

[א] הנה נתבאר למעלה כי יש מדרגה למעלה מכל השלימות הנמצא לאדם על ידי התורה והמצוה והיינו המדריך בני אדם לעבודת הבורא בין לענין סור מרע כענין הרוכל שהיה מכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי ומראה להם הפסוק מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וגו' סור מרע תחלה וכן לענין המדריך בני אדם למצוה כמ"ש חז"ל גדול המעשה יותר מן העושה ולכן בא הדוגמא לזה לקנות השלימות כי שליח צבור הוא דוגמא לרוכל כאמור למעלה וענין זה לא יתקיים אלא על ידי היודע ספר והיינו שליח צבור כמשמעו מבדיל על הכוס להעיר לבני האדם מי שחטא כי יתן בכוס עינו ואפילו בראיה בלבד כמש"ה ועין נואף שמרה נשף כך אמרו חז"ל יותר הנאה נמצא בראיה באשה מן המעשה עצמו שנאמר טוב מראה עינים מהלך נפש ולכן מבדיל שליח צבור על הכוס לתת רמז לאדם לפשפש במעשיו לפי כי זה גורם לו שנעתק לענין עבירה:

אמנם תיקון זה הוא להוציא מי שאין לו יין של תורה ואין בור ירא חטא להוציא אותו ממסגר עונו צריך להעיר אותו בסגנון זה וכן נמי מתעורר למעלה כי הצדיק הוא שליח של הצבור כל הקצוות מבדיל על הכוס עליון ומפריש את הטומאה ומוציא אותה לחוץ כי נאמר המבדיל בין קדש לחול בעולם הבריאה ובין אור לחושך ביצירה ובין

ישראל למצריים בעשיה והענין כאשר אנכי הגדתי כי אע"ג שנראה בלשונות קצת מן הזוהר והתיקונים כי נמצא קליפה למעלה הכל הוא בענין החיצוניות אמנם בפנימיות אפילו בעולם העשיה אין מתאחז בו קליפה שנאמר אני ה' לא שניתי ולכן שליח צבור הנזכר מבדיל על הכוס זה לפי שנאמר מלך אלהים על גוים כמ"ש לכו צריך להבדיל ולעשות הבדלה בכל העולמות והיינו להוציא מי שאין לו יין היינו מה שאמר בזוהר אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים וזה ימצא ההצלה עמה ביין הוא כח עליון הנמשך מאימה ולפי כי יש מקום שאין נמצא בו יין זה לכן שליח צבור זה מוציא אותם לקיים לאמר לאסורים צאו כאשר הוא מבדיל ומוציא הקליפה מן העולמות לא יהיה בקדושה תערובת:

סימן רצו

[א] מאשר נתבאר למעלה ממנו נקח להבין דינים אלו והענין כי ההבדלה הוא כמשמעו להבדיל האדם עצמו מן האיסור ופירש מן הדברים אשר לא יעשו כמש"ה להבדיל בין הטמא ובין הטהור ולכן מתחייב מזה היות ההבדלה זו על היין לפי כי זה הוא מכינה לתורה שנאמר ושתו ביין מסכתי ולכן בא החיוב נמי להיות נעשה בהבדלה זו סימן יבנה כד"א בחכמה יבנה בית כי הנה העיקר לכל הדברים היא הבדלה להיות פורש מן האיסור שנאמר לא תקרבו לגלות ערוה שלא יאמר אדם אנשק אחבק הערוה ואין בזה איסור תלמוד לומר לא תקרבו כל דבר של קריבה אסור כך אחז"ל כל הנותן מעות ביד האשה כדי להסתכל בה לא ינקה מדין גיהנם שנאמר יד ליד לא ינקה וכן המסתכל בעריות ולכן כשיקח הכוס בידו יזכור אלו הדברים יד ליד וכשמביט בו אז יזכור משחז"ל טוב מראה עינים יותר הנאה נמצא בראית האשה מן המעשה עצמו מכ"ש כי יתן בכוס עינו במעשה ולכן יעשה כך כדי לתקן מעשיו במעשה ובמחשבה ונמצא בזה מתקן עונות ראשונים לאדם ולישראל שחטאו במעשה ובמחשבה כנ"ל. ואחר כך נר יכוין כשרואה צפרניו מה הגיע לאדם מצד העון שנאמר ויהיו שניהם ערומים מן הלבוש שהיה נאה וחלק כצפורן ואחר כך ויעש ה' לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם וישראל על ידי העון ויתנצלו את עדים וסוף בצע אמרתו ביום החרבן וכן האדם יתבונן שלא יפסיד בגדיו חלוקא דרבנן ויהיה ערטילאי מהם וכל זה יתבונן מלימוד התורה ולכן העיקר היין כי אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ולכן צריך ליזהר שלא יהיה הכוס פגום כדי שילמד מזה כי כן לא ימצא בו ענין פגם כדי שיזכה ליין המשומר בענביו בגן עדן ומה גם לזמן התחיה ולעולם הבא:

[ב] אין מבדילין על הפת מטעם זה לפי כי מאחר שעיקר כל הערת לב האדם להתבונן במעשיו הוא מסיבת היין של תורה לכן אין מבדילין על הפת דאע"ג כי יש נמצא בו דוגמא לתורה שנאמר לכו לחמי בלחמי. אמנם עיקר כינוי זה הוא על ענין גמרא ודבר הלכה כדאיתא בזוהר פרשת פנחס. וז"ל ולית ככר אלא הלכה א' ולכן אין מבדילין עליו כי לענין הערת דברים הללו לא נלמד אותם מדבר הלכה אלא מדברי חז"ל היינו הדרשה וההגדה שמפקחין לב האדם כך אמרו חז"ל הרגיל ביין אפי' לבו אטום כבתולה יין מפקחו הוא הדרשה וההגדה ועוד טעם אחר לפי כי הפת נמצא בו הערה אחרת לבא על הערוה שנאמר כי בעד אשה זונה עד ככר לחם ובזה העיקר הוא הערה על דברים שהם קריבות ולא על הערוה ממש כאמור. ולכן אין מבדילין על הפת אבל על השכר מבדילין אם הוא חמר מדינה וה"ה לשאר משקין חוץ ממים. ואמנם בזה יובן מה הוא כונת הגמרא להגיד מעשה השלם שהיה מתבונן בעצמות אדם ואמר הללו של שותי מים והללו של שותה יין חי וכו' דאף על גב כי נמצא לימוד לענין הנהגת האדם ובריאות גופו לעבוד הקב"ה מכל מקום אין זה התכלית אלא כדרך סיפור התורה כי נמצא לימוד בענין דרך ארץ והנהגת הבריאות. אמנם אין התכלית בזה כך דברי חכמים ז"ל ולכן השלם הזה מורה על הערה גדולה כי החי יתן אל לבו משחז"ל ותהי עונותם על עצמותם והוא דבר רע ביותר אשר ביארתי בפסוק ונהמת באחריתך בזמן דאפשר להמצא לך תקוה ואחרית להכנס בג"ע דהיינו ככלות בשרך ושארך לפי כי אז מתגלים העצמות ובעל חוב נפרע מהם אשר כתוב עליהם כי השותה יין חי כי יתן בכוס עינו עצמותיו נעשים אדומים שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים והשותה יין מזוג כי לא עשה מעשה רק בענין קירוב ערוה וכיוצא עצמותיו שבורים והשותה מים כמש"ה אותי עזבו מקור מים חיים לחצוב וגו' אשר לא יכילו המים היינו אשה זרה עצמותיו שרופים לא ינקה כל הנוגע בה מדין גיהנם אשר לכן להעיר לב האדם על כל זה בא הדין דאף על גב שאין מבדילין על הפת מבדילין על השכר ושאר משקים חוץ מן המים שמורה על מים זרים של אשה זרה כי לא ינקה כל הנוגע בה וביום טוב שחל להיות במוצאי שבת כי יש בו קידוש שהוא נאמר על הפת כי לענין שמתקדש האדם ימצא על ידי לימוד התורה דוגמא לפת היינו דבר הלכה כאמור. יש אומרים כי אגב הקידוש מבדילין גם על הפת לענין פורש מן האיסור ע"י הלימוד גם שהוא דבר הלכה לא הונח אלא שהוא בכלל בא לטהר מסייעין אותו ויש אומרים כי יותר טוב לומר על השכר הקידוש וההבדלה שניהם כאחד וכפי דרך רמז זה יותר טוב לומר הכל בשכר כאמור:

וכאשר נבאר דינים אלו לצד עילאה הכי קאמר סדר הבדלה יבנ"ה לומר ר"ל כי תכלית ההבדלה הוא לצורך בנין והענין הוא בשני פנים וצריכים זה לזה תחלה בנין הפרצוף של הכלה ואח"כ להבנות בבנים היינו מה שביארתי כמשחז"ל אל תקרי בניך אלא בוניך ר"ל שאם אין ענין הפרצוף והכלה שלימה בכל האברים שלה לא יתכן להבנות בבנים ולכן יאמר כי בענין ההבדלה כי הענין הוא להפריש ולהבדיל הכלה מכל בן נכר לפי כי במ"ש חוזר גיהנם דהיינו הקליפה ואותה מדורה דאשא דאתטמרא בנוקבא דתהומא רבה מערב שבת ע"י ההוא שלהובא המכניע אותה ומכניס אותה בנוקבא דתהומא רבה במ"ש יוצאה משם ולכן צריך להבדיל כדי להבדיל אותה מן הקדושה ואיתא בהקדמת בראשית דף י"ד: וז"ל כיון דנפק שבתא כמה חיילין ומשריין פרחין ומשטטין בעלמא ועל דא אתתקן שיר של פגעים דלא ישלטין על עמא קדישא לאן אתר משטטי בההוא לילי כד נפיקו בבהילו וחשבין לשלטאה בעלמא על עמא קדישא וחמאן לון בצלותא ואמרי שירתא דא ובשירותא מבדלי בצלותא ומבדלי על כסא פרחין מתמן ואזלי ומשטטי ומטאן לגו מדברא רחמנא לשיזבן מנייהו וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי הקליפות נכנעים מפני ההבדלה שנאמרה בחונן הדעת וזאת שניה מפני ההבדלה הנאמרת על הכוס וזאת שנית ענין נר לראיית הצפרנים כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ח. וז"ל כיון דעאל שבתא כל אינון דרגין דלתתא וכל אינון דנהרין ושלטין כלהו עאלין ואתכלילו בהאי שרגא וכו' כיון דנפק שבתא אפיק לון לכל חד וחד כאלו ההיא שעתא אתבריאו וכו' כדין אתברכא האי שרגא ואתכפיין קמיה לאנהרא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר למה מברכין על הנר. ואמנם לענין כפיית ארבעה אצבעות דוקא יובן עם מה שאמר לקמן וז"ל וכיון דהאי אשא דנפיק מאשא דלעילא אתברכא בברכה דנהורא וכו' בהאי שעתא דקא מברכינן על אשא אזדמנן ארבע רתיכין ארבע משריין לתתא לאנהרא מההוא אשא מברכא ואינון אקרון מאורי האש בגין כך בעינן לאכפיא ארבע אצבען ידא דימינא לאנהרא לון מגו ההוא נהורא דשרגא דאתברכא. והנה נתבאר מדברי המאמר כי צריך לאכפייא אצבען לאור הנר ארבע אצבעות יד ימין דוקא שהם רמז למרכבה עליונה. אמנם האחורים בלבד כופה אותם ושם נאמר אצבען לגו בלא טופרין אינון אנפין פנימאן אתכסיין ורזא דא וראית את אחורי אלין אחורי אצבען ופני לא יראו אלין אצבען. לגו בלא טופרין דאינון אנפין פנימאין ואמנם ענין ראיית הצפרנים שם נאמר וז"ל לבושה קדמאה דאתלבש אדם ביה בגנתא דעדן הוה מאינון מלבושים מאינון רתיכין דאקרון אחוריים ואינון לבושין דאקרון לבושי טופרא וכו' כיון דחב אתעדו מניה אינון לבושים ודחיל מרוחין בישי ואסתלקו מניה אינון משריין קדישין ולא אשתארו ביה אלא אינון טופרי

דאצבען דסחרין לון לטופרין סחרנו דזוהמא אחרא. והנה נמי מבואר ענין הצפרנים מה הם ולמה אנחנו מתבוננים בהם וכל זה כך נעשה למעלה לפני השכינה הנקרא נר ה' ואחר כך ענין הריח גם זה מבואר שם וז"ל ובעי לארח בבוסמין כד נפיק שבתא על דאסתלק ההוא רוחא ונפשא דבר נש אשתארת בערטורא וכו' והנה מבואר מהענין צורך להריח בבשמים במ"ש לחזק נפש האדם לפי שהלכה הנפש של תוספת שבת. ואמנם צריך להזהר שלא יהא הכוס פגום לפי כי בזה ימצא הדבר פוגם למעלה במדה הנקרא כוס כנ"ל:

אין מבדילין על הפת דהא ענין היין איכא תרתי לטיבותא ראשונה כי בזה מתעורר יין עליון ונמשך למטה על הכלה כאמור כי הוא מורה על יין המשומר בענביו המשמש אותם ועוד כי הוא מעורר הייחוד בסוד שמאלו תחת לראשי ולכן אין מבדילין על הפת כי לא נמצא בו שלימות הנזכר ונוסף עוד כי לפי שהיין הוא סוד הגבורה נמצא בו כח להכניע הקליפה ולכן הם בודלים משם והולכים להם ולכן אם אין יין מבדילין על השכר אם הוא חמר מדינה והוא הדין לשאר משקין חוץ מן המים משני סיבות ראשונה לפי כי לא נאמר הבדלה במים עד יום שני ונעשה על ידי הרקיע אבל לא הבדלה לגמרי ובזה הוא הבדלה לגמרי להפריש בין קדש לחול ובין אור לחשך וכו' זאת ועוד אחרת לפי כי המים הם סוד החסד והוא המכניע סטרא אחרא לגמרי כדאיתא בזוהר פרשת צו דף ל"א. וז"ל אל בכל אתר נהירו רב דחכמתא עילאה הוא וקיימא בקיומיה ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא לא יכיל עלמא למיקם אפילו שעתא חדא מקמי דינין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא הה"ד ואל זועם בכל יום נזעם או זעום לא כתיב אלא זועם בכל יומא ויומא דדינא אשתכח ודחי לון לבר כי קיימא ומבשם עלמא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי מדת החסד הוא מכניע לדינין תקיפין והוא מבשם עלמא והנה במ"ש מתעוררין הדינים והממונים של ימי החול חוזרים למקומם ואין הרצון לדחות אותם אלא למתק אותם ולתת להם הארה מן הנר של הקדושה כי לכך רואים האצבעות כנ"ל והמים סוד החסד מנטל אותם ולכן אין מבדילין על המים וביום טוב שחל להיות במ"ש שיש בו קידוש שנאמר על הפת מטעם הנ"ל כי הוא מורה על מש"ה הכתוב אכלתי יערי שתיתי ייני יש אומרים שאגב הקידוש מבדילין נמי על הפת לפי כי אינו דומה לחול. ויש אומרים שיותר טוב לומר הקידוש וההבדלה שניהם על השכר ולכן האדם יבחר כפי המזדמן לו כי שני הפירושים הכל הולך על כונה א': [ג] ומפני כי עיקר ההבדלה שפורש האדם מן העון הוא בעבור התורה כי הוא מורה לאדם דרך לשוב מעבירות שבידו לכן יאמר עתה אם אין לו יין ולא שכר של תורה ושאר משקין שבהם נמשלה התורה

כדאיתא במדרש ליין ולדבש ולחלב וכו' כי כל הדברים המשובחים הנמצא במשקין אלו כך ימצא בתורה:

יש אומרים שמותר לאכול ויש אומרים שאם מצפה שיהיה לו למחר למוד בתורה לא יאכל עד למחר כי הדוגמא לענין אכילה הוא אכילה בתורה דאף ע"ג כי לא נזדמן לו ידיעה להבדיל בין הטמא לטהור ובין איסור להיתר לא מפני כך יבטל מדברי תורה אלא אוכל בתורה כפי אשר תשיג ידו תכף או למחר ואם אין לו אלא כוס א' שהדוגמא על הידיעה בתורה מעט לא כביר ואינו מצפה שיהיה לו למחר ידיעה שלימה כי לא ימצא לו מי שילמד אותו להשכיל להטיב להבדל מן האיסור מוטב שיאכל מה שרגיל ללמוד בו ויברך עליו ברכ' המזון להודות להקב"ה שנתן לנו אכילה של תורה כי בה צדיק אוכל לשובע נפשו ואח"כ מבדיל היינו ידיעה מיותר' להבדיל בין קדש לחול ומשאר איסורים אז טוב לו ממה שיברך ברכ' המזון בלא כוס וזה לדברי האומר כי ברכת המזון טעונה כוס היינו ידיעה גם בענין אכילה של תורה דלא כמאן דאמר לגריס איניש ובתר לסבר אלא כמאן דאמר שבשתא כיון דעאל עאל ולכן כך יעשה לסברת האומר ברכת המזון ולימוד התורה צריך ידיעה טעונה כוס לפי כי שבשתא כיון דעאל עאל אבל למ"ד אינה טעונה ולגמר איניש אף על גב שאינו מבין שנאמר גרסה נפשי ולא אמר טחנה ולכן אינה טעונה כוס דהיינו ידיעה לכן לא יאכל עד שיבדיל אינו לומד בענין הנהוג לו עד שיבדיל כי יהיה יודע להבדיל מן האיסור כי כן סור מרע קודם ונאמר ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי וגו' ומיירי שכוס זה של הידיעה לא היה בו רביעית בידיע' דהיינו כי הוא לומד רביעי' היום בצמצום לפי כי כן תובעים מן האדם קבעת עתים לתורה וכבר היה מזוג תורה נביאים וכתובים שאם היה משים בו מים של תורה יותר לא היה ראוי לשתיה לפי שחובה על האדם לשלש לימודו כמש"ה על פלגי מים שאם לא כן לדברי הכל מבדיל תחלה לפי כי סור מרע קודם לכל ושותה ממנו מעט מן הלימוד לצורך הידיעה מהו ענין האסור ואחר כך מוסיף עליו לימוד להשלימו לרביעי' היום מן הלימוד ומברך עליו ברכת המזון היינו למוד התורה לצורך לימוד בלבד כדבר האמור:

עוד זה מדבר ופנה למעלה והכי קאמר אם אין לו יין ולא שכר ושאר משקין דהיינו כי מאחר שהוא צריך להמשיך לכלתא דא במ"ש מן יין העליון כאמור המשמח אלהים ואנשים לפי כי חזרו ימי החול וצריך לה להאיר עליהם ולכן ממשיכין שפע מיין המשומר בענביו לשמח אותה ולכן ולכן אם אין לו יין ולא שכר ולא משקין אחרים כי כל המשקין הם שבעה והם נמשכים מאימא עילאה כדאיתא בזוהר פרשת שמיני. וז"ל מאתר חד נפקי יין ושמן דבש וחלב וכו' ולכן אם אין לו אחד מאלו יש אומרים שמותר לו

לאכול כי למה יאחר האכילה מאחר שידענו כי זה גורם ענין יחוד למעלה כענין שנאמר אכלתי יערי עם דבשי ויש אומרים שאם מצפה שיהיה לו למחר יין לא יאכל עד למחר שיבדיל תחלה ויתקן בחינת הדעת של הכלה להבדיל המתאחזים משם ואחר כך יאכל בסוד אכלתי יערי ואם אין לו אלא כוס אחד ואינו מצפה שיהיה לו למחר מוטב שיאכל לקיום אכלו רעים קודם שיבדיל ויברך עליו ברכת המזון להמשיך לכלה ארבע ברכות ואחר כך יבדיל עליו להבדיל ממנה כל הנאחזים מן הדעת ממה שיברך ברכת המזון בלא כוס והיינו לדברי האומרים כי ליחיד נמי טעונה כוס לפי כי היחיד יהיה בסוד הצדיק ומחבר עמו הכלה ונעשה הייחוד אמנם לדברי האומרים כי ליחיד אינה טעונה כוס לפי כי הייחוד בשלימות צריך להיות בשלשה בסוד שלשה עדרי צאן רובצים עליה לא יאכל עד שיבדיל כי כן יותר צורך ימצא להבדיל מבחינת הדעת כל מאריהון דדינים הנאחזים מן הדעת כי אחר כך יהיה הייחוד בסוד האכילה טוב לגמרי בסוד אכלתי יערי עם דבשי ומיירי כי כוס זה לא היה בו אלא רביעית סוד יו"ד דאדני כנ"ל וכבר היה מזוג כדינו בסוד החסד שאם היה משים בו מים יותר לא היה ראוי לשתיה שהרי כתיב שתיתי ייני ולעולם השמאל מקדים שנאמר שמאלו תחת לראשי ואין לבטל אותו מלעשות פעולתו לאתערא שלהובין דרחימו של איש ואשה שאם לא כן לדברי הכל מבדיל תחלה לתקן בחינת הדעת ושותה מעט ממנו לצורך הנשיקין תחלה מוסיף עליו להשלימו לרביעית בסוד ה"א כדאיתא פרשת פנחס רביעית ההין ומברך עליו ברכת המזון כי אז נבנת וראויה להמצא בה ארבע ברכות מארבע מדות שעליה כדאיתא פרשת תרומה אין להאריך:

[ד] מאחר שנודע לנו מן הדינים הקודמים ענין המצטרך תחלה הוא ענין סור מרע עתה יבא הנרצה בדינים אלו לצורך ענין ועשה טוב כי שניהם נמצא הצורך בהם ולא יספיק באחד מהם ובפרט לצורך קדושת שבת לזכות לתוספת שבת ברוח ונשמה צריך ענין שלימות במעשה הטוב ולכן יאמר נא אם אין ידו משגת לקנות יין לקידוש היינו הלומד לצורך הקדושה להיות קדוש ולהבדלה נמי להבדיל בין דבר של איסור וטמא לטהור וגם להיתר יקנה הידיעה לצורך ההבדלה כי זה קודם לפי כי כן שנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד ונתן טוב טעם לדבר משום דקידוש אפשר בפת רוצה לומר לענין הלמוד להתקדש האדם בו אפשר בפת כנ"ל שהוא ענין הלכה כדאיתא בזוהר פרשת פנחס ואין ככר אלא הלכה אבל לענין לפרוש מן האיסור צריך ידיעה ולכן הוא קודם:

[ח] אם אין ידו משגת לקנות שמן לנר חנוכה ויין להבדלה כי אף על גב שהדברים הם כפי פשוטן אמנם מכל מקום נימא בהו מלתא כי הנה נר חנוכה כבר נתבאר במקומו

שהוא ענין הערה לאדם לקיים ושמן על ראשך אל יחסר היינו מ"ש בזוהר פרשת בלק דף קפ"ז וז"ל החכם עיניו בראשו וכי באן אתר עינוי דבר נש אלא בראשו דילמא בגופו או בדרועוי דאפיק לחכם יתיר מכל בני עלמא אלא קרא הכי הוא ודאי דתנן לח יהך בר נש בגלוייא דרישא ארבע אמות מאי טעמא דשכינתא שריא על רישיה וכל חכים עינוי ומלוי בראשו כההוא דשרייא על רישיה וכד עינוי תמן לינדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה אצטריך למשחא בגין דגופא דבר נש איהו פתילה ונהורא אדליק לעילא ושלמה צווח ואמר ושמן על ראשך אל יחסר דהא נהורא דבראשו אצטריך למשחא ואינון עובדין טבאן ועל דא החכם עיניו בראשו וגו'. הנה הדבר מבואר מן המאמר כי השמן הם מעשים טובים כאמור. ולכן יאמר מי שאין ידו משגת לקנות כמו ששנינו קנה לו דברי תורה קנה לו פרקליט אחד לקנות שמן מעשה טוב להדליק נר חנוכ' עליו בסוד החכם עיניו בראשו ויין להבדלה הוא ענין לימוד התורה להבין להבדיל בין איסור וטמא לטהור ולהיתר נר חנוכ' קודם והוא מעשה הטוב כי אחז"ל גדול תלמוד לפי שמביא נידי מעשה אמנם אם בא לידו מעשה הוא קודם:[ו] אומר הבדלה מיושב והדוגמא בזה יהיה דמאחר שנתבאר שענין ההבדלה הוא להורות ולהבדיל בין איסור להיתר. לכן צריך לקיים מה ששנינו הוו מתונים בדין כדי ליתיישב בענין ההוראה שנאמר דינו לבקר משפט ואוחז היין בימין הוא ענין ההוראה וההדס בשמאלו כך אחז"ל לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת ואז יהיה לו ריח בהדס. ועוד יש בה הערה אל האדם כי יזהר מענין השוחד ובכן יהיה ריחו נודף ומברך על היין הוא ענין התורה אשר זכה בה שהקב"ה גזר עליו להיות חכם וביותר משחז"ל למלך שעשה סעודה והיה מחלק להם מצות בא בנו א"ל איני רוצה אלא מזה שבתוך פיך כך כי ה' יתן חכמה לכל אבל למי שהוא חפץ מפיו דעת ותבונה ולכן צריך לברך על היין של תורה תחלה ושוב נוטל ההדס כנגד מעשה הטוב בידו הימנית לפי כי זה משובח יותר לפי כי הבחירה מסורה ביד האדם ויין של תורה בשמאל ומברך על ההדס שזכה בו ואחר כך מחזיר יין של תורה לימינו הלא זה דברי למה נכנסו האותיות למפרע אות ת' תחלה וכן לענין הכתיבה כי אנחנו כותבין בימין והולכין לשמאל והיה ראוי להיות בהפך כי הנה התורה מן השמאל חזרה אל הימין שנאמר ממינו אש דת למו. אבל הענין הוא מה שנתבאר למעלה כי בזמן הבריאה אמרה תורה לפני הקב"ה האי אדם דאת בעי למברי זמין לארגזא קמך וכו' אמר לה וכי למגנא אתקרינא ארך אפים וברא התשובה שאם יחטא ושוב אל ה' וירחמהו דאע"ג כי יאמר אדם ב' ראשית הם ע"מ כן ברא ה' את השמים ואת הארץ ולכן נכנסו האותיות למפרע לפי כי כן האדם זה כפוי טובה ומשלם רעה תחת טובה ואדעתא דהכי נברא ולכן באה הכתיבה לצד שמאל כי

גם שהאדם זה הולך אחר יצרו לב כסיל לשמאלו אם חוזר בו חוזר לימין כי כן הקב"ה לעולם ימינו פשוטה לקבל שבים ולכן מחזיר היין לימינו זו תורה: [ז] ואפי' שמעו כל בני הבית הבדלה היינו משחז"ל מי מעיד באדם אבני ביתו והם האברים והיינו בני ביתו אפילו כלם שמעו הבדלה ואין בהם ענין עון כי הם נבדלים ממנו כך עשו בבית הכנסת כי כך אחז"ל אם פגע בך מנוול זה מושכהו לבית המדרש אם נתכוונו שלא לצאת ולא יכלו להתיש כח היצר שהוא כברזל מבדילים בבית ופורשים מכל עניני העונות בזה:

[ח] נשים חייבות בהבדלה כבר נתבאר למעלה כי ימצא אנשים שהם מסטר דנוקבא ונשתה גבורתם היו לנשים כי כן הוא אטר יד ימינו כנ"ל ולכן יאמר נשים בדרך רמז חייבות בהבדלה כי להיות פורשים ביותר מן העבירה בערך האנשים ויש מי שחולק דסבירא ליה כי לא ימצא בהם תגבורת היצר להחטיא אותם:

האמנם נחזור לומר כי מ"ש מי שחין ידו משגת לקנות יין לקידוש זה יהיה אדם המחוסר השלימות לפי כי הנה אדם הצדיק ידו משגת לכל הדברים העליונים לתקן אותם כדאיתא בזוהר פ' אמור מאן פועל צדק אלין אינון דמתקני למטרוניתא מנהא ואלבישו לה תכשיטהא ואטמרו לה עטרהא כל חד פועל צדק אקרי ולכן זה שאין ידו משגת לקנות כד"א ה' קנני ראשית דרכו לקנות יין לקידוש ולהבדלה לתקן הכלה היא המדה עליונה הנקראת יין המשומר בענביו לקידוש כי שם מקדשין הכלה ואומרים מקודש מקודש פרשת פנחס ולהבדלה נמי שנאמר ויקח ה' את הצלע וגו' והבדיל אותה ממנו ואח"כ ויביאה אל האדם לפי כי ויסגור בשר תחתנה נסרה הקב"ה ושוי באתרהא רחמי וחסד כדאיתא בזוהר ואדם זה אין יכולת בידו להבדיל אותה לעשות ענין של הנסירה הלא זה דברי בפסוק ואיש כי יקח את אחותו וגו' חסד הוא דפריש גזעין כדאיתא בזוהר מכאן ואילך ונכרתו לעיני בני עמם מי הוא זה שיכול לעשות נסירה זו ונכרתו שניהם וחוזרים פנים בפנים זה יהיה לעיני בני עמם הם הצדיקים עיני העדה הם העושים הנסירה והתיקון. אמנם מי שקצרה ידו לעשות שני הדברים יקנה להבדלה כי אם אין עושה הנסירה תחנה כיצד יתקן להיות הקידוש שהוא ענין הייחוד:

אם אין ידו משגת לקנות שמן לנר חנוכה ויין להבדלה נר חנוכה קודם והענין כי הנה בענין הנסירה העיקר הוא לדחות הקליפות הנאחזות מן האחורים ולכן צריך להמשיך יין מלמעלה כדי לדחות אותם למטה. אמנם נר חנוכה הוא להמשיך האורות נה כאשר הוא בסוד הפנים. ולכן זה הורה שבכלל מנה ולכן נר חנוכה קודם:

אומר הבדלה מיושב כי כן איתא בזוהר כל מלין דאינון מעלמא דנוקבא אינון בישיבה ולכן תפנה מיושב תפלה מעומד ואוחז היין בימין לפי כי יין זה הוא מלמעלה מעלמא

דדכורא מסוד אימא עילאה הוא העושה הבדלה לכלה ופריש גזעין ע"י החסד ודוחה כל הדינים למטה ואחר כך ויביאה אל האדם ונוטל ההדס בשמאלו ומברך על היין להמשיך אותו למטה אצל הכלה ושוב נוטל ההדס בימינו רזא דאבהן והיין בשמאלו ומברך על ההדס וצריך להריח פעם אחר פעם כדאיתא בזוהר והוא סוד ריח ניחוח וכדאיתא באדרא רבה ותהלתי אחטום לך נאמר וריח אפך כתפוחים ומחזיר היין לימינו וממתק אותו בבחינת הימין הוא יסוד המים אבל נא יתן לתוכו מים כנ"ל: אפילו שמעו כל בני הבית הבדלה בבית הכנסת ולא נתכוונו לצאת חוזרים ומבדילים בבית כי שם עיקר ההבדלה כדי שלא יכנס זר לשם שלכן אומר המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך וכו' כנ"ל:

נשים חייבות בהבדלה כשם שהם חייבות בקידוש ויש חולקים. אמנם על דרך הנזכר עיקר ההבדלה בסוד הנשים הוא עלמא דנוקבא ולזה צריך לכוין בהבדלה:

סימן רצז

[א] אחר כלותו נלמד ברמז על ענין ההפרשה מדברים האסורים והצורך הנמצא למעשה הטוב לקיים מש"ה סור מרע ועשה טוב חזר והגיד כי יש דברים הצריכים אל השלימות אבל אם לא יעשה אותם האדם לא יקרא חסרון בעצמו בערך מש"ה וחסרון לא יוכל להמנות דהתם מיירי מי שנמנו חבריו לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהם לרצונו כי לא היה בעיניו אותה מצוה נחשבת. אמנם מי שלא יוכל לקיים המצוה אינו כן אלא מברך על הבשמים אם יש לו ואם אין לו צריך לחזור אחריהם כי לא מפני כך יהיה מתחסר מן השלימות שקנה:

[ב] אין מברכים על בשמים של ב"ה הלא זה דברי במאמר ויקרא אלהים לאור יום אלו מעשיהם של צדיקים ולחשך קרא לילה אלו מעשיהם של רשעים אבל איני יודע באיזה מהם חפץ אלא ממה דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב הוי במעשיהם של צדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהם של רשעים כי הרצון להגיד מ"ש בזוהר כי כמו שהעולם מתקיים במעשה הצדיקים כך מתקיים במצוה של הרשע אשר יש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים כגון ההוא דפגע באתתא ובעא למתקף בה אמרה ליה אוקיר למאריך ולא תחטא גבי שבקה אבל הקב"ה אינו חפץ אלא במעשה הצדיקים ולכן בא הדין אין מברכים על בשמים של ב"ה היינו מעשה הרשע שהוא דוגמא לב"ה צא תאמר לו והיה לו בשמים ממצוה שבאה לידו כאמור אף על גב כי העולם מתקיים בזה אין מברכים להקב"ה במעשה זה כי אינו חפץ במעשיהם של רשעים כאמור ולא על של מתים כי

רשעים בחייהם קרוים מתים שנאמר ולרשע אמר ה' מה לך לספר חקי והם הנתונים על מטתו של מת כלומר אם באולי לפעמים בא לידי עבירה והזכיר ליצרו יום המיתה או שקרא ק"ש על מטתו וניצול מן העבירה נהי דמצוה קעבד אבל אין מברכים להקב"ה בזה כי אין לו חפץ ברשעים ולא על בשמים של מסיבת עג"י הדוגמא בזה לכועס כמה שחז"ל לא יהיה בך אל זר איזהו אל זר שבתוך לבו של אדם זה הכעס ולפי כי הכעסן אין לו תקנה כדאיתא בזוהר לכן מכונה למסיבה של ע"ג דאע"ג כי עתה אינו כועס ועשה מצוה בבשמים שאין מברכין להקב"ה לפי כי סתם מסיבתם לע"ג עכו"ם והוא תמיד כועס על נקלה:

[ג] שקים מלאים בשמים שמשימין עע"ז תוך קנקני היין הדוגמא לזה הוא משחז"ל האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא היא דקא מרתחא ליה שנאמר הלא כה דברי כאש והיינו מ"ש שקים מלאים בשמים הדוגמא לגופו' בני האדם שהם מלאי' בשמים ממעשה הטוב אמנם משימים אותם עע"ג הם בעלי הכעס כאמור בתוך קנקני היין כמו ששנינו יש קנקן חדש מלא ישן ולכן מורי' היתר לעצמן להוות כועסין שאומרים אורייתא היא דקא מרתחא להו אע"פ שמותר להריח בהם היינו מ"ש בזוהר חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו דעקר הנשמה שלו באפו בגין רוגזא דיליה אסור למקרב לגביה ולאשתעי עמיה לפי שהוא ע"ג גמורה היינו לשאר כל אדם אבל ת"ח דרתח כאמור. אף על גב שמותר להריח בהם כי לא יהיה בערך טורף נפשו אין מבדילים עליהם נהי דלהריח הוא ענין לימוד מריחים בהם בתורה שיש בה ריח כמ"ש חז"ל אבל לענין הבדלה של סור מרע אין מבדילין עליהם כי המתלוה עמהם לא יקרא נבדל מן האיסור ולכן נאמר עליהם נמי חדלו לכם מן האדם כנזכר: [ד] נהגו לברך על ההדס כל היכא דאפשר שנמשלו הצדיקים לו שנא' והוא עומד בין ההדסים היכא דאפשר ואם לאו כל דבר המריח מריחין בו כי מקום שבעלי תשובה הם עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד:

[ה] מי שאינו מריח כי הוא מחוסר שם טוב אינו מברך על הבשמים אם נזדמן לו מעשה לקנות שם טוב אינו מברך כי אין מחשיב שלימות זה ולכן אינו מריח מעצמו אלא אם נתכוון להוציא בני ביתו הקטנים לחנכם במצות או להוציא מן החיוב של העון מי שאינו יודע מעשה המצוה:

שבתי וראה לבאר דינים אלו לצד עילאה ימלל וכך הוא אומר מברך על הבשמים אם יש לו דאע"ג כי כך אמרו חז"ל מפני מה האשה מתבסמת והאיש אינו מתבסם לפי שהאדם נברא מן האדמה אמנם האשה נבראת מן העצם שנאמר זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי ולכן צריכה להתבסם. אמנם עכ"ז אין זה מעכב לענין הייחוד מברך על הבשמים

אם יש לו להעיר ענין הריח למעלה היינו משחז"ל לבת מלך שהריחה ציקי קדר' תאמר גנאי הוא לה לא תאמר מצטער' ולכן מה עשו עבדיה הביאו לה בחשאי כך הצדיקים אומר בכל יום תמיד בשכמל"ו אמנם עתה אין צריך לחזר אחריהם לפי כי בת מלך עתה אינה מריחה כלום לפי כי אין ייחוד נעשה למעלה אין מברכים על הבשמים של ב"ה וכבר נתבאר בחלק הקודם מהו ענין הדוגמא למעלה ואמנם נאמר כי זה יהיה דוגמא לעולם העשיה אשר משם יוצא הפסולת והמותרות לקליפות כדאיתא בזוהר פרשת בנק בענין הפ' במשעול הכרמים הוא שביל דקיק שיוצא דרך שם העיפוש לקליפות אלהים אחרים שהם יונקים מן האחורים ולכן עו"ג נקראת יציאה ושנינו הפוער עצמו לפעור זו היא עבודתו וכבר ביארתי כי פעור ומרקוליס הם יונקים מן האחור והפנים התחתונים ולכן הבשמים שבעשיה אין מברכים עליהם ולא על בשמים של מתים שביצירה כי שם סמאל הנקרא מת כדאיתא פרשת שופטים על פי שנים עדים יומת המת דא סמאל מת מעיקרו וכל השרים שלו נקראים מתים על שם העתיד ולא על הבשמים שבמסיבת עכו"ם בבריאה דסתם מסיבתן לעו"ג:

שקים מלאים בשמים לפי כי בזמן החרבן אמר הקב"ה למלאכי' מב"ו שמת לו מת והוא מתאבל עליו מה דרכו לעשות אמרו לו תולה שק על פתחו אמר להם כך אני עושה שנאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם ולכן סטרא אחרא נקראים שקים בסוד עשו וארבע מאות איש עמו בגימטריא שק. אמנם הם מלאים בשמים בעבור החרבן שנאמר אמלאה החרבה ולכן הבשמים של הכלה נתמלאו מהם כמשחז"ל היא הכניסה לו בשמים וכלים והוא נתן לה בשמים וכלים. ואמנם משימים אותם הכותים תוך קנקני היין שלהם בתוך גיהנם אף על פי שמותר להריח בהם אין מבדילין עליהם דלא אפשר להבדיל אותם עד לעתיד:

נהגו לברך על ההדס היכא דאפשר לקיים מש"ה סמכוני באשישות הוא מ"ש בזוהר פרשת שמיני דף מ' וז"ל פתח רבי יהודה ואמר סמכוני באשישות כנסת ישראל קאמר דא בגלותא סמכוני מהו סמכוני אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה הה"ד סומך ה' לכל הנופלים ובגין כך כנסת ישראל דנפלה דכתיב נפלה ולא תוסיף בעיא לאסמכא והיא אמרה סמכוני למאן לישראל בנהא דאינון בגנותא עמה ובמה באשישות אלין אינון אבהן דאינון אתמליין בקדמיתא מההוא חמר טב דמנטרא ומאן דידע לייחדא שמא קדישא אף על גב דברכאן לא משתכחי בעלמא סמיך וסעיד לה לכנסת דישראל בגלותא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי שאלה כנסת ישראל סמכוני באשישות הם האבות והטעם

לפי דאינון אתמליין בקדמיתא מאותו יין המשומר מששת ימי בראשית ולכן בא הטעם כי מברך על ההדס כי הוא דוגמא אל האבות כנודע מן הזוהר כל היכא דאפשר:
מי שאינו מריח כי הנה הריח הוא הנמשך מלמעלה ובעון התחתונים נאמר ולא אריח בריח ניחחכם אינו מברך על הבשמים אלא אם כן מתכוין להוציא בני ביתו הקטנים בעוד נ"ה של הכלה שהגיעו לחינוך או להוציא מי שאינו יודע מן העולמות ממשיך עליהם מן הריח עליון:

סימן רצח

[א] כאשר האדם זוכה על ידי מעשיו להיות נר דולק על ראשו כמש"ה החכם עיניו בראשו כההו' נר אשר מאיר על ראשו כענין נתן דצוציתא לכן טוב להודות להקב"ה המאיר עליו והיינו מ"ש מברך על הנר היינו אותו נר אשר על ראשו המאיר עליו ביר' מאורי האש כי הנה אחז"ל ה' מיני אש הם ואש אוכלת אש היינו אש דשכינה והיא עומדת על ראש איש הישראלי והיא מחיה אותו. ואיתא בזוהר פרשת צו דף כ"ו וז"ל חמש אשין הוו נחתין על קרבנא אש אוכל ואינו שותה אש שותה ואינו אוכל וכו' לקבלייהו אינון זאת תורת העולה חד וגו' ואוקמוה מארי מתניתין עולה כולה סלקא לגבוה דא בינה וכו' שותה כל מיין דאורייתא ואוכלת קרבנין דצלותא ואוכלת לחים ויבשין אינון פשטי דאוריתא דאינון כעצים יבשים ורזי אוריתא אינון כעצים לחים וכו' ועוד אוכלת לחים כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא וכו' על מצות לא תעשה והאי איהו סקילה שרפה הרג וחנק על מצות עשה ול"ת אלין אינון קרבניא דשכינת' דצלותא דפיקודין דעשה ולא תעשה עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר מה הם הדברים שאש של השכינה אוכלת ולכן אדם זה מברך בורא מאורי האש כי ממנו מאותו אש של השכינה האיר על ראשו והיינו אם יש לו נר דלוק ואינו צריך לחזר אחריו דהא מזומן הוא אצלו מתוספת של שבת ששורה על ראשו כנ"ל. והיינו שאמר והני מילי בשבת אבל ביום הכפורים יש אומרים שצריך לחזר אחריו דהא מפני שהוא יום סליחה ואז נמצאו ה' תפלות צריך לחזר אחריו לתקן אותו. וכדאיתא במאמר וכנגד ה' מראות אלין תקינו ה' תפלות ביומא דכפורי:
[ב] מצוה מן המובחר לברך על אבוקה כדי להעיר את רוחו על משחז"ל למה צדיקים דומים לפני השכינה כנר לפני האבוקה ולכן כאשר מברך על האבוקה יתן אל לבו להיות מוכן לעבוד את ה' ויש מי שאומר שאם אין לו אבוקה צריך להדליק נר א' לצורך הבדלה כענין שנ' החכם עיניו בראשו להדלי' תמיד נר זה לצורך הבדל' כדי להבדיל עצמו מכל

תאוות העה"ז הגופניות והיינו חוץ מן הנר הדולק בבית הוא הלב כי צריך להיות שם מיוחד נר דולק על התורה ועל העבודה אמנם נר זה הוא על ראשו כאמור:

[ג] נוהגים להסתכל באחורי האצבעות וגם בזה ימצא הערה לאדם להתבונן במעשה ידיו לתקן אותם לפי שנאמר יד ליד לא ינקה רע וכן לענין ראיית הצפרנים יזכור מש"ה חטאת יהודה כתובה בצפורן שמיר ושוב אל ה' וירחמהו:

ועוד יתבונן האדם לברך על הנר העליון שנאמר ערכתי נר למשיחי היינו מ"ש בזוהר פרשת בלק דף ר"ד וז"ל בקר אערוך לך מהו אסדר לך בוצינ' דילך לאדלקא כד"א ערכתי נר למשיחי ולגבי בקר דיוסף קאמר בההו' סידורא דבוצינא דיליה הוא ואצפה מהו ואצפה הא כל בני עלמא מצפין וכו' אתא דוד ואתקן חופאה להאי בקר דיוסף לאתחפא' ולקיימא עלמין בסידורא דבוצינא דא הה"ד בקר אערך לך ואצפה כד"א ויצפהו זהב טהור וגו'. הנה למדנו מדברי המאמר כי צריך תיקון לענין נר זה שנאמר ערכתי נר למשיחי ומהו התיקון לעשות אותו בסוד נר היינו מ"ש בזוהר פרשת תרומה נר מצוה מהו נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין והיא פתחת תרין דרועין דילה לגבייהו כמנין נ"ר. הנה הדבר מובן כי זה הוא הנרצה בענין הנר ואח"כ מברך על הנר זה להמשיך עליו אור מלמעלה כמש"ה ראיתי והנה מנורת זהב כלה ושבעה נרותיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה ולכן מברך בורא מאורי האש להמשיך עליה מחמש מיני אש עליונים כדאיתא בזוהר פרשת צו דף כ"ז. וז"ל חמש אשים הוו נחתין על קרבנא אש אוכל ואינו שות' אש שותה ואינו אוכל וכו' ודא בינה חמש מראות דילה מ' בת יחידה ומראה כבוד ה' כאש אוכלת ולכן מברך בורא מאורי האש היינו אש עליון חמש מיני אש שהם מאירים על נר זה של הכלה ולכן נמי נמשך ממנה אור להאיר לתחתונים. כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ח:

וז"ל והכא בעינן לאכפיא אצבען קמי שרגא בגין לאחזאה דרגין דלתתא דנהירין מגו דרגא דלעילא ומהכא שלטין ונהרין מנה ואקרון מאורי האש וכו' ובגיני כך מברכין בורא מאורי האש ולא אמרי מאיר וכו' אלא כיון דעאל שבתא כל אינון דרגין דלתתא כלהו עאלין ואתכלילו בהאי שרגא ואתטמרו ואתגניזו ואתנטרו ביה ולא אתחזיין ביה אלא ההוא נקודה בלחודהא וכלהו אטמרן בה כל יומא דשבתא כיון דנפק שבתא אפיק לון לכל חד וחד כאלו ההיא שעתא אתבריאו כמלקדמין ואשתויאו על דוכתייהו לשלטאה. הנה מבואר מדברי המאמר כי מה שמברכים בורא מאורי האש ואין אומרים מאיר להיות כי כן כל אותם הבחינות שהם בעולמות בכל מוצאי שבת כאילו הם נבראים מתחלה והם מאירים מאש של השכינה ולכן צריך להמשיך עליה מתחלה מאותם מאורי האש

העליונה דבינה ועל ידי כך בורא אותם דרגין דלתתא אש דשכינה ומאיר עליהם כאמור. והיינו אם יש לו נר אבל אינו צריך לחזר אחריו לפי כי כל הדברים האלו נעשים מעצמן וכך היא המדה לעולם והני מילי במוצאי שבת אבל במוצאי יום הכפורים שאינו שבת צריך לחזר אחריהם לפי כי יום הכפורים הוא בסוד בינה עילאה וכאשר פנה היום ראוי לחזר ולהמשיך הארה ממנה מאותו אש שלה חמשה מראו' כאמור: מצוה מן המובחר לברך על אבוקה להיות כי האבוקה הוא יותר הארה מן הנר כדי להאיר לכלתא דא מלמעלה כאמור:

ויש מי שאומר שאם אין לו אבוקה צריך להדליק נר אחר לצורך הבדלה חוץ מהנר המיוחד להאיר בבית כדי לעשות היכר כי נר זה הוא לצורך הבדלה ובזה יהיה מכוין לתקן נר עליון כמש"ה ערכתי נר למשיחי הכל בענין הכנה הנזכר לעיל:

[ד] הנה נתבאר למעלה. כי החכם שנאמר עליו לב חכם לימינו עיניו בראשו תמיד להתבונן אל יחסר האור המאיר על ראשו הלא זה דברי בפ' הוי עטר' גאות שכורי אפרים אשר חז"ל הגידו עטרה נתעטר אפרים מאבינו יעקב להיות ראש ישיבה הוי על עטר' זו שהיא עטר גאות כמ"ש חז"ל הגאוה לת"ח מעטרא ליה בסאסאה דשבולתא אבודה היא עם שכורי אפרים כי במקום עטרה זו שהיא בראש הם הלומי יין בראש ולדידן עטרה זו היא מש"ה החכם עיניו בראשו להתבונן עטרה שעל ראשו נר דלוק מן השכינה. אמנם אין מברכין על הנר זה השרוי על ראש האדם עד שיאותו לאורו בתוספת רוח או נשמה וזה לך האות כי אז יהיה מורדף בלי חשך לעבוד את ה' ולברך בשמו דהיינו שיהיה סמוך לו בכדי שיוכל להכיר בין מטבע מדינה זו למטבע של מדינה אחרת והדוגמא לזה לאיש אשר אלה לו יכיר ודאי בפרצוף האדם אם הוא מטבע של הקב"ה או אם בעונו נשתנה כי בזה נעשה מטבע אחר כמשחז"ל אין החיה שולטת באדם אלא א"כ נשתנית צורתו שנא' נמשל כבהמות נדמו: [ה] ולא זו בלבד אלא אין מברכין על הנר שלא שבת דהיינו כי לא הגיע לו תוספת שבת נשמה או רוח והיינו שלא שבת ממלאכת עבודה לאפוקי אור שהודלק לחולה ולחיה היינו כאמור למעלה כי החיה הוא דוגמא לחוטא כד"א הרה עמל וילד און והחולה מצד העון הלך בריאות נשמתו שנאמר דרכיו ראיתי וארפאהו וכאשר הודלק נר זה בעבורם לרפואתם אין זה מעכב אבל חוץ משנים אלו אין מברכין על אותו נר אף על פי כי ניתוסף בשבת עליו כי הנה לחיה ולחולה כיון שלא הודלק לעבירה מברכין עליו אבל אם הדליקו עכו"ם בשבת כגון שמתוך האונס היה למד תורה או עשה מצוה חסורי מחסרא והכי קתני או ראה שצריך להפסיד ממון ונתן אותו לצדקה כההוא דריב"ז שראה בחלום שבני אחותו מפסידים ת"ר דינרים אנסינון ויהבון לצדקה

היינו שהודלק נר זה על ידי כותים בשבת כיון שאם היה מדליקו ישראל היה עובר ולא היה עשה כלום לא שבת ממלאכת עבירה מקרי: [ו] כותי שהדליק במוצאי שבת מישראל הנה כותי זה יצר הרע כי בלי ספק הם שוים להעביר את ישראל על דת והדליק נר מישראל או ישראל מכותי על דרך הנזכר כי לפי שהיה מורדף ממנו קיים בעצמו משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לב"ה אם אבן הוא נימוח אם ברזל מתפוצץ מברכין עליו אבל כותי שהדליק מכותי שגרם לישראל לעשות מצוה או במעשה הצדקה אע"ג שנאמר וחסד לאומים חטאת הוא להם שעשה צדקה עמו אין מברכין עליו ובמוצאי יוה"ך שהוא יום מחילה וכפרה אין מברכים על נר מצוה שהדליק ישראל מכותי:

עוד חזר והגיד כי נר שלמעלה הרוחני דהיינו נר ה' אין מברכים על הנר זה עד שיאותו לאורו היינו מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קס"ו. וז"ל פתח ואמר כי נר מצוה ותורה אור וגו' נר אמאי אקרי נר אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עילאין ואיהי פתחא לגבייהו תרין דרועין דילה כדין אתכלילו תריך דרועין בהו ואקרי נר וכו' אור דא אתכליל במאתן ושבעה עלמין וכו'. האי אור זרע ליה קב"ה בגנתא דעדנוי ועבד ליה שורין שורין על ידא דהאי צדיק דאיהו גננא דגנתא ונטיל להאי אור וזרע ליה זרועא דקשוט ועבד ליה שורין שורין בגנתא ואוליד ואצמח ומניה אתזן עלמא הה"ד אור זרוע לצדיק וגו' וכתיב וכגנה זרועיה תצמיח מאן זרועיה אלין זרועי דאור קדמאה וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי אור זה אוליד ואצמח ועביד פירין ומניה אתזן עלמא ולכן יאמר כי אין מברכים על הנר ר"ל דאע"ג כי הכלה היא בתכלית השלימות עד כי נקראת נר כאמור. אמנם זה השלימות קנתה לעצמה אבל אין מברכים על נר זה המדות עליונות להריק עליה ברכה עד שיאותו לאור שלה כאשר מתקיים בה מש"ה ובגנה זרועיה תצמיח שלכן כאשר גלתה שוקה אביגיל הלך דוד לאורה שלשה פרסאות כיצד ימצא שיאות לאורו דהיינו שיהא סמוך לו מכדי שיוכל להכיר בין מטבע של מדינה זו למטבע של מדינה אחרת כי כאשר הכלה סמוכ' לצדיק אז הוא מכיר המטבע שחותם בה חותמו של הקב"ה אמת אם הוא של מדינה זו רחל או של מדינה אחרת היא לאה והוא עצמו משיכיר בין תכלת ללבן דשחרית:

אין מברכים על הנר שלא שבת דהיינו כי הכלה היא נעשית בגימטריא נר על ענין האורות אשר היא מקבלת אמנם כל זה השבח נמצא לה כאשר היא העלה למעלה בעול' האצילות ואז נקרא נר ששבת לפי כי שלימות זה הנז' ימצא לה בשבת דוקא לא כן הוא בחול ולכן יאמר אין מברכים על הנר שלא שבת כי הנה איתא פרשת בלק דף קצ"ז: וז"ל דהא בגין דלא אשכחן בה מומא מגו מהימנו סגיא דילה יהבין לה בלא עיכוב כלל

ואיתא בזוהר פרשת ויחי דף רל"ג. וז"ל תא חזי כל ברכאן עילאין כלהו אתמסרו להאי דרגא לאתברכא מכלא ואע"ג דלית לה נהורא מגרמה כל ברכאן וכל חידו וכל טיבו כלהו קיימין בה וכו' נמצא כי הכלה תקרא נר ששבת. אמנם בחול תקרא נר שלא שבת ולכן אין מברכים על נר שלא שבת ממלאכת עבירה שהוא בזמן החול לפי שהקליפות שולטים נקראת מלאכת עבירה לאפוקי נר שהודלק לחיה היא הכלה בזמן שהיא יולדת כדאיתא בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ט. וז"ל בשעתא דאתעברת אסתימת כיון דמטא זמנא למילד געאת ורמאת קלין קלא בתר קלא עד שבעין קלין כחושבן תיבין דיענך ה' ביום צרה דאיהו שירתא דעוברתא דא וקב"ה שמע לה וזמין לגבה כדין אפיק חד חוייא רברבא מגו טורי חשיך ואתייא בין טורין פומיה מלחכא בעפרא מטי עד האי איל ואתי ונשיך לה בההוא אתר תרי זמני וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי כלתא דא היא החיה היולדת והיא נמי חולה מאותו כאב דנשיך לה חויא תרי זמני והיינו סוד שהיא אומרת חולת אהבה אני הוא סוד משחז"ל מפני מה היולדת מביאה קרבן לפי כי כאשר יולדת מתוך הצער אומרת לא אזקק עוד לבעלי ואחר כך חוזרת בה כך מדה זו מתוך שהנחש נושך אותה שני פעמים. מהרהרת בלבה ואומרת לא אזקק עוד לבעלי ואח"כ חוזרת בה לכן מביאה קרבן שני תורים ובני יונה הם בסוד השרפים שמעלים אותה למעלה כדאיתא בזוהר פרשת צו הרי באמת אומרת שחולת אהבה אני שחוזרת להזקק לבעלה מפני האהבה. ולכן נר שהודלק לחיה ולחולה שלא הודלק לעבירה מברכים עליו אבל אם הדליקו כותי בשבת כיון שאם היה מדליקו ישראל היה עובר לכן לא שבת ממלאכה מקרי:

כנעני שהדליק במוצאי שבת מישראל והענין יובן ממאמר הנ"ל כי בערב שבת מתגבר ההוא מדורא דאשא מסטרא אחרא ונכנס לתוך הגוונים ונכנס אצל נקודה הפנימית לקחת האור שלה. ולכן יוצא ההוא שלהוב' דאשא מסטרא דימינא ומתגבר עליו ומכניע אותה ומכניס אותה לנוקבא דתהומה רבה. ולכן כאשר יוצא השבת חוזר ויוצא ההוא מדורא דאשא מנוקבא דתהומה רבה ולוקח אור מההוא שלהובא והיינו הדוגמא לכותי שהדליק מישראל במוצאי שבת לפי כי המדורא דאשא הוא מסטרא אחרא היינו כנעני זה הוא שלהובא דאשא היינו ישראל לפי שהשלהובא הוא מסטרא דימינא כאמור אז ישראל ההוא שלהובא הדליק מעו"ג נטל אור מההוא מדורא דאשא היינו עו"ג מברכים עליו לפי כי בין כך וכך האור מסטרא דקדושה הוא אבל כותי שהדליק מכותי מאחר כי הוא אש זרה אין מברכים עליו ובמוצאי יום הכפורים אין מברכים על הנר שהדליק ישראל מעו"ג לפי כי יוה"ך הוא בסוד אימא עילאה כי אין שם אחיזה לקליפה לכן אין

מברכים עליו כדאיתא בזוהר פרשת צו דף כ"ז. וז"ל פקודא לעשות העלה כמשפטה וכו'. חמש אשין הוו נחתין על קרבנא אש אוכל ואינו שותה שותה ואינו אוכל אש אוכל ושותה וכו' ואוקמוה מארי מתניתין עולה כולה סלקה לגבוה דא בינה חמשה מראות דילה ה' בת יחידה ומראה כבוד ה' כאש אוכלת וגו' ולקבל חמשה מראות אלין תקינו חמשה צלותין ביומא דכפורי עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי יוה"ך וה' תפלות הם בסוד ה' אשות אלו ולכן אין ראוי לברך על נר שהדליק ישראל מכותים כנז':

[ז] אשר חכמים הגידו למה נברא העולם בה"א לומר מה ה"א פתוחה אף אם האדם מבקש לצאת הוא יוצא ולכן יאמר נא היה הולך חוץ לכרך דהיינו כי הכרך הוא העולם והוא היה הולך חוץ ממנו רוצה לומר כי יצא מן הכלל של העולם וכן נמי חז"ל דרשו עיר קטנה זה הגוף ואנשים בה מעט אלו האברים ולכן יאמר היה הולך חוץ לכרך אדם זה שיצא וראה אור אש זרה אם רובן כותים ר"ל המעשים שלו כי מהאש יצאו ולעולם אם לענין מעשה של מצוה או של עבירה מן האש המתלהב בקרבו יבא התעוררות לעשות הדבר ולא סגי בלאו הכי ולכן אם רובן כותים היינו עבירות מעשים אשר לא יעשו אין מברכים עליו:

ואם רובן ישראל והדוגמא למעשים הטובים או אפי' מחצה על מחצה ר"ל מחצה עונות ומחצה זכיות מברכין עליו ונרצה לו לכפר עליו:

[ח] אור היוצא מן העצים הן האברים מברכים עליו אשר חכמים הגידו הזהרו בעמי הארץ כי מהם תצא תורה והיינו מ"ש אור היוצא מן העצים הם עמי הארץ כמש"ה והלכתי לנוע על העצים וכה"א עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא זה עם הארץ אור היוצא ממנו הוא אש של התורה כך אחז"ל מאן דרחים רבנן הוא הוי צורבא מרבנן ואי לאו בר הכי הוא משתמען מיליה כצורבא מרבנן ומה אבנים היינו הבנים מברכים עליו וכאשר נאמר בדרך אחרת אור של תורה היוצא מן העצים הוא משחז"ל מי מעיד באדם קורות ביתו ואבני ביתו שנאמר כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה. ולכן כשאדם זה נתן אל לבו הערה זו יצא אור ממנו מן החרטה אש תבערה וברת לאש התורה כמשז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לב"ה אם אבן הוא נימוח וכו' לכן מברכים עליו אבל במוצאי יוה"ך אין מברכים עליו לפי כי זה התיקון שעשה היה ראוי כי יעשה אותו ביוה"ך עצמו ונרצה לו ומאחריו כי נתאחר אין מברכים עליו:

[ט] גחלים הבוערות כל כך שאילו היה מכניס קיסם ביניהם הוא נדלק והדוגמא לזה הוא עון לשון הרע שנאמר בו גחלי רתמים והם בוערות מפני המקבל לשון הרע כמשחז"ל במאמר מות וחיים ביד לשון מצא גחלת נפח בה בערה רקק בה כבתה אשר נתבאר

אצלי על מקבל לשון הרע אם נפח בה שקבל אותו בכל דעתו הרי בערה אש לשון הרע ולכן יאמר כי היו הגחלים בוערים כל כך עד שאם מכניס קיסם ביניהם היינו הנאמר עליו כמשחז"ל שלשה הורג שלכן נקרא לישן תליתאי לפי שהוא הורג שלשה האומרו והמקבלו והנאמר עליו לכן יאמר שהיה בוער כל כך הדברים עד מקום שאם מכניס קיסם ביניהם הוא הנאמר עליו שהוא נדלק מברכים עליהם והוא שעשויים להאיר והענין משחז"ל מותר לומר לשון הרע על בעלי מחלוקת שנא' ואני אבא אחריך ומלאתי את דבריך היינו כי אז גחלים אלו הם עשוים להאיר כאשר מדבר סרה על בעלי מחלקת כאמור:

[י] אור של כבשן הדוגמא לזה הוא מש"ה קרבם יחמו כתנור אותו האור היוצא ממנו כאשר האדם מתחרט כי בערה בו אש ה' אז יהיה כענין רב יוסף כאשר השביע ליצרו נפיק מניה עמודא דנורא לכן יאמר אור של כבשן היוצא בתחלה שרפת הלבנים והוא דוגמא אל למוד התורה כדאיתא בזוהר ובתיקונים בחומר ובלבנים בחומר זה קל וחומר ובלבנים ליבון הלכה ועוד אמרו ובלבנים הם מעות ולכן יהיה כדין וכדין כי אור של כבשן הוא של העבירה בתחלת שרפת הלבנים כאשר בער בקרבו אש החרטה ולכן נעשה אור של כבשן וכבש יצרו לעשות רצון קונו ולכן נמי כבש אפו כמ"ש יכבשו רחמיך את כעסך. וכדאיתא בזוהר פרשת פנחס סוכה העשויה ככבשן וז"ל דף רנ"ב: ולא ככבשן דאש דהדיוט אלא ככבשן דבי' כבש רחמיו לעמו כד מצלין ובעין בעותין כן יכבשו רחמיך את כעסך כבשי דרחמנא למה לך וכו' ולכן יאמר אור של כבשן כי אדם זה כבש את יצרו ורדה אותו ולכן נמי הקב"ה כבש רחמיו את כעסו עמו בתחלת שרפת הלבנים אשר חזר בו אדם זה בלבון הלכה ובתחלת שנותן צדקה תוכן לבנים אין מברכין עליו לפי שאז אינו עשוי להאיר אלא להעביר העון כאמור. ואחר שנשרפו מחמת אש החרטה ובערה בו אש ה' אז עשוי להאיר ויהיה הנר על ראשו בלי ספק ומברכים עליו לעולם: וכאשר נתבונן עוד בדינים אלו יהיה הנרצה בהם היה הולך חוץ לכרך כאשר האדם הגשמי הולך חוץ לכרך גורם כי כך יהיה למעלה מצד נשמתו כי גם אדם העליון דקדושה היה הולך חוץ לכרך של עולם העליון הנק' כרך לפי כי נמצא בו ענין המעק' סביב היינו סוד החומה וכן נשמתו יוצאה חוץ לכרך הוא החומה של גן עדן וראה אור אם רובן כותים אין מברכים לפי כי כן הוא אש זרה ודאי מהאש יצאו והאש תאכלם ואם רובן ישראל או אפילו מחצה על מחצה מברכים עליו כך אמרו חז"ל כשם שקילוסו של הקב"ה עולה מן הצדיקים מגן עדן כך עולה מן הרשעים מגיהנם שנ' עוברי בעמק הבכא אלו הרשעים שעוברים על רצונו של הקב"ה ומעמיקים להם גיהנם מורידים דמעות

כמעיין שנ' מעיין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה מצדיקים עליהם את הדין ואומרים יפה דנת יפה חייבת יפה התקנת גיהנם לרשעים ולכן נמי כמו שהם מברכים להקב"ה באותו האש כך מברכים על האש שלהם שנא' ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי וגו':

אור היוצא מהעצים ומהאבנים לפי שנאמר ואתה מחיה את כלם מברכים עליו ואמנם עצים ואבנים אלו היינו מחנות מלאכים כדאיתא בזוהר פרשת בשלח ויסע מלאך האלהים למלכ' דאזדווג במטרוני' עילאה אמר מלכא האי מטרוניתא לאו כשאר מטרוניתאן דעלמ' דכלהו אשתכחו לחינתאן לגבה מה אנא עבד לה אפקיד בידה' סייפין רומחין אעין אבנין וכו' הנה מבואר מדברי המאמר כי אעין אבנין הם מחנות שכינה ולפי שהם מוכנים למלחמה מוכרח להמצ' בהם אש שהוא כח הדין מצד הקדושה ולכן מברכים עליו לפי כי כל מחנו' אלו הם מתכנסים בשבת למעלה ובמ"ש יוצאי' כדאיתא בזוהר פרשת ויקהל דף ר"ח. וז"ל כיון דעאל שבתא כל אינון דרגין דלתתא וכל אינון דנהרין ושלטין כלהו עאלין ואתכלילו בהאי שרג' ואתטמרו ואתגניזו ואתנטרו ביה ולא יתחזו בי' אלא ההיא נקודא בלחודהא וכלהו אתטמרן בגווה כל יומא דשבתא כיון דנפק שבתא אפיק לון לכל חד וחד כאלו ההוא שעתא אתבריאו ונפקי כלהו ואתבריאו כדלקדמין ואתשויאו על דוכתייהו לשלטא' כדין אתברכא האי שרגא ואתכפיין קמיה לאנהרא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי כל אלין דרגין מתטמרין בשבת באותה נקודה ובמוצאי שבת מוציאה אותם. ולכן כאשר מוציאי' אותו אש מברכים עליו אבל במוצאי יום הכפורים לא כן לפי כי מבערב ההיא נקודה עולה למעלה שלכן מתעטפים בטלית כנז' במקומו ואינה מוציאה אותם ולכן במוצאי יוה"ך אין מברכין עליו:

ועוד יהיה אור היוצא מהעצים והאבנים בסוד האצילו' עצמו כי הנה העצים הם עצי הלבנון כדאיתא ריש פרשת תרומה ישבעו עצי ה' וגם האבנים על שמות בני ישראל הנה שתים עשרה ולכן אור היוצא מהם מברכים עליו היינו אש דרחימו דשלהובין דאיש ואשה שנאמר רשפיה רשפי אש שלהבת יה אבל במוצאי יום הכפורים אין מברכין עליו לפי כי אין ייחוד נעשה שהרי נאסר בתשמיש המטה כך אמרו חז"ל שרוי בלא אשה שרוי בלא ברכה שנאמר להניח ברכה אל ביתיך. גחלים הבוערות כל כך שאם מכניס קיסם ביניהם נשרף הוא מה שאמר הכתוב והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום מברכים עליו שנאמר ואמר ביום ההוא אודך ה' כי אנפת בי וגו' והוא שעשוייה להאיר שנאמר והיה לך ה' לאור עולם: אור של כבשן הוא מ"ש בזוהר פרשת פנחס דף רנ"ב וז"ל כבשן דיליה דאופה ביה נהמא דשכינתא וכו'. ולא

ככבשן דאש דהדיוט אלא ככבשן דכבש רחמיו לעמו כי מצלין ובעיין בעותין כן יכבשו רחמיך את כעסך כבשי דרחמנא למה לך וכו'. ולכן יאמר אור של כבשן זה בתחלת שרפת הלבנים אין מברכים עליו היינו מ"ש בזוהר פרשת בראשית דף נ"א וז"ל תא חזי לית ליה אתערותא לאתדלקא האי נהורא תכלא לאתאחדא בנהורא חוורא אלא ישראל דאינון מתדבקן ביה תחותוי ותא חזי אף על גב דאורחיה דהאי נהורא תכלא אורחיה לשצאה כל מה דאתדבק תחותוי ישראל מתדבקן ביה תחותוי וקיימין בקיומא הה"ד ואתם הדבקים בה' וכו'. הנה נתבאר מדברי המאמר כי המדה האחרונה מתדבקת עם ישראל אך אין נשרפין והיינו מ"ש אור של כבשן זה המדה האחרונ' בתחלת שרפת הלבנים כאשר הוא שורה על הלבנים אלו ישראל שהם בנים אין מברכים עליו שאז אינו עשוי להאיר אלא שנאחזת עם ישראל שהרי מתחלת בריאתו של עולם נתאוה הקב"ה לעשות דירה בתחתונים שנאמר מתהלך בגן לרוח היום ואחר שנשרפו כי היא שורה על הצדיק לתת לו כצדקו ולרשע ישלם כרעתו אז עשוי להאיר ומברכים עליו:

[יא] ועתה חזר להודיע בענין מעשה הטוב אשר חז"ל אמרו המלמד בב"ה לא במהרה הוא משכח לכן אותו לימוד מאיר עניו ומה גם לענין התפלה אשר חז"ל אמרו כל הקובע מקום לתפלתו וכו' ולכן נקרא נר. ואיתא בזוהר פרשת בלק דף קצ"ז. וז"ל אשר הנך חשכים ואין נוגה לו וכי בגין דנא אתא לצלויי הנך חשכים אבל עד נח יתכנשון ישראל לבתי כנסיות לצלאה סטרא אחרא קיימא וסגיר כל נהורין עילאין דנא יתפשטון על עלמא ותלת זמנין ביומא אזלי סטר אחרא דכר ונוקבא ומשטטין בעלמא וההוא עידן אתקן לצלותא בגין דלא הוי תמן קטרוגא כלל וכדין איהו עידן לצלותא בגין דאינון אזלין למשטטא בטורי חשוך והר נשפה כדין פתיחין כוי נהורין עילאין ונפקי ושריאן על בתי כנסיות ברישיהון דאינון דצלאן צלואין ומתפלגין נהורין על רישייהו וקב"ה שאול על ההוא דלא אשתכח תמן ואמר חבל על פלניא דהוה רגיל הכא והשתא דהנך חשכים ואתעבר מקמיה נהורין והלך לשטטא בטוריא דעלמא ונפק מההוא נוגה נהורא דנהיר ולית ליה ביה חולקא ואין נגה לו כמה דאתפליג ושריא על אחרנין דתמן וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר החור הנמצא בבית הכנסת ולכן יאמר נר של ב"ה היינו סוד נגה השורה שם אם יש שם אדם חשוב מברכים עניו היינו מי שבא ראשון לב"ה כדאיתא פ' תרומה דף קנ"א וז"ל ת"ח ההוא קדמתה דאשתכח בבי כנישתא ואוריך בבי כנישתא זכאה חולקיה דאיהו קיימא בדרגא דצדיק בהדי דשכינתא ודא איהו רזא ומשחרי ימצאוננני וכו'. הנה מבואר מדברי המחמר כמה מועיל לאדם להיות ראשון בב"ה ולכן הוא אומר אם יש שם אדם חשוב מברכין עניו כי על ידי זה האדם הנמצא ראשון מתברך כל העולם

ככתוב לקמן במאמר זה. ויש אומרים בהפך וחם יש שמש שאוכל שם מברכים עליו והנה דוגמא לשמש הוא הרוכל המכריז ואומר מאן בעי סם חיי ייתי לגבאי כי בעבורו מתברך העולם והוא שלא תהא נבנה זורחת שם והדוגמא לה יהיה משחז"ל למה צדיקי' דומים נחמה וללבנה:

[יב] אין מברכים על נר של מתים הם הרשעים כמשחז"ל רשעים בחייהם קרויים מתים והנר שלהם נאמר כמה נר רשעים ידעך ולכן אין מברכי' עניו לפי שאינו עשוי להאיר אלא הקב"ה מאריך אפיה וגבי דיליה הילכך מת שהיו מוליכין לפניו נר אלו הוציאוהו ביום והוציאו בלילה והיה במחשך מעשיהם אין מברכין עליו:

[יג] סומא כבר נתבאר שהוא סומא כי אינו משגיח בעון כמשחז"ל מה היו עושים שרי יהודה רואים דבר ערוה כובשים פניהם בקרקע היו שריה כאילים. מה איל מכניס ראשו תחת חבירו מפני השרב וכו' ולכן יאמר סומא זה אינו מברך:

[יד] היו יושבים בבית המדרש והביאו להם אור בלימוד התורה הנקרא אור אחד מברך לכלם:

[טו] נר בתוך חיקו או בתוך פנס כבר נתבאר מאמר מן הזוהר כי החכם עיניו בראשו כי החכם כל מעייניו ומחשבתו באותו אור שנתון למעלה מראשו. ואמנם אם נר זה בתוך חיקו בלבו אז בפנס בנשמתו או בתוך אספקלרי' הוא הנפש שרוא' את השלהבת בדעתו ואינו משתמש לאורה בדברים רוחניים או משתמש לאורה ואינו רואה את השלהבת של הקדושה אין מברכים עניה עד שיהא ראה את השלהבת של הקדושה השורה עליו למראה שכלו ומשתמש לאורה לענייניים רוחניים:

גם זה יהיה כונת נר בית הכנסת היינו כנסת ישראל שהיא בית כנסיה למדות עליונות ונעשית בחינת נר כאמור להאיר לפני בעלה אם יש שם אדם חשוב הוא הצדיק מברכים עליו כל המדות עליונות ואם לאו אין מברכין עליו לפי שנאמר וצדיק יסוד עולם. ויש חומרים בהפך אם נמצא שם אדם חשוב אין מברכין עליו לפי שהרי הצדיק הוא המברך עליו ואין צורך לזולתו ועל ידו היתה כאניות סוחר הכלה ממרחק תביא נחמה מרישא ומעינא דרישא על ידי הצדיק כדאיתא בזוהר ואם יש שמש שאוכל שם הוא הכהן שהוא שושבינא דמטרוניתא מברכים עניו כי על ידי הכהן נמשכים לה כל הברכות שנאמר כה תברכו ונאמר וחסידך יברכו בה והוא שלא תהא נבנה זורחת שם דמאחר שהיא בסוד לבנה במלואה אינה צריכה עוד לברך עניה שהרי נתברכה מלמעלה. אין מברכים על נר של מתים הוא הקליפה הנקרא מת כדאיתא בפרשת שופטים על פי שנים עדים יומת המת דא סמאל מת מעיקרו וביארתי מהו זה שאמר מת מעיקרו כי זהו משחז"ל שלשה

נקראים מתים מי שירד מנכסיו ומי שאין נו בנים והסומא לפי כי שלשה דברים של העדר אלו נמצאו בקליפה הוא סמאל שירד מנכסיו היינו מה שהפילו הקב"ה ממקום קדושתו והוא סומא שנאמר ועיני רשעים תכלינה ואינו מביט בקדושה בשעת הזווג ולכן בלעם שהתבונן בישראל ואמר ומספר את רובע ישראל אמר מי שהוא קדוש ומשרתין קדושים מצפה רבועיותיהן של ישראל לכן יצאה עונו ואין לו בנים כדאיתא בזוהר פרשת משפטים אל אחר אסתרס ולא עביד פירין. ולכן יאמר אין מברכים על נר של מתים אלו שאינו עשוי להאיר שהרי תכף ידעך כמש"ה כמה נר רשעים ידעך הלכך מת שהיו מוליכים לפניו נר אלו היו מוציאים אותו ביום והוציאוהו בלילה בנר היא בת זוגו אין מברכין עליו כי אין שורה ברכה על סטרא אחרא ולכן סומא זה סמאל אינו מברך. היו יושבים בב"ה והביאו להם אור כי כן נמשך מלמעלה אור כשהם יושבים בב"ה כי זהו סוד כשהיו יושבים שבע' זקנים לעבר את השנה בחצי הלילה היה יוצא להם אור שנאמר זרח בחשך אור לישרים אחד מברך לכלם כי אימא עילאה משפעת ברכות לראש צדיק והוא המברך את כלם:

נר בתוך חיקו הוא סוד משחז"ל שבעתים אל חיקם בעבור המילה הנתונה בחיק ואור זה נתון שם הוא אור של יום ראשון כדאיתא בזוהר פרשת תרומה אור דא אזדרע בגנתא דעדנוי על ידא דחד צדיק דהוא גננא דגנתא שנאמר אור זרוע לצדיק או בתוך אספקלרייא היא הכלה אספקלרייא דלא נהרא מגרמה רואה את השלהבת היינו של איש ואשה שלהבת יה ואינו משתמש לאורה או משתמש לאורה לפי שהוא תלמיד חכם ואינו רואה את השלהבת לפי כי מאפיל בטליתו אין מברכים עליה עד שיהיה שם תרתי לטיבותא עד שיהא רואה את השלהבת כי כן נאמר טוב מראה עינים דאשה מן המעשה ומשתמש לאורה נמי כמ"ש גלתה את שוקה והלך לאורה ג' פרסאות:

סימן רצט

[א] אסור לאכול שום דבר או אפילו לשתות יין או שאר משקין עד שתחשך הנה נתבאר למעלה כי הדוגמא להבדלה כי הוא צריך האדם לקיים סור מרע בתחלה ושנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד. ולכן צריך לומר הבדלה בחונן הדעת כי כן שנינו דעת חסרת מה קנית. ולכן חזר והגיד כי אסור לאדם לאכול שום דבר מן התורה או אפי' לשתות יין מן ההגדה או שאר משקין כי התורה נמשלה לשבעה משקין חוץ ממים שהוא כינוי לתשובה שנאמר שפכי כמים לבך עד שיבדיל וימצא בו ידיעה להבדיל בין איסור להיתר ובין טמא לטהור אבל אם היה יושב ואוכל בלימוד התורה מבעוד יום

וחשכה לו אין צריך להפסיק ואם היה יושב ושותה מיינה של תורה וחשכ' לו צריך להפסיק לפי כי הדרשה והגדה מושך לבו של אדם וימנע מלהבדיל. ויש אומרים דהני מילי בספק חשיכה כי כדיין יש לו שהות לדע' כל הצורך לענין ההבדלה של סור מרע. אבל בודאי חשיכה כי כבר העריב שמשו אפי' היה יושב ואוכל בתורה תורתו אומנותו פורס מפה ומבדיל מכסה אותו הלימוד שלומד בו ולמד ענין סור מרע ומבדיל כל דבר שצריך הבדלה וגומר סעודתו אחר כך בענין הלימוד שהיה רגיל בו:

[ב] היו שותים יין של תורה ואמרו באו ונבדיל להתעסק בידיעת סור מרע הוא הצריך יותר אם רצו לחזור ולשתות בענין הדרשה קודם הבדלה כי עדיין לא ידעו להבדיל בין איסור למותר אינם צריכים לחזור ולברך. ויש אומרים צריך לחזור ולברך:

[ג] כשמפסיק מן הלימוד שהיה קורא כדי להבדיל לדעת בתורה ענין סור מרע כי היכי דלפריש מאיסורא אינו צריך לברך בורא פה"ג על כוס של הבדלה מפני כי הכל הוא ענין לימוד של תורה. ויש אומרים שצריך: והנה אנכי מגיד משנה לך מ"ש אסור לאכול שום דבר וכו' היינו מ"ש בזוהר פרשת תרומה דף קע"ג. וז"ל מלאכי עליונין וישראל לתתא כלהון דחקין בההוא סטרא אחרא מלאכין עילאין כד בעאן לאתאחדא במאריהון לא יכלין עד דדחיין לה לבר וכו'. כיון דאיהו אתפרשא מנייהו עאלין לקמיה מאריהון ומשבחן ואודן קמיה כגוונא דא ישראל לתתא לא יכלי לאתאחדא במאריהון עד דדחיין להההוא סטרא אחרא מנייהו ויהבי לה חולקא כמה דאתעסקת ולבתר אינון מתקרבין לגבי מאריהון ולא אשתכח מקטרגא עילא ותתא עכ"ל. והנה מבואר מדברי המאמר כי המלאכים גם ישראל הם מפרישים סטרא אחרא בתחלה ואח"כ מתייחדים עם מאריהון כנז'. ולכן הוא אומר אסור לאכול הוא הייחוד הנעשה למעלה הנקרא אכילה שנאמר אכלתי יערי עם דבשי אפילו לשתות יין או שאר משקין שנאמר שתיתי ייני עם חלבי חוץ ממים הוא ענין החסד שאינו נפסק לעולם עד שיבדיל ויפריש סטרא אחרא לחוץ כמ"ש המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך ובין ישראל לעמים. אבל אם היה יושב ואוכל מבעוד יום בענין הייחוד אין צריך להפסיק שהרי מתחלה לא סגי בלאו הכי לעשות הייחוד עד שיוציאו סטרא אחרא לחוץ ואם היה יושב ושותה מבעוד יום שהוא סוד הנשיקה הנקרא משקה שנאמר מי ישקני מים מבור בית לחם נאמר ישקני מנשיקות פיהו אם היה יושב ושותה וחשכה לו צריך להפסיק לפי כי לענין זה אין מוציאין סטרא אחרא לחוץ. ויש אומרים דהני מילי בספק חשיכה אבל בודאי חשיכה אפילו היה יושב ואוכל כענין אכלתי יערי עם דבשי פורס מפה הוא סוד התכלת כדי שלא יסתכלו החיצונים כדאיתא בזוהר פרשת שלח לך. וז"ל תחות ימא דא איכא מצולת ים דכר

ונוקבא צלמות ואית לון עינא בישא למחמי. ולכן ופרסו עליו בגד תכלת והיינו פורס מפה זו להפסיק ענין הראיה ואחר כך מבדיל ומוציא סטרא אחרא לחוץ וגומר סעודתו היינו אכלתי יערי עם דבשי כאמור:

היו שותים ואמרו באו ונבדיל דהיינו מתעסקי' בענין הייחוד שנקרא שתיה ואמרו כאמור באו ונבדיל להפריש סטרא אחרא ולדחות אותה לחוץ להבדל מכל בן נכר אם רצו לחזור ולשתות בסוד שתיתי ייני עם חלבי קודם הבדלה כי עדיין לא נבדלו מהם אינם צריכים לחזור ולברך ויש מי שחולק בדבר: כשמפסיק להבדיל ולהוציא סטרא אחרא לחוץ אינו צריך לברך בפה"ג על כוס של הבדלה שנבדלו מכל בן נכר שהרי הפסיק וי"א שצריך:

[ד] חזר והגיד על דבר ההבדלה אשר צריך האדם להבדיל מענין האיסור ולכן יאמר מי שהיה אוכל בתורה וחשכה הוא דוגמא לאדם אשר בא בימים והלך בחשך ולא זרח עליו אור התורה בענין הידיעה להיות פרוש ונבדל מדברים האסורים מפני ההעדר הנמצא בו מן הידיעה שאמרנו שאינו צריך להפסיק מן הלימוד בתורה אלא גומר סעודתו הוא ענין הלימוד שהוא קבוע בו ומברך ברכת המזון של תורה על הכוס ואחר כך מבדיל כי ילמד ענין הבדלה בין איסור להיתר ובין הטמא לטהור כך אחז"ל ותורתך בתוך מעי וכי התורה בתוך המעים והלא התורה היא בלב אלא אמר דוד יבא עלי אם אכלתי דבר שאינו מעושר שנאמר עזמות בשדה ואם יש לו שני כוסות ולבבו יבין ללמוד תורה וגם לדעת ענין הצריך לו מסוג סור מרע מברך ברכת המזון על התורה הוא מזון הנשמה שנאמר לכו לחמו בלחמי ומבדיל על אחד לענין סור מרע:

[ה] טעה ואכל קודם שהבדיל דמאחר כי אין בור ירא חטא. לכן טעה בשוגג ואחר כך אכל בתורה והיה לומד ולא הבדיל כי לא ידע להיות נבדל מן האיסור יכול להבדיל אחר כך כאשר ילמוד ליראה את ה':

[ו] שכח ולא הבדיל במ"ש דאע"ג כי היה יודע להבדיל בין איסור ומותר וכיוצא. שכח ולא הבדיל במ"ש להבדיל בין הקדש ובין החול או בין הטמא לטהור מבדיל עד סוף יום שלישי לפי שנא' וזכור את בוראך בימי בחורותך. ולכן מעוט ימים שנים לפחות יעשה ביום שלישי. ויש אומרים שאינו מבדיל אלא יום ראשון כלו ולא יותר דהיינו תחלת ימי בחורותך ודוקא בורא פרי הגפן לתקן העון הקודם כמ"ד אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היה סחטם ענבים ונתנה לו שנאמר ענבימו ענבי ראש וכן ישראל ויאכלו וישתו וכל השבטים כמשחז"ל בפ' גם אלה ביין שגו ולכן מברך בורא פרי הגפן והמבדיל לפרוש מן האיסור לפי כי היין גרם להם כל איסורים שהיו עושים כמו שביארתי במאמר לא מתו בניו של אהרן אלא לפי שנכנסו שתויי יין דאיך אפשר שחולק על כל התנאים

שהביאו ראיה מן התורה אלא הכי קאמר בלשון שלילה לא מתו אלא שנכנסו שתויי יין מעיקרא לא עברו על דברים שחייבים מיתה עליהם אלא מפני שהיו שתויי יין. לכן טעו מדרך השכל לכן מבדיל על היין דוקא כי לעולם הוא הגורם הראשון והנזהר ממנו קדוש יהיה. אבל על נר ובשמים שהוא לענין תוספת טובה אינו מברך אלא במוצאי שבת. ויש מי שאומר דהא דקיימא לן טעה מבדיל היינו היכא שהבדיל בליל מוצאי שבת תכף היה יודע להבדיל אבל אם לא הבדיל בלילה שוב אינו מבדיל שהרי קשה עליו לפרוש מן האיסור:

אדברה נא לענין כשהיה אוכל שאמרנו שאינו צריך להפסיק כשהיה מתעסק בענין אכילה רוחנית שנאמר בה אכלתי יערי עם דבשי אינו צריך להפסיק כדי להבדיל ולהוציא משם כל סטרא אחרא לפי כי מעיקרא לא יהיה ענין אכילה עד שמוציאם אותם כנ"ל. ולכן גומר סעודתו ומברך ברכת המזון על הכוס זה בסוד הכלה ואחר כך מבדיל עליו להוציא הקליפה לחוץ ואם יש לו שני כוסות האדם הגשמי מברך ברכת המזון על אחד להביא ברכה בכלה מארבע מדות עליונות כדאיתא בזוהר פרשת בלק ומבדיל על אחר לדחות ממנה סטרא אחרא:

טעה ואכל קודם שהבדיל כי בזה יהיה כי נתעסק בענין אכלתי יערי עם דבשי ולא הבדיל סטרא אחרא לדחות אותה לחוץ בתחלה יכול להבדיל ולהוציאה לחוץ אחר כך:

שכח ולא הבדיל במוצאי שבת לדחות סטרא אחרא לחוץ מבדיל עד סוף יום שלישי והדוגמא לזה כי יום שלישי הוא בסוד ת"ת ישראל שהוא שלישי לאבות ולפי כי יעקב נגע סמאל בכף יריכו לכן צריך להפריש ממנו סטרא אחרא ולכן מבדיל עד סוף יום שלישי לפי כי כן נגע בסוף כף הירך שלו ויש אומרים שאינו מבדיל אלא כל יום ראשון ולא יותר לפי כי יום ראשון הוא סוד מדת החסד יומא דכלהו יומי ואין יכולת להבדיל ולהפריש סטרא אחרא מן הקדושה ולהכניע אותו אלא מדת החסד כדאיתא בזוהר בפסוק ואל זועם בכל יום כי כאשר הדינים מתעוררים הוא זועם בהם ומכניען ודוקא בורא פרי הגפן הוא אומר להמשיך מאותו יין המשומר בענביו לכולם עד גפן זאת והמבדיל בין קדש לחול להפריש סטרא אחרא שהם מתעוררים בזמן החול. אבל על נר ובשמים אינו מברך אלא במוצאי שבת לפי כי בזה ממשיך מאותו נר של שבת למטה ומאותם הבשמים עליונים של שבת המתעוררים כשאומרים כי לך נאה ה' שיר ושבחה וכו' כדאיתא בזוהר שהם כנגד י"ב בשמים הנאמרים נרד וכרכום קנה וקנמון וכו' וביותר ימצא שאנו מקיימים מה שאמרה כנסת ישראל סמכוני באשישות אלין אנון אבהן דאינון מתמליין מההוא חמרא דמנטרא כדאיתא בזוהר פרשת שמיני. ויש מי

שאומר דהא דקי"ל טעם מבדיל הני מילי היכא דאבדיל ליל מ"ש מן הטעם האמור אבל אם לא הבדיל בלילה כיון שטעם שוב אינו מבדיל:

[ז] עתה חזר והגיד על היודע ספר כי לא נעלם ממנו הצורך בענין סור מרע ולכן המבדיל על היין כי יודע להבדיל בכל דבר הצריך הבדלה מאיסורי התורה כך הבדיל על היין נוסף על הידיעה של סור מרע היה יודע בלמוד הגדה והדרשה על שלחנו לקיים מש"ה זה השלחן אשר לפני ה' כמו ששנינו שלחן שנאמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו משלחנו של מקום. ולכן אפילו הבדיל בין טומאה לטהרה ואיסור והיתר קודם שנטל ידיו ידיו שהיו פגומים מן העון כדאיתא בזוהר פרשת עקב דף רע"ג. וז"ל ומטרוניתא לא שריא בכח דיליה בפרקין דאצבען עד דאתעבר מנייהו שפחה בישה פסולה אנתו דפסול ובג"ד אוקמוה מארי מתניתין ידים מזוהמות פסולות לברכה ואינון צריכין לאדכאה יד דשריא תמן יד ה' דא מים דאורייתא דמה מועיל לון טבילה והשרץ שפחה בישה בידיהון בגזל דבידהון בגזל דברכאן דגזלין לקב"ה דלא ידעי לברכא ולא ידעי מאי איהי ברכה ומאי איהי זוהמא. הנה מבואר מדברי המאמר מהו ענין נטילת ידים מן הגזל ושאר עונות המכונים לידים כמשחז"ל בפסוק יד ליד לא ינקה רע כנ"ל:

ועל הכל יתגדל עון לשון הרע שנאמר מות וחיי' ביד לשון כמשחז"ל וכי יש יד ללשון אלא מה יד ממית אף לשון הרע ממית ולכן אומר הוא שם הבדיל מן האיסור והטמא קודם שנטל ידיו מדברים הללו הפוסלים הידים הבדלה זו פוטר את היין היינו כל הדברים הרעים שנאמרו ביין שבתוך המזון מתוך שהיה עוסק במזון התורה שנאמר בה ושתו ביין מסכתי שהרי כבר נתבאר כי עון היין הוא כנגד הכל להיות נכללים בו עונות ראשונים ומה גם עתה כי הוא הגורם ראשון לכל העונות שנאמר כי יתן בכוס עינו יתהלך במשרים ויש אומרים דלא פטר עון היין אלא אם כן נטל ידיו על כל העונות הנאמרים קודם שיבדיל ופירש מכל דברים האסורים לגמרי לקיים סור מרע תחלה זו כשפוטר יין שבתוך המזון של תורה שאין צריך לברך עליו שהרי התורה מכפרת עליו גם אין צריך לברך עליו ברבה אחרונה על כוס של הבדלה אשר נבדל מכל דברים האסורים ואם אין לו אלא כוס א' וסבור שיביאו לו יין יותר והבדיל על אותו כוס הפריש והבדיל מן האיסור ואח"כ לא הביאו לו יותר ובירך ברכת המזון בלא כוס יש מי שאומר שצריך לברך ברכה אחרונה על כוס של הבדלה זו:

ולענין הנוגע למעלה יתבאר הענין כי המבדיל על היין היינו המפריש ומבדיל סטרא אחרא בתחלה ואחר כך ממשיך זה היין של המדה העליונה עולם הבא כי משם נמשך היין לפי כי שם הוא היין המשומר בענביו וממנו נמשך על הכלה גפן זאת כדאיתא בזוהר

פרשת תרומה דף קס"ט. וז"ל רוב ברכאן על היין דאיהו סטרא למחדי כלא על ההוא יין דמנטרא בענבוי תדיר ובגין כך ברכה קדמאה דאינון שבע איהו רזא דיין יין עביד פרי בין לעילא בין לתתא גפן נטיל כולא ואפיק איבא לעלמא ואתערו דחדוה שמאלא איהו דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני וההוא אילנא דחיי עביד פרין ואיבין באתערותא דא ודא איהו ברכה קדמאה דכלא וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר מה ענין היין הנמשך מן הבינה לכנסת ישראל והוא בסוד שמאלו תחת לראשי. ולכן המבדיל על היין שעשה הבדלה מכל בן נכר על היין המשומר בענביו להמשיך אותו אצל הכלה לפי שהוא המשמח אלהים ואנשים כך עשה על המזון על שלחנו היא הכלה. כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קנ"ד. וז"ל ועשית שלחן דא איהו לתתא לשואה עליה לחם דאפייא מאן עדיף דא מן דא לחם או שלחן אי תימא דכלא איהו חד הא שלחן מסתדרא לגבי ההוא לחם שלחן לתתא ולחם עליה אלא שלחן איהו עיקרא בסדורא דיליה לקבלא ברכאן דלעילא ומזונא לעלמא ומרז' דאהי שלחן נפיק מזונא לעלמא כמה דאתייהב ביה מלעילא וההוא לחם איהו איבא ומזונא דקא נפיק מהאי שלחן לאתחזאה דהא משלחן דא נפקי פירין ואיבין ומזונא לעלמא וכו' אי אילנא לא יהא איבא לא ישתכח בעלמא בגין כך שלחן איהו עיקרא מזונא דנפיק עניה ההוא לחם עכ"ל. הנה מבואר כי ענין השלחן הוא סוד הכלה עצמה ולכן יאמר המבדיל על שלחנו היא הכלה שהבדיל ממנה דרגין דמסאבותא שאין צריך לברך עליו של יין זה אפילו הבדיל קודם שנטל ידיו כי ענין הנטילה הוא מוכרח משתי סיבות אחת לטהר אותם מן הטומאה והשנית לקדש אותם. וכדאיתא בזוהר פרשת עקב דף ער"ב. וז"ל ועוד נטילת ידים צריך ליטול לון עד הפרק דגזרו עליה י"ד פרקין בההוא שעתא שריא יד ה' עליה ואיהי יד דברכה מסטרא דחסד דביה חכמה ביד ימיניה ואיהו יד דקדושה מסטרא דגבורה ושריא בדינא ואיהי יד דיחודא מסטרא דת"ת דשריא בי"ד פרקין דגופא דאינון שנים עשר פרקין בתרין דרועין ותרין שוקין ותרין בגופא ובריתא ותלת זימנין י"ד איהו מ"ב וכו'. הנה מבואר מדברי המאמר כי הנטילה ממשיך כל הקדושה זו וצריך נמי שיהיה קודם ענין טהרה. דהכי איתא לקמן דף רע"ג. וז"ל ומטרוניתא לא שרייא בכח דילה בפרקין דאצבען עד דאתעבר מטי שפחה בישא פסולה אינתו דפסול ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין ידים מזוהמות פסולות לברכה עכ"ל. הנה מבואר מדברי המאמר כי שני דברים טובים הבאים כאחד בענין הנטילה סור מרע ועשה טוב. ולכן אפילו הבדיל קודם שנטל ידיו כי הנה הם בכלל ידים מזוהמות פוטר את היין שבתוך המזון שאין צריך לברך עליו ויש אומרים דלא פטר

אלא אם כן נטל ידיו ונטהרו קודם שהבדיל כי איך יבדיל סטרא אחרא ויוציאם לחוץ כי עדיין ידיו אינם טהורות:

[ח] כשפוטר יין שבתוך המזון שאין צריך לברך עליו גם אין צריך לברך ברכה אחרונה על כוס של הבדלה כי הנה ברכה ראשונה הוא להאיר על הכלה ולהמשיך לה ברכה מההוא מקורא דברכאן עם היין שנמשך משם יין המשומר בענביו אבל ברכה האחרונה הוא להמשיך הארה מן המדות התחתונות כי לכן נקראת ברכה מעין שלש כנ"ל. והוא משלשה עדרי צאן רובצים עליה. כדאיתא בזוהר פרשת ויצא ולכן גם אין צריך לברך על כוס של הבדלה כי כבר נתברך מלמעלה ואם אין לו אלא כוס אחד וסבור שיביאו לו יין יותר ובירך והבדיל על אותו כוס והפריש הטומאה לחוץ כאמור. ואח"כ לא הביאו לו יותר ובירך ברכת המזון בלא כוס והמשיך על הכלה סוד ארבע ברכות של ברכת המזון כאמור פרשת תרומה יש מי שאומר שצריך לברך ברכה האחרונה על כוס של הבדלה דהיינו ברכה אחת מעין שלש שהוא ממשיך הברכה מסוד הנצחים אליה ולפי הנראה אין צורך בזה דמאחר שנתבאר כי ברכת המזון הוא להמשיך לה ברכה מארבע מדות כדאיתא בזוהר פרשת תרומה דף קס"ח: וז"ל הזן את העולם כלו בטובו בחסד הה"ד נותן לחם לכל בשר כל"ח. וע"ד הזן את הכל לצדיקי ולרשיעי דא אקרי ברכת ימין תניינא ברכת הארץ וכו' ולחתום על הארץ ועל המזון הא דבקות חד בחסד על הארץ דא איהו ארץ החיים ועל המזון דא איהו חסדאה כלילו דא בדא בדביקותא חדא וכו' מאן דנטיל כוס של ברכה וקא מברך עליה כתיב כוס ישועות אשא מאן ישועות דא ימינא דאיהו מושיע מכל מקטרגין דעלמא דכתיב ותושע לו ימינו ומאחר כי נתעורר הימין אין צורך לברך ברכה האחרונה על כוס של הבדלה מאחר שאמר ברכת המזון:

[ט] גם בזה בא התעוררות אל האדם הנלבב כי רוצה להיות מוכן לעבודת הבורא והוא יראה כי אין איבוד כאיבוד הזמן ולכן רצונו לעמוד על דבר אמת של איסור והיתר הטמא והטהור יחדו ואח"כ אם רצונו לעסוק בתורה כך יעשה אם רוצה לסעוד בלימוד התורה כמשחז"ל האי פיתא מזוניתא דלבא כאשר נתבאר למעלה שהוא עסק הגמרא ארבע אמות של הלכה שנאמר וסעדו לבכם ומזה נלמוד כי משחז"ל אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא מתפוצץ וכו' העיקר הוא ללמוד בגמרא בדבר הלכה שנאמר וסעדו לבכם ואחז"ל הדא אמרה שאין יצר הרע במלאכים ולכן הלומד בגמרא נעקר ממנו יצר הרע ונקרא מלאך. והיינו מ"ש אם רוצה לסעוד ללמוד בתורה תכף להבדלה אחר כי הוא יודע כל הצורך בענין סור מרע רצונו לקיים ועשה טוב ואין טוב אלא תורה כמשחז"ל. והנרצה בזה כי חז"ל אמרו ואין טוב בלשון שלילה לרמוז כי

אע"ג כי ועשה טוב הוא קיום המצות כי זה הוא העיקר כמו שאמרו חז"ל. אמנם ואין טוב שהוא ענין המעשה אלא תורה שהרי נמנו ואמרו תלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה. ומאחר ששנינו אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד אם כן באמת אין טוב אלא תורה כי בלאו הכי יכשלו בהליכתם כמשחז"ל משל למתהלך בדרך והיו לפניו קוצים וצרורות ופחתים ואינו יודע באיזה דרך מהלך דאע"ג שיש בידו נר מצוה להנצל מן הקוצים וכיוצא אם אין מזריח עליו אור של תורה עדיין אינו יודע באיזה דרך הוא מהלך שנאמר יש דרך ישר לפני איש ואחריתה יהיה דרכי מות מי גרם לו לפי שאינו בן תורה. ולכן רוצה לסעוד לבו בתורה תכף להבדלה צריך ליזהר שלא יביא לחם לשלחן קודם הבדלה לפי כי סור מרע עדיף כאמור. ואם הביא והתחיל ללמוד בתורה קודם שמקיים סור מרע של ההבדלה פורס עליו מפה ומצניע אותו לפי שהוא מוקדם בפסוק ארץ חטה וצריך להקדימו אם לא יכסנו והשתא צריך להבדיל בתחלה כי בפסוק סור מרע הבדלה קודמת:

[י] אסור לעשות שום מלאכה קודם שיבדיל והענין כפי דרך הקודם הוא דרך רמז במלאכת שמים קודם שידע להבדיל בין איסור והיתר כאמור. ואם הבדיל בתפילה דהיינו בחונן הדעת כי כבר היה נמצא בו דעת להיות פורש מן האיסור מותר אף עפ"י שעדיין לא הבדיל על הכוס מענין כי יתן בכוס עינו כי אינו יודע חומר וחוזק הנהנה מן העריות בעין נואף או ענין של קריבות ואם צריך לעשות מלאכת שמים קודם שמבדיל בתפלה אומר המבדיל בין קדש לחול גם שלא ידע סור מרע לגמרי עושה מלאכה של תורה כאמור: ולענין הדרך ישכון אור ירצה במאמרו אם רוצה לסעוד וכו'. היינו אם רצה לסעוד פת לחם עם הכלה הנקראת לחם אלהיו תכף להבדלה שהוציא הקליפה לחוץ לכן צריך ליזהר שלא יביא לחם לשלחן הטהור זה קודם הבדלה רק בתחלה יוציא הקליפה לחוץ לקיים זה השלחן אשר לפני ה' ואם הביא פורס מפה שהוא בסוד לבוש תכלת כדאיתא פרשת שלח לך ומכסנו מפני עין הרע של הקליפה לפי שהוא מוקדם בפ' ארץ חטה וגו' וגפן וצריך להקדימו אם לא יכסנו ואם כך יעשה יתבוננו באכילת הלחם סטרא אחרא בעין הרע ולכן אין תקנה. אלא על ידי הכיסוי זה של תכלת כאמור: מלאכה ידועה כגון ויבא הביתה לעשות מלאכתו והיינו פועל צדק כדאיתא פרשת אמור מאן פועל צדק אינון דמלבישין למטרוניתא מנהא ואתקינו תכשיטהא ואעטרו לה עטרהא כל חד פועל צדק אקרי. ולכן אסור לעשות מלאכה מאחת מאלו קודם שיבדיל והוציא סטרא אחרא לחוץ ואם הבדיל בתפלה דהיינו בעץ הדעת טוב ורע מותר אע"פ שעדיין לא הבדיל על הכוס בסוד עולם הבריאה ואם צריך לעשות מלאכה של ענין ייחוד

לתקן הכלה בלבושהא ותכשיטהא ועטרהא קודם שיבדיל בתפלה בחונן הדעת אומר המבדיל בין קדש לחול בלא ברכה לפי כי אין כח להמשיך ענין הברכה מלמעלה דתרתי מן שמיא לא עבדי ולכן הבדלה שהוא לצורך דחיית סטרא אחרא וברכה נמי להמשיך ברכה לא עבדי:

סימן ש

[א] מאחר שנתבאר כי כל מעשה האיש הישראלי הוא יהיה להועיל לו בשלש זמנים בהווה ולעתיד ולזמן התחיה וכלם בגוף ונפש שלו. לכן מה טוב לאדם לסדר שלחנו במוצאי שבת כי הנה בזה יזכה להיות שלחנו מסודר בגן עדן כאשר הובא בזוהר פ' תרומה וכי פתורא איתּ לנשמתין בההוא עלמא אין וכי נשמתין אכלין אין וכו' ומה גם לזמן התחיה והעיקר לאכול מאותה סעודה המזומנת לצדיקים לעתיד והקב"ה מיסב עמהם כמשחז"ל בפ' יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו אמרו ישראל והקב"ה אומר באתי לגני אחותי כלה. ואם יאמר על שלחן זה דברי תורה יזכה לשמוע פירוש התורה שהקב"ה דורש שם ולכן הוא אומר לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת כדי ללוות את השבת אפילו אינו צריך אלא לכזית לטוב לו בשלשה זמנים כאמור. אמנם עוד ראוי לך לדעת כי יש בזה צורך גדול לאדם לזמן התחיה הלא זה הדבר מ"ש בזוהר פרשת תולדות דף קל"ז: וז"ל רב הונא אמר לא כך הוא ואנא הוית בכרכי ימא ושמענא דהוו קראן להההוא גרמא דשדרא ההוא דאשתאר בקברא מכל גופא. בתואל רמאה. שאלית עליה אמרו דהוא כרישא דחויא דאיהו רמאה וההוא גרמא הוא רמאה מכל גרמי דתאנא אמר רבי שמעון ההוא גרמא למה אשתאר בקיומא יתיר מכל שאר גרמי משום דהוא רמאה ולית סוביל טעמא דמזונא דבני נשא כשאר גרמי ובגיני כך הוא תקיף מכל גרמי והוא ליהוי עקרא דגופא אתבני מניה הה"ד בת בתואל הארמי וגו'. הנה מבואר מדברי המאמר היות עצם זה רמאי שאינו נהנה מן האכילה. ולכן הוא עיקר לתחיה ממנו נבנה גוף האדם לזמן התחיה כדאית' במדרש נתנוהו באש לא נשרף נתנוהו במים לא נמחה נתנוהו על הסדן ונבקע הסדן ונחלק הפטיש ולא הועילו ממנו כלום. ואמנם הלא תדע ותשכיל ממצא דבר זה כי להיותו רמאי שכן ליצר הרע כנזכר שם במאמר לכן כשאכל אדם הראשון מעץ הדעת לא נהנה ממנו:

ואמנם העיקר הוא כי בדרך שבהכנסת שבת ניתוסף מחול על הקדש וזה מועיל לאדם לתוספת שבת לקבל נפש יתירה וכיוצא כך יהיה ביציאה כי מה שהאדם עושה מתמיד ומעמיד עליו אותה הארה שניתוסף בו ביום השבת וכנגד התוספת הנמצא לאדם בענין

הסעודות כך ימצא לו בסעודה זו והיינו כבוד השבת כי הנה זה הוא בסוד הבריאה כי שם הם עולמתאן דמטרוניתא והסריסים רואה פני המלך והוא הגורם להשאר באדם חלק הנשמה כנודע: $ספר מקור חיים חלק ג